

2-12-6-8

num. 22. cap. 6. num. 8.

opionas. los x y m
adiat

CLAVRENTII VALLENSIS AD SANCTISSIMVM NICOLAVM QVIN
TVM PONTIFICEM MAXIMVM IN THVCYDIDIS HISTORICI TRA
NSLATIONEM.

PROOEMIUM.

QVOD Aeneas apud Virgilium Nicolae Quinte Summe Pō
tifex: Id ego nunc possum dicere: Et quia carmen ē etiam de
cantare. Iuvat euasisse tot Vrbes Argolicas; medioque uiam
tenuisse per hostes. Nam e. r. argolicis urbibus atq; ex medijs
hostibus euasisse mihi uideor militia iam quam mihi impe
traueras perfunctus. Et enim quē admodum Romani olim
imperatores qualis Augustus Antonius alitq; permulti tua
dignitas facit: ut hac utar comparatione; Romae confidētes
ac per se se Urbana negotia procurātes bella praefertim peregrina ducibus demā
dabant: ita tu cum sacra: religionem: diuina atq; humana iura: pacem: amplitudi
nem salutē latini orbis per te ipsam cures: mandasti cum alia alijs: tum uero no
bis quasi tuis praefectis tribunis ducibus utriusque linguae peritis: ut omnem
quoad possemus gratiam tuae ditioi subiiceremus id est ut graecos tibi libros in
latinum traduceremus. Propositum sane Magnificum singulare & uere summo
Pontifice sapiente dignum. Nam quid utilius? Quid uberius? quid etiam magis
necessarium librorum interpretatione? Ut haec mihi mercatura quaedam opti
marum artium esse uideatur. Magnae rei eam comparo cum mercatura compa
ro. Quid enim illa in rebus humanis cōducibilis quae omnia ad uictum ad cul
tum ad praesidium ad ornamentum ad delicias deniq; uitae pertinentia compor
tat: ut nihil usquam desit: omnia ubiq; abundant. & quod in aureo saeculo fuisse
fertur: sint cunctorum quodammodo cuncta cōmunia. Idem fit in translatione
linguarum sed tanto praeclearius quanto potiora sunt bona mentis corporis bo
nis. Siquidem ex rebus quas ista transferendi negotiatio nobis apportat animi
alitur uestiuntur roborantur ornantur delectantur ac prope diuiniore efficiun
tur. Nam quid suauius salubrius amabilis & ut uno completar uerbo melius q̄
libri qui uel e graeca uel ex hebraea uel ex Chaldaica punica ue lingua in nostra
traducuntur: siue historicorū siue Oratorum siue Poetarum siue Philosopho
rum siue medicorū siue theologorum. Adeo nullum cū deo nos Latini cōmer
tium haberemus nisi testamētum uetus ex hebraeo & nouum e graeco foret tra
ductum. Longiore opus esset oratione qui ut huic temporari conueniret ad om
nes interpretationis laudes exequendas. Sed ut ommissa aliarum linguarum me
tione ad superiorem redeam militiae comparationem. Nō minus tibi gloriosum
ē Romane Pontifex libros graecos q̄ reliqui sunt trāsferendos curare q̄ aut Asia
aut Macedoniam aut ceteram graeciam Romano adicere imperio. Verum enī
uero quae mihi uel forte optigit uel consulto data est prouincia ita dura ita aspe
ra est ut uix ulla ex omnibus magis. Octo namq; ut scias mi imperator si forte ne
scis quae expugnanda mihi mādasti oppida in editissimis sita sunt: ac saxeis mon
tibus quae neq; telis tormentis ue ledi neq; scalis ascendi neq; uallo cingi ac uix
cuniculis oppugnari possint. Neq; hoc uelim magis imbecillitati meae attribuas
quae rei difficultati. Nam omnium confessione arduus est saxeusq; Thucydides
cum ceteris in locis tum uero in orationibus quibus octo eius referēti sunt libri

a ii

Spela ...

I
00283

61854836

29
Pessaron

Vt Ciceronis quem græcum suæ ætatis homines appellabant uerbis constat dicentis in oratore. ipsæ illæ contiones ita multas habent abditasque sententias uix ut intelligantur. At cur sumpsisti hoc opus quidam inquit? Ego uero non sumpsisti sed accepi nihil minus quam mea sponte sumpturus. At cur accepisti? Nempe quod imperatoris mei detractare impia sanctissimi alioquin & sapientissimi uiri nefas esse ducebatur: & cum ille tantum mihi honoris habuisset. ita enim interpretabar ut prouintiam a nemine unquam bello tentatam mihi debellandam committeret imo facius ipsi operi quam aut contumaciter aut ignauiter desistere. Decepit me tamen una qua nitebar spes: Bislarion Cardinalis Nicenus: cuius ut opinor suasu transferendum tu mihi Thucydidem iniunxisti uir ne ceteras eius laudes attingam consensu eruditiorum: iter græcos latinissimus: inter Latinos græcissimus. Is enim qui precipue me & potuisset adiuuare & uoluisset statim post mandata hanc mihi prouinciam abs te Bononiæ legatus est missus. Quo magis desperationem uictoriæ præsumebam quod meo mihi Marte agendum esset neminemque haberem qui aut posset: aut uellet auxilio esse. Itaque quantum laboris exhauserim aut potius exanclauerim quantum Erumnae periculorumque pertulerim uel hinc estima: quod si mihi ob hoc quemadmodum erga multos fecisti triumphum decreueris non tam ipso triumpho gauisurus sum quam laboris sine gaudeo. Quociens enim mihi uidebar insuffodiendis cuniculis uersari aut in profundis lapidicinis aut inscrutandis auri uenis intra uiscera montium abditis unde nec suspicere nec prospicere nec respicere possem sine ullo laboris mei aut socio aut consilio. Quare si his cuniculis oppida expugnauit si lapides hos porphyreticos excidit si hoc auge effodi ut spero nimis causa est cur sine labore meorum hoc esse factum gaudeam. Et enim Thucydides ut iam de laudibus eius dicam. Talis est inter historicos græcos quale aut inter marmora porphyriticum aut inter metalla auge tanta in eo grauitas tanta ius tanta sine ulla (ut sic dicam) scoria fides quod est in historia precipuum ut ista qui legunt uera prorsus fuisse non dubitent & scriptorem rebus agendis non tantum interfuisse sed etiam presuisse pro ut inter fuit multis & præfuit ut ex ipso quoque opere apparebit. Tametsi existimatum est serius uenisse cum classe ad afferendam Antipoli opem & ob id iniuste exilio mulctatus. Quo in exilio hanc scripsit historiam: nec eam ut statuerat absoluere potuit morte preuentus. Hic igitur sine controuersia atque Herodotus ita iter græcos historicos extitere princeps ut inter nostros Salustius ac Liuius. Quod testatur tum Cicero alter enim sine ullis salebris quasi sedatus amnis fluit alter incitator fertur & de bellicis rebus canit etiam quodammodo bellicum: tum Quintilianus historiam multi scripsere præclare sed nemo dubitat longe duos ceteris præferendos quoque diuersa uirtus laudem pene est parem consequuta densus & breuis & semper instans sibi Thucydides: dulcis & candidus & fulus Herodotus: ille concitatis hic remissis affectibus: melior ille contionibus hic sermonibus ille ut hic uoluptate. Habes itaque Summe Pontifex qualis sit græce Thucydides quem si a me traductum censebis eandem seruare dignitatem: omnis mei laboris obliuiscar. Strenuus enim miles nihil pluris facit quam a suo quoque præstantissimus sit imperatore laudari. Iam tuum meumque Thucydidem: hoc namque tecum commune habebis si opus meum probabis agnoscas.

1
THUCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER PRIMVS.

THUCYDIDES Atheniensis bellum peloponnesium Atheniensiumque quod inter se gesserunt conscripsit: Exorsus statim ab eo moto: sperans etiam fore tum magnum: tum superioribus memorabilius certis hinc signis: quod & utriusque floribus omnium ad bellum apparatu: & cetera græcia eius finibus ad alterutros accessit: alii quidem protinus: alii uero post consultationem. Et enim maximus hinc græcorum motus exitit: & quadam ex parte barbarorum ac prope dixerim plurimorum hominum. Siquidem quæ ante nos natos: quæque uetustiora adhuc fuerunt plane compta esse propter longitudinem æui non quierunt. Sed ex coniecturis per quas longissime repetenti mihi contingit credere non magna sane extitisse existimo: neque bellicis neque ceteris in rebus. Nam constat eam quæ nunc græcia uocatur haudquaquam stabiliter olim fuisse habitatam: crebroque illic migratum quod facile sua quique relinquerebant. ab aliquorum maiore numero coacti. Quippe nulla dum negotiatione: nullo inter se citra formidinem commercio: uel terra uel mari sua quisque ea tenus colentes: quatenus suppeteret uictui non pecuniæ copiam habentes: nec humum arboribus conferentes: utpote incertam: quotiens quis alius superueniens auferret ab eis præsertim quod muris carerent: & existimantes se necessarium quotidie uictum ubique adepturos haud ægre pellebantur. Ideoque neque magnitudine ciuitatum ualidi erant: neque alio bellico apparatu: Adeo quaque tellus præcipue paciebatur assiduas incolarum migrationes ueluti ea quæ nunc thessalia uocatur. & Boetia & pleraque peloponnesus præter Archadiam: quæque alia terrarum uberrima erat. Nam propter bonitatem soli maiores aliquorum iam uires effectæ: tum seditiones excitabantur: tum uel magis alienigenarum insidias obnoxii erant. Itaque magis Atticam obsterilitatis segetis longo æuo pacatam iidem semper incolere homines. Cuius rei non minimum indicium est propter colonias quas dimisit non in ceteris per æque aduictam fuisse. Nam ex reliqua græcia qui aut bello aut seditione exciderant ad athenienses tanquam ad stabiles potentissimi quique se recepere. Confestimque ciues effecti: iam inde a uetustate maiorem etiam hominum frequentiam Ciuitatem fecere: ita ut postea non sufficiente iam attica colonias ioniam quoque dimiserint. Facit autem apud me fidem præcæ imbecillitatis hoc quoque non minimum: quod ante troianum bellum constat græciam Helladem nihil communiter egisse ne ipsum quidem hoc nomen tota utique mihi uideretur habuisse. Sed quædam loca ante Hellenem Deucalionis filium: nec usque quaque hoc fuisse cognomen: sed tum suum: cuiusque gentis proprium tum pelagicum a se ipsis cognomen imposuimus. Hellene autem eiusque liberis in phthiotia rerum potitis & eas gentes emolumentum gratia in alias Ciuitates adducentibus: singulos iam maxime propter linguæ commercium Hellenes id est græcos esse uocatos. Quæ res longo tempore non potuit optineri quod indicat præcipue Homerus qui diu post troianum bellum natus: nequaquam cunctos sic uocauit: nec alios quam

a iiii

Hellenes deua
nis

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRÉDOS USALES

qui cum Achille ex phthiotide qui & primi Hellenes fuerunt : Danaos uero &
 Argiuos & Achæos in carminibus predicat: nec tamen appellabat barbaros : ea
 re quod nec dum hellenes id est græci in unum nomen barbaro ut mihi uide-
 tur oppositum concessissent. Qui igitur tanquam græci essent omnes & inter
 quorum Ciuitates commertium eiudem linguæ erat. Postea uno uocati no-
 mine nihil prorsus ante troiana tempora propter inopiam & in permixtum ui-
 tæ genus frequentes egerunt. Sed in hanc expeditionem q̄ mari iam plerunq̄
 uli essent exierunt. Nam Minos eorum quos auditu cognouimus antiquissi-
 mus classem comparauit: maximam partem maris quod græcum nunc dicitur
 tenuit: & insularum Cycladum dominus primus in earum plerisq̄ colonias po-
 suit: caribus electis filiosque suos constituit principes. Insuper quoad potuit La-
 trones e mari ut credibile est sustulit potius ut sibi redditus obuenirent. Nam
 & græci oim & barbarorum: quique in continente maritimi erant quique insu-
 las incolebant ubi cœperunt crebrius alii ad alios nauibus transire: Ad latroci-
 nium conuersi sunt ducibus non tenuissimis tum sui quæstus: tum pauperum
 uictus gratia. Atque adorti Ciuitates muro uacantes uicatimque habitantes di-
 ripiebant ac maximam uictus partem hinc comparabant: nullo ob id pudore
 non nihil potius sibi gloriosum. Quod declarant cum quidem etiam nunc in-
 continente quibus decori est hoc egregie exercere: tū uetustissimi Poetæ apud
 quos illi ultro citroque nauigantes in interrogantur nūquid latrões sint: tanquam
 non inficiaturos opus ut turpe quod scire studerent. Et in mediteraneis etiam
 homines mutuo prædantur: & adhuc pleraque in græcia Vetustus mos colitur:
 utique apud Locros: qui uocantur Ozolæ & Aetolos & Acarnanas & hac ipsam
 continentem. Quin etiam arma ferre apud hos ex uetere latrocinio petman-
 sit. Omnis enim græcia arma gestabat: quod uidelicet nec penates munitioni-
 bus cincti: nec difficiles mutuo incursionibus essent: uitamque assidue sub armis
 agebant ritu barbarorum. Cuius rei signum est ex gentibus græcia adhuc ita
 uiuentibus: publica hac inter omnes aliquando uiuendi consuetudine. Inter
 quos primi Athenienses ferrum deposuerunt & ex illo soluto uitæ genere in lau-
 cius transierunt: Nec multum tempus est ex quo seniores eorum utique beati
 ferre deserunt Lineas tunicas: cicadasque in seriem aureas ac cincinos in ple-
 xilem modum concinnatos. Vnde apud ionium quoque seniores propter co-
 gnationem uiguit hic cultus: Modica autem ueste ad præsentis usque mores
 usi sunt. Primi Lacedæmonii & cum cæteris rebus tum præcipue in uictu locu-
 pliores uulgo sunt similes: lidem primi corpora certaturi nudauerunt propa-
 lam se exuètes oleoque unxerunt: cum olim etiã in olympiaco certamine athle-
 tæ subligacula circum uerenda habentes pugnarent. Nec ita multi anni ex quo
 illa haberi sunt desita: quæ adhuc uiuuntur apud barbaros cum alios tum uero
 Asianos a quibus præmia pugilibus ac luctatoribus proponuntur: braccatis hoc
 agentibus Multis præterea ex aliis ostenderet quis græcam antiquitatem cum
 barbarorum qui nunc sunt moribus congruentem. A ciuitatibus autem quæ
 nouissime sunt contractæ præsertim quæ pecuniis abundarent hominibus iam
 rei maritimæ scientioribus ad ipsa littora urbes conditæ sunt: occupatis isthmis
 id est terrarum inter diuersa maria angustiis: tum negotiationis causa: tum tute-
 læ aduersus suos quæque finitimos. At uetustæ Urbes propter assiduam latro-
 num infestationem procul a mari sunt sitæ: siue in insulis siue in continente.

Minos

Cyrcos latrocinia

Locri oleo

Laced. primi corpora
certaturi nudauerunt
atq; unxerunt oleo.

Primi Lacedæmonii ex Lacedæmonii primis corpore nudauerunt ut scribit Dionysius hali-
carnasus in fine 7. tomus antiquitatis libri.

Quia quæ deorsum ad mare Ciuitates erant ignaræ rei maritimæ mutuo se se
 spoliabant & adhuc muris carent. Nec minus latrocinabantur qui ex insulis
 erant Cares phænicesque. Nam hi insularum plurimas incolebant. Quod pro-
 batur testimonio. Siquidem cum expiaretur ab Atheniensibus hoc bello deus
 delictis sepulcris eorum quicunque in ea insula decessissent supra dimidium
 cares agniti sunt: Tum genere armorum cum quibus sepulti erant: tum ipso
 more quo nunc quoque sepeliuntur. Minos autem re nautica potito: Liberius
 ultro citroque nauigatum est sublati ab eo insularum prædonibus in earumq̄
 pleraque deducti ab eodem coloniis maritimi homines iam magis conficien-
 dæ pecuniæ dediti tutius habitauerunt: & inter eos quidam ut ditiores effecti mu-
 nis ciuitatem circumdederunt. Et enim cupiditate lucrandi & qui tenuiores erant
 sustinuerunt seruire potioribus: & qui potentiores cum facultates haberent: mi-
 nores ciuitates sibi obsequentes reddiderunt. Atque hunc in modum magis cū
 profecissent in secutis temporibus ad Troiam cum exercitu profecti sunt. Ex
 quibus mihi uidetur Agamemnon tunc uiribus antecelluisse: nec tantum clas-
 sem coegisse qui duceret Helenæ procos iureiurando Tindari adactos. Et enim
 ferunt qui exploratissime Peloponnesium gesta a maioribus natu per manus
 tradita cognouerunt: Pelopem primum ui pecuniarum quam portans ex Asia
 ad parandam sibi inter inopes potentiam uenit: & si peregrinus erat tamé cogno-
 men regionis optinuisse & postea ab ipsius posteris Atreo Agamemnone plus pe-
 cuniæ fuisse cumulatam Euristheo per Aeacidas in Attica interfecto: cuius Atre-
 us erat auunculus. Huic Euristheus patrem fugienti propter Chryssippi necem
 cum ipse in expeditione ageret Mycenarum & regni curam propter propinquit-
 tatem delegauerat. Vbi non rediit Euristheus amplius Atreum uolentibus My-
 cænis acidarum metu simulque quod strenuus uideretur esse & multitudinis
 studiosus cum adesset regno potitum esse Mycenarum & quibuscunq̄ sororis
 filius imperitauerat: maioreque pelopidas quam perfidas extitisse. Quæ Aga-
 memnon ut mea fert opinio accipiens & præterea re nautica longe cæteris præ-
 stans exercitum comparauit non pluribus gratia quam metu adductis. Constat
 enim eum & pluribus cum nauibus profectum esse quam quæquam aliorum &
 eas archadibus præbuisse: ut Homerus testatus est satis quoq̄ signi fuerit in cep-
 tri traditione. At illum compluribus insulis & omni agro imperitare. Quas
 insulas præter quam uicinas. Ne autem non multæ fuissent nemo qui foret in
 continente tenuisset nisi aliquid classis habuisset. Quod coniectemus licet ex
 hoc quoque exercitu quales prius extiterunt: quodque Mycenæ exiguum oppi-
 dum fuit aut si quid tunc oppidum pro magno habebatur: nunc non tale uidea-
 tur. Nec parum certo signo quis utatur ad non credendum tantam classem fuis-
 se quantam & poetæ memorarunt & sermo optinuit. Nam si urbs Lacedæmo-
 niorum desoletur relictis fanis & publicorum operum pauimentis multam opi-
 nor congressu ætatis defuturam potentiam fidem quod gloriæ apud posteros ce-
 dat. Tam& si ex quinque peloponnesi partibus duas colunt & totius ditionem
 teneant multorumque extra eam sociorum & tamen si ea urbs non frequens po-
 pulo esset: neque templis atque sumptuosis operibus prædita pagatimque uetu-
 sto more græciæ habitaretur: manifestum est inferiorem uisum uiri. Ac si at-
 tentionibus hoc idem contingeret coniectare licet ex euidenti Urbis aspectum du-

Agamemnon

Peloponnesus

a. iiii.

plum uirium esse quam sit. Itaque debemus non prorsus fidem habere nec ma-
gis urbium speciem considerare quam uires: existimareque illum maiorem qui-
dem superioribus fuisse: sed iis qui nunc sunt inferiorem si quid hic Homeri poe-
si credere conuenit quem uerisimile est ut pote Poetam in maius eum ornando
extulisse: quanquam sic quoque inferiorem esse manifestum est. Ex mille naq;
ac ducentis nauibus fecit Boetiorum quidem singulas centenum ac uicenum ui-
rorum philoetæ autem quinquagenum demonstras ut mihi uidetur maximas
minimalque cum magnitudinis cæterarum in nauium recensione non memine-
rit. Nam q; omnes essent in nauibus philoetæ remiges & iidem bellatores ap-
peruit. Quippe sagittarios fecit cunctos & remigantes. Neque credibile est mul-
tos superasse in nauigando exceptis regibus ac præfectis cum præsertim trāsire
taturi essent cum bellico apparatu: nec Catafractas idest testas naues haberent:
sed ueteri ac magis prædonum more constructas. Ex quo inter maximas ac mi-
nimas medium tenenti non ita multi conuenisse uidentur: ut a cuncta græcia
communitè missi. Cuius rei causam non tam extitit hominum quam pecunia-
rum penuria. Commeatus enim defectu minorē duxere exercitum tantumq;
modo quantum sperabant ibidem belligerando alitum iri. Postquam autem ap-
pulerunt prælio optinuisse clarum est. Non enim muris exercitum ac castra cin-
xissent ne hic quidem copiis omnibus usos esse constat: sed ad agriculturam che-
rōnēsi se conuertisse ad Latrocinium commeatu non suppetente quo magis tro-
ianis dispersis eis decem annos ui restiterunt certantes assidue cum iis demum
qui reliqui essent: atque eis pares. Quod si suppetente illi commeatu troiam
adissent & conferti citra latrocinium agriculturæque continenter bellum gessis-
sent: Facile in prælio superiores eam euertissent euerfuri minori & tempore &
labore si non in frequentes ea tantumque aderat parte repugnassent sed omnes
in obsidione māsissent. Verum ob exiguitatem pecuniæ & quæ troianum bel-
lum gesta sunt in ualida fuere & hoc ipsum q; illis celebratius fuit darur intelli-
gi ex operibus minus fuisse fama ac sermone qui de eo propter poetas iualuit.
Quoniam etiam post troiana tempora græci & e sedibus suis expulsi sunt & alio
se habitatum contulerunt ne per ocium eis liceret auferere. Nam ipsorum ab
llio reditu tam sero & multe res nouæ & in plerisque Ciuitatibus seditiones ex-
titerunt. Vnde qui exciderant urbes condiderunt. Siquidem Boetii qui nunc
sunt sexagesimo ab euerfione illi anno ex arma eieci a thessalis incoluerunt ter-
ram quæ nunc Boetia prius cadmea uocabatur: in qua pars eorum quoddam fue-
rat unde profecti sunt in llium cum exercitu. Dores quoque septuagesimo &
ipsi anno peloponnesum tenuere. Aegre autem longo tempore plane pacata græ-
cia nec ultra sedibus suis eieci coloniam emisit. Et iones quidem ac plerisque
ex insulis Athenienses collocarunt. Italia uero Siciliamque maxima ex parte pe-
loponneses & quædam reliquæ græciæ oppida. Omnia hæc post bellum tro-
ianum sunt condita: robustiore autem græcia effecta & ui pecuniarum i dies ma-
iore passim tyrannides in ciuitatibus sunt constitutæ auctis iam prouentibus.
Regna enim prius hereditaria erant certis cum uiribus & nauticæ rei incumbe-

Catafractas

Belli troiani minus
fuisse fama que de
eo inualuit

bat ac tantum mari græcia operam dabat. Corinthii primi feruntur excogitasse
naues: quæ ad eam quæ nunc in usu est formam proxime accederent. Et Co-
rinthii primum ex omni græcia triremes ædificatæ sunt. Constat autem Ami-
noclem Corinthium naupegum Samiis etiam quattuor naues compegisse.
Suntque ex quo hic eo se contulit anni ad perfectum hoc bellum ferme trecen-
ti uetustissimumque omnium quæ nouimus nauale prælium extitit: Corinthio-
rum cum corcyrensisibus: & ipsum ducentos ad summum ac sexaginta ad hoc tem-
pus annos. Et enim cum urbem incolant corithii ad isthmum sitam emporiū
fere semper habuerunt græcis quondam terra magis quam mari negotiantibus
& qui intra quique extra peloponnesum incolunt per illorum terram inter se cō-
mertium habentibus: pecunia quoque præpotentes erant ut etiam ab antiquis
Poetis demonstratur Locuples oppidum cognominantibus. postea uero quam a
græcis studiosius nauigari ceptum: comparatisque nauibus Latrocinium sum-
motum est utrobique emporium præbentes ualidam pecuniarum prouentu: ur-
bem habuerunt. Ac multo post penes iones res naualis fuit. Aetate cyri primi
perfarum regis eiusque filii cambyfis qui aliquandiu cum cyro pugnantes suo
mari potiti sunt. Polycrates quoque qui Sami tyrannidem tenuit sub Cambyse
classe præpotens cum alias insulas in suam potestatem redegit: tum Rheniam
quam subactam Apollini Delio consecrauit. iam uero phocenses hii qui Massi-
liam incolunt carthaginenses pugna nauali uicerunt. Nam ualidissima omni-
um hæc res fuerunt. Quas constat multis post troica tempora ætatibus extitisse:
se: exiguo triremium usu: sed adhuc illo uetusto more quinquagenium remigi-
um nauiumque longarum: Pauloque post medicum bellum & Darii mortem:
qui secundum Cambysem regnauit in persis: triremium copia fuit tum penes ty-
rannos circa Siciliam: tum penes corcyrenses. Hæc nanque postremæ ante Xer-
xis regis exercitum dignæ memoratu res nauticæ in græcia extiterunt. Aegi-
netæ enim atheniensesque & si qui alii paruam uim nauium habuerunt: & ha-
rum ex magna parte quinquagenium remigum ac fero utique: Ex quo Themis-
tocles Athenienses cum Aeginetis bellum gerentes: simulque aduentum barba-
ri expectantes persuasit: Ut facerent naues quibus & pugnauerunt: quæ nec ipsæ
catastromata totæ habuerunt. Et tales quidem græcorum res nauales fuerunt:
rum uetustæ: tum sequentium temporum. Non minimam tamen qui illis stu-
duerunt: sibi utrum comparauerunt uel pecuniarum reditu uel aliorum dominatio-
ne. Quippe nauigando insulas subegerunt & ii præcipue qui regionem non
omnia suppetentem habebant. Nam in terra bellum unde potentia aliqua
procederet: nullum excitatum est: sed quæcunque fuerunt ea contra suos qui-
busque finitimos gesta sunt græcis in peregrinas expeditiones longe a domo ad
alios subigendos non exeuntibus. Neque enim aduersus Ciuitates maximas
subditi consurgebant: neque ipsi ex quo communitè exercitum comparabant
inter se potius finitimi ut semper sit belligerabāt: Præcipue usque ad uetus illud
q; inter Chalcidenses & eretri eos gestum est bellum. reliqua græcia alterutris ad
iuuandis diuisa: Mox aliis aliunde ne aufererent impedimenta contigerunt.

ueterissimum iter græcorum
nauale prælium

28.

Nam ionibus in magnitudinem rerum proficientibus: Cyrus & persicum regnum caelo profligato omnia fluuio Haly Halytenus ad mare usque circumferens arma cepit: & Vrbes quae incontinentiae sunt in seruitutem redegit. Darius dehinc phoenicum classe insulam subegit. Tyranni autem quicumque in graecis Urbibus erant suis tantum rebus prospicientes: & corpori ipsorumque domui amplificandae tutela gratia quod poterant in ipsis urbibus plurimum se tenebant. A quibus nullum opus memoria dignum actum est nisi aliquod ad uersus suos quibusque uicinos. Nam qui apud Siciliam erant in multum potentiae euaserunt. Ita undique graecia longo sane tempore prohibita est: tum communiter quippiam agere illustre: tum per singulas ciuitates audacia uri. Postea uero tyranni & Atheniensium & caeterae fere graeciae & ante hanc tyrannis subditam: Plerique ac postremi praeterquam siculorum deieci sunt a Lacedaemoniis. Nam Lacedaemon post accessionem doricorum qui nunc eam incolunt per diu quantum accepimus seditionibus agitata: tamen iam inde ex ultima uertute & bonis legibus praedita: & Libera tyrannis fuit. Sunt enim anni circiter trecetos paulo plures ad finitum hoc bellum ex quo Lacedaemonii eadem rei Publicae administratione utuntur. Eaque re possunt illam in aliis quoque constituere Ciuitatibus. Ab exactis autem e graecia tyrannis non ita post multos annos in marathone Medii cum Atheniensibus pugnauerunt. Decimoque post hanc pugnam anno rursus ad subigendam graeciam cum imensa classe barbarus uenit: & rebus in summum discrimen adductis Lacedaemonii graeciae communiter bellum gerentis: duces extiterunt: ut qui essent praecipui in uiribus. Et athenienses aduentantibus medis cum decessissent deserere urbem: conscensis quas instruxerant nauibus effecti sunt nautici. Neque multo postquam pariter barbarum repulerunt diuisi sunt ab Atheniensibus ac Lacedaemoniis: tam ut qui ab rege desciuerant graeci: quam qui contra illum caeteris pugnauerant. Enim uero constabat maximas illis duobus adesse uires alteris terra: alteris classe praualentibus & exiguo quidem tempore concordia bellandi mansit. Postea uero dissociari Lacedaemonii Atheniensesque bellum ceperunt: cum suis utriusque sociis: Caeterique graeci si quippiam dissidebant ad alterutros profecti sunt. Itaque a Medico ad hoc bellum assidue nunc praetionibus pacificati nunc bellum gerentes: aut inter se aut aduersus socios ab eis deficientes: probe quae ad bellum opus sunt instruxerunt: & expertiores euaserunt: usu in periculis facto. Et Lacedaemonii quidem non habebant imperii sui socios tributarios atque hoc solum studebant ut illi pariter sub paucorum principatu quae Holigarchia dicitur res publicas administrarent. Athenienses autem quas ipso tempore ex hostibus ceperant nauibus praerant praeter chororum Lesbiorumque iussis sociis certas pecunias pendere: extititque eorum separatim ad bellum apparatus maior quam quantus unquam maximus uiguit: dum sincera societas fuit. Equidem uetera talia esse comperi ut difficilia sint ad credendum per omnia gradatim inditia. Homines enim famam rerum ante ipsos gestarum: & si domesticae sint nulla prorsus examinatione mutuo admittunt. Siquidem Athenienses uulgo opinantur Hipparchum ab Harmodio & Aristogitone quae tyrannus esset interfectum: nescientes Hipparchum praestrati filiorum natu maximu tunc impasse: cuius fratres erant Hipparchus & Thesalus: Atque eo die Harmodium & Aristogitonem aliquid suspican-

Hipparchus
Harmodius & Aristogiton tyrannus

Verum quod de morte Hipparchi legimus
Platonis dialogus de Hipparchi de lae
no. p. 10. dicitur Hipparchum
de lae. p. 10. dicitur Hipparchum
de lae. p. 10. dicitur Hipparchum
de lae. p. 10. dicitur Hipparchum

tes a suis confectis esse pate factum Hippiae ab hoc quidem tanquam praesente abstinuisset. Verum priusquam comprehenderentur uolentes quippiam agendo periculum facere: nactos Hipparchum ad sanum quod Leocorium uocatur in Panathenaica pompa ornanda occupatum obruncasse. Alia quoque multa quae adhuc extant nec dum propter tempus memoria exciderunt: caeteri graeci non recte opinantur. ueluti Lacedaemoniorum reges non singulos quenque calculos immittere sed binos: Et pitanatem cohortem esse apud eos: quod reor nunquam fuit. Ita segnus apud multos est ueritatis uestigatio: ad ea se potius quae impromptu sunt: conuertentes. Verum ex iis quae dixi necessariis signis talia quis aestimans & potissimum quae narraui non errauerit: neque credet magis aut poetis quid de iis predicant in maius: extolles aut logographis qui consueuerunt: quod suauius auditu est quam uerius dicere: & multa eorum cum nullis tantum argumentis spatio temporis sine fide fabulositatem profecisse: sentietque compertum esse manifestissimis signis ita se uetera habuisse. Et licet homines praetens bellum in quo uersantur semper maximum iudicent: eoque finito uetera ex ipsis operibus uehementius admirentur: tamen hoc bellum ostenditur an maduertentibus extitisse maius illis. Atqui omnia quae dixere singuli uel gestu bellum uel iam gerentes difficile fuerit exacte referre: siue a me ipso audita: siue aliunde ab aliis mihi enarrata. Verum ut quisque semper de rebus praesentibus maxime consentanea dicere mihi uidebatur: & communi opinione proxime ad ueritatem accedere: sic a me cominemorata sunt. At uero res in bello gestas non quas a quocunque audiui dignas duxi quas scriberem: neque ut mihi uidebantur: sed eas quibus ipse interfui quasque sigillarim ab aliis quae potui diligentissime inuestigauit. Quod tamen difficillime eruere potui. Quoniam qui singulis gerendis rebus praesentibus non eandem de ipsis dicebant sed pro ut quis aut in alter utros amore propensior erat: aut reminiscebatur. Verum quia non fabulosa sunt: minus erunt fortassis auditu suaues: tamen quicumque uolent rerum gestarum sinceritatem intueri & cum aliquando talia iterum similiaque ut sunt res humanae uentura sint discernere utilia abunde poterit. Nam emolumentum potius imperpetuum quam ludicrum ad tempus audiendi componitur. Et superiorum quidem operum maximum gestum est. cum medis & id tamen duobus naualibus praetibus: & totidem pedestribus celeriter finitum est. At uero huius belli tum longitudo in immensum processit: tum detrimenta cunctae graeciae contigerunt: qualia dumtaxat intra tantumdem temporis alias nulla. Nam neque tot Vrbes uacuae factae sunt: aliae a barbaris: aliae ab ipsis graecis mutuo ex pugnae. Aliae fugatis oppidanis nouis in colis cessere: neque tot fugae hominum ac mortes: haec ex ipso bello illae ex seditionibus. Atque superiora illa quae fama memorat re ipsa minus solida fidem acceperunt: uel terremorum qui hoc bello in plerisque orbis terrarum partibus & iidem uehementissimi praetiterunt: uel aestus immensi ex quibus fames ingens & qui non minime grassatus partem quandam absumpsit pestilens morbus. Omnia enim ista una cum bello hoc acciderunt. Cuius auctores fuerunt Athenienses Peloponnesesque ruptis quae post Euboiam captam iniierant foederibus tricennialibus. Cur autem ruperint causas primum ac dissensiones scribendas statui. Ne qui requirant aliquando unde conflatum est tantum inter graecos bellum. Nam uerissimam quidem sed

Pompa panathenica

Logographi. f. g. uulgari sermone scribunt.

28°
minime sermone celebratam arbitror extitisse causam athenienses magnos effectos & lacedæmonis formidolosos necessitatem imposuisse bellandi. Quæ autem propalam ferebantur utrinque causæ propter quas ruptis fœderibus itum est in bellum istæ fuerunt.

Narratio.

Epidamnus
Tablantii

Epidamnus est urbs ad dexteram sita nauigantibus ionium sinum uersus: cui finitimi sunt Tablantii barbari gens hillyrica. Hanc habiturum uenerunt corcyrenses coloni a phalio Corinthio deducti (qui erat ab Hercule oriundus. Eratoclide filius) ex metropoli secundum ueterem legem accersito. Nonnulli etiam corinthii & alii præterea doricæ gentis ex colonis fuerunt. Progressu temporis res Epidamnensis maiorem immodum profecit & fortunis & populo. Sed cum multos iam annos seditionibus laborarent (ut fertur) ex bello quodam cum finitimis barbaris & se & uires ex magna parte attriuerunt. Nouissima uero ante hoc bellum seditione plebs eorum principes eiecit. At illi cum barbaros ad quos confugerant eos qui in urbe erant terra marique prædabantur. Hi autem qui intus erant cum iis uerarentur Legatos corcyram ut ad metropolim mittunt orantes ne se perditum iri sinerent: sed reconciliarent profugos secum & bellum barbarorum componerent. Hæc supplices in iunonis templo sedentes precabantur: Corcyrenses non admittis precibus illos infecto negotio remiserunt. Epidamnenses nullam libi uidentes a corcyrensis iniuriæ propulsationem ambigebant: quid in re præfenti agerent: mittentes itaque delphos deum consuluerunt. Nunquid Corinthiis dederent Ciuitatem ut coloniæ deductoribus: & num aliquod conarentur ab iis exigere præsidium. Ille respondit ut dederent ducesque facerent. Profecti Corinthum ex oraculo Epidamnenses dedunt coloniæ: demonstrantes tum deductorem coloniæ fuisse corinthium: tum dei oraculum: precanturque ne se perditum iri sinerent sed tutarentur. Corinthii tum quia iustum esset ultionem promiserunt: existimantes non minus esse suam coloniæ quam corcyrensi: tum odio in ipsos corcyrenses a quibus contenerentur. Nam cum sit corinthiorum coloniæ tamen neque in publicis solemnitatibus Legittimos honores reddebant: neque in suis sacris uirum corinthium præficiabant. ut cæteræ coloniæ. Contemnebant autem illos & ui pecuniarum quam tunc habebant quantum ditissimi quique græcorum & ualidiore bella apparatu freti. Et enim elati erant & propter rem naualem qua aliquando multo præstantiores fuerant: & propter pheacum qui prius corcyram incoluerant nauticam gloriam. Quo magis parandæ classi incumbabant nec erant parum ualidi. Quippe centum eis ac uiginti naues fuerunt cum bellum incepere. Ob hæc omnia Corinthii corcyrensis succensentes epidamnium præfida miserunt præter sua ambrachiotarum Leucadiorumque facta: qui uellent illuc habitatum eundi potestate. Profectum est autem præsidium Appolloniam quæ erat Corinthiorum coloniæ pedestri itinere Corcyrensiu metu ne ab illis mare trāsēutes ihiberent. Corcyrensis ubi colonos ac præfida Epidamni uenisse nouerunt Coloniæque corinthiis deditæ ægre acceptæ

Pheaces

Appollonia

1
Statimque illuc quinque & uiginti cum nauibus profecti deinde reliqua cum classe iubent pro sua auctoritate simul recipere exules: uenerunt enim exules Epidamnenses corcyram: ac sepulcra cognationemque demonstrantes atque allegantes obsecrauerunt ut & ipsi restituerentur & præfida colonique a corinthiis misse expellerentur. Illos haud quamquam imperata facientes infesto exercitu aggrediuntur quadraginta nauium cum exulibus tanquam eos restituri hillyris in societatem acceptis: obsidentes urbem denuntiant licere cuiuslibet Epidamnensium hospitem uel impune abire alioquin illum pro hoste se habituros. Vbi non paratur: urbem corcyrensis. Est autem locus ille isthmus/oppugnatus. Corinthii postquam eis allatum est ex iis qui intus erant Epidamnium oppugnari exercitum comparant: simulque deducendam Epidamnium coloniæ edicunt: æquas uirilesque partes fore ire uolentibus: si quis protinus cum cæteris nauigare uelit. & tamen particeps fieri coloniæ numeratis quinquagenis dragmis corinthio populo licere manere. Fuerunt autem permulti & qui nauigarunt & qui pecuniam numerauerunt. Ad hæc rogarunt Megarenses ut suis nauibus comitatum præstarent: si forte a corcyrensis interpellarentur. Illi instructas eis comodarunt octo & pales urbs cephalenorum quattuor. Rogati quoque Epidaurii præbuerunt quinque: Hermiodes unam: Troezenii duas: Leucadii decem: Amprætoce octo. Atheniensis pecunias petierunt & aphlasiis ab Helæis naues uacuas pecuniaque. Ipsorum uero corinthiorum fuerunt instructæ naues triginta. & tria milia peditum. Hunc apparatus corcyrensis ubi acceperunt corinthum profecti cum lacedæmoniiis sicyonisque legatis: Quos adhibitos uolebant iusserunt corinthios deducere præfida colonosque Epidamno tanquam ad eos nihil pertinente. Quod si quid aduersus eos facerent uelle se subire iudicium in peloponneso apud illas ciuitates de quibus inter utrosque conueniret: & utris adiudicata colonia foret eos optineri: quietiam rem ad delphicum relegare Oraculum: nec bellum fieri permittere: alioquin necessarium fore aiebant si sibi ius fieret amicos facere quos nolet ex alterutris eorum qui nunc præpotentes essent tutelæ gratia. Corinthii respondent si naues & barbaros Epidamno abducant se consulaturos. Nam prius non bene habere cum illi oppugnentur ipsos iudicio contendere. E contrario corcyrensis dicere si & illi eos qui intra Epidamnium essent abducerent se ista facturos paratosque esse & scire promittere. Dum id per utrosque fiat secedere donec de causa foret pronuntiatum: Corinthii nihil horum audientes quando iam & naues eis plene & focii præsto erant: Caduceatore præmissso qui corcyrensis bellum indiceret: soluentes e portu cum quinque & septuaginta nauibus duobusque millibus militum Epidamnium uersus nauigauerunt cum corcyrensis pugnaturi. Præerat nauibus Aristheus pellicha. Callicrates calliæ Thimantor Thimantis filius. peditibus autem Archerimus & Isarchidas Isarchi filius. Ut uentum in actum terræ anactoriæ: ubi templum Appollinis est in faucibus sinus Ambrachii: Corcyrensis caduceatorem eis præmittunt actuario nauigio: qui aduersus se uetaret illos nauigare: simulque naues complent. uetustas ut nauigationi sint utiles innectunt. alias expediunt. Postquam caduceator nihil a corinthiis pacatum renuntiat: & naues ipsorum expletæ sunt numero Octoginta: nam Epidamnium quinquaginta oppugnabant obuiam itur pugnaque nauali commissa corcyrensis egregie uincunt: ac quindecim Corinthiorum naues corrumpunt. Eodem die contigit ut ii qui intra Epidamnium oppugnabantur deditionem facerent hac lege: ut externi quidem uenderent:

Appollinis templum in adho

Victoria corcyrensis

VNIERSITATIS
DE SALAMANCA

GREDOUSUSAL

Leucimna .Pro.

Leucal

Cyllene ..

corinthii autem in uinculis haberentur dum aliud quippiam uictoribus uideret. Secundum pugnam corcyrenses trophæum in Leucimna corcyrae promontorio statuerunt. Cæterisque captiuis necatis corinthios uinctos asseruarunt. Post hæc cum corinthii sociique nauali prælio uicti domum redissent. corcyrenses omni circa mari potiti sunt. Nauigantesque in Leucada corinthiorum coloniam aggre eius populati sunt: & cyllene ubi erat naualia hielensium incederunt quos naues pecuniasque corinthii præbuisent. Ac plurimo a pugna nauali tempore mare tenuerunt. Corinthiorumque socii ad nauigando calamitates inferebant. Donec circumacta iam ætate corinthii cum socii ipsorum laborarent nauibus atque exercitu misso: castra in Actio posuerunt: & circa chimerium Theprotidos Leucadis tandem causa: aliarumque Ciuitatum quæcunque suarum partium erant. Castra metati sunt autem e regione corcyrenses in Leucimna nauibus peditatuque. Ac neutris in alteros nauigantibus sed alitris sedentibus hæc æstas extracta est: appetenteque iam hyeme domum utrique reuerterunt. Toto eo post pugnam & in sequenti anno Corinthii indigne ferentes ad bellum cum corcyrensiu naues compegerunt: & robustissimas quasque ad classem instruxerunt: cogentes ex peloponneso remiges & ex reliqua græcia sollicitantes mercede. Quem apparatus audientes corcyrenses extimescebant: quippe qui non essent cum aliquo græcorum confederati quod se non ascripsissent neque Athenensium neque Lacedæmoniorum foederibus. Visum itaque eis est ut athenas irent cõtrahendam societatem: temptandumque aliquid ab illis impetrare subsidii. His compertis corinthii mittunt & ipsi athenas legationem quæ diceret ne sibi classis artica ad corcyrensem adiecta impedimento esset quominus bellum gereret arbitrio suo. Itaque coacta conuone in disceptatione uenerunt: & corcyrenses quidam in hunc modum dixerunt.

Oratio Corcyrensiu.

PAr est uiri athenienses ut qui externos adeunt: ut quemadmodum nos nos imploratum auxilia. si neque magna ipsorum beneficentia neque societas intercedat: demonstrent primum quo maximum est ea quæ poscunt fore illis utilia a quibus poscunt. Sin minus certe non damno-
sa. Deinde firmam se eis gratiam habituros. Horum si nihil demonstrauerint ne irascantur. si non impetrauerint. Ista probaturos se sperantes uobis Corcyrenses ad poscendam nos societatem miserunt. Consilium nostrum uiri athenienses ante hac incõsultum impresentiarum est uobis fructuosum nobis ipsis damnosum. Quippe nunquam hæcenus cuiuspiam socii uoluntarii cum fuerimus nunc ea de causa desolati in bello quod cum corinthiis gerimus ad orandam aliorum societatem uenimus: Ex quo accidit ut quod uidebatur prius esse prudentiæ nolle cum exteris societate inita periclitari: id nunc imprudentiæ & infirmitati detur. Itaque corinthiorum classem nobis bellum iserentem ipsi per nosmet compescuimus. At ubi maiori apparatu & a peloponneso & a reliqua græcia statuit hostis in nos uenire: cernentes esse nostras tantum uires illi impares: & simul magnum periculum fore si ei subiciamur: necesse habemus nos quoque aliunde auxilia unde cunctis implorare: utique uenia digni si quod antea non prauitate sed opinionis errore potius inepte non fecimus: id nunc e contrario audeamus. Quod si audieritis honesta & uobis bona existeret ista societas nostræ necessitatis multis de causis. Primum quod iniuriam accipientibus non facientibus opem feretis. Deinde quod eos

qui maximarum rerum discrimen adducuntur recipiendo optime beneficium collocatis æterno apud nos testimonio. Et cum classem secundum uestram possideamus maximam: Considerate quæ nam rarior occasio uestræ prosperitatis: quæ ue hostibus tristior esse possit: quæ hoc quam potentiam uos magnæ pecuniæ ac gratiæ loco æstimaretis: eam ultro uobis adesse atque offerri cura pericula citraque sumptus afferentem. præterea tum apud plerisque laudem: tum apud eos quos prætexeritis gratiam: tum ipsis uobis uires quæ cuncta per paucis ex omni memoria pariter contigerunt. Paucique extiterunt qui a quibus societatem belli peteret eis dem ipsi præstarent non minus præsidii & ornamenti quam acciperent. Quod si quis bellum uobis in hoc autem utiles esse possumus non iminere opinatur: is profecto fallitur opinione nec intelligit & Lacedæmonios metu uestri spectare ad bellum: & Corinthios cum per se ualidis tum uobis inimicos præoccupando nos affectare uiam ad uos in uadendos: ne nos comuni in ipsos odio mutuo præsidio simus: ne ue eos alterutra spe frustemur aut nocendi nobis aut se ipsos corrobore randi. Quos præuenire & nos in societatem recipere hoc poscentes & insidias anticipare: potiusque insidiaribus contra insidiari uestræ sunt partes. Quod si neget æquum esse suos colonos recipi a uobis: discant coloniam omnem itaque honore prosequi metropolim suam si sibi ab ea beneficiat. Sin uero male ab illa secedere. Neque enim ea re coloniæ emittuntur ut seruiant iis qui reliquantur sed ut sint pares. Nam istos iniurios esse in nos hoc uero palam est. Quippe citati in iudicium de Epidamno tamen bello maluerunt obiecta refellere quam iure. Atque hæc quæ in nos agunt cognatos suos inditio uobis quodam modo sint ad non errandum quominus ab ipsis secedatis & nobis supplicibus protinus subueniatis. Quisquis enim gratificando hostibus minime sibi poenitenda comittit: is sane tutelam degit: neque uero foederatque uobiscum Lacedæmonios sunt frangentes recipiendis nobis qui neutrorum socii sumus cum in illis dicatur: si qua græcarum Ciuitatum & socialibus non sit: licere eis ad utros libuerit accedere. Et certe indignum prorsus est: si istis fas est ex socialibus hominibus cum reliquæ græciæ tum uero uestrorum subditisque suas naues armare uobis interdici societatem quæ offertur & alia undique utilitate: & postea criminis loco poni: si ea nobis quæ oramus induleritis multo maiorem causam uos in simulandi simus habituri. Nam si nos repellitis homines & periclitantes nec uobis inimicos repellitis: & istos qui uestri sunt inimici atque hostes non solum non arcebitis: sed etiam præceptores uestrarum uirium esse negligentis: quas nequaquam debetis proprii sineret uerum prohibere ullos e uestra ditione tributarios illorum fieri debetis: quinimo quantumcunque cordi fuerit uobis auxiliorum transmittere ad nos aperte transmittere palam nobis in societatem receptis. Ex qua re multæ quemadmodum initio attigimus comoditates ostenduntur: & ante omnia quod ut manifestissima fides est: isti & hostes nobis fuerunt & nunc ualidi sunt ad rebelles suos coercendos. Et cum uobis offeratur classis non mediterraneis sociis armata: sed talis ut nihil uobis damnosius sit: quam eam amittere deceret uos si potestis quod præcipuum est neminem pati alium classe pollere: si minus tutissimum quæque uobis pro socio habere. Verum enim uero cui ista quæ dicimus uidentur utilia quidem esse: sed timendum ne ea sectantes rumpatis foedera: hic intelligat diffidere foederibus ualidiorum esse rem ad hostes deterendos & contra illis confidere: & ob id nos in societatem non recipere: rem infirmam fore & minus tutam quam hostes ob id reddit ro

21
bustiores. Præterea cum nō magis de Corcyra q̄ de Athenis cōsulteretur: nō p̄spicit hic quæ præcipue sunt e dignitate atq; ex utilitate athenarum: & cum cernat bellum non futurum sed tantum non iam præsens esse de recipienda in societa te nostra Ciuitate hesitatque ad maxima temporum momenta uel socia uel ho stis est. Sita est enim oportune sane adtraiectum in Italiam atq; in Siciliam: uel ad prohibendam illinc ire classem in peloponnesum: uel ad eandem illuc aliaue in loca transmittendam. atq; ut uniuersa & singula breuissime in sumam contra ham: sic habere: ut sciatis nō debere nos deserere: tres apud græcos classes esse ma gnificiendas uestram nostram corinthiorum. Harum duas si in unum coire con temperitis: & Corinthii nos occuparint: bellum nauale cum corcyrensisibus parti ter ac peloponnesibus geretis. At nobis receptis plus nauium habebitis quibus cū holte dimicetis. Hæc quidē corcyrenses post eos autem Corinthii hæc.

Oratio Corinthiorum.

7
Quoniam Corcyrenses isti non solum de se recipiendis uerba fecerūt sed etiam de nobis tanq̄ iniuste bellum sibi intulerimus: necessarium nobis est. ut nos quoq; de utriusq; mentionem faciamus: sic ad reliquā orationem deuenturi: ut & nostram postulationem sincerius prospiciatis & istorum utilitatem non sine ratione repudietis. Auunt modestiæ studio nullius unq̄ societatem se recepisse: id non uirtutis sed maleficii studio fecerunt: q̄ uidelicet nollent ullum malefactorum suorum aut socium habere: aut testem a quo uerecundiæ admonerentur. Et sane urbs sua ipso situ appolita ad istorum consilium reddit eos magis iniuriarum quas faciunt arbitros: q̄ subiicit æquo iu ditio propter infrequentem istorum ad externos cōmeationem: & frequentē alio rum illuc ui appulso rum receptionem. Atq; decorum q̄ prætendunt uoluisse se esse cuiuspiam confœderatos: non eo spectabat ne alienæ iniusticiæ socii forent: sed sine arbitris iniuriam facerent: utq; ubi præualerent aliis uim afferēt: & cum latuissent plus emolumentum adipiscerentur: & quod adepti essent eius erepti pu dere non posset. Quod si quemadmodum prædicant forēt uiri boni quominus culpabiles fuerunt exteris eo magis uirtutem suam licebat ostendere iusta dan do & accipiendo. Verum neq; erga alios neq; erga nos tales existūt qui cum sint coloni nostri tamen cum semper antea secesserunt a nobis: tum uero nunc bel lum nobiscum gerunt allegantes: non ideo se a nobis missos colonos ut accipe rent iniuriam quibus inuicem respondemus: ne nos quidem iccirco collocasse eos ut ab ipsis iniuriam acciperemus & contumeliam: sed ut præsidēs eorū esse mus: & quibus in rebus conuenit honore afficeremur. Quem nobis aliæ colo niæ præstant præcipua nos caritate complectentes. Ex quo palam est: si cætero rum qui plures sunt gratia sumus iniuria istis solis esse inuisos. Neq; ab re neque qualicunq; de re læsi bellum eis intulimus: quod etiam si ab re intulissimus de cuerat eos nostræ iracundiæ cedere: sicut nos uicifim decuisset modestiæ ipsorū uim affere. Sed freti diuiciis cum alia multa indigne peccauerunt in nos: tū uero hoc q̄ Epidamnum quæ nostræ ditionis est cum uexaretur bello non uendica uerunt: sed cum uindicatum nos uenissimus tunc eam occuparunt uicq; tenent. Et autem se priusq̄ id facerent uoluisse disceptare iudicio. Cum perinde sit ac ni hil dicere si quis re occupata alterum e tuto in iudiciū uocet: sed si quis ex æquo

I 8
& ante q̄ dimicetur: res & uerba in medium afferat. At isti non priusq̄ oppidum obsiderent: sed postea q̄ rebantur nos illud non neglecturos: tunc uero æquita tem iuris allegauerunt atq; huc uenerunt non contenti peccasse illic postulāte etiam a nobis non belli sed iniusticiæ societatem ut se recipiatis hostes nostros. Qui tunc potius adire debeant uos cum procul a periculo aberant non quando & nobis iniuria illata est & ipsi periclitantur: nec quando uos qui nullius eorum tunc potentiæ participes fuistis: nunc ipsis uestram utilitatem in parciatis: & qui a peccatis eorum abfuitis tantumdem erga nos culpæ contrahatis. Nam q̄ olim cum aliis uires suas cōmunicassent ii debentq; illis cōtingunt habere cōmunia. Vos uero ut criminibus modo istorum affines nō fuistis: sic neq; post eorūdem actiones affines esse debetis. Et planum quidem fecimus eo quo oportet æquita tis ingressu nos uenisse: & istos uiolente in nos auareq; fecisse. Nunc autem uos haud iuste recepturos esse horum societatem planum faciendum est. Nam in fœ deribus cum dicitur licere cuiilibet non ascriptarum Ciuitatum ad utros uelit se conferre: non ita dicitur ut id fiat in perniciem partis alterius: nec de ea quæ tu telam imploret aduersus eos a quibus secedit: quæq; iis a quibus recipitur nō re cepturis si saperent bellum pro pace afferat id quod uobis nunc nisi nos audiat is eueniet. Nanq; nō tamē istis auxiliare uerum etiam profederatis hostes nobis efficiunt. Neesse enim est si ab eis steteritis ut dum ipsos tunc uos una ulcisca mur. Qui profecto iuste feceritis præcipue si non fueritis in partibus. Si minus e contrario atq; isti petunt si nobiscum steteritis quibus cum foederati estis ad uersus hos quibus cum ne induciæ quidem unq̄ uobis extiterūt: neq; legem fer re debetis eos qui ab altera parte defecerunt receptadi. Quoniam neq; nos cum a uobis Samii defecissent: & an illis succurere oporteret indiuersum traherent: cæteri peloponneses contra uos sententiam diximus. Itaq; aperte negamus ali quem a puniendis suis esse prohibendum. Nam si eos qui aliquid facinoris admi serunt receptando defenderitis: palam est & uestros qui nō pauciores sunt ad nos esse uenturos: legemque condetis quæ in uos magis q̄ in nos recidat. Hactenus quæ dicere habuimus apud uos de iure nostro quod satis est secundum græciæ leges. Reliqua exhortadi & flagitandi muneris gratia hoc quod petimus: nō peti mus ut hostes quo noceamus: neq; amici quo abutamur: sed quo utamur: qd̄q; uos reddere nobis debere affirmamus. Nā quom aduersus æginetas Medico bel lo penuria Liburnicæ nauium laboraretis: uiginti naues cōmodato a corinthiis accoepistis: quod nostrum beneficium & item alterū bello Samio q̄ propter nos non tulere Samiis auxilia peloponneses præstitit uobis. De Aeginetis quidem uictoriam: de Samiis autem ultionem. Atq; iis temporibus hoc factum est q̄bus homines studio uincendi hostis in quem eunt cætera curare omittunt: habentes pro amico quemcunq; operam sibi nauantem etiam si antea fuisset inimicus: rur sus pro hoste quemcunq; ex aduerso stantem etiam si amicus sit qui domesticis quoq; rebus male consulunt præsentis contentionis peruicacia. Hæc uos benefi cia memoria tenentes & qui inter uos sunt iuniores a senioribus edocti: sentite similibus officiis esse remuneranda: neq; ista quidem quæ dicuntur a nobis esse iusta: sed si bellum fiat alia fore utilia. Ut quisq; n. aliqua in re minime peccat ita maxima ex ea utilitas sequitur: & bellum cuius metu uos terrētis ad iniuste agē dum hortantur Corcyrenses adhuc non constat futurum sit nec ne: nec dignum uobis est ut propter in-certa belli: certa iam & præsentanea Corinthiorum susci piatis odia. Nam quod ad suspicionem pertinet: quæ prius propter Megarenses

finis duce di

Corcyrenses in Societate
nem ab Athenis recepti

Chimerium

Ephire

Acherusia palus

Acheron

Thyamis fl.

Sybota insula

Hinc & thyamis thymianu appellat Strabo in septimo geographic libro in q & de chemo rio
promontorio & de ephira libe qm ei thyre aut vocata & a thesprotis condita meminit

egre in Thesprotidis que est pars thesprotidis
magnus est igitur error hic lunetij nostri

supererat prudentia fuerit eam extenuare potius. Posterius nanque beneficium oportune collatum etiam si minus fuerit tantum maius crimen diluere potest. Neq; uero q; magnam ad societatem offerunt: classem ob hoc polliceamini: quoniam non afficere iniuria pares. Firmior est potentia q; presenti rerum specie elatos cum periculis plura acquirere. Itaque nunc aduersa nos usi fortuna: tamen postulamus id quod apud Lacedaemonem ipsi praediximus: licere suos quosc; socios plectere: ut idem nunc a uobis impetremus: ne ue subleuati uos nostro decreto nos uestro laedatis: sed aequam uicem repedatis: memores hoc illud esse tempus quo maxime & qui inseruit amicus est: & qui aduersatur inimicus. Et corcyrenses hos neq; in societatem recipiatis inuitis nobis neq; de nobis malemeritos defendatis: quod facientes tum ex officio uestro egeretis: tum uobis ipsis optime consulueritis. Italia autem & corinthii dixerunt Athenienses utrisq; auditis: cum bis conditionem coegissent: in priori quidem non minus probauerunt rationes Corinthiorum impolteriori uero mutato consilio decreuerunt se confederationem cum corcyrensis non ita facere ut eosdem hostes ducerent eosdem amicos. Si enim aduersus corinthios iuberentur a corcyrensis simul nauigare ruptum iri foedera quae sibi essent cum peloponnesibus: subsidiariam tamen inire societatem: ut utrisq; forent alteris auxilio: si quis aduersus corcyram eat Athenas ue aut horum socios. Nam & citra hoc rebantur bellum sibi cum peloponnesibus fore nec corcyram corinthiis prodi uolebant tantum nauium habentem: sed eos qui maxime collidi inuicem: ut in ualidioribus effectis si quid opus esset corinthiis aliisque classem habentibus bellum caperent simulq; quia Italia uersus Siciliaq; nauigantibus comode sita insula uidebatur. Hoc Athenienses consilio corcyrenses in societatem acceperunt: nec multo post corinthiorum discessum decem naues illis auxilio miserunt: ducebus Lacedaemonio Cimonis Diotimo Strombichi & Protea Epiclis filio: quibus praeeperunt ne cum corinthiis pugnaret: nisi aduersus corcyram nauigantibus in terramq; descendere uolentibus aut aduersus aliquid ex illorum oppidis: ita demum pro uiribus prohiberent prouidentes hoc praeprocepto ne foedera rumperentur. Et naues quidem in corcyram profectae sunt. Corinthii uero postquam opus erat instruxerunt: aduersus eandem Vela fecerunt cum centum quinquaginta nauibus: Quarum erant Heliorum & Leucadiorum denae: Megarensium duodecim ambratorum uiginti septem: Anaetiorum una: ipsorum Corinthiorum nonaginta. Praefecti autem sui singularum Ciuitatum & ex Corinthiis Xenocides Eutydis filius cum quattuor colegis. Hi postquam coierunt ad continentem quae spectat corcyram uelificantes a leucade tendunt in chimerium quod est ore Thesprotidis. Est autem portus & super eum urbs a mari distans. In palustribus thesprotidos sita nomine Ephire: iuxta hanc exit in mare palus Acherusia cognomen aucta a flumine acheronte: quod per thesprotidem lapsum in eam effunditur. Fluit & Thyamis amnis: Thesprotidem Cestrinamq; determinans: intra quos chimerium promontorium cohercet: At hac itaq; continentem corinthii cum classe subeuntes castra posuerunt. Quorum aduentu in se cognito corcyrenses expletis centum & decem nauibus: quibus praerant Miryades Esimides & Eurybatus castra metati sunt in una insularum quae uocatur Sybota: Aderant eis & Atticae decem: peditatusq; in leucimna promontorio cum mille armatis Zacynthiorum auxiliariis: Praesto erant & Corinthiis auxilio futuri multi ex barbaris in proxima continente: ex qua semper omnes amici sunt illis. Re instructa Corinthii sumptibusq; trium diebus cibariis nocte a chimerio

errat

errat

errat

errat

soluunt tanquam pugnaturo: nauigantesque prima luce corcyrensis naues conspicantur: altum tenentes: ex aduerso que uenientes: ut mutuo se conspexerunt ad confligendum omnia instruunt: corcyrensis: dextro in cornu atticae naues fuerunt: alterum ipsi tenuerunt factis tribus nauium agminibus: quorum singulis singuli praerant. Hunc in modum dispositi erant corcyrenses. apud Corinthios dextrum cornu tenebant Megarenses naues & Ambratienses: medium locum alii focii: ut quibusque commodum erat: leuum cornu ipsi corinthii cum nauibus quae uelocissimae erant e regione atheniensium & dextri corcyrensis cornu: postquam utrinque sublata sunt signa concurentes praelium commiserunt multos utrique habentes super Carastromata milites multosque sagittarios ac iaculatores: uetusto adhuc more inscienter instructi. Erat autem pugna naualis aspera: sed non perinde ex arte pedestri praelio similior. Nam ubi commixti fuerunt non facile eximebatur praeturba & multitudine nauium: plus aliquanto de uictoria confidentes armatis qui super castromata erant: pugnantibusq; statariam pugnam nauibus quietis: quibus irrumpere perumpere erumpere non licebat. Verum animo magis & robore quam scientia pugnabatur. Multis ubiq; erat tumultus & turbulentum certamen in quo naues atticae corcyrensis sicubi satagebant praesto erant: metum quidem incutientes hostibus: Pugnam tamen nequaquam capescentes. Quispe uerebantur praefecti Atheniensium praeproceptum: maxime autem dextrum corinthiorum cornu laborabat. Nam eos in fugam uersos dispersosque uiginti nauibus persecuti corcyrenses in continentem usque ad eorum castra: aggressique in terram deserta tentoria incenderunt pecuniasque diripuerunt. Hac in parte corinthii superati corcyrenses superiores fuerunt. At in sinistro ubi ipsi corinthii erant: facile uicerunt absentibus e minori numero corcyrensis uiginti nauibus in persequendo occupatis. Athenienses quom cernerent corcyrenses satagentes: iam minus dissimulantes suppetias eunt: Primum quidem temperantes ab inuadendo. At ubi fuga aperte facta est & corinthii ingruebant: tunc unus quisque operi uacat: nullo iam hominum discrimine: cum eo necessitatis uentum esset: ut inuicem corinthii atheniensesq; conserent manus in fugam uersis hostibus: corinthii non religarunt scaphas nauium: quas demerserant traxeruntque remulgo: sed inter nauigando conuerterunt animum ad trucidandos homines: potius quam ad uiuos capiendos & amicos suos nescii illos in dextro cornu superatos per imprudentiam occidebant. Nam cum permultae forent utrorumque naues: & late mare occuparent: ubi permiscui fuerunt: non facile internoscebant: qui quos uicissent: si quidem pugnae naualis haec graecorum cum graecis maxima omnium extitit: quae ad hunc diem fuerit: nauium numero: Corinthii postea quam corcyrenses ad terram usque sunt persequuti: ad naufragia sua cesosque reuersi sunt: ac plerosque nacti ut ad Sybota comportarent: Vbi barbarorum exercitus qui erat in terra ipsis auxilia tulerat. Est autem desertus Sybota portus Thesprotidis. His actis frequentis rursus tendunt in corcyrensis: illi is nauibus quae agi poterant: & quaecunque reliquae erant una cum atticis & ipsi contra dirigunt: timentes ne in suam oram descendere conarentur. Et iam serum diei erat: ac peana sunt canere orsi: tanquam in eos inuaderunt: cum corinthii repente remos inhibere coeperunt: conspectis uiginti nauibus atheniensium uenientibus quas post decem priores subsidio miserant Athenienses: ueriti id quod acciderat ne corcyrenses superarentur: ne ue decem naues suae pauciores essent: quam ut eos tutarentur. His igitur prospectis

Catastromata

Satagebant graecis
pro premi igitur
uinci accepit
lauretus satage
re

Satagentes
Dissimulantes

Remulgo traha

Sybota

Demerserant graece xetai uocantur quod uerbu hinc ne
significat demergere sed ferre & prutere

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREGORIUS

2
corinthii suspicatique athenis venire: nō quot cernebant: sed plures sensim retro abierunt. Porro corcyrenses cum atticis naues non uiderent minus enim ipsi erat apertus illarum aduentus: mirabatur Corinthios ire cessim: donec quidam cernentes dixerunt: naues illae huc tendunt. Tunc & ipsi abierunt. Iam enim noctis tenebrae erant: & corinthii abeuntes dissociati sunt. Ita utrique dirempti pugna usque ad noctem extracta: corcyrensibus apud Laucimnam castra habentibus: praeter uiginti naues Athenis profectae: quibus praerat Glaucō Leagri & Andocides Leogori filius: per occisos & naufragia ductae subierunt castra: Non multo postquam conspectae sunt corcyrensibus. Erat enim nox metuentibus ne hostiles essent: Postea cognitae admissae sunt. Postero die egressae triginta atticae naues & corcyrensiū quaecunque navigationi idoneae erant uella faciunt in portum: qui est in Sybotis ubi stationem corinthii habebant: animo cognoscendi an nauali praelio certaturi essent. Illi a terra soluentis altumque capefcentes instructi quiescebant: non incepturi sua sponte certamen: cum uiderent accessisse naues Atheniensium integras & sibi multa dura accidisse: tum circa captiuorum custodiam quos in nauibus haberent: tum penuriam instruendarum nauium in loco deserto. Itaque magis spectabant: quae se domum reciperent: timētes ne rupta atheniensis foedera: existimantes quoniam ad manum uenissent se illinc nauigare nō sinerent. Igitur placitum est eis impositis in actuarium nauigium uiros sine Caduceo ad Athenienses praemittere tentandi gratia: per quos talia dixerunt. Iniuria Athenienses estis: bellum incipientes foedera: rumpentes: qui nobis hostes nostros ulciscuntibus impedimento estis contraferentes arma. Quod si uobis constitutum est nos prohibere quo minus in corcyrenses alioque si quo libeat nauigemus: & foedera rumpitis: nos capite primos pro hostibusque utamini: & corinthii quidem talia dixerunt. Corcyrensiū uero quicumque audierunt. Exclamant ut protinus capiantur trucidenturque: Athenienses autem hunc in modum responderunt. Neque bellum incipimus Viri peloponneses: neque foedera rumpimus: sed istis focus corcyrensibus auxilio uenimus. Quod si usquam alio nauigare libet nauigetis licet. Sin aduersus corcyrenses aliquem ue illorum locum nauigabitis non negligemus quoad poterimus. Haec quom Athenienses respondissent corinthii se ad discedendum domum accinxerunt: simulque trophaeum apud Sybota incontinente statuerunt. Corcyrenses naufragia mortuosque: quae aestus ac uentus nocte exortus passim dispulerant ad ipsos delata: ut quocumque eiectione erat: sustulerunt: Ac trophaeum in insula sybotis e regione statuerunt ueluti uictores: Hac utrinque ratione uictoriam sibi uindicantes: corinthii quidem quae ad noctem usque superassent: ita ut naufragia plurima mortuosque receperint: captiuorum non minus mille habentes: de praeteritis nauibus circiter septuaginta trophaeum statuerunt. Corcyrenses autem quae triginta ferme naues illos corruptissimas: & superuentibus Atheniensibus naufragia circa se mortuosque legissent: quae pridie corinthii cessim euntes pugnam detractassent: conspectis Atticis nauibus neque uenientibus occurrissent ex Sybotis: ob haec statuerunt trophaeum. Ita utrique se interpretabantur uicisse. corinthii illinc domum nauigantes Anaclorion quod est in ore sinus Ampracii ceperunt fraude. Erat. n. illis commune cum corcyrensibus positumque in eo corinthii in colis domum reuerterunt. Et corcyrensiū octingentos qui serui erant uediderunt: ducentos quinquaginta asseruarunt uictos: magna adhibita cura ut per illos repetita corcyra potirent. Quorum plerique erant potētissimi ciuitatis. Sic igitur corcyra bello defuncta est aduersus corinthios: Et ab ea naues atheniensium recesserunt. Haec

Dicitur corinthii

videtur Athenienses.

Victoria ambigua

1
prima corinthii extitit belli causa aduersus Athenienses: quae contra se foederatos pro corcyrensibus dimicassent. Post haec statim contigit ut has fieri atheniensibus peloponnesibusque simultates ad bellum mouendum. Nam corinthii ut athenienses ulciscerentur elaborantibus: suspicantes ipsi athenienses eorum inimicitiam: Potideenses qui ad isthmum palenes incolunt: corinthiorum coloniam socios suosque uectigales: iubent murum palenem uersus demoliri: obsidesque dare atque opifices eiicere: nec impostum admittere: quos corinthii quotannis mittebant. Veriti ne aperdica corinthiisque sollicitati deficerent: & alios in Thracia socios ad defectionem traherent. Haec athenienses statim post nauale ad corcyram praelium apud Potideenses praepararunt. Nam & corinthii odium per se ferebant & perdiccas Alexandri filius Macedonum Rex erat hostis: cum socius antea atque amicus fuisset. Ideo autem hostis quae cum philippo fratre suo & Derda aduersus se communiter bellum gerentibus societatem fecissent. Eoque timens misit Lacedaemona atque egit: ut illis bellum esset cum peloponnesibus: corinthiosque sibi conciliari: potideae ab alienandae gratia. Ad haec sermones habuit cum Chalcidensibus Thraciae & Botieis de rebellando existimans si has finitimas ciuitates habent socios: fore ut facile cum illis gereret bellum: Quae intelligentes athenienses ciuitatumque defectionem uolentes occupare: Mittebant enim in illius terram triginta naues ac mille peditum Archeltrato Leucomedis filio cum decem aliis praefecto: mandant ipsis praefectis obsides a potideensibus sumant: murum demoliantur: proximarum urbium custodiam gerant: ne descendant. At uero Potideenses missis ad Athenienses legatis: si forte persuadeant ne quid apud se noui agatur: profecti etiam cum corinthiis Lacedaemona egerunt: ut illi pararent si opus foret defensionem. Vbi uero ab Atheniensibus diu opera consumpta: nihil impetrant: sed naues quae in Macedonia itemque in ipsos mittebantur: profectae sunt: simulque quaestores Lacedaemoniorum polliciti: si Athenienses aduersus Potideam irent: se in Atticam inuasuros: tunc demum defecerunt cum Chalcidensibus ac Botieis communiter coniurati. Perdiccas quoque Chalcidensibus persuasit: ut relictis maritimis urbibus atque excisis migrarent olynthum: unamque hanc urbem ualidam facerent. Atque his qui suam terram relinquebant: Migdoniam quae circa Bolbem paludem est dedit incolendam quoad foret cum atheniensibus debellatur. Et illi quid suas urbes demoliti migrauerunt ad bellumque se se parauerunt. At ubi triginta atheniensium naues in Thracia uenientes acceperunt Potideam aliasque ciuitates defecisse: Duces non existimantes se praesentibus cum copiis posse gerere bellum aduersus perdiccam: & ciuitates quae defecissent in macedoniam quo primum missi fuerant conuertuntur: congressique cum hostibus a philippi & fratrum Derdi partibus stabant: qui ex montanis cum exercitu supuenerant. Interea cum corinthii Potideam desciuisset: & Atticis naues circa Macedonia agerent: timentes illi oppido ac domesticum existimantes periculum: mittunt ex suis uoluntarios: & ex aliis peloponnesibus mercede adductos mille sexcentos: cum iustis omnibus armis: & quadringentos leuiter armatos Duce Aristheo Adimanti filio: cuius propter gratiam non parum multi ex Corintho milites ultro comitatum praestiterunt. Fuerat. n. semper Potideensium studiosus. Perueneruntque in Thracia septuagesimo die quae potideam defecerat. Afferunt autem repente atheniensibus nuntius de ciuitatum defectione: qui ut cognouerunt etiam alios cum Aristheo accessisse: mittunt eo ex suis duo milia peditum: ac naues quadraginta: duce Callia Calliadi filio cum quattuor collegis. Qui praefecti Macedonia offendunt mille priores iam therma potitos: Pydnaque oppugnantes. Eam

Potideenses corynthio colonia

Perdiccas Alexandri

Bolbium palus

Therma Pydna

b iii

25
& ipsi obsidentes oppugnauerunt. Sed postea pacificati cum perdicca & necessaria societate inita: q̄ eos urgeret potidea & Aristhei aduentus soluerunt ex Macedonia: cunque Berriam uenissent: & id oppidū conati prius expugnare neq̄issent: illinc itinere terrestri Potideam perrexerunt: tria milia peditum sui corporis praeter multos sociorum equitesq̄; Macedonū sexcentos: cū philippo Paulaniaq̄; ac nauibus septuaginta terrā legentibus paulūq̄; p̄uentibus: tertio die Gironū per uenerunt: castraq̄; posuerunt. Potideenses & qui cum Aristheo erant Peloponnenses aduentum Atheniensiuū expectantes castra habebāt ante olynthū in isthmo: mercatūq̄; extra urbē agebant. Itaq̄; socii Aristheum cūcti peditatus ducē delegerunt: Perdiccam equitatus. Nā protinus defecit iteq̄; ab Atheniensibus: atq̄; apotideensibus sterit Iolao p̄ se ducē substituto. Erat autē Aristhei cōsiliū cū exercitu quē secum habebat: excipere athenienses si aggredierentur. Chalcidenses uero & socios q̄ extra isthmū equitesq̄; ducētes qui cum perdicca erant: intra olynthum manere: & cū in eū tenderent athenienses auxilio uenire a tergo hostis: eum in medio claufuros. Callias atheniensium dux ac collega: macedonū equites paucosq̄; sociorū olynthū mittunt: illinc auxiliū ferri phibituros. Ipsi motis castris potideam tendūt: p̄gressiq̄; usq̄; ad isthmū ubi uidēt hostem se se ad bellū paratū: ex aduerso acie & ipsi instruit: nec multo post cōfigūt: & ipm̄ quidē Aristhei cornū: & quicūq̄; circa illū erāt ex corinthiis Caterisq̄; bellatores auerterūt oppositū cornū: p̄rumpentes quā longe p̄sequi sunt. Reliquus exercitus Potidensiuū Peloponnensiuūq̄; ab atheniensibus supatus ē: & usq̄; ad muros fugatus. Rediēs Aristheus a p̄secutione ut uidit alterū exercitū uictū hesitabat: uero tendens piclitaref Olynthū ne an Potideā. Visum est igit̄ coactis qui secū erāt: potideā ut ī p̄p̄inquisimū oppidū cursū cōtendere: perq̄; mare iter muros & saxa quā ad arcedas undas mari obiecta erāt: multis missilibus iactis aegre euasit: paucis amissis plerisq̄; saluis. Atq̄; ex olyntho auxiliares potidensiuū erant: abest autē olynthus sexaginta ferme stadiis sita: edito in loco ubi pugna cōmissa est: Et signa sublata: paululū p̄gressi sunt ut opē latūri & macedones eq̄tes acie opposuere tanq̄; inhibitori. At postq̄; repente uictoria penes athenienses fuit: signaq̄; re uulsa: rursus ad muros se se recaperūt: & macedones ad athenienses: ita eq̄tes neutris affuerunt. Post pugnā athenienses trophæū statuerūt mortuorūq̄; ex iure Potideansibus reddiderunt: cecidit. ex potidensibus sociisq̄; paulominus trecētis. Ex atheniensibus centū quinquaginta: & Callias dux. Moxq̄; athenienses muq̄; qui spectat isthmū uallo cinxerūt: ubi & p̄sidiū imposuerūt. Nā palenē uersus murū nō erat. Nō. n. se suffecturos arbitrabāt tueri isthmū & ad palenē trāsgressos muq̄; ducere: uerētes ne se diductos inuaderēt Potideenses ac socii. Cūq̄; accepissent qui athenis erāt palenē nō esse muro circūdatam: Post aliquātū temporis mittūt ex suis mille sexcētos pedites ducē Phormiōe asopii filio: q̄ palenē petēs ex Aphyte egressus admouebat exercitū Potidee: Paulatim p̄cedens simulq̄; agros uāstans: tademq̄; nemine p̄deunte in pugnā muro palenē cinxit: Atq̄; ita potidea iam utriq̄; uehementer oppugnabat nec nō amari iustabat nauibus urbe uallata. Aristheus nullā spem salutis habēs nisi qd ex peloponneso aut aliud inopinātū cōtingeret suadebat ut p̄ter quinquaginta quorū ipse unus uolebat esse: ceteri obseruato uēto nauibus abirent: quo diutius suppereret res frumētaria. Vbi nō p̄suadet ut quā ī rem erāt appareret: utq̄; exterius negotia optime haberent enauigauit: deceptis atheniensiuū custodibus: Manēsq̄; apud Chalcidenses illis sociis cū alia p̄lia fecit: tū p̄ multos sermyliorū locatis ate urbē insidiis occidit. Etiā tū peloponnensibus

Aphytis. V.

egit ut aliquid subsidii mitteret. Post potideam muro circūdatā phormio mille sexcentos habens Chalcidicā plagam botieaq̄; oppugnauit: Quaedam etiam castris cepit. Atq̄; hāc suberāt causae mutuo succedendi Atheniensibus Peloponnensibusq̄; Corinthiis quidē q̄ potideā ipsorū coloniā corinthiosq̄; uiros ac peloponnenses q̄ in ea erāt oppugnaret. Atheniensibus autē q̄ ciuitatē sociam sibiq̄; uectigale ad defectionē induxissent: & ex p̄fuso uenientes p̄ potideensibus cū ipis dimicassent: Nondū tamen bellū usq̄; quaq̄; cōflatum erat: sed habebat aliqd̄; laxamentū. Separatim enim hāc corinthi egerāt. lidē cum oppugnaret potidea nūq̄; quierūt: cū de ciuibus suis: tum de oppido solliciti: orarūt socios ut Lacedaemōia irent: & ipsi ueniētes contra atheniēses uociferabant: q̄; foedere ruptores & i Peloponnensium iniuri essent. Aeginetā quoq̄; nō illi quidem palā legatiōe missa: sed clam non minimū cū istis admouendum bellū incumbebāt: dicentes nō esse sui se iuris ex foedere. Lacedaemōniū coacto concilio: cohortati si q̄; sociorū alius uel quis accepisset ab Atheniensibus iniuriā ex more dicere iusserunt. Et p̄cedentes alii fere oēs: iteq̄; Megareses accusatiōibus usi sunt: Demonstrantes cū alia non pauca quā successerēt: tū uero q̄; sibi p̄ter foedera interdictū esset sub atheniensium impio: portubus & terrā Atticā mercato. Nouissimi corinthii p̄missis aliis prius acuire lacedaemonios processerunt: atq̄; ita uerba fecerunt.

Oratio Corinthiorum apud Lacedaemonios.

Fides uestra Lacedaemonii quā inter uos publice priuatiq̄; seruatū facit: ut nobis alii si qd in uos dixerimus fidē nō habeant. Et in quo uobis sapitis in eo circa res exteriores magis disipitis: q̄; p̄pe qui nobis saepenumero p̄dicantibus ac p̄dicantibus apud uos quomodo nos laesuri forent atheniēses: nūq̄; tamē auscultare uoluistis quā docebamus: sed potius ea dici suspicabamini p̄ priuatas quā nobiscū erāt cū illis similitates. Ideoq̄; nō prius q̄; laederemur: sed postq̄; laesi sumus socios uocādos putastis: apud quos aequū est: quo plus criminū habemus quā obiciamus & ab atheniensibus laesi & a uobis neglecti eo plus uerborū faciamus. Quod si aliqua ratione nō manifestari forent ii qui grāciā uexant: opus erat ut planū faceremus apud nescientes. Nunc qd attinet longa uti oratione cū cernatis ab Atheniensibus alios ī seruitutē redactos: aliis insidias tendi: & p̄cipue iis qui nostri sūt socii: & olim iā ad bellū si quādo bellū sibi inferēt: illos se instruere. Nō. n. corcyra p̄ceptā nobis tenerent neq̄; potideā oppugnarent: quāq̄; urbiū altera accōmodatissima est ad p̄uinciā Thraciā optinendā: Altera maximam peloponnensibus classem p̄stabat. Cuius rei culpa penes uos est: qui tunc primum p̄missis eos post bellū medicū reficere urbē: mox etiā longos muros extruere. Iā inde ad hanc diē assidue priuatis libertate nō modo socios suos. sed iam etiam nostros. Tamē si nō tam is qui redigit alium in seruitutē q̄; is qui cū possit hoc phibere contemnit: id facere exstimandus est utiq̄; si praclarū p̄ se ferat titulum grāciā in libertatē asserendā. At nūc uix tandē cōgregati sumus: ac ne si quidē ista p̄ manifestis habētes quos oportebat non an iniuriam acceperimus discutere amplius: sed quo pacto illam ulcisceremur. Nam athenienses ad iniuriam faciendam non inconsulto aduersus nos nondum ista intelligentes nec tardi ueniunt: Nec non fallit qua uia ī nos illi paulatim progrediuntur ulterius: arbitantes se latere ne uos id sentiat: minus iccirco audent: enixius aufuri: ubi uos hoc sentientes tamen negligere cognouebiiii.

Nota sententia

26
runt. Soli enim uos græcorum Lacedæmonii tenetis otium: nō uim uī ab aliquo sed tarditate repellentes: soli que uires hostium non cum incipiunt sed cum duplicata sunt perditum iras. Et dicebaris uos esse in tuto fortius loquentes quā pro res ueritate. Nam & ipsi scimus Medium ab extremo terrarum prius in peloponnesum peruenisse quā a uobis pro dignitate occurreret: & nunc athenienses non longinquos ut ille erat: sed uicinos negligitis: & inuadentibus resistere mauultis quā inuadere. Et cum multo qui antea fortioribus dimicando incerta fortunæ subire. Cum sciat & barbaræ ipsi magis aduersis casibus: & athenienses dum nobiscum beligerarunt potius crebris erroribus suis quā nostra uisione fuisse superatos: eoque non nullos aliquando quod imparati essent: spe uestri fractos in exitū deuenisse. Neque aliquis uestrum hæc dici a nobis existimet odio magis quā quærela. Nam quærela quidem est amicorum de amicis officio nō fungentibus: Accusatio autem est de hostibus qui iniuria affecerunt. Et sane si qui alii sunt qui uobis dedecori sunt indefensi: nos ut arbitramur in sumus: qui presertim de magnis adeo rebus dimicemus: Quarum nullum uos sensum nobis habere uideamini: nec unquam considerare quibus nam cum hominibus res est. Atheniensibus eisdem prorsus aduersariis uestris ac nouarum rerum studiosis: & tum ad excogitandum: tum ad ea quæ sentiuntur exequenda: uelocibus. At uos ea quæ possidetis conseruare contenti: nihil admodum ad excogitandum ac ne ad necessaria quidem exequenda sufficitis. Ad hæc illis quidem adest maior quā pro uiribus audacia: maiora hominum opinione pericula subeuntibus etiam inter asperrima quæque bene sperantibus. Vos autem & ad agendum infra uires animosi tutis etiam consiliis diffidentes & difficultatibus nunquam uos ereptum in arbitramini. Præterea illi impigri: Vos pigri: illi pergere degentes: Vos domi desides: opinantur enim se lucrifacere absentiam suam. Vos dum alios inuaditis res domesticas absumi putatis: Illi superato hoste longius progrediuntur: superati uel nimium animo consteruantur. Quin etiam in defendenda urbe ministerio alienissimorum quoque utuntur: sed consilio tamen intemorum nisi cogitata confecerint de rebus domesticis deperire: & quæ inuadendo optinuerunt parua pro illis esse quæ animo agitant: existimantes & si quid irrita spe tentauerint noua rursus spe amissa reparantes. Soli enim omnium pariter habent ac sperant ea quæ destinauerunt: Tanta est eorum in aggrediendis quæ animo construerunt celeritas: Atque in omnibus his per labores atque pericula æuū omne conerunt: rebus partis uel minimi fruente: studio assidue acquirendi non dies festos esse non aliud quippiam putantes nisi conficere quæ expediunt: nec minus damnosam esse quietem desiderant quam operam laboriosam. Vtque adeo (ut breui complectar) si quis dicat illos hoc ingenio natos esse: ut neque ipsi queant: neque alios sinant quiescere: is recte dixerit. Hac itaque tali ciuitate uobis aduersaria Lacedæmonii cunctantini: celsitque is demum hominibus plerumque quietem sufficere: qui quæ ad apparatus pertinent probe exequuntur: præ se ferentes eo se animo esse: Vt si quis lacesserit cessuri non sint: ita uos ut non lædere alios: sic ne ipsi lædamini uim propulsa re in hoc colitis æquitatem. Quod uix consequeremini uel si similis uobis uicina Ciuitas esset: Nunc autem id quod iam etiam ostendimus priscis moribus agit aduersus athenienses: Atqui necessarium est assidue ueluti artis alicuius ut reuocentur: quæque euincant: & ciuitati tranquillæ optimum non immutari ista tuta. At ea quæ ab alia urgetur: ad multa se confere debet: & multa artificia machinari: Ideoque Athenienses propter multam experientiam multo quam nos magis student rebus innouandis. Hactenus uestra tarditas progressa finem faciat: &

1
promissis
iata cum aliis tum uero potideatis quemadmodum recepistis: opem feratis: matutime atticam inuadentes: ne uiros uobis amicos atque cognatos inimicissimis perdati: ne ue nos ceteros cogatis præ desperatione ad aliam nos aliquam societatem conuertere: nihil profecto iniuste acturos: aut erga deos quos iurauimus: aut erga homines qui ista sentient. Non enim qui destituti ad alios se conferunt scinditragi sunt: sed qui coniuratis suis auxilia denegant: ad quæ auxilia præbenda si prompto fueritis animo permanebimus. Alioquin scelesti faceremus: nec alios quam uos estis magis propensos inueniremus. De his uos probe consulatis: detis que operam ne peloponneso cum minori dignitate præsideatis quam cum quantam patres eam uobis tradiderunt. Et hæc quidem corinthii dixerunt. Aderat autem Lacedæmone iam antea Atheniensium legatorum aliorum negotiorum causa. Qui cum hæc uerba cognouissent uisum est eis e dignitate sua esse Lacedæmonios adire: nihil purgatos eorum quæ ciuitates crimini darent: sed ostensuros in uniuersum non esse illis festinato decernendum: sed impensius considerandum: nec non se in animo habere quantum sua ciuitas polleret significare: tum redigendo in memoriam senibus quæ nosset: tum commemorando iunioribus quorum in experti essent: sperantes fore ut cum audissent propensiores essent ad quiescendum quam ad bellum mouendum. Aditis igitur Lacedæmonii dixerunt uelle se ad multitudinem eorum habere orationem nisi quid prohiberet. Illis iubentibus athenienses processerunt atque in hunc modum loquuti sunt.

Oratio Atheniensium apud Lacedæmonios.

E Quidem non ad disceptandum nos cum sociis nostris legati uenimus: sed ad alia transigenda a ciuitate missi. Verum cognita non exigua aduersus nostram aliarum ciuitatum quærela persequimus: non criminibus responsuri. (Neque enim iudices uos aut nostri aut istorum estis apud quos habeatur oratio) sed ne uos ad sociis credendum faciles de rebus magnis deterius consulatis: simul quia uolumus de rationibus nostris omnibus quo pacto se habeant uos facere certiores. Neque ea quæ tenemus improbe obtenta & nostram ciuitatem magni pretii esse: Et peruectula quidem illa quid attinet repperere: quorum magis fama testis est apud audientes: quam aspectus. At gesta bello medico: & quæcunque ipsi nouistis: & si propter uulgus magis sunt assidue predicanda: tamen commemorari necesse est. Quæ dum gessimus si cum periculo: & ex utilitate communi gessimus: cuius uos participes extististis: non est ab eorum prorsus mentione cessandum. Quæ non magis purgandi nos gratia dicentur: quam testificandi demonstrandique aduersus qualem ciuitatem non bene uobis consulendo uos bellum suscipiatis. Et enim præ nobis ferimus nos solos in Marathone aduersus barbarum periculis obuiam esse. Cui rursus reuerso cum ipares terrestri certamine essemus conscensu uniuersis nauibus ad Salaminæ pugna nauali confliximus. Quæ res præstitit ne ille peloponnesum per nauigando oppidatum expugnaret: Cum non possent ciuitates uestre contra igere classe sibi mutuo auxilio esse: Atque huius rei barbarus ipse maximum testimonium phibuit: quæ classe uictus: tamen nunquam amplius futura sibi pari potentia perit: cum maiore copia parte abscessit: Ex quo tali facto cum patuisset plane: res gratiæ classe constare. Tria

Matutime.

Dixerunt corinthii

Pre nobis ferimus
nos sumimus.

Themistocles

nos in id utilissima contulimus: plurimum navium numerum: ducem solertissimum uirum: exertissimam animi alacritatem naues quidem ad quadringentas: paulominus duas totius classis partes. Ducem uero Themistoclem q̄ principuus auctor extitit ut pugna naualis fieret inter angustias: res proculdubio statui graeciae salutifera quo nomine uos cum singulari honore profecuti estis: p̄ externis omnibus qui ad uos uenissent. alacritatem autem eamq̄ praestantissimam declarauimus: qui cum terra iuuaremur a nemine: iam caeteris ad nos usque redactis in seruitutem statuimus: urbem esse deserendam: rem familiarem destruendam: non sicut caeteri focu societatem deserentes: neque dispersi: qui nullo sociis usui fuisset: sed conscensis nauibus discrimina adeuntes: nec uobis q̄ antea non tuissetis opem succedentes. Itaque profitemur non minus esse de uobis nos meritos: q̄ ut hoc a uobis impetremus. Nam uos quidem exhibitis urbibus proficiscentes: Postq̄ timere cepistis ut eas impolterum habitaretis: pro uobis multo plus q̄ pro nobis auxilio uenistis: Ideoq̄ cum iam salui fuimus amplius nō affuistis. Nos autem ab urbe ubi nulla iam ciuitas erat profecti: pro hac ipsa qua exiguas spe erat periculis nos committentes & uobis experite & nobis saluti fuimus. Qui si ad medium transissemus metu subacti quēadmodum terrae suae timētes aut non ausi postea fuissetis classem conscendere: tanquam deplorati: nihil sane oportuisse: iam uos non satis nauium habentes classe pugnare: resq̄ sine certamine ad uorum hosti cessisset. Quapropter digni sumus Lacedaemonii illius nostrae & generositatis & prudentiae gratia. Qui principatu quem habemus potiamur: non ita multum graecis inuidioso quippe quem nō ui sumus adepti. sed tum uobis reliquias barbari persequi reculantibus: tum sociis qui nos adierunt precantibus ut sibi praessemus. Quo ex facto coacti primum iumus illum hucusque propagare: praecipue timoris. Deinde honoris. postremo utilitatis gratia. Neq̄ amplius uidetur tutum nobis esse: ut cum multis simus inuisi: nō nullisq̄ qui iam defecerant subegerimus: uobis quoq̄ non perinde amicis sed in suspitionem adductis ac discordantibus intermissa industria periclitemur. Namq̄ qui a nobis si ad uos deficerent. nec inuidiosum est aliquem qui in sumum periculum deducatur consulere utilitatibus suis. Quoniam uos quoq̄ Lacedaemonii ciuitatibus quae sunt in Peloponneso: ad uestram utilitatem constitutis praestitis. Eni uero si imperio quod oprinuistis haecenus perseuerassetis: fuissetis inuisi: quēadmodum nos: urpote quod probe scimus non minus q̄ nos in socios seueri: coge reminiq̄: aut imperiose damnari: aut uestri periculum adire. Ita nec nos in iram fecimus rem: neq̄ a moribus humanis abhorretē: si traditū nobis imperiū suscepimus: nec id deponimus maximis rebus coacti dignitate. Metu. utilitate talis facti nequaquam primi auctores quod semp factitatu est: ut imbecillior a potēiore coerceret. qd̄ q̄ ut nos faciamus & nostra opinioe digni sumus & uobis uidemur: eatenus lectati utilitate quatenus iusticie ratio pmisit. Quā rationē nemo unquam ita utilitati p̄posuit: ut oblatā sibi occasione plus aliqd̄ ui adipiscēdi p̄mittereret. Digniq̄ illi sunt laude q̄ humana natura usi: ad alius imperandū benigniores extiterunt. q̄ ipm̄ imperiū tulit. In quo q̄ modeste nos geramus: illi ut arbitramur maxime ostenderēt si q̄ hoc impiū accipient. Quāq̄ ex nostra lenitate quod indignū ē plus dedecoris assequimur q̄ laudis. Si qdem q̄ in rebus contrahendis & in iudiciis a quo iure nos atque illi utuntur quod nobis contumeliosum est tamen litigiosi putamur. Neque eorum quispiam considerat alios quosunque qui rerum potiuntur. Quorum ut quisque se minime Lenem praebet erga subiectos: ita

minime ab illis uitupatur. Vi enim cum obnoxii nō iudicio sibi agendū putāt. At nostri focu consuetudine nobiscum ex aequo agendi: si quid uel quantum cunq̄ sibi detractum est uerbo factoue propter rationem imperii: q̄ opinione ipsorum detractum non oportuit: non habent gratiam de pluri non erepto sibi: sed illud modicum deesse grauius ferunt: q̄ si ab initio secum non iure: sed apte rapaciter egissemus. Tunc enim isti hiscere quidem contra nos ausi fuissent tanquam fas non foret imbecilliori detractare imperia superioris. Atq̄ si homines indignari potius solent: quibus iniuria infertur: Si ipsis credimus/ quam quibus uis. Nam fraudare quidem alium significat illic esse iuris aequabilitatem. Cogere uero illic esse superiorem. Eoque cum atrociora sub Medo paterentur tollerebant eisdem: nunc nostrum imperium durum uidetur neque immerito. Semper enim subditi praesens grauat imperium. Quin uos si euerso dominatu nostro ipsi domi naremini: iam beniuolentia quam metu nostri contraxistis in maliuolentiam mutaretur. Et quae tunc ad breue tempus cum aduersus Medos praefuistis declarastis: eisdem similia agnosceretis. Vestra enim instituta ac leges cū aliis non cōmunicatis. Praeterea quisquis a uobis dux mittitur is neque eisdem quibus antea moribus: neque quibus reliqua graecia utitur. Qua propter tanquam de rebus nō exiguis diu deliberate: neq̄ alienis cōsiliis criminationibusq̄ fidem habentes domesticum laborem praeligatis: atque huius belli incertum quantum sit: priusquam ingrediamini considerate. Belli enim diuturnitas solet plerasque res fortuitis obicere. A quibus fortuitis utriq̄ aequaliter absumus incertum utri magis in periculo futuri. Qui cupide bella ineunt prius in negotiis uersantur: Quae posteriora consiliis esse debeant. lidem cum aduenit calamitas tunc ad rationem se se conferunt. Cui culpae cum neque nos ullo pacto affines simus: neq̄ uos esse uideamus praedicimus dum integrum utrisque est bene consultare: ne foedera rumpatis: neque iusiurandum praeruaricemus: sed controuersias nostras ex conuentis dirimamus. Alioquin deos quoque iurauimus testamur: nos bellū propulsauros eatenus uos eius auctores puocaueritis. Hac Athenienses postquam audierunt Lacedaemonii sociorum quærelas aduersus Athenienses: & quae Athenienses dixerunt: sumotis omnibus apud se ipsos de rebus praesentibus consultauerunt: & plurimum in idem conuenere sententiae: iam iniuste agere Athenienses & quam primum bello ulciscendos. Procedens autem Archidamus eorum Rex & solers habitus & modestus ita uerba facit.

Oratio Archidami Regis apud Lacedaemonios.

M Vltorum iam bellorum Lacedaemonii & ipse sum expertus: & tales esse scio ex uobis qui aetatis eiusdem sunt: ut neque per imperitiam quis id quod multis contingit bellum concupiscat: neque ipsum expedire ac tutum esse existimet. Hoc autem quo de nunc agimus: si quis sagaciter ratiocinetur non inter minima habendum esse comperietis. Nam aduersus quidem Peloponneses atque finitimos nostrae uires pares sunt cum possimus contra singulos arma circumferre. Aduersus autem uiros qui procul incolunt: quique rei maritimae sunt expertissimi ac caeteris rebus omnibus praclarissimae muniti diuiciis & priuatis & publicis: Classe equitatu: armis hominum copia quanta in graecia nusquam est alibi dumtaxat uno in loco. Praeterea sociis multis tributariis quo tandem modo bellum debemus summere.

+

Hola.

Athenienses dixerunt

Archidamus

Qua de pro de q

Et qua freti re. Cum simus imparati illos inuadere? An classe: at ea inferiores sumus: Cui instruende si operam impendamus: ut pares simus tempore opus est. An pecunia: at ista multo etiam sumus inferiores: Quam neque in publico habemus: neque unde prompte ex priuato conferamus. Confidat forsitan aliquis qd & armis eos & hominum multitudine antecellimus: ut terram eorum peragran-tes uastare possimus. At qui reliquum terrae quod habent permultum est & qui bus indigebunt ea mari importabunt. Quod si eorum socios ad defectionem sollicitabimus: oportebit nos illis classe ferre auxilium maiore ex parte insularis. Itaque quod nam erit nostrum bellum? qui nisi aut nauibus superauerimus aut prouentus unde classem alunt praeripuerimus plura de nostris simus destructuri. Quanquam ne deponere quidem bellum postea fuerit decorum: praesertim si illius nos mouendi potius auctores fuisse uideantur. Neque uero spe illa subleuemur cito debellandi: si agrum eorum peruastemus: cum timeam magis ne bellum liberis nostris relinquamus. Neque credibile est: Athenienses eos spiritus habere: ut aut propter agrum uastatum inducantur ad seruiendum: aut bello praeterea- tur tanquam inexperti bellandi. Neque rursus ita desipio: ut uos iubeam sinere ab illis laedi socios uestros: nec castigare insidiantes: sed nondum ad arma prorumpere: uerum mittere ad eos exoptulatum: neque bellum ualde ostendentes: neque tamquam sine bello talia permitturi. Et interea nostra ipsorum apparare sociorum prouentu: tum graecorum tum barbarorum: sicunde utrum aliquid: uel ad classem uel ad rem pecuniariam asciscemus. Extra inuidiam est: quibuscumq; tenduntur insidiae quemadmodum nobis ab Atheniensibus eos asciscendis non graecis modo: uerum etiam barbaris saluti suae consulere. Et tamen e nostris rebus copiae suppediabantur. Quod si legatos nostros exaudierint optimum fuerit. Sin minus duorum trium ue annorum spacio: nos iam melius muniti bellum illis inferemus. Qui cernentes iam nostrum apparatus eumque congruere cum uerbis quibus ista significauimus: magis concedant: utique illesum adhuc agrum habentes: & de bonis praesentibus nondum ab hoste corruptis deliberantes. Nihil enim aliud ipsorum agrum putetis esse: quam obsidem: cum eum optinent: atque eo magis quo melius excolitur: Cui quam plurimum parcere debemus: nec ad desperationem compulsos illos inexpugnabiles reddere. Si enim nondum imparati sociorum accusationibus inducti eum uastemus: Videte ne deformis atque damnosius Peloponneso consulamus: quoniam accusationes & publice & priuate extingui possunt: bellum autem quod priuatorum causa sumitur ab uniuersis: incertum quonam sit euasurum: non facile deponitur cum decore. Quod ne cui uideatur ignauiae dandum. Multas urbes aduersus unam non continuo suscipere: Sunt & illis sui socii non pauciores quam nobis & ii stipendiarii: & bellum fere non magis stat ope armorum quam sumptibus: per quos utilia sunt arma: praesertim hominibus mediterraneis aduersus maritimos. Quare de mus operam prius ut suppetant sumptus: non sociorum uerbis efferamur: qui certe ut plus cause in utram partem res cadet habebimus: ita per quietem utro sit res casura prouidebimus. Nec uos tarditatis atque cunctationis quam in nobis maxime reprehendunt pudeat: Nam & properando ad bellum serius illud finietis: quod imparati adieritis: & quia nostra Ciuitas semper extitit libera & gloriosissima: potest ista cunctatio precipue uideri germana nostrae grauitatis. propter haec. n. soli nos neque propter superbimus & aduersus minus quam caeteri consisternamur: neque laudibus nos incitantium ad difficiliora: quam nobis uideantur capessenda erigimur uoluptate neque si quis

1
accusationibus exacuit: iccirco magis ad assentiendum inducimur propter modestiam bellaces: & iidem circumspecti bellaces quidem: quia modestiae uerecundia particeps est. uerecundiae rursus praestantia animi: circumspecti uero qd edocti sumus in doctiorum esse leges contemnere: modestiusque uel cum difficultate illis obtemperare: quam sine hac non obtemperare. Neque in hoc sumus ualde solertes ut apparatus hostilem spetiosa sed inutili oratione uituperemus: & bellum mox non perinde ipso opere ineamus: sed ut sentiamus cogitationem hominum non longinquorum proximas esse nostris: nec fortuitos casus sub orationem uenire. Tanquam aduersus hostem recto consilio utentem: nos factis semper instruamur nequaquam spe habentes ex illo tanquam peccaturo: sed quemadmodum ipsi nos diligenter sibi prouisuro. Neque debemus arbitrari inter hominem & hominem magnopere differre: sed illum esse praestantissimum qui in rebus necessariis maxime eruditur. Haec igitur instituta quae nobis nostri maiores tradiderunt: quaeque ipsi tenentes perpetuo proficimus ne omittamus: neue breui momento temporis adducamur ad consultandum de multorum capitibus: de multis pecuniis: de multis urbibus: de gloria. sed per otium id agamus quod nobis propter potentiam praeter caeteros agere licet: Mittite ad Athenienses de Potidaea: Mittite de aliis exoptulatum quibus illam iniuriam socii aiunt: eo quidem magis qd iudicio se offerunt: Quod qui faciunt aduersus eos tanquam iniuriam inferentes ire legitimum non est. Et nihilominus bellum apparate. Haec facientes & praclarissime consulueritis & hostem maxime terrueritis. Et Archidamus quidem ita loquutus est procedens autem ultimo loco Sthenelaidas qui tunc unus erat ex ephoris: hoc est tribunis plebis: sic apud Lacedaemonios inquit.

Oratio Sthenelaide ephori apud Lacedaemonios.

Verba quae Athenienses multa fecerunt equidem non intelligo: Nam se ipsos maiorem in modum iactauerunt: nihil sane resellentes se non intulisse iniuriam sociis nostris atque Peloponneso. Qui & si contra Medos tunc boni fuerunt: nunc qd erga nos mali sunt: duplici sunt digni supplicio: mali ex bonis effecti. Nos autem nostri similes quales tunc tales nunc sumus. Qui si sapimus socios nostros non habebimus contemptui affectos iniuria: nec eos ultum ire differemus: cum ipsorum non differatur iniuria. Nam altis quidem suppediatur multitudo pecuniarum nauium equorum: At nobis strenui socii haud digni quos Atheniensibus prodamus: nec quorum causa iudiciis discutatur: & uerbis cum non sunt ipsi uerbis laesi: sed uiudicetur mature atque omni conatu. Neque nos quisquam lacestos iniuria doceat: quonam modo consultare conueniat: Eis conuenit potius diu consultare: qui sunt illaturi iniuriam. Qua de re Lacedaemonii e dignitate spartana bellum decernite: nec Athenienses sinatis effici maiores: nec socios a nobis proditos esse: sed diis ducibus bellum inferamus iniuriam inferentibus. Haec locutus cum esset ephorus: rem ad suffragia retulit in contionem Lacedaemoniorum: ac negauit: clamore enim non calculis dant Lacedaemonii suffragia: dignoscere se clamor uter maior esset: sed uolens eos aperte senten-

Ephorus .i. tribunus plebis.

26
tiam declarantes: ad sumendum bellum prouocatos esse inquit: cui uestrum uide-
tur Lacedæmonii rupta fœdera: & Athenienses iniurii esse: surgat in locum il-
lum ostendens ei certum locum: cui non uidentur in alterum. Illi transeuntes
cum alitern fecerunt: multo plures fuere quibus fœdera rupta uiderentur.
Accitisque sociis dixerunt: sibi quidem uidere iniuste agere Athenienses: uelle ta-
men hortari socios omnes ad danda suffragia: ut communi consilio bellum si ui-
deatur geratur. Et illi quidem confectis his domum abire: & post eos legati athe-
nienses cum responsum retulissent de iis quorum gratia uenerant: Hoc autem
plebiscitum fœdera esse rupta factum est quartodecimo anno quam tricenna-
lia sunt inita fœdera: Euboicum bellum secuta: Enimvero decreuerunt Lacedæ-
monii fœdera rupta esse: & bello uindicanda non tam inducitur sociorum uerbis
quam metu: ne Athenienses potentiores fierent: quibus cernerent iam plurimum
græciæ subiectum esse. Nam Athenienses hunc in modum ad eas res uenerunt
in quibus aucti sunt. Postea quam medi ex Europa decesserunt: nauali pariter ac
pedestri pugna a græcis uicti: & eorum qui mari effugerunt apud mycalem ab-
sumpti sunt: Leotychides Lacedæmoniorum rex græcorum: qui apud Mycalem
erant dux abiit domum: habens qui ex peloponneso erant socios: Athenienses
uero sociique ex Ionia & helleponto qui iam ab rege defecerant: perstando se-
stum a Medis infessam oppugnarunt ibique hibernantes ceperunt barbaris di-
lapsis. Post quod omnes fere in urbes redierunt nauigantes ex helleponto athe-
nienses simul ac eis barbari ex regione cesserunt publice ubi deposuerant: reci-
piunt liberos: uxores & quæ supererat: rem familiarem urbemque excitare edifi-
cis parant: ac muris. Ambitus enim parum extabat domus pleræque concide-
rant: paucæ in quibus manserant primores persarum incolumes erant. Quod fu-
turum intelligentes Lacedæmonii uenere legati quibus quædam uoluptati fue-
runt cernentibus: neque se neque alium quenquam muros habentem: hoc autem
molestum utique sociis exacuentibus: & timerent: tum nauium copiam quanta
non antea fuisset: tum auctam in bello medico audaciam: Postularunt itaque ab
eis ne muros reficerent: sed potius omnium extra Peloponnesum urbium qua-
rumcunque starent ambitus demolirentur. Quid uellent ac suspicarentur: non
patefacientes illi quidem Atheniensibus: præterea tamen ne barbarus si rur-
sus rediret haberet unde ex tuto: sicut modo ex Thebis procederet: Peloponne-
sum omnibus receptaculum idoneum ac tutamen esse. Athenienses talia locu-
tos: Lacedæmonios confestim dimittunt: cum se missuros illuc de hac re legatos
respondissent: Themistoclis consilio. is iussit: ut se quam primum Lacedæmonia
mitterent legatum socios: qui eligendi essent non subditi: sed eos raudu retine-
rent: usque dum muros ad iustam altitudinem excitassent: unde commode sal-
tem pugnari posset omnibus prorsus: qui in urbe essent adiuuantibus. & ipis &
uxoribus & liberis nulli parcentes: neque priuato neque publico ædificio unde
aliqua in id opus utilitas foret: sed omnia diruentes. Hæc cum docuisset signi-
ficassetque alia quæ illic esset acturus discessit. Cunque Lacedæmonia uenisset
non abiit magistratus: sed multa præterea ac causabatur quotiensque ali-
quis quæstorum interrogaret cur in Senatum non procederet: Expectationem
sociorum excusabat: occupatione enim eos aliqua distineri sperare se tamen pro-
pe diu: ueturos & mirari nondum adesse. Quæ audientes ei pro amicitia agebant.
Cui autem alii uentitaret apteq; coargueret muros fieri: atque adeo iam sublimes esse non
habebat: unde non crederet. Quod ietius Themistocles iubet eos potius quam uerbis

1
seducantur: certos ex se ipsis mittere qui rem fideliter exploratam renuntiant: illis
mittentibus quosdam e suis & ipse clam per nuntium Athenienses admonet:
ut eos qui mitterentur a Lacedæmonii retineant: idque quam minime aperte
nec prius dimittant quam se iterum receperint. Et iam collegæ eius uenerant
Hobronichus, Lysiclis & Aristides Lysimachi filius: nuntiantes iam iustam habe-
re altitudinem murum: Timuerat enim ne non a Lacedæmonii ubi rem plane
relicissent amplius dimitterent. Athenienses ut iussi erant legatos retinet. Et The-
mistocles tunc demum adiens Lacedæmonios. Palam inquit urbem suam iam
moris predictam esse: ita ut idonea sit ad eos qui incolunt tutados. Quod si illuc
uelint Lacedæmonii socii ue legationem mittere: missuros in postea: itaque ad eos
qui dignoscant quæ sibi conducant: quæque e re, p. sint. Nam quom antiquius
uisum fuit ipsis urbem deserere: nauisque conscendere: ostendisse se sine eis hoc
scire audere. Et quæcunque cum eisdem consultare: ea nullo postea decreto fuisse
patefacta. Nunc autem uideri sibi antiquius urbem suam muros habere: idque &
priuatim Ciuibus & uniuersis sociis conducibilius fore: Neque enim fieri posse
ut ab inæquali facultate æqualiter ac similiter in medium consulatur. Itaque oportet
tere aut omnes Ciuitates confederatas carere muris: aut eos sentire hos quo-
que recte factos esse. His auditis Lacedæmonii indignationem in Athenienses
non illi quidem præ se tulerunt. Non enim ut uetarent: sed ut quodammodo in
comune consilium darent legationem miserant: præsertim adhuc propensi in
amorem Atheniensium propter singulare illorum aduersus Medos studium. Ta-
men quæ hæc eos spes frustrata esset tacite infensi erant: ita utrorum legati citra in-
cusationem domum reuerterunt. Atque hunc in modum Athenienses Urbem exi-
guam intra tempus muro cinxerunt. Et inditio est etiam nunc ipsaque structu-
ra properato fuisse factam. Nam fundamenta plurimariorum lapidum: & alicubi
non coagmentatorum iacta sunt: atque ut quæque offerebantur saxa multa etiã
ex monumentis laborataque sunt congesta: maior enim murus quam pro ma-
gnitudine Ciuitatis ducebatur: eaque propter omnia mouentes labori pariter in-
cumbant. persuasit præterea Themistocles: reliqua pirea ambiri iam antea in-
choata quo anno ipse Atheniensibus prouidisset: existimans tum ipsum locum co-
modiore fore: tres suapte natura portus habentem: tum ciues fieri nauticos ma-
gnopere proficere ad potentiam ampliandam. Quippe primus ausus est dicere
mari resili posse: statimque moliri cepit. Cuius consilio athenienses extruxere
morum circum pirea: qui nunc quoque demonstratur eius latitudinis: ut per eum
duo plaustra lapides comportantia e regione præterirent. Inter neque frustra la-
pidum inerant: neque lutum: sed saxa grandia ad normam incisa coagmentataque
& quæ exteriora erant ferro inuicem plumboque ferruminata. Altitudo fere di-
midiotenus absoluta est: eius quod ille destinauerat. Destinauerat enim ut celsi-
tudo ipsa latitudoque arceret hostiles incursus paucorum hominum eorumque
imbecillissimorum suffectura custodia: cæteri autem naues conscendere. Nam in re
nauticam præcipue incumberebat: intelligens ut mea fert opinio regiarum copia
rum aduentum: mari quam terra uehementiore futurum: ac pirea magis quam
superiorem urbem expedire. Adeo sæpenumero athenienses e adhortatus si quã-
do a terra urgerentur ut in huc descenderent oibusque re nauali resisterent. Et athe-
nienses quidem ad hunc modum cum alia munierunt: tum muros extruxerunt. Stati-
a discessu medorum. Pausanias namque Lacedæmonius Cleombroti filius: græcorum
dux cum xx. nauibus ex peloponneso dimissus est: quæ comitatae sunt xxx. Atheniensium

19
Aristides Lysimachus

ferruminata

Pausanias

2
naues & alia sociorum per multæ ingressuq; hostiliter Cyprum multa eius oppi-
da subegerunt. Deinde profecti Bizantium a Medis occupatum obfederunt hoc
duce. Quo iam facto imperiosiore cum alii græci tum præcipue Iones ac quicq;
recens regio dominatu liberati erant offendebantur. Itaq; aditis Atheniensibus
postulauerunt ut pro necessitudine quæ inter eos esset se duces ipsis præberent;
nec Pausaniam uolenter agere sinerent. Athenienses hæc uerba approbantes p-
spiciebant; tanq; uoluntatem eorū non neglecturi; ubi cætera constituisent quæ
admodum sibi optime uideretur. Interea Lacedæmonii Pausaniam accersunt de
iis cognitari quæ audissent. Et enim multa eius in iustitia a græcis aduenientibus
deferebatur: potius q̄ eum uideri tyrannum agere q̄ ducem. Euenit ut eodē
tempore ille accerseretur: & ipsius odio socii ad Athenienses transfirent: præter q̄
ex peloponneso milites. Reuersus Lacedæmonia non nullarum priuatim iniuria-
rum conuincebatur: maximis autem criminibus absoluebatur. In simulatus est
autem non impostremis; q̄ cum Medis sentiret: & uidebatur manifestissimū eē:
nec ob id eum amplius pro duce miserunt: sed Dorcen, Cuncq; eo alios quosdam
non magnum exercitum habentes qui cum ad ipsos solitum non deferrent im-
perium: socii re cognita abierunt. Postq̄ eos Lacedæmonii nullos sibi mittendos
esse censuerunt: ueriti ne ii quos mitterent sibi deteriores fierent: id quod in Pau-
sania perspexerat. Eo quidem magis q̄ & defungi medico bello cuperent & exi-
stimarent Athenienses: tum satis idoneos duces esse: tum sibi ut illo tempore ami-
cos: accepto hac ratione Athenienses principatu: libentibus propter odium Pau-
saniae socii statuerunt: quas pecunias quasq; naues æquum esset præbere Ciuita-
tes ad regium bellum per spetiem reddendæ calamitatis: quam passi erant ue-
xandis inuicem bello regis prouintiis. Tunc primum græciæ rarij profecti sunt:
instituti ab Atheniensibus qui tributum reciperent. Sic enim appellata est pecu-
niarum collatio. Primūq; tributum constitutum quadringentorum sexaginta ta-
lentorum: arariam eorum fuitq; delos: quo in templo cætus fiebant ac duces i-
ter initia ex sociis erant: qui suis legibus uiuerent: & ex publicis conciliis con-
sultarent. Hucusq; peruentum est bello & gerendarum rerum studio: iter hoc &
medicum bellum quæ ipsi gesserunt cum barbaro: cuncq; sociis nouas res molie-
tibus: & eos peloponneses qui in omni re semper intercedebant. Scripsi autem
ea ab instituto sermōe egressus: ob id quod ab omnibus qui ante me fuerunt lo-
cus: hic prætermisus est: scribentibus autem res inde medicum bellū gestas aut
ipsum bellum medicum. Quorum Hellenicus qui ista attingit in Attica historia
& breuiter meminit: neq; diggestis sane temporibus: Præterea q̄ principatus Athe-
nensium quemadmodum sit constitutus demonstratur. Primum quidē Eionē
quæ est ad strymonem medis tenētibus expugnauerunt diripueruntq; duce Ci-
mone miliadis filio. De hinc Scyrum in Aegeo insulam: quam incolebant do-
lopes diripuerunt ipiq; coluerunt. Fuit eis & cum Carystis sine alijs Eubojs bel-
lum tandemque in deditionem redegerunt. Post hæc cum Flaxiis qui defece-
rant bellum gesserunt oppugnandoque eos subegerunt. Prima hæc sociarum ci-
uitatum præter constitutum in seruitutem redacta est. Mox & alia ut quæque
contingebat. Defectionis autem causæ cum alia fuerunt: tum uel præcipue tri-
butorum ut causabantur penuria nauiumque & si quis in militia desertor exi-
tisset. Nam exacte agebant Athenienses erantque acerbi in adigendis hominibus
Erumnarum infuetis eaq; recusantibus & alioquin nō iam ea quæ consueuerat
comitate imperabant: neque ex æquo militabant: quippe qui facile possent eos

Atheniij profecti

1
subigere qui defecissent: Cuius rei causa illi ipsi extiterant socii. Nā propter hæc
militandi pigritiam: pleriq; ne domo abessent constituerunt nauium loco p por-
tione pecuniam soluere. Ex qua solutione Atheniensium quidem res naualis ad
aucta est. Ipsi uero cum desciscabant bellum & imparati & inopes suscipiebant.
Cōmiserunt post hæc Athenienses sociiq; cum medis prælium & pedestre ad flu-
men Eurymedontem in Pamphilia & nauale atq; in utroq; & eodem die uicerunt
duce Cimone Miliadis filio captis corruptisq; omnibus ad ducentas phœnicū
triemibus: aliquantocq; post tempore contigit ut ab eis deficerent. Thasii indi-
gnatione contracta ob emporia quæ in aduersa Thracia cum aliarum rerum: tū
metalli ab illis fiebant: Athenienses eo nauibus profecti thasios pugna nauali ui-
cerunt: in terramq; descenderunt: missis quoque sub idem tempus ad strymona
decem milibus colonorum: tum suorum: tum socialium tanq; uolentes habitare
oppidum quod Edoni tenebant: tunc decem uias nunc amphipolim appellatū
illo quidem potiti sunt. Sed progressi i mediterranea Thracia ab ipsis thracibus
quibus infestum erat id oppidum si incoleretur apud dranicum edonicum oēs
sunt interempti. Thasii uero prælio uicti & abfessi Lacedæmonios in auxilium
uocauerunt: hortantes ut ad se tutandos atticam inuaderent. Quod se facturos
illi clam atheniensibus receperunt: ac fecissent nisi prohibiti fuissent terremoto.
Quo tempore & mancipia ex finitimis Thuriaræ Etھےsq; Ithomē aufugerunt.
Erant autem mancipiorum pleraq; ab antiquis illis Messenijs tunc in captiuita-
tem ductis oriunda: eoq; Messenijs omnes uocabatur. Itaq; aduersus eos qui Itho-
mæ erant bellum suscipere Lacedæmonii: Thasii tertio q̄ oppugnari cœpti sunt
anno. Atheniensibus se se dediderunt muris dirutis: nauibus traditis pecunijs in
præsentiarum quidem quanti pendi debebant: solui iussis in posterum reliquis:
relicta eis continente ac metallo Lacedæmonii bello quod gerebant cum iis qui
erant Ithomæ in longum eunte euocauerunt cum alios socios: tum uero Athe-
nienses pro ut & ierunt: Cimone duce non exiguis cum copijs: ob id autem ma-
xime euocati q̄ præcipui uidebantur: in pugna murali q̄q; constabat diutina in
obsidione ista re opus esse atq; ita ui oppidum capi posse: q̄ & fuisset. Verum ex
hac primum expeditione inter Lacedæmonios Atheniensesq; dissensio palam fa-
cta est. Lacedæmonii enim quom oppidum ui non caperent reformidarūt Athe-
niensium tum audaciam: tum ad res nouandas animum: simulq; suspicantes ne
quid peregrini si permanerent ab iis qui Ithomæ erant sollicitati molirentur no-
ui solos hominum sociorum dimiserunt suspicione dissimulata tantum negan-
tes se illorum opera amplius egere. Athenienses haud nescientes non se meliore
causa missos fieri sed suspitione aliqua grauiter acceperūt: nec ita de Lacedæmo-
nijs meritos se esse existimantes ut ista paterentur cum primum reuersi sunt so-
cietatem soluerunt cum Lacedæmonijs medico bello contractam: inieruntque
eam cum argiuis illorum hostibus: & iter utrosq; aduersus thessalos quoq; ictū
est foedus. Porro ii qui intra Ithomē erant decimo demum anno cum iam impa-
res essent oppugnantibus acceperunt a Lacedæmonijs oblatam cōditionem: ne
eum ex peloponneso sive publica excessissent: ipsi ulterius regressus
esset: si qs dephenderet seruus fieret capientis. Erat autem redditū Lacedæmo-
nijs oraculum quoddam pythium anteq̄ supplex Iouis Ithomita abeat. Exeuntes
eos una cum liberis, & uxoribus athenienses odio iam Lacedæmoniorum exce-
perunt: & in nauactō quam nuper infestam a locris ozolis ceperant: collocaue-
runt Megarēses quoq; a Lacedæmonijs ad athenienses defecerūt: q̄ a Corinthijs
c

167
Eurymedo. fl
Cimon dux

Strymon
Edoni

Nouē die mic. an
phipolis

Ithome

Inaruis phammethici

de terminis contententes bello uicti essent. Tenueruntque Athenienses Megara & fontes ingentesque extruxerunt Megarensibus muros ab urbe ad Niseam eosque ipsi tuebantur. Unde primum Corinthiis non mediocre in Athenienses odium conflatum est. Inarus autem libyus phammethici filius libyorum rex qui sunt aegypto finitimi ex urbe Maria: quae est super pharum profectus: effecit ut ad se pleraque Aegyptus ab rege Artaxerxe deficeret. Moxque athenienses ad belli societatem asciiuit: tunc forte apud Cyprum in expeditione agentes ducentis cum nauibus tum suis tum sociorum. Illi relicta Cypro se illuc contulerunt & a mari in Nilum nauigantes flumine ipso: & duabus Memphidis partibus potiti sunt: ad tertiam quae uocatur albus murus cum iis bellabant: qui intus erant Medis persisque qui eo fugerant. Et aegyptiis qui cum aliis non rebellauerant. Item egressi nauibus athenienses in Haliam cum corinthiis Epidauriisque commissa pugna a corinthiis uicti sunt. Posteaque Cecryphaleam nauali cum peloponnesibus praelio uicerunt. Moto autem post haec aduersus Aeginetas bello igens inter hos ad Aeginam extitit pugna naualis cum suis utrosque sociis: uictoriaque penes Athenienses fuit captis hostium septuaginta nauibus: qui egressi in terram urbem oppugnare coeperunt: duce leocrate Scribi filio: Peloponneses de hinc Aeginetas asserere uolentes trecentis primum armatis: corinthiorum epidauriorumque Aeginam auxilio transmissis promontoria Geranae occupant. Necnon corinthii cum sociis in agrum Megaricum descendunt: existimantes non futuros pares Athenienses tutandis Megarensibus absente tum apud Aeginam: tum apud Aegyptum exercitu: & si hos tutari uelint: ab Aegina decessuros. Athenienses exercitum quidem ab aegina abduxerunt: sed qui reliqui erant ex ciuitate uel prouectioris: uel in euntis aetatis duce Myronida Megaram profecti sunt: pugnaque commissa cum corinthiis aequo Marte discessum est: utrisque in ea re non peius actum esse secum existimantibus. Athenienses tamen ut qui uicissent: magis abeuntibus corinthiis trophaeum statuerunt. Corinthii male accepti a senioribus suis: qui in urbe erant: post duodecim ferme dies instructi uenerunt: e regioneque trophaeum & ipsi stauerunt tanquam uictores. At uero athenienses e Megara cum uociferatione procurrentes: eos quidem qui trophaeum sistebant interemerunt. Cum ceteris autem congressi superarunt: illi superati abierunt. Quorum pars quaedam non exigua rapide fugiens cum itinere deerraret incidit in priuati cuiusdam praedium magna fossa intercedente imperium. Quo cognito Athenienses oppositis a fronte armatis eos abire prohibuerunt: circumdataque leui armatura: omnes qui introierant lapidauerunt. Quae plaga corinthiis ingens fuit: Caetera turba expeditionis domum eis reuersa est. Circa illa tempora & Athenienses orsi erant longos ad mare muros extruere: Alterum phalerum alterum Piraea uersus. Et phocenses in expeditione agebant contra dores Lacedaemoniorum metropolim Bion: Cyturion: Erineon. Cumque unum ex his oppidis cepissent Lacedaemonii duce. Nico mede Cleobroti filio pro Plistynaeste Pausaniae Regis filio adhuc puero auxilium doribus tulerunt cum mille quingentis armatis sui corporis: sociorumque decem milibus urbeque in deditionem a phocensibus recepta: reuertebantur quos mari si consilium eis esset per sinum crissaeum transmittere Athenienses praeter nauigantes prohiberi erant. Nam per geraniam haud tutum sibi transitum putabant: tenentibus Megara & fontes atheniensibus difficilem alioquin ad transeundum: & semper atheniensium praesidio infessam & qua senferant se ab illis prohiberentur iri. Visum est itaque eis apud Boetios subsistendo dispicere quonammodo

1
tutissimi transirent: non nullis etiam Atheniensium ipsos clam inducibus: qui sperabant democratiam id est statum popularem tolli posse: & muros qui edificabantur. Aduersus hos prodierunt omnes cuiuscumque aetatis athenienses & arguorum mille: ex quo omnibus fere aliis sociis numero quattuordecim milia: tum rati hostem nescire qua abiret: tum suspicati illum tendere ad subuersionem democratiae: Accesserunt quoque ad athenienses ex iure Commilitii equites thessalorum qui tamen in re gerenda ad lacedaemonios transierunt. Commisso apud tanagram Boetiae praelio: Lacedaemonii sociisque uicerunt: & utrinque ingens facta est strages. Et lacedaemonii agrum Megarensis ingressi: caesisque arboribus retro per Geraniam & isthmum domum redierunt. Athenienses altero & sexagesimo a pugna die exercitum in Boetios duxerunt duce Myronida & praelio in arbutis in toto Boetios uicerunt: Boetiaque plaga ac phocide potiti sunt: murosque Tanagrensium demoliti & Locrensiu opuntiorum locupletissimos centum uiros obsides acceperunt: suosque ipsorum longos muros absoluerunt. Post haec aeginetae ad athenienses deditionem fecerunt deiectis muris: traditis nauibus imposito in posterum tributo. Ad haec circuecti Peloponnesum Athenienses: duce Tolmida Tolmei filio Lacedaemoniorum naualia incenderunt. Chalcidem corinthiorum oppidum coeperunt. Sicyonios in ipso in terram egressu congressi uicerunt. Adhuc apud Aegyptum manentibus atheniensibus illis atque sociis: quibus & ipsis multifaria bella contigerunt. Iam primum ubi potiti sunt Aegypto Athenienses: misit Rex Lacedaemona cum pecuniis Megabazum genere persam: ut Peloponnesibus pecunia persuasus Atticam inuadentibus sumoueret ab aegypto Athenienses. Quod ubi parum procedit frustra: pecunia absumpta quod reliquum erat Megabazus rursus in asiam retulit: mittit Megabazum Zopyri filium: uirum persam cum in genti exercitu: qui terrestri profectus itinere aegyptios ac socios praelio uincit: ex memphide graecos eicit ad extremum in profopide insula concludit: ibique annum solidum ac dimidiatum obsidet: usque dum auersa alio aqua: siccatisque aluuis naues in sicco sederent: & ex magna parte insulam faceret continentem: quam cum peditatu transgressus cepit. Ita rex graecorum sex annis bello gesto perierunt: paucique ex multis peragrata libya Cyrenem peruenientes in columes fuere: plerisque absumptis atque iterum aegyptus regis ditioni concessit. Praeter amyrtum in palustribus regnantem. Hunc propter uastitatem saltus palustris expugnare nequiverunt. Cum praesertim Aegyptiorum pugnacissimi sunt saltum illum incolentes. Inarus tamen libyorum rex harum omnium in aegypto rerum auctor: per proditionem captus in crucem actus est. Atheniensiumque atque aliorum sociorum: quinquaginta triremes: quae successurae in Aegyptum nauigabant: appulsae sunt ad medesum unum e Nili cornibus ignare prorsus rerum gestarum. Quas a terra aggressus peditatus & a mari phoenicum classis: plerasque absumperunt: paucioribus fuga retro elapsis. Hunc fecit exitus ingens illa Atheniensium sociorumque in aegyptum expeditio. Ex thessalia ab oreste item echecratide filio ex thessalia thessalium regem fugiente persuasi athenienses: ut ipsi reducerent assumptis Boetiis phocem sibusque sociis expeditionem aduersus phasalum thessaliae ierunt: & terra quidem potiti eatenus tenebant: quatenus non multum procedendo sub armis erant. Nam ab equitatu thessalorum prohibebantur urbem tamen non expugnauerunt. Et cum nihil ex iis quorum gratia expeditionem sumpserant: successissent eis in seculo negotio reuersi sunt orestem secum habentes. Nec diu post haec mille Athenienses conscensu nauibus quae ad fontes erant: tenebat autem ipsi fontes in sycione nauigauere

Tanagra

Megabazus 30

Megabazus

Cittium Cypri oppidum

runt: duce Pericle Xantippi filio: egressi:q; interrā: eos qui cōgressi sunt sicyonum pugna superauerūt. Statimq; assumptis achæis trāsmisā acarnania ad eniadas in expeditōnem ierūt. Obsessōq; sed nō expugnato oppido domū redierūt. Postea quom triennialia fœdera trāsissent inita sunt inter Pelopōneses atheniēsēsq; quinquennialia: & quom græcū bellū sustinuerūt athenienses Cypro tamē arma itule ruūt: cū ducentū suis tū sociōz nauibus duce cimone. Ex quibus in ægyptū sexaginta p̄fectæ sūt: uocatu anurtei saltuū regis. Cæteræ citriū obsidebant. Vege cimone uita defōcto fameq; exorta p̄fecta acittio: tenētēsq; cursū sup salaminem quæ est i cypro cū phœnicibus açciliibus & nauali & pedestri pugna certarūt: & utrobiz uictores domū sūt reuersi: una cū iis ex quæ ex hac classe ab ægypto redierāt. Lacedemōi post hæc bellū quod sacrū appellat sumpsērūt potitiq; templo qd' ē apud delphos delpis tradiderūt. Post quoq; discessū Ateniēsē iteg; cū exercitu p̄fecti delphos potitiq; tradidere phocēsibus. interiecto deinde tēpore cum boetiū descuissent bellū Ateniēsē orchomeno cheronæq; & aliis quibusdam boecia oppidis q̄ rebellassent itulerūt cū mille ex suo numero armatis: aliisq; que singuloz sociōz: duce Tholmida Tholmei filio. captaq; cheronia & ipōsito i ea p̄sidio cū reuēterēf fecerūt seos impetū ex orchomeno Boetiōz: cunq; his Euboioz exules ac locri & quonq; ea i unolē partiū erāt: uictoresq; Ateniensiū alios interfecerūt alios uiuos ceperūt. Cum quibus Atheniēsē transfegerūt recuperatis captiuis omnē boetiā missā fecere: in quā remigantes boetiōz p̄fugi cæteriōz omnes sui iteg; iuris effecti sunt. Neq; multo post hæc euboia ab atheniēsē defectit. Ad quā pericli cū atheniensiū copiis iam transgresso nūciatur megara descuissē: p̄sidia atheniensiū amegarenēibus esse cæsa: preter eos qui in hileā confugissēt: defecerant aut megarenēes ascitis corinthiis: Sicyoniisq; & epidauris Pelopōneses quoq; atticam inuasuros: ille confestim ex euboia copias reduxit & pelopōneses atticam ingressi eleusinā usq; ac trizone depopulati sunt: duce: Plistoanacte Pausanie. Regis filio lacedemonioz: duce: nec ulterius p̄gressi domum rediere: & atheniēsē iteg; pericle duce trāsgressi: euboia omnē subegerūt eamq; pactioibus composuerunt preter quā helneas: unde eiectis icolis ipsi eā sibi terram habuerunt. Reuersi in euboia non multo post fœdera cū lacedemoniis sociisq; tricennialia percusserunt: redditis pisea fontibus troize achæia. Hæc enim de peloponēsibus tenebant Atheniēsē: sexto aut anno cū excitatū esset i ter samios ob piranē & milesios bellum cum iam forent impares bello: Milesi Athenas profecti in samios inuēcti sunt. cū assensu quorundā ex ipsā samo priuatoz hominū nouaz regē in re. p. cupidoz. ex quo profecti samū Atheniēsē cū quadraginta nauibus statu populare cōstituerūt. sumptis obsidibus Quinquaginta samioz. liberis: totidēq; uiris quos apud lennum deposuerūt: & p̄sidio inuoposito abierunt. Ex samis aut aliquor. n. fuerūt qui nō p̄stiterant: sed incōtinētē profugerāt excomposito cōmpotentissimis ciuitatis & societate inita cum pissuthne histapsi filio qui sardibus tunc præerat: coactis septingentis auxiliariis noctu in samum trāsmiserunt. Et primum aggressi populū multitudinis uictores extiterunt deinde obsidibus suis ex lenno subtrahentis rebellauerunt. Atheniensiū p̄sidium ac principes quos penes se habebāt pissuthno donauerunt: expeditōnem etiam in miletum confestim parēntes bizantiis quoque rebellionis sociis Quod ubi acceperunt Atheniēsē cum sexaginta nauibus aduersus samum nauigarunt. Quarum sexdecimi usi nō sunt: partim incariam ad impediendas phænicum naues partim in chium aclebum ad euocanda auxilia inter habentibus

Tragiet

Quattuor & quadraginta nauibus pericle duce: cum nouem collegis ad Tragieā insulam cum Samioz Septuaginta nauibus: in quaz uiginti milites uehebantur & quæ cunctæ proficībantur a Mileto pugnarūt uiceruntq;. Et cum postea eis uenissent auxilio Athenis quadraginta ex chio & lesbo uiginti quinque naues egressi in terram pugnaq; pedestri uictores urbem obsederunt: triplici muro enā amari. Pericles sumptis ex iis qui super uenerant sexaginta nauibus: quā celerime in caunū & caria contendit: accepro illinc nuncio naues phœnicū in ipos cursū tenere. Abierat. n. ex samo quoq; stelagoras cum quinque nauibus & alii aduersus phœnicum Classē. Interea Sami repentina eruptione nauigantes caltra nullis munitionibus p̄dita inuadūt: speculatorias naues corrumpunt: cæteras quæ ob uiam uenere superant: totoq; circa mari potiuntur. Quattuordecim ferme diebus quæcunq; libuit importantes exportatēsq;. Reuerso Pericle nauibus iterum conclusi sūt: & athenis post hæc subsidio naues ad uenere cū Thucydide Agnone & phormione. Quadraginta cū Tlepolemo quoq; & Anticle uiginti: ex chio etiā & lesbo triginta. Cū quibus Sami breue quodam plium nauale fecerunt: cū que oppugnātibus impares essent: nono se se menie dederūt. diectis muris datis obsidibus: traditis nauibus pecunias quæ impense eēt certis temporibus soluturi. Conuenerunt & Bizanti ut sicut prius imperata facerent. Non multis iā hinc annis posterius gesta: quæ superius cōmemorata sunt: Corcyrensis Potidæ fiaq; & quæcunq; belli huius extitere materia uniuersā hæc quæ græci uel iterse uel ad uersus barbaz gesserunt: intra quinquaginta ferme annos gesta sūt: aditū Xerxis ad huius initium belli. Intra quos suum Atheniēsē imperium p̄pagarunt & in multum potentie processerunt. Quod intelligentes Lacedæmonii nō tamen impedimento fuerunt: nisi ad breue tēpore & iteg; plerūq; qui euenerūt nequaquā celeres ante hac ad bellum capessendū nec nisi coacti. Non nihil etiam intelstus prohibu bellis priusq; Atheniensium potentia aperte aufereret: & eorum societatem experti fuissent. Tum non ulterius tolerandū duxerunt: sed omni incubendum studio in hoc bellum quod sumerent ad illoz si possent potētia euerterent. Igitur ubi statuerunt fœderi fragos atq; iniurias esse Atheniēsē delphos ad deū cōsulendum miserunt: nunquid prestaret bellum gerere. Quibus ille ut aiunt oraculū reddidit penes bellātes puiribus uictoria fore: seq; in quid & uocatu & inuocatu auxilio futuz. Rursus accitis focus rem ad cōsiliū placuit referri: in quid bellum sumere expediret: nec ne: & cū uenissent sociōz legati: habereturq; conciliū: cæteri quidem quæ uoluerē dixerunt: accusantes plerūq; Atheniēsē & ut bellū fieret postulātes. Corinthii uero & atea p̄cati separatim singulas ciuitates ut suffragia darent debello mouēdo uerentes: ne prius potidæ euerteretur: & tūc præsentēs ultimoq; loco procedentes hanc orationem habuerunt

Oratio Corinthiorum Apud Lacedæmonios

Lacedæmonios uiri socii tanq̄ nec ipsi decreuerint: bellum gerendū iā desinamus icusare: cū nos ad hoc ipsū cōgregandos putauerit. Debēt .n. ii q̄ præsit sicut i cæteris honore cūctos antecellunt: sic res priuatas æquabiliter distribuentes in commune prospicere. Nos autem quicunq; ab Atheniēsibus dissociati sumus: non necesse habemus admoneri: ut ab eis caueamus. sed ii potius qui mediterranea nec ab emporia incolunt: ut intelligant nisi

inferiora incoletibus opem ferant: difficiliorem se fructuum perceptionem habituros: & item difficiliora subsidia quæ mare mediteraneis subministrat: nec debere: eorum quæ dentur prauis iudicibus esse tanquam hæc adipfos non pertineant: sed expectare: si res inferius coletium neglexerint: aliquando calamitatem ad se peruenturam: nec de se nunc minus quam de aliis consultari. Quominus eos oportet esse segnes ad bellum ppace sumendum. Nam grauius quidem hominum est: si non laciantur iniuria quiescere. Egregiorum autem si lacessiti fuerint pacem bello murare eosdem re bene gesta rursus in concordiam redire: neque bellorum prosperitate extolli: neque ex ocio pacis uoluptate captos pati iniuriam. Nam qui propter uoluptatem defes est iis confestim deliciae suae iocunditate propter quam segnis est: priuatur si quieuerit: & quæ frequenter successu bello utitur: hic infida ferocia in status quæ sunt cogitanda non cogitat. Multa. n. male consulta hostibus inconspicuis agentibus emendata sunt. Quin et plura quæ bene consulta uidebantur turpiter in contrarium ceciderunt. Quia nemo tali opere rem exequitur quali credulitate deliberat: sed cum fiducia certa de futuris sentimus: cum timore aut inactione deficimus. At nunc iniuriam passi nos: & multa habentes in Athenienses crimina bellum conflagramus: ubi istos ultri fuerimus in tempore finituri. In quo nos uictores fore multis decem credibile est. Primum quod hominum numero & rei militaris peritia præcellimus. Deinde quod omnes per eque ad ea quæ sunt imperata properamus. Classem autem qua illi præstant supplebimus. tum priuatis facultatibus prorata parte tum pecunia quæ in delphis est: atque olympiis. Mutuati namque pecuniam possumus: peregrinos illos nautas maiori mercede conducere. Mercenariæ enim magis quam uernaculæ sunt Atheniensium copiae: quod minus in nobiscum contingit qui plus corporibus quam pecuniis pollemus. Quod si uel una nauali pugna superent de ipsis actum est: ut credere oportet: si resistant & nos diutius rem nauicam meditabimur superiores illis futuri animi præstantia ubi eo peritiam peruenerimus. Quod. n. nos natura optinemus hoc illis nequaquam doctrina contingat. At quo illi præstant scientia id nobis est exercitatione consequendum. Pecunias quoque quæ huic rei suppetant conferemus. An uero dux nobis hoc fuerit ut cum illos socii pro sua ipsorum seruitute conferre non reculent. Nos pro inimicorum ultione: ac pro nostra salute pecunias erogemus. & certe ne is per illos ereptis ob eas ipsas male mulcemur. Assunt præterea nobis alia quoque belli gerendi uia: & imprimis sollicitatio sociorum ad defectionem: res quæ illis adimat proventus quibus præpotentia regionis illos mædificatio: & alia quæ non dum quis prospiciat. Perraro bellum eo quo euasus predicatur euadit. Multa ipsum per se præter ea quæ assunt communi scitur. In quo quis quis erecto uersatur animo tutior existit: quis irato non minus labi consueuit. Cogitemus autem si forent singulis nostrum definitibus ac limitibus communi aduersariis lites id debere tolerari. Nunc autem Athenienses cum uniuersos nos tum ad oppidatim subigendos ualidi sunt: ita ut nisi & frequentes & per regiones ac Ciuitates singulas unoque consilio eis obstiterimus: haud difficulter sint nos seperatim agentes oppressuri. Quorum uictoriam de nobis: & si auditu quoque triste est: tamen qui audit sciat nihil plane aliud asserere quam seruitutem. Quod uel oratione agitare foedum est. Peloponneso: ne dum re tot urbes ab una infestari. In quo uidemur aut merito esse: aut metu patientes degenerantes amaiorum gloria qui gratiam liberauerunt quod ne ad tutandam quidem nostram libertatem sufficimus: sinamusque Ciuitatem se efficere tyrannum cum in una ciuitate tyrannus ut tolatur postulare soleamus: signari quoniam modo ab his

Nota

i

tribus maximis incommodis eximamur. Vecordia, ignauia, Secordia. Neque tamen: ut ista nomina fugiatis excusationem prendatis: quod temeritatem deuitaueritis: plerisque perniciosam: quæ excusatio quia multos decepit contrario nomine sui accusatio cognominatur. Quamquam quid attinet quæ hactenus gesta sunt. longius quam quatenus. Nunc expedit reprehendere. expedit autem iis qui post modum mala passi sunt auxilium nos ferre: Quonia patrium uobis est per labores assequi uirtutes: nec mores imutare uos decet: quod & si non ditatis illos aliquantum atque potentia superatis: tamen iniquum sit quod paupertate partum est: id per diuitias perdere: decet cum multis decem fidenter uos ire ad bellum: tum dei responsio: qui se quoque adiutorem fore pollicetur: adiutrice et cætera gratia: partim ob metum: partim ob utilitatem. Nec ideo foedera priores rumpitis: quæ deus ipse qui nos iubet bellare censet illos esse præuaricatos: sed auxilium potius foederibus ruptis feretis: Rumpunt enim foedera non qui resistunt inuadentibus: sed qui priores inuadunt. Ex quo undique nobiscum bene agitur si bellum suscipimus. Quod si hæc quæ nos in commune exhortandi gratia dicimus certissimum est rebus & publicis & priuatis conducere. Nolite cunctari cum aliorum libertate tueri: tum uero Poridæatis opitulari qui sunt dores: & quod olim contrarium erat ab ionibus obsidentur. quonia res non patitur amplius expectationem ne palam fiat nos partim iam lædi ceteros ne idem paulo post patiamur conuentum quidem fecisse se ulcisci non audere. Vegi uiri focii uos ad hanc necessitatem deuenisse: simulque a nobis quæ optima sunt dici existimantes bellum decernite: haud quam de territi subita illius asperitate: sed pacem quæ ex eo diurna sequetur exoptantes. Nam pax magis confirmatur ex bello. At exotio non perinde periculo cæres: ne bello lacessatis. existimantes item Ciuitatem quæ se ingratiam tyrannum constituit: æqualiter constitui in omnes ita ut iam alius dominetur: aliis dominari destinet. Hanc si inuadimus subigemus: & ipsi imposteque tuti habitaturi: & grecos qui nunc seruiunt in libertatem uindicaturi. Et hæc quidem Corinthii dixerunt. Lacedæmonii uero auditis omnium sententiis: calculos cunctis qui aderat intulerunt sociis. gradatim maxima ad minimam quamque Ciuitatem. & illa frequentes debello sumendo dedere suffragia. Cætera non erat improcinctu exequi quod decreuissent ut pote imparatis. Qua propter uisum est singulos conferre quæ expedirent nec intercedere dilationem. In quo necessariæ regis apparatu non est annus insumptus: & si paulominus: donec sumpto palam bello atticam inuaderent. Hoc inter tempore legatos ad Athenienses mittunt crimina obicientes: ut quæ excusationis me bellum illis inferretur: nisi dicto audientes essent. primum iubendo tolli dei piaculum. Quod quidem tale erat. Cylon quidam Atheniensis fuit uir ueritate nobilitatis ac potens: & qui olympia uicisset. Huic in matrimonium accepta Theagenis Megarensis filia: tum Megarensium tyranni: apud delphos oraculum deus reddidit: quando maximum foret festum, iouis occuparet arcem Athenarum. Is acceptis a Theagene copiis persuasique amicis: ubi ad uenere in Peloponneso olympia arcem urbis occupauit: tanquam tyrannum acturus: illud eum maximum iouis festum interpretatus: & sibi qui uicisset olympia non nihil conuenire. An uero in attica an usquam alibi maximum festum diceretur: nec dum ille considerauerat nec oraculum declarauerat. Siquidem sunt apud Athenienses quoque dialia maximus di es festus quæ iouis Milichii uocantur extra urbem: ubi totius populi conuentu plerique non ueras uictimas immolant: sed commode assimilatas. Credens itaque Cylon se recte sentire opus aggressus est. Quo cognito Athenienses ex agris ad

finis orationis

soijs

Cylon

Theagenes

Oraculum festum iouis

c. iiii.

hos coercendos: uniuersi concurrunt: obsessosq; oppugnant. Sed diutina obfione affecti magna ex parte discessere: delegata nouem principibus custodia: & per missum quod optimum censerent esse agendi arbitrio. Tunc hi nouem principes multa sane ad rem.p.pertinentia ad ministrarunt. At ii qui cum Cylone obfidebantur: misere habebat cibo & aqua defecti. Et ipse quidem Cylon eiusq; frater fecerunt clam fugam. Caeteri uero fame consumpti non nullis iam extinctis supplices: ad aram qua est in arce sederunt. Quos surgere iussos ii quibus premissa custodia erat: cum uiderunt expirantes in templo: ne quid in eo sceleris admitterent abductos interemerunt: quosdam etiam ipso transitu: & apud precipuos deos atq; ad altaria sedentes. Vnde impii ac prophani & illi & ab eis progeniti sunt appellati: in super & ab Atheniensibus in exilium acti: nec non a Cleome ne Lacedaemone: Postea cum Atheniensibus seditione laborantibus: non modo uiui expulsi: sed etiam sublata defunctorum ossa sunt abiecta: Nihil tamen minus postea reuerterunt genusq; illoq; adhuc in Ciuitate perstat. Quod piaculum lacedaemonii exterminari iuebant utiq; ante omnia deos uicem ulciscentes. Sed scietes Periclea Xantippi filium huic piaculo affinem esse materno ex genere: credebant eo deiecto facilius sibi de Atheniensibus succedere. Non tamen tanta spe ut hoc ille pateretur: quanta ut hoc ipsum ei apud populum conflaret inuidia: quod ex magna parte hoc existeret bellum ne ille damno afficeretur. Et enim cum esset ut illis temporibus potentissimus Ciuitatis & rei Publice ad ministrarur: usque q; lacedaemoniis aduersabat: nec sinebat Athenienses succumbere: sed ad bellum excitabat. Auferunt itaq; uicissim Athenienses Lacedaemoniis: ut & ipsi piaculum ex Tenaro tollerent. Siquidem lacedaemonii aliquando a templo Neptunum a Tenaro excitatos abductosq; fugitiuosq; supplices obruncarunt. Quamobrem sibi ipsis opinantur igere terrae tremorem apud Spartam extitisse. Iusserunt praeterea eosdem tollere piaculum Palladis Chalcedoniae q; hunc in modum contingit. Postquam Pausanias aspartiaris primum reuocatus ab imperio prouinciae in Hellesponto criminibus absolutus est: Publice non amplius est dimissus: sed ipse priuatim sumpta triremi hermonide sine lacedaemoniis abiit in Hellepontum: Verbo quidem ad graecum bellum: re autem cum rege transgredi negotii: gratia quod inchoauerat: affectans graeciae principatum. Atq; hinc primum libertatem erga regem instituens: totius rei principium fecit. Cum primo aduentu post reditum e Cypro Byzantium quod Medici necessarii Regis atq; cognati tenebant: cepisset: & eos qui intus erant remissit ad regem captiuos clam: sociis: iactata illorum fuga. Adiutore in hac re Congylo eretriensi: cui curam Byzantii captiuorumq; mandauerat. Eique Congylo dedit ad Regem Epistolam in hac uerba ut postea compertum est.

Epistola Pausaniae ad Regem

Pausanias Spartae dux: Istos tibi quos armis cepi conciliandi tui gratia missos facio: habeoque in animo si tua uoluntas fert filiam tuam in matrimonium ducere: ac tibi Spartam: cum reliqua graeciae obnoxiam reddere. Cui rei par esse mihi uideor communicatis tecum consiliis. Hoc igitur si tibi est cordi fidelem mittito ad mare quempiam qui cum caetera colloquar. Hac demum significabat Epistola. Ex qua Xerxes uoluptatem cum cepisset misit Arthabazum pharnacis filium in oram maritimam iussu acci-

pere prouinciam diasylitem Megabata qui praefuerat: reuocato: dataq; ei Epistola ad Pausaniam: Ut eam Byzantium q; celerime mitteret: illiq; sigillum ostenderet: & si quid Pausanias de iis ipsis negotiis mandaret: q; rectissime & q; fidelissime coficeret. Ille ubi uenit cum alia quemadmodum dictum est. cofecit: tum uero Epistolam misit in hac uerba respondentem.

Epistola Regis Pausaniae Respondentis

ITa Inquit, Rex Xerxes Pausaniae. & ob uiros quos mihi transmare ex Byzantio saluos esse uoluisti habetur tibi gratia: nunq; domi nostrae defendenda: & uerbis tuis gaudeo: Neq; nox te neq; dies remoueat qn sedulo agas quod mihi spondidisti nullis retardatur neq; auri argentiq; sumptibus: neq; copiis sicubi presto illas esse oporteat. Veg; cum artabazo uiro Egregio: quem ad te misi transige nihil diffusus: Vnde & meae & tuae res ex aboz dignitate: atq; utilitate optime habebunt. His Pausanias litteris acceptis: cum prius in magna fuisset apud graecos ueneracione propter imperii magnitudinem: tunc maiorem in modum animos sustulit: non sustinens modesto more uiuere: sed Medico cultu e Byzantio pdiit: euntemq; p Thraciam Mediam atq; Egyptii Satellites comitabant: Mensa quoq; ei Medica apponebatur. Deniq; cogitatione cohibere non poterat paucis actibus prodens: quae namq; in posterum maiora esset acturus: Ad haec difficilem aditu se pbebat: tanq; acerba in omnes aequaliter utebatur iracundia: ut nemo posset accedere: Ea ppter uel maxime se ad Athenienses focii applicauerunt. Quibus rebus cognitis Lacedaemonii eum obhaec ipsa primum reuocauerunt. Postq; rursus Hermonide nauis in uisu eorum profectus eandem agere notatus est: & Byzantio expugnantibus Atheniensibus eiectus spartem non rediit: sed in troadis quibusdam pagis se tenens tractare cum barbaris: nec sincere moram facere delatus est. Ita non iam cunctandum sibi amplius putauerunt: missosq; Caduceatore cum bacillo ephori idest tribuni plebis Edicunt homini a Caduceatore ne discederet: Alioquin Spartiatis bellum indicere. Ille uolens q; nunquam suspectus ee: sperasq; pecunia se criminibus absolutum iri: iterum redit Spartem. Ante oiaq; in carcerem ab Ephoris conuicitur. Licet. n. hoc Ephoris in regem agere. Mox de inde per quosdam quos corruerat Exiit: exhibuitq; in iudicium se se in simulare uolentibus. Et signum quidem euidens nullum Spartiatae habebat: neq; inimici neq; Ciuitas omnis: quo stantes Libere multarent: uirum utiq; tu regni generis tu in presentiaq; praeditu dignitate. Nam regis Plistarchi Leonidae filii ad huc pueri tutelam patruus. gesserat. Multum tamen suspicionis dabat uitae in solentia & barbarorum aemulatione: ne illis se similem esse. apud suos affectaret. Cuius cum alios actus sicubi Leges atq; instituta transgressus esset considerabat: tum q; ali quando tantum sibi tribuisset: ut in tripodem quem apud delphos graeci. Ex Medorum manibus primicias consecrauerant: priuatim hoc elegium carmen inscriberet. Postq; graecorum dux agmina Medica fudit: Phaebo Pausanias haec monumenta dedit. Quod carmen Lacedaemonii protinus e tripodem deluerunt: inscripseruntq; Ciuitates nominatim quaecumq; simul barbarum euerterunt. Hoc quoq; Pausaniae crimini dabatur: q; in ipso reatu uel multo magis abhorreere a mente hominis rei uidebatur. Quippe audiebant quiddam eum agitare cum seruis prout & erat. Spondebat enim illis & Libertatem & Ciuitatem si secum insurgerent & omnia Exequi uellent. Verum ne sic quidem nec seruorum indicis fas esse

Ephori Tribuni

ducebāt: noui quicq̄ in eum statuere: utentes quo cōsueuerāt more erga se ip̄os. ne celeres essent ad aliquid de uiro Spartiata quod ī emendabile sit: sine idubita- tis iudiciis decernendum. Priusq̄ hoc fieret quidam (ut fertur) qui postremas ad Regem scriptas Epistolas erat ad Artabazum p̄ Laturus. Vir Argilius & aliquā do ipsius Amasius idemq; illi fidelissimus: ad eos iudiciū detulit: territus ex qua dā ai cogitatioe q̄ nemo p̄sus rediret superiorē nūcioꝝ assimulatoꝝ Sigillo: ne si deceptus esset opinione: aut si quid ille rescribi postularet agnosceret: soluit Epistolas in quibus put̄ suspicabatur ad aliquid tale mittebatur: iuenitq; scriptū ut ipse occideretur. His Litteris per hūc ostensis Ephori uehementius illi quidē crediderūt: suis tamen auribus ip̄m Pausaniā audire uoluerūt: hoc hominis ma- chinamēto ut specie supplicis ad Tænarum ueniret: cōstruōtoꝝ Latibulo dupli- ci spe discluso: quosdam ex Ephoris abscondit. Qui cū ad hominē Pausanias ue- nisset cāmq; obsecrationis scitaretur: plane omnia cognouerunt: illo tū incusan- te quæ de se scripta essēt: tū referēte singula & se quē nūq̄ ministeris quæ ad Re- gem p̄nerēt adhibitum uoluisset: tamen hoc honore præ cæteris dignum pu- tauerit: ut quem admodū priores ministri periret: & isto hæc ipsa confitente & impresctiarum non sinēte irasci: sed fidem p̄ ipsum templum dante future salu- tis: Orantēq; ut q̄ uelocissime pergeret: ne quæ agēda essent ip̄ediret. Hæc quom diligenter audissent. Ephori abierunt: Planeq; rem compertam habentes com- prehendendū Pausaniā ī Vrbe curauerūt. Qui cū iā cōprehēdēdus esset: con- specto in uia unius Ephoroꝝ uultu: fertur intellexisse qua gratia ueniret: Alte- riusq; id tacito nutu ob beniuolentiā significantis: in templum Palladis Chalci- doniæ se p̄ripuisse: cursuq; cæteros præuenisse. Erat aut̄ inuicino fanum: in cu- ius ædiculā ingressus ne subditiō agens affligeretur quieuit. Statimq; qui īseque- batur affuerunt. Tum denudato tecto ædiculæ obstruōtoꝝq; ianuis illum intus agentem & interius reductum custodiētes ab atq; obsidentes fame expugnaue- runt. Eum quom iam efflaturus aiā esset: p̄ ut se habebat in Edicula ubi co- gnouerūt e fano educunt ad huc spirātem: qui eductus cūtinuo Expirauit. Eundem in fossatum īquod noxii solēt deiecturi erāt. Postea uisum alicubi īpropin- quo defodere. Sed deus qui est apud delphos oraculū post: ea redidit Lacedæmo- niis sepulcꝝ eo trāsferent ubi decessisset. Et nunc litus est ante fanū ut lapides Litteris incisi declarant. Ac tanq̄ piaculū admisissent duo p̄ uno corpora Palla- di Chalcedoniæ redderent: quod & fecerūt duabus ex ære statuīs pro Pausaniā cō- fecratis. Athenienses igiŕ tanq̄ deus quoq; piaculū iudicasset: uicissim exegerūt a Lacedæmoniis illud amoueri. At illi missis ad Athenienses legatis: Themisto- clē eiusdē cuius Pausaniā perditionis in simulāt: quod cū Medo senserit ut com- pererūt ex factis circa Pausaniā p̄bationibus: postulantq; eisdem eum affici sup- plicis. Isti fidem uerbis habentes: erat aut̄ Themistocles extorris apud ægeos ui- tam agens & per cæterā Peloponnesum cōmeare solitus: mittunt una cū lacæ- demoniis ad illum simul p̄sequendum: paratis quosdā cū mandatis ut ducerent ubicunq; eum adipiscerent. Themistocles rem p̄sentās ex peloponneso ī Cor- cyrā quo de populo benemeritus erat p̄fugit: illis uereri se dicentibus tanq̄ La- cædemōios Atheniensesq; si eū tenerēt hostes habituris. Deductus ab eis ē īoppo- sitā continentem: & p̄sequentibus iis quibus hoc mandatū erat ad rumorē: q̄ nā iret cōpulsus ē: præcerto cōsiliū ad metū Mollosioꝝ regē nō sibi bēuolū d̄- uertere: tūc forte domo absente sed ab uxore eius cui supplicē se p̄buerat: edo- ctis ut eoꝝ sūpto filio ap̄d lares sederet: nōita multo post reuerso Admeto ostē-

Pausaniæ Morŕ /

Admetus Rex malo
Morŕ

dit quis esset: nec si quid ipse illi Atheniēsiū supplicī cōtradixisset æquū esse cenferet: sūmere pœnas de profugo: se enim nunc multo imbecilliozem ab illo lædi: q̄ ille tūc fuisset cū læsus est & generosum esse pares a paribus expetere ul- cionē: Præterea se quidem illi pro comodo quodā non pro salute laboranti fuisset aduersatū: ipsū uero si iis qui persequerentur & obeam causam traderet ho- minē salutem animæ priuaturum. His auditis Admetus eum cū suo filio: ut illum tenens sedebat erexit. Est. n. hoc maximum supplicandi genus nec lacedæ- moniis Atheniensibusq; multa memorantibus tradidit. Sed dimisit uolentem ad Regem pergere itinere pedestri ad atq; mare usq; p̄ydnam: quæ erat Alexā- dri. Ibi nauigium nactus quod in omnia iter hēbat eo conscenso tempestate de- latus est in exercitū Atheniensem: qui naxū obsidebat. Ac territus gubernatori aperit quis esset. Nam ignotus iis qui in nauī erat: q̄ fugeret & nisi ipsum ser- uer ait se dūcturum ab illo duci pecunia persuaso remedium esse: ut nemo ante confectam nauigationem nauī exeat: si aquiescat dignam se ei gratiam reddi- turum. Atq; ita fecit gubernator: & cum diem ac noctem in salo supra exercitū stetisset: postea Ephesum tenuit. Quem Themistocles Liberali pecūia profecurus est: Venerunt. n. ei post modum & Athenis ab amicis & argo q̄ superauerāt. Et cum quodā maritimoz. perlarum ī mediterrania profecus. Litteras: ad Artaxer- xem dedit Xerxis filium nuper regnare incipientem in hanc sententiam.

Artaxerxes Xerxi

Epistola Themistoclis Ad Artaxerxem

Themistocles ad te uenio: qui domum quidē uestrā usq; eo p̄hibui multas inferre græciæ calamitates: quo ad patrē tuū nos iuadentem coactus sum ppulsare: Sed multo plura bona contuli. Postq̄ mihi ī- tegrō fuit: Et ille q̄ ī periculo positus iteq; reuerfus ē: hoc mihi bene- ficiū debet. Scripserat aut̄ ex salamine Themistocles illi ut occuparet reditū: & Pontium quam tunc falso futuram propter eū simulauerat solutionem. Et nūc magno tibi emolumento futurus ad sum: p̄sequentibus tibi me græcis ut tibi ami- cum. Constitui aut̄ annum hic subsidere: ut ea tibi demonstrē quorum gratia uenio. Rex admiratus ut aiunt illius p̄positum ita agere iussit. Hic intra annum quo moratus est: quicquid disci potuit & lingue & consuetudinis persicæ didi- cit. Ex actoz. anno ad regem se contulit: effectusq; ē apud eum magnus & quan- tus nemo unq; græcoꝝ: tū propter pristinā hominis dignitatē: tum propter sp̄e quam proponebat ei græciam subiiciendi: maximeq; q̄ specimē sui dabat ut so- lers uideretur. Fuit nanq; Themistocles qui uim ingenii sui uadissime signifi- caret & in hoc multo magisq; quiuis alius admiratione dignus: natura solers neq; precedēte ulla: neq; accidente doctrina ad subditos casus præsentissimi consi- lii futurorum optimus plerunq; coniector: eorumq; inter manus haberet: effi- cax administrator: quoꝝ esset inexpertus ab iis cōmode iudicandis nō alienus. in rebus ad huc ambiguīs: quid melius petus ue foret præcipue prouidens: deni- q; in omnibus dicendis: tum naturæ beneficio: tum consilii celeritate præstan- tissimus hic eoꝝ q̄ oporteret explicator extitit. Morbo aut̄ correptus uita defū- ctus ē. Quidā aut̄ eū sp̄ote ēt ueneno decessisse: de sepātē posse p̄stare quæ Regi spondidisset: Itaq; monumentum eius apud Magnesiā asiæ in foro osten- ditur. Nam huic regioni p̄fuit A rege sibi datæ Magnesiæ quidem obpanē quæ quot annis quinquagena pendebat talenta. Lampŕaco autem obuinum: putabatur

Virtutes Themistoclis

Themistoclis Morŕ /

enim tunc ea vini ubertate prestare: Myunti uero propter obsonium. Ossa eius dentur a propinquis domū reportata ipsius iussu: Clāq; athēiēsis in attica fuisse humata. Neq; n. fas erat: pditionis reū sepeliri. Nunc exitum habuerūt Paufant as Lacedaemonius & Themistocles Atheniensis apud suos uterq; grācoꝝ nobi lissimū Lacedaemonii cum in prima legatione ista iussissent: inuicēq; iussi essent de piaculis tolledis iterū aditis Athēiēsis iubēt restitui Potidæatas: & Egria suis fini uiuere legibus & sup oia negāt aptissime bellū fore: si decretū de Megarēsis illi reuocet; quo Megarēsis iterdictū erat portibus: i Athēiēsi ditioe & foro in Attica Atheniensis cū in cæteris: tum uero indecreto reuocando nō parendū esse censuerūt. Dantes crimini Megarensibus q̄ exercebant sacrum solum & indefinitum: q̄ fugitiuos receptarent: Ad extremum uenerunt Lacedaemone legati Rhaphius Maleippus & agelandrus nihilq; ex consuetis dixerunt nisi hæc. Lacedaemoni pacem uolunt esse: fuerit aut si grācos liberos dimittatis. Conuocato concilio Atheniensis: factaq; i mediū consulendi potestate uisum est semel de omnibus respondendum. Et alii multi procedentes in utrāq; partem diserebant uel oportere summi bellum uel non oportere: nec illo decreto impediri Pacem sed esse reuocandum. Tum procedens pericles Xantippi filius uir ut illis temporibus primus ac in dicendo & agendo prestatissimus hanc sententiam dixit

Liba legatorum

Pericles . 1

Oratio Periclis Apud Athenienses.

ET Si non me fallit Viri Athenienses non eodem ardore bellū hoies gerere quo ad id inducuntur: sed exeuntis mutare sētentia: ego tamē semper in eadem pmaneo non cedendi Peloponnensibus. Videoq; similia ac proxima iis. quæ primus mihi esse consulēda: æquū esse existimans: eos qui ex uobis meæ Sētētie assentiēt si qd preter cōmunē opinionem aduersi contingerit: illic succurrere: si hoc non contingat prudentiam sibi uendicare. Solent: in calamitates accidere nō minus temere q̄ per hominum cogitationes. Eoq; quotiens aliquid inopinatū accidit consueuimus inculcare fortunā: Lacedaemonios cum atē hac insidiatos fuisse nobis: tum uero nūc insidiari palam ē. Quippe qui ex conuentis ubi dicitur utrosq; de rebus controuersis offerre inuicem: & admittere iudicium obtinentes que tenebant: neque ipsi postularunt iudicium neq; nos dantes receperūt: q̄ uidelicet bello malunt dilui crimina q̄ uerbis. Nec iam ad postulandum: sed ad imperandum præsto sunt: iubētes ut a Potidæa decedamus. Eginam liberam sinamus esse. decretum in Megarenses anti quemus. Hi postremi q̄ uenerūt p̄cipiūt ut grācos suis legibus dimittamus. Ne quis tamē ueltrum de exigua re bellum fore arbitretur: si decretū nō ad antiqua uerimus de Megarēsis quod illi maxime prætendunt si antiquetur bellū nō fore. Ne uos quidem cōmittatis ut quasi exiguam ob rem bellū susceperitis. Nā hoc exiguū oium continet firmitatē nostre sētentia: q̄ si illis. cōcesseritis: prius aliqd aliud maius imperabitur tanq̄ ad obsequēdū metu ad actis. At si semel eis acriter abnueritis: redditis illi faciliores ad loquendum ex æquo uobiscū. Atq; hoc reputate uobis aut ob tēperādū illis atēq; aliqd cladis accipiat: aut quod mihi satius uidet bellādū: nullo seu magno seu puo p̄textu cedētibus: nec cū metu q̄ acq̄siuimus possessuris. Nā simili rōne possēt merito p̄ximis

quibusq; eandem seruitutem inducere ante iudicium siue grauissima siue leuissima eoz; imperata. Si uero bellū extiterit saluis suis utriusq; partis uiribus: cur non peiore conditione futuris firmus: cognoscite ergo sigillatim omnia audietes. Iam primū Peloponenses operarii hoies suur pecunia neq; publice neq; priuatum habētes. Deide belloꝝ diutinorū maritimorūq; iperiti: quia exiguū præinopia in medium conferūt Atq; huius cemōi homies nō sæpe aut naues implere possunt aut pedestres exercitus emittere: q̄ abire familiarī suut absentes pariter & ab sumentes. Adde si mari intercludantur cū bella magis sustineāt: facultates & copia q̄ uolente collationes: operarii homines p̄tiores sunt ad bellandum corporibus q̄ pecuniis: pro certo habentes illa quidem e periculis euasura: has autem quominus ante finem belli errogent non posse recūfare. Prefertim si diuturnus opinione sua ut credibile est fuerit bellum. Nāq; Peloponnēses & socii inuicē quidem prælio pares fuerūt omnibus grecis: i bello autem ipares iisq; essēt instructiores: quia non uno concilio utētes extēplo quod agendum est ac repente peragūt: & cum insuffragiis dandis sint omnes equales: gēte dispares uo quisq; cōmodo uacant: ex quo nihil p̄fecti efficit sueuit: alius puniri quēpiā maxime uolentibus aliis absumi rem domesticam maxime nolentibus. Et cum in conciliū cunctanter coeāt: breui momento de rebus cōmunibus deliberāt: maiore temporis parte rem familiarē administrant nemine opinante rem publicam suam unius negligentia ledi: sed pro se cuiuspiā alteri cure fore ista p̄picere. Hoc cum singuli opinentur Latet eos cōmunē bonū ab oibus perdi. At quotiens his rebus sedulam curam adhibere uolunt: id facere p̄hibentur pecuniæ penuria: Cum tamen belli tempora hoc dum fiat non expectent. Neque est quod uallo murali illorum aut classe tereamur. Nam muro quidem urbem quanta hæc est uallare uel in paccato arduum sit ne dum in hostico: tam & si non minus & nobis licet uicissim muros extruere in illorum solo. Quod si muro illi p̄sidium imposuerint nocebitur quidē nobis: tū excursionibus in aliquā partē agri: tum hominum ad illos trassugis non tamen sufficient ad nos p̄hibēdos quin in suā terram transgressi illic ædificemus: & quo genere antecellemus. Classe nos defendamus. Qui certe exusu rei naualis plus peritie habemus ad pugnam terrestrem q̄ ipsi exusu militiæ terrestri ad pugnam naualem. Nec facile est illis rei nauticæ gnaros euadere. Nā cum nos a bello medico id exercentes: non tamen cito consecuti fumus: quo tandem modo uiri telluris. non maris cultores: Et pretere rea assidue classis incursionibus in hoc assuescere. p̄hibendi conficiant quippiā alicuius momenti. Atq; aduersus paucorum impetum quis imperiti: tamen freti sua multitudine periculum fortasse capesserent aduersus multas undiq; ingruētes id facere superfedebūt: ac ipa defuetudine imperitiores futuri & quod cōsej quens ē. in ertiores. Genus artis est ut quilibet aliud res nautica nec que tempore succisuius cōtingat: sed potius i qua exercenda nihil succisuii t̄pis relinquatur. Quod si amota Olympicoꝝ aut e Delphis pecunia sollicitent maiore mercede nautas p̄tios a nobis cōductos: id uero ægre facerēt et si ipsi neq; hostes nobis essent: & cum suis incolis nauigarent. Nūc aut hostes fumus: quodq; ualidissimū est gubernatores habemus nostros populares aliosq; ministros: & plures & meliores quam reliqua omnis grācia: Neq; quisquam hoc in animum iducat periculū subesse ne nostri mercenarii milites hinc ad illos transfugiant minore cū spe: ut pote ob maius quidem stipendium: sed ad paucos dies: Et hæc sūt & his similia que mihi de peloponnensibus uidentur dicenda: ista de nobis

De q̄litate rei nauicæ

nos eorum quæ illis obiicimus imunes & alia egregia habere quæ illi nō habēt: Qui si nostram terram inuaserint nos illorum uicissim cum classe inuademus: non ex æquo futura iactura nobis partem peloponnesi uastantibus: & illis oīum Atticam: quoniam non alia superest illis regio bello libera: ut nobis qui multum præterea terræ & insulis & in continente optinemus. Magna enim res est maris imperium. In quo animaduerrite. Si enim insulani in aliqui essemus: essemus inexpugnabiles. Cui rei nunc animo proxime accedentes debemus terram cū sub urbanis pro relicta habere: maris autem ac urbis custodiam agere: nec cum peloponnesibus ob suos agros uastatos irascentibus qui multo sunt plures consere pugnam. Qui superiores si euaserimus: rursus ab inferioribus non oppugnabimur. Si quam autem in pugna cladem acceperimus: subsidia ex sociis unde nostrum robur existit perierint. Neque enim socii nostri quiescent iam nobis ad se cum exercitu inuadendos inualidis. Nec uillas & agros qui amittuntur decet nos deplorare sed corpora. Non enim possessiones uiros: sed uiri possessiones nanciscuntur. Adeo si crederem me uos persuasurum suadente ut ipsi ad illas uastatas processeritis: ostenderitisque Peloponnesibus uos eis ob istas non esse obtemperaturos. Alia insuper multa habeo quibus uictoriæ uobis spem faciam si uoueritis: & propagandi imperii si huic non bello pariter & aliis quæ debemus ultro suscipere uacauerimus. Nā magis uereor domestica nostrorum peccata quæ aduersariorum cogitata. Verum ista quæ sint alia oratione cum tempus rerum agendarum adierit a me explicabuntur. Nunc autem legatos cum hoc responso dimittamus. Megarensibus nos non interdicare foro & portibus dum & Lacedæmonii non interdicit usu urbis suæ peregrinis: ut nobis sociisque nostris: quia sicut illud quod ipsi faciunt: ita quod nos impedimento non est foederibus seruandis. Ciuitates quoque liberas sinere: si modo liberas cum foedera inita sunt habuimus. Et si illis ciuitatibus suis reddant ut sic liberæ sint: ne in re publica administranda Lacedæmonia instituta sectentur: sed suis legibus uiuant & pro suo quæque arbitratu. Quinetiam uelle nos ex conuentibus iudiciorum adire complexu nec bellum moturos: sed motū nobis propulsaturos. Hæc enim sunt iusta pariter & decora huius ciuitati quæ respondeantur. Simulque nos intelligere oportet tum necesse esse bellum geri: quod si uoluntarii potius susceperimus minus infestum hostem habebimus tum e maximis quibusque periculis: maxima perinde opere præterea & publice & priuatim securura. Itaque patres nostri Medis obuiam euntes: non ex tanto quanto nos sumus præditi imperio: imo relictis rebus quas possidebant & consilio potius quam fortuna: & præstantia maiore quam uiribus barbarum repulerunt: & huc usque imperii progressi sunt. Quod nequaquam deserere debemus: sed omni ope & hostibus resistere: & conari ut hoc posteris non imbecillius tradamus. Pericles quidem hæc locutus est. Quem Athenienses optime consuluisse existimantes: in ipsius sententiam decretum fecerunt: & ex eius oratione Lacedæmonii responderunt sigillatim: ut ille docuerat: in summa nihil ex iis quæ iuberentur se esse facturos: paratos tamen in iudicio æquabili atque communi diluere obiecta. Et illi quidem domum redire nulla postea legatione missa. Hæc autem causæ discordiæque inter utrosque ante bellum extiterunt: incepte statim ab iis quæ in Epidamno & Corcyra sunt acta. Nihil tamen minus inter has discordias commercia inter se habebant: sedque mutuo adibant: citra caduceatores quidem: sed non citra suspicionem. Nam ea quæ fiebant perturbatio foederum erat ac belli materia.

Opere præterea securura

THUCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER. II.

HINC iam initium sumit inter Athenienses Peloponnesesque & utrorumque socios: bellum quod & nullo iuicenti commercio citra Caduceatorem & nulla ex quo cepit intermissione gestum est ordine scriptum: ut singula quæque æstate atque hyeme sunt acta. Nam quattuordecim quidem annos tricennalia foedera quæ post debellatam Euboiam inita fuerant durauerunt. Quintodecimo autem anno sub Chryside tunc apud Argos duodequingagesimum sacerdotii annum agente: & Enesio apud Spartam ephoro & Pythodoro iam altero mensem Atheniensibus præsidente: Sexto mense a pugna apud Potidæam commissa ineunte uere: Thebanorum quidam paulo plures trecētis ducibus Boetiorum primoribus: Pythagelo Phylide: & diemporo onetoride filio: Primum circa somnum cum armis ingressi sunt Plataeam Boetiæ Atheniensium sociam. Quibus portas aperuerunt iudem qui eos induxerant uiri Plataenses. Naucledes & qui cum eo uoluntarii erant priuatæ potentiæ gratia: Cuiusque sibi inimicos destruendi & urbem tradendi Thebanis. Egerunt autem hæc per Eurymachum Leontiade Thebanorum potentissimum. Et etiam Thebani prouidentes utique bellum fore: statuerunt Plataeam semper ipsis infestam in pace nondum moto palam bello intercipere: Quo facilius isti ingressi nulla dum posita custodia latuerunt: positique in foro armis non crediderunt iis qui se deduxerant: ut re exequerentur & ad domos inimicorum tenderent: sed decreuerunt mitibus uti edictis: & in concordiam amicitiamque adducere. Ciuitatem sperantes hunc in modum facile populum concessurum. Itaque Prætor edixit: si quis uelit patrio Boetiorum instituto esse in belli societate poneret apud ipsos arma: Plataenses ubi senserunt intus esse Thebanos: ac repente captam urbem suspicantes: timētesque ne multo plures uenisset: (nō enim per noctem uidebant) conditionem acceperunt: habitisque colloquiis quieuerunt: præsertim cum nihil in quempiam noui tentaretur. His actis animaduerrunt non multos esse Thebanos: ne magno negotio si inuaderentur posse superari. Nam populus Plataensis ab Atheniensibus deficiebat inuitus. Visa igitur eis est res esse temptanda. Suffossisque communibus parietibus ut peruii essent: ne per uias comēantes se proderent congregantur: ac plaustra iumentis libera in uis statuunt: ut uicem muri præstarent: itemque cætera construunt pro ut quicque in utilitate præsentis fore uidebatur. Cum pro facultate parata sunt oīa nocte etiam in custodiis acta: lamque ipso aduentante diluculo e domibus in eos uadunt: ne in luce cum ferocioribus conferrent manus: & ex æquo dimicantibus sed cum iis qui per noctem timidiore: ut in urbe in experta essent ipsis imbecilliores. Ita repente irrumpentes statim ad manus ueniunt. Illi ut cognouerunt opinione decepti in se ipsos conglobabant: & si qua erumpere possent impressio nem faciebant. Cumque bis terue repellerentur: tum uero multo strepitu & ipsorum inuadentium & mulierum domesticorumque pariter a domibus clamantium ululantium: & lapides ac tegulas iacentium: ad hæc pluuia quæ multa nocte illa fuerat terrebantur: ac dantes terga per urbem fugiebant: plerisque ut in tenebris & in ceno ignaris quæ uia peruiæ forent qua seruari se oporteret.

Nam tunc in fine erat mensis & quominus possent effugere. gnaros persecutores habentibus: Ex quo per multi conficiebantur: Et quidam Plataensium portas per quas intrarant: quæ solo periebant spiculo pro ueste in seram traiecto obserauit. Ut ne illac quidem exitus foret. Eorum qui per urbem agebantur quidam conscensis muris se ipsos foras deiecerunt: quorum plerique extincti sunt: quidam apud desertas portas data a muliere securi: Latitantes distracta sera exiere nec ii multi. Nam cito rescitum est: Alii alibi per urbem passim trucidabantur. Maxima tamen pars præcipueque qui confecti erant irrumpunt in grande ædificium muris contiguum: cuius fores erant forte aptæ: opinati ianuas esse portas: & plane illam uiam extra ferre. Eos ut Plataenses uidere comprehensos deliberabant utrum ita ut erant incenso ædificio concremarent: an alio poenæ genere uterentur. Tandem & hi & cæteri Thebanorum qui supererant per urbem Palati dediderunt sese Plataensibus: & arma arbitrato suo usuris: & ii quidem qui apud Plataeam erant ita egerunt. Cæteri autem Thebani quos iam per noctem cum omnibus copiis uenisse oportuerat. Si quid minus procederet ingressis accepto in uiam rei gestæ nuntio suppetias ierunt. Abest autem Plataea a Thebis stadia septuaginta: & aqua eius noctis fuerat remorata uenientes. Si quidem Asopus amnis fluebat multus nec transitu facilis erat. Itaque facientes iter in pluuia: & uix transmissio flumine sero uenerunt: iam suorum aliis interfectis aliis captis. Re comperta cõsultabant de inuadendis iis: qui extra urbem agebant Plataensibus. Erant namque in agris & utensilia qualia in pace cum nulla est calamitatis expectatio. Eo consilio ut si quem caperent is esset pro iis qui intra urbem: si qui modo uiui supererant. Adhuc his deliberantibus: suspicati Plataenses aliquid huiusmodi futurum: sollicitique pro iis qui foris essent: Caduceatorem ad Thebanos miserunt: qui diceret non sancte illos facere: qui stante foedere conati sint ipsorum occupare urbem: quod superest nihil exterius lædât alioquin se interepturos quos uiuos haberent: reddituros autem illis eosdem: si ex ipsorum agro recederet. Hæc illos Thebani aiunt iureiurando confirmasse. Plataenses pernegant se spondidisse plane reddituros continuo captiuos: & habito prius cum Thebanis colloquio iusiurandum non interposuisse. Igitur thebani ex illorum finibus nulla cõoffensione reuersi sunt: Plataenses simul ac ex agris raptim omnia comportarunt: uiros interemerunt. Erant autem Captiui numero Centum Octoginta & ex iis unus Eurymachus apud quem rem transegerant proditores. Hæc ubi egerunt & nuntium Athenas mittunt: & mortuos ex more restituunt thebanis: & urbem qua eis uisum est apud præsentis usus muniunt. Athenienses cum mature eis renunciatum esset quæ a Plataensibus essent gesta Boetiis protinus quicumque in Attica erant comprehensis: præconem Plataeam miserunt denunciatum ne quod noui in Thebanos quos cepissent ageretur: prius quæ ipsi de iis aliquid cõstituisset: nondum enim nunciatum erat quod perissent. Quippe ad ipsum statim ingressum Thebanorum nuntius primus exierat. secundus iam uictis ac captis. Ultra quæ nihil rescierant Athenienses: ita rem nescientes præconem miserunt: ille ut uerit uiros comperit interemptos. Secundum hæc Athenienses cum exercitu Plataeam profecti frumentum importarunt: relictosque præsidio inutilissimos quosque cum foeminis ac pueris eduxerunt. Hæc apud Plataeam gesta re foederibusque aperte ruptis: Athenienses se comparabant tanquam bellum gesturi. Comparabant se item Lacedæmonii eorumque socii utriusque legationes ad Regem & ad alios barbaros missuri: si quod alicunde præsidium se adepturos sperarent: utque conciliarent sibi in

Plataea a Thebis abest
stadia 70.

societatem Ciuitates extra ipsorum imperia positas. Et Lacedæmonii quidem præter eas quas habebant negotium dederunt iis: qui ex Italia & Sicilia in partibus erant naues conficeret per magnitudine Ciuitatum: ad quingentas omnino: & certum argenti numerum pararent: cæteris intermissis nec reciperet Athenienses nisi una nauis: dum hæc omnia essent comparata: Athenienses uero tum socias Ciuitates recognoscunt: tum uel magis ad loca circum Peloponnesum Legationes mittunt Ad Corcyram ad Cephaleniam: ad acarnanas ad Zacynthum: cernentes si hæc in amicitia sint: tutius se circum Peloponnesum bellaturos. Nihil paruū utriusque agitabat animo: nec humiliter quam pro sua dignitate bellum capebant. Omnes enim inter initia flagrantius se tuentur. Et multa quæ tunc erat in Peloponneso: multa Athenis iuuentus bellum non in uita sequebatur: ut pote non experta. Et cætera græcia erecta animo erat primis Ciuitatum concurrentibus: Multa quoque Oracula ferebantur: Vates canebant: tam in his Ciuitatibus quæ pugnaturæ erant quam in cæteris. Nec non delus pagæ ante hæc tremuit: prius semper imota: duxat græcorum memoria. Dicebantur credebanturque ea quæ faciendæ erant significari: & si qua alia huiusmodi fieri contingit omnia requirebantur. At uero homines multo in amorē Lacedæmoniorum propensiores erant: præsertim predicatum se græciam in Libertatem asserturos. Properabatque pro se quisque & priuatim & publice: tum sermone tum opera ad auxilium illis prestandum: Existimans eatenus impediri negotia quatenus ipse non adesset. Ea plerisque tenebat in Athenienses indignatō alios: quod cuperet imperiū tolli: alios quod ne sibi imperaretur timerent: huiusmodi igitur & apparatus & animo mouebatur. Vtriusque autem hæc socias Ciuitates ad bellum aderat. Lacedæmonii quidem omnes intra Isthmū: Peloponnesos præter Argios & Achæos: Erant. n. & his & illis amici. Soli ex Achæis Pellenses fuerunt in partibus ab initio mox deinde etiam cæteri. Extra Peloponnesum Megarēses Phocenses. Locri Boetii. Ambraciota: Leucadii Anactorii. Ex quibus classe prebuerunt. Corinthii. Megarēses: Sicyonii. Pellenēses. Elii Ambraciota. Leucadii Equitatum: Boetii Phocēses Locri: Peditatum cæteræ Ciuitates: Hæc Lacedæmoniorum societas. Athenienses uero Chii Lesbii Plataenses: Messenii qui sunt in Naupacto. Acarnanum plerique Corcyrenses Zacynthii & aliæ tributariæ Ciuitates: in his tot nationibus Caria quæ ad mare sita est: dorēs Caribus finitimis Ionja Hellepontus. Thraciæ loca insulæ quæcūque Peloponnesum & Cretam ad solem Orientem uergit: uel Cycladum exceptis Melo & Thera cæteræ omnes. Ex his naues prebuerunt Chii: Lesbii: Corcyrenses cæteri peditatum pecuniæque. Hi socii atque hic apparatus utrorumque ad bellum fuit. Lacedæmonii post illa quæ apud Plataeam gesta sunt edixerunt sociis intra atque extra Peloponnesum: ut in expedito haberent in Urbibus copias cum iis necessariis qualia deceret in externam perfectionem habere tanquam Atticam inuadentes. Quod ubi ad præstitutam diem factum est eodem tempore duæ partes ex singulis Ciuitatibus ad Isthmū contenderunt. Quo postea quæ omnis coactus est exercitus. Rex Lacedæmoniorum Archidamus huius dux expeditionis conuocatis omnium Ciuitatum prætoribus: & in primis quæ dignitate præditi foret maximeque digni quæ adesset huc imodum disseruit

Oratio Archidami Regis

Viri Peloponnesos ac socii & nostri maiores multas expeditiones tum in ipsa Peloponneso: tum extra eam sumplerunt. Et ii qui ex nobis

utque societas

dorēs Caribus finitimis

21
ipsis sunt proeclatiora aetate: haud inexperti sane sunt rei bellicae: nunquam tamen maiorem habentes apparatus belli processimus. Verum nunc aduersus ualidissimam pergitur Ciuitatem: & ipsi optimi in re militari & plurimi. Quo magis par est nos apparare tales: qui neque a maiorum neque a natura ipsorum gloria degeneremus. Omnis enim gratia ad hunc motum animo erecta est: & altera uotaque facit pro Atheniensium odium: ut nobis ex sententia ueniat. Itaque non est faciendum ut si cui uidemur per multi in hostem ire: ac magna fiducia esse: ne ille pdeat ad conferendum nobiscum praelium: accirco aliquid de apparatu belli remittatur: sed unusquisque & dux suae Ciuitatis & miles semper expectet: in aliquod sibi discrimen per se se esse ueniendum. Anceps enim conditio bellorum & ex paruo sunt multa & cum indignatione configitur. Saepa minor manus dum metuit: maiorem praecogitum parum instructam profligauit. Oportet autem in hostili terra militates animo quidem esse prestanti: ad rem uero gerendam cum metu se praeparare. Ita namque & ad inuadendum hostem promptiores fuerint: & ad congregandum tutiores. Neque uero aduersus Ciuitatem nos tendimus ita ualidam ad se ueliscendam: sed omnibus quae maxime rebus instructam: ut oio credendum sit eos in certamen esse uenturos: si minus nunc cum nondum sub aspectum uenimus: at certe cum uenerimus agentes hostiliter in ipsorum terra: ac cuncta uastantes. Omnes enim qui ante suos oculos subito insolitum quippiam patiuntur iracundia subit: & qui ratione minimum utuntur in plerumque ad agendum furore profiliunt. Quod Athenienses maxime omnium credibile est esse facturos: qui se dignum censent & aliis imperare: & uicinarum terram uastare potius quam suam ab aliis uastari cernere. Igitur tanquam aduersus tantam Ciuitatem expeditionem molientes: ac summam gloriam tam pro genitoribus nostris: quam pro nobis ipsis allaturi ad utrumque pro ut res feret sequimini: quacumque uos aliquis duxerit memores omni in re ornatus atque custodia & celeriter iussa exequentes. Nam pulcherrimum hoc tutissimumque cum multi sint: cunctos tamen eodem ornatu praeditos cerni. Haec tantum locutus Archidamus soluto concilio: Melesippum diacriti filium uirum spartiatam ante omnia Athenas dimittit: si quid iam humiliter sentiant Athenienses cum iam eos in itinere uideant. Illi hominem neque in Senatu neque in Urbe admittentes: optinuerat enim Periclis sententia neque caduceatorum neque legatum admitti Lacedaemoniorum si in expeditione existant in auditum remiserunt: iussum eodem die finibus excedere: & haec renuntiare si quid in posterum uellent: regressi prius in sua legationes mitterent. Addunt et huic qui eum deducerent ut cum nemine colloquium sereret. Is ubi ad fines uenit iam iam dimittendus haecenus Locutus abscessit. hic dies ingentium graecis malorum. erit initium Melesippo ad castra reuerso Archidamus ubi cognouit Athenienses nihilominus animos dimittere: ita demum mouit castra progressusque est cum exercitu in hostium terram. Boetii cum reliquis copiis nam partem equitatumque comilitio Peloponnesium dederant uenientes Plataeam agrum populabantur: nondum Peloponnesibus ad isthmum coactis: sed iam iter facientibus priusquam Atticam inuaderent. Pericles Xantippi filius Atheniensium dux decimus: ut cognouit hostium aduentum fore suspicatus Archidamum quia hospes eius erat: aut sua sponte ut amico gratificaretur aut lacedaemoniorum iussu ad conuulsandam ei inuidiam sicut eiusdem causa iusserat tolli piacula: relicturum subide agros ipsius intactos predixit in conuulsione.

Melesippi uerba

Oratio Periclis obliqua

Quoniam sibi hospes aliquando esset archidamus non fore tamen id malo Ciuitatis: seque fundos ac uillas suas si non ut caeterorum uastentur ab hostibus sinere rei publicae esse: nec uocandum ob id in aliquam suspicionem. Et quod ad praesentia attinet hortatus est quemadmodum prius: & expeditos esse ad bellum & ex agris omnia comportare: nec prodire in pugnam. sed ingressos urbem tutari: & rem nauticam qua pollerent diligenter aprare: & res fociorum sub manu tenere. ex hoc enim pecuniarum prouentu futuras ei uitres ac magna ex parte bellum uinci consilio & pecunie uirubens praeterea confidere tunc prouentu sexcentorum talentorum: quae quotannis fere a focis pro tributo penderentur Ciuitati praeter alios prouentus: tum signato argenteo quod eet in arce sex milium talentorum. Nam cum plurima decem milia talentorum fuere tricesimo minus. Ex quibus & in propylea aedis aliasque substructiones & in Porticam fuerat erogatum. Praeter aurum argentumque non signatum: Priuatim publice ue repositum: praeterea sacra uasa uel pomparum uel certaminum ac medica spolia. Et si quid aliud huiusmodi non inferioris summae quingentorum talentorum. Addebat etiam ex aliis quoque rebus non exiguas pecunias: quibus uteretur: & si omnia prohiberentur: etiam auro quo dea est ipsa circumdata: affirmans simul lacrum illud quadraginta pondo talentorum habere auri ex coiti: totumque pro salute rei publicae tollendum iterum: tamen: non minore mensura relaxiendum. Atque hunc in modum pecuniis eos confidere: hortabatur esse praeterea tredecim milia armatorum: nisi exceptis qui in praesidiis aut in propugnaculis essent numero sedecim milibus: Tot enim excubabant circa inuicem aduentus hostium: cum seniorum tum adulescentulorum: tum peregrinorum quicumque armati erant. Si quidem & phalericus murus erat quinque & triginta stadiorum ad urbis ambitum: & ipse ambitus quatenus custodiebatur trium & quadraginta: Nam pars eius sine custodia erat: inter longum murum & pharicum media. Longi uero muri ad piraeam usque ad quadraginta stadia habebant: quorum exteriora custodiebantur & piraeos uicina. Omnis autem ambitus sexaginta erat stadiorum cuius dimidium custodiebatur: Ad haec mille ducentos hippotoxotas: triremes quoque quae agi possent trecentas. Haec enim Atheniensibus fuerunt omnia nihil inferiora quam referuntur: quo tempore ingressuri ipsorum fines erant: Peloponneses se bellum accingentes. Alia quoque pericles qualia consueuerat disseruit: ad demonstrandum superiores se bello futuros. Quibus auditis persuasi Athenienses omnia ex agris comportant: Liberos: Coniuges: suppellectilem uensilia ligna dentemque aedificiorum que diruebant: pecora quoque ac iumenta in Euboiam circumiectasque insulas dimittunt. Quae demigratio fuit eis sane molesta: propter iueteratam plerisque consuetudinem saepe agendi in agris: iam inde ab ultimo initio praeter caeteros Atheniensibus usurpata. Si quod est sub cecrope illisque praesentibus usque ad Thesea regibus: Attica oppidati habitabant Curias habes & magistratus hominibus haud quam solitis: cum nihil timerent adire regem gratia consultandi: quibusdam et bella gerentibus: ueluti eleusinis iuncto eumopho cum erectho: Theseus uero posteaque regno potitus est: uir potes & pinde solers: cum alia regionis eius excoluit: tum uero illud quo caeterorum oppidorum & conciliabula & magistratus aboleuit: & in ea quae nunc est urbe uno instituto concilio & una curia cunctos collocauit: coegitque sua quaeque ut prius colentes: una: tamen hac urbe uti quam iugentem iam oibus in ea ordinatis effecta successoribus per manus tradidit. Cuius congregatio

Valerius flaccus. sepe
cri potior prudentia
tra

Propylea.

Thefes.

nis Athenienses et nunc diem solemnem in deae honore publice agunt. Nam antea Thebae quae nunc summa urbs est tunc urbs fuit: & id praecipue quod sub ea spectat aglonem. ut testatur quae ibi sunt delubra et aliorum deorum: & quae extra illud sunt ab hac praecipue parte extructa delubra uisuntur Iouis Olympii: Telluris: Bacchi in limnis: cui uetustiora bacchanalia fiunt decimo mensis Anthesterioidis die: quae admodum nunc quoque iones ab atheniensibus oriundi existimant. Necnon alia huius generis extructa sunt uetusta templa: Et fonte qui nunc posteaque tyranni concinatur nouem fistulae nominatur: olim autem Callirhoe cum fontes extarent quia uicinus erat utebatur in maximis quibusque rebus ut hodie quoque ex uetustate duret opinio aere coniugalia: & in alia quae sacrorum sunt: illa aqua esse utendum. Et nunc etiam propter uetustam hanc habitationem summa pars urbis uocatur ab atheniensibus urbs. Igitur suo fere arbitrato athenienses passim domicilia habebat: postquam una in moenia coiere: tamen ob morem in agris agendi cum omni familia: plerique & priorum & posterorum usque ad hoc bellum non facile migrabant: & eo difficilius quod nupost bellum Medicum suppelectile reportauerant. Grauebatur etiam & aegre ferebatur: quod deserturi essent penates ac templa: quae ipsis ob uetustum perpetuo ritu patriae erant: deserturi quoque uitae consuetudinem: denique nil aliud quam si suam quisque urbem desereret. Vbi in urbem migratum est: paucis quibusdam domus fuerunt: non nullis apud amicos necessariisque effugium. Aliqui quae magna portio fuit: in frequentia urbis loca ad habitandum cepere: templaque ac basilicas omnes: praeterquam summam urbis & Eleusinae & si quod aliud robuste erat obseratum. Nec non pelagicum quod uocatur summe urbi subiectum: quodque inhabitare nefas erat: putant & phylici oraculi sine uersu ue tabatur: dicentes: sati usque pelagico otia seruet. Ob ipsam tamen repentinam necessitatem praestitit usum domus. Caeterum ut mihi uideatur oraculum contrarium cecidit quod expectabatur. Non enim propter prophanam habitationem templum: Calamitates ciuitati contigerunt: sed propter bellum inhabitandi necessitas. Nec noxiatur templum hoc ab oraculo praenotatum est: aliquando in fauste habitandum esse. In turribus quoque murorum multi sibi hitacula construxerunt: denique ubi quisque poterat. Quippe non prohibebat ciuitas hoc agere: tot una immigrantes. Sed postea depositi in longis muris & in magna parte piraei hitarunt. Iam uero in ea quae ad bellum spectabat praestrigebatur: tum sociorum auxilia cogentes tum centum nauibus quae exiturae in peloponnesum erant apparatus itenti. Et athenienses quidem in hoc erant occupationis. Peloponnesum autem exercitus in atticam tendens peruenit primum ad Oenoem qua atticam ingressurus erat. Vbi quom sub sedissent: tormenta machinasque quibus muros conterent parabant. Nam Oenone muris praedita est: atticam ab Euboea determinans: quae athenienses quoties bellum icidit per munimento utuntur circa hanc peloponneses cum in praeparatis machinis temporis satis triuerint: tunc uero propter archidamum quem non parum insimulabant quod uideretur & in euocandis auxiliis lentior: & quod atheniensium studiosus esset nequaquam uemens hortator ad bellum. Contractis autem tam copiis dabatur crimini & statua apud isthmum habita: & in caetero itinere faciendo cunctatio & super omnia ad eonem se gnities. Quae hominis negligentia si non extitisset uidebatur sibi peloponneses celeriter aduentu omnia quae extra urbem habent. Athenienses nam iterum hanc illam intro portauerunt occupaturi fuisse. Hac itaque inuidia praemebatur archidamus in obsidione Oenoem: quam ut fertur iam tolerabat: quod expectaret ut athenienses nondum uiolata ipsorum terra aliquid de timore remitterent: non passuri ante suos ea oculos uastari. At postquam Oenoem adorti omnes ope conati expugnare nequeunt nullumque athenienses caduceatorem mittebant. Ita demum castris illinc motis octogesimo se-

Callirhoe font.

Que Peloponneses terra parat

Oenone N.

re die ab iis quae apud plateam thebanis ingressis acta sunt: aestate frumentisque maturis atticam iuaserunt duce Archidamo Zeuxidami filio suo rege: ac subidentes depopulati sunt: primum eleusina campumque Thriasiu fugatis aliquatulum circa loca quae dentur Rhiti atheniensibus equitibus. Deinde progressi ad dexteram habentes. aegaleon montem per cecopriam ad acharnas usque perueniunt: maximum omnium oppidorum qui atticae populi uocantur: positisque in obsidione castris diu illic huc re statua populationibus occupati. Fertur archidamus circum acharnas cum exercitu tamquam ad pugnam instructo mansisse: nec illa expeditione in plana descendisse: eo consilio quod suspicatur. Athenienses multa iuuentute florentes & ad bellum ut nunquam alios instructos in occursum prodituros: nec in oculis suis agrum uastari passuros. Vbi neque ad eleusina neque ad campum Thriasiu occurrerunt: experiri statuit dum acharnas obsideret: an occurrere auderent: simulque locus habedis statuiis oportunos uidebatur: simulque acharnas quae magna pars ciuitatis quippe tria milia armatorum erant non credebatur: quae sua corrumperentur neglecturi: sed omnes in praelium exituri: si non exirent. tunc athenienses minore iam metu in postea posse uastari campum: & ad ipsam urbem accedi. Acharnes enim suis rebus exutos non ita promptos: ad subeundum pro alieno agro discrimen: ideoque discordes sententias fore. Et hac quidem cogitatione cum Acharnas obsideret archidamus erat: Athenienses uero quoad hostis circa eleusina & caput Thriasiu subsedit: spe non nullam conciperat non esse propius progressum: memoria tenentes. Plistoanactem pausanias filium lacedaemoniorum Regem: quatuordecim ante hoc bellum annis cum peloponnesi exercitu: dum Atticam iuassisset ad eleusina & Thioze nec ultra progressum reddidisse: eoque ex sparta relegatus est creditus id fecisse pecunia. Ut autem circumfidentem Acharnas exercitum cognouerunt: sexaginta stadiis ab urbe distatem: cum in conspectu ut credibile est regio uastaretur: quod nunquam praeterquam medico bello: neque iuuenes neque senes aspexerant: id uero acerbum sane: nec iam negligendum tolerandumque: sed obuia prodeundum cum aliis tum praecipue iuuentuti uisum est. Coactio concilio magna inter eos altercatio erat: aliis exire iubentibus: aliis quibusdam non sinentibus. Vates quoque multifaria uaticinia referebant: ad quos audiendos undique conuenerunt. Acharnes quod purarent apud se non minimam portionem atheniensium esse: quod ipsorum terra uastaretur: ad exeundum praecipue urgebant: atque omni ex parte ciuitas tumultuabatur: & periculi irascebantur: prolixius immemores eorum quae prius ille iuassisset: conuiciabantur etiam quod cum esset dux non tamen eos educeret. exitimantes ipsum omnium quae paterentur auctorem: Quos pericles uidens ex praesenti conditione afflicti: ut pote non recte sentientes de exeundo ut ipse faciebat concionem non aduocauit: nullumque habuit coetum: ne quid ira magis iudicio peccarent congregati. Itaque urbem custodit & quae maxime potest quietam ciuitatem tenet. Equites tamen emittit ne in qui ab exercitu excurrerent: urbi uicinos agros adorti praedas agerent: pugnaque equestri parua in phrugiis commissa est inter unam atheniensium turmam adiunctis thessalis & boetiorum equitatum. In qua non inferiores erant athenienses & thessali: donec boetiorum equitibus pedites auxilium tulerunt. Tunc facta fuga atheniensium thessalorumque: aliquot desiderati sunt: quos tamen ipso die praeterquam quod hostem rogarent receperunt: postero die trophaeum peloponneses statuerunt. Haec autem thessalorum auxilia ex uetusta societate atheniensibus affueunt. Larissaei pharsalii: parasii: Cranonii: pirasii: gytronii: pherai ducibus ex larissa quidem polymede & aristono ex sua utroque factione. Ex Pharsalo autem Menone: & deiceps caeteris suorum ciuium ducibus pelopon-

Archidamus zeuxidami filius. R. L.

Acharnae

Plistoanactes

Thiozes

Thessalici populi

Parnethus & brileſſu .m

Finice oropu Regio

methone

phia
elid

Piſcis promontorium

Thranium
Alopes

Thyreia

nenses ubi athenienses se obuiam non ferunt: in pugnam ex acharnis mouerunt populatiq; sunt alios quosdam ex populis: sitos inter parnethum: & brileſſu mores. Dum hi in attica agunt: athenienses centum naues quas intruxerant cu mil le armatis quadrigentisq; sagittariis circum peloponnesum miserunt: ducibus carcino: Xenotimi: Protea epiclis: & Socrate antigenis filio. Qui cum hoc apparatu soluentes e portu uela fecerunt: Peloponenses taudiu in attica morati quo ad comeatus suppeditauit: per Boetia q non inuaferunt sunt reuerſi. Prætereū: tesq; oropum regionem nomine piraicem: quam oropii atheniēſibus ſubditi colunt: populati sunt ac reſreſſi in peloponnesum i ſuas quicq; urbes diſceſſerūt. Poſt quorum abitum athenienses terra maricq; custodias collocauerunt: quæ ad modum p omne bellum custodias acturi erant. Nec non mille talēta ex iis quæ in ſūma urbe eſſent: placuit iſpis qui præclare fecerant ſe ponere: nec erogare ſed ex aliis ſumere inuſum belli. Quod ſi quis aut referat aut ferendis ſuffragiis optineat mouendam pecuniā hanc alios inuſus: niſi ſi hoſtes claſſe adoriātur urbem: propullariq; oporteat pœnā morte ſanxerūt. Ex hac pecunia cētum extra ordinem formoſiſſimas triremes: quotannis fecerunt cum ſuis prefectis. Quarū nulla ſas erat in aliud quidq; uti: niſi cū eadem pecunia ob idem periculum ſi opus foret. His centum in nauibus qui erant Athenienses cum quinquagita corcyrenſium quæ uenerant auxilio præ nauigantes: peloponnesum cum aliis non nullis illinc ſociis: præter alias clades quas intrulerunt: egreſſi i terram methonē quæ eſt in Laconica adorti ſūt: tum muris inualidam tum hominibus uacuam forte in iis circa locis erat cum præſidio braſſidas tellidis filius uir Spartiates. Hic recognita cum centum armatis auxilio iis qui intrus erāt aduenit: perq; medium athenienſium exercitum huc illucq; palatum: & ad muros conuerſum in urbem irrupit aliquot ſociorum in iſta impreſſione amiſſis: eamq; tutatus eſt. Propter quam ſtrenuitatem ante omnes qui bellum adminiſtrarunt apud Spartam collaudatus eſt. Athenienses inde ſoluentes abierunt & cum phiā Elidem tenuiſſent biduo populati ſunt: & ad prohibendam uim uenientes ex cōuallibus elidis trecentos egregios uiros: & ex finitimis illinc eliorum alios pugna inuicerunt. Cæterū exorto igenti uēto cum tempeſtate iactarentur: in loco portu carente: multi conſenſis nauibus præteruecti: promontorium quod dicitur piſcis in portū q eſt iphia uenerunt. Interim meſſenii & alii nō nulli q cōſcendere naues nequierāt: terreſtri proſecti itinere phiā expugnarunt: Poſtea q i naues quæ circūbāt recepti ſunt: Atq; illinc relicta phiā multa enim iam manus eliorum ueniebant auxilio: nauigantes athenienses alia circa loca populabātur. Per idem tempus Athenienses triginta naues miſerunt ut obirent locridem ſimulq; Euboiā tutarentur duce Cleopompo Clinia filio: qui egreſſus in terram non nulla maritima loca uafat: thranium capit: obſides illinc accipit apud alopem q ex locris auxilium ferebat cōmiſſo certamine ſuperat. Hac eadem æſtate. ægineſtas cum liberis uxoribusq; e ſedibus ſuis eiecerunt Atheniēſes exprobatā uel p cipue eis belli culpa cum præſertim tutius fore uideretur: æginam utiq; peloponeſo obnoſciam teneri: ſuorum colonia illuc miſſa: pro ut nō ita multo poſt miſſa ē. Illis eiectis peloponneses tum athenienſium odio: tum de ſe benemeritis & terremotus tempore: & ſeruili bello thyreā incolendam: & eius agrum colendum dederunt. Qui ager argiuum ac laconicum diuidit ad mare uſq; pertingēs Vbi ad hoc tempus eorum non nulli habitant: cæteri per græciam diſſipati ſūt Eadem quoq; æſtate kalendis lunaribus: hoc ē inter lunio quo ſolum tempore

creditur poſſe contingere: ſol deſecit ſecundum meridiem nō nullis intermittētib; ſtellis: rurſuſq; e curua in ſolidam ſpeciē repletus eſt. Per eandē quoq; æſtatem Nymphodorum abderitem pythet filium: magnæ apud Sitalcē ſotoris uirum auctoritatis: quē pro hoſte prius habuerant ſibi conciliauerūt: accerſerūt: q; uolentes per ſitalcem cōtrahere cum Tereo Thracum rege ſocietatem. Hic autē Teres ſitalcis pater magnum odrifarum regnum primus reliqua Thracia maius reddidit. Nam bona pars thracum ipſius iuris eſt: niſi hūc Tereo illi artier: qui Procne Pandionis filiam ex athenis duxit uxorem: neq; ex eadem ambo Thracia extitere. Si quidem Tereus dauia quæ nūc terræ phocidis uocatur incoluit: tunc athracibus habitare. Qua interea ſœmīæ facinus illud circa ltympatruerūt: & a multis poetarum in comemorāda philomēa luſcinia auis dauias celebratur. Et credibile eſt pandionem tantulo diſtātem affinitatem ex filia propter auxilium mutuū maluiſſe: q eam que tot dierum uiam uſq; ad odryſas diſtaret. At Teres ne nomen quidem habens idem regnum odryſarum ui primus adeptus eſt: cuius filiū Sitalcem Athenienses in ſocietate aſciuerunt. Cupientes per hunc ſibi & loca in thracia & perdiccam comparare. Cum uenit athenas Nymphodorus & ſocietatem ſitalcis mādato inuit: & filium Citem Athenienſē fecit nomine Sadocum: & bellum quod eſſet in thracia diſſoluturum ſe recepit perſuaſo ſitalce: admittendas atheniēſibus copias thracū Equitum clipeatorq; Cōciliauit eis etiam perdiccam inductis ad thermē illi reddendam. Vnde perdiccas protinus athenienſibus ac formioni iunctus. Arma intulit chalcidenſibus. Ita ſitalces & perdiccas ille Tere: hic Alexādi filius: alter thracū: alter macedonum: Rex ſœdus cum athenienſibus percuſſerunt. Athenienses autem q cum centum adhuc nauibus peloponneſo obſeruabātur: Solion Corinthiorum oppidum poſtq; diſpauerunt: ad cum agro ſolis Acarnanum palerenſibus colendum tradiderunt. Aſt actumq; ut captam Euarcho tyrāno eiecto in ſocietatem conſciuerunt: & i Cephalleniam inſulam uelificantes: citra certamē ea potui ſūt Sita eſt autem Cephallenia Acarnāiam uerſus: & leucadem: quattuor habens ciuitates: Palenſes: Cranios: Samæos: pronæos. Nec multo poſt reuerſæ ſunt athenas naues: ſub huius æſtatis Autumnum Athenienses cum incolis: duce Pericle Xantippi filio populariter incurſionem fecerunt in agrum megaricum: & ii qui Peloponneſum cum centum nauibus præteruehebantur: apud æginam autem tunc erant domum repetentes ut acceperunt omnem ciuitatem in expeditione eſſe: ad Megaram decreto illuc curſu commixti ſunt: qui maximus extitit dumtaxat coactus Athenienſium exercitus: ut pote florenti ciuitate nec dum morbum paſſa: Fuerunt enim athenienſium ſub armis decem milia: præter tria apud Potidæam: præter incolarum qui una in expeditionem armati prodierunt: non minus q; totidē milia præter etiam aliam leuiter armatorum non exiguam turbam. Hi magna in parte terræ: illius hoſtiliter cum egiſſent ſe ſe receperunt. Euerunt alia quoq; Athenienſium quotannis in agrum megaricū incurſiones: nunc equitatu nunc cum exercitu: donec piſæam exciderunt. A quibus etiā atalante in arcem eſt muris firmata: & iam extrema æſtate hac inſula iuxta locros opuntios prius deſerta ne predones exopunte: & aliis locrorum oppidis nauigantes Euboiā prædarentur Eieſta ſūt aut iſta æſtate hac poſt peloponneſiū ex attica diſceſſum. Ineute hyeme Euarcho acarnā uolens i aſtactū reuerti: perſuadet Corithiis ut cū quinquagita nauibus mille quigētos armatos ferētib; ſe

Tereus
Ouidius in Sappho's episto
concinis ſmarin dauias
leſ iſthm: idē in carmine d
liuid iſtis in ſubroſiſ
mit ſuine demiq; ſilicē
ſlet threiciū dauiaſ ale
thym

ſœd? Athenienſiū cū
tracibus & macedonib?
Solion
Aſtactus
Cephallenia

reducerent. Ipse quoque non nihil auxiliorum conducit. Præerat autem his copis epharmidas Aristonymi: Timoxenus Timocratis: & Eumachus Chrysidis filius. Qui illuc nauigantes hominem reducerunt: & cæteræ Acarnaniæ non nulla ad mare oppida subigere uolentes: id frustra conati domum reuertebantur. Et cum præter nauigantes. Cephalleniam tenuissent: exissentque in craniorum oram: specie deditiois ab illis decepti ex inopinato inuadentibus partem suorum amiserunt: & cum acrius urgerentur domum se receperunt. Eadem hyeme Athenienses ueteri instituto bustum publice fecerunt iis: qui primum hoc in bello mortem oppetissent hunc in modum. Facto ante triduum tabernaculo mortuorum ossa proponuntur: & suorum quisque reliquiis si quid libeat imponit. Cum efferuntur singularum tribuum singulas arcas suæ quancumque tribus ossa continentes uehicula portant. Vnus item thorax inanis fertur: constratus eorum qui non extant: quod intercesus non fuere comperti. Efferunt autem promiscue uoluntarii quicunque uel Cives: uel hospites foeminiis propinquitate coniunctis ad sepulcrum eiulantibus Conduntque in publico monumento quod est iuxta monumentum Callisti apud sub urbana. Vbi semper eos sepeliunt qui in bello ceciderunt præterquam qui in marathone. Quorum singularem fuisse uirtutem existimantes: eodem in loco sepulcrum fecerunt. Postea uero quod eos humauerint aliquis ab ipsa ciuitate delectus: uir haud quamquam pro inconsulto habitus: & qui pro dignitate conueniat super eos orationem habet qualem decet de illorum laudibus: qua habita disceditur. Hoc quidem more sepeliunt quo per omne belli tempus quotiens id eis accidit legitimo utuntur. Ut autem ad hos qui primi mortem oppetiere laudandos: Pericles Xantippi filius dilectus est. & tempus affuit a sepulcro in excelsum suggestum: quo a plerisque frequentia exaudiretur procedens ita disseruit.

Oratio Periclis Funebris.

Multi Quidem eorum quae ex hoc haestenus loco uerba fecerunt: hunc legibus institutum morem in contione dicendi: ad exequias defunctorum in bello: ut pulchrum laudat. Mihi uero satis esse uisum est: uirorum factis praestantium factis honores declarare: qualia circa bustum hoc publice instructa conspiciatis nec in uno uiro multorum uirtutes periclitari debere: & siue bene siue male is dicat haberi fidem. Arduum enim in dicendo seruare temperamentum in ea re: in qua uix etiam ueritatis opinio asseri potest. Nam auditor qui & rem agnoscit & hominem diligit: aliquid fere & opinione & uoluntate sua inferius dictum existimat. Qui uero inexpertus est: is propter inuidiam quicquid supra suam uim audit: ait supergressum esse ueritatem. Eatenusque tolerandae alienae laudes uidentur: quatenus se ipsum quisque parem arbitratur alicui illarum assequenda: quibus uero impari is inuidet fidemque non habet. Verum quando quidem ita olim iam probatum est haec recte fieri: oportet me quoque legi obsequentem ad uestram singulorum & uoluntatem & opinionem quam plurimum potero accommodare orationem: sumpto a progenitoribus initio. Aequum enim simul ac deorum est ex hoc loco eis honorem huius memoriam reddere: qui Regionem istam ipsi semper incolentes posteris ad hoc tempus liberam sua uirtute tradiderunt. Et cum illi laude digni sunt: tum uel magis patres nostri qui ad ea quae acceperant hoc quantumcumque habemus imperium adicientes non sine labore partum: nobis qui nunc sumus reliquerunt. Quae uero

ultra hoc sunt ipsi nos qui assumus praecipue perfecta aetate propagauimus: & priam omnibus quae uel ad pacem uel ad bellum pertinent instruximus atque ornauimus. Vbi uero res bellicas quibus parta sunt omnia uel a nobis uel a patribus nostris strenue gestas in propulandis bellis a barbaro uel a graecia illarum omnino: nolens longus esse apud scientes. At quo studio huc euasimus & qua rei publicae administratione: quibus uel artibus propagatum imperium est: cum demonstraro ad hos laudandos accedam: existimans nec alienum esse hoc tempore ista memorari: nec inutile ab omni cetui ciuium pariter hospitumque audiri. Fungimur enim ea rei publicae administratione quae uicinarum leges non sectetur Ciuitatum: ipsi potius alteri quam aliena imitantes: nomenque habemus non quod ad paucos sed quod ad multos pertinet democratia. Idem iuris quantumlibet priuatum inter se differentibus: omnibus est honores pro ut quisque aliquid sui specimen dederit: neque iis qui ex certa parte ciuium sunt potius quam ex uirtute: neque propter paupertatem quis quominus publico munere non fugatur: dummodo prius potuisse possit pro uirili parte perhibetur. Ingenue & in re. p. & in mutua quotidianorum opere suspitione uersamur: non succedentes: si uis uicinarum populorum cum uoluptate aliquid agat: ac praesentes innoxia quidem: sed tristem quandam in alieno gaudio seueritate. Priuata alacriter comunicamus: quae ad rem. p. spectant minime praeruaricamur propter metum: tum eorum qui sunt in magistratu: tum uero legum earumque praecipue: quae uel in auxilium laetorum laetiae uel quae laetiae non sunt euidenter ignominiam irrogant. Iam uero laboribus plurimas animi remissiones indulgenus: sacra certamina anniuersarumque sacrificia cum decenti priuatoque apparatu interponentes: quoque quotidiana declaratio tristitia discutit. Importatur huc propter magnitudinem ciuitatis ex omnibus terris omnia: euenitque nobis ut non magis hinc natiuis bonis fruamur: quam iis quae sunt apud alios homines. In studiis autem rei bellicae hinc quoque differimus ab hostibus: quod hanc Urbem omnibus exhibemus: nullis expleffionibus hospitum quempiam uel discere uel spectare prohibemus: quamquam haec non occultata sunt profutura hosti si uiderit. Neque magis aut apparatu belloque aut fraudibus confidimus: quam id quod ipsi praestare possumus ad res agendas: animi praestantia apud quosdam in disciplinis iuuenes ab ineire statim aetate uirile robur: pertinaci exercitatione nanciscuntur. Nos autem qui iam remissius uiuimus: nihilo tamen segnius hostilia discrimina adimus. Cuius rei signum est quod neque lacedaemonii per se tantum: sed cum omnibus terram nostram inuaserunt: & ipsi per nosmet finitimorum fines ingressi: eos qui domi sua tuebantur haud difficulter plerumque subegimus. Adeo nemo hostium unquam aduersus omnium nostram uim ferre se ausus est: tum propter nostram rei nauticae studium: tum propter copias quas in diuersa terrarum loca dimittimus. In quorum si quo conferta pugna cum aliquibus nostrum illi fuere superiores: cunctos nos superasse gloriantur: & cum uicti sunt ab uniuersis uictos esse se praedicant. quanquam si quiete potius quam laborum assiduitate: nec legibus magis quam generosis moribus periclitari uelimus. Satius est nobis non defatigari erumnis antequam ueniant. Et cum tempus est illas subeundi uideri subire non minus strenue quam si in erumnis agunt. Licet hic quoque Ciuitate ista admiratione digna sicut in caeteris cognoscere: quae speciosa quaedam focia mediocritate complectimur. Philosophamur autem inopia toleramus: citra autem eneruationem diuitiarumque utimur potius in re: oportunitate quam cum uerborum iactantia. Egestatem suam nulli fateri: de forme est

de forme ut eam deuiter non anniti. Adest præterea eisdem hominibus suarū si-
mul & cōmuniū regē cura: & iis qui rebus agendis incumbunt non minor de
rei. p. statu noticia. Soli .n. nos eum qui nihil rationis cum re. P. habet non Ci-
uem ociosum: sed inutilem arbitramur. Idem si quas res recte iudicamus concipi-
mus ue: non existimamus orationem iis rebus officere: sed potius non doceri
prius illas sicut oportet q̄ exequaris. Nam hoc quoq; præstantius habemus: quod
idem præcipue in iis quæ aggredimur & audacia utimur: & ratione cum aliis: si
scitia fiduciam. ratio cūctationem afferat. Præstantissimo quique animo æquissi-
me iudicant: qui & dura simul apertissime ac iocunda cognoscunt: & ob id ape-
riculis se nō subtrahūt. Idem erga multos ultro uirtutis officiis fūgimur. Quip-
pe qui non accipiendis: sed dandis beneficiis: amicos comparamus. Quoniam me-
liore conditione est qui beneficit: peiore cui beneficit: cum ille quod fecit ueri
debeat beniuolentia: hic sciat se indando nō gratificatur: sed gratiam redditur: &
lidem soli emolumentum magis quā liberalitatis fideliter exercendæ ratione habi-
ta. Aliis magnifice gratificamur. Atq; ut semel dicam uideretur mihi hæc Ciuitas:
tum in totum esse græciæ magisterium: tum per singulos Viros corpus ad pluri-
ma regē genera idoneum exhibere: cū gratia præcipue: & Venustate. Et quia hæc
in p̄sentia nō orbis iactatōe magis q̄ regē ueritate nituntur: hæc Urbis porētia
quā his artibus parauimus est documento. Quæ sola omnium earū quæ nunc
sunt fama sui ut experimento cōstat maior est: sola q̄ nec hosti occurrēs irascit
ob acceptā ab illo cladem: neq; a subiectis male audit tanq̄ indigna quæ domine-
tur. Neq; nullis potentiam nostrā: sed uel maximis testificamur indicis: futuri p̄-
sentibus uenturisq; miraculo: nec desiderantes aut homeq; præconem: aut qui-
quis in præsens Carminibus mulceat. Opinionem regē ueritas delet. Sed omnia
maria omnesq; terras nostra audacia per uias fecimus: ubiq; bonorū: malorūq; se-
peratim monumenta collocantes. Pro hac igitur Ciuitate & isti quid indignum
ducerent eam euertere: præliantes generose occubuerunt: & reliquorū decet unū
quenque uelle anniti. Quæ causa mihi fuit ut prolixius de Ciuitate loquens: tū
docerem non de pari re nobis esse certamen: & quibus nihil simile adest: tū pla-
nam facerem probationibus horū laudem de quibus nunc a me habetur oratio.
Cuius laudē ea quæ maxima iam dicta sunt. Nam quæ ego Ciuitatis decora præ-
dicauī: ea nimirum istorum atque eorum similitum uirtuti debentur. Qualis nō
in multis græcorum de suis operibus ratio constat. Atque mihi uideretur uirtutē
uiri ut nunc istorū uita significare: mors plane declarare. Et enim iustum est eos
qui præstare alia nequeūt: certe i bellis priæ fortitudinem animo p̄ponere. Cum
melius publice de Ciuitate: quam peius priuatim meruerunt: hoc malum illo
bono obruentes. Veluti isti quorum nemo neque diuitiis mollitus est præop-
rans illis in posterum frui: neque spe paupertatis in diuitias commutandæ a sub-
eundis asperis reterentis est: hostilis pene quā salutis suæ cupidiores. Simulq; hoc
omnium pulcherrimum periculum existimantes: uoluerunt ex ultione hostium
ad hæc peruenire: freti spe id quod non uiderunt consequendi: dignum est opus
ex his quæ iam uiderant ducentes cui se crederent: satiusq; esse in propulsanda
ui pari q̄ icedēdo icolumes fieri. Et cū dedecus ifamæ fugiūt re corpore pertule-
ūt: & breuissimū itra tps cū fortuna potius p̄ sumā gloriā: q̄ cū timore trāsire.
Et isti qdē q̄les par erat tales i priā extitere. Reliq; uero d̄bet miūs qdē obnoxiiū
caibus optare: sed nequaquā miūs audacē postulare i hostes: ut hēat animū con-

Nota sententia

siderantes non sola oratione constare profectum: quæ apud uos: non minus quā
ego cognitum habentes ampliaret quispiam: cōmemorando quantū boni inest
in hostibus propulsandis: sed uel magis si cōtemplantes quotidie ex operibus po-
tentiam Ciuitatis: efficiamini illius amatores: & cum ea uobis magna uideatur
esse: cogiteris uiros magnanimos qui ius fasq; intelligerent in operibus pudētes:
ista comparasse: & qui quotiens eis ex sentētia non cessisset: non statuerunt sua
uirtute fraudandā esse ciuitatem: speciosissima eam collecta donates. Publice nā
quæ corpora impenderunt: priuatim laudem quæ nunquā senesceret: acceperūt
simul & honorificentissimā sepulturam: in qua non magis ipsi sunt siti quā sem-
piterna eorū gloria: ut se se quoq; offerret tempus uel narrandi uel imitandi ce-
lebranda relinquatur. Quippe illustrium Virorū omnis terra sepulchrum: neq;
id domesticorū tantum saxorū testatur inscriptio: sed etiā sine scripto in exteris
gentes egressa memoria: magis apud animum cuiusq; quā apud urnas hospitat.
Quos ipsi nunc ad imitandum uobis p̄ponentes & felicitatem existimantes esse
libertatem: rursus libertatem esse felicitatē: Nolite bellica reculare discrimina.
Neq; .n. calamitosi: quibus spes boni non adest: iustus uitæ non parant: quā ii
quorū diuersa uitæ cōdictio & præserti optima periclitatur. Tristiorq; est uiro
prudētia prædito cōtumelia comes ignauia: quā per robur & publicā spem si-
ne sensu futura mors. Ideoq; parētes istorū: nūc quicūq; adestis non magis desleo
quā cōsolor. Cum .n. multiplicibus dum educātur ut scimus subiaceāt accidenti-
bus: p̄clare cum illis agitur quā præclarissimū sortiuntur: ut nunc isti obitū uos
mœrorem: & quibuscūq; datum est ut eorū uita foeliciter acta pariter & finita
censeatur. Nec me fallit arduum esse psuafu: ne mœsticiā sentiatis quotiens uo-
bis istorū memoria refricabitur: in aliorū rebus secundis quibus & ipsi aliquādo
exultastis: & ex iis bonis non quibus nunq̄ potituri: sed quibus diu potiti priuā-
tur. Tolerare tamen oportet se aliorū liberorū eos qui in ætate adhuc sunt p̄ce-
andi. Si quidem futura soboles & quibusdam erit particularis obliuio defuncto-
rum: & rei publicæ bis proderit q̄ eam nec desolatā patietur & tutam præstabit
Non .n. possunt aut par aut iustum cōsiliū dare ii qui exponunt periculis libe-
ros: istorū more & qui non exponūt. Vos uero qui in ætate processistis: quo diu-
tiorē uitam foeliciter traduxistis: eo plus lucri uos fecisse existimetis: & hoc
quod super est uitæ breue futurū. quod utiq; ob istorū gloriā leuius fiet. Sola
nanq; magnanimitas non senescit: nec magis in affecta iam ætate lucrari dele-
ctat: ut quidā aiunt quā honorari. Filii aut̄ horū: ac fratres qui adestis magnum
uideo uobis p̄positum esse certamen. Nam eius qui factus functus est uirtutē ne-
mo non solet prosequi laude: ac fere supra modum. At uos non pares iudicami-
ni: sed aliquātulo inferiores esse. Quippe uiuētium inter æmulos liuor est. Quo
sublato uirtus cum beniuolo celebratur assensu. Si quid aut̄ me oportet de mu-
liebri quoq; uirtute cōmemorare: earum quæ nunc erunt uidiuitate breui om-
nia exhortatione complectar. Et enim ingenti uobis est gloriæ nō esse uos sexu
uestro infirmiores: hoc est pudicas esse: Cuius rei decus dedecus ue nimium ca-
dit in uiros. In hac ego oratione legibus iuncta retuli quecūq; hūi utilia: & re
ipsa qui sepeliebantur ornati sunt. Quorum liberos Ciuitas hinc ad pubertatem
publice alet: utilē p̄fecto & istis & futuris p̄ponēs laureā taliū certaminū. Quæ
.n. uberrima uirtutis p̄posita sūt p̄mia: ad ea optio q̄sq; i rem. p. aīo cōtēdit. Jam
postquam suos quisque necessarios deplorastis abscedite. Actum est autem hu-
iūmodi funus hyeme: tum qua primus annus belli finitus est. Ineunte ætate.

Nota

Dixit pericles.

Peloponneses lociq; ex duabus quæadmōm superiore anno pibus Atticam ingressi sunt: duce Archidamo zeuxidami filio lacedæmoniog; Rege: castrisq; politis regionē populabatur. Vbi cū nō multos dies fuissent: morbus primū apud Atheniēses cepit: Prius quidem ut aiunt: alibi quoq; & circa lemnum: & aliis multis in locis grassatus. Cæteræ neq; tantum pestilentia neq; tantum fune: usq; fuisset memoratur. Nam huic nec medici pares erant ignoto eis inter initia: imo ipsosq; plurimi extinguebantur: ut maxime illos adibant: nec alia ulla hoium ars: nec quæ in templis exposcebantur: nec diuinationes & quæ sunt id genus quibus utebantur: omnia deniq; frustra fuerunt. Ea; homines malo ipso eucti cū morerentur relinquerunt. Incepit aut ut fertur primum ex æthiopia quæ est super ægyptum. Deinde in ægyptum. lybiamq; descendit: & in regis magna ex parte regionē confestiq; Athenas uisit. Principio i piræo cōtagionis factio: ita ut ab eis diceret uenena in puteos (nōdum. n. illic fontes erant) a Peloponēsisbus esse delecta. Mox & in superiorem urbem processit multoq; magis iam mors ingruēbat. Refertur igit hoc ut cognoscat quisq; uel peritus medicina: uel imperitus unde credibile sit id extitisse quasue satis idoneas existimet causas: quæ ad tantā mutationē uim haberēt. Ego uero que potero referam: & quæ sibi quisq; proponēs si quādo hoc rursus incidat: iam predoctus habeat aliqd præcipue unde nō ignoret aperiri: & ipse passus hūc morbū & alios patiētes iruitus. Eni uero ānus ille ut cōfessioe fere oium cōstat maxie inuisit alioq; morboq;. Quod si quo q; alio prius laborabat: si morbus i hūc oio cōuertebat. Cæteris quoq; salubri corpore repete nulla ex causa corripiebatur: ante omnia capitis acres feruores oculoq; suffusio ruboris aduictioq;. Inroris uero statim lingua cum faucibus sanguinolenta uisebatur: spiritus arcte & cū grauiolentia meabat. Deinde ex iis sternutatio raucitasq; exitebat: nec diu post labor in pectus cū uehementi tussī descendebat: & cum ad precordia heferat illa uexabat: sequebatur cūctæ fellis & humoris quæ: a medicis nominatur apocatharses: & ipse cū ingenti cruciatu: & plerisq; inanis incidebat singultus: acrem ciens spasmm: qui in quibusdam protinus in quibusdam ferius sedebatur. Et corpus quidem exterius non admodum feruens tactu erat neq; pallidum: sed subrubrum fuscum minutis pustulis ac papulis scatens: interius at ita ardebat: ut neque per quam tenuia uestimenta aut sindones initii neq; aliud quippiam nisi nuditatem sustineret. locundissimum erat ingelidam se ipos aquā abicere: id quod in puteis multi eoq; quibus custos deerat fecerunt in exhauista siti adacti. Quāq; perinde erat nimis ac mius bibere. Accedebat huc iqes mēbroq; perpetuaq; uigilia. Neq; uero corpus quoad morbus augebatur flaccescebat: sed opinione hominū fortius pesti reluctabatur. Adeo plurimi itra nouum & septimum diem ab ardore urente uitalia necabantur: adhuc aliquid roboris habētes: aut si hoc tēpus exissent: tamē delidente ad uteq; morbo atq; illū acriter cōuellente: idq; cū assiduo profluuiō multi quoq; post mōm debilitate ipa pibat. Peruagabat in. oēm corporis superficie: i capite primū coalita lues. Ex q; utiq; pniciosissima si q; cōualecebat eius uolencia significabat extrēa mēbroq;. Si q; dem aduerēda & ad sumas manus sumosq; pedes pruebat: qbus nō nulli amissis liberabatur: qdā amissis & oculis. Sūt et quos simul ac surexerūt oium pariter cepit obliuio necessariog; quoq; ac sui ipsorum. Nam genus morbi in singulis extitit: & maius quam ut exprimi & acerbius: quam ut humana natura tolerari possit: in hoc declarans præcipue aliquid aliud fuisse præter consueta. quod cum multa hominum. cadauera iacerent insepulta alites quadrupedesque

Morbus Incurabiles.

Apocatharses.

ea uel nō adierūt: uel quæcūq; gustarūt attigerūtq; pire. Quibus ex auibus euidens siebat cōiectura: q; neq; circa cadauera neq; alibi uisebatur. Canes magis ppter hois cōsuetudinem mali significationē dabāt. Vege ut alia multa calamitatis genera pter eā: quæ singulis acciderūt aliis q; aliis asperius eiuimōi i totū morbus fuit. Cū aliud quidā insolens accessit: quod tūc aios affligeret: quod quicqd siebat proficiebat in morbū: peribatq; alii per icuria: alii per multā curationem: nec de ulla medicina cōstabat: quā quis diceret utilem fore si offeret. Quod. n. alteri proderat: id officiebat alteri. Corpus integrū erat nullū p se ferēs roboris ibecillitatis ue discriminē: idq; & ipsi quātalibet obseruatione curaretur a peste corripiebāt. Teterrimū tamē totius malē fuit aī defectio: quoties quis languoris sibi cōscius: ptinus anticipata desperatione sui multo se ipsos magis destituebant: nec languori resistebāt. Et quia alius ob alterius curationē plus lædebat ritu obuium moriebatur: quæ p̄cipua mortū causa extitit. Nā siue p̄netu iuicem non adirent destituti peribat. Vnde multæ domus uacua factæ sūt: siue adirent isiciebātur: & p̄cipue qui officii gratia diligētius aliqd ad ministrassent: ut pote pudore nō adeundi aicos ipsi sibi nō parcetes. Postq; domestici eos qui uita excesserat: cōplorauerāt deficiebāt luis uehementia superati. Vege ii p̄cipue morietem laborantemq; miserebātur: qui ipsi euaserant. Quippe id iam antea experti ac de se securi. Neq; n. bis eundē morbus corripiebat dūtaxat ut extrigeret. Qui qdē ab aliis beati cēlebāt: & sua ipsi spōte ob suæ sospitatis læticia spem i posteq; p̄sumebant: ne quādo a lio morbo absumerētur. Angebat aut eos p̄ter igruentem pellē cōportatio rege ex agris in urbem iis qui ex agris migrauerāt grauior. Quippe domog; penuria i cauernis utiq; t̄p̄re Estiuo aiam stragulantibus agitabant. Ita nō mō sine ulla dignitate expirabat: sed alii aliis i mortui mutuo iacebant: semiani mesq; in uuis & circa fontes omnes aquæ desiderio uolubantur. Quin ipa templa in quibus tabernacula fecerant: refercta erant illic mortuog; hominibus uolentia mali quid agerent non habentibus ab alienatisq; a cognitione sacrog; sanctorog; perturbatis pariter omnibus sepulcroq; uiribus: quibus antea utebantur cum sepelirent quisq; ut poterant. Multi quoque crebra iam familiarium strage quia idonea deerant: ad pudenda conuertebantur sepulcra. Nam alii occupatis quos alieni extruxerāt. P̄ris mortuū suū iponebāt: ignemq; subiiciebant alii cū alter arderet superiecto quem ferebant abibant. Vnde primum incepit in Ciuitate uicium hoc i maius euasurum. Facilius enim quis audeat ea quæ prius occulta uoluisse: ne comperata forent inimicis uoluptati. Videntes tam iri promptu fortunæ cōmutationem beatos repente morientes: modo inopes repente illorū bona consequentes operæ p̄cinn putauerunt: ad subita gaudia uoluptatesq; trāfire diurnam arbitantes & uitam & pecuniam. Nemoque per honestatem quā cernebat animum induxit: ad inferendas sibi erumnas: inexploratum habēs: prius quā ad illā pueniret occūberet nec ne. Quod aut i præsentia erat iocundū & undiq; ad se aium pellicies: id & honestū cōstituebat: & utile deog; metu aut hominū legibus nequaq; coercitus: cū & in æquo poneret piū uel ipiū eē uidentes æqliter cūctos oportere mortē: nec timerēt eo usq; uindictæ ueniēdū: ut delicta uiuētes luerēt: multoq; maiorē illius iudicii p̄nam iminere: i quo tulissent iam facta sententiam quæ antequā decidat consentaneum esse se aliquantulum uita frui. Tali igitur clade Athenienses circumuenti uexabantur. hominibus intra muros mortem obeuntibus & extra hostibus agrum ferro igniq; uastantibus. Quā in calamitate cū alia repetebātur memoria qualia credibile ē: tū uero hoc

Limof -

Hactenus de morbo

Laurius

Hippagines. tafurcal.

Prasie

carmen quod senes aiebant iam pridem decantari. Doriacū uēiet Limo comitāte duellū. De quo altercatio erat num Limos. i. pestilentia in hoc carmine ab antiquis nominaretur: an Limos. i. fames. Sed eicit in p̄sentia: merito pestilentia inter p̄tatō. Ad ea. n. quæ patiebantur hoīes oraculum retorquebat. Equidem existimo si aliud post hoc aliquādo contigit doricum bellū itidem ex rege fide famē cāturos. Memorabant præterea qui norant oraculum lacedæmonioꝝ cum illis deus consulentibus: an oporteret bellum mouere. Respondit penes omni conatū bellantes uictoriam fore se quoq; ip̄m auxilio. Itaq; similia circa hoc quoq; futura augurabatur. Morbus aut̄ primo statim Pelopōnesiū ingressu cepit nec ipsā Pelopōnesum inuasit ut dignum relatu sit. Athenis p̄cipue grassabatur. Secūdo loca aliis oppidis: ut quotq; frequentissimū populo erat. Et hæc quidē quæ circa morbum extiterunt. Pelopōneses uero ubi campestria populati sūt in partē: quæ maritima uocatur processerunt usq; ad lauriū ubi sūt argentea metalla Atheniē sibus: & hanc primum quæ Pelopōnesum spectat. Deinde quæ ad Euboiā & andrum uergit uastauerunt. Pericles aut̄ tunc quoq; dux in eadem perstabat sentētia: sicut superiore expeditione fecerat ne Athenienses exirent. Qui cum hostes adhuc in campo agerent: prius quā in maritimas copias promouerent: centum naues ad inuadendum Pelopōnesum instruebat: quas omnibus præparatis soluit ducens in iis Atheniensium armatoꝝ quattuor milia trecentos Equites in hippaginibus. Quas tunc primum ex uetustis nauigiis fecerant: Comitātibus Chiis & lesbis cum nauibus quinquaginta. Dum solueret Pericles cū exercitu Peloponneses ad maritima atticæ agentes reliquit: Vbi peruentum est Epidaurū q̄ est i pelopōneso magna agrī partem populati sunt: adorti q; urbem i spem uenerant expugnandi: sed non successit. Recipientes se illinc idem fecerunt in ora Troizenidæ & halide & hermiōide. Quæ loca in pelopōneso sunt ad mare omnia. Profecti illinc in Prasias quod est i ora maritima laconicum oppidū uastato agro ipsum ceperunt diripuerūtq;. His actis domū redire nec nacti sunt ap̄d atticā Peloponneses iam domum reuersos. Quādiu Pelopōneses i attica erant: & Atheniēses cū Classe nauigabāt: tādū morbus Atheniēses domi forisq; uexabat. Ex quo ferebat Pelopōneses metu morbi: quē detrahsugis discebāt in Ciuitate seruire: & simul sepeliri mortuos sētiebāt rapti ex finibus excessisse. Hac at̄ expeditione Pelopōneses cū diutissime māsisent: uniuersā regionē ferro populati sūt. quadraginta ferme diebus illic cōsupris. Eadē æstate agnon. Hicæ & Cleopōpus Cliniæ filius collegæ i p̄tura Periclis: sumptas easdem quibus ille usus fuerat copias festinato duxerūt: aduersus eos qui sunt i Thracia Chalcidēses Potidæaq; adhuc obsessā cū puenissent: machinas urbi admouēt: oīq; ope illā expugnare conātur. Sed neq; conatus hic neq; apparatus alius p̄cessit iterueniēte morbo: q̄ prius i Atheniēsiū exercitu grassabat: ita ut eo prior exercitus: ob hūc q̄ cū Agnone sup uenerat læderet: cū hætenus p̄spera ualitudie usus eēt. Nā phormio cum mille sexcentis apud chalcidēses āplius nō erat. Itaq; agnō mille quinquaginta militibus quadraginta circiter intra dies morbo amissis Athenas renauigauit relictis pristinis in potidæe obsidione militibus. Post alteram uero Peloponnesum inuasionem athenienses cum & ager ipsorum iterum ferro uastaretur: & morbo pariter at bello p̄meret: mutata uolūtate Pericle i simulabāt: tāq; auctore ip̄is belli gerēdi ei q; calamitates referēbat acceptas. Igit̄ adcedēdū lacedæmonis aīo iclinat. Sed missi aliquot legati re ifecta redierūt. Tūc ūdiq; cōsiliū iopes i piclē iuehebāt. Ille cernēs eos p̄tēte statū ægre ferētes oīaq; agētes: q̄ ip̄e p̄uiderat aduoca

ta cōtione: adhuc. n. prætor exercitus erat exhortatus ē eos ad bene sp̄adū reuocans iracūdiā ad lenitatē & metū ad fiduciā p̄cedēs: atq; hūc i modū locutus ē.

Oratio periclis

NEc in expectata mihi uestra in me indignatio fuit: intelligo. n. eius causas & eam ob rem coegi concilium: ut in memoriā redigam ac reprehendam: si quid uos haud recte uel mihi succensetis uel aduersis succumbitis. Esgo. n. existimo. melius agi cū Ciuibus priuatim: si tota Ciuitas fortunata sit: q̄ i per singulos ciues foelix sit. Publice uero Labefactetur. Nam quom eueritur patria: is cui priuatim bene est: nihil tamē minus & ipse eueritur. Cui aut̄ male is in illa prospere agente multo magis in columis est. Quotiens igitur patria suas ipsius potest tolerare clades: quas nemo unus possit: quo pacto non conueniat uniuersos illi opitulari: neq; id quod nunc agitis domesticis iacturis atōitos rai publice salutem pro derelicta habere: incusantes me qui bellandi cōsiliū dedi: atq; adeo uos ipsos qui id comprobaſtis. Et mihi tali uiro irascimini qui ut reor sum nulli scds uel in cognoscendo q̄ opus lacto sunt: uel in explicando: uel in amanda Ciuitate: uel in uicenda pecunia. Nam qui nouit neq; id quod sentit explicat perinde est ac si nesciret. Qui uero utrunq; habet nisi studiosus rei publicæ fuerit is per æque nihil ex utilitate Ciuitatis loquetur. Cui aut̄ hoc etiam affuerit: si idem pecunia uincatur pro hac una habebit cuncta uenalia. Ita que si mihi hæc omnia mediocriter præter cæteros adesse uos iudicātes de bello gerendo fidem habuistis: nunc haud probe eidem crimen imponitis. Et enim eos qui prospera fortuna utuntur bellum p̄optare quā pacem: magna uecordia est. Sin uero necesse sit: aut finitimis cedentes imperata facere: aut pro uictoria belli adire discrimen: profecto qui cedunt iis q̄ resistunt uituperari digniores. Et ego quidem idem qui antea sum nec a sentētia discedo. Vos aut̄ uacillatis: quos constat integra re mihi aquiescere accepta calamitate poenitere: & rōnem meā uestra infirmitate metientes non rectā iudicatis. Quia sensum molestiæ unus quisq; hætenus habuit: cōmunis aut̄ utilitas nondum patet. Magnaq; mutatio. ne facta & hac ex leui momēto mēs uestra languescit: ad ea p̄ferenda quæ decreuistis. Rapiunt. n. consilium repentina & inexpectata & longe præter opinionē accidentia: id qd̄ nobis cum circa alia: tum uel maxime circa morbum ulū uēit. Tamen cum urbem Ciuitatemq; magnā hēamus: & perinde Egregiis institutis simus educati: decet ne maximis quidem nos incōmodis uelle succumbere nec amplitudinem nostram labefactare. Nam æqui iuris esse homines censent: & accusare eum qui per ignauiam gloriæ quā optinet desertor est: & odisse eum qui p̄ confidentiā gloriā ad se nō pertinētē affectat: sepelitoq; priuatæ re & dolore de beū salutē publicā uindicare: huic belli labori ne magnus sit: ne ue aliq̄ cōtigat resistētes. Et satis quidē illa sint i qbus alias sæpe demōstrauī: menō iure uobis i suspicionē uenire. Aperiā aut̄ & hoc qd̄ neq; ip̄i uidemini unq̄ cogitasse: cū uob assit: De magnitudie loquor ip̄erii: neq; ego i pristinis orōibus usurpauī: ne nūc qd̄ me moraturus: ut pote sp̄e ip̄a iactantiusculū: nisi uos p̄terroem atōitos uiderē. Ip̄i qd̄ existimatis: i socios rātū uos tenere ip̄erū. Ego uero p̄nūcio ex duabus p̄tibus quæ i usū patēt terra & mari: uos alterius isolidū potētissios eē dūtaxatq; tenus obire cōsueſtis: & si plus obire uelletis potētissio fore. Neq; ē hac tēpestare rex q̄ sp̄ia: aut aliq̄ gens q̄ uos iſtructa q̄ nūc ad ē classe nauigātes p̄hibere

Nota.

possit. Qui ex potentia ut apparet ne iis quidem caremus: quæ uos magnificitis ad domesticum & terræ usum pertinentia. Itaq; non est consentaneum iniquo uos ea ferre animo: & non potius æquo atq; sedato: existimantes ornamentū diuitiæ apud potentiā esse: & libertate per nos incolumi facile hæc iri recuperatū. Quæq; sine seruiamus imminui libenti animo patimur: in neutro degenerare nos a patribus nostris iudicandos; q; hæc nō ab aliis acceperūt: sed laboribus suis parata atq; custodita nobis tradiderunt. Nam turpius est quā conatu potiēdi frustrari ex ui potientem. Conuenitq; aduersus hostem ire nos: non modo confidentes sed etiā fidentes. Si quidem confidentia ex improuisa quoq; prosperitate ignauū etiā aliquem cadit: fiducia uero prebet ei qui se consilio credit ut hosti pualear id quod uobis accidit: & in pari conditione fortunæ solertia ex altitudine mentis tutiorem reddit audaciam: spei cuius uis in lubrico est: minus fidei habens: quā ex præsentibus copiis consilio cuius exploratio prouidentia est: Decet item uos publice ob imperium dignitati qua cuncti: lætamini consulere nullum recusantes laborem: nisi & honores recusetis: neq; existimare de libertate tantū amittēda rem esse. Sed de amittendoq; imperio periculumq; subeundū: ob eas quas in iperio contraxistis offensas. A quo discedere uos iam integre nō est: Ne quis hoc in præsentiaq; ueritus existimet se nullo negotio liberaliter degere. Quippe imperium iam ueluti tyrānidem administratis: quod summere quidem uidet esse iniurium: deponere autē periculosum. Nā huiusmodi homines qui bellū timēt persuadendo: alios protinus & Ciuitatem perderēt & si quibus ipsi præsent eos liberos esse sinerent. Enim uero otium neq; potest eē in columine nisi negotio modificatum neq; in principe Ciuitate conducit: sed in ea quæ bona fide tolerat seruitutem. Vos uero neq; huiuscemōi ciuib; seducamini: neq; mihi succēseatis cui de bello gerendo fuistis assensu. Quod si hostilis aduentus ea fecit quæ factū esse credibile erat: uobis sibi obedire nolētibus: & si accessit pter expectationē hic morbus: res sola otium spe nostra potētior. Vnde scio me magna ex parte magis iuisum esse: profecto iniuste me perosi estis: nisi & quotiens uobis prospere præter opinionem euenit: eam mihi foelicitatem referatis acceptā. Oportet. n. q; diuinitus necessario quæ ab hostibus pficiuntur fortiter ferre: Quæ cum fuerint olim in more huius Ciuitatis cauet: ne nunc dissoluantur in uobis. Cum pferim sciatis eam apud omnes hoies ideo maximum habere nomen: q; non cedat aduersis: q; plurimos labores ac plurima corpora in bello cōsumpserit: & sūma ad hanc diem sit potita potentia. Cuius apud posteros in æternū si quando nūc cædamus: Natura. n. comperatum est ut oīa decreuant: memoria deseretur: atq; adeo græcorū quoiam græci nos latissimū tenuimus imperiū & maxia tolerauimus bella: tum aduersus uniuersos: tum aduersus singulos: ciuitatemq; opulētissimā & frequentissimā habuimus. Quanquā qui segnis est ista haud dubie uituperabit sed regū gerendæ studiosus æmulabitur. Quod siq; opes non adeptus sit inuidebit: Cæterū odisse & mœstum esse omnibus quidem in suo tempore cōtigit: quicunq; se dignos existimarunt ut aliis imperarent. Quisquis in maximis rebus inuidiam suscipit recte is consulit: nam odiū non ad modum resistit. Verum splendor in præsens & perpetua in posteq; gloria celebranda reliquitur. Quæ duo uos prospicientes decus futū: & dedecus p̄sens: alacri iam aīo decus capescite: ac dedecus deuitate: nullū ad lacedæmonios Caduceatorem mittēdo: significantes uos præsentibus erumnis opprimi: tanquā si qui quoiam inter accidentia & minimum afflictantur animo & re quā maxime reluctantur: sunt omium

Tyrānidē deponere p̄
culosum /

Luanius noster - Summisq;
negatum stare diu /

Nota

& priuatim & publice præstātissimi. Talibus pericles dictis temptauit: tum mitigare in se conceptam Atheniensium iram: tum animos a præsentibus malis abducere. Cui publice quidem acqueuerūt: nullisq; amplius ad lacedæmonios missis legatis ipenit incubuere in bellū: priuati tamē difficultates ægre ferrebāt: plebs quia quas tenues habebat facultates exhauriebātur: proceres q; eximia in agris prædia uillatq; iūptuose magnificeq; edificatas amiserāt p pace maximū oēt bellū habentes. Nec priusq; gerebāt indignatiōem poluere: q; cū pecūia mulctarūt: rursusq; nō multo post id quod fieri uulgius amat: ducē delegerūt otium ei rerū permissio arbitrio: quæ & si suam quisq; uicem dolentes obiecturam rei familiaris abiectiori iam aīo erant: tamen iis quæ ad re. p. spectabāt longe omniū prāntissimū iudicabant. Quandiu enim rei publicæ præfuit in pace moderate eā administrauit integre tuatus ē amplissimā reddidit: illatoq; postea bello Ciuitatis uires ut liquet præuidit. Cuius post obitum prouidentia in bellum duos enim ab eo moto annos & dimidiatum uixit: uel magis cognita ē. Nam is dicebat ita demum uictores euasuros: si bello abstinerent rem nauticam: curantes neq; impium capesserent bello: neq; ciuitatem in periculum uocarent. illi uero hæc omnia e cōtrario ægerūt: & cætera quæ extra bellum esse uidebantur ex sua quisq; ambitione atq; priuato quæstu in suā sociorūq; perniciē administrauerūt. Quæ si p̄pere cessuēt. fructuosa priuatis hominibus: & honorificata potius fuisset. Cum uero improspere cesserint perniciosa in bellum rei publicæ extiterūt. Cuius rei causa fuit q; cum ille polleret dignitate atq; consilio: & pecunia proculdubio incorruptus esset: libere multitudinem continebat. Nec magis illi se comitem q; ducem præbebat. Nec enim adeptus per illicita potentiam aliquid ad uoluptatem loquebatur: sed unde moueret indignationem cum auctoritate cōtradicebat. Quotiens itaq; intelligebat eos quippiam in tempestiue ferociterq; conātes orationis acrimonia deterrebat. Quotiens ab re formidantes rursus ad fiduciā erigebat. Deniq; uerbo quidem popularis status re autem ipa penes primariū uirū principatus erat. Nā q; iucesserūt cū potius iter se pares foret primū quisq; locum affectātes ad demulcedum uoluptatibus populū se conuerterunt negotiis relaxatis. Vnde cum alia multa ut in magna ciuitate: tum uero illud peccarunt q; in sicilia nauigauerunt: magnum imprudentiæ flagitium: non tam propter eos aduersus quos ierunt: q; propter eos qui miserunt non prospicientes iis quos mittebant. Nam dum domi inuicem perturbātur: mutuisq; criminibus de principatu contendunt: statum postea exercitus conquassarunt. Re autem apud Siciliā infeliciter gesta: alioq; apparatu amisso: cum classis maiore parte: & intra urbem iam seditione laborantes: tamē tres annos restiterūt: & prioribus hostibus & siculis ad hos adiūctis cum iam pleriq; sociorū defecisset: & mox Cyrus regis filius esset in partibus pecunia ad classem Peloponnesibus data. Neq; prius succubuerūt q; ipsi priuatis inter se discordiis collisi defecerūt. Adeo suppeditabat pericli quæ ipse præuiderat: & quidem facile sane ad resistendum in eo bello Peloponnesibus. Lacedæmonii autem socii: eadem æstate centum cū nauibus ac militibus mille: Cnemo spartata nauarcho profecti sūt: in Zacynthū itulam: quæ eregione elidis iacet: achæorum qui sunt in Pelopōneso coloniā Atheniensibus belli sociā: Egressiq; in terram multa hostiliter egerunt: & cum illos ad dedicionem non possent compellere: domum se receperunt. Eadem iam extrema æstate Aristeus Corinthius: Lacedæmoniorūq; legati Aneristus: Nicolaus: Prathodemus: ac Timagoras Tegeates: & suo nomine pollis Argius iter ha-

Pericles dixit.

Res male in sicilia
gesta

Zacynthus

bentes ad Regem in Asiam: si qua ratione persuaderent illi: ut pecunia daret bel-
liq; societate iniret. Adierunt prius in Thracia Sitalcem Therei filium uolentes:
si possent eum inducere ad commutanda cum ipsis quam haberet cum Athenien-
sibus societatem: simulq; cum copiis eundem Potidæam quâ exercitus athenien-
sium obsideret. Cūq; per regnū sitalce iter ingressi essent transituri Hellepōtū:
ad pharnacem pharnabazi filium: a quo erant ad Regem deducendi: forte legati
Athenienses cum apud Sitalcem essent Learchus Callimachi: & Amēiades Phi-
lemonis suadent Sadoco Sitalce filio: qui factus erat Atheniensis: ut ipsis illos in-
terciperent: ne ciuitatem eius per quam ad regem pergebant aliqua ex parte læ-
derent. Is autem persuasus missis aliquot cum Learcho & Amēiade eos iam Thra-
ciam eme nros: anteq; nauem conscenderet Hellepōtū trāsiturū cōprehendit: ius-
sitq; his dari eos traditos iudē Athenas portauerūt. Vbi peruētū ē ueriti Athe-
nienses: ne quid Aristeus rursus adhuc in ipsos grassaretur: si euasisset quē ātea
oiumque apud Potidæam & Thracia acciderat auctore fuisse constabat: cūctos
eodem die interemerunt indemnatos: & quedā dicere uolentes atq; in fossas de-
iecerūt: arbitrati se iuste suis sociorūq; negotiatoribus parentare: quos circa Pe-
loponnesum onerariis nauibus cursum tenentes: nacti Lacedæmoniū trucidarāt
in fossasq; abiecerāt ipsi iniuria priores. Quippe initio belli quocūq; mari ce-
pisset: omnes uelut hostes uita priuabāt: siue Atheniensium partes secutos siue neu-
trorū: circa extremum eiusdē ætatis Ambraciote ascitis in societate multis bar-
barorū expeditionē sumpserūt aduersus Argos Amphilochiū: cæterāq; Am-
philochiā exorta hinc primū similitate. Amphiloachus amphiarai filius post bel-
lū troianum cum domū repeteret: exosus argi domiciliū cōdidit in sinu ambraci-
co urbem: quā nomie primæ suæ appellauit argos: cognomie Amphilochiū
cum cætera amphilochia quæq; fuit in omni ambracia maxima potentissimos
habens populares. li multis postea ætatibus agitati cladibus Ambraciotas sibi
finitimos in consorcium accersierūt: linguamq; tunc primū ex ambraciotis una
habitantibus græcā effecerunt. Nam cæteri Amphilochi barbari sūt. Progres-
su itaq; tēporis Ambraciotæ urbe argiuis expulsis ipsi potiuntur. Qua de re Am-
philochi se se acharnanibus dedunt: & utriq; in auxilium uocant Athenienses.
Abiis phormio dux cum triginta nauibus ad eos missus: ubi peruenit ui argos
capiunt: Ambraciotas diripiunt: cōmuniter ipsi urbem incolunt. Atq; his gestis
primum iter Athenienses in ita est Acarnanelsq; societas: & Ambraciotis orta
aduersus Argiuos propter suorum captiuitatem similitas. Postea uero belli tem-
pore coacta manu & ipsorū & chaonū & aliorū quorūdam ex finitimis barbaro-
rum argos se contulerūt: & regione occupata: cū urbem aggressi expugnare ne-
quissent: domum in sua quicq; loca redierunt. Hactenus ætate gestum est: ineun-
te hyeme Athenienses uiginti quidem circa Peloponnesū naues dimisere Phor-
mione duce. Qui pfectus ex Naupacto obseruabat nequa nauis Corinthū sinūq;
Crisæū aut intraret aut exiret. Alias autem sex in Cariam lyciāq; duce Melesā-
dro illinc pecuniā exacturas & oneraria nauigia ex phaselide & phoenice: atq; ex
illa continente pfectiscentia phibituras a latrōibus ex Pelopōneso isestari. Egres-
sus in lyciam Melesāder eductus in aciem Atheniensium socialiūq; nauium copiis
superatus occisusq; est amissa suorūq; pre. Eadem hyeme Potidæate cū iam obsiden-
tibus ipares essent: & Pelopōnesiū expeditiones in atticam nihil magis summoiis-
sent ab obsidiōe Athenienses re frumētaria deficiente: Adeo ut iam præter alia q;
acciderūt penuria cibi: quidā mutuo se depasti essent: ita demū incolloquiū de

Amphiloachus Amphiarai filius

11
deditiōe uenerunt cum Atheniensium ducibus quibus ea cura mandata erat Xe-
nophonte: Euripidis Heliodoro: Aristoclides & Phenomacho Callimachi filio.
Qui ideo conditione acceperūt q; uidebant exercitus erumnā in loco hyberno:
& quo milia talentorū in obliuione per patriam esse consumpta. Conuenit itaq;
ut exirent ipsi & liberi & auxiliares cum singulis uestimentis: cæminæ cu binis
cunq; certa singuli ad uaticum pecunia: Et hi quidē interpolata fide in regione
Chalcidis abierūt quo quisq; potuit. Athenienses uero duces suos q; i iussu ipso-
rum conuenissent inculauerunt: existimantes hos si uoluissent Vrbē expugna-
turos fuisse. Eam postea colois ex suo copore illuc missis habitauerūt: atq; hæc
per hyemem gesta sunt secundūq; belli annus finitus quod Thucydides descri-
puit. Ineunte ætate Peloponneses sociorūq; nō in atticam sed aduersus Plataeam cū
exercitu uenerunt duce Archidamo Zeuxidami filio lacedæmoniorū rege: quē
castra iam metatum cum regione uastaturum: missa prius Plataenium legatio
adiit: itaq; iquit.

Oratio Legatorum Plataenium Ad Lacedæmonios

33
Potidæate se in deditiōe
atheniensibus dederunt

Archidame ac Lacedæmonii neq; iuste neq; edignitate uestra patrū-
q; uestrorū facitis: q; agrum Plataenium hostiliter insidetis. Nā Paulā-
nias Lacedæmonius Cleōbroti filius q; græciā Medorū dominatu la-
borauit: cum iis græcis q; pugnae apud nos committæ ultro subire discrimen: ui-
ctus in foro Plataensi i molatis loui liberatori: cōuocatisq; oibus locis: reddi-
dit Plataenibus: & agrum & urbē ubi suis legibus uiueret ne quis iniuste ne ue do-
minandi causa illis arma inferret. Alioqui eos q; aderat socios p uiribus auxilio
futuros. Hæc patres uestri uirtutis ergo qua fuerūt in illis piculis pstantia dede-
rūt nobis. At uos econtrario agitis q; cū Thebanis inimiculis nostris ad redi-
gēdos nos in seruitutē uenistis. Itaq; & eos qui iurjurado tūc aſiuerūt & ueſtros
prios & nostros indigēas deos testati dicimus: uobis ne agrum Plataenium læ-
datis ne ue iusiurandū uioletis: sed nostro nos iure uiuere linatis quæadmodum
Paulanias statuit. Hæc rātū locutis Plataenibus excepit Archidamus recte inq;
ens. Dicitis uiri Plataenies si uerbis facta respōdeāt. Quæadmodū enim Paulā-
as uobis præstitit: ut ipsi ueſtro iure uiuatis pitate uos quoq; p ueſtra uirili libe-
ros alios quicūq; & piculorū & iusiurandi uobis ea quæ tepeitate participes nūc
Atheniensibus seruūt. quorūq; in libertate asserēdorū gratia rātus apparatus sit
tantūq; bellū. Cuius liberationis ut maxime adiutores fueritis: ita maxime iustu-
randū seruaueritis. Sin minus eadē quæ iam ātea hortamur otium agite: colen-
tes quæ ueſtra ipſorū sūt: nec sitis in partibus apud alterutros & tamen utriq; pro
amicis recipite: hæc lat uobis erūt. Nō plura Archidamus. Quæ cū audisset lega-
ti Plataenies ingressiq; urbem ad multitudinem retulissent: Archidamo respōde-
rūt: impossibilia sibi factū esse quæ suaderēt sine Atheniensibus: apud quos liberi
iporū atq; uxores eēt: timere quoq; se toti Ciuitati ne scilicet aut illis digressis
Atheniētes uenirēt ista nō pmissuri: aut Thebani ut pote in iureiurando cotenti:
dū utraq; ps recipitur: rursus urbē occupare conerētur. Ille bene eos iubes ipa-
re respōdit. Vos uero urbē ac domos nobis Lacedæmonis tradite: fines agrū de-
mōstrate: arbores & qcqd aliud pōt sub nume: cadere numerate. Ipsi quocūq;
iuberit abcedite: quouſq; fuerit bellū: Vbi desierit reddituri uobis quæcūq; ac-
ceperimus habētes ea iteri ideposito colētēq; ac fructū reddētes qui uobis ad

c ii

usū suppetat uitæ. Eo audito legati ingressi iteꝝ hīto cū multitudie cōsilio: di-
xerūt ea quæ suaderent uelle se prius comūicare cū Atheniēsis accepturosq;
cōditionē si illos psuaserit. Interea loci iusserūt sibi fidē dari i ipozꝝ regiōe nihil
eos hostiliter acturos. Atq; ita iterposita fide: intra quot dies credibile fuit accep-
tū tri respōsū a regiōis uastatiōe tēperarūt. Aditis Atheniēsis legati Plataēn-
ses agitatoꝝ cū eis cōsilio reuersi hęc ciuitati renūciāt. Neq; i superiori tēpe iu-
ri Plataēnes ex quo societatem iniuimus iquūt Athenienses se pmisisse uobis
iniuriā fieri: neq; nūc esse neglecturos. sed p iuribus adiuturos. Admonētq; uos
iurisiurādi quo uestri se patres obstruxere. Nihil noui se circa societatem actu-
ros. Hęc cū legati renūciassent Plataēnes docuerūt nō pdere Athenienses: sed
resistere: & si oporteat uel āte ipozꝝ oculos uastari agros: & qcqd aliud cōtingere
posset pati neminemq; emittere: sed de muro respondere impossibilia sibi esse
quæ Lacedæmonii suaderēt. Qui cū respōdisset tūc uero Archidamus Rex ste-
tit cōrestās deos atq; heroes indigēas his uerbis. Dii quicūq; terrā Plataēsem te-
netis: heroesq; cōscii este: iureiurādo prius ab istis uiolato nō icipere a nobis iu-
riā q; i hęc terrā uenimus: i qua patres nostri uotis apd uos nūcupatis: Medos su-
perauerūt: quāq; uos ppiciū ad iutricē græcis i plio præsististis: neq; nūc nos si
quid faciemus iniustos fore. Quoniā adhortati eos qui multis iustisq; rōibus
nihil pficimus. Itaq; cōcedite ut & ii qui ceperūt iniuriā facere: poenas dēt. & q
merito pūire parāt poenas sumāt. His deos pccatus militi bellū pmittit. Et primū
urbē ne q; iā egrederetur ex popularis arboribus cællato ualio circūdat. Deide
aggerē āte urbē iaciūt sperātes ppe diē se expugnatos tāta māu i ope occupa-
ta. Itaq; cæsam e cithereone materiā utrinq; muris opponētes supra urbis ædifi-
cia extruūt imodū cāltrozꝝ itextā: ne copiosus agger disfluere. In quē ēt cōge-
rūt ac superiaciūt ligna lapides humū: & si quid aliud ad excitādā magnitudinē
facit. Quo i opere dies noctibus nulla itermittitōe iūctos septuagita cōsumpe-
rūt. uicibus qesētes. Nā cū alteri cōgerebāt: alteri somnū cibūq; capiebant: præ-
positis operi Lacedæmonii: q peregrini singulazꝝ ciuitatū militibus duces erāt
atq; urgētibus. Hūc aggerē Plataēses extolli cernētes muꝝ lignēū & ipi compo-
nūt: quē ubi statuerūt q pte muri hostis aggerē excitabat: i ædificāt laterculis ui-
cinazꝝ domozꝝ q; diruebāt: lignis eos iternestētibus: ne succrescēs ædificiū ni-
nus se sustineret: p̄trentibusq; ad tutelam id coriis ac palliis ne & ipi i ope & li-
gna missilibus igniferis ferirentur. Atq; ita murus i multū altitudinis p̄cessit.
Nihil tamen mius agger ex aduerso surgebat. At Plataēnes tale qdā commentū
sunt. Interciso muro: q uinēz aggeris ad motā erāt illazꝝ humū egerebant. Ea re
Pelopōneses cōperta subactū coenū canistris arūdiacis: eo ubi subtracta humus
erat iniecerūt: ne sicut humus disfluens efferetur. A quo exclusi Plataēnes id
quidem tulerūt: sed sub terra actis ab urbe ad aggerem cūculis p certa uestigia:
rursus humū ad se subducebāt: diuq; eos qui erāt foris latuerūt: ita ut illis etiam
atq; etiā aggerentibus minus: tamē moles cresceret: subducto deorsum aggere
& assidue i locū uacue factū delcidente. Cæteꝝ ueriti ne pauci p multis essent i
pares hoc quoq; excogitauerunt. Omissa magni ædificii cōtra uineas substructi-
one ab utrozꝝ eius latere: q muro humiliori comittebatur itra urbem lūari spe-
cie muꝝ ducūt: ut si magnus caperetur his hic hostes itercluderet: cogeretq; ite-
rū agere uieas & pcedendo duplicem laborem subire: magis etiā i ancipiti iuru-
ros. Pro mouerāt aut urbi machiās ab aggere Pelopōneses unā: iuxta uineas cō-
tra substructionem oppidanozꝝ: q substructiōe uahementer q̄slata aios illorū

11
perterrefecerant: alias alibi cōtra murū. Quis oppidani tū circūdati laqueis re-
frigebāt: tū hac ratiōe Trabes igentes: quas terreis lōgisq; Catenis utriq; a capi-
tibus suspenderāt: trāsuersas a binis ātennis supra muꝝ iclinatis: porrectisq; cō-
traxerāt. & quotiens datura ictū machina erat promine ntem eius partē laxa-
ris catenis atq; emanu remissis p̄cipiti icussitōe decurtabāt. Po st hęc Pelopōnen-
ses cū & nihil pficerent: machinā & aduersus uieas āte mural e excitatum esset:
existimātes arduū esse iter tor ipedimenta capere urbem a d circūdatā muro eā
se accigūt. Prius tamen igni temptādū rati si possent igru ente uento icendere:
cū spaciōsa nō esset. Oīa. n. secū uersabāt si q rōne rē sine sumptu: & sine obsidi-
ōe cōficerēt. Allatos itaq; materiæ fasces ab Aggere i id fossatū: q d ad muꝝ pri-
us iteriacebat conitiūt. Quo ptius ut pote a tata hoīum manu ipleto p̄cesse-
rūt: quātū plurimū alterius urbis occupare e loco superiore potuerūt. Iniectozꝝ
igni cū sulphure ac pice materiā icenderūt. Vnde tātū flāmā excitatū ē: q̄tū ne-
mo unq; ad tps illud ispexit: dūtaxat de manu factū idustria factū. Nā aliquādo
uēris collisa secū silua i mōtibus sua spōte ignē edidit: & ex eo flāmā. Hoc icēdiū
cū igens extitit: tū uero parū abfuit: quin oppidanos q alia mala effugerāt ablu-
meret exiguo urbis tractu relicto quo nō prigeret. Quod si uentus ut hostes spe-
rauerāt cōmodus affuisset actū de illis erat. Nūc illud ēt fertur cōtingisse magna
uim aquæ de cælo cū tonitruis effusam icēdiū extinxisse atq; ita piculum tum
mouisse. Hoc quoq; frustrati Pelopōneses retēta qdā exercitus pte cætera remis-
sa urbē muro circūdat: certo assignato singulis ciuitatibus loco ducta interius
exteriusq; fossa ex q lateres effecerūt. Eo p̄fecto sub exortū arcturi relicto ad tu-
elā dimidiū muri præsidio nā alterū dimidiū Boetii custodiebāt: cū exercitu re-
dierūt ad luas quicq; urbes digressi. At Plataēses cū liberos & uxores cū seniori-
bus atq; hoīum nullius usus multitudinem iā āte exportassent: ipi reliqui q obsi-
dionē sustētābāt q̄drigēti numero erāt: & Atheniēsiū octogita cū cētū ac decem
fœminis quæ panē facerēt. Tot oīno fuerūt cūcti q ad tolerādā obsidionē sunt
cōstituti: nemie alio itra muros nec seruo nec libero. Huiuscemōi fuit Plataēniū
aduersus oppugnātes p̄paratio. Eadem æstate obsidiōis p̄cipio: cū duobus mili-
bus sui corporis armatoꝝ ducētisq; Equitibus duce Xēophōte Euripidis filio:
cū aliis duobus ducibus arma itulerūt: i Thracia Chalcidēsis & Bottiēsis sup-
mēto maruro. Et cū Spartolo quæ ē i Bottiēa copias admouissēt frumētum cor-
ruperunt. Videbatur āt ea ciuitas ad Atheniēses defectura quorundā q itus erāt
opa. Sed uocatu eozꝝ q hęc nolebāt ex olyntho armatae copiaz præsidio uene-
runt. Cum qbus Sptolo p̄gressis Atheniēses āte ipam urbē cōseruerunt pugnā:
Chalcidēsiūq; peditatum cum nō nullis auxiliariis superant: ad urbēq; cō-
pulerunt: sed peditatus ac leuis armatura a chalcidēsis eqtibus ac leuiter ar-
matis supatus est. habentibus aliquot scutatos e regiōe quæ dicitur Crusidis. Ge-
sto iā prælio supueniunt alii ex olyntho scutati auxilio futuri. Quos ut uiderūt
ex Spartolo leuiter armati addito aīo: tum accessiōe sociozꝝ: tum q; ātea nō iteri-
ores fuissent: iteꝝ cum Chalcidēsiū Eqtatu ac subsidiariis Athenienses iua-
dunt. Illi uero se ad duas cohortes recipiunt: q; cum ipedimentis reliquerāt.
Qui quoties isestis armis se iserebāt toties ab hoste fuga siebat: Cum rursus se
referebāt istabatur missiliaq; igerebātur: Ad eqtatibus Chalcidēsis Equiti-
bus & qua uidebatur ad orientibus. Deniq; nō mediocriter iā p̄clusos i fuga uer-
tunt: longozꝝ tractu psequuntur. Athenienses Potidæam fuga plati receptis: po-
stea ex fœdere interfectis. Athenas cum reliquiis exercitus reuerterunt. Ex quo

desiderati sūt quadrigenti ac triginta cū oibus ducibus. Chalcidenses ac Battia ubi Trophæū itauerūt: mortuotq; suos legerūt: in suas quicq; urbes diceffere. Eadem ætate nō multo post hæc ambraciota Chaonesq; iaudi oēm Acarnaniā uexadī: & ab Atheniēsis alienadi Lacedæmonis suadet classem ex socialibus urbibus parare: armatos mille i Acarnaniā mittere: q; dicerēt si secū illi cū nauibus simul ac peditatu irēt: quādo qdē Acarnanes mari nequeāt mutuo sibi esse auxilio: facile i potestātē redacta Acarnania Zacyntho & Cephallenia esse poturos: nec Atheniēsis itidē ut nup Pelopōnesum pnaugaturos. Spē quoq; Naupacti capiēda fore. His psuasi Lacedæmonii Cnemū adhuc nauarchu & milites cū aliquot nauibus euestigio mittūt: iussum istructa q; primū classe nauigare i Leucada. Studebāt autē pcpue Corithii Ambraciotis ut pote suis colois. Et clas sis quidē Corinthioꝝ Icyonioꝝq; & circa oppidoꝝ i struebatur. Nā Leucadio rum Anacltorū Ambraciotaꝝ: iā profecta apud Leucada præstolabatur. Cne mus & mille cū eo milites ubi trāffetarūt ignaro Phormione: q; decē circa Nau pactum præsidariis Atheniēsiū nauibus præerat: i terra cōfestim copias educit in aciē: eiꝝ psto fuerūt ex græcis Ambraciota: Leucadii: Anacltori: præter eos mille Peloponneses quos ipse adduxerat. barbaroꝝ Chaones q; nō sub regibus sed sub annuis ex principali genere magistratibus uiuūt: mille phocio & nicano re ducibus Adiunctis Thesprotis & ipis sine rege agentibus: Mollosioꝝ & Ati tanū duxerat Sabyntus Tharypis regis adhuc pupilli tutelam gerēs. Paraeorū Oridus Rex adiucto cōmilitio mille Orestas: Anthiochi regis eorū præmissu. Misit & pdiccas Clam Atheniēsis mille Macedōes q; postea supuenerūt. Hoc exercitu Cnemus nolēs e Coritho oppiri classem pfectus est: perq; Argiū Argū iter facientes: cū uicū Limnæā sine muris diripuissent: Stratū peruenerūt maxi mā Acarnaniæ urbē: rati si hanc primā cepissent: cæteras haud ægre ideditionē uenturas. Acarnanes ubi cognouerunt terra multam manū aduēisse & mari ho stes cū classe affuturos non miserūt mutuo auxilia: sua enim quicq; custodiebāt: sed Phormionē accersierūt iubentes ire suppetias. Ille respōdet id fieri nō posse: ut cū classis e Coritho solutura sit: Naupactū sine præsidio relinquat. Pelopō nenses i tres dispartiti acies ad urbē Stratioꝝ iter itēdūt: eo cōsilio ut castris quo minus politis nisi uerbis iduxerit oppidanos se oppidū tempret. Et mediū qui dē locu ipergendo tenebāt: Chaones & barbari alii dexterā uero Leucadii Ana cltorūq; & q; cū eis erāt. Sinistrā autē Cnemus cū Peloponnēsis & Ambraciotis magno iuicē interuallo. Adeo ut aliquādo a mutuo pspectu abessent. Et græci seruatīs ordinibus: exploratīsq; itineribus pgebāt: dū idoneo i loco castra cōmu niret: Chaones autē suis uiribus freti: ut qui oīum illius cōtinētis bellacissimi ha berentur: non sustinuerūt castris deligere locū: sed rubore ipso feroces: additis aliis mutuo auxilio barbaris: urbē se ipso clamore expugnatos sperabant: suū q; id opus fore. Quos propius accedere Stratiū aiaduertētes arbitrati si ab aliis se iunctos superassent fore: ut nequaꝫ postea græci similiter accederēt circa ur bē in iudias collocant. Illosq; cū ppiores facti essent ex urbe pariter & ex insidiis psilientes circūueniūt timore perculsos: multisq; Chaonum trucidatis: cum alii barbari hos cædētes uiderūt: ne ipi quidē iam sustinere: sed in fugam se conie scere: neutro græcorum agminum sentiente hanc pugnam: ita multum illi pcel ferant: sed opinante diligendis castris occupatos. Quos postq; effusa fuga fere bantur: ad se receperunt: contractīsq; agminibus ibidem per diem quieuerunt. Stratius non uenientibus cum ipis ad manum q; uidelicet alii Acarnanes auxilia

Stratius - V.

Anapus . fl .

nō ferebāt: sed eminus fundis cum periculo laceffebat: quo genere Acarnanes excellere existimantur. Non enim eis loco moueri sine armis fas erat. Vbi nox aduenit Cnemus cum exercitu regressus trepide ad Anem Anapum Octogi ta stadiis Strato distantem. Postero die cæfos recepit ex fœdere: & cū Oeniades interuenissent pro amicitia ad eos concessit: priuūq; undiq; auxilia coirent: atq; illinc omnes domum dicefferūt: Stratii Trophæum statuerunt prælii cum bar baris gesti. Classis autem quam ex Coritho & ab aliis sociis ex sinu Crissæo ad Cnemum profectam oportuit: ne mari superiores Acarnanes opem ferrent non uenit: sed coacta est per ipsos dies prælii ad Stratum commissi pugnare cum nauibus uiginti: quibus Phormio ad tutelam Naupacti præerat. Nā eas Phormio extra sinum cū tenderent obseruabat: consilio inaperto mari inuadendi. Corin thii uero socii: non tanq; ad nauale prælium: sed ad terrestre militariter instru ctū: in Acarnaniam nauigabant: nihil minus opinantes q; contra suas septem & quadragita Athenienses: cum uiginti nauibus aufuros conferere pugnam. Eos postq; uiderunt e regione uenientes iuxta ipsorum terrā sumptis ex patris Acha iæ iis qui in oppositam continentem ad Acarnaniam transibant: nouerūt Athe nenses esse ex chalcide Eueno fluuio in festis proris euntes: & licet noctu pro gressi non tamen latuere hostem. Ita necesse fuit i medio freto prælium facere. Duces iidē q; in singulis ciuitatibus constituti fuerant: Corinthiorum autē Ma chaon & Ilocrates & Agatharchidas. Et Peloponneses quidem i orbem naues: dispoſuere quā latissimum poterant exitum hostium intercludentes: proris ex tra puppibus introuertis: minoribus nauigiis in medium receptis: simulq; quī q; nauibus omnium uelocissimis: ut exiguo ex interuallo si qua hostis incurre ret proficientes adessent. Athenienses uero suas inferiem singulas circūagebant: speciem prebentes iam iam inuadendi: ac pene radentes cursu quos circūabant inangustum redigebant: uetiti a Phormione prius inuadere q; ipse signum dedis set. Quippe qui speraret fore ut ordo ille non perstaret sicut in pugna peditū: ut q; naues se inuicem compingerent ac nauigia turbamentum præberent. Ad hæc flaturum e sinu uentum sub exortum auroræ fieri consuetum: ille ob nauigan do præsto labatur: existimans tunc nec illos aliquo momento futuros stabiles: & se suo arbitratu aggredi posse ob maiorem nauium suarum uelocitatem idq; uento spirante præcipue. Qui ubi flare cœpit & iam inarctum naues redactæ: tum uento leuia nauigia propelente: tum mediis cum exterioribus se compigē tibus utrequæ alteras turbare: mox alia in aliam incidere: uiri contis inuicē ali enam nauem a sua repellere: uociferariq; & dum se ab aliis tutantur mutuoq; cō uiciantur: nulla neq; præcepta neq; iussa exaudire: & quia remos inundoſo ma ri referre non potuerant: quippe homines imperiti præbere naues minus guber natoribus obsequentes. Ibi Phormio tali in tempore suis lignum dat. Illi inuecti primum unam ex pretoriis nauibus deprimunt: deinde cæteras quascunq; ador ti corrumpunt: adeo tumultuose agentes: ut neminem hostium animum recipere permitterent: fugientes itaq; Patras uersus & dymen Achaia: persequuti duo decim naues cæperunt: ac plurimis eorum hominibus occisis in Molyclium na uigarunt: positosq; in promontorio Trophæo & nauī Neptuno consecratis in Naupactum reuerterunt. Peloponnēses quoq; cōfestim cum reliquis nauibus ex dymē & Patris ad Cyllenem quæ sunt Eliorum naualia abiere. Quo etiā Cne mus e leucade nauēsq; quas cum his mixtas oportuit: post prælium ad Straton gestum uenerūt. Huc præterea mittunt Lacedæmonii Cnemo Timocratē Bra e iiii

fidam & lycophronem: Quorum consilio ille in re nautica uteretur: iubentes aliud praelium nauale commodius instrui: nec a paucis nauibus mare prohiberi. Videbatur enim cum propter alia. tum uero q̄ tunc primum praeliū nauale tē prauerant. illud sane præter rationem fuisse commissum: nec tantopere classem suam imparē: sed ignauiam quandam potius extitisse. Non reputantes quantū distaret ab ipso rei nauticæ tirocinio: iā ueterana Atheniēsiū exercitatio. Itaq̄ cū indignatione istos miserūt. Qui cū ad Cnemum peruenerunt edicunt certas Ciuitatibus naues quæ iam aderant: reficiunt ex utilitate pugnae naualis. Phormio & ipse Athenas cum nuntio uictoriae mittit qui de hostium apparatu edoceat: iubent naues & quam plurimas & quam maturime sibi mitti prope diem praelium expectati. Athenienses et uiginti naues mittunt: mandantq̄ ut simul illas accepisset in Cretam ante omnia nauigaret. Nicias enim Cretensis Gortynius Atheniensium amicus auctor eis erat in Cydoniam trañciendi: q̄ diceret se eam illorum hostem i potestatem redacturum. sed hoc Polichnitas Cydoniarum finitimos demereri studebat. His nauibus acceptis Phormio adiit Cretam ac iunctis Polichnitis agrum Cydoniorum uastauit. Vbi uentis & difficultate nauigandi retentis non exiguum triuit tempus. Peloponnēses interea omnibus quæ ad pugnam naualem pertinent instructis in Panormum Achaicum nauiga uerunt: ubi iterea Peloponnensis exercitus præsto erat eis auxilio futurus. Phormio cum eisdem uiginti quibus pugnauerat nauibus profectus: i promontoriū Molycritum exteriora tenuit: Erat autem hoc promontorium partium Atheniensium. Nam alterum est e regione in Peloponneso septem fere stadiorū maris interuallo: Cretæ sinus os: ipsi quoq̄ Peloponnēses Achaicum promontorium haud ita multum a Panormo distans: ubi aderat eis peditatus subierūt cū septem & septuaginta nauibus. Iidem ubi conspexere Atheniēses utriq̄ altrinsecus in statione manserunt: meditates præparatesq̄ pugna singulis diebus: sex septēue. eo consilio q̄ neq̄ illi egredi e promontoriis in liberum mare uolebāt: superiori clade contenti: neq̄ hi ingredi angustias rati pro illis esse in arcto pugnare. Cæterum Cnemus & Brasidas & ex Peloponnensibus alii duces: uolētes primo quoq̄ tempore pugnam comittere: priusq̄ aliqd auxiliōrū ab Atheniensibus supuēret: Cōtionē primū militū aduocauerūt. Quoq̄ multos priore calamitate perterritos cū aiaduēteret: ad eos excitādos hūc i modū uerba fecerūt.

Oratio Peloponnensium Ducum Ad Milites

SI Quis Vestrum uiri Peloponnenses propter superiorem pugnam futuram reformidat: is non recte sibi timendum interpretatur: Nam & apparatus tunc opportunus defuit: ut scitis: nec ad praelium nauale nos magis quam ad exercitum nauigabamus. Acciderunt autem aduersa nō modica & fortune temeritate: Et in primis pugnae naualis inscitia non nihil obfuit: itaq̄ neq̄ nostra culpa euenit ut superaremur: neq̄ conuenit cum non usq̄ a deo sis uictus consilio: habeasq̄ aliquas apud te in contrarium rationes: ob id quod accidit animo consternari: sed existimare ut homines fortuitis fallatur uisu uenire: cum eisdem tamē bene agi si fortes sint: semp suo cōsilio freti: nec excusantes imperitiā cū adest animi uigor: usq̄ instrui fiant. Et sane uobis nequaquā ita deest peritiā: ut superest audacia. At istorum quam præcipue extimescitis sciētia: si quidem fuerit fortitudine prædita memor erit inter asperā exequi quæ

didicit: sin minus nullum tunc artificium ualet. Timor enim. memoriā excutit: & ars citra præntiam animi inter pericula nihil prodest. Ergo illorum maiori experientia maiorem opponite audaciam: timori quia uicti estis opponite quod imparati fuistis. Ad hæc suppeditat uobis copia: tum nauium tum militū: in terra & nostra & uicina ad pugnam naualem accinctorum. Plures enim ac melius instructi fere præualent. Itaq̄ ne unum quidem reperimus: quod uos deficiat: & quæcunq̄ prius peccauimus: hæc eadem ipso experimento nos edocēt. Præstanti igitur animo & gubernatores & nauæ suum quisq̄ munus exequamini: non desidentes locum cuiq̄ assignatum. Quibus non priorem quā superiores duces fecerunt cōmoditatem pugnandi præstābimus: nec causam ulli ut sit ille trēnuis. Quod si quis talis esse uoluerit: pro merito plectetur: strenui uero dignis uirtute præmiis ornabuntur. Huiusmodi uerbis duces Peloponnensium suos animauerunt. Phormio autem timens & ipse militum pauorem & animaduertens q̄ addensatis inter se nauibus multitudinem classis hostilis formidabant: uoluit conuocatos eos animare pariter: & i præsens tempus admonere. Nam semp antea quo animos illoꝝ præpararet: negauerat ullam tantam classem cui inuadēti non foret ab eis resistendū. Et ipsi milites iam pridē hanc intra se fiducia præsumperāt: ut quia Athenienses essent: nulli quēlibet numerose Peloponnensium classi cederent. Tunc tamen eos cernens præsentis regē aspectu animo debilitatos statuit audaciae cōmone faciendos. Conuocatisq̄ illis hoc modo desieruit.

Oratio Phormionis Atheniensis ad Milites

CVM uos animaduertā Viri milites pertimescere multitudinem hostium: conuocandos censui: quod absurdum duco: eorum quæ horrenda non sunt horrore præstringi. Nam isti primum iccirco tot naues nec ex æquo comparauerunt: q̄ prius superati & sibi conscii sunt non esse se nobis pares. Deinde ideo ueniunt tanq̄ in quo præcipue confidunt: eos doceat animos esse: nulla de re alia audaces: nisi q̄ in pedestri acie plerunq̄ uictores discedant: rati idem se in re nautica facturos. Quæ facultas si qua eis in illo multo iustius nobis in isto adest. Quoniam ex ipsa animositate nihil antecellunt. Verum hoc quod utriq̄ in suo quisq̄ loco expertiores sumus: nos audaciores facit: lacedæmonii præterea q̄ sociorum principes sunt: suæ gloriæ gratia multos inuitos i periculum ducunt: alioquin nunquā temptaturi rursus pugnam in qua ita superati sunt. Eorum uos nequaquā extimescatis audaciam: quibus ipsi uacilentem ut credibile est incutitis metum: tum quia iam uicti sunt: tum quia existimant nos ita obstituros: ut non nihil egregie dignum nobis agamus. Atq̄ hostes quidem qui numero præstant: ut isti magis uiribus quā consilio freti iuadunt. Qui uero pauciores sunt nec pugnare coguntur: ii confirmato ex cōscienā ingenii animo audacter obuiam eūt. Quod isti reputantes merito nō magis exterriti sunt ob id: q̄ ob rātulū nauū apparatū: Multi iā exercitus p in peritiā a minoribus qdā ēt p ignauā pñigati sūt: q̄q̄ regē utriusq̄ nos sumus exptes. Neq̄ uero cōmittā ue q̄tū i me erit: aut itra sūu certamē ieamus: aut i eū penetrēus cū scia āgustias loci nō cōpetere paucis nauibus agilibus subptis rectoribus cōtra multas ab ipitis i seffas. Non. n. alquis nisi ex lōgo prospectu hostium q̄si hoc. expēdiat in eos inuehebatur: neq̄ cum periclitabitur quotiens oportuerit. se subducere queat nullique sibi elapsus: nulli receptus quæ agilibus &

Nota

Molycritum Promot.

2
nauium & nauarū opera sunt: sed necesse fuerit pro nauali pedestre certamen fieri: melioremq; in eo conditionē plurimum nauium. Sed hæc ego rex quo ad potero curā habeo. Vos uero apud naues in suo quocumque ordine manentes: e uestigio preceptis obtemperate: cum praesertim breui momento iuadendi cōstet occasio: & inter agendum plurimi existimate ornatū: & silentiū quæ cum aliis in rebus bellicis cōducunt: tum precipue in naualibus. Propulsate igitur istos pro dignitate eorum quæ gestistis magna uobis re in hoc certamine proposita: utque spem Peloponensibus eripiaris cum classe nauigandi: an Atheniensibus metū maris propterea afferatis. Illud quoque uobis in memoriā redigo: nos superasse eorum pro multis. Viroque qui superati sunt mentes nescire: in eisdem periculis sibi constare: Talibus & suis phormionem adhortatus est. At Peloponenses quādo quidē ab istis non predebatur intra sinū atque angustias uolentes introducere inuitos: sub exortu auroræ profecti: quadrato agmine uela faciunt intra sinū suā terrā uersus: dextro cornu procedente sicut in statione steterant: ubi uiginti naues maxime celeres constituerunt: ut si ipsos Naupactū uersus tendere: ratus Phormionem ad ferendam opem: idem iter intendat: non effugiat exterius uelificantis cornu incursum: sed ab eo intercludatur. Phormionem quod illi captabat ueritus pro oppido praesidiis carenti: ut proficiscētes inspexit: inuitus festinabundusque impositis in naues militibus Terrā legit: simulque peditatus Messeniogque p̄sto erat auxilio futurus. Hos ut uiderunt Peloponenses nauē nauī sequente iam intra sinum ac prope terrā nauigantes: id quod maxime uolebāt uno repente signo conuersis nauibus dirigunt: cursum in Athenienses: ut quisque celerrime poterat sperantes omnē hostium classem a se captum iri. Ceteraque hanc conuersionē & dextrū cornu superfugerunt in apertū mare undecim naues quæ praecedebāt. Ceteras fuga petentes terram peloponenses circūuenire: premere corumpere homines quocumque enatare non poterāt: cōficere quosdam quas depresserāt naues inanes trahere. Nam unam demum cum ipsis uiris ceperunt. Quosdam Messenii subsidium ferentes cum armis mare ingressi cum conscendissent: pro tabulatis pugnao eripuerunt iam trahi incipientes. Hunc in modum superauere Peloponenses: corrupereque Atticas naues. Eorum uiginti quæ pro cornu dextro locatae fuerāt: uideci illas Atheniensium insequēbāt: quæ de clata in altū fuga elapsae puerterāt hostē: praeter unā: applicatēque Naupactū portū adeptae prope Apollinis templū cōuersis prorsus: se se ad defensionē accingebāt: si contra ipsos in terrā hostes nauigaret: illi posterius uenientes inter nauigandum peoana caneabant: tanquam uictores. Hæc longe prima leucadia nauis unam quæ reliqua erat Atticæ insequēbatur. Forte nauis oneraria aliquantū procul a littore ad anchoras stabat: quā Attica nauis cum occupasset: eorum se circumegisset: mediā leucadiā incurrit: demergitque. Quæ res ex improviso & inopinato cum accidisset Peloponenses terrore concussit. Ad hæc incompoliti ut in uictoria sequētes: partim demissis remis cursum inhibuerant: rem inutilem sibi: utilem Atheniensibus ad se ex breui spatio inuadendos: cum uolunt aduentum plurium opperiri: partim imperitia locorum in breuia impegerant. Quod fieri uidentes Athenienses subito audacia: unaque se uociferatione adhortantes in eos tendunt. Illi propter ea quæ peccauerant: & quod incompoliti erat paulisper modo sustinere. Tum dantes terga in stationem unde discesserant tendunt. Quorum tamen sex naues quæ maxime propinqua fuerant Athenienses insecuti ceperunt: & suas quas illi corruptas tunc primum ad terram religauerant: abstulerunt hostium aliis occisis: aliis quos ceperant referuatis. Nam Timocrates lacedæmonius in nauī leucadia nauigans: quæ circa oneraria est depressa: ubi ea fracta est gladio se transegit

Dixit phormio

11
37
in portūque Naupactū decidit Reuersi Athenienses Trophæū ibi statuerunt unde profecti uicerunt: mortuorumque ac nauiragia quæcumque apud ora ipsorum erant legerunt: & sua hostibus ex foedere reddierunt. Peloponenses autem & ipsi trophæū statuerunt pro uictoribus agentes: obfugatas ad terrā quas corruerunt naues: & eā quæ ceperunt iuxta trophæū: in Achaico promontorio cōsecrarunt. Post hæc ueriti ne superuenirent ab Atheniensibus auxilia noctu uela fecerunt in sinū Crissæū Corinthūque omnes praeter leucadios. Nec ita post ab eorum digressu Athenienses e Creta uiginti cum nauibus: quas ante pugnam ad Phormionē adductas oportuit Naupactum appulsa sunt. Aestasque exacta: prius tamen quā classis Corinthū in sinūque Crissæum discederet Cnemus & Brasidas & alii Peloponensium principes edocti Megarensibus inuente hyeme uoluerunt temptare piræū Atheniensium portum: qui neque custodiret neque clauderetur haud ab re. Quoniam multo ceteris antecelleret re nauali Athenienses: Placitū autem singulos nauas cum singulis remis scalmis pellibus: quas remiges sibi in remigando substeterunt: Corintho pedibus ire ad mare quod Athenas spectat. Atque illic quæ celerrime condere Megarā: deductisque ex Nisæa quæ sunt illoque naualia quadraginta nauibus quæ illic erant: nauigare cōsultim in Piræum ubi neque ullæ naues ad custodiā essent: neque expectatio ulla hostium ex improviso unquam in nauigantium: siue ex apertis & portum: siue ex insidiis qui praesentirentur. Ubi uero hoc eis agere placuit statim abierunt: cumque noctu puenissent & naues ex Nisæa deduxissent in Piræum contendebāt: non est ut crediti sunt periculum metuentes: & quidam est uentus dicitur eis impedimento fuisse. Supra promontorium quod Salaminem respicit. Megaram uersus praesidium erat: iuxta tres ad custodiā naues: ne quid inueheretur Megarensibus: ne uel quid illinc eueheret. Hoc illi praesidium sunt aggressi triremes uacuas deduxerunt: ceteram Salaminem ex improviso adorti diripuerunt. sed ab iis qui expugnabantur leuari sunt: ignes Athenas uersus ad uentum hostium significantes. Ex quo tantus perualis animos terror: ut nullus fuerit maior eo bello. Nam qui in Urbe erant iam Piræum hostes inuectos arbitrabantur. & qui in Piræo Salaminem esse captam: tantumque non in se ueniri: quod sane facile illi fecissent: si & conctari uoluissent nec uento interpellati fuissent. Athenienses igitur prima luce populariter succurrentes in Piræum naues deduxerunt: festinanterque ac multo tumultu cum ascendissent: in Salaminem uella fecerunt peditatu ad tutelam Piræi relicto. Quos ubi sensere Peloponenses auxilio uenire magna ex parte Salaminem peruagati: captis hominibus præda & tribus ex Budoro castello nauibus prope in Nisæam re nauigarunt: dimissi nauibus quæ ad tempus deductæ nec mari ferendo satis firmæ erant. Profectique Megaram iterum Corinthum pedestri itinere redierunt. Quos apud Salaminem non adepti Athenienses: & ipsi reuersi sunt: atque ex eo die Piræum impensius custodierunt: tum claustris portuum: tum alia diligentia. Per idem tempus circa initia huius hyemis: Sitaces Odryses Terei filius Thracum rex expeditionem sumpsit aduersus Perdiccam alexandri filium Macedoniae regem: & Chalcidenses qui sunt in Thracia: ob duo promissa: quorum alter uolebat rescere: alter Atheniensibus ipse persoluere. Nam & ei Perdiccas principio belli cum rebus eius ad principium spectantibus sponsonem fecisset: si ipsum Sitaces Atheniensibus reconcilasset: nec philippum fratrem eundemque hostem restitueret in regnum: quæ sponsonerat non exoluit. Et ipse Atheniensibus receperat ubi societatem cum Perdicca misisset cōpositorum se in Thracia Chalcidicū bellū. Vtraque igitur cō expeditionem suscepit & Amyntam Philippi filium: in regnū Macedonum duce-

Tantum non

Budora promontorium salaminis non castellum docet thucydides graecus in temporibus

bat cū legatis Atheniensiu: qui huius rei causa aderat: Agnone duce. Oportebat enim Athenienses quoque cū classe & peditatu aduersus Chalcidēses praesto esse. Igitur ab Odrysi ingressus: accersit primū Thracēs quibuscūq; iperitabat: intra Aemū montē & Rhodopē ponto Euxino tenus & hellepōto. Deinde superato Aemo getas & quecūq; alia Cis Istrū fluuiū magis ad pontū Euxinū uergētes in colūt populi: qui sūt getae & Scythae finitimac similes cultu: oēs ex eqs iagittarii quos hippotoxotas dicimus. Praeterea euocauit mōtāoz thracū p multos: genus libez & macharis accinctū q diu uocatur. Rhodopem plerosq; icolētes partim mercede inductos: partim studio secutos. Accersit & Agrianes & laeos & caeteras gētes pæonias impii sui ultimos: usq; ad graeos & laeos pœnas & Strymonē Amnē: qui fluit e Scomio mōte per graeos ac laeos: ubi imperii est terminus: hic ad pœnas sui iuriam illic qua spectat Triballos qui & ipsi sui iuris sūt Terribus ac Tilatais terminantibus qui Scomium montem incolunt ad Septentriones continenter ad Solem occide ntem usq; ad oscium flumen: ex eodē quo Nestus & Ebrus oriens monte inculto & sane Rhodope uicino. Fuit aut Odrysoz imperium magnitudine ad mare usq; pertingens ab Vrbe abderoz ad pontum Euxinum usque ad flumen Istrum: ea ora ubi minimum spaciū habet potest ambiri nauigando: si uentus a puppi semper inspiret naui rotunda: quattuor diebus ac totidē noctibus. Item itinere terrestri ubi breuissimū ab Abderis ad Istrū uir expeditus undecim intra dies traſmittat. Et tanta quidem fuit ad mare longitudo. Per Mediterranea uero a Bizatio ad laeos & sup Strymonē: hac hinc. n. longissimus est a mari tractus: homini expedito tredecim intra dies peragrabatur. Tributum quoque quod ex barbaris gentibus graecisq; exigebatur sub Seruho q post Sitalcē regno potitus maxie id auxit quadringentoz fere talentoz: fuit uis summa auri argentiq;: Nec inferiora his quae afferebantur ex auro & argento munera. Praeter res textiles: uel uillosas uel leues & alia suppellectilē: quae non modo ipsi: sed et proceribus nobilibusq; Odrysoz stata erant: longe alio q apud regnum persae instituto: & quae apud alios Thracēs accipiendi citius quae dandi. Deformius. n. erat eum qui posceretur nō dare quae eum qui posceret nō impetrare. Tam & si hoc instituto plerunq; imperiose utebantur: quoniam nihil donanti nihil transigere licebat. Ita regnū eo potentiae peruenit. Quippe omnium qui in Europa sunt inter ioniu sinum & pontum Euxinum: hoc maximū extitit prouentu pecuniarū: & caeteris opibus: sed robore certandi & exercitus magnitudine multo est Scythae gente inferius. Nam scythis non modo quae i Europa: sed etiam quae in Asia sunt nationes aequari nequeant: ut singulae illis omnibus inter se concordibus resistent: ne in alia quidem solertia ac prudentia ex praesenti utilitate uiuendi. Sitalces igitur tam ingenti plage imperans: ubi cōparato exercitu oia inexpedito fuerūt: pfectus i Macedonia est primū p suū regnū: deinde per Cercinā montē hitatoribus uacuū q Sintos Pæonesq; cōmittit eadē uia: quae ipse prius i expeditōe aduersus Pæones fecerat succisa silua. Eū mōte trāsētes ad dexterā hēbant pæones: ad Sinistrā Sintos & Medos. Quē emensi puenerūt i dobez. Pæoniā nihil in eo supando passi nisi aliqd morbo. Nā morbus icidit. Si qdē thracū sine iperio nō pagē multi ultro seqbant pdae gratia. Itaq; fert ois multitudo nō mior cētū quinquaginta milibus extitisse: & haec maxia ex pte pedestris ex tertia at ferme eqstris. Qui eqtatus ex odrysis p̄cipue cōstabat: scdm hos ex Getis ex peditatu machariferi: q e Rhodope descenderūt: gens sui iuris bellacissimi erat. Caeterz uero uulgas ipa terribilissimū multitudie promiscuum sequebat in

doberum ubi coierunt: quae in rem fuerat ppararunt ut e montis iugo inuaderent inferiorem Macedonia quae Perdiccae parebat. Nam inter Macedonas sunt & lyncestae & Elimiotae: & aliae in superioribus gentes fociae illis atq; obnoxiae. In his quae Perdiccas regnū habebat. Nam eius pater Alexander ac progenitores Timentidae olim ab argo oriundi ea quae nūc maritima est Macedonia primi ad epti sunt: in eaque regnarunt bello: expulsis ex Pieria quidē pieribus qui postea sub pangeo trans Strymonē incoluerunt. Phagretē aliaq; item oppida. Vnde nunc quoque sub Pangæo plaga uergens ad mare uocatur sinus piericus. Ex ea uero quae nominatur Bottia Bottiaeis: qui nunc Chalcidensiu sunt cōsines. Quinēt in Pæonia iuxta Axiū Amnē occuparunt: Stenētinem a mōtanis ad pellam usque & mare pertingentē: ac trans Axiū Strymmone tenus eam quae Mygdonia appellatur eiectis hedonibus eiecerunt & ex Eordia ita nanq; nūc uocatur Eordos: quoque per multi delēti sūt aliquatūlū quae adhuc ex iis circa phystam sedes habet. Nec non ex Almpōia. Almpes: Alias in super gētes i potestate redegerūt Macedones hi quibus nūc ē imperant: Anthemūtem Grestoniā: Bisaltiam: & ipsos Macedonū pollam. Quae omnia Macedonia uocatur: quaeq; regis Perdiccae Alexandri filii erāt: quo tempore Sitalces inualit: Atq; hi quidē Macedones igressis tam multis copiis resistere cum non possent quacūq; in regione erant comportarunt in loca munita ac muros habentia: tum non admōm multa. Nam postea Archelaus Perdiccae filius regno potitus: ea quae ibi uiuntur extruxit: amplasq; uias muniuit: ac caetera ex usu belli equis armis alioq; apparatu melius q superiores octo reges adornauit. Exercitus autē Thracū ubi ex dobero mouit: primū ingressus ea q prius Philippi fuerat: ui capit. Emdomenē Gortyniam uero & Athalantā & alia qdam oppida accepit in fidem ob amicitia Amyntae cuius philippus filius aderat. Europū autē cū tēptasset expugnare nō potuit. De hinc in reliquā pgressus est Macedonia: quae uel ad dexterā Pellae iacet & cyrri. His iteriora non adiit Bottiaem & Pieria: sed Mygdoniam Grestoniam Anthemuntē populatus est. Macedones cū se pares peditatu fore diffiderūt: accitis eqs a focis superiora habitantibus. pauci contra multos adorti sunt. exercitū Thracum: & qua ipressione fecerūt: nemo sustinuit utiq; eqtes egregios ac loricatos: sed multitudie circūfusa longe numerosiore ancipiti Marte plābantur. Cūq; superatum se iri a pluribus aduenterent pugna ad extremum inhibuerunt. Et Sitalces apd Perdiccae uerba fecit: q obrē arma itulisset. Et quoniam Atheniēses cū classe nō aderāt qpe nō ituz credētes dona ad eū legatosq; miserant: partē copiarū in Chalcidēses Bottiaeoq; dimittit: atq; castellis extructis regionem uastabat. Vbi dum statua habet Thessali qui ad austrū spectant & Magnetes & caeteri sub iperio Thessaloz Thermopylazq; tenus graeci metu pculsi: ne ipsos iret exercitus in armis erāt. Trepidabāt itē trans Strymonē uergentes ad aquilonem Thracēs quicūq; campestria incolunt. Panæi insuper & odomanti & droi & derfai qui oēs suis legibus uiuūt. Sitalces autē cū graecis Atheniensiu hostibus colloquiū uēit: se illoz iductū nequa q iure societatis inuicē iualuros. Ipse Chalcidiam & Botticā & item Macedoniam infestus uastabat. Cū tandem cū nihil eoz cōfecisset quoque gratia tenerat: & comeatu careret exercitus atq; hyeme uexaretur Seuthes Spardoci filius ipsi & patruellis q potētia secūsus suadet: utiq; celerie discedat. Seuthē autē pdiccas clā sibi cōciliauerat: pollicitus fororē se illi cū pecunia daturz. Ita Sitalces psuasus triginta diebus & hoz apd chalcidē octo cōsuptis cū exercitu domū q celerrime reuersus est. Et perdiccas fororem Stratonicem

2

& in utroque portu ingressum nauibus muniunt prohibito Mitylenæis usu maris. Nam cætera terra oppidani alique lesbii qui iam auxilio uenerat potiebantur: non multum Atheniensibus circum castra tenentibus. Cum Malæa potius eis & nauium statio & mercatus esset. Atque ita ad Mitylenem bellum gerebatur. per idem huius ætatis tempus Athenienses circa Peloponnesum triginta naues dimiserunt: duce Afopio Phormionis: iussi ab acarnanibus aliquem sibi uel filium: uel consanguineum Phormionis mitti pro duce. His nauibus Afopius profectus maritimæ laconicæ loca diripuit. dehinc eaque plerisque domum remissis ipse cum duo decim Naupactum se contulit. Post hæc euocato omni Acarnanum populo: intulit arma oeniadibus Acheloum nauibus inuectus: pedestri exercitu regionem populante. sed cum hostis non concederet missio peditato ipse in leucadiam nauigauit: egressusque in Noricum dum se recepit ab hominibus loci mutuo sibi auxiliantibus: paucisque nonnullis præfidiariis cum exercitus parte interfectus est. Post ea cæteri cõcella hostibus uictoria ex scedere receptis mortuis abierunt Mitylenæi autem legati qui prima cum nauis missi fuerant quædam ipsi lacedæmonii dixerant ut ad olympiam adessent: quo cæteri quoque focii eis auditis consultarent ad olympiam præsto fuerunt. Quo in loco olympias festum fiebat Dorico Rhodio itaque uictore. Atque ubi solemnibus celebratis in colloquium uentum est ita uerba fecerunt.

Oratio Mitylenæorum apud Lacedæmonios

11

Simus quidem uiri lacedæmonii fociique hoc receptum apud grecos ac iustum esse: ut quoscunque belli tempore apostitina societate deficientes in suam accipiunt eos tantis per indelicium habeant dum illi utiles sunt. Sed cum existimant superiores amicorum perditores fuisse eosdem peiores fore utique censent: neque id iniuria: si tamen æquales inter se essent qui deficiunt & qui deseruntur. Cum enim aliqui pares sunt consilio ac beniuolentia: si idem æquales sint apparatu & uiribus nulla subest æqua causa defectionis quod in nobis Atheniensibus que non fuit: ne cui peiores fore uideamur: si a quibus in pace honestati sumus ab iis inter aduersa defecimus. De iusticia namque ac uirtute cum præsertim societatem precemur uerba faciemus: scientes neque amicitiam inter priuatos initam esse stabilem: neque consortium inter Ciuitates aliquid polere: nisi mutua opinio iter cedat uirtutis: & circa cætera morum uitæque consensio. Quippe discordibus in mentibus differentia consistit actionum. Enim uero inter nos Atheniensesque societas incepta est: cum uos ab armis post medicum bellum discessistis: & illi reliquias earum regere persequerentur. Quam nos societatem non contraximus ad subigendos Atheniensibus grecos: sed a Medorum seruitute eximendos: & eo usque illos sumus prompto animo leuiti: quo ad æquo iure præfuerunt. Vbi animaduertimus summo Medos hostes. tendentes ad imponendam focii seruitutem iam non sine timore fuimus. Sed quia non licuit ad uim propulsandam focii in unum conuenire propter multitudinem consultiuorum: omnes propter nos & chios in seruitute redacti sunt. Nos cum nostri iuris essemus & libere nomine dumtaxat cum Atheniensibus militauimus: nequaquam pro fidelibus eos quibus habentes: sumpto ex superioribus factis exemplo. Neque enim credibile erat cum illos subegerint: quibus cum scædus una nobiscum interant: non idem eos in ceteros scæderatos si quando facultas afforet esse facturos. Quod si nostri adhuc liberi essemus omnes plus eis fidei haberemus: ne nihil noui molirentur. Cum pro plerisque sociorum subegerint: indignius eos

111

credibile est esse laturos: Sibi nos in rebus agendis æquari iamque in hoc admodum processerunt: cum soli nos iam secum ex æquo uersemur: præcipueque quanto ipsi potentiores: tanto nos desertiores efficiuntur. Ad societatem nil aliud fidelem facit quam mutuus metus. Nam qui preuaricari quippiam uult: nisi alteri uiribus præstet ab eo inuadendo deterretur. Et nos nulla alia causa liberi ab illis relicti sumus: nisi ut quæcumque ad parandam potentiam moliebantur: non tam re uera quam ut iuste honeste: probe sumpsisse uideretur: simulque ut hoc testimonio uterentur: nisi aliquid peccassent in contra quos arma ferrent: non fuisse militaturos una loci os qui idem haberent auctoritatis. Vnde factum est ut & maximas primum uires aduersus infirmissimum quemque colligerent: ac paulatim sublatis aliis extrema quæ relinquebantur redolerent infirmiora. Quod si a nobis cepissent: omnibus adhuc suas uires & ubi consistere oporteret habentibus haud similiter subegissent. Quibus non nihil etiam timoris incutiebat classis nostra ne in unum coacta: & aut uobis: aut alicui alteri: se applicans periculum eis crearet. Euasimus autem eos tum rem publicam ipsorum: tum quoscumque magistratus deleniendo profecto nisi constatum esset: hoc bellum non multum duraturi: ut uidere licet ex aliorum exemplo. Quæ nam igitur hæc amicitia extitit: aut quæ fida libertas: ubi præter opinionem utriusque alteris sumus suspecti illi nobis in bello præ timore blandientes: & nos illis uicissim rebus pacatis: quodque aliis beniuolentia: id nobis timor stabile fidum firmum præstitit. Ita metu magisque amicitia in societate præstitimus & utris citius securitas sui prebuisse audacia in priores ad preuaricandum futuri fuerunt. Quod si cui uidemur iniuriam propter eorum innocendo contumeliamque priores defecimus: non præstolantes ad plane cognoscendum: si quid illi nocerent: is non recte considerat. Nam si ex æquo ualuissemus & tendere illis insidias: uicissim: & contumeliam quid attinebat nos eis pares sub ipsis esse. Cum uero semper penes illos facultas hæc esset temptandi penes nos hoc esse decuit: ut defensionem anticiparemus. Has nos cum haberemus Lacedæmonii ac focii rationes causasque defecimus & apertas audientibus ad cognoscendum nos recte fecisse: & ualidas ad nos perterrendos: ut ad aliquod præsidium conuerteremur. Hoc nos olim iam facere uolentes etiam in pace missis ad uos: qui defectione agerent: tunc uobis responsibus facere prohibiti: nunc Boetii prouocantibus confestim optempauimus: existimantes duplicem hanc esse defectionem: unam ne stantes ab Atheniensibus gratia opprimamus: sed eam in libertate asseramus. Alteram ne ipsi in posterum ab illis perfligamur: sed in coloniam nostram consulamus. Et præpropere quidem ac premature facta est hæc nostra defectio. Quo magis oportet uos socios receptis nobis quam celerissime subuenire: ut declaretis uos eodem tempore & eos tutari quos debetis & hostibus obesse. Ad quod adest oportunitas tanta quanta nōdum ulla. Si quidem & morbo consumpti sunt Athenienses & sumptibus nauibusque eorum partim circa oram uestram agitant: partim aduersus nos instruuntur. Ut credibile non sit eos abundanturos classe si uos æstate, hac nauibus pariter ac peditatu rursus eos inuadatis: sed aut non futuros pares uobis maria obeuntibus: aut utrisque uobis nobiscum cessuros. Neque uero quisquam existimet pro peregrina se terra debere domesticum adire periculum. Cui enim procul abesse uideat Lesbos huic illa utilitatem e propinquo præstabit. Nam non in Attica bellum erit quemadmodum aliquis putat: sed illic unde Attica summit emolumentum. Est autem illi pecuniarum prouentus a sociis: eritque etiam maior si nos in potestatem redegerit. Quoniam neque alius deficiet & nostra illorum fiet: Nos quoque duriora patiemur quam qui iam pridem

Hota

seruierunt. Quod si nobis impigre uos auxilium tuleritis: tum Ciuitatem accipietis praeditam magna classe: cuius in primis uos indigetis: tum Athenienses facilius destruetis supraactis eorum focis: cum quisque sit audacius desciturus: tum eam quae uos premit effugietis inuidiam: non opitulandi iis qui ad uos desciscunt. Si autem uos illorum liberatores ostenderitis uires belli firmiores habebitis. Erubescetes igitur frustrari graecorum de uobis spes: erubescetes. Iouem Olympium cuius in templo aequales uobis supplicesque sedemus: protegit Mitylenaeos inita cum eis societate: nec prodere uelitis priuato quidem corporum periculo expositos: sed commune omnibus si recte succedat utilitate allaturos: commune perniciem si recte non succedet uobis frustra temptatis. Estote uiri quales & graeci uos censent esse: & nostra necessitas desiderat. Talia Mitylenaei dixerunt. Quae cum audissent Lacedaemonii ac focii approbassentque Lesbios in societatem recipiendos censuerunt. Et Lacedaemonii tanquam in Atticam expeditionem sumpturi edicunt focis quae aderant: ut primo quoque tempore cum duabus partibus praesto essent & ipsi in primis profecti: phalangas nauium apud isthmum comparabant: ueluti illae Choriho subuecturi ad mare quod Athenas spectat: ut hostes classe pariter ac peditatu inuaderent. Et hi quidem haec strenue confecerunt. Caeteri quoque focii lente conuenerunt: tum occupatione fructuum legendorum: tum tunc deo militandi. Eos cum intelligerent Athenienses per contentum hostilis ibecillitatis se instruere: centum naues armauerunt: uolentes declarare non recte illos sentire: sed praeterquam quod classem mouerunt: uel quae ad Lesbum uel quae circa Peloponnesum esset: facile posse resistere. Ingressi eas tam ipsi praeter equestres & secundi ordinis homines quam peregrini praeteruecti isthmum se se ostentabant: & in Peloponnesum solum quacumque eis uidebatur egrediebantur. Hanc Lacedaemonii classem longe maiorem opinione cernentes: arbitrati & falsa esse quae a Mitylenaeis referebantur: & sibi rem arduam cum neque focii adessent: & triginta naues Atheniensium: quae circa Peloponnesum erant uicina urbis ipsorum uastare nuntiarentur: domum redierunt. Post haec aedificata classe quam in Lesbum dimitteret quadraginta naues per Ciuitates edixerunt: delecto Alcida nauarcho qui illuc se conferret. Athenienses ubi illos abiire senserunt: & ipsi cum centum nauibus abierunt. Per hoc tempus quo praefecta sunt haec naues Atheniensium longa & instructissima & ornatisima classis fuit: & si circa belli initia tot numero & uel plures naues extiterunt: certum non Atticam Euboiam salaminem custodiebant: totidem circa Peloponnesum uolabant. praeter illas quae ad Potidaeam & alibi erant. Ut in summa fuerint una aestate ducentae quinquaginta. Quae res praecipue pecuniam exhausit & illa Potidaea. Si quidem quae Potidaeam defenduntur milites fuerunt autem principio tria milia: nec pauciores quae obsederunt: tum mille & sexcenti. qui prius cum Phormione abierunt bias dragmas singulis diebus acceperunt: alteram suo alteram famuli noie: eadem & uniuersae naues mercedem. Atque ita pecuniae primum consumptae sunt & tot tantaeque naues expletae. Per idem tempus Mitylenaei quo Lacedaemonii apud isthmum agebant: Methymne tanquam prodicionem molienti bellum a terra intulerunt: adiunctis auxiliariis temptataque urbe: cum res non procederet qua parte expectabant in Antissam & Pyram & Eresum abierunt. Quarum Ciuitatum cum eis reuersis Methymnaei cum copiis Antissam inuadunt. Sed ab Antisseis auxiliariisque quibusdam qui superuenerant perculsi multis amissis caeteri trepide recesserunt. Haec ubi Athenienses rescierunt ac Mitylenaeos terra potiri: nec illis

Antissa

Antissa

prohibendis pares esse milites suos: mittunt in eunte Autumno Pachete Epicuri filium prode cum mille sui corporis militibus: qui in nauibus officio remigum functi cum Mitylenem appulissent eam simplici muro cingunt ac ualidis in locis castella excitant. Et Mitylene quidem utrinque iam & a mari & a terra uehementissime urgebatur hyemisque appetebat. Caeterum Athenienses ad oblidionem deficente pecunia: tunc primum ipsi tributum contulerunt ducenta talenta: & ad socios legendae pecuniae gratia duodecim naues miserunt Lysicle cum quattuor collegis duce. Is cum alia loca circum uectus illinc pecuniam exegisset: ex Meunte per Meandrium campum transgressus Cariam ad colle usque Sandium a Caris Aneitibus inuasit & cum multis suorum caesus est. Eadem hyeme Plataenses adhuc enim a Peloponnesibus & Boetiis obsidebantur: cum & penuria rei frumentariae laborarent: neque in Atheniensibus ulla spes defensionis esset. neque alia salus ostenderetur consilium seunt ipsi: & qui una circumsidebantur. Athenienses primum ut spatio hostium muro omnes exiret: si uero consilium possent auctoribus Theeneto Tolmido uiro uaticino & Eupolpida daumachi filio: qui ipsis praerant: deinde dimidia parte quae ingens existimaret periculum reformidante: ad ducentos fere ac uiginti in Snia exeundi permansere in hunc modum. „Scalas ad altitudinem muri fecerunt sumpta illius mensura ex Latercalorum coagmentatione: qua parte murus ad eos spectans tectorio carebat. Numerabant autem per multi pariter coagmenta lapidum: quoque non nulli erant aberraturi: sed a pluribus uera rationatione coniectabatur: cum plerumque saepius numerarent: & cum non longe abeant: facile murus in id quod uolebat subiectus oculis erat. Itaque hinc in modum proceritatem scalarum ex crassitudine laterum coniectantes instar muri caeperunt. Erat autem Peloponnesium muri structura huiusmodi. Habebat is duos ambitus alteque plateas uersus alteque exterioris: si quis Athenis adoriret sexdecim iter se pedum spatio distantes. Quo in spacio hanc tacula custodi aedificata erat: distincta quidem sed coniuuata ut unus iolidus murus uideretur: utriusque pinas habens: & ad decimam quaque pinnam ingentes turres: eiusdemque murus crassitudinis: & ad eius fratres intrinsecus extrinsecusque tectores: ne transitus circa: sed per eas esset. Noctibus quotiens ibat illi relictis pinis custodias e turribus parum remotis ac superne tectis agebat. Huiusmodi quem obseruabant Plataenses murus erat. Qui postea quae re instruxerant: obseruata nocte quae & pluuia & uento turbida esset: & praeterea sine luna exierunt duobus eisdemque conatus auctores erant. Et primum fossas quae ipsos ambibat transeunt. Deinde muro succedunt ignaris hostium custodibus: ut pote non prospicientibus propter tenebras: nec exaudientibus accedentium strepitum uento obstrepente. Et nihilominus isti ne arma inuicem offensa sensu praerent: multum inter se distantes ibant. Erant autem leuiter armati sinistro tantum pede calceato ne in luto laberentur. Igitur qua inter turrim erat pinnis subeunt: scientes illas esse desertas: priusque conscendunt quae scalas tulerant admouerantque. Deinde duodecim pugione solum ac thorace armati: duce Ammea Corebi filio quae & primus ascendit. Hunc sex qui sequebantur utranque superant turrim: Post quos deinde succedunt alii cum eadem armatura ac iaculis a tergo horum quos facilius procederent: aliis scuta gestantibus: & cum prope hostes uentum esset tradituris. Vbi maiore ex parte muros euaserant custodes turrium sensere. Nam quidam Plataensium apprehensam in ascendendo regulam e pinnis eiecit: quae cadens sonitum fecit: statimque a custodibus uociferatum est. Exercitus quoque ad muros contendit non enim sciebat quidnam discriminis foret: nocte obscura & procellosa & alioquin qui reliqui erant in urbe

f ii

Plataenses egressi Peloponnesium murū diuersa q̄ qua sui conscēderant parte inuadunt: ut q̄ minimum illis mentē hostis auerteret Tumultuabantur itaq; Peloponneses in loco manentes: nemo tamen eorum ex custodia opē ferre audebant: sed in anticipari erāt quidnam accidisset contestantes. Eorum trecēti illi quibus datum negotium erat ut si quid opus esset subsidio forent e muro ad uociferationē processerūt. Facēsque hostilis aduētus indices Thebas uersus sublatae sunt. Plataenses & ipsi ex suo muro cōplures excitāt faces: prius ad hoc ipm̄ preparatas ut hostis quid sibi lumina uellent: incertus & aliud aliquid contigisse q̄ q̄ erat existimās opem non ferret dum focii sui qui exierāt fugam ac turba caperent. Interea Plataensium quicūq; primi conscēderāt: utraq; turri custodia occisis potiti earum transitus: nequis illac subsidio ueniret tutabatur: & admouentes e muro turribus scalas plerosq; in superiora recipiebant: iis qui pro turribus stabant missilibus eos qui ueniebant auxilio superius iferiusq; arcentibus. Eoq; plures interea scalas ipsi iam plures admouebāt simulq; defectis pinis per interturrium ascendebant. & subinde qui recipiebantur crepidini fossa iminens sagittis illinc atq; iaculis incessabat: si quis hostiū auxilio ueniret ad prohibendum tēporum transitum fossae. Vbi omnes transierūt murū sed ægre & nouissime qui de turribus descenderunt ad fossam tendūt. Ibiq; ex aduerso se offerūt trecēti illi lumina gestantes. Quibus eo magis conspectis Plataenses eadem causa minus ipsi conspicendi: præter q̄ q̄ in obscuro erant p̄ crepedine fossae stantes nuda corporū missilibus feriebāt: ita postremi quoq; fossam trā miserūt difficulter tamē & operose. Nā eius aqua nō ita solidā cōcreuerat glaciē ut permeari posset: sed aquosa glacies erat: qualis sub solatio potiusq; Aquilone flante sub sole eēt: & eo uento nox illa pluuiosa fossae aquā uāhemēter adauxerat: q̄ uix extātes transierūt & ipsi magnitudinem tēpestatis potissimū ad fugam elegerant. Illinc digressi uiam quæ Thebas fert ire conferētī pergūt ad dexterā habentes lunonis delubrum ab Androcrate conditū: quod uidelicet existimaret minime creditum iri i id se iter deflexisse quod ad hostes ferret: & simul cōspiciatur Peloponneses cum luminibus persequētes uiam q̄ per Citheronē & capita quercus Athēas ducit. Vbi sex septem uestadia Thebas uersus perrexerūt: diuertentes uia quæ per montem ad Erythras & Nysias fert abierunt: adeptiq; montes Athenas perfugerunt numero ducenti duodecim ex pluribus. Si quidē non nulli eorum anteq̄ murū conscēderēt in urbē reuerterūt: unus sagittarius in exteriori fossa captus est. Peloponneses postq̄ aferēdo subsidio destiterūt: in sua quisq; statione manserūt. At Plataenses ex urbe nullus eorum quæ contingerat gnari cæteris qui redierāt: neminē superesse renūtiātibus: ubi illuxit caduceatorem miserunt de mortuis recipiendis: sed re cōperta destiterūt. Atq; hūc imodū Plataenses munitiones transgressi salutem sibi pepererūt. Sub extremū eiusdem hyemis ex urbe Lacedæmone missus est cū triremi Mitylenem Salæthus Lacedæmonius qui uectus in pyrā pedestri illic itinere: p̄ alueū quendam torrentis: qua munitiones trāiri poterāt: occulte ingressus est Mitylenem: retulitq; primoribus expeditionem in Atticam fore: & quadraginta naues quæ auxilio ire debebant pariter affuturas: seq; cū hæc rerum: tū aliarum curandæ gratia præmissum. Vnde Mitylenæi sumpta fiducia minus ad Athenienses animo inclinabantur ut cum eis conuenirent. Atq; hæc hyemis q̄rtusq; annus belli excessit quod Thucydides conscripsit. In sequentis æstatis principio Peloponneses postq̄ Alcida qui eorū erat nauarchus cum quadraginta nauibus cūq; mā-

Opus

Imos templi

Capitulum quercus

dati miserūt ipsi ac focii Atticā inuaserunt: ut Athenienses utriq; districti minus possent nauū Mitylenem mittere ac rerum gerere. Præerat huic expeditioni pro rege Paulania Plistoanactis filio adhuc pupilo Cleomenes patruus: populari autē sunt ex Attica um ea quæ prius & si quid refruticauerat: tum ea quæ superioribus expeditionibus intacta relinquerat. Quæ expeditio post leuicam acerbissima omnium Atheniensibus extitit: Quonia hostis aliquid actū in Leibo per suam classem: quasi iam appulsam: ut audiret expectans passim discurredo pleraq; uasabat. Sed cum nihil ex lētentia eueniret: & res frumētaria defecisset: in suā quisq; Ciuitatem discessit. Mitylenæi interim cum tandiu naues ex Peloponneio non uenirent frumento iam defecti ad transigēdum cum Atheniensibus adacti sunt: idq; ob hanc causam Saletus ne ipse quidem iam naues expectas populum prius leuiter armatum ad se armandum inducit: tanq̄ in Athenienses exiturus. Vbi arma sumplerunt oppidani iam nō magistratibus obtemperabant factisq; agminibus uidebant proceres: exhibere frumenta: ac uiriti diuidere. affirmantes alioquin se urbem Atheniensibus prodituros. Quod ubi cognouerunt q̄ res administrabant: cū neq; ad prohibendum pares eēt: & in periculo futuri si a pactione excluderētur comuniter pacti sūt cū Pachete atq; exercitu ut Atheniensibus liceret de Mitylenæis consultare: quānam uellet satisfactio: utq; ipsi exercitum intra urbē reciperent: & Legationē p̄ se Athenas mitterent: & dum illa rediret Pachetis neminē Mitylenæorum neq; occideret neq; alligaret neq; captiuum duceret. Et hæc quidē conuentio fuit. At si q̄ præcipue cū Lacedæmoniis tractauerat: sibi timentes ad ingressum exercitus expectare non sustinuerūt sed apud aras pariter conidebāt. Quos illinc excitatos Pachetis ne quid iniuriæ fieret transmisit in Tenedū: quouelq; Atheniensibus aliquid uideretur. Antissam quoq; missis eo triremibus in potestātē redegit: & cætera quod ad exercitū attinet pro suo arbitrio constituit. Peloponnesium uero quadraginta naues quas subito uenisse oportebat in circueunda Peloponneio tempus triuere: & in cætera nauigatione otiose uenientes latuerunt quidem qui ex urbe erant Athenienses quo ad delum tenuerūt. Illinc digressi apud clarum & Myconū primum accipiunt in deditionē uenisse Mitylenem. Cæterū uolētes re exploratam habere ad Embatum Erythreæ se conferunt septimo ferme a capta Mitylene die ibi compto negotio crebris præsentibus deliberabāt. Quibus Teutiaplus Heleus ita locutus est.

Oratio Teutiapli

Alcida cæteriq; collegæ mei qui adestis Peloponnesiū duces: mihi uidetur nobis Mitylenem eē nauigādū. priusq; palam sit quēadmodū apud nos agatur. Offendemus. n. ut credibile ē pleraq; i custodia apd hoies urbe recens positos: p̄cipueq; a mari qua ex parte nec ipsi hostium quem piā uenite suspicantur. & nos maxime ualidi sumus. Credibile quoq; ē eoz; pediatum ut in uictoria negligētius agētem: & per hospitia dispsum. In quos si & repente & noctu irruamus: spero fore ut cū iis q̄ intus sunt: si qs̄ superest nostri studiosus optata cōsequamur. Neq; nos periculi pigeat existimantes nihil aliud i bello q̄ ex huiusmōi rebus accidere nouitatis. Hoc si quis dux & itra se seruet & in hoste: obseruās illum adoriaf plerūq; cōpos ē uoti. Hæc demū locutus ille Alcida nō psualit. Alii non nulli ex ionia exules & Lesbii q̄ una nauigabāt hor-

rabatur: ut quādo qdem piculū metueret aliquā i Ionia urbē: aut Cumā i Aeoli de occuparet ex qua urbe pdeutes Ioniā ad defectionem iducerēt. spē. n. esse nullis se inuitis uenturos: & hūc maximus eēt Atheniensibus puentū nō modo erepturos: sed et p̄repturos si inuaderēt. Arbitrari se quoq; dicebat p̄suasum iri P̄sithnē ad belli societate: Alcidas ne his quidē acquirere: sicq; Sēretiaē plurimos e consilio socios habuit: ut quoniā eū Mitylene frustrata eēt: rursus in Peloponnesum q̄ primū reuerteretur. Itaq; cū Embato soluēs appulisset ad Myōnelū q̄ ē insula Teiorum p̄ multos captiuos quos nauigādo interceperat trucidauit. Et cū Ephesum subisset adierūt eū Anaxoḡ Samioq; legati: negantes ipsū recte asserere grāciā in libertate si illos necaret: qui neq; arma cōtra tulisset: neq; hostes eēt. sed tātū Atheniensū necessario socii forent: ut nisi desineret paucos ex hostibus tibi conciliatūq; pluresq; amicorū p̄ hostibus hīturū. Quibus p̄suasit Alcidas quoscūq; iam hēbat Chioq; & ex aliis aliquot millos fecit. Nam hoies cōspectis nauibus nō refugiebāt: sed potius tāq; ad Atticas accedebāt: minime timentes ne Atheniensibus maria tenentibus naues Peloponnesiū Ioniā unq; trāsmitterent. Alcidas aut ex Epheso rapti abiit fugāq; fecit. Cōspectus .n. fuerat a nauibus Salamina & Parala cū adhuc ad Clarō i ancoris eēt: quae naues ab Athenis cursū tenebāt: quae ne se p̄sequerētur: ille ueritus alto ferebatur: tāq; nūlq; a terra sua sponte nisi ad Peloponēliū applicaturus. Pacheti Atheniensibusq; cū undiq; tū uero exerythraa huius rei nūtijs affertur. Quippe cum Ioniae urbes muris careāt igēs metus subibat: ne Peloponēses cū clāse praetereūtes: & si non hērent i aīo manere: tamē diriperēt ut i q̄q; iciderēt urbes. Salamina quoq; nauis ac Paralus se se hostē ad Clarō uidisse referebāt. Eum Pachetē enixe p̄secutus usq; ad Latmon insulā: postq; adipiscēdi spes abfuit retro rediit: existimās se lucrifecisse q; illas i alto nūlq; adeptus eēt: ne castra munire & custodias agere: & ipsos aggredi necesse fuisset. Cū redit Notiō urbē Colophōioq; tenuit qua Colophōi icollebāt eius arce ab ita me & barbaris irrūpētibus: p̄ domesticā illoq; seditionē capta: eodē fere ip̄re quo Peloponēses iteg; Atticā sunt igressi. Rursus in notio inter eos q; illuc cōfugerāt & pristinos oppidāos leditiōe orta alteri accersita a p̄sithne & ab acadibus ac barbaris auxilia in muris urbē intersepētibus hēbāt: & q; i arce Medis fauebāt recepti pariter rē. p̄ administrabāt. Alteri cū se fuga subduxissent exules Pachetē accersierūt. Hic hippia eog; q; intra muros illos erāt ducē: ad colloquū euocauit: ut si nihil qd̄ placeret illi dixisset rursus eū in muros saluū sanūq; restitueret. Et ille ad hūc p̄cessit. Hic eo i custodia sine uinculis hēri iussit: mūtiōes repente adortus nihil tale expectātes archades capit: ac barbaros q̄cūq; itus erāt occidit. De hic Hippia sicuti pepigerat introducētū cōphēdit sagittisq; cōficit. Colophōiōs Notiō restituit p̄ter eos q; cū Medis sensissent. Eo postea Atheniēses coactis oibus si q; usq; erat: colophōiōs secūdū ip̄orū leges colonos ad hitādū Notiō miserūt. Et Pachetē Mitylenē reuersus Pyrrā & Erestō ideditiōem redegit: captūq; Salatū Lacedaemōiū i urbe latitatē Athenas misit: Pariter & eos Mitylenāos quos apd̄ Tenedō deposuerat: & si q; alius ei uisus ē extitisse seditiōis actor. Dimissaq; maiore exercitū p̄ter cum reliqs remātinā: ad cōstituenda arbitrio suo negotia Mitylenes ac ceteri Lesbī. Vbi Athenas i q; a pachete missi fuerāt puenere: Atheniēses Salathū uita priuarunt licet pollicentem: cū alia q̄ndā tū uero a platāis adhuc .n. obsidebātur se Peloponēses abductūq;. De reliqs aut cū ad cōsiliū relatū esset praē indignatiōe censuerūt nō nūō q; adessent: sed omnes etiā q; puberes essent Mitylenāorū iterficiendos:

111
 ipuberes uero ac foemias i seruitutē redigēdos: dantes crimini: tū q; defissent: cū nō ea cōditiōe: q; ceteri sub ip̄erio forent: tū uel magis q; naues Peloponēsiū ad opē eis ferēdam aufā eēt i Ioniā cū periculo ire: nō .n. subito consilio uidebant defecisse. Mittūt igitur p̄pere triremē nunnatū decreta pacheti ip̄eratum: q; ut Mityleneos necaret. Postero die subit eos poenitētia quaedā & facti reputatio uisūq; seuū ac uehēmēs decretū totam necare Ciuitatem: potiusq; eos qui auctores mali fuissent. Quod ubi senterūt Mityleneoq; legati: & q; eis studebat. Atheniēses aditis primoribus: haud ægre p̄uaserūt ut de eo iteg; ad cōsiliū referret: q; bus & ipsis notū erat maiorē Ciuiū partē uelle p̄ aliquos ad se rursus de re eadem referri: Coactaq; cōfesti concione alia dicebat a sigulis sententiā. At Cleō Clezneti filius cuius eucerat pridie de occidendis sententia cuius alioq; omnium uiolētissimus & maxime ut illa tempestate i pud populum; auctori-tatis processit iterum atq; ita uerba fecit.

Oratio Cleonis Apud Athenienses

Cum saepe alias ego statū popularē aiaduerti iualidū eē ad aliis ip̄erā dū: tū p̄cipue nūc i uestra de Mitylenāis poenitētia & .n. quia secure iter uos quottidie: & sine iūdijs agitis: eodē mō erga socios estis affecti: & q̄qd̄ aut illoq; oratiōe p̄suasi deliquitis: aut misericordia tribuitis nō sentitis: id ad uestrū periculū p̄tinere & ad nullā eorū gratiā uos emoliri: nō cōsiderātes ip̄erū quod hētis eē tyrānidē: & eos qui parēt ad iūdiādū itētos & inuitos parere: neq; ob id uobis dicto audiētes eē: q; laesi tamen eis ueniā datis: sed quia uiribus uestris potiusq; ip̄oq; beniuolētia superatis. Permississimū aut ex omnibus est: si apud nos nihil eog; quae decreueritis stabile erit: nec itelligimus melius agi cū Ciuitate q; malis legibus dū cōstanter utit: q; cū ea q; bōis sed icōstāter: ut ihorēq; eē ip̄itā cū modestiā: q; p̄itā cū imodestia ac tardioris igenti hoies ad mīstrare cōmodius plerūq; Ciuitates q; solertioris. Nā isti tū legibus lapietiores uideri: tū semp̄ excellere dicendo i cōsultatiōe rei. p. uolunt tāq; nulla sit alia materia maior ubi uim ingeni sui ostēdāt. Vnde i multas calamitates Ciuitates incidūt: illi suae peritiā disidētes: nō abnuūt se legibus eē ip̄eritiores: & cū iualidiores sint q; ut benedicētis orationē reflēllāt. potius ex æquo sūt iudices q; cōcēratōres: ideoq; eis plerūq; feliciter cedit. Nūc i modū decet & nos facere non facultate dicendi: & solertiā cōtētiōe subnixos uestraē multitudini aliter ac sentimus suadere. Quod ad me attinet i eadē sentētia sū: eosq; miror q; iteg; retulerēt de Mitylenāis ac tēpus tēri p̄mittūt: rē illis cōmodiorē q; iniuriā fecere q; uobis: Nam sic q; iniuriā accepit remissius irā exerceat: q; ille q; fecit. In ulciscēdo cū recentissima offensa est: cū maxime par suppliciiū sūmimus. Miror quoq; esse q; is erit: q; cōtradicat ostendendumq; sibi ducat iniurias qdem Mitylenāoq; nobis utiles esse detrimēta uero nō ad sociorū calamitatem redūdare. Nunc palā est aut fretum facultate dicendi cōtēdere: ut quod euidens sane est: id e contrario ostendat esse i cognitum: aut lucro euocatum conari uos exulta oratiōe seducere. Huiusmōi ex cotrouerisiis Ciuitas aliis qdem emolumenta praebet: ipsa uerō indiscrimen adducitur. Cuius rei penes uos culpa est qui praue institutis ista certamina quicq; consūlitis esse uerborum spectatores: opeq; auditores: coniectantes ista maxime posse fieri futura. Ut quisq; optime dixerit & ex iā factis non id certius existimantes esse quod ipsi uidistis: quam quod audistis: delentis

pulchrorū comendatione uerborum. Itaque faciles estis falli nouitate sermōis
 difficiles animo ad exequendum qđ pbatum esse: serui semper ineptiaz cōsu-
 eta fastidientes: & se potissimū singuli cupiētes posse dicere: si hoc nequeatis asti-
 pulantes iis qui talia dicunt: ut eoz sequendo sententiā: non uideamini illis infe-
 riores eē. Qui etiā alio aliquid acute dicente: proni ad id quod dicitur laudandū
 & ad significandū uos anteq diceretur sensisse: cū tardi sitis ad ea puidēda quae il-
 linc sūt euentura aliud quāerētes ut sic dicā: q̄ ea quibus uiuatis: ne plētia qđem
 satis intelligentes prorsus uoluptate auriū capti: ac similes spectatoribus Iophi-
 litarū sedētibz potius q̄ de re. p. cōsultatibus. Aq̄bus ego uos cōabor abducere
 ostēdes unā Mitylenazōrū Ciuitatē: p̄cipuā uobis iniuriam intulisse. Nā si quid q̄
 aut iperū uestrū ferre nequeat: aut q̄ ab hostibus compellantur desciscūt ueniā
 do. Si uero hi q̄ isulā tenēt & urbem muris p̄ditam ubi nisi amari formidolosus
 nō est hostis nolter: & ubi ipi contra illū non sunt idēfensi: istructa iā classe libe-
 ri p̄terea & anob̄ are oēs i honore hīti: hoc egerit qđ aliud q̄ isidiati sūt: iserētes
 potius bellū q̄ desciscētes a nobis: Defectio. n. eorum est quibus aliqua uis in-
 fertur. Captarūt quoq̄ p̄ inimicissimos nostros nos p̄dere: quod idignius est: q̄
 si suis ipoz uiribus nos bello petissent. Quibus nec calamitates uicinoz exem-
 plo fuerūt: quicūq̄ iam post rebellionem a nobis superati sūt: nec presens sua fe-
 licitas segnitiam attulit: ne i pericula uenirent effectiq̄ ad futura audaces maio-
 re quidem spe: q̄ p̄ uiribus sed miore q̄ uolūtas fuit bellū sumpserūt atēferen-
 dā iusticiae potētia rati. nulla. n. iniuria lacerati ob id puose superaturos arbitra-
 ti sūt. Nobis arma intulerūt. Si quidē tolet usuuenire in Ciuitatibus preserti iis
 q̄bus breui & in sperato felicitas cōrigit: ut ad inuolētiā conuertatur: & plerūq̄
 quae secūdu rationē hominibus p̄spera eueniūt stabiliora sint: q̄ q̄ p̄ter opinio-
 nē faciliusq̄ p̄pe dixerim eē propulsare aduersa q̄ tutari secūda. Decuerat autē
 iā olim Mitylenazos nihilo peculiaris honore q̄ ceteros a nobis affici. Nam nō
 eo petulantia p̄cessisset & alioquin natura comparatum ē: ut obnoxios sibi q̄s
 q̄ contemnat: non obnoxios admiret. Plectatur itaq̄ nunc pro magnitudine sce-
 leris: neq̄ pacis culpā iputantes populum absoluatis: Cuncti nanq̄ nos pariter
 inuaserunt quibus liceret nunc si ad nos confugissent rursum i urbe degere. Sed
 quia existimarūt tutius piculū eē: si p̄ paucos res ageretur ipi quoq̄ defecerunt.
 Respicite qn̄ ē ad socios: quorum si easdem poenas infligatis & iis q̄ coacti ab
 hoite & iis qui uoluntarii defecerunt: quem tandem fore existimatis: quem non
 ad deficiendū quantulūcumq̄ caula impellatis: cum is si prospere cedit liber sit
 si minus nihil intollerandum patiat. Ex quo nos in omnibus Ciuitatibus pe-
 riculum subibimus: tum pecuniarum tum corporum: Et si Ciuitatem expugna-
 uerimus ea profligata prouentibus p̄ quos uires habemus in posterum carebi-
 mus. Si non expugnauerimus ipsos p̄ter eos qui nunc sūt: hostes habebimus
 & quo tempore nos oportet aduersus illos stare in bello sociali occupabimur.
 Non igitur conuenit spem eis proponere aut sermone persuasam: aut pecuniis
 emptam ueniā consequendā tanq̄ hominum more peccauerint. Non enim in-
 uiti lacerunt: sed scientes insidiati sunt. Quod citra uoluntatem fit: id dignum ē
 ueniā. Itaq̄ ego & tunc primum repugnaui: & nūc ne decretorum uestrorū uos
 poeniteat repugno: ne ue tribus rebus imperio perniciosissimis delinquatis: mi-
 sericordia: uoluptate orationum leuitate. Nam misericordiam quidē iis qui simi-
 les sūt tribui iustū ē: nōq̄ iis q̄ nec e diuerso miserētur. Et necessario se p̄petuos
 cōstituerūt hostes. Oratores at̄ q̄ dicēdo oblectāt: hēbūt aliās minoribus i rebus

Lucanus noster. O faciles
 dare summa deos eadem
 q̄ tueri difficiles.

Quod citra uoluntatem fit
 dignum est ueniā.

dicendi certamen: non ubi Ciuitas paululū oblectata faciat magnam iacturam:
 & ipi ob benedicta bene accipiantur. Lenitas uero potius illis exhibetur qui in
 posterum morigeri: quā qui: nihilomius hostes: atq̄ uidem futuri sūt si relinqū-
 tur. Atq̄ ut semel omnia dicam: si mihi assensu fueritis quae iusta sūt & utilia cir-
 ca Mitylenazos agētis. Sin minus neq̄ illis gratificabimur & uos ipsos potius cō-
 demnabitis. Quippe si recte isti defecerūt: profecto uos non legitime imperatis
 quāq̄ & si non legitime tamen cum hoc agendum uobis censeatis. Oportet uos
 non legitime ex uestra utilitate de istis supplicium summere: aut certe ab impe-
 rando desistere: ac sublato periculo bonoz uiroz fungi offitio. Refundatis agē-
 dum eadem in auctores poenam: ostendatisq̄ uos non minus exulcerato esse ani-
 mo inulciscendo licet euaseritis: quā illi fuerunt & in isidiando. Cogitantes quae
 nam ipsi si uicissent credendi sunt fuisse facturi: qui p̄sertim iniuriā facere ca-
 perunt. Qui nulla iniuria irritati ad laedendum ueniunt: ii ad perniciem tendūt
 suspicantes periculum quod eos manet ab hoste quē relinqūat: quisq̄. n. aquo
 non oportuit laesus est: acerbiorē si euasit in illum quā iustū in hostem. Nolite
 ergo uestri ipoz fieri proditores: & animo quā proxime accedentes ad ea quae
 paluri fuitis: prout nihil p̄ceptastis: quā ut eos caperetis: nunc talionem red-
 datis non protinus ob p̄sentem statum emoliti: nec cladis quae tūc uobis im-
 pendebat obliti. Plectite istos pro merito pariter & ceteris sociis insigne p̄be-
 te exemplum: q̄ quis defecit eū a nobis morte multandum. Hoc enī si cogno-
 uerint uos depolita cura minus cum uestris ipoz sociis quā cū hostibus decer-
 tabitis. Hae Cleon post quē Diotodus eucratis filius qui maxime isuperiore cō-
 tione cōtradixerat ne Mitylenaei neccarēt p̄cessit atq̄ ibi huiusmōi uerba huit.

Oratio Diotodi dicentis Sniam Cleoni contrariam

AEquē illos ego qui de Mitylenais itez ad consilium retulerunt accu-
 sandos puto: neq̄ illos laudandos qui maximis de rebus sapius con-
 sultari uerant. Statuozq̄ duo p̄cipue cōtraria eē ad bene cōsulendū
 celeritatem & iram. Quoz alterum inscite fieri amat. Alteq̄ temere ac parum
 considerate: & cum qui repugnat quin res uerbis doceatur: aut amētem esse: aut
 putare sua aliquid interesse Amentem quidem si quo alio mō cēset fieri posse:
 ut futura quae latēt nisi oratione patefiāt. Sua autē interesse si uolens aliqd turpe
 persuadere non arbitratur de eo se posse belle dicere: sed eos qui ex aduerso dic-
 turi & qui audituri sūt deterrere criminādo. Vez illi odiosissimi sunt qui cōtra
 dicentibus p̄iudicium aliquid corruptelae opponunt. Nam si imperitia obice-
 retur is cuius snia in Seātu nō uicit p̄ ipertiore utiq̄ nō p̄ iniustiore discederet.
 Obiectata uero iniusticia idem siue eius snia uicit suspectus fit: siue non uicit i
 iustus habetur non solum inscitus. Ex quo ēt res. p. detrimento afficitur deficiē-
 tibus ei hoc timore qui cōsultant q̄ti melius cū ea ageret: si tales ciues nulla fa-
 cultate dicēdi p̄ditos haberet: q̄ ita minimū ad peccandū hoies iducerēt. Porro
 debet & cuius bōus non absterre alios a cōtradicēdo: sed ex pi loco demōstra-
 re se meliora dicere & bene morata Ciuitas nullo eū honore afficere: q̄ p̄ceteris
 bene cōsulerit: sed nec honorē quē ille hēt imiuere. Itē q̄ i cōsulēdo inferior
 fuit nullo dēcore ne dū supplio p̄leg. Ita. n. & is cuius snia p̄bata ē q̄ mimum
 uel ad grām uel alter ac serit quo plus hōris cōseq̄ loq̄: & is cuius snia p̄batur

quam minimum concupiscet eadem ratione gratum faciendo conciliare sibi multitudinē. Quare nos cōtraria agimus: qui si quis decurrione suspectus sit etiam si optime dicat: tamen inuidia lucri nondum explorati: exploratam ciuitatis utilitatē repudiamus. Nec dubium est statim cum audiuntur nō minus suspecta bona esse quā mala. Ex quo oportet ut similiter & qui optima & qui pessima Ciuitati uult persuadere: dolo id & mēdacio agat: nec possit ob has praeestigias exproposito quipiam illi soli prodesse: nisi decipiat. Nam qui propalam largitur ei aliquid is inuispitionem ueniet ne id clam lucri facere uelit. Enim uero decet nos qui ex hoc loco de rebus summis tanti momenti ducimus longius prospicere: quā uos qui ex propinquo consideratis cum praesertim nos rationē reddere debeamus consilii nostri: uos non debeatis uestrae auscultationis. Nam si is qui persuasit & is qui persuasus est aequae multarentur profecto uos modestius iudicaretis. Nunc si quando destituti spe estis unam per uasoris sniam cū iracundia plectitis: non uestras ipsoꝝ qui frequētes una peccastis. Ego autē neq; cōtra dicturus pro Mitylenæis processis: neq; quempiam accusaturus. Non. n. de illoꝝ facinore nobis certamen est si sapimus sed bene de nobis consulendo. Neq; eis si nocentes plane asserere uero: idcirco uitā adimi iubebo: neq; si qua uenia dignos: idcirco ueniam dari nisi constiterit idem Ciuitati conducere. Quippe cum existimem de futuro nos magis quā de praesenti consultare: & hoc quo Cleon praecipue nititur utile esse ad cohibendas inpostegꝝ rebelliones utile esse poenā proponi mortem: ego e contrario interpretor ac melius alter rem esse casurā. Quare soꝝ ne praestitius ad persuadendum apposita oratiōe utilitatē meā respuat. Nā eius oratio cum sit ad iustitiam propentior: forsitan apud uestram quare nunc in Mitylenæos iram est praeponderet. Verum nunc non disceptamus nos iudicio cum illis: ut de iure queri oporteat: sed de eis deliberamus quē admōm nobis sit utiles. Est quidem multis i Ciuitatibus constituta mors poena non modo huiusmodi criminibus: sed etiā minoribus tamen spe sollicitati homines periculum aduē: neq; id unq; ad hoc aliquis accessit qui opinaretur nequaquā insidias sibi succisuras: & quare Ciuitas unq; non ideo deficit: q; crederet se maiorem habere quā habebat apparatus uel suum uel socialem. Ingenitum natura est omnibus & priuatim & publice delinquere. Nec ulla lex tanti est quare istud prohibere possit: cū per omnia sit itum supplicia: si quo modo his terroribus homines a facinorosis minus laederentur. Nec ab re olim maximis sceleribus mitiores fuerunt poenae constitutae. Harum pleraque: cum iam eas tempore praeruaricamur in mortem redactae sunt. Quam tamen & ipsam praeruaricamur. Itaque aut aliquis isto uehementior inueniendus est terror: aut ne iste quidem coercebit. Nempe huic ex necessitate in opia praebet audaciam: illi avaritiam opes per insolentiam ac timorē: illis aliæ quare accidunt causae. Impetu homines ut suo quisque occupantur in sanabili quodam & potentiore: quam ut reprimatur in periculum deducuntur. Praeterea plurimum officiant spes ac amor: hic quidem dux: illa uero comes: hic inuidiarum uitandarum immemor: illa prosperitatem fortunae suggerēs. Ex quo fit ut quare incerto sunt praemia: potentiora sunt poenis quare subiecte sunt oculis. Accedit his fortuna quare nihilominus ad euocandos animos pollet. Nam ex inopinato oblata aliquando uel ex minoribus causis dicit aliquem ad periclitandum: nec minus Ciuitatem: immo tanto magis quanto de maioribus ei res est: deliberrate d ipio ppagado: & qsq; caeteris cū ciuibus iunctus iscite plus qdā spei sibi ppōit. Deniq; & impossibile & igētis uecordie ē credere: quotiēs hūana natura

ad aliquid agendum concitato impetu tendit ulla prohiberi: aut legum ui aut alia difficultate. Quare non oportet nos neque mortis poena tanquā fideris fore confisos de Mitylenæis cōsulere deterius: neq; ad deipationem illos qui defecerunt ipellere tanquā eis poenitere non liceat: neq; breuissimo tempore delictū eoz eluere. Considerate nanq; si qua nunc Ciuitas q; defecerit norit non desperandā sibi a uobis salutem: eam de se dedenda conditiones acceptura: adhuc habentem unde reddat uictoribus impensas belli inpostegꝝ tributa soluat. At illo modo quā tandem putatis quare non & melius se quā nunc fecit ad bellū instruat: & obsidionem ad extrema perferat. An idem ualet diu post & confestim in deditiōnem uenire. Et nobis quo modo detrimentosum non sit: dum illi se dedere reculant: nos sumptus facere in obsidendo: & si capimus profligatam capere Ciuitatem: & emolumentis ex illa deinceps priuari propter quare sumus nos hostibus pares. Quapropter non tanq; iudices debemus nos exacte de nocentibus sumere supplicium: sed considerare quē admōm in futuro rationem habeamus pecuniarū suppeditadagꝝ ex ciuitatibus moderate multatis: nec custodire eas ex legum leueritate: sed ex opoz sedulitate. Cuius rei nūc contrarium facius q; si quē liberum: sed ui alterius imperio subditum & merito reperentē deficiendo libertatem subegimus: trucidet in eum putamus aduertendum. Oportet non ualde plectere liberos homines q; rebellarunt: sed ualde custodire anteq; rebellēt: & an reuertere ut ne ueniant quidem in huiusmodi cogitationē: cunq; ceperimus p minima culpam hanc eis imputare. Aduertite praeterea quā opere sitis peccaturi: si Cleoni assentiamini. Nunc quidem singulaꝝ Ciuitatum populus in amorem uestri propensus est: & aut non deficit cum potentibus: aut si deficere cogitur continuo defectionis auctoribus infestus est. Ita Ciuitatis illius uulgus uestri studiosum habentes pergitis in bellum. Quod si populum Mitylenæum occiditis qui & tunc defectionis expertus fuit: & ubi arbitrium armoz nactus est Ciuitatem tradidit: primum in benemeritis eritis iniuri. Deinde id quod maxime optant potentes cōstitueris. Quippe ubi ad defectionem traxerint ciuitatem protinus habebūt in partibus populum propoita per uos eadem oibus poena: tam iis qui deliquerunt: quā iis qui non delinquerunt. qui si et delinquissent dissimulandum est: ut id quod adhuc nobis superest sociale non fiat hostile: & hoc ipse multo utilius arbitror ad imperii conseruationem: nos iniuriā accipere nō inuitos q; eos occidere: quos non debemus. Neq; id qd Cleon ait reperietur iustā ultionē eandēq; utilem esse posse. Vos uero cū intelligatis haec meliora esse: nihil neq; misericordiae: neq; lenitati indulgentes: quibus ne ego quidem adduci uos sino: ex his quare suasi: mihi ac quiete de iis quos Paches tāquā noxios misit p otū iudicate: caeteros illic habitare permitte. Haec. n. & in postegꝝ bona sunt & hostibus iam formidolosa. Nā quisq; bene consultat: is cōtra hostes plus pollet: q; qui temeraria ferocitate ad facta prumpit. Talia Diotodus. His snis diebus inter se maxime contrariis: tamen res incontrouersia fuit: apud Athenienses & cū ad suffragia uentum est: parem utraq; snia numerum tulit: & Diototi superior fuit. Mittūt itaq; aliam e uestigio triremem ne forte non assecuta haec priorē quare uno ferme die & una nocte pcesserat: extinctam offenderet Ciuitatem. Instructa est autem nauis a Mitylenæis legatis & uino & ordeaceo pane ipsiq; Viri pmissis onerati si alteram nauē puertent. Qui tanto studio nauigarūt: ut inter remigandū comederēt panē uino oleoq; maceratū: & p uices alii somnū cape rēt alii reigarēt: nullo flatu qd fortūatū fuit aduersate. Huc imōm sibi istate hac

Heta

Dicit diotodotus

Minoa Insula

naum: superior illa utiq; ad triste ministerium non festina: tatisper processit: du Paches decretum legeret: & ad exequenda mandata se prae pararet. Ibi posterior superueniens ne Ciuitas perderetur prohibuit. Adeo Mitylene prope periculum uenit. Caeteros aut quos paches miserat: & praecipuos detectiois auctores ex Cleonis Sna Athenienses morte mulctarunt numero paulo plures mille: & muros Urbis eorum demoliti sunt. & naues ademerunt: nec tributum postea lesbis imposuerunt: sed diuiso loco praeterquam Metymnaeoz in tria milia partium diis trecentas dedicauerunt in certas colonos inter se sortiti miserunt: iussis lesbis in singulas partes eis pendere quotannis binas argenti minas: ut ipsi colerent terram. Ademerunt: praeterea quaecumque tenuerant oppida in continente Mitylenae: Vnde postea Atheniensibus paruere & apud lesbum quidem ita res gestae sunt. Eadem aetate post receptam lesbum Athenienses duce Nicias nicerati filio cum copiis aduersus Minoam insulam ierunt: quae ante Megara iacet quae Megareses turri ibi extracta pro praesidio utebantur. Volebat aut Nicias Atheniensibus illic custodiam esse breuiore spatio: & non in budoro atque salamine: ne uel Peloponenses quotiens illinc proficisceretur laterent ipsorum triemes quale prius contigerat latronum excursionibus ne uel Megaresibus introire nauibus unquam liceret. Iam primum igitur a Nicias duas quae prominebat turres machinis e mari expugnatae: nauium inter illa & insulam accessum liberat: atque id continentis qua pontem uersus per palustria mittebantur auxilia: insulae non ita multum distanti a continente muro munit. Vbi hoc paucos intra dies confecit: mox relicto in insula apud mure praesidio cum copiis rediit. Per eadem huius aetatis tempora Plataenses cum iam comaeorum non haberent nec expugnari possent: cum Peloponensibus transegerunt: ad hunc modum. Accesserunt illi ad muros Urbis: eos isti ad propulsandum inualidi erant. Quorum imbecillitatem intelligens lacedaemonius dux noluit Urbem uel capere. Quippe cui ex lacedaemone praecipuum erat: ut si quando cum Atheniensibus conueniret: & utriusque ad reddenda oppida bello capta consentirent: non esse Plataeae reddenda tanquam sua se se sponte dedisset. Mittit autem ad eos Caduceatorem qui diceret nunquid se & Urbem uellent ultro lacedaemoniis dedere: iudicesque illos habere: de noxiis supplicium: de indemnato nemine sumpturos. Haecenus Caduceator isti se & Urbem iam enim in ultima erant debilitate dediderunt. Quos aliquot diebus pauere Peloponenses: usque dum ex lacedaemone quingenti iudices aduenerunt. Illi ubi affuerunt nullam his accusationem proposuere: tantum accersitos percontati sunt nunquid a bello moto de lacedaemoniis ac sociis quippiam benemeriti essent. Hi respondentes poposcerunt licere sibi longius dicere. Acceptaque dicendi uenia: delecti ex eis astymachus asopolai & lacon Aimnesti filius cui publicum erat cum lacedaemoniis hospitium progressi talia dixerunt.

Oratio Plataensium apud lacedaemonios

Equidem lacedaemonii uobis habentes fidem nos deditioem Ciuitatis Urbisque fecimus: non existimantes tale subeundum nobis esse iudicium: sed ciuile aliquod neque apud alios iudices ut nunc est quam apud uos & de iure maxime disputandum. Nunc autem ueremur ne utraque nos defellerit opinio. Suspiciatur enim merito & certam esse de uita: & uos non exaequo adiudicatum uelisse. Cuius rei signum est quod neque ulla nostri accusatio quam debeamus

refellerere Antecessit: sed ipsi ut loquremur poposcimus: & interrogatio uestra per breuis fuit. Ad quam uera responsio causa uestra inimica est: falsa coargui potest. Undique itaque ancipiti in conditione constituti: & cogimur & tutius quam tacere arbitramur aliquid dicendo periclitari. Etenim id quod dici potuit si dictum non est fodiat mentem eorum qui in hoc casu positi sunt: tanquam saluti tunc futurum si dictum fuisset: & nobis praeter caetera arduum est ad persuadendum uobis. Nam si ignoti inuicem essemus afferendis testimoniis quorum essetis ignari haud dubie proficeremus. Nunc apud scientes omnia loquemur: ueriti non quidem ne uobis quos antea cognitos habetis hoc crimini detis: quod uestra uirtutes uestrorum sociorum uirtutibus inferiores sint: sed ne ad aliorum gratiam iudicium subeamus iam praeractum. Nihilotamen minus quid iuris & aduersus similitatem Thebanorum & erga uos caeterosque graecos habemus. Exhibebimus ac persuadere conabimur uestra benefacta recensentes. Etenim quod ad breuem interrogationem pertinet nunquid hoc bello de lacedaemoniis sociisque benemeriti sumus: dicimus si ut hostes interrogamur non fecisse uobis iniuriam: quod nullo uos beneficio affecimus: sin ut amicos uestra inuia uos peccasse potius bellum nobis inferentes. At in pace quod eam nunc nos priores non rumpimus & aduersus Medium: quod soli ex Boetiis tunc ad uos accessimus pro graeciae libertate boni fuimus. Siquidem cum medi terranei sumus tamen apud Artemisium praedio nauali pugnauimus: & dum in agro nostro dimicatum est: uobis ac Paulaniae affuimus: & si qua alia per id tempus cum discrimine sunt a graecis gesta: eorum nos omnium participes supra uires extitimus. Vobis quoque seperatim lacedaemonii cum maximus Spartam terrore circumstetisset: post terremotum facta in lthomen mancipiorum fugati: etiam ex nobis ipsis partem auxilio misimus. Quarum rerum nefas est excidere memoriam. Et talem quidem praesentis temporibus operam optimamque nauauimus. At hostes postea fuimus. Vos in culpa qui nos societatem obsecrantes cum a Thebanis angeremur reiecitistis: utque ab Atheniensibus tanquam uicinos confugeremus iussistis: cum ipsi longinquus essetis. In bello itaque nihil indignum a nobis neque passum si fuisset neque passuri. Quod si ab Atheniensibus uestro iussu deficere nolumus haud iniurium est. Etenim cum nos illi contra Thebanos dum uos pigebat adiuuerint: prodere eos honestum non erat: praesertim quos in societatem praecipue adduxissemus: a quibus uis Ciuitatis accepissemus. Ex quo deicit quaecumque nobis illi praecipissent: nos strenue exequi. Quae uos duces cum suis utriusque sociis egistis: si quod non probe egistis facti culpa non penes illos est qui secuti sunt: sed penes eos qui duces ad praue agendum extiterunt. Thebani cum alias multas iniurias nobis intulerunt: tum uero postremam hanc quam ut nostis horum causa est quam patimur. Nam cum Urbem uestram foederum tempore & die solemani coepissent: merito eos supplicio afficimus secundum communem omnium legem: quae sanxit hostem mulctari licere a quo inuadaris propter quem mulctatum nunc haud recte nos plectimur. Nam si iusticiam praesentis utilitate uestra ex illorum comilitio metiemini: profecto non religiosos uos iudices esse declarabitis: & commo magis quam honesto ieruire. Quod si uobis isti nunc utiles uideantur: certe multo nos magis ac reliqui graeci: tunc utiles extitimus: cum in manus eestis discrimine adducti. Nunc enim uobis ad alios iudicandos aduersusque assunt. At eo tempore barbarus seruitute omnibus graecis imponebat dum isti cum illo fuerunt ut iustum sit huic nostro peccato si quod peccatus oppoi nostrae: quo tunc erga uos fuisset studiū: quod ipso peccato maius esse repletis: & eo maius quod ea tempestate rari fuerunt egraecis: quod uirtutem

Artensium

2
obtiicerent suam uiribus Xerxis laudatque potius sūt qui dum inuaderēt nō habuerunt rationem utilitatis tuelæque suæ malentes cum periculo audere pulcherrima: ex quibus nos fuimus & quidē præcipuo honore affecti. Quo noie nunc ne pereamus ueremur: sicuti potius Atheniētes iuste quā uos astute. Enim uero decet idē de eisdem rebus uos sentire pariter & declarare: nec utilitatē re ulla alia metiri: quā sociorū pbitate a quibus dū firma ppetuo gratia beneficiis hētur: præsens pfecto quā aliquādo nobis debuerūt gratia refertur. Considerate quoq; nūc aplerisq; uos græcis existimari probiratis esse uirtutisq; exemplar. Qui si de nobis iniquā tuleritis sniam uidete: nō. n. occulte hāc cām iudicabitis ne factū uestrū nō pberur: qui de nobis bonis uiris ipsi meliores indecēs aliqd statueritis. & hoium de græcia benemeritorū spolia publicis i templis reponatis. Et sane idignū uideat uos lacedæmoios euertere Plataeos quā Ciuitatē patres uestri uirtutis: ergo itripode delphico iscripsierint: & ex oi græcia prorsus delere propter Thebanos. Eo nanq; calamitatis deuenimus ut & p̄turi fuerimus si Medī uicissent: & nunc apud uos prius amicissimos superemur a Thebanis: duasq; difficultates maximas subeamus: tūc quidem fame peundi: nisi nos Urbemq; de deremus: nūc aut capitis cām dicendi: & ab omnibus Plataenses sumus abiecti: deserti: i honorati qui supra uires fuimus studiosi græcorū: neq; eorū tūc sociorū quisq; nobis est auxilio: et ne uos lacedæmonii unica spes nostra pax firmi sitis officiorū flectami: & si qd a Thebanis psuali estis: a sētētia recedatis: repositisq; uicissim illos gratiā: uestrā de nobis occidendis: quos minime debetis: spetiosam gratiā pro turpi reddentes: nec i præbenda aliis uoluptate dedecus ipsi accipiatis. Nam ipromptu est uobis corpora nostra morte mulctare: sed arduum eius facti infamiam abolere: q; nos iniquo supplicio afficiatis: homines uobis amicos: non inimicos & si necessitate hostes. Itaq; si nobis metum mortis eximetis in nocēt iudicaueritis: illud ante omnia cogitantes in uestram nos potestatem uemisse uoluntarios ac manibus passis: cuiusmodi homines græciæ ritus occidi uetat. Præ terea de uobis perpetuo nos esse benemeritos. Intueamini nanq; sepulcra patrū uestrorū quos a Medis interemptos: & i nostra terra sitos quotānis publice honestamus: cum aliis inferiis: tum uero indumētorū apparatu: & quoscunq; nostrum solum fert: fructuum primitiis iusta soluētes: uiri ex amica uobis regione & beni uoli aliquando socii uestri ac cōmiliones. Quibus uos e contrario facitis non re cte sentiētes. Considerate. n. Pausanias quidē qui illos sepellit: sepellit tāq; in terra amica & apud amicos. Vos aut si nos occideritis agrumque Plataensem Thebanum feceritis: quid aliud quam patres uestros: atque cognatos iis quibus nunc afficiuntur honoribus: exutos delinquetis: in terra hostili & apud ipsos interfectores. In super solum in quo græci seruitute liberati sunt: in seruitutem redigetis: delubra deam apud quæ conceptis uotis illi Medos superarunt: deserta patimini primas aras eorum: qui hęc condiderunt ædificaruntque tolletis: rem pfecto lacedæmonii indignam uestra gloria: indignam publicis græciæ institutis: indignam pro genitorum memoria: indignam beneficiis nostris: ut alienæ inimicitiae gratia: nihil ipsi læsi nos occidatis: cum dignū sit: ut ueniam detis ut animo frangamini: ut modesta capiāmini misericordia: considerantes non solum qualia: sed quales sumus acerba passuri: & ipm calāitatis incertū quādoq; accidere ēt: imerenti. Vos itaq; put debetis & put necessitas cogit oramus iplorantes eorundē altariū & græciæ & cōes deos: ut nobis hęc allegatibus assenciamini:

17
III
ne iusiurādum quod patres uestri iurarunt obliuiscamini: per quoq; sepulcra supplicauimus: inuocantes ēt eos uita defunctos: ne subiiciamur Thebanis: ne ue amicissimū uestri inimicissimis nostris tradamur: illū uobis i memoriā i rede gentes diem: quo cū patribus uestris præclarissime gessimus: hodiernū esse quo durissima quæq; pati periclitamur. Sed quoniā homibus in hanc cōditionē positis ut necessarium ita tristissimum est finem loquendi facere: quia cum sine loquendi finiri uita periclitatur. loqui cessantes adhuc loquimur: Ciuitatem nos Urbemq; nō tradidisse Thebanis. Præoptassemus enī quā hoc turpissima nece fameq; interire: sed uobis fidem uobis habentes. Quod nisi exoram iustam est in eadem nos unde processimus: restitutos sini quocūq; periculum deligere: hoc etiā admonētes ne Plataenses homies græcorū aliquādo studiosissimi ex uestris manibus lacedæmonii æque uestra fide: & uestri supplices Thebanis capitalissimis inimicis prodamur: sed nostræ salutis auctores sitis: ne qui cæteros græcos uindicatis in libertatem iudem nos extinguat. Et talia quidē dixere Plataenses. Thebani aut ueriti ne quid ob hęc lacedæmonii cōcederent: processerunt & se quoq; orationē habere uelle dixerūt: quoniā ipsoꝝ opinione longior cēt data uenia respōdēdi illis ad itterrogationē. Vbi loquēdi facta potestas est ita exorfi sunt

Oratio Thebanorū contra Plataenses

E Quidem dicēdi Partes haud quā postulassemus: si isti & breuiter ad interrogata respondissent: nec in nos conuersi crimina obieciēt: nec se ipsos præter rem tum excusassent nemie accusante tum laudassēt: nullo detrahente. Nunc aut oportet ea nos partim negare: partim coarguere: ne ipsis & sua iactantia & nostra profit inertia. Vos uero auditis utrisq; quid ueri sit iudicabit: iam primū cur hoꝝ aduersarii facti sumus hinc extitit: q; cū Plataea ex omni Boetia postremā condidissimus: aliaq; cū hoc oppida q; conuenis exterminatis optinuimus: isti nostꝝ imperium quē admōm a principio fuerat constitutum dedignabantur soli oīum Boetiorū transgressi priæ instituta. Ad quæ custodiēda cum cogerentur ad Athenienses defecere: cunq; illis nos per multis iacturis affecere: quæq; & talionem acceperūt. At postq; barbarus græciā inuasit aiunt se solos ex Boetiis non sensisse cū Medis: & in hoc p̄cipue tum se iactāt: tum nobis cōiuitant. Nos uero fatemur eos nō sensisse cū Medis quia nec Athenienses. Vex cū eadem ratione tenderent Athenienses aduersus græcos: dicimus uos solos ex Boetiis ab Atheniētibz stetitisse. Atq; id quo pacto utriq; fecerimus cōsiderate. Nostra quidem Ciuitas ea tempestate neq; per legitimum paucorū principatum: neq; per popularem statum administrabatur: sed quod legibus ac Ciuitati insensissimum est proximeq; ad tyrannidem accedit: potentia paucorū qui suas facultates fundandi spe: si Medus rex potiretur ui plebem coercentes barbarum induxerunt. Quod certe ciuitas uniuersa non fecit neq; tunc sui arbitrii ut dignum sit exprobare ei q; non saluis legibus peccauerit. At ubi post Medis disessum leges recepit considerare oportet: cum postea Athenienses inuaderent græciam: & suæ ditioni nostram regionem subiicere conarentur: eiusq; propter intestinas discordias bonam partem subiicissent. nūquid nos pugnā aut Cheronazā cōmissa uictores Boetiā liberauimus: & nūc libeter aliā græciā cū cæteris liberatis: tātū equorū copiarūq; p̄stātes: q; tū nulli sociorū. Atq; hęc hactēus de purgādo crimie qd cū medis seuius. Quod at uos magis græciā læseritis ac digniores

Dixere plateenses

Cur Thebani plateenses inimici

2
fictis omni supplicio: temptabimus ostendere. Extitistis ut dicitis ad nos ulciscen-
dos Atheniensium socii atq; conciuēs. Oportebat ergo uos dumtaxat aduersum
nos non etiā aduersus alios illis praestare comitatū: cum praesertim si quo ab eis
inuiti ducebamini: praesto lacedaemonii essent societate uobis cum istis iam ide
contra Medū contracta quā ipsi tantopere allegatis: quae satis erat ad nos arcen-
dos ab inferenda eo iniuria: & ad uestrae prorsus securitati consulendū. Sed nimi-
rum uolentes non coacti iam partes Atheniensium elegistis. Et postea dicitis de
forme futuꝛe fuisse prodere benemeritos: imo deformius fuisset uniuersos pro-
dere graecos: cum quibus coniurastis quā solos Athenienses & graeciā liberan-
tes: quā in seruitutem redigentes quibus non aequā uos gratiā retulistis nec a de-
decore alienam. Quippe iniuria lacesti ut dicitis illos alciuistis: & eisdem in fa-
cienda alius iniuria uos socios praestitistis. Et sane minus turpe est similem gratiā
non reddere: quā eam quae cum iusticia debetur per iniustitiam reddere. Ex quo
declarastis uos solos ex Boetiis non graecorū causa non stitisse a Medis: sed nec
quia nec Athenienses steterunt eadem quae illi facere uolentes contraria quae ca-
teri graeci. Et nunc ab iis contra quos pro aliis strenui extitistis: exigitis ut uobis
prohinc. Veꝛe nequaquam est aequū sed quae admōm Athenienses elegistis: sic ab eis ad-
iuuamini: nec allegetis illius temporis coniurationem tanq̄ nunc ob illā uos li-
berari oporteat: cuius desertores: praeruaricatoresq; fuistis: ad Aeginetas potius &
aliquot aliorū qui coniurauerāt subigendos quā subigi phibuitis: Et haec neq;
inuiti ut pote saluis legibus: quas in hūc diem hētis: neq; sicuti nos ab aliquo co-
acti. Nouissimā quoq; anteꝛ muro cōcluderemini exhortationem ne essetis in
partibus sed in otio admittere recusastis. Quinam igitur sunt apud omnes gra-
cos uobis odio digniores: qui in illorū perniciē strenui maluistis esse: pfecto nūc
ea in quibus aliquādo boni extitistis: ut fertis nequaquā uobis natura conuenire
indicantes. Nam ea demū pbata sunt niti ueritate quae natura perpetuo uoluit.
Veluti hoc q; cū Atheniensibus iniquum ingredientibus iter perrexistis. Haec
nec quae pertinebat ad hostendendū & nos inuitos a Medis: & uos ab Athenien-
sibus uoluntarios stitisse. Quod autē ad extremum dicitis uobis iniuriā factam
q; nefarie nos stātibus foederibus: & die solemnī ad Urbem uestram accessimus:
ne in hoc quidem nos magis quā uos delinquere existimamus. Nam si dum ad
Urbem uestram uenimus oppugnassēmus uos: agrūq; hostili more uastassēmus:
iniurii nimis fuissemus. Sin uero quidam ex uobis tam opibus: tum genere pri-
mores: q; uellent uos ab externa societate desinere & ad cōia Boetiōꝛ oīum redi-
re iura nos ultro accerierunt. Quid tādem iniuriā facimus. Qui enim ducūt
potius quā qui sequuntur delinquant. Quāq; nec nos nec illi ut nostra fert opi-
nio delinquant. Quippe ciues ut uos & qui pluribus: quā uos rebus periclitabā-
tur: suas ipsorū portas aperuerunt: & in suam Urbem intromittentes amice nos
non hostiliter uolebant eos qui ex uobis peiores essent: non amplius malos esse:
& qui boni quae merentur optinerent: moderatores ipsi uestrae mentium non
corpōꝛ exterminatores e patria: sed redintegrates in pristina necessitudine: nec
ulli uos hostes esse: sed cū oībus aequiliter foederatos reddere uolentes. Cuius rei
signum est q; neque hostiliter egimus si quidem nemini: uis illata a nobis est: &
ediximus ut quisquis secūdm cōmunes Boetiā ritus degere uellet ad nos trā-
siret. Vos quoque libenter trāstis ac pactione inita initio quieuistis. Sed postea
cum nos paucos esse cognouissetis: non paria nobis: si: quid inhumane uidebat
egisse reddidistis: qui cum multitudinem ingressi non oratione nos inducendos:

111
48
ut exiremus a nouitate operis superdidistis: sed cōtra pactionē in nos cūcti irru-
istis. Et quosq; pugnātes occidistis eos haud ita sane desideramus. Nam iure quo-
dam id passi sūt. At quos & uiuos & manus pudentes capistis quosq; spopon-
distis nobis nequaquam uos interfekturos: eos nefarie inter emistis. Opus quid ni ne-
farium immane & ter iniquū: idq; breue intra spaciū tum soluendo pactionem
tum uiros postea occidendo: tū illos nō iri occisum: si nihil agros uel tros lae-
deremus mēdaciter pollicendo. Et tamen dicitis nos praeter ius agere & uos esse q;
pōnā detis indignos. Indignos pōna pfecto si nō recte isti iudicabūt: imo di-
gnos q; ob ista oīa pōnas detis. Atq; haec nos Lacedaemonii & uestra & nostra
causa cōmemorauimus: uestra quod ut q; cōdemnaturi hos estis: iuste sentiatis:
& nos i expetenda ultione tanto magis simus infōtes. Neq; uero prisca istorū de-
cora si qua extiterūt audientes uos frāgāt: quae iniuriā quidē patientibus debet
eē praesidio: iis uero q; aliquid turpitudinis admiserunt duplicare suppliciu: quo-
niam nulla rationabili causa peccauerūt. Neq; lamentis aliqd ac miseratiōe pro-
ficient: iplotates patrū uestrorum sepulcra & suā solitudinem deplorates. Nam
multo tristiora nos passam ostēdimus nostrā iuuentutē: q; ab istis trucidata est:
cuius partes partim in coronā cū ad uos Boetiam ducerent: mortem q; petierūt
partim in senio filiis orbatī apud desolatas domos: lōge iustioribus uos precibus
obsecrant: ut de istis sumatis supplicium: quia ex omnibus ii dignissimi sūt mise-
ricordia: qui idignū aliquid passi sunt: & econtrario ii a quibus indignitas uēit:
digni sunt: quorū calamitatibus gaudeamus: quales hi sunt sua ipsorū nunc cul-
pa deserti. qui meliores socios libenter repudiauērunt quicq; nihil a nobis laesi lese-
rūt magis odio q; causa iudicantes. Adeo minores q; pro merito nunc pōnas da-
bunt: Nam legitime punientur. Neq; uero ut aiunt manus in pugna protenden-
tes: sed ex pacto se le in iudiciū tradiderūt. Quae cū ita sint Lacedaemonii & le-
gi quā isti puaricati sunt: subueniente: & nobis q; passi sumus in iusta: iustā grati-
am reddite eorū que grauiter gessimus: neq; istorū uerbis apud uos repullam se-
ramus Aedite graecis exemplum nō uerborū uos: sed rerū proponere certamā.
Res si bonae fuerit breui cōmemoratiōe contentae sunt. Compti autē modulari:
q; sermones peccatis uelamēta praetendūt. Quod si illi penes quos arbitriū est
ut nūc penes uos cōtractis ifumas dubiis cūctos semel interrogarent: minus cap-
taret aliq; in turpibus rebus pulchros sermones. Haec Thebani: Lacedaemonii ta-
men statuerūt suā sibi interrogationem recte processurā: nūquid de ipsis belli tē-
pore Plataenses benemeruissent: quoniā prope equū censebant illos ex uetustis
Pausaniae legibus reliquo tēpore quēisse: usq; dum oblata est conditio ut i medio
essent priusq; muro uallarentur. At ubi repudiata cōditio ē tū uero ob suā uo-
luntatem: aequam se iam nullo cum illis foedere teneri: deq; se male meruisse il-
los rati rursus eodem mō productos singulos pcontati sūt: nūquid eo bello de
Lacedaemonis sociisq; benemeriti essent. Cum nihil dicerēt illinc abductos in-
terfecerunt excepto nemine Plataensium quidem non pauciores ducētis. Athe-
niensium uero qui una obsessi fuerāt quinq; & uiginti foeminis i captiuitatem
abductis: urbem autē Megarensibus propter seditionem domo profugis: & reli-
quis Plataensibus qui cum illis senserant Thebani incolendam dederūt: Anno
uertente demoliti illam ad solum a fundamentis. totam prope lunonis templū
extruxerūt: diuersorium quoquo uersus ducenum pedum circumdatum domi-
cliis supra infraq; sumptis: ad hunc laquearibus ac lanuis Plataensiu aliisq; quae
exauro & ferro muros praetexuerant: atq; id lectis constructis Iunoni dedicaue

Nota sententia

Thebani dixerunt

rūt: eidemq; templū ex lapidibus centum pedū ædificauerūt Agrū publicatum ad decem annos locatū coluere Thebani nō nihil & prope modū omīo Lacedæmonii Thebanorū gratia: si auerſa Plataenſibus fuere exiſtimātes bello quod iam nū excitatū erat peruciles illos fore. Hunc finem habuerūt quæ geſta ſunt ad Plataea nonageſimo tertio anno q̄ Plataenſes inierūt cum Athenienſibus ſocietate. Quadraginta autē Peloponnēſium naues quæ Leſbo uenerant auxilio: poſtq̄ p̄ pelagus p̄ſequentē Athenienſiū claſſem fugientes prope Creta tēpeſtate iactatæ illic pallātes Pelopōneſū tēuerūt offēdūt apd̄ Cyllenē triremes tredecī Leucadiog; Ambraciorumq; cū Braſida Tellidis filio Alcida Conſiliario q̄ illuc ſuperuenerat. Habebāt enim in animo Lacedæmōii: quōiā eos Leſbos ſeſelliffet adauctā claſſem mittere i Corcyram ſeditioe laborantem: cum duodecī omīo naues Athenienſiū ad Naupactum eſſent. Vtq; id prius q̄ Athenis plures ſubuenirent Braſidas & Alcidas occuparent inſtructi erāt. Etenim Corcyreſes inſeſtim agitabantur diſcordiis: Ex quo ii qui pugna nauali ad Epidamnū capti domum a Corinthiis remiſſi fuerant: uerbo qdē ob oſtingenta Talēta: quæ Corcyrenſiū hoſpites p̄ ipſis fideiuſſerāt: re autem ut Corinthiis Corcyra ab eis perſuaſi ſubiicerent. Et ſolicitantes iſti ſingulos Ciues nitebantur ab athenienſium ſocietate abducere: Cūq; Attica nauis & item Corinthia ueniſſet: utraq; cū legatis ac uentū incolloquum eſſet: cenſure Corcyrenſes Athenienſes quidem ex conuentis ſocios eſſe: Peloponnenſes uero quēadmodum prius amicos. Si quidē Pithias q̄ præerat Ciuitati uolūtarius erat Athenienſium hoſpes. Eū uiri iſti in iudicium uocāt: ponentes in crimine q̄ Corcyram ſubigeret Athenienſibus abſolutus hi inuicem reos facit quinq; ex eis maxime locupletes: q̄ diceret illos p̄cedere uallos e Louis Phano & Alcina quog; pro ſingulis ſinguli ſtateres erat poena conſtituta: Quam poenā cū ſoluere deberent ob eius magnitudinem apd̄ tēpla federēt ſupplices: ut mulctā ſoluēda modificaretur. Pithias ſuadebat aliis ad hec enim princeps Senatus erat ut lege uterentur illi: quando quidē lege cōpellebantur & ſimul audiebant Pithiā quo ad ſenator eēt: multitudinī ſuaſi ut eoſdem amicos hoſtesq; duceret quos Athenienſes facta manu arreptiſq; pugionibus repente in Senatum: irrumpunt ac Pithiam obruncant: & aliorum tam ſenatorum q̄ priuatorum ad Sexaginta. Pauci eorum q̄ cum Pithia ſenſerant ad Atticam triremem quæ ad huc aderat eſſugiunt: hac illi re p̄petrata conuocatis Corcyrenſibus inquit: optime ſic habere ſe rem & minime redigi iam eos ab Athenienſibus in ſeruitutem: qd̄ reliquum ē neutros niſi pacifici: cum ſingulis ueniant nauibus repiendos: ſi cum pluribus p̄ hoſte habendos. Vbi ea hæc dixerūt & ad ea decernēda adegere populū ſtatim legatos Athenas mittunt: qui & rem geſtam doceant: tāq; ita fuerit opus factō: & eis qui illuc cōfugiſſent pluadeant: ut nihil inconueniens agerent ne quid turbaretur. Hi cum Athenas perueniſſent tanq̄ res nouas molientes: Et ii quoscuq; perſuaſerant ab Athenienſibus comprehenſi ſunt: Et apud Aeginam i cuſtodiam habiti. Interea Corcyreſium optimates ſub aduentum Corinthiæ triremis legationiſq; Lacedæmoniorum populū adorti ſunt: ac pugna cōmiſſa uicerunt: noctiſq; interuentu in arcem populū atq; urbis ſuperiora conſugit: ibiq; frequētes cōmunito loco portum hylaicum tenebant. Victores ſorum cæperunt ubi permulti ipſorum habitabant: & portum qui in ſorum & in continentem ſpectat. Poſtero die nō nihil inter eos miſſilibus cerratū eſt: & ab utriſq; in agros miſſum ad ſolicitanda ſeruitia ſponſione libertatis. Sed ad ſocietate potius populū multitudo ſeruitioꝝ

ſe conſulit. Ad alteros uero oſtingenti e continente auxiliare. Atq; uno die interiecto cōmiſſa iterum pugna populū uicit: tum locorū ui: tum hominum numero ſuperior: ſoeminiſ quoq; eū adiuuantibus: quæ audacter & ſupra ſexum ſuſtinentes tumultum regulis hoſtem e domibus feriebant. Facta ſub crepuſculū fugauerit optimates ne tublato clamore ipſo impetu aduerſarij naualia occuparet: & ſe occiderent: circūiectas foro domos & illis contiguas. ne qua in eos fieret ipreſſio incendunt: neq; ſuis neq; alienis parcētes. Adeo ingentis pecūiæ res negotiatorum ſunt cōcremata: ueniſſetq; in periculū urbis ne abſumeretur: ſi uentus flāmæ urbem uerſus inguiſſet. Vbi a pugna tanq; utriſq; ceſſatum eſt quieti noctem in cuſtodia egerunt: & quia populū uicerat nauis Corinthia clā deſtina diſceſſit: itemq; auxiliariū pleriq; latentes hoſtem ſe in continente recæperūt. Poſtea luce Nicoſtratus diotrephis Athenienſium dux ex Naupacto ad opem ferendam uenit cum nauibus duodecim: quingentiſq; Meſſeniog; armatis. Atq; quo inconcordiam reducat perſuadet ut iuicem cōcederent: decem uiros ad condemnationem qui precipui malorum auctores extitiſſent. Qui tamē iudicium non expectarunt: cæteri urbem habitarent iſto inter ſe & cum Athenienſibus fœdere ut eoſdem p̄ amicis eoſdem pro hoſtibus haberent. Hæc cū trāſeგიſſet abituruſq; eſſet: egerunt cum eo primores populi: ut quinq; ex ſuis naues ipſis reliqueret: quo minus altera ſe factio mouere poſſet: totidem ex eis q̄s expleſſent cum illo mitterent. Quo acquieſcente ſuos aduerſarios in naues delibebant. Sed illi extimeſcētes ne Athenas oblegarentur: i templo Pollucis & Caſtoris ſedebant: Nicoſtrato excitante eos ac conſolāte: ſed fruſtra. Vnde populū hac ratione tanq; nihil ſani cogitarent: diſſiſi cum Nicoſtrato nauigare omnia e domibus illorum arma: ſummouet: & non nullos ut quiq; incidebat optruncat: utiq; niſi Nicoſtratus prohibuiſſet. Quod fieri cernentes alii conſederunt in templo Iunonis ſupplices nō pauciores quadringentis. Cæteriū ne quid ab iis inouaretur ueritus populū perſuaſos erexit: & in inſulā que e regione templi Iunonis eſt transportauit: quæq; ad uſum uitæ erant mittebat. Cum i hoc ſtatu ſeditio eſſet quarto quinto ue a transportatione in inſulam die naues Peloponnēſium excyllene ueniunt ſtatione illic habita. poſt reditum ex Ionia numero tres & quinquaginta duce Alcida: ut prius ſocio conſiliorum Braſida igreſſæq; portum Sybota: qui eſt in continente ſub exortum auroræ in Corcyra tendunt: hic magno tumultu trepidantes oppidani tum circa res urbanas: tum circa hoſtiū aduentum ſexaginta pariter inſtruunt naues: & ut quanc; expleuerant in occurſum hoſtium mittunt. Athenienſibus ut ſe priores exire ſinertent illiq; poſtea cum omni claſſe ſuccederent hortantibus. Vbi ſparſim euntes hoſtibus uicine fuerūt duæ protius ad illos trāſeūt. In cæteris hi q̄ erant Corcyrenſes inter ſe præliabantur nullo ordine: ſed omnia tumultuoſe agentes. Conſpicati id Peloponnenſes duodecim in hos naues dirigunt: reliquas in duodecim Atticas: quarum duæ erāt Salaminia & Parala. Et Corcyrenſes quidem & mébratim & in composite concurrentes a ſeipſis p̄ſtigabantur. Athenienſes uero timentes hoſtium multitudinem: ne ue circūuenirentur non in conferctas: neq; in earū medium quæ ex aduerſo inſtructæ erant incurrunt: ſed in cornu impactæ unam nauem demergunt: deinde in orbem diggeſtæ hoſtilem circūeundo turbare conabatur. Quo cognito qui aduerſus Corcyrenſes erant timore p̄culſi: ne idē quod ad Naupactum contingeret auxilio ueniunt: addenſatæq; omnes pariter i Athenienſes dirigunt curſum. Illi iam ceſſim euntes ſe ſubducebant: uolentes eſſe dū

2
Ipsi lente retrocedunt & hostes ex aduerso instructi sunt tunc maxime fugā occupare Corcyrenses. Talisq; pugna i solis occasum extracta est: Corcyrenses suspicati in se urbem uel hostem ut uictorem uenturum: aut ex insula uiros reportant iterum in delubrum lunonis urbemq; custodiunt. Hostis quanq; uictor tamē non ausus urbem petere: cum tredecim quas ceperat Corcyrensiū nauibus incontinentem unde profectus fuerat concessit: nihilq; magis postero die ausus: & si perturbata uahementer ac trepida Ciuitate: quis brasida ut fertur Alcida adhortante cum numero Sniarum esset inferior egressus est i Leucymna promontorium agrosq; uastabit. Interea istius aduentum metuens populus Corcyrensis uenerat in colloquium cum supplicibus aliisq; de conseruanda Ciuitate: & eorū non nullos ut naues conscenderent persuaserat. Nam ut cūq; triginta expleuerant & hostium opperiebantur aduentum. At illi ad meridiem uicq; terrā populati uella fecerunt: per noctem autem lumina eis significauerunt sexaginta Atheniensium naues proficiscentes a leucade. Quas Athenienses facti certiores de Corcyrensiū seditione deq; classe quæ illuc cum Alcida erat: itura miserant duce Eurymedonte Thucleis filio: itaq; eadem nocte festinabundi domum se itinere terrestri receperunt: nauibus ne incircueūdo conspicerentur per leucadium Isthmum incōtrarium littus traductis. Harum discessum & Atticas aduentate ubi sensere Corcyrenses in urbem Messenios qui prius extra erant introducunt: nauibusq; quas expleuerant iussu hyllaicum adire portum: dum circumuehētur si quem hostium nanciscerentur occiderunt. Et quocunq; adconscendēdas naues induxerant eiectionis abierūt. Et ad delubrum lunonis profecti: cum ex supplicibus circiter triginta ad subeundum iudicium persuasisset: omnes morte damnauerunt. Quod cernentes qui persuasi non fuerant: ibidem in templo se mutuo interemerūt: quidam ex arboribus se ipsos laqueis suspenderunt omnes ut cuiq; licuit sibi mortem cōsciuerunt: septemq; intra dies quibus Eurymedō cū sexaginta nauibus mansit: Corcyrenses eos qui ipsorum uidebantur inimici morte multarunt: crimini illis dantes q; statū populi dissoluerent. Occisi sunt etiam quidam priuatæ simultatis causa: quidā & pecuniarum creditarum ab ipsis debitoribus. Omnis deniq; mortis spēs uidebatur: nihilq; non contigit quod in huiusmodi casu fieri solet atq; etiam amplius. Et enim pater filium uita priuauit homines a templis ad necem abstrahēbantur: atq; adeo intra ipsa necabantur. Alii obstructo bacchi delubro ui mortui sunt. Eo usq; processit cruenta seditio: ob id quoq; uisa maior q; prima hæc apud eos extitit. Nam postea in omni probe gratia grassata ē: ubiq; factionibus exortis cum primores populi accerserent Athenienses optimates Lacedæmonios hac in pace non habentes causā pariter & occasionem: quam in bello ut alterutris in societatem accitis: sui corporis hominibus prodesse & diuersi nocerent. Quibus illecebris cupidi rerum nouarū facile inducti sunt: multaq; per seditionem Ciuitatibus & acerba acciderunt: & accident semper quoad eadem natura hominum erit uel atrociora: uel mitiora uel aliis modis uaria pro ut quæq; mutationes fortuitorum cōtingēt. Si quidē in pace ac rebus secundis tum publice tum priuatim melius homines sentiunt: q; in odiosas necessitates non incidunt. Bellum uero copiam rerum subtrahēs quotidiani uictus uiolentus magister est: & ad præsentem cōditionem impetum multorum accommodat. Agitati sunt itaq; seditionibus status Ciuitatū: & quicquid alicubi actum audiebatur aliorum animos ad id postea superandū

151
40
acuebat: uel rerum nouitate: uel conatus solertia uel ultionis insolentia: confusis rerum uocabulis inexcusationem imutatis. Temeritas. n. fortitudo: amicorum studiosa uocabatur: considerata cūctatio honesta formido: modestia ignauia: uelamentum: in omnibus solertia in omnibus segnitates: præceptis indignatio uiriliter ascribatur: tuto consultare excusata tergiuersatio erat: q; exituaret is fidelis semper: qui huic contradiceret is suspectus habebatur: Cui insidiae succedebant hic erat astutus: & eo astutior si alterius insidias prouidisset: qui prospiciebat ne foret in partibus amicitiae dissolutor & aduersariorū timens. Omnino qui in nocendo alterum præuenisset: laudabatur: & qui ad hoc non cogitaret exhortatus esset. Quinetiam ex alienis q; ex propinquis sodaliciū potius q; ad audendum sine excusatione paratus erat. Non enim huiusmodi conuentus p leges latas ob utilitatem: sed contra leges ob auaritiam fiebant. Nec fidem iter se magis habebant iure diuino q; aliquo in re. p. scelere. Ea quæ ab aduersariis probe dicebantur: non animi generositate admittebant obseruabantq;: sed si ad suā utilitatem redundarent prius faciebant talionem reddere q; nihil iniuriæ pati. Iusturandum si quando inuicem interponeretur de fide præsentis recōciliatiōis: tandiu ualebat q; diu nihil aliunde uirum accedebat. Quantulacūq; i re quis audendo alterum occupasset: quē securum uidisset hoc ubi iocūdius propter illius fidei fiduciam ducebat q; si ex professo id faceret. Quoniam id & tutum factū eē & quia malitia uicerat certamen extitisse prudentiæ arbitrabatur: cum facilius nocentes quæ magna multitudo est: uocentur industrii q; imperiti boni: & in hoc quidem homines erubescant: in illo quidem gloriantur. Quarum rege omnium causa est auaritia & honorum appetitus: & ubi de illis certamen: est prius studia. Nam qui in Ciuitatibus præerant honesto utriq; nomine: alteri statū popularem æqualitatem Ciuilem: alteri paucorū regimen optimatum appellantes præferebāt: & uerbo quidem rem. p. fouentes certabāt: sed hoc iter eos quoquomodo uincendi erat certamen: tum atrocissima quæq; audendo: tū atrociores poenas irrogando: non illas ex modo iustitiæ aut ex utilitate Ciuitatis: sed sua se per uoluptate metientes: q; utriq; de alteris utcūq; capiebāt: siue per iniqua suffragia condemnatis: siue ui oppressis expediti ad implendam statum animi cōcitationem. Adeo neutri deorum religionem ullius momenti faciebant in conprehendo: sed qui aliquid commodius tranlegissent colore uerborum ii ab omnibus melius audiebant. Quisquis ciuium in partibus non erat: iis ab utraq; factione occidebatur: uel q; ab illa non stabat: uel propter inuidiam q; malorū erat immunis. Ita propter seditiones omne facinoris genus in gratia extitit. Et simplicitas quæ picipue generositatis est particeps: cum derisu exterminabatur mutuoq; consilia cū perfidia interciperet res excellens existimabatur. Inter reconciliatos enim nullus sermo robur habebat: nullum iusturandum timori erat: & cūcti ad diffidendum q; ad fidendum priori cogitatione malebant sibi prospicere ne quid calamitatis acciperent q; credere. Infirmiores quoq; consilii hoies plerūq; superiores erāt. Quippe qui & sui sibi defectus concilii & aduersariorum prudentiam intelligentes: ueriti ne eorum & disertæ orationi essent impares: & agilitate ingenii præuenirentur ad rem agendam temerarii descendebant. At illi tum præ horum contemptu q; longius prouiderent: tum quia non oportebat facto aggredi quæ consilio agere licet incauti magis opprimebantur. Apud Corcyrā itaq; multa huiusmodi audaciæ exempla sunt ædita: & item quæcūq; facerent uel qui se aduersus ultores dāni iniuria dati potiusq; iure rursus ulciscerentur:

vel qui ex diuturna inopia eximi uellent: uel qui uicinorū bona affectātes quae
 maxima causa fuit: contra uis assequi se illa considerent: uel qui nō auaritia sed
 indignatione ducti propter inscitiam q̄ id æquum præcipue censerent seue & i-
 effrenate inuaderent. Perturbata quæ tunc uita in ciuitate uictrix legum solita
 hominis natura: ostendit illas libenter se præuaricari impotenti ira imbecillior:
 iure potentior: plura possidentis inimica: uindictam sanctitati: lucrum innocen-
 tiæ pponens: potentiæ nihil ipsi nocituræ inuidens: & cōes de his leges i quibus
 repolita est omnibus spes salutis iter aduersa dissoluens expetenda aliorum ulti-
 one: nec aliquid sibi relinquens: si quando ipsa in discrimen adducta: egeat aliq̄
 illarum. Eiusmodi igitur iras ante omnia inter se Corcyrenses in urbe exercu-
 erunt & Eurymedō Atheniensescq; cum classe profecti sunt. Post hæc ii qui pro-
 fugerant Corcyrensiū ad quingentos enim eis euaserāt: captis muris quæ icō-
 tinnente erant sua potiti sunt terra: atq; illinc egressi p̄das abigebant ex insula ho-
 minibus loci magnā cladem inferentes: Ex quo ingens fames ciuitatem iuasit.
 Iidem missa lacedæmonem Corinthumq; legatione de reditu suo: cum nihil
 profecisset aliquanto post tempore comparatis nauibus auxiliariūscq; mili-
 tibus: in insulam transierunt: numero omnes circiter Sexcenti: atq; incensis na-
 uibus ne qua alia q̄ potiendæ terræ spes foret: montem Histionem conscēderūt:
 ac muro ibi extructo eos qui intra urbem erant uexabant terra potiti. Extremo
 huius æstatis Atheniensēs uiginti naues in Siciliam dimiserunt ducibus Lache-
 te Melanopi & Chariapha Euphileti filio. Syracusani namq; cum leontinis bel-
 lum gerebant: erant autem Syracusanorum sociæ præter Camerinam cæteræ
 dorides ciuitates: quæ cum Lacedæmoniis ante ceptū bellum societatem con-
 traxerant: Leontinorum uero Chalcidice camerinacq;. Ex italia locri Syracusa-
 nis: Rhegini ut pote cognati Leontinis studebant. Miserunt itaq; socii Leōtino-
 rum Athenas qui pro uetusta societate: & quia lones essent: pluaderēt illis ut na-
 ues sibi traiecerent: prohiberi. n. se a Syracusanis & terræ usu & maris. Et tra-
 iecerunt Atheniensēs per spēm necessitudinis: eo tamen consilio: ut neq; illinc
 frumentum exportaretur i Peloponnesum: & temptarent nūquid possent sicu-
 las res sibi subiicere. Igitur cum rhegium appulissent additis sociis bellum gere-
 bant Et æstas excessit. Hyeme ineunte morbus iterum corripuit Atheniensēs:
 nunq̄ ille quidem oīo quietus sed aliquātulum tamen interquiescens: tūc uero
 imoratus non minus solido anno: prius autē etiā biennio: & nihil magis Athe-
 nensium uires afflixerit. Neq; enim pauciores quattuor milibus & quadringen-
 tis ordinariū militum: trecentorūq; equitū extincti sunt. Nam alterius
 turbæ numerus iniri non pōt. Extiterunt præterea tremores terræ frequētes &
 Athenis & in Euboia & cum in cætera Boetia: tum uero in orchomeno. Eadem
 hyeme qui in Sicilia erant Atheniensēs ac rhegini cum triginta nauibus inua-
 lerunt: Aeoli ut uocant insulas: æstate turas ab hostibus aquæ penuria. Colunt au-
 tem liparæi Cnideorum coloni: sed ex iis unam incolunt non grādem nomine
 liparam: & ex hac transeuntes uiri alias serunt: didymam strongylam & Hierā.
 Creduntq; in hiera uulcanū exercere ætariā q̄ ea noctibus cernit p̄ multū ignē:
 diebus fumum reddere. Sunt autem sitæ p̄æ insulæ siculum uersus ac Messanū
 agrum: sociæ tunc Syracusanorum uastata horum terrarū cum dedere se se recu-
 sarent: Rhegium rediere Atheniensēs hyemlq; & quintus annus exiit huius bel-
 li q̄ Thucydides conscripsit. Appetente æstate Peloponnesēs ac socii sumpta i
 Attica expeditione ad Isthmum usq; uenerunt: duce Agide Archidami filio La-

Atheniensēs .xx. naues
in siciliam mittunt .i.

Dorides ciuitates

Aeoli insule

Hiera
Vulcanus

Agis archidami .i.

cedæmoniorum Rege: sed cum crebri terremotus fierent: priusq; Atticam inua-
 derent retro se recœperunt. Per hæc tempora tremoribus terræ Euboiam agi-
 tantibus apud orobias: mare ab ea quæ tunc erat tellus cum æstu supergressum
 partem quandam urbis restagnauit: eamq; alibi deseruit: alibi diluit: cum nece
 omnium qui excelsa cursu superare nequierunt: & quod ætea tellus fuerat: nūc
 mare est. Simillima huic alluuio extitit circa Atalantam insulam apud locros: &
 Atheniensium tum castellum ex parte subruit: tum duarum nauium quæ sub-
 ductæ erant alteram distregit. Et i peparetho restagnatio quædam citra tamen
 alluionem & terremotus non nihil muri dirruit: atq; orreū & alias aliquot do-
 mos. Cuius rei fuisse causam reor q̄ terremotus qua parte uehementissimus ex-
 titit: illinc expulit mare & cum rursus illud uolentior repente retrahit fecit al-
 luionem. Sine terremotu autem nō uidetur mihi contingere: ut hoc fiat. Eadē
 æstate alii quoq; in Sicilia ut quibusque cōrigit: belligerauerunt & ipsi Siciliē
 ses inter se: alii aliis arma inferentes: & Atheniensēs sociis iunctis. Quæ autem
 aut hi contra hos illi gesserunt: maxime digna memoratu: horum habeo men-
 tionem. Etenim Chariada Atheniensium duce occiso a Syracusanis in bello: La-
 ches penes quem summa potestas nauium erat cum sociis profectus est Mylas
 Melaniorum: ubi erant præsidio duæ cohortes illorum quæ cum insidias quas-
 dam classicis tetendissent: ab Atheniensibus ac sociis in fugam uersi multos e-
 suis amiserūt. Et admotis admunitionem copiis: pactionem facere coacti sunt:
 ut & arcem dederent: & aduersus Messanam una militarent. Et mox Mamerti-
 ni progredientibus Atheniensibus sociisq; deditionem & ipsi fecerunt: datis ob-
 sidibus & quecunq; ad fidei tutelam pertinent præstitis. Eadem æstate Athenien-
 ses triginta quidem circum Peloponnesum naues dimiserunt. Quibus præerat
 Demosthenes Alcisthenis & Procles Theodori filius. Sexaginta uero in Melum
 cum duobus milibus armatorū: quibus præerat Nicias Nicerati filius. Melios
 enim cum essent insulani q̄ dico audientes esse nollēt & militæ societatem ab-
 nuerent subigere uolebant. Vbi uastato agro nihil minus illi ad pacitædum de-
 scendunt. Atheniensēs in Oropō quod est e regione traiciunt. Cūq; per noctē
 quieuisent protinus armati & nauibus itinere pedestri in Tanagram Boetiæ ire
 pergunt. Et ex Athenis cunctus populus ducibus Hipponico Calliæ & Euryme-
 donte Thuclis filio: dato signo eodem loci per terram occurrunt. Communitis
 q; castris huc diem commorati in Tanagra populationem fecerunt. Ac postri-
 die superatis prælio qui progressi inuaserant Tanagræis: & aliquot qui auxilio
 uenerant Thebanis: detractis armis trophæo posito abierūt: hi ad urbem illi ad
 naues. Cum quibus nauibus profectus Nicias ubi locridis oram populatus ē do-
 mum rediit. Per idem tempus Lacedæmonii Heracleam in Thrachinia coloni-
 am posuerunt hac de causa: Miliensēs in tres uniuersi partes distinguntur Para-
 lios Hieres & Thrachinios. Ex his Thrachini cū ab oetæis finitimis bello uexa-
 rentur: habuerunt in animo a principio Atheniensēs asciscere: sed illorum diffi-
 li fidei Lacedæmonē mittunt Tisamenum prolegato: cum quo ad idem rogan-
 dum perexerunt dores: quæ est Lacedæmoniorum metropolis: & ipsi ab Oetæ-
 is uexati. Hos cum audissent Lacedæmonii cœpere consiliū mittendæ colo-
 niæ: tum ad Thrachinios doresq; protegendos: tum quia bello Atheniensis com-
 mode sibi Vrbs sita fore uidebatur. Quippe ad instruendas cōtra Euboiam na-
 ues exiguum traiectum esse: & in Thraciam euntes, oportunitum diuerticulū ha-
 bituros. Itaq; omni ope ad condendum oppidum incumbunt: consulto primū
 g iiii.

Orobias

Heraclea

Cenae euboicae pro

apud delphos deo. Quo annuente colonos miserunt: tum suorum: tum circa populorum aliorumque graecorum uoluntario quoque sequi iussu: praeter Iones: & Achaeos: & aliquot alias gentes: tribus Lacedaemoniis ponenda colonia ducibus Leonte Alcida damagonte. Hi collocatis colonis urbem ex integro muris cingunt: quae nunc Heraclea nominatur: tractu fere quadraginta stadiorum a Thermophylis: dimidio a mari distans. Naualia quoque & praeparauerunt & ceperunt facere iuxta Thermophylas: atque ipsas angustias ad tutelam rerum suarum. Hac urbe instituta Athenienses a principio timere coeperunt ac sentire aduersus Euboiam: praecipue illam conditam esse: quae breuis illic esset ad Cenaeum Euboiae tractus. Sed eis postea praeter opinionem quia nihil inde calamitatis euenit: idque ob hanc causam quae & Thessali qui ibi rerum potiebantur: & ii quorum in solo urbs condita erat: ueriti ne praepotentes accolae haberent interstarunt: assidueque bello novos colonos Lacedaemoniis: donec ad paucissimos redigerent: cum fuissent initio permulti: ad dactem uno quoque illuc eunte tanquam stabili futura ciuitate: Cuius auctores Lacedaemonii essent. Tam & si Lacedaemonii principes illuc traicientes: uel ipsi maxime & statum destruxerunt: & homines ad paucitatem redegerunt: tum deterrendo plurimos: tum non nullus in rebus asperare imperando. Ex quo facilius finitimi eos superauerunt. Eadem aetate & eodem tempore quo apud Melon Athenienses tenebantur: triginta eorundem naues quae Peloponnesum lustrabant: primum apud eilomenum leucadiae insidiis potius quosdam ex praesidiis interceperunt. Deinde ampliore cum classe Leucadem petierunt committantibus cum eis populariter Acarnanibus: praeter Oeniades Zacynthiisque & Cephalensisibus ac Corcyrentium quindecim nauibus. Qua tanta hostium manu oppressi Leucadii: cum ipsorum ager tam extra quam intra: ubi Leucas ipsa sita est: & Apollinis templum uastaretur quiescebant. Et quidem Acarnanes agebant cum Demosthene Atheniensium duce: ut eos muro intercluderet: Exultantes tum eam Ciuitatem facilem fore ad expugnandum: tum se illa semper ipsis hoste liberandos. Caeterum ille tunc a Messeniis suadebatur: tanquam honestum esset tanto exercitu coacto arma Aetolis inferre quae & Naupacti: hostes essent: & si hos superassent facile his copiis caeteram Epirum in potestatem Atheniensium redacturos. Nam & si gens Aetolorum grandis esset & bellicosa: tamen cum uicos muris caerentes: & hos inter se ualde distantes habitaret: & leui armatura uteretur: aiebant non difficulter eam subigi posse antequam succurreret: iubebantque ut primum inuaderent Apodotos dehinc ophioneos post hos Euryranes: quae maxima est pars Aetolorum: lingua ignotissimos & quemadmodum dicuntur omophagi hoc est cruda carne uelcentes. His enim captis facile caeteros concessuros: Demosthenes quaerant apud eum Messenii gratia his uerbis adductus est: cum praesertim arbitraretur se sine Atheniensium copiis tantum Epiroticis locis cum Aetolis posse itinere terrestri aduersus Boetios ire: per locros ozolas ad Cytonium doricum quod Parnassum ad dexteram habet: usque dum ad Phocenses descenderet: quos sperabat propertua. cum Atheniensibus amicitia studiose commilitum praestituros: aut certe coactos. Et phocensibus contermina Boetia est. Igitur soluens a leucade cum omnibus copiis nauigauit in solion Acarnanibus inuitis. Cum quibus suum consilium cum communicasset: neque id illi amississent quae leucadem non intercludisset: ipse cum reliquo exercitu Cephalanensium Messeniorum terceturumque ex suis classiaris Atheniensium: nam quindecim corcyrentium naues abierant bellum intulit Aetolis: profectus ex oeneone locridis. Erant autem hi Ozolae foederati cum locris debebantque Atheniensibus praesto esse cum omni exercitu in Mediterraneis. Quippe cum finitimi sint Aetolis & genere armorum similes: ad haec & pugnae illorum & locorum periti magno ului eorum auxilia fore uidebantur. Et cum statua in templo Nemei Iouis habuisset: quo in templo fertur Hesiodus Poeta ab incolis interemptus: cum oraculum accepisset se in Nemea hoc esse passurum: sub auroram motis castris in Aetoliam pergit: Ac primo die Potidamiam expugnat sequenti Crocyliam: tertio Tichion. Ubi subsidens praedam in Eupolion locridis misit: habens in animo cum caetera in potestatem redigisset: sic aduersus ophiones: nisi se dederet: postquam Naupactum redisset: tendere. Sed non latuit Aetolos hic apparatus: ac ne tum quidem cum primum coepit consilium inuadendi. Postquam omnis exercitus introgressus est: tum ingenti manu omnes auxilio uenere etiam ab ultima ophionia: qui ad Maliacum sinum pertingunt. Bomientes Calliensesque. Ibi Demosthenem Messenii tale quiddam quale prius admonendum faciles esse Aetolos ad bellandum hortabantur ut quae primum irer ad uicos: nec expectaret dum uniuersi conferata acie occurreret: oblatam semper occasione raperet. Quibus ille uerbis acquiescens ac fortuna frater: nihil dum aduersi expertus locros qui uenturi sibi auxilio erant: non praestolatus cum praecipue iaculatoribus leuis armaturae egeret: contedit aduersus egitium aggressusque expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi erant. & colles qui oppido imminet insidebant. Est enim litum excellis in locis remotum fere octoginta stadiis a mari. Ibi Aetoli iam enim ad auxilium uenerant: alii ex aliis tumulis decurrentes Athenienses sociosque inuadunt missilia ingerunt: & quotiens Atheniensium exercitus instat pedem referunt: referentibus pedem instant: diuque huiusmodi fuit pugna alterutra in secutione ac fuga & in utraque inferiores erant Athenienses. Itaque quoad suppeditarunt sagittariis telis: liciteque munere suo uti restiterunt. Nam Aetoli ut pote leuiter armati dum sagittis peteretur se subducebant. At ubi sagittariorum praefectus occubuit: caeteri dissipantur multo iam continnetique labore defessis: & Aetolis urgentibus iaculantibusque sic in fugam terga uertunt: atque incidentes in rupes in uias ac loca sibi ignota. Si quidem eorum: dux itinerum Chronon Messenius occiderat interire. Quorum cum multos in ipsa fuga assecuti cominus Aetoli iaculis occiderunt homines ueloces ac leuiter armati: tum uero plures uis aberrantes: tum delatos insulas: per inuias immisso igne concremarunt. Ut nullum non genus fugae ac mortis in Atheniensi exercitu uisceretur: aegreque qui superfuerunt ad mare & ad Oeneone locridis unde profecti fuerant euaderent. Perierunt autem cum ex sociis multi: tum Atheniensium Armatorum circiter centum uiginti: hi tot uiri & aetate florescentes: & in hoc bello ex populo Atheniensi praestantissimi amissi sunt. Perit quoque alter ex ducibus Procles. Victi uictoribus concessa uictoria mortuos suos recuperarunt: & in Naupactum se dehinc Athenas nauibus receperunt. Demosthene apud Naupactum & eadem circa loca relicto: quae Athenienses ob ea quae gessisset timeret: per eadem tempora Athenienses qui circa Siciliam agebant: cum in locridem nauigassent: ingressu quodam locros quae loco auxiliu ferebant supant: ac pipolion capiunt quod oppidum situm est ad flumem halece. Eadem aetate aetoli iam

torumque ex suis classiaris Atheniensium: nam quindecim corcyrentium naues abierant bellum intulit Aetolis: profectus ex oeneone locridis. Erant autem hi Ozolae foederati cum locris debebantque Atheniensibus praesto esse cum omni exercitu in Mediterraneis. Quippe cum finitimi sint Aetolis & genere armorum similes: ad haec & pugnae illorum & locorum periti magno ului eorum auxilia fore uidebantur. Et cum statua in templo Nemei Iouis habuisset: quo in templo fertur Hesiodus Poeta ab incolis interemptus: cum oraculum accepisset se in Nemea hoc esse passurum: sub auroram motis castris in Aetoliam pergit: Ac primo die Potidamiam expugnat sequenti Crocyliam: tertio Tichion. Ubi subsidens praedam in Eupolion locridis misit: habens in animo cum caetera in potestatem redigisset: sic aduersus ophiones: nisi se dederet: postquam Naupactum redisset: tendere. Sed non latuit Aetolos hic apparatus: ac ne tum quidem cum primum coepit consilium inuadendi. Postquam omnis exercitus introgressus est: tum ingenti manu omnes auxilio uenere etiam ab ultima ophionia: qui ad Maliacum sinum pertingunt. Bomientes Calliensesque. Ibi Demosthenem Messenii tale quiddam quale prius admonendum faciles esse Aetolos ad bellandum hortabantur ut quae primum irer ad uicos: nec expectaret dum uniuersi conferata acie occurreret: oblatam semper occasione raperet. Quibus ille uerbis acquiescens ac fortuna frater: nihil dum aduersi expertus locros qui uenturi sibi auxilio erant: non praestolatus cum praecipue iaculatoribus leuis armaturae egeret: contedit aduersus egitium aggressusque expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi erant. & colles qui oppido imminet insidebant. Est enim litum excellis in locis remotum fere octoginta stadiis a mari. Ibi Aetoli iam enim ad auxilium uenerant: alii ex aliis tumulis decurrentes Athenienses sociosque inuadunt missilia ingerunt: & quotiens Atheniensium exercitus instat pedem referunt: referentibus pedem instant: diuque huiusmodi fuit pugna alterutra in secutione ac fuga & in utraque inferiores erant Athenienses. Itaque quoad suppeditarunt sagittariis telis: liciteque munere suo uti restiterunt. Nam Aetoli ut pote leuiter armati dum sagittis peteretur se subducebant. At ubi sagittariorum praefectus occubuit: caeteri dissipantur multo iam continnetique labore defessis: & Aetolis urgentibus iaculantibusque sic in fugam terga uertunt: atque incidentes in rupes in uias ac loca sibi ignota. Si quidem eorum: dux itinerum Chronon Messenius occiderat interire. Quorum cum multos in ipsa fuga assecuti cominus Aetoli iaculis occiderunt homines ueloces ac leuiter armati: tum uero plures uis aberrantes: tum delatos insulas: per inuias immisso igne concremarunt. Ut nullum non genus fugae ac mortis in Atheniensi exercitu uisceretur: aegreque qui superfuerunt ad mare & ad Oeneone locridis unde profecti fuerant euaderent. Perierunt autem cum ex sociis multi: tum Atheniensium Armatorum circiter centum uiginti: hi tot uiri & aetate florescentes: & in hoc bello ex populo Atheniensi praestantissimi amissi sunt. Perit quoque alter ex ducibus Procles. Victi uictoribus concessa uictoria mortuos suos recuperarunt: & in Naupactum se dehinc Athenas nauibus receperunt. Demosthene apud Naupactum & eadem circa loca relicto: quae Athenienses ob ea quae gessisset timeret: per eadem tempora Athenienses qui circa Siciliam agebant: cum in locridem nauigassent: ingressu quodam locros quae loco auxiliu ferebant supant: ac pipolion capiunt quod oppidum situm est ad flumem halece. Eadem aetate aetoli iam

Hesiodi poetae Mo

Egitium

Athenienses uincuntur ab aetolis

Peripolion

antea missis Corinthum ac lacedæmona legatis Iepho Ophionensi & Boriade Eurytane ac Tisandro Apodoto: suadent ut sibi aduersus Naupactum mittantur auxilia propter Atheniensium ingressum. Et miserunt lacedæmonii tria milia grauis armaturæ ex sociis: quorum fuere quingenti ex Vrbe Heraclea: tunc recens apud Trachiniam cõdita duce Eurylocho comitibus eius Macario & Menedato omnibus Spartiatis. Coacti apud delphos exercitu Eurylochus locris ozolis ut sibi præsto essent edixit. Illac enim in Naupactum iter erat: & simul eos ab Atheniensibus abducere uolebat: habens præcipue sui studiosos Amphistes: qui propter odium phocensium timentes & primi dederunt obfides: & alios ad dandum induxerunt: aduentu exercitus territos: & ante omnes sibi finitimos Myones qua parte locris in accessa est maxime. Deinde Ipnenses: Messapios: Tritanes: Chalæos: Tholophonios: Hestæos: & Oeantheses qui omnes militiam secuti sunt. Nam olpæi sequi noluerunt tantum obfides dederunt. Hyæi ne obfides quidem dederint priusquam eos uicus captus est: nomine Polis. Vbi cuncta in expedito fuere & obfides in dorico Cytinio depositi aduersus Naupactum per locros cum exercitu cõtedit. In quo ipso itinere facièdo Oeoneon de locris capit & Eupoliõ. Nam imperata facere recusauerant. Cum in Naupactiã uentum est: & Aetoli uenere auxilio regionem populantur: & sub Urbana muris iactantia capiunt. Profecti quoque Molytion Corinthiõrum coloniam: sed Atheniensium ditionis expugnat. Demosthenes autem Atheniësis. Nam adhuc post reditum ab ætolica clade circa Naupactum agebat: præscito hostium aduentu ab Vrbe sollicitus: adiens Acarnanes persuadet & si ægre propter discessum a Leucade ut Naupacto subueniant: A quibus missi cum eo mille armati nauibus ingressi Urbem tutati sunt. Metus enim uæhemens erat: cum muri magni essent: & propugnatores pauci ne paræ ad defensionem sufficerent. Eurylochus & qui cum eo erat: ubi cognouerunt ingressis copiis oppidum ex pugna non posse abierunt: non in Peloponnesum sed in Aëolidem quæ nunc Calydon uocatur & Pleuronem: aliaque circa loca nec non in Proschion Aetoliæ. Nam eos ambracii adierunt suadentes: ut secum Argos Amphilocheum ceteraque amphilocheia: præterea Acarnaniam subigerent: Affirmantes si potantur eis fore ut totam Epiroticam gentem in lacedæmoniorum societate adducerent. His persuasus Eurylochus ommissis etolis in illa loca cõgessit. dum Ambracii auxilio uenientibus aduersus argos eundem esset. Aestatisque excessit. Sub hyeme autem quæ in Sicilia agebat Athenienses cum sociis graecis. Et quicumque Siculorum uel ab ipso Syracusanorum ad ipsos defecerat uel reges focii erant: aggressi sunt Nisam Siciliae oppidum: cuius arcem Syracusani tenebant. Quam cum expugnare nequissent abierunt. Sed in abeuntes impetu dato illi ex arce postremos atheniensium socios in fugam uertunt: nec paucos occidunt. Post hæc laches & atheniensis egressi e nauibus nonnulla in loca locridis: iuxta Caicinum amnem: locreses ad arcendam uiam occurrentes cum pæneo Capatonis filio circiter trecentos ceperunt: detractisque armis abierunt. Eadem quoque hyeme delum expiauerunt athenienses ex oraculo quodam. Nam & Pisistratus tyrannus eam prius expiauerat. sed non omnem: uerum eatenus: quatenus a templo prospectus patebat. Tunc autem omnis expiata est idque ad hunc modum. Quæcumque in delo defuissent extiterunt monumeta: omnia sustulerunt & iposteque edixerunt: ne quis in insula: neque moreretur: neque nasceretur: sed morituri iam ac peritura in Rheniã transportaretur in insulam: ita paræ a delo distat: ut Polycrates Sarioque tyrannus cum aliquando & classe poleret & aliis insulis ipitaret: captam Rheniã catena annecteret delo: deli quoque apollini consecraret. Tunc quoque primū post iustrationem Atheniensis iustralia festa idest quinto quoque anno fecerunt. Fuerat autem alias prisca memoria iges apud delon cele-

Amphistes

Nisa

Delos expiat

Rhenia - i. puto corrigere
 du rhenea - de q. Theocritus meminit in encomio ptolomei. Ἰσον
 ἢ ῥηναιαν ἀναξ. &
 φιλασον ἀπόλλων.
 in codice greco thurycoli
 dis ῥηναιαν

britas: Ionum & ex circumiectis insulis hominum: qui cum coniugibus ac liberis spectabant: ut nunc ad Ephesia festa Iones confluunt fiebatque certamen gymnicum musicumque & Ciuitates Choros ducebant. Quæ ita fuisse declarat in primis Homerus his uersibus: quæ sunt ex prohemio Apollinis. Tunc tibi magnopere indelo mens gestit Apollo. Cum natis quotiens cum coniugibusque frequentes: Iones in fluxa celebrant tua compita uestæ. Cestitus & uariis certamina sacra choræis. Oblectant referuntque tuas modulamine laudes. Quod autem & musicis certamine proposito: illuc se certaturi cõferebant in his uersibus indicat qui sunt exodem prohemio. Si quidem deliacum foeminae Chorge laudans. ita uersus eius laudationis finit: in quibus & sui ipsius meminit. Verum age dum nobis assis cum phoebe diana: Vos etiam cunctæ me discedente ualete. Et memores estote mei post hac homo si quis: Venerit huc alius peregre dicatque puellæ. Quis uir in his uersans unquam lepidissimus oris. Pectora præcipue demulsit uestra canendo: Vos uno assensu sic respondete fauentes. Vir qui luminibus captus chion incolit altam. His hoerulsi significauit iam olim apud delum magnam cõuentum ac festum cõsueisse celebrari. Ad quæ postea & iuliani & Athenienses choros cum sacris missitarunt. Sed certamina & cetera pleraque aduersus calibus ut credibile est exoluerunt: primique Athenienses certamine instituerunt: & cursus equorum quod ante non fuerat. Eadem hyeme Ambracii prout sponponderant Eurylocho cum exercitu præsto fuerunt: profectique argos Amphilocheum cum tribus milibus armatorum atque argiam ingressi Olpas capiunt: ualidum in colle mure mari iminentem: quo Acarnanes eius auctores aliquando publico iudicio locum utebantur: distantem fere quinquaginta & uiginti stadiis ab argiuorum quæ maritima est Vrbe. At uero Acarnanes partim argos suppetias gerunt: partim utique qui ex Amphilocheia erant ne se lateret Peloponnesium qui cum Eurylocho ueniebat in Ambracii transitus custodias eo loci agebat qui fontes uocantur. Mittunt præterea tum in Aetoliã ad Demosthenem qui fuerat Atheniensium dux: ut sibi præesset: tum ad uiginti quæ circa Peloponnesum erant naues Atheniensium: quibus præerat Aristoteles Timocratis & Hierophon Atimnesti filius. qui apud Olpas erant. ambracii mittunt & ipsi ad Urbem: ut sibi ueniat omnis populus auxilio extime scetes ne Eurylochus cum iis quos habebat Acarnanes præstantire non posset: ne uel sibi destitutis aut præliandis foret: aut redire uolentibus minime tutum. Hos ubi uenisse senserunt Eurylochus ac Peloponneses: motis e pschio castris cõferti ad ferenda eis auxilia proficiscunt: Ac transmissio Acheloo per Acarnaniã obmissa argos præstidia uacuum iter faciunt: ad dextram hentes & urbem & præliandis Stratõrum: ad sinistram reliquam Acarnaniã. Et cum illorum aggre præstissit per Sphytiã & rursus per Medeonis extram: dehinc per limnæam ad Agræorum regionem: quæ non Acarnaniæ iam sed ipsi amica erat pergit: occupatoque Thyao monte in culto ac supato in Argiã iam nocte deueiunt. Atque illic iter urbem Argiõrum & Acarnanum ad fontes custodiam furtim itinere facto cum ambracii quæ apud Olpas erant miscerent: ac simul illuxit cõferti ante urbem quæ uocatur metropolis cõstitit castraque metat. Nec ita multo post hic naues uiginti Atheniensium argiis auxilium latum: ad ambracium affuerunt. illic Demosthenes cum ducibus messelorum armatis & Atheniensium

Celebritas apud delon insulam

Homerus (scus)

97
sagittariis sexaginta. Et classiari quidem milites nauibus egressi tumultum circa Olpas inuaserunt. Acarnanes autem & Amphilocorum aliquot (nam eorum plerique ab Ambraciis destinebantur) cum iam argos conuenissent se præparabant: tanquam cum aduersariis pugnaturi: delecto duce socialis exercitus Demosthenes cum ipsorum prætoribus. Hic promotis copiis prope Olpas castra posuit: dirimente utrosque ingentem rupe: & dies quinque cessatum est. Sexto ad pugnam se utriusque instruebant: Sed maior erat ac superat Peloponnesium acies: Ex quo Demosthenes ne circumueniretur metuens in quadam caua & dumosa uia collocat tam ex armatis quam ex leui armatura ad quadringentos: ut cum hostis numero superior esset: in ipso congressu surgentes ex insidiis eum a tergo aggredieretur. Vbi utriusque instructum ad manus itum est. Dextrum cornu Demosthenes: alterum cum messeniis & paucis Atheniensibus tenebat: Acarnanes ut quicunque erant instructi: & quæ aderant Amphilocorum iaculatores Peloponneses & Ambracii instructi promiscue erant: præter Mantinæos. Hi enim in leuo potius nec eo extremo confecti stabant. Nam eius extremum tenebat Eurylochos cum suis contra Messenios Demosthenesque. Cum iam manus confererentur Peloponnesesque circumuenirent sinistram suam dextram aduersariorum cornu atque concluderent: superueniunt his a tergo ex insidiis Acarnanes: datoque impetu hostem auertunt: ita ut uirtutis immemor non resisteret: sed territus maiorem exercitus partem ad fugiendum induceret. Quippe: ubi uidit Eurylochi cornu: quod erat ualidius cedi multo maiori metu perculsus est. Et ab ea parte Messenii cum demosthene rem conficere antuntur. Sed Ambracii & qui in dextro cornu erant a sua parte uicerunt: hostesque ad argos usque sunt persecuti. Nam illos circa populorum pugnacissimi sunt. Hi cum reuertuntur ad suos eosque maxima ex parte superatos & in tendentes cæteros Acarnanes conspicantur: ægre ad Olpas salutem sibi peperere: multis eorum interfecit: dum incompositi & nullo ordine inuadunt: præterquam Mantinæos qui ex omni exercitu maxime copulite se se receperunt. Cessauitque sub uespere pugna. Postero die Menedæus defuncto Eurylocho ac Macario suscipiens imperium ob acceptam ingentem calamitatem dubius: quoniam modo aut remanens ferret obfidionem terra ac mari obseptus: aut tuto discederet mentionem facit apud Demosthenem ducesque Acarnanum de discessu paciscendo recipiendisque cæsis. Illi cælos quidem reddiderunt ac suorum fere trecentis receptis trophæum statuerunt. Abeundi uero facultatem non palam indulgere omnibus. sed clam & Mantinæis tantum cum Menedæo ac cæteris Peloponnesium ducibus: & quicumque ex eis erant præcipue dignitatis uolentes cum Ambraciis & Peregrinum militum mercede conductum desertos esse: tum uero lacedæmoniis ac Peloponnesibus apud græcos illos conflare inuidiam tanquam proditoribus: qui suorum ipsorum non sociorum salutem consulissent. Hi receptos mortuos suos festinabundi pro præsentis copia sepelierunt: & de abeundo illis quibus data facultas erat clanculum deliberabant. Ibi Demosthenes cum Acarnanibus certior fit. Ambracios primo illo ex olpis nuntio excitos uenire auxilio: ac uelle per Amphilochos iis qui in olpis essent se committere: nihil admodum eorum quæ gesta essent scientes. Itaque protinus partem quandam copiarum mittit ad obsidendas insidiis uias ac tutissima quæque loca occupanda. Cæteras copias ad ferendas iis auxilia instruit. Interea Mantinæi & illi cum quibus transactum erat per causam: legendi olera ac fermenta paulatim egredientes abibant: & cum legendo ea quorum gratia exierant: iam perculsi ab olpa erant progressi tunc se otius propriiebant. Quos abire Ambracii ubi sensere: & cæteri qui sic

111
frequentes eo se contulerant: & ipsi prodeunt capessuntque cursus uolentes assequi socios. Eos arbitrati Acarnanes initio omnes æqualiter sine pactioe abire Peloponneses insequi cœpere & fuere: qui in quosdam e ducibus insequi uerantes ac dicentes data fide illos abire: iaculum emisissent existimantes se proditos esse. Tunc ommissis Mantinæis ac Peloponnesibus Ambracios trucidabant: eratque ignis & contentio & error: quisnam Ambracius quisue Peloponnesis esset: & ex eis adducere cæsis: cæteri in agridem quæ contermina erat diffugiunt. Quos Salynthius Agræorum Rex ut pote amicus excepit. Inter hæc Ambracii qui ex Vrbe ad hos iter habebant ad Idomenem perueniunt. Sunt autem Idomene duo excelsi tumuli: quorum eum qui maior est occupauerunt qui e castris a Demosthene præmissi fuerant: cum hostem in ueniendo ac præueniendo latuissent. Minorē illi priores ascenderant atque insidebant. Demosthenes a cœna ac primo crepusculo statim cum cætero exercitu uiam ingreditur: dimidium eius secum habens altero dimidio per amphilochicos montes eunte: ac subexortum auroræ inuadit Ambracios adhuc iacentes: nec dum aliquid regis gestage gnaros: quinimo opinantes potius istos ex suis esse. Nam astute Demosthenes primos omnium Messenios ire iusserat: ac dorice alloqui ad faciendam primis excubatoribus fidem: præsertim non cernentibus cum adhuc nox esset. Vbi igitur cum omnibus copiis impetus factus est: in fugam uertuntur multi ibidem cæduntur: cæteri in montes uersus fugam se mandant. Vix occupatis iam itineribus: ad hæc amphilochis tum leuiter armatis: tum regionis peritis aduersus armis graues: & quo se uerteret ignaros: & in loca aut prærupta aut ab insidiantibus iam infesta incidentes trucidabantur: & cum omne fugam temptarent genus: non nulli ad mare non ita distans contenti debant: ac conspectis quæ terram legebant atticis nauibus ad eas: ita rei conductio urgebat annatabant: existimantes præsentem in metu fatius esse ab iis qui in nauibus erant: si oporteat interfici se: quam aut a barbaris aut ab inimicissimis Amphilochis. Hunc itaque in modum Ambraciiis profligatis e multis pauci in Urbem euaserunt. Acarnanes spoliatis cadaueribus: trophæisque erectis argos rediere. Et ad eos postero die Caduceator uenit ab iis: Ambraciiis: qui ex olpa ad Agræos fugerant petiturus eorum corpora: qui post primam pugnam cæsi fuerat: dum nulla fide accepta cum mantinæis & aliis qui fidem acceperant simul exissent. Cæteris intuens spolia Ambraciorum qui ex Vrbe prodierant admirabatur numquam: neque enim rescierat cladem: sed ea sociorum suorum esse arbitrabatur: & eum quidam opinatus ab iis uenire qui apud Idomenem essent: quidnam admiraretur interrogat: & quot ex ipsis perissent. Circiter ducentos inquit ille. Atqui non ducentorum arma hæc sunt: excepit qui interrogabat: sed plus quam mille interfectorum. Et ille rursus. Non ergo sunt eorum qui nobiscum in atie steterunt. Cui idem respondit. Sunt sane uestrorum: si quidem uos heri in Idomene pugnaistis. At qui nos inquit ille heri cum nemine pugnauimus. sed nudius tertius cum abiremus. Et hic nos uero ait cum istis heri certauimus ex Vrbe Ambraciorum auxilio uenientibus. Quo audito Caduceator intelligens auxiliorum Urbanorum stragem edito gemitu re infecta continuo abiit attonitus præsentium malorum magnitudine: nec ulterius cæsos repetiit. Hæc. n. clades hoc bello maxima extitit: utique una in Ciuitate & intra tam paucos dies. Nec numerum cæsorum scripsi ut incredibilem: quoniam maior est fertur quam pro magnitudine ciuitatis. Hoc scio Acarnanes atque Amphilochos: si Athenienses ac Demosthenem audire uoluisset ipso clamore Ambraciam fuisse expugnatos. Nunc pertimuerunt ne tenentes illam Athe-

Idomene

nienes: gratiores ipsis accolæ forent. Post hæc tertia spoliolum parte Athenien-
sibus in sortem data: reliquum iter Ciuitates diuiserunt. Et quæ Atheniensibus
cesserunt: pleraque fuere intercepta. Nam quæ in templis affixæ uisuntur trecē
tæ solidæ armaturæ: ææ peculiariter demostheni datæ: & ab eo nauibus appor-
tata sunt: Cui ob hac res gestas tutior in priam post calamitatē in ætolia accep-
tam reditus fuit. Vbi uiginti Atheniensium naues Naupactū rediere: & Atheni-
enses ac demosthenes abiere: acarnanes & Amphilocho publica fide interposita
ueniam dedere Ambraciis: atque Pelopōneses qui ad Salynthium & agræos cō-
fugerant: ex Iniadis abeundi Aditoq; Salynthio cum Ambraciis i polterum ad
centum annos fide data societatem coierunt: his legibus ut neq; cum Acarnani-
bus Ambracii Pelopōnesibus arma i ferrent: neque cum Ambraciis Acarnanes
Atheniensibus: sed mutuo sibi auxilio forent: redderentq; Ambracii Acarnani-
bus: quicquid aut oppidorum aut finium de Amphilocho teneret: nec opē Ana-
ctonis ferrent Acarnanum hostibus. His conuentis bellum soluerunt. post hæc
Corinthii præsidium ex suis ad trecētos armatos in Ambraciam miserunt cum
duce Xenoclide Euthyclis filio qui ægre itinere per epirum facto peruenerunt.
Ita se habent res ad Ambraciam gestæ. Eadem hyeme qui apud Siciliam erant
Atheniensis: cum egressi e nauibus inhimeræam essent Siciliensibus una super-
ne inuadentibus extrema Himerææ: cunq; ad æoli insulas nauigassent in Rhe-
gium se recæperunt. Vbi pythodorum Isolochi filium Atheniensi ducē offēdūt.
Successorem lachetis in nauium præfectura. Nam Sicilienses focii aditis Atheni-
ensibus persuaserant: ut se maiore classe adiuuarent. Quippe Syracusani cum
terra forent illis superiores: & mari paucis nauibus impedirent talem classem
instruxerāt: ut post hac cōtēni nō possēt. Itaq; sexaginta naues expleuerūt Atheni-
es: tanq; focii mittēdæ: & tamē tū existimabāt citius ibi bellū finitū iri: tū uole-
bāt fieri nauū experimentū. Igitur unū e ducibus pythodorū cum paucis naui-
bus miserunt: missuri cum pluribus Sophoclem Solstratide filium & Eurimedō-
tem Thuclei. Pythodorus accepta iam lachetis præfectura profectus est sub ex-
tremum hyemis ad prætidium loerorum: quod ceperat laches & uictus a loeris
i pugna uiccessit. Per idem uer proluuium ignis ex ætna monte omnium Sicilia
maximo emanauit: quemadmodum alias: & aliquantulum soli Catinensium cor-
rupit sub ætna incoletium. Fertur autem proluuium hoc quinquagesimo a sup-
iore emanasse ano: & ad sūmū ter extitisse: Ex quo Sicilia a græcis icolitur. Hæc
per eam hyemem gesta sunt & sextus exiit annus huius belli quod Thucydi-
des conscripsit.

Aetne incendium

THUCYDIDIS HISTORiarVM PELOPONNENSIVM
LIBER QuARTVS.

INeunte Aestate Quom frumenta iam extant in
spicis profectæ decem Syracusanorum naues: toti
demq; loerensium Messanam in Siciliam ceperunt
ab ipsis oppidanis acciti. Desecit autem ab Athe-
nensibus ea Ciuitas præcipue opera: cum Syra-
cusanorum qui cernentes ad oppidum inuadēdæ
Siciliæ oportunum: metuebant ne se maioribus
copiis aggredereutur illinc profecti Athenienses tū

loerensium qui Rheginos sibi inuisos uolebant utrinq; oppugnari. Itaq; i eorū
agrum cum omni exercitu inuadūt: simul ne Ma mertinis illi ferrent auxilia si-
mul inducti ab Reginis qui apud ipsos erāt exulibus. Nā Regiū p multo tēpore
feditiōibus agitabatur: nec impresenti poterāt loeres arcere: quo etiā magis illi
ingruebant: qui postea q agrum populati sunt rediere cum peditatu: nam nau-
es ad Messanam in præsidio erant: eodemq; aliæ quæ instruebatur ueturæ: atq;
illinc bellum gesturæ. Per idem uer nondum adultis frumentis: Pelopōneses ac
focii atticam ingressi sunt: duce Agide Archidami filio lacedæmoniorum rege:
statiuaq; habentes eam populabantur: Atheniensis uero ut instruxerunt quadra-
ginta naues in Siciliam miserunt: cum iis qui erant reliqui ducibus Eurymedon-
te ac Sophocle. Nam Pythodorus ex iis ducibus tertius iam eodem abierat: Man-
daruntq; ut corcyæorum quoq; qui intra urbem erant curam in transitu habe-
rent: exercebant in eos latrocinia exulibus: qui in montibus agebant: & sexagi-
ta Pelopōnesium nauibus: quæ ad ulciscendos illuc eos aduenerant. Existiman-
tes rem facile confectum iri: Ciuitate a i modum famē laborante: mandarunt itē
Demostheni qui priuatā i reditu ex acarnania uitā debebat hoc ipsum flagitātū
ut his nauibus circa Pelopōnesum si uellet uteretur. Hi cum oram laconicam
præterueherentur accepissentq; ad Corcyram iam esse Pelopōnesiū naues: Eu-
rymedon quidem ac Sophocles in Corcyram tendere properabant. Demosthe-
nes autem ut prius in Pylon & cum loco potiti eēt: & quæ oporteret egissent
in Corcyram tenderent: iubere illis contradicentibus: oportune tamen exorta tē-
pestas cum classem detulisset Pylon postulare: ut confestim muro locum muni-
rent. Ea enim re simul se nauigasse ad hoc ostendere asiatim materiæ ac lapidis
adesse: & situ locum munitum desertumq; ac magno circa tractu desertū. Abest
nanq; Pylus a sparte stadia circiter quadringenta: sita olī in agro Messenio: quē
lacedæmonii uocant Coryphasion. Illi dicere multa esse in Pelopōneso promon-
toria deserta si libeat in iis occupandis exhaurire ciuitatem. Cæterum huic non
nihil aliquo libet alio diserre uidebatur hic locus: q; adiaceret ei portus: quodq;
Messeni quondam incole illinc prodeuntes plurimū infesti lacedæmoniis pp li-
guæ cōmertium futuri essent: fidelesq; loci custodes. Vbi neq; ducibus neq; mi-
litibus persuadet etiā postea cum præfectis re cōmunicata quieuit nondū apto
ad nauigandum mari: donec ipsis militibus otium agentibus cupido incessit: cō-
cludendi munitionibus locum. Itaq; rem aggressi moluntur: & cum lapidariis
carerent feramentis: collectos passim lapides ferebāt: & ubi quisq; quadrabat co-
agmentabant lutum sicubi opus illo esset uasorū penuria humeris cōportantes
ut id cōmodissime illic maneret incurui ne ue defluere manibus post tergū con-
fertis oiq; ratione anitentes: opportunissimis qbus quē oppugnatōi partibus cō-
munitis anteuenire sucursū lacedæmoniorū. Nā plerunq; loci suo pte situ muni-
tum muro non indiget. Lacedæmonii cum hoc accepissent: agebant autem tūc
forte festum quoddam solemne contempserunt tanq; dū exissent: aut hoste non
expectaturo aut se oppidum paruo negotio recepturis. Non nihil etiam eos exe-
rcitus qui ad Athenas erat remoratus est: Atheniensis communito intra sex
dies loco terram uersus: ubi maxime oportebat ad tutelam eius Demosthenem
cum quinq; nauibus relinquunt: cum cæteris in Corcyram ac Siciliam ire per-
gunt. At Peloponneses qui in Attica erant ut Pylum captam acceperunt
propere domum rediere. Quippe cum Lacedæmonii Agisq; rex domesticum
sibi existimarent ad Pylon bellum: & quia præmature fuerant egressi adhuc

Euryedon
Sophocles

Demosthenes

Pylus

Simonides

uiridi frumento permulti commeatu deficerentur. ad hæc cæli tempestas maior quã pro anni tempore uexauerat exercitum: adeo ut quod sepe alias cõtingerit: eos otius discedere: & in hac expeditione q̄ breuissime imorari. Nam quindecim dies in attica manserunt. Per idem tempus Simonides Atheniensiu dux coacta paucorum Atheniensiu qui in præsiidiis erant: & magna illic sociorum manu. Aeona q̄ est in Thracia mædorum coloniam: sed tunc hostem per proditiõem cepit illico: chalcidensibus ac Bottiæis suppetias ferentibus expulsus est: ac multos milites amisit. Regressis ex Athica Pelopõnensibus spartiatæ quidem ipsi & finitimorum proximus quisq; properanter ad ferenda auxilia Pylõ iere. Cæterorum uero lacedæmoniorum tardior profectio extitit modo reuerforum ex alia expeditione. Edixerunt autem per Pelopõnesum ut primo quoq; tempore Pylõ subueniretur & ad suas sexaginta naues q̄ apud Corcyram erant miserunt. Quæ transportatæ perileucadium. isthmũ cum Atticam classem q̄ ad zacynthum erãt latuissent pylum preuenerunt: cum iam p̄sto esset pedester exercitus. Demosthenes ad huc eo cursum tenentibus Pelopõnensium nauibus occupat duas ex suis sũmittere ad nũciadum Eurymedontii alijsq; qui apud zacyntum cũ classe erãt Atheniensibus ut p̄sto essent: tanq̄ loco in discrimen adducto. Et illi quidẽ pro ut demosthenes mandarãt festinanter affuerunt. Lacedæmonii uero uelut oppugnaturi a terra & a mari locum se instruebant: sperantes facile expugnatos se opus quod & a properantibus eẽt extructum: & a paucis teneretur. Cæterum cũ Atticarum nauium e Zacytho auxilia expectarent: in animo habebãt: nisi prius expugnassent obstruere fauces portus: ne illum subire fas esset Atheniensibus nauibus. Insula enim nomine Sfacteria portui prætẽta atq; uicina efficit: & portum tutum & introitus angustos: ut hinc qua uergit ad Atheniensium munitiones: & Pylum bina nauigia illinc qua uergit ad reliquã continentẽ: octona noue naue transeant: sũuestris tota propter solitudinem inuia: quindecim ferme stadiorum magnitudine. Introitum igitur intercludere statuerunt nauibus cõferẽti foras sp̄ eãtantibus. Quãtiam in ipsam insulam timentes ne sibi ex ea bellum fieret: armatos transportarunt alijs in continente collocatis. Ita nãq; Athẽiensibus & insulam fore hostilem & continentem: ut quæ egressum illis nõ præberet. Nã cætera circa Pylon: extra hos introitus pelagus spectantia importuosa sũt: nec talia unde illi proficiscerentur ad suos adiuuandos. Se uero. circa pugna naualem citraq; periculũ: ut credibile erat locum expugnatos i quo cõmeatus nõ esset nisi ad breue tempus sũptus. Vbi hæc eis prospecta sunt: & milites insulam trãlportati exoibus sortiti cohortibus: alijq; subide atq; alij periuices traieci postrei qui illic relictĩ trecenti ac uiginti fuerunt preter eorũ seruicia duce Epitada Homolobri filio. Demosthenes cernens lacedæmonios peditatu pariter & classe aggressuros & ipse se instruit: ac triemes quæ sibi reliquæ erãt subducit ad munitiones clatrisq; prefigit: earum nautas scutis inualidis armat & salignis plerisq; Neq; enim poterant inculto in loco suppetitare arma. Qui hæc ipsa cæperant e triemi messeniorum actuarioq; nauigio cum forte illuc apulissent. Messenii numero fere quadraginta: quibus una cũ alijs Demosthenes usus est. Is igitur cum multis & inermium & armatorum super ruta ipõ situ: sed præcipue super extructa qua parte incontinentem uergũt disposuisset: præcipit ut peditatum si aggrediatur arceant. Ipse delectis sibi ex omnibus sexaginta armatis: & aliquot sagittariis muros egreditur mare uersus: qua maxie parte illos descendere conaturos in loca aspera petrosaq; ad mare uersa: & qua murus ipsorum fragillissimus erat

Sfacteria insula

eum reuellere aufuros suspicabatur. Mug. n. fragilem fecerat q̄ putabat nũq̄ fore: ut nauibus superior esset hostis: & si superior eẽt ad egrediẽdũ in terram oppidum captum iri. Itaq; ad maritimam partẽ profectus: illic armatos disposuit ad arcẽdũ quoad posset hostem: eosq; his uerbis est adhortatus.

Oratio Demosthenis Ad Milites

Viri qui mecum hoc subistis periculũ nemo uestrum malit in hac necessitate uideri intelligẽs: reputãdo omnes quæ nos circũstant difficultates: potiusq; secure & bona cum spe audacter hostes inuadere: ex eis incolumis euasurus. Quæcũq; enim ut hæc ipsa in necessitatẽ deuenerunt: ea minimã rationẽ celerrimũ periculum desiderat. Quãq; ego plura nobiscum facere uideo: si & mære: nec ea quæ potiora nobis astunt prodere uolumus multitudinẽ illoq; deterriti. Et enim partem loci quã tenemus inaccessibleẽ arbor: adiutricẽq; fieri nobis præstantibus: recedentibus uero & si difficilẽ accessu tamẽ facilem fore nullo prohibente. Hostẽ quoq; ex hoc acriorẽ habebimus: q̄ ei si a nobis urgeatur: non facilis rursus sit sui receptio. Nam & dum in nauibus est facillimẽ illi resistitur: & dum egreditur iã æquo in loco ipsius multitudine q̄libet magna: in exiguo enim dimicatur: non ualde timenda est ob littoris i quod descenditur iniquitatem. Neq; exercitus ille in terrã est utiq; futurus maior ex loci æqualitate: sed e nauibus pugnat i mari: ubi necesse e periculosa multa contingere. Adeo suas illis difficultates existimo instar eẽ: qualis nostra est hominum paucitas. Super hæc uos obsecro cũ sitis Athenienses: & experientia in alios e nauibus desiliendi gnari: si quis p̄tet nec terrore illisorum fluctuũ & cũ impetu incurentium nauium summoueat: hũc nũq; ui summoueri. ut maneat: ad ipsas littoris salebras arcẽdo hostem: uosq; ipsos pariter ac locum conuertetis. His tantum exhortato Demosthene Athenienses alacriores effecti descendentes ad mare se se disposuerunt. Lacedæmonii uero p̄gressi castris peditatu munitiones nauibus q̄ tres & quadraginta erant: Thrasymelida Cratesidis Spartiata nauarcho: partem qua Demosthenes operiebatur inuadunt. Athenienses & ipsi utriq; a terra & a mari resistebãt. Illi delectis aliquot nauibus quoniã pluribus adiri non poterat: per uices alijs quiescẽtib; adnauigabant: omni audacia atq; exhortatione utentes: si quo pacto reiectis hostibus loco potirentur. Inter quos maxime extabat Brasidas unus e triarchis: qui cum cerneret locũ accessu difficilem sed sicubi accedi posse uidebatur: triarchios gubernatoresq; formidantes ac nauibus cauentes ne colliderentur uociferabatur dicens: improbũ eẽ cum lignis parcunt spectare illic hostẽ ubi muros extraxisset: iubebat ut illis littori nauibus ui in terram descenderent: ne ue pigeret socios in præsentia: naues suas pro acceptis magnis beneficijs Lacedæmonijs impendere: sed illis in partib; quacũq; ratione i littus egressos & uiris & loco potiri. Talibus uerbis Brasidas alios instigãs: gubernatorem suũ ad applicandum nauem adegit: pergensq; ad pontem conatus descendere: ab Atheniensibus percutit: & cũ multis uulneribus fauciatus esset: in quẽtẽ aĩo in remigium collabatur: Clipeusq; eius defluxit in mare & ad terrã appulsus est: quo recepto Athenienses postea ad trophæum sunt usi: quod de hac aggressione statuerunt. Alijs item Lacedæmonijs aderat quidem aĩus ad egrediendum: sed facultas deerat tum locoq; asperitate: tũ Atheniensium nihil cedẽtiũ p̄uerãtia. Atq; eo fortuna puenit ut Athenienses

Dixit demosthenes

Brasidas

h

e terra & ea laconica Lacedæmonios applicare phiberent. Illi aduersus hos in
terrâ suâ tunc hostilē descendere conarentur. Nā fere eo tempore de utriq; ta-
lis opinio erat: ut hi Mediterranei pedestribus copiis longe præstâtissimi essent;
illi iter maritimos plurimū re nauali præcellerent. Atq; hoc die ac parte i sequē-
tis aliquoties aggressi destiterunt. Tertio die aliquot naues: ad materiâ machia-
rum in Atinâ dimiserūt: sperantes se muge qui portum spectabat: altū quidem:
sed egressioni p̄cipue opportunū machinis expugnatos. Hoc interim tēpore
naues Atheniensiu sexaginta ex Zacyntho affuerunt. Nā accesserūt eis auxilio
aliquot p̄sidiariz ex Naupacto: & quattuor Chiz. Hæ ubi uident & continen-
tem & insulâ armatis referētam: & naues quæ in portu erāt nō p̄dire abigebāt
quonā intenderent. Ceterz tūc quod contenderunt in primâ insulâ & desertam
nec ita distantē: ubiq; stationē habuerunt. Postero die uelut ad nauale prælium
instruētū p̄cedunt: si uoluntas hostiū ferret in apertum mare obuiâ ire: sin mius
in portū ipsi igressuri. Illi neq; obuiâ ire: neq; quēadmodū cōstituerāt aditū ob-
struxere: Sed q̄ti in terra: naues explebāt & se p̄parabāt: tanq̄ in portu q̄ non par-
uus est: si quis ingrederetur pugnari. Quo cognito Athenienses ab utroq; igres-
su in illos tendunt: inuectiq; i eas quæ plures & iâ exteriores ifestis proris erāt
naues in fugâ uertūt: ac p̄secuti ut i breui spacio multis laceratis: quicq; capiūt &
eaz unâ cam ipsis uiris. ceteras q̄ in terrâ refugerāt iuadunt quaz quæ ad huc
plenæ erāt priusq; subducerentur ferunt qualdā: unde uiri fugâ: tēcerāt alligan-
tes uacuas trahūt. Quæ conspicientes Lacedæmonii & eam iacturâ ægre seren-
tes. q̄ qui apd insulâ essent intercepti forēt: ad auxiliū ueniūt: ut que erant ar-
mati mare ingressi: apprehensas e contrario naues retrahūt: existimantes p se q̄-
q; id opus impediri cuiusq; ipse nō adesset: eratq; ingēs tumultus cōmultata am-
borū ad naues forma dimicadi. Quippe Lacedæmonii præ studio atq; formidie
nihil aliud q̄ ut sic dicā a terra nauale præliū: Athenienses uero uicentis ac p̄te
ti fortuna q̄ plurimū p̄cedere uolentes de nauibus pedestre præliū gerebāt mul-
toq; labore ac multis inuicē uulneribus acceptis dirēpti sunt: & a Lacedæmoniis
uacuz naues præter eas quæ p̄cipio captæ fuerāt: seruata. Regressi i sua utriq;
q; castra: Athenienses erecto trophæo restitutis mortuis: portu naufragiis: p̄ti-
nus insulâ circūueniunt nauibus: custodiūtq; tāq̄ uiris q̄ in ea essēt captiuis. Pe-
loponneses autem q̄ iâ ex omni Mediterranea regione auxilio uenerāt: diuer-
so circa Pylum stationem hēbant. Postq̄ Spartæ quæ ad Pylū gesta sunt renūcia-
ta: Placuit eis uelut super ingēti clade magistratus ad castra se cōferre: cōsultatu-
ros re inspecta q̄ primū quidnā agendū uideretur. Illi ubi ai adbererūt nulla ra-
tione posse suis succurri: nec periclitandū putarēt: ut illi uel fame aliqd pateren-
tur: uel a multitudine opprimerentur: caperentur ue: uisum est cum Atheniensiu
ū ducibus agendū: ut cum induciæ belli ad Pylū si uellent factæ essent: legatio
Athenas de cōuentionibus mitteretur: Quo sua primo quoq; t̄pore conarētur re-
cuperare. Accepta p̄ duces Atheniensium condictionē ita cōuenit. Lacedæmonii
q̄dem naues quibus pugnasent: & quæcunq; i laconica ora longe eē contractas
ad Pylum traderent Atheniensibus: nec arma inferrent munitionibus: neq; a ter-
ra neq; a mari Athenienses sinerent illos e continētē cōportare suis in insulam
certum moliti frumenti modum binas chinicas Atticas: & totidem cotylas uini
& carnem uiritim: dimidium seruis: idq; Atheniensibus inspectantibus: ne ue-
ullum illuc nauigium furtim iret: & nihilominus insulam custodirent: ne qua il-
li abirent: ne ue arma Lacedæmoniorum castris inferrentur: uel terra uel mari.

47
1711
Quicquid autem horum uel quatuorlibet alterutri transgredierentur ibi induciæ
p̄ salutis essent: æ autem durarent dum Athenis Lacedæmoniorum legati reditū
lent: quos Athenienses portarent trirēme atq; reportarent: sub eorum reditū in-
duciarum tēpus exiret: utq; has naues cuiusmodi accepissent: Athenienses: eius-
modi restituerent. Ad hunc modū induciæ pactæ sunt: nauesq; traditæ circiter
sexaginta ac legati missi: q̄ cum Athenas peruissent talibus diseruerunt.

Oratio Lacedæmoniorum Apud Athenienses

Lacedæmonii nos miserunt huc Athenienses ad trāslegendū de iis qui
in insula sunt uiris: suadentes qcquid uobis emolumentū idem nobis:
ut in hoc calamitoso calu: dignitatē p̄cipue allaturum. Neq; uero lō-
giorem p̄ter consuetudinē hēmus orationē: sed nostri instituti ē ut pauca suppe-
rūt: non uti multis: rursus uti pluribus quoties postulat tēpus nos docere uerbis
qd in primis opere p̄cipuum sit facere. Quæ uos nolite hostili aīo accipere: neq;
tanq̄ iperiti doceamini: apud quos mētionē de bene cōsulendo facimus: q̄ peri-
tos existimamus. Et enim licet uobis p̄sentē p̄speritatē recte collocare: pro iis
quos i uestra potestate hētis: accipiēdo honorē & gloriā: nec admittēdo id quod
quidā faciūt adepti aliqd i experti bōi: qui sēper p̄ presentē ex inopinato p̄spe-
ritatē sperātes: maiora cōcupiscūt. At ii q̄bus crebræ alternātis: fortunæ uicissi-
tudines cōtingerūt iusti sunt ac minime creduli p̄speritatibus: id quod præcipue
& uestræ Ciuitati ob experimētū & nostræ merito cōueniat: quod licet itelliga-
tis respiciētes ad nostros casus: q̄ cū simus sūme apd græcos dignitatis: tamē uos
adiuimus ad ea postulāda: quæ dare ante hac ipsi ut credimus potētiores era-
mus: nō delapsi in hoc ifortuniū aut inopia militū: aut copia insolenter habita:
sed more regū humanæ opinioe decepti: ubi oīum æqua cōdictio est. Quo mi-
nus oportet uos presentē Ciuitatis uestræ robore & accēsiōe aliqz regū fretos:
opinari fortunā uobiscū p̄peruo futurā: cū sit prouidiōz hominū fœlicitatem
suā p̄ certo habere i icerto positā esse: ut ferendis accidentibus sint iūctiores:
neq; existimare q̄tenus uoluerit quis aggredi bellū: eatenus ei facultatem adesse:
sed q̄tenus sortuita sua ducent. Huiusmodi hoies q̄a aīos nō tollūt sua p̄sperita-
te cōsiliū minimū labātur i summa felicitate maxime trepidi. Quod si erga nos
hoc t̄pore facietis Athenienses: bene uobiscū agitur: Sin nos respuatis: & postea
qd aduersi patiamini q̄lia multa cōtingūt: nō est ut putetis uos ea quæ nūc succes-
serūt retenturos: cū possitis nullo cū piculo famā & potentie & prudentiæ relin-
quere ad posteritatem. Lacedæmonii uos ad fœdera ad finiendū bellū puocant:
offerentes: pacem societatem & aliā i postez quacūq; amicitia: familiaritatēq; p̄
his reposcentes eos q̄ in insulâ sūt uiros: satiusq; utriq; fore existimātes: tū nō ad-
ere discrimen: an illi fugiāt oblata aliq; salutis occasio: an si expugnati potius ca-
piātur: tū uahementes inimicitias ita demū usq; quaq; dissolui: nō si dimicando
pari altera i bello iâ multo superior alterā ad iusiuradū a digat: neq; ex æquo paci-
scat: sed si dū t̄ps adest idem faciendi tamen uictrix occasiois pulchrius atq; mo-
destius alterius expectatiōe recōcilietur. Nā ille iâ obnoxius non ad obsistendū
tāq̄ coactus: sed ob uerecūdiā ad referendā gratiam p̄pensior stabit conuentis.
Quod citius faciūt hoies erga maiores q̄ erga mediocres aduersarios: cū sit na-
tura cōparātū ut sp̄ote cedētibz libenter indulgeamus: i solētibus etiā cōtra ani-
mi p̄positū cū piculo aduersemur. Nobiscū uero utriq; si unq; alias nūc p̄se-
cto præclare agitur si i gratiā redeamus: priusq; aliqd idignū nos iterea pati cōti-
h ii

Nota

gat: ex quo necesse sit nos æternum erga uos gerere odium publice priuatimq;
& uos eaq; rerum imittatis arbitriū quas nūc flagitamus. Sed quoniā adhuc an-
ceps euctus est recōciliemur uos cū gloria nostraq; beneniuolētia nos cū medi-
ocri tolerabiliq; iactura deuitato dedecore. Et q̄ ipsi p̄ bello pacē elegimus: ni-
mirū cæteris græcis sinē malorum p̄stabis: quorum culpa potius in uos illi
refundēt: nisi hoc cōcesseritis. Nā hactenus bellū gerunt nesciētes utri auctores
belli extiterint. Facta uero recōciliatione cuius nūc penes uos maior potestas ē:
gratias uobis hēbunt: dū sciatis facultatē uobis adesse: ut Lacedæmōios firmos
uobis amicos efficiatis: a quibus ad hoc puocamini: si de ip̄is bene potius q̄ ma-
le meriti fueritis. In quo quot bona iēste credibile sit considerate. Nā hęc nob̄
uobisq; tractātibus cætera græcia ut scitis inferior dignitate cōprobabit. Hęc de
mū Lacedæmonii dixerūt rati Atheniēses cupidos q̄dem sœdēz pristinos: sed
p̄ ip̄os phiberi oblatā uero pacē libenter accepturos: ac redditorios quos hērent
At illi q̄ hos hēbāt arbitrātes quotiens uellēt secum ad faciēdū sœdus paratos
eē Lacedæmonios maiora affectabāt: præsertim urgēte Cleone Cleoneti filio ui-
ro populari ea tempestate: & idicendo multitudini acceptissimo. Is p̄suasit re: p̄o-
dendū oportere: prius eos qui in insula essent & armis & se ip̄is traditis Athenas
portari: secundo loco ubi reddidissent Lacedæmonii Nisæam & pegas & troeze-
na & Achaiā quæ bello nō cepissent: sed Atheniēses ex superiore pactione cladi-
bus affecti concessissent: tum uero aliquāto decentius paciscētes recipere suos
ac sœdera inire tā diuturna quātū utriq; placuisset. Ad hoc respōsum Lacedæ-
mōii nihil cōtradixerūt: iusserūt tamen eligi sibi disceptatores apud quos quie-
te singula exponendo audiendoq; cōueniretur i iis q̄ alteri alteris persuasisset.
Tunc Cleon uehementer instare dicendo agnoscere eos etiā ante nihil fuisse in
quo uis haberent: & nūc esse manifestos q̄ nihil dicere ap̄ multitudinē uellent:
sed ap̄ cōcilium paucorū si quid sani cogitarent: iubere ut apud uniuersos loq̄-
reretur. Illi cernentes neq; sibi ias esse ad populū loqui: & si quid calamitate addu-
cti concedendū illis putaret: apud locios inuidiosū fore: re orata & nō exorata:
neq; Athenienses moderate se gesturos i iis ad quæ puocarentur i sœcto negotio
Athenis discesserūt. Quibus p̄fectis induciæ cōfestim ad Pylū factæ solute sūt:
& repetentibus naues excōuento Athenienses reddere recusarunt: dantes crimi-
ni q̄ cōtra cōuentū munitiōibus incurrisent: aliaq; quæ nō exigua uidebantur
hac ratiōe nitentes: quod i cōuentis dicebatur: ea soluta fore si quid esset quan-
tūlibet trāsgressum: cōtradicentibus illis & hoc ip̄robe agi clamātibus discessū
est: itūq; ad bellum parādum & oī ope ad Pylum ab utriq; decretatum est: binis
nauibus e regione semp̄ iterdiu insulā obeūtibus: noctu oibus deiceps istatione
manentibus: p̄ter eas quæ ad pelagus quotiens uentus esset excubabāt: ad quas
acceserunt ex Athenis ob eandem causam uiginti: ita ut uniuersæ nūero essent
septuaginta. At Peloponneses a terra castra habentes subide muros adoriebant:
obseruabātq; si qua occasio offeretur suos liberandū. Interea ap̄ Sicilia Syracu-
sani ac socii sumpta cætera classe quam cōstruxerant bellum ex urbe Messana
aduersus p̄sidiarias intra urbem naues gerebant: sollicitati maxime a locrensisibus
ob inimiticias Rhegiōz: iam & ip̄i in hōz agrum cum oī manu egressis: uole-
bantq; naualem expiri pugnam: q̄ uidelicet cereret paucas ad esse Atheniensiu
naues: sed pluras affuturas cum insulam illi oppugnari audissent. Spabant. n. si
classe uicissent terra mariq; aggressos se rhegio potituros: ac res suas iam poten-
tiores futuras: & cum in p̄p̄quo sint rhegium Italiae promōtorium: & Messana
i Sicilia nō p̄missuros: ut ingrediantur Atheniēses fretumq; optineant. Est aut

Dixerunt lacedæmonij
Cleon

fretū iter Rhegiū atq; Messanam mare: qua breuissimo iter uallo Sicilia distat
a cōtinēte: & hoc appellatur Charybdis qua fertur Vlysses p̄trāsisse: haud ab re
sic existimatū q̄ cadat rabide p̄ angustias pelagi tyrreni ac Siculi. In hoc igit me-
dio Syracusanorū sociorūq; paulo plusq; triginta naues coactæ sūt sub sex diei pu-
gnare: cum Atheniensiu duode uiginti & Rhegiōz octo nauibus circa nauigiū
quod illac cursū tenebāt cōcurrentes: ac uicti ab Atheniēsisibus celeriter i sua ca-
stra: qua quæcūq; fors tulit cōtēderūt una ad Messanā & ad Rhegiū nauī amissa
cū nox p̄ælio intercessisset. Postea locrenses e Rhegiōz agro discesserūt: & Sy-
racusanorū sociorūq; i unū coactæ naues orā Peloridē: quæ ē agri Mamertini
subierūt: eisq; affuit peditatus. Quas ituiti uacuas Atheniēses atq; Rhegini ag-
gressi: intacta ferrea manu unā ex suis pdiderūt uiris natādo elapsis. Mox eadē
igressis Syracusanis & fune trahētibus Messanā uersus: rursus Atheniēses occur-
rūt. & illis dato signo prius iuadētibus alterā nauim amiserūt. Hūc imodū Syra-
cusani & ifaciēda nauigatiōe & i nauali certamine non inferiores in portū se Mes-
sanæ recaperūt. Atheniēses uero in Camarinā quā p̄di Syracusanis acceperant:
p̄ Archiā & q̄ eum sequebātur. Mamertinorū iterea oīs populus a terra p̄ter &
nauibus aduersus Naxū Chalcidicā quæ i sinibus sita ē p̄ficiscitur: ac primo die
itra muros repulsis Naxiis agrū populabatur. Postero cū classe p̄nauigās ad Am-
nē Acesinē agrū uastat peditatu oppidū oppugnāte. Atq; interi Siculi mōtāi ad
ferendā Naxiis opē frequētes i Mamertinos descēdūt. Quos ut cōspexere Naxii
addito aio se ip̄os mutuo ad horrātur: tanq̄ sibi ueniāt auxilio Leontini cū aliis
græcis sociis: & subito ex urbe erūpentes i Mamertinos irruūt ifugā uertunt: ac
iupra mille occidūt cæteris ægre domū elapsis. Nam barbari inuis aggressi per
multos trucidauerūt: & naues quæ Messanam tenerant: mox i suam quæque
urbē remearūt. Statq; leōtini ac socū cū Atheniēsisibus Messanam ut cōquassa-
tam oppugnātū cōtēdūt. Atheniēses q̄dem a portu cū classe: peditatus uero a ter-
ra. At illi & ex locrensisibus aliquot: cum Demotele post cladem acceptam ad p̄si-
dium relicti: repentina eruptione inuadentes exercitum leōtinorū: plerūq; in fu-
gam uertūt ac multos occidūt. Quo inspecto Athenienses egressi: nauibus auxi-
lium ferunt rursusq; Mamertinos p̄secuti sūt ad urbem usq; p̄urbatis instantes
ac posito trophæo Rhegium reuerterunt. Post hęc græci q̄ in Sicilia sunt inter
se sine Atheniensibus alii alios bello i sœstabant. At ad Pylum Lacedæmōiis incō-
tinnente statua habentibus sui ad huc obsidebant in insula ab Atheniensibus:
eratq; illis ad modū laboriosa custodia: tū cibi & aquæ inopia. Nullus. n. erat
nisi unus i uertice pyli fons: & is nō magnus. Sed effosso pleriq; ad mare sabulo
q̄lē credibile est aquam portabant: tū loci angustia: i quo posita erant castra: &
nauibus statidē nō habentibus. Quæz aliæ p̄ uices e terra frumentum cōue-
hebant: aliæ exterius excubabant: tum summo ai angore quē lōgior expectatiōe
mora afferebat: opinantibus eos q̄ in insula deserta essent saltaq; aqua uteren-
tur paucis diebus expugnandos. Cuius rei causa erant Lacedæmōii q̄ edixerūt
ut q̄s q̄s uellet illuc frumētū molitū: uium caseū & si quid aliud esculētum es-
set obsessis utile cōportaret: igenti id p̄cio taxantes seruis quoq; libertatem sp̄o-
dentes idem facientibus: ita cum alii tum uero serui adito piculo cōportabant:
transmittentes a Pelopōneso quæcūq; poterant: & noctu quoq; tendentes ad
eam insulæ p̄tem: quæ pelagus spectat: obseruato maxime uento illuc ferentes:
q̄a cum flatus a p̄to erat facilius latebant custodiam triremium: quibus tunc
tutum nō esset circum insulam habere statidē: & illi nauigia sua littori impin-

Acceserunt fl

gerent securi: tū taxato p̄ illis p̄cio: tū armatis sociis q̄ ī insula erāt ad descēsus ī i-
sula nauium custodiētibus. Quicūq; tamē trāquillo periculū fecerūt intercepti
sūt: Cōmeabāt ēt illuc per portū natātes uriatores fūculo trahētes ī utribus pa-
paueris mellitū semē & lini p̄sū. Quibus cū a p̄cipio latuissent custodes ap-
positi sūt: oīq; ratiōe pro se utriq; cōminiscebātur illi: ut cibaria transmitterent:
hi ne celarentur. Atheniēses qui ī urbe erāt ubi rescierunt cū exercitu suo mise-
re agi & frumētū ī insulā trāsportari iopes cōsiliū erāt: uerebāturq; ne custodia su-
og; hyems intercederet: cernētes neq; necessaria illis circa Pelopōnesū posse sū-
mi utiq; ī loco ī culto .neq; per astatē sufficiētia trāsmitti: neq; stationē suis fo-
re locis iportuosis et illos qui foret ī insula si custodia īmitteretē futuros īco-
lumes: aut eisdem nauibus quo frumētū ipsis attulisset obseruata tēpestate abi-
tuos. & quod ate omnia timebāt: existimātes aliquātulū iā meliore cōditiōe La-
cedamōios Caduceatorē nō missuros ad ipsos de pacificatiōe: Adeo p̄cētebat
eos foedera nō admisisse. Quā ne fierēt se īpedimētū fuisse. Cleon itelligēs illos
suspitari: negabat ueq; dicere qui ea nūtiarēt: cūq; ii qui ide aduenerāt hortaren-
tur. ut si ipsis fidē nō hērent aliquos speculatū mitterēt: ipse pro speculatore ab
Atheniēsis cū Theogene ē delectus. Sed aiaduertētes fore necessario: ut aut ea
dē diceret quā illi qbus detraxerat: aut cōtraria dicendo mendax agnosceretur:
suadet Atheniensibus quos cernebat aiatos ad plusculū copiarū q̄ cōstituerant
mittendū: non expedire mitti speculatores: neq; tempus omittendo expectare:
sed si uera uidentur quā renūtiabantur illuc classem ire. Significabat autem Ni-
cia Nicerati filiū cui erat inimicus: tūc ducem ex probās facile esse apparata clas-
se p̄ficiētes: si uiri essent imperatores capere eos qui ī insula forent: idq; fa-
ctūq; se si esset imperator. At Nicias uidens tum Atheniensēs nō nihil succel-
sentes Cleōi q̄ ne nūc qdem si facile sibi uideretur nauigare: tū illū ipsi expro-
brātē iussit eū: ut sumptis copiis si q̄s uellent officio ipsius fungeretur. Hic uero
a p̄cipio ratus uerbo dū taxat eū sua iura cedere cupientem agnouit: tergiuersa
batur iquiens nō se sed illū esse īperatorem: Videlicet uerebatur iā: cū nō existi-
masset sibi illū cedere aufuge. Rursus Nicias idem iubens p̄tura aduersus Py-
lū suscepta: abiit Atheniensēs Testatus: Illi quo magis Cleon subterfugiebat na-
uigatiōem ac tergiuersabatur: eo magis q̄lia uulgus facere gaudet iubere Nicia
ut traderet magistratū: & cōuictari Cleōi ut iret. Ille ubi nihil habuit quo a di-
ctis suis se eximeret munus suscepit: p̄cedensq; iquit. nō se timere Lacedamōi-
os: nauigaturq; nullo e Ciuibus sūpro: sed leniis atq; ībriis armatis q̄ aderāt: &
peltatis q̄ ex Aeno auxilio uenerāt: & aliunde sagittariis q̄dringentis. Hos super
eos q̄ ad Pylum essent habentē se ait ītra uiginti dies: aut Lacedamōios uiuos ad-
ductūq; aut ibi mortem oppetiturq;. Cuius sermōis leuitas Atheniensibus & si-
risum mouit: tamen iucunda extitit. Prudentibus atq; duoz; bonoz; fore cōsi-
derātibus: aut se īberatū ī iportunitate Cleōis: quod magis sp̄abant: aut si opi-
niōe fallerentur Lacedamōios ī ipsoz; māus uenturos: p̄fectis oibus ī cōditiōe
rebus Cleō delegata sibi p̄ suffragia Pylō prouicia uo sibi delecto Demosthene:
ex iis īperatoribus q̄ ad Pylum erāt euestigio p̄ficiētur. Delegit autem Demo-
sthenem q̄ audiret & ipm̄ ī aīo habere in insulā descendendi. Et. n. milites loco-
rum difficultate male accepti: & oblessi potiusq; obsidentes: ad piclitādum aiari
erāt: & huic addebat aīum insula iā cremata. Nā cum prius esset pleraz; siluaris
& inuia: p̄perpetuā desolatiōem reformidabat Demosthenes: idq; magis es-
se p̄ hostibus arbitrabatur: q̄ sibi cum magnis copiis egresso in terrā: illi ex ab-

Aeno

99
1117
ditis locis adorti nocere possent: ipse uero non item illorum: aut errores: aut co-
pias subter siluā agnoscere cū sui exercitus peccata omnia ī aperto essent: adeo
ut quacūq; hostis uellet ex iprouiso īpetum dare posset: penes quē foret arbitri-
um manus cōserēdi: & si hostem ī locū arboribus dēsum cōpelleret & si nume-
ro inferiorē: tamen quia loci exptus eēt superiorem multitudinē inexperta iudi-
cabat. Suū quoq; exercitū cū multus esset ignoraturq; sicubi laborātibus: oport-
eret mutuo fere auxilia: quia nullus foret ī saltu prospectus. Et cū per se moue-
bāt hęc Demosthenē: tū uero postq̄ apud Aetoliā male pugnauerat: cuius ei cla-
dis maxima pars extitit silua. Cum aut milites angustia siluā cogerentur: dū ad
extrema siluā propinquāt: per prima quaz; excubiāq; loca p̄adii parādi gratia:
quidā paulatī siluā icendit iuitus: & mox exorto uento: cū multū ex ea cremare
tur: tamē id hostē fallebat. Ita Demosthenes apertius itūes plures eē Lacedamō-
nios q̄ qbus fuerat suspicatus mitti frumētū & matūs opreptium Atheniēses fa-
cturos si festinarēt: insulā quoq; faciliore descendēdū: accingebat se ad iuadēdum
euocatis e uicio socialibus copiis ac cetera p̄parās. Ad hūc Cleon p̄missio de suo
aduentu nūtio: cū iis quas flagitauerat copiis: uēit ad Pylū congressiq; abo: ante
omnia ad hostiū castra quā erāt īcontinēte Caduceatorem dimittit: prouocatū
illos an iubere uelit sine periculo eos q̄ ī insula essent & arma & se ipsos dedere:
asseruādos tolerabili custodia: donec aliquid de sūma rerū fuisset trāfactū: non
accepta cōditiōe unū diem suspēderūt. Postridie armatis oibus ī pauculas na-
ues ip̄positis noctū discedūt: & cū sub aurorā ī insulam descendissent: utriq; & a pe-
lago & a portu octigenti ferme armati cursu tendūt aduersus primū hostiū ī in-
sula p̄sidiū. Ita nanq; dispositi erāt. Excubabāt aut ī ea prima statione triginta cir-
citer armati. Nā mediā & plāissimā quaz; & aquis circūiecta tenebat: pleraz; ps
cū Epitada duce: aliquot alii extremū insulā Pylon uersas quod p̄ceps ī mare
atq; a terra minimū expugnabile erat: p̄ castellū illic quoddā uerulū: ī axis pas-
sim lectis cōstructū quod sibi p̄futurq; arbitrabatur: si qua maiore uī retro ire
cogerentur. Atq; ita quidem illi dispositi erāt: Atheniensēs uero quos iuafere in
pria statiōe custodes: illico trucidauere: naeti eos ī cubilibus & adhuc arma capi-
entes: quippe quos descensus hostiū latuisset: opinātes ex cōsuetudie naues no-
ctū ad itationem cōmeasse: Exorta statim aurora reliquus exercitus nauū pau-
lo plusq; septuaginta p̄ter Thelamias supuenit: ut quisq; erat īstructus cum sagit-
tariis octigenti nec paucioribus peltatis: Messeniisq; auxiliariis & aliis quicūq;
circa Pylō tenebāt: p̄terq; munitionum custodes. Hi a Demosthene dispositi in-
ter se distabant duceni & eo plures alicubi pauciores occupatis locorū cacumi-
nibus ut q̄ plurimū hostes angerentur undiq; cōclusi: nec habentes quorum se
dirigerent: sed ipsa multitudie ancipites essent feriendi ab iis q̄ in frōre stabāt: si
ī eos qui a tergo erāt tenderent ab iis utriq;: si in trāuersos assidue ī terga eoz;
quacūq; cederent: hesuris leuiter armatis & q̄ nō cōminus: sed eminus strenui
sunt sagittis: iaculis: lapidibus: fundis: ī quos iuadere nō licebat: q̄ppe cū fugien-
do uincāt & instent cedentibus. Hoc qdem cōsilio Demosthenes & in ingressu
prius: & in re gerenda postea est usus. Illi uero q̄ circa Epitadā quā maxima in
insula eoz; portio erat: ut uiderūt & primū p̄sidiū p̄sigturū: & in se uaden-
tem exercitum aciem īstruunt: & ī Atheniensēs armatos: n. n. ex aduerso stabant
ex trāuerso & a tergo leuis armatura tendunt uolentes uenire ad manus: sed
nequierunt manus cōserere neq; sua militari scia uti prohibentibus utriq; leui-
ter armatis. Ita ī occurū non iere sed quieti steterē: nisi q̄ qua maxime parte
h iiii.

Prandiu

i ipsos ipetum dabat leuis armatura pgressi eā fugabāt. Illi tamē iter fugiēdū se se defenfabāt: ut pote homines expediti: & facile fugā occupātes per loca aspera: & ob pristinā solitudinē salebrosa: Lacedæmoniis q̄ arma gestarent persequi nō ualentibus. Sic aliquātisper iter eos leui certamine actū est. Et cū Lacedæmonii iā nō possent celeriter erūpere qua lacelebātur: eosq; iam tardiores effectos adaueret leuis armatura: & ipsa plus audaciæ summere ac præ se ferret: q̄ plures multo ipsi essent: q̄q; assueti iā minus terribiles illos putare: a quibus nō statim qualia suspicabātur passi fuissent cū primū i terram egressi sunt: tanq̄ captiui futuri. Itaq; q̄ i Lacedæmoniis irent parui facientes: sublato clamore cōsertim tendūt: missilibusq; incessunt lapidibus: sagittis: iaculis: p̄ ut aliqd̄ quisq; hēbat ad manū. Hoc clamore ædito atq; iperu: terror incussus est hoibus huiusmodi pugnae insuctis: & cū puluis siluæ nuper incensæ in sublime ferretur: arduū erat prospicere sibi aduersus multorum hominum sagittas: saxaq; quæ una cū puluere ferebantur. Ibi res indigna Lacedæmoniis uisa est: quorum neq; pilei eos a sagittis protegebant: & hastæ dum emitterentur fragebantur. Quiq; non prospicere circūsepti non exaudire quæ ipsis p̄ciperentur poterant: magis ac magis uociferante hoste: nullā undiq; circūstante periculo spem habentes quonā modo se tutantes oporteret euadere. Postremo multis iam sauciis cum assidue eodem in loco uerarentur conferti euadunt in extremæ insulæ castellū haud ita distans & ad summum ibidem præsidium. Quo ubi concessere tunc uero leuiter armati maiore & clamore & audacia instare: & quoscunq; ex Lacedæmoniis a suis digressos excepissent trucidare. Sed pleriq; ad munitiones elapsi cum illarum custodibus se se instruebant: tanq̄ desēsuri locum: qua parte oppugnabilis erat. Athenienses uero eos insecti cum se circumfundere & locum concludere situs difficultate non possent: aggressi aduersa fronte propelere conabantur: Diuq; ac maxime diei parte utriq; eneēti pugna siti sole. tam obnitebantur hi quidē ut illos e loco superiore detruderent: illi uero ne truderētur quod facere q̄ atea eis ut facilius erat: quia neq; circūiri iam poterat neq; a lateribus iuadi. Sed cum nullum res haberet exitum dux Messeniorum Cleonem atq; Demosthenē adiens inquit: in cassum eos laborare: si uero sibi aliquantulum sagittariorum ac leuis armaturæ uellent dare: circūuenturum se illos a tergo quacunq; uiam inueniret: qua putaret se posse peruadere. Idem quæ depoposcerat acceptis clanculū ne conspiceretur digressus assidue secundū prærupta insulæ pergens ad eā partem quam Lacedæmonii loci situ freti non custodiebant: ægre ac uix circūiens illos latuit: atq; ex improviso & repente in loco superiore a tergo hostium cōspectus hos metu consternauit: suos quod expectauerant cernentes multo magis erexit. Ita Lacedæmonii cum utriq; cederentur eo fortunæ deueniant qualis ut parua magnis comparentur apud Thermopylas fuit. Illi enim insēmita circūuenti a Perlis interempti sunt. At isti cum undiq; cederentur non amplius resistebant sed pauci cum multis dimicantes languidis media corporibus cedebant: & iam Athenienses potiti erant accessibus. Quosquo magis cedebant eo magis interfectum iri animaduertentes: Cleon atq; Demosthenes pugnam sedarunt in hibitis suis: uolente adduci uiuos illos ad Athenienses: si forte uoce Caduceatoris audita frangerentur animo ad arma tradenda & præfenti casu uincerentur. Denunciat Caduceator nunquid uelint arma & se ipsos dedere Atheniensibus ad decernendum quicquid illis uideatur. Hoc cum audissent

scutis plerique positis manus excutiebant significantes se accipere conditionem. Factis de hinc indicis in colloquium ueniunt. Cleon demosthenesque & ex illis Styphon pharacus Epitada qui primus ex prioribus ducibus fuerat: occiso & Hippagreto qui secundus ab illo fuerat electus inter mortuos iacente tanquā defuncto: tamen adhuc uiuo ipse tertio loco susfectus ad imperandum ex lege si quid. Illis accidisset. Is ait & si qui cum eo erant uelle id se denuntiare iis qui incontinente essent Lacedæmoniis quid nam ipsos facere oporteret. Hoc non permittentes Athenienses ipsi e continente Caduceatores euocauerunt. Et cum bis terue interrogatum esset postremus qui e Lacedæmoniis ad eos ex continente nauigauit renuntiat: Lacedæmonii iubent uti de uobis ipsi consulas: nihil tamen turpiter facientes. Illi inter se consilio inito arma seque dederunt atq; in custodiam habita diem illum noctemq; insequentem. Postero die Athenienses erecto i insula trophæo cætera ad nauigationem apparabāt: captiuis ad custodiā p̄ trierarchos distributis & Lacedæmoniis misso Caduceatore mortuos reddiderūt: Tot autē i insula aut cæsi sūt aut uiui capti. Quadringēti ac uiginti numero trāsierant armati. Horū trecēti minus octo uiui capti sūt: quorū ad centum uiginti Spartiatæ erāt: cæteri cæsi. Ex Atheniensibus non multi desiderati. Non. n. pugna stataria fuit: Tempus autē uniuersum quo illi in insula obsessi sunt a pugna nauali ad hanc duo & Septuaginta dies fuere & eorum uiginti quibus abire legati foederum gratia frumentum illis præbitum est: reliquo tempore clandestinis nauigationibus aliti sunt. Et erāt frumenti atq; aliorū esculētorū ibi reliquæ. Si quē Epitadas dux partius illa q̄ pro copia præbebat. Et Athenienses quidem ac Pelopōnenses e Pylo cum exercitu utriq; domum abierunt effectū consecuta est: & si uelana Cleonis repromissione. Nam intra uiginti dies quem admodum pollicitus est hostem adduxit præter opinionem cum aliorū: tum uero eorū græcorū qui bello affuerūt. Non. n. de Lacedæmoniis ita censebāt: ut nulla fame nulla necessitate adacti traderēt arma: sed illa retinentes & quoad possēt dimicantes occumberent: & suis qui mortem oppetissent similes nequaquā se dederēt. Quorū captiuorū qdā cū eū post ea aliquādo p̄ contumeliā iterrogaret aliquis ex Atheniensiu locis: nūqd̄ si qui occubissent ex eis boni atq; honesti fuissent: respōdit magni p̄fecto faciendū esse fusu sagittam: uidelicet itelligens si bonos iternolceret significans ut quisq; in lapides ac sagittas incidisset: occubisset. Vbi autē eos accepere Athenienses decreuere i uinculis asseruandos donec aliqd̄ cum Pelopōnensibus conuenisset: si prius illi in agrum ipsorū itraissent: eductos e carcere occidendos. In Pylo autē cum iidem præsidium collocassent: Messenii enaupacto missis eodē nō nullis suorū opportunissimis tanq̄ in priam. est. n. Pylus Messenii quādo Messana fuit soli latrociniis laconicā infestabāt: maximisq; iacturis afficiebant: cum eiusdem linguæ essent: Huiusmodi belli antea insueti Lacedæmonii & quod serui sui ad hostem fugiebant ueriti ne quid ulterius apud ipsos nouaretur: non facile ferebant & quaquam id occultum esse uolebant: Atheniensibus tamen ad eos legationem miserunt: temprantes & Pylum recipere & captiuos. At illi maiora affectantes identidem reuersos legatos re infecta remiserunt. Et hæc quidem circa pylum gesta. Eadem æstate statim secundum hæc Athenienses iagrū Corinthiu profecti sunt cū nauibus septuaginta: duo milia armatorū nomis Attici cūq; hippaginibus ducetos eqtes ferētibus. Cōmitabatur eos e locis Milefii Andrii carystii: Præerat huic classi Nicias Nicerati filius cum

Hippagines

Rhitum
Solygia collis
Solygia

Crommyon

Crommyon

De Actio prima
duobus collegis. Subexortum auroræ inter cherronesum ac Rhitum tenuerunt littus loci super quem Solygius collis est: quo colle doros quōdam communito cum Corinthiis qui æoles intra Urbem essent belligerauerunt: estq; nunc ca-
stellum noīe Solygia a qua littus qđ naues tenebant distat stadiis duodecim ab Vrbe corintho circiter sexagita: ab lsthmo uiginti corinthii ex argo cerciores facti de ueruro Atheniensiu exercitu oēs ad lsthmū pter eos qui extra lsthmū colūt diu are succurrerāt: quoq; sexceti i ambraciā & leucadiā plidiū gratia abierant. Cæteri sine delectu obseruabāt: ad quā partē Athenientes appellerēt. Sed cū eos illi noctu pteruecti latuissent: & signa de hostiū aduentu ipis erecta essent: relicta suoq; dimidia parte apud Cenchreā si forte aduersus Crommyonē Athenientes irent pperere auxiliū tulerūt. Et Battus alter e ducibus duo nāq; plio affuerūt: accepto agnie pgit ad Solygiā turandā castellū muris non pdirū: cū reliquis lycho p rō cū hoste cōfligit: Corinthiis a principio i dextrū Atheniensiu cornu qđ ita tim are cherronesū pcesserat: illatis deinde cæteris copiis: eratq; aspeze & torū in manibus prælium. Et dextrum quod Atheniensium cornu cū Caristius: hi enim postremi in acie erant corinthios excepit atq; ægre repulit. Illi cū ad maceriā usque cessissent: totus enim erat locus accliuus superne lapidibus hostem inferius positum incessabant cunq; pæna cecinissent. rursus inuasere & excipiētibus eos Atheniensibus iteq; pugna i maibus erat. Cæterq; cohors qđam corinthioz sinistro suoq; cornu luppetias ferens dextrum Atheniensium in fugā uertit & ad mare persecuta est. Hanc rursus Athenientes atq; Carystii a nauibus fugāt. Reliquus aut exercitus cōtinenter utrinq; dimicabat: pcpue dextrū Corinthioz cornu: in quo stans lycophrō sinistro Atheniensiu resistebat: suspicabatur. n. eos Solygiā castellū temptaturos. ita diu neutri cedentes alteris obnixi pstant. Tandē Corin-
thii ab eqtatis: qui Atheniensibus aderat: ipi. n. equos nō hēbant i fugā uersi sunt: & in collē se recipiētes depositisq; armis nō apius descendētes quieuerunt: i hac fuga plurimū eoz i dextro cornu iterare i iis lycophrō dux. Reliqua exercitus pars neq; hoste uāhemēter iseqntē: neq; effusa fuga postq; supata est ad altiora succēdēs loco se tutabat. Atheniēs ubi iā nihil lacestūtur hostiū cadauera spoliāt: suoq; tollūt trophæū cōtinuo statuūt. Porro dimidiæ parti Corinthioz quæ in Cenchera subsederat custos: ne hostis i crōmyonē nauigaret: nō erat apertū sub Oneo mōte spectaculū pugnae sed puluis. Quo uiso ac re cognita confesti auxili-
lio uēit. Veniūt itē auxiliū ex Vrbe corinthii senes ubi qđ gereretur sētere. Quos uniuersos cōspicati Atheniēs i se tēdētes rati iuadi se a uicinis circa Pelopōnēsi-
bus pperere ad naues recessere: hēntes spolia & suoq; cadauera: præterq; duoz quæ cū repire neq; sient reliquerūt. Atq; cōfēsis nauibus ad circūiectas isulas trās-
fretarūt. Vnde misso Caduceatore quos relinqrāt mortuos e foedere receperūt. Interfecti aut iūr Corinthioz in prima pugna ducenti duodecim: Atheniensium paulominus quinquaginta. Profecti ex insulis cum i Crommyonem qui est agri Corinthii centum & uiginti stadiis ab Vrbe distan tem eodem die: uenissēt athe-
nientes ingressi regionem populati sunt noctemque immorati. Postero die nauigantes primum in Epidaurum agrum: non nihilque eggressi in Methonem uen-
iunt quæ inter Epidaurum ac Troezenem sira est lsthmumque Cherronesi ubi Methone est captiūt muro circūdāt ipositoq; plidiū qđ longo postea tpre in Agro Troezenio & Haliēti & Epidaurio latrocinia exercuit domū redierūt. Per idem tps quo hæc gesta sūt. Eurymedō ac Sophocles cū classe Atheniēstū e pylo i Sicilia pficiscētes cū uenissēt i corcyra: pdierūt i acie additis sibi iis q oppidū

1111
incolebant: aduersus eos Corcyrenses qui mōte infesto lstone post seditōem trās-
euntes regionem suæ ditōis fecerant uehementerq; uexabant. lsti adorti muni-
tōes expugnant. Illi fugam agnie uno itendentes i locū quendā editōrem pacti
cū hostibus sunt ut auxiliares qdem traderēt: de se uero post tradita arma Athe-
nienti populo cognosci pmitterent. Ita eos in inulam ptychiam data fide du-
ces transportant asseruandos: donec Athenas mittantur: ita tamē ut si q; fugiēs
dephēsus sit. p̄soluta sit oibus fides. Veg priores populi Corcyreses uerētes ne
Athenientes illuc pfectos istos nō morte: afficerent: huiuscemōi rē machinatur
Sūmittūt ad quōsdā q apd ptychiā erāt aliquot aicoz ut eos subornent docētes
optimū factū esset: ut primo quoq; tpre illic fugam capeiant: nauigio aliquo
pparato. tradituros. n. duces Atheniēstū ipsos populo Corcyrensi. Vbi p̄uasi na-
uigiū machinati p̄fecti intercepti sunt. Pactio soluta est: traditiq; uniuersi populo
Corcyrensi. Assenserūt huic comēto iprimis Atheniensiu duces: quo plus occasi
onis ad fugā ac minus timoris ad cōmiscendū esset præ se ferentes: quoniā i Sici-
liā nauigarent nolle illos uiros i alioz potestātē uenire: sed præmi loco i istoz
a quibus ipsi acciti essent: Hos cum accepissent Corcyrenses intra grande ædifi-
cium cohibuerūt. Productos de hinc uicenos gemino armatoz ordine utrinq;
stipatos atq; inter se colligatos deducebant: Pungentibus percuciētibusq; qui cir-
ca instructi ibant. Si quidem inimicum suum quis aspexisset ac littoribus eos q
tardius incederent prætereundo urgentibus. Atq; hunc in modū eductos truci-
darunt ad sexagita ignaris rei iis qui in ædificio superant: quippe opinantibus so-
cios alio traduci. Vt aut rescierunt a quodā edocti: ruuc inuocare Athenientes ac
iubere ut se si uoluntas eoz ferret: ipsi occiderent: negare se aut exituros aut ali-
quem introire quoad possent permisso. Corcyreses uero ne ipsi quidem uim
asserendā foribus existimauerunt sed cōsenso ædificii tecto: reuulsoq; lacunari te-
gulis sagittisq; infra positis petebant. Illi ut poterant se protegebant ipsorumq;
multi mortem sibi consciscēbant: partim sagittas ab hoste missas iugulis impri-
mentes: partim cubilum suoq; qui illic inerant funibus: partim restibus quæ fe-
cerant ex uestibus strangulantes. Omni deniq; ratione plerunq; noctis (nox enim
iteruenit: tū sibi manus iserētes tū asupne feriētibus absupti sūt. Quos orta lu-
ce Corcyreses iplaustra aceruatim coniectos extra urbē portarūt: eozq; Vxores
quæcūq; intra ædificium captæ sūt: iseruitutē redegerūt. Tali morte Corcyren-
ses qui montē infederāt a populo sūt affecti: atq; seditio quæ multa extiterat hūc
finē hūit: quatenus ad hoc bellū pertinet: Neq; n. de aliis quicq; iam reliquū erat
suspicione dignū: Athenientes in Siciliam quo primū instituerant p̄fecti adiunc-
tis illic sociis bellū gerebāt. Extremaq; æstate q apd Naupactū erāt Athenientes
atq; Acarnanes cū exercitu eūtes anactoriū Corinthioz oppidū i ore sinus Am-
bracii sita. p pditionē ceperūt: idq; eiectis undiq; Corinthiis Acarnanes ipsi tenu-
rūt: Atq; ætas exit. Ineunte hyeme aristides Archippi unus educibus classis ad
socios ob pecuniā cogendā missos apd eionē q est sup strynmonē: cepit artapher-
nem Vig Persā ab rege missū lacedæmona. Quo Athenientes pducto Epistolas
legerūt ex assvriis Iris traductas: quaz cū alia multa scriberētur ad lacedæmoni-
os: sūma hæc erat. Nescire se qđ lacedæmōi uellēt: nā cum multi legati uenirent
nullū eadē dicere si uellent apte loqui p hunc persā ad se mitterent Artaphernē.
postea Athenientes una cū legatis triemi dimiserunt ephesū. Vbi quō accepif-
sent artaxerxē xerxis filiū pxie excessisse de uira p id. n. tps decesserat domū. redi-
ere. Eadē hyeme chiū nouū muz Atheniensium iusu de moliti sunt: suspiciatium

Ptychia

Anactorium

Aristides Archippi

Artaxerxes

ipfos nouis rebus studere & si fidē fecerant & quoad poterant satis dabant se ni-
hil aduersus illos noui cogituros & hyems ex ut seprinsq; ānus huius belli qđ
Thucydides describit. Initis statū isēqntis aetatis circa noui Iunū sol ex parte
defecit eodēq; mēse exitit terremotus & mitylenaei aliq; lesbii exules per multi-
cōtinētē pfecti: coacta illic manu & auxiliis ex pelopōneso mercede cōductis rhe-
teū occupāt: & acceptis duobus phocaicoz statez milibus rursus rediderūt pr-
sus illesū. Mox ad antādz trāseūtes urbē iterueniēte pditōe capiūt quoz pposi-
tū erat cū alias ciuitates q̄ Actāz uocātur q̄sq; prius icolētibus mitylenaeis athe-
nienses tenebāt ī libertatē uīdicādū: tū uero Antādz & cū ea potiti eēt q̄ppe in
qua erat magna oportuitas faciendaz nauū ob materiā: & illinc & ex Ida supra-
posita atq; ob aliū apparatū. Facili illic trāsitū isētādū lesbū adeo uicinā & occu-
pādū aolicos uicos ī cōtinente. Et hi qđ hęc facere cōstituerāt. Eadē uero aēta
te atheniēses cū nauibus sexagita duo milia armatoz & aliquot eqtes: ducentes
ex sociis milelios & alios nōnullos duce Nicia hicerati Niscostrapho diotrephis
& autocle Tolmāz filio bellū itulerūt cytheris: q̄ ē isula lacōicaz appoita orā: ma-
leā uersus q̄ lacedaemōiis circūiectis hitaf & ad q̄ magistrātus ad ius dicēdū quora-
nis ex. Ipta trāibat: armatūq; p̄sidū semp mittebat & eius igēs alacedaemōiis cu-
ra gerebatur. Quoniā ipis erat ex aegypto & libya nauigiōz receptus & mius la-
trocines a mari sua tātū poterāt parte grassari lacōicā orā uexabant: ut pote to-
tam Siculo ac crētico pelago obnoxia. Cū igitur appulisset Atheniēses cū exerci-
tu denū nauū & duū milū Milesiōz armatoz. Urbē maritimā capiūt noie Scā-
deā. Reliquo cū exercitu abeūtes ab isula ī loca Maleam spectantia: redūt ad ma-
ritimū oppidū cytheroz oppida nosq; reperiūt oēs sub armis stantes. Cōmissa
pugna cytherei cū paulisp sustinuisset terga dantes ad urbē supiorē refugiūt. Po-
stea cū Hicia atq; collegis transfegerūt: ut se se Atheniensibus pmitterēt citra ra-
men mortē. Fuerant aut prius hiti sermōes iter Hiciā & quōidā cytheroz quo
festinantis aptiusq; q̄ ad cōuentionē & īsplentiāz & ipostez ptinebant cōfēda
sūt. Si qđ Atheniēses cythereos transfulerūt: tū qa lacedaemōi erant: tū qa eo-
rū isula adeo est lacōicaz orā obiecta. Post cōuentionē Atheniēses accepta Scan-
dea oppido sup portū sito: & cytheris iposito p̄sidio nauigarūt ī asinā ī Helos &
ī pluriā ad mare loca: ī qbus egressi ī terrā cōsidentes ubicūq; opportunū erat ter-
ram populabantur: circiter septē dies: lacedaemōi cernentes ab atheniensibus te-
neri cythera: cū expectarent suam quoq; terram similiter īuasuz iri: nusq; illi qđ
cū multis copiis putarūt occurrendū: sed p̄ regionē eas distribuendas p̄ ut q̄sq;
locus p̄sidū postulabat. Alia gnēt custodiebant timentes ne qđ sibi nouaz seditō-
nis oriretur: cū & ī isula ī opinata & igens calāitas accepta esset: & Pylus ac cythe-
ra amissa bellūq; ipos uicq; circūstaret repentinū & īpulsū: Adeo ut p̄ter cōsue-
tudinē eqtes quadringentos ac sagittarios cōpararent. Et admilitadū si qđo ali-
as: nū maxie segnes redderēt cōtrahētes hęc ī ipē apparatus que habebāt ad naua-
le certamē: idq; cōtra atheniēses q̄ quotiēs aliqd nō agrediebatur iō nō agredibā-
tur qđ sibi nō id effecturi nō uidebātur. p̄terea fortuita multa q̄ ipis p̄ter rōem
acciderant Summū metum incuciebant. neq̄do calamitas aliqua rursus qualis ad
Pylum eis contingeret. Ea pp̄ erant ad pugnandum timidiōres existimantes quic
quid molirentur id ī faustu fore decepti opinione quod insoliti ante hac fue-
rant: aduertē fortunā Atheniensibus autem oram maritimā uastantibus
ipsi plerunque quieti erant: ut aduersus singula p̄sidia illis descendendum
esset: censentes & numero eos & in ea re inferiores futuros. Vna autem cohors

exiit

Antandus

Hinc Vergilius m. 5.
classe q. sub ipsa anta-
dre & p̄sidiū melimū
montibus lē.

Cythera insula

Scandea

Asina
Helos

quā p̄sidio erat cotyraz & aphrodisiaz turbā leuis armaturā palatā repēte aggress-
ia terrefecit: sed excepta a graui armatura rursus se recepit amissis aliquot luoz
atq; armis. Atheniēses erecto trophæo icythera abierūt: atq; ide ī Epidaurē lime-
rā: mox uastata soli parte ī Thyreā terrā q̄ uocāt Cynuria: agz argū atq; laconi-
cū dīsternātis: quā lacedaemōni colētes aeginetis priam eiectis ī colendā dede-
rāt: tū ob libertatē q̄ ī ipsos usi illi fuerāt: & terremotoz t̄pre restitūtis mācipis: tū
q̄ atheniēsis subditi: tamē p̄ eis assidue senferāt. Aduentatibus igit cū classe
atheniēsis Aeginetaz: relicto quē ad mare extruxerāt muro ad superiorē quā ī
colebāt urbē refugerūt: decē fere amari stadia distāt: cūq; eis una cohors laceda-
monioz data: ad p̄sidū loci q̄ extruēdo muro socia fuerat: tamē muros ingredi
noluit: ne p̄cantibus qdem aeginetis rata piculosū sibi fore muris icludi: Sed cū ī
pares se ad pugnā existimaret nacti loca editiora geuerūt. Interea atheniēses ter-
rā tenentes ad motis oibus copis thyreā capiūt diripiūt: cedūt: athenasq; redeūt
aeginetas q̄cūq; ī certamine nō occubuerāt & tatalū portātes Pācochis filiū q̄ apd
illos fuerat p̄ lacedaemōniis dux. Vnius. n. cū uulneratus esset captus est. aliquot
ēr ex cytheris q̄ tutelā grā uili sūt trāserendū: & hos qdem ex Cythereis censuerūt
Atheniēses ī iulus trāscribēdos: alios qui illic reliquerent tributū q̄terna talen-
ta p̄deretur. Aeginetas uero pp̄ p̄petuā similtatē oēs q̄cūq; capti essent necādo
Tatalū aut supra ceteros lacedaemōnios apd isulā captos aligādū. Eadē aēstate ī
Sicyliā iter camarinazos atq; Geloos iducie prim inītae sūt. Mox ceteri Siculi le-
gatus singulaz Ciuitatū ad Gelā coactis iter se tractabāt: si quo pacto recōciliare-
tur. Et cū multaz ultro citroq; inīaz dicerentur dissententiū & p̄ ut q̄sq; se letum
iri arbitrabatur ex postulatū: Hermocrates hermōis filius Syracusanus qui p̄ci-
pue eos ad cōe bonum hortabatur huiuscemodi habuit oratio nem.

Oratio hermocratis ad Sicilienses.

Non ex ea ciuitate Viri Sicilienses q̄ aut minia sit: aut maxie bello labo-
ret: ego ortus uerba facturus sū. Sed ut apiam q̄ mihi inia optia uideat-
ur ī cōe totius Siciliae bonū. Atq; q̄ sit tristis res: gerere bellū: & uni-
uersā q̄ ī eo solent cōtigere. quīnā lōga apd scientes orōne exequatur? Nemo.
n. aut rege iperitia ad hoc agendū cōpellitur: aut ab hoc agendo si quid āplius adi-
pisci sperat: terrore: cohercetur. Vsu tamen uenit ut his maiora uideatur lucra fo-
re q̄ difficultates. Illi. n. maalit subire picula q̄ uel aliq̄ iacturā ī p̄sentia facere.
Quod si hęc neutri ipa nisi t̄pris benefitio facere qunt: nimiaz exhortatio dere-
cōciliatōe cōducit: ad qđ nobis hoc t̄pre si acquiesimus in p̄ris opetepreciū erit.
Nāq; āteaq; ut suis quicq; rebus bene cōsuleret bellū suscepimus: ut nūc iutem
altercates tenpremus ipristinā redire grām rursū reuerfuri ad bellū nisi suū ius
cuicq; reddatur. Et. n. nosse uos oportet nō depriuatū mō rebus si sapimus coac-
tum ē cōciliū: Sed nūquid etiā uniuersā Sicilia ab īsidiātibus ut ego arbitror
atheniensibus possimus eximere: atq; huius rei existimare ipsos atheniēses uel
magis quā uerba mea pacis sequestros esse necessarios: qui maxim iter oēs græ-
cos exercitū ad obseruāda delicta nrā p̄sto sūt cū paucis nauibus: res: quidē noie
societatis legitia. sed natura hostilis quippe cū ad emolumentum suum itenti sint.
Nā: si bellum elegerimus & hos uiros accersierimus: qui etiā non accersentibus
bellum īserūt: ubi nos mutuo uexauerimus domesticis sūptibus: cū p̄fectu ī-
pii istoz: credibile ē eos aliq̄do cū maiori classe ueruros: ac nrā oia quos affectos
cognoscēt ī luā pōtatē redigere cōaturos & certe si sapius facius ē unicuiq; aliā

Thyrea
Cynuria

Quam sit tristis re-
bellum gerere

inadēdo q̄ ea quæ possidet destrūdo socios accire. ac pericula suscipere existimā
tem seditiones maxie p̄niciosas esse Ciuitatibus atq; Sicilia q̄ nobis icolentibus
Vniuersis: tendūt iudiciā dū nostræ Ciuitates alia cū alia cōtendūt. Quæ nos
aiaduertētes debemus: priuatus cū priuato & Ciuitas cū Ciuitate redire in grām
cōmuniter dare operā: ut omnē Siciliā liberemus: nec imentē uenire cuius opor
tet nostrates quidem dōres Atheniēsis esse hostes: Calcidēses autē pp̄ loniū co
gnatōne fideles. Neq; n. Atheniēses inferūt bellū gentibus nostris p̄uū odio: sed
fortunarū auaritate quas cūcti in Sicilia possidemus: id quod ipartibus Chalcidē
siū declararūt ab illis acciti. Nā a quibus nūq̄ excedere societatis adiuti fuerant:
iis ipsi libētius ius cōfederationis p̄stiterūt. Et Atheniēsis quidē hęc p̄spiciēti
bus ac p̄ficere uolētibus nimirū ueniā dō: nec impiū affectātes uitupero: sed p̄
niores ad impatā faciēda. Humani nāq; igenij natura cōparatū ē ut sūmittenti se
p̄dis caueat ab iudicē. Hęc quisq; nostru cognoscit: nūli p̄be p̄spiciat atq; hoc a
tiquissimū iudicē: cōem motū esse cōem oium salutē fallitur. Hoc metu si iuicem
cōueniamus q̄ primū liberabimur. Neq; n. ex sua nos terra Atheniēses iuadūt
sed ex eorū a quibus acciti sūt. Atq; ita nō bellū bello: sed discordia pace sedabitur
nullo negotio. Et q̄ accersiti uenerūt honeste iusti iure optimo abibunt iteēta re
Et hoc q̄dem quātū ad Atheniēses attinet bene cōsulentibus bonū esse cōpie
tur. Pacem uero quā cūcti optimū esse cōsitentur quonāmodo nō oporteat inter
nos fieri: Nūquid existimatis si cui boni qd̄ adest aut si cui qd̄ ecōtrario est non
potiorem ei quietem esse q̄ bellū: ut ab armis dilcedentes utriq; nostra p̄ quie
tem cōseruemus: fruamurq; p̄ pacem sine piculo honoribus dignitatibus aliisq;
quæcūq; q̄ orōne lōga exequatur: quemadmodū ecōtrario de icommodis belli.
Quæ uos cōsiderātes debetis nō uerba mea p̄nihilō habere: sed suā potius q̄sq;
salutem ex iis p̄uidere: & si q̄s arbitrabitur se aut iure aut iniuria aliquid utiq; effie
cturū: ne spe frustrante grauius labatur: cū sciat plerūq; cōtigisse: iā ut cū uel ad
ulciscēdas iniurias uel sollicitante spe: utiq; freti aliqua potentia ad apliādas facul
tes tendūt neutri qd̄ uellent effecerūt sed ecōtrario hi salutē: illi res suas amiserūt.
Vltio. n. nō quia iuste cuius sit p̄tinus iustā p̄spertatem nāscitur. Neq; uires
stabilis res est q̄ bene sperat & plerūq; futuri temeritas p̄ualer. q̄ quū sit oium
rerū fallacissima tamen utilissima uidere. At cū tantundem timoris adest circum
spectus alius alium iuadimus. Ita nūc nos futuri q̄ obscurū. i exploratum est: tū
Atheniēsiū qui formidolosi iam assūt: metu qd̄ sup̄est existimemus: q̄ quisq;
nostrū se acturū arbitrabatur ea p̄fus. phiberi hūcē ipedimentis: & hostē hu
ic̄ regioni iminentem missū faciamus: & ate omnia ipsi iter nos aternū fœdus se
amus. sin minus certe i lōgissimū tempus inducis factis: priuatas i aliud tempus
discordias differamus: scientes isūma si mihi assensū sit suā cuiq; futurā liberā Ci
uitatem unde habeamus arbitriū bene male ue agentū: p̄ merito ac iure uicem re
ddendi: si assensū mihi nō sit: & alios audiamus nō de ulciscendo nobis aliquo
res erit: sed si ad uotum p̄spere cedet necessario efficiemur amici q̄dem iis q̄ sūt
maxie hostes: adue rsarij uero iis quibus nos esse nō cōuenit. Et ego quemadm
odū initio dixi ex ea Ciuitate cum sit: quæ & maxia est & bellum magis infert q̄
repellit: hortor ut ipostēz p̄spicientes iter nos cōueniāus: neue sic aduersarios
mulctemus: ut nos ipsos uahementius lædāus. neue cōtentiōes isāa arbitratūz
dominos esse nos & propriū consiliū & cuius nequaq; dominamur fortunæ: sed q̄
tenus par est aut nos aut alios iure superari: eatenus nobis p̄ nos faciendū nō ab
hostibus paciendū. Neq; n. de forme ē dorē aliq̄e a dore: aut Chalcidēse a suo
gentili superari: cū oēs iuicē cōfines suos: & incolæ unius terræ eiusdēq; insulæ: &

Obref.

Pax Optimū omnium

idem fortiti nomen Sicilienses: qui q̄dem bellū geremus ut opinor quādo cōue
niet & rursus i murā redibimus grām hito cōi colloquio. Alienigenas autē huc
ueniētes si sapimus semp̄ coniuncti p̄pulsabimus et: si quibus seperati uis afferat
uniuersi periclitamur. Nec socios unq; post hac accersimus neq; reconciliatores.
Quod faciētes Sicilia & i p̄fetiāz & duobus bonis nō fraudabimus: ut eam & ab
Atheniēsis itestinoq; bello liberemus & i postēz p̄ nos liberā possidebimus
aliq; quoq; istidius mius obnoxia. Talia locuto Hermocrate p̄suasi Siciliēses iter
se i hęc iniam cōuenērūt: ut ab armis discederet: optinētibus quibusq; quæ optine
rēt: Modo foret Morgātina Camarinæoz certā Syracusanis pecuniā reddentiū.
Socii uero atheniēsiū accitis illoz primoribus aiūt: fœdera quæ ineunda essent
fore cum eis cōmunia. lis probantibus pacificati sunt. Post qd̄ Atheniēsiū na
ues e Sicilia decesserūt: Eaz̄ duces domū reuersos Ciuitas mulctauit: exilio qd̄
duos pytodoz & Sophoclem: pecunia uero tertiū Eurymedōtem q̄ si penes eos
fuisse Siciliam subigere: ueq; persuasi muneribus abscessissent: Adeo freti preien
ti prosperitate dignū ducebat: ut nihil sibi obsisteret utq; difficillima peraq̄
arque facilia: & siue magnis copiis siue exiguis possint efficere. Cuius rei causa
erat quæ animos ad sperādum sūministrabat multiplex p̄ter rationem fœlici
tas. Eadem ætate Megarēses tum bello Atheniēsiū bis quotānis in agrum
iploz cum omnibus copiis ingredientium: tum a suis exultibus qui per seditionem
multitudinis exacti assiduis atrociniis grassabantur affecti in colloquium
uenerūt: tanq̄ oporteret recipi exules: ne per utrosq; Ciuitas perderetur. Id missa
ri intelligentes eoz qui extra erant amici postulare & ipsi qua antea apertius ut
huiusmodi colloquiū habere. Intelligentes quoq; primores Ciuitatis plebē to
lerādis malis parē nō fore: timore adacti icolloquū cū Atheniēsiū ducibus Hip
pocrate Ariphronis & Demosthene Alcisthenis filio ueniūt uolētes dedere Ciui
tatē existimātesq; sic minus sibi piculosū q̄ si ab ipsis electi reuerterētur. Cōuen
tū est primū ut Atheniēses demolirētur muros aplos: octo ferme stadioz ab ur
be ad Nisæam eoz portū: ne ex Nisæa succurrerent Peloponneses qui tōi illic
obeius Urbis tutelā p̄sidium habebāt. Deinde temptarēt ut arx in edito si tra
deretur res futura cōcessu facilis illo concessio: Vbi ab opibus atq; a colloq̄o ad
res p̄parandas utriq; itum est. Atheniēses noctu ad Minoā Megarēsiū inuiā
p̄fecti cū sexcentis armatis: duce Hippocrate ad fossā cōfederūt: unde lateres ad
extruendos muros nō ita illic lōge faciebāt. Plataēnsibus leuiter armatis aliisq;
incolis cū Demosthene altero duce apud templū Martis qd̄ p̄pius abest ad inli
dias collocatis neie snie p̄ter eos quibus curā fuit ea nocte sentire: & cū aduenta
ret diluculū megarēses q̄ p̄ditionē moliebātur: iā pridē cōmēti aptionē portarū
huiuscemōi rē fecerūt: soliti erāt noctu ueluti latrones p̄suaso suo magratu ac
tuariū nauigiū carro ipositū p̄ fossā ad mare traducere ac nauigare: & rursus an
te lucē id p̄ portas carro imuros itroferre: ut sua Atheniēsis exmōia isula fo
ret occulta custodia cū nullū oīo iportu nauigiū eēt. Et cū ad portas iā erat cur
rus: cū illæ ex more tanq̄ ad recipiēdā nauiculā sūt apte: atheniēses hoc uiso ex
cōposito. n. factū erat exitidius p̄currūt uolētes priusq; itēz clauderentur portas
occupare atq; irrumpere dum ad huc currus in illis est impedimēto ne occludā
tur: & cum ipsis pariter qui rerum erant socii Megarēses custodes ap̄d ipsas por
tas trucidant: & omnium primi qui circa Demosthenē erant. Plataēses ac circū
habitantes irrumpunt quoque loci nunc trophæum uisitur: confestimque
intra Urbem eos Peloponneses qui ueniebant auxilio senserunt enim qui

Dixit Hermocrates.

Minois insula

in proximo agebant Peloponenses cōgressi superant: & superuenientes Atheni-
sium graui armaturæ tutas portas præstant. Illi ut quicq; intrabat tendere ad mu-
rum Peloponensium prædiorum a principio resistentes pauci uim arcere nō
nulli occumbere. Pleriq; in fugam se dare timentes ingruentem nocte hostem:
& cum illinc pugnarent Megareses proditores ab omnibus se Megarēsisibus p-
ditos esse existimantes. Contigit enim ut præco Atheniensium suo pre consilio
denuntiaret: quis uult Megarēsiū ad Atheniēsiū trāseat armis dpositis. Quod
ubi Peloponenses audierunt reuera putantes ab utriq; se oppugnari non ampli-
us præstiterunt: sed in Nisæam fugam intenderūt. Et prima aurora iā muris cap-
tis ac tumultuantibus intra Urbem Megarēsisibus: qui fauerant Atheniēsisibus
una cū aliis conscia rei multitudine dicere portas aperiri oportere: & in pugna
exire: uidelicet conuenerat ut apertis portis Athenienses irrumperent ipsi: neue
laderentur inter nocendi oleo essent inuncti. Potior tamen eis exitit q̄ ex aper-
tione portarum tutela. Si quidem quattuor milia peditum grauis armaturæ &
sexcenti equites Atheniensium noctu itinere facto ab Eleusine ex composito ad
erant. Et cum illi inuncti iam ad portas essent: unus ex conscis insidias iis qui i-
scii erant exponit. Isti conspiratione facta frequentes ueniunt negantq; prodire
oportere. Neq; enim se antea hoc cum ualidiores essēt ausos fuisse neq; inaper-
tum discrimen Ciuitatem esse deducendam: si quis uero non pareat ipius pugna
fore dissimulantes se scire quid faciendum foret: sed tanq̄ ad consultandum qd̄
optimum esset se roborarent: & insuper ad custodiendas portas permanebant.
Adeo non licuit insidiatoribus cogitata perpetrare. Animaduertentes autē Athe-
niensium duces rei impedimentum intercessisse: nec se satis ualidos futuros ad
Urbem expugnandam: protinus Nisæam muro concludunt arbitantes si prius
eam quā aliquid succurrerēt cepissent: fore ut ocuis Megara in deditionem ueni-
rēt. Et cum ex Athenis propere aduenissent ferrū tectores aliaq; necessaria mu-
rum extruxerunt ab eo quē ipsi tenebant sumpto initio Megareses uersus ab il-
lo utriq; ad mare Nisæe utentes muris & fossa: tum lapidibus atq; lateribus ex
suburbanis: tum arboribus quas cedebāt aliaq; materia & sicubi quid deerat lo-
crum clatris munientes exercitu muros ac fossam destruentem. Quin hæ ipsæ do-
mus suburbanæ acceptis pinnis erant pro castellis: In quod opus: totus dies insū
ptus est: & lequens usq; ad uesperum in id quod restabat ad perficiendum. Vnde
metu perculli qui in Nisæa erant: tum frumenti inopia quo exarce quæ superi-
or est deuecto in diem uiuebant: tum desperatione celeris Peloponensium au-
xilii: tum q̄ Megareses hostes esse suspicabantur depcti sunt cum Atheniēsi-
bus: ut traditis armis certa singuli pecunia dimitterentur. Athenienses autem li-
ceret in Lacedæmonios eorumq; duces & si quis alius intus esset libero uti ar-
bitrio. Ita pactione facta abierūt illi: & Athenienses lōgis muris ab urbe Megarē-
si intercisis: ac Nisæa accepta ad alia se instruebant. Per hæc tempora Brasidas La-
cedæmonius Tellidis filius circa Sicionem & Corinthum agens: ad comperandū
i Thraciam exercitū: ut accepit de expugnatione murorum: timens Peloponen-
sibus qui intra Nisæā erāt neue caperentur: Megara mittit ad Boerios: iubens p-
pere eos cum omni exercitu præsto sibi esse ad Tripodiscum q̄ est uicus agri Me-
garici habēs hoc nomē: situs sub monte Gerania. Eo ipse uenit cum grauis arma-
turæ Corinthiorum duobus milibus ac septingentis Phliasiōrū: quadringentis
Sicyoniōq; sexcentis præter eos quos iā ipse coegerat: credens Nisæe nodū expu-
gnatæ se latiq; auxilia. Vbi rē, accepit noctu. n. ad Tripodiscū puenit: egressus

Tripodiscus

1111.

anteq̄ hosti auditus esset: cum delecta trecentorum manu: Accessit ad urbē Me-
garēsiū: ignaris Atheniensibus qui ad mare agebāt. Nisæam temptaturus uer-
bo quidem sed re quoq; si posset quodq; p̄cipuum erat urbem Megarēsiū si
itrallet munituros: poposcit autē ut se reciperent q̄ diceret i spe eē Nisæā capiēdi.
Verū utraq; Megarēsiū factio uerita: altera quidē ne ille reductis exulibus ex-
pelleret. Altera uero ne hoc timore populus i eā impetum faceret: & secū ipsa
dimicās Ciuitas ab insidiatibus e p̄pino Atheniensibus perderetur: non re-
cipiendū putauit: sed sibi quiescentibus euentum expectandū. Sperabant enim
utriq; fore ut inter Athenienses & eos qui auxilio uenerāt prælium cōmittere-
runt: ita tutius ipsi: ut quicq; cum illis iensisset adiuctores accederēt: Brasidas
ubi non p̄uaderet retro ad aliū rediit exercitum: ac prius statim diluculo Boetii
affuerunt i aio habentes: priusq; ad ipsos Brasidas mitteret ad succurrendū i Me-
gara ire: tanq̄ non alieno ab ipsis periculo. Et cum iam in agro Plataensi cū om-
ni exercitu foret aduentu nunciū animaciores: multo effectū duobus milibus ac
ducentis armatis equitibusq; sexcentis ad Brasidā missis: cū maiori ipsi exerci-
tus parte redierūt. Cum autem iam afflorent omnes copiæ armatorum: non mi-
nus sex milium: & Athenienses in acie circa Nisæam & mare instructi essent: & le-
uis eorū armatura per campos palata: hanc ex iprouiso Boetiorum equitatus in
eā impetu dato in fugā uertit ad mare uersus: quippe priusq; alicunde Megaren-
sibus subueniretur iuaferat: cum quo in occursum progressi Athenienses ad ma-
nus uenerat: ac diu equestre prælium fuit. In quo utriq; non inferiores se extitisse
existimarūt. Si quidem præfectū equitū & aliquot alios ad ipsam Nisæam p̄-
ctos interemerunt spoliarūtq;: & cū cadauera quibus potiti erant illis ex fode-
re reddidissent Trophæum statuerunt. Verū in omni pugna neutri acriter usq;
adeo instarent: dirempti sunt Boetii: ad suos Athenienses ad Nisæam se recipie-
tes. Secundum hæc Brasidas cū exercitu propius mare atq; urbem Megara pro-
gressus: occupato idoneo loco instructa acie quiescebat: ratus & Athenienses se in-
uasuros: & Megareses ad spectaculū stare utrorū sit futura uictoria: & secū be-
ne utrocūq; modo agi: ut neq; ipsi priores lacefferēt illos periculūq; pugnaū ul-
tro adirent: & ubi palam esset eos esse paratos ad defensionem: sibi tanq̄ line pul-
uere cessuram merito uictoriā: itēq; quod ad Megareses attinet recte continge-
re: nisi enim uenisse uisi essent a Megarēsisibus nequaq; se fortunā adituros. Sed
haud dubie ueluti uictores se prius urbe carituros. Nūc autē hoc certe assecutu-
ros ut Atheniensibus pugnare uolentibus ipsi ea optineāt citra pugnam quoq;
gratia uenissēt quod & cōtigit. Si quidē Megareses ubi Atheniēses egressi apud
muros lōgos instructa acie quieuerūt: idem & ipsi fecerūt. Quiescebant autem
illi q̄ eorū duces censebant: si a Lacedæmoniis nō iuaderēt haud quāq; par eē
discrimen suū & illorū. Nam cū ipsis pleraq; successissent: si priores plium ad-
uersus plures inierēt: aut uictores Megara capturos: aut uictos optimā copiæ
partē amissuros. Illos uero quoq; exercitus non ex una Ciuitate: sed ex singula-
rum partibus cōstaret: cōstaret haud ab re periculū facere uelle. Et cū satis mā-
sū ē: ubi ab alterutris nihil temptatur ab Atheniēsisibus prius i Nisæā discessū: tū
a Peloponensibus eo unde p̄cesserāt. Ita Megarēses exulū amici tāq; Atheniēsi-
bus nolentibus iā certare: addito magis aio portas apiant Brasidæ uelut uictori
cū Ciuitatū primoribus: & cū receptis in colloquiū ueniunt: alterius factiōis ho-
minibus iā timore percussis. Mox dilapsis i urbes suas sociis Brasidas Corinthū
teuersus exercitū i Thraciā quo antea constituerat cōparabat: Reuersis quoq;
i

Atheniensibus domū: Megarēles quicūq; p̄ticipes maxime extiterāt rege ad hos trahendarū uidentes se esse deprehētos: continuo ex urbe se subdixerunt. Ceteri habito cū exulum necessariis colloquio eos q; apud Pegas agebāt reuocarunt: interpolata fide cū maximo iureiurando nihil se iniuriarū memores fore: sed q; optima eēt Ciuitati consultius deligūt ex inimicis q; p̄cipue studiosi Atheniensium fuisse uidebantur: ad centū uiros & hos adactō ad ferēda palā iustitia populo tanq; condēnatos interficiūt: Ciuitatēq; fere ad hōligarchiā idēst ad dominatū paucoꝝ redigūt: Atq; hic status ex seditiōe secutus diu sub paucissimis durauit. Eadem æstate cū Antandrus a Mitylenæis quēadmodū constituerāt munitenda esset ubi id eos moliri senserunt Atheniēsiū duces Classis ad legendā pecuniā missi: Demodocus & Aristides q; circa Hellepontum agebant: nā tertius eorū Lamachus in pontū cū decem nauibus abierat: res momentosa uisa ē eis: ne idē quod apud antea iam contingeret: ubi iamq; exules se se cōmunientes Pelopōnesibus gubernatores eis mittēdo i re nauticā adiumento erāt: & eos q; intra urbē eēt p̄turbabāt: & qui excederent urbe receperāt. Ita coacta ex sociis manu Antandru petunt: commissaq; cū iis qui ex Antandro prodierunt: pugna iterum locum recipiūt. Neq; ita post Lamachus q; pontum intrauerat: cū fluuiū Calcedem q; per agrum Heracleēsem fluit iubilisset: naues amissit sabita ui torrentium aquarū superne deuoluta. Ipse cū exercitu itinere pedestri per Bithynos Thraces q; transmare i Asia sunt: Chalcedonem uenit i ore p̄tōi sitam Megarēsiū colōiā. Eadem q; æstate Demosthenes Atheniensis dux cū nauibus quadraginta i Naupactū se cōtulit: statim adcessu ex agro Megarenū. Nā & Hippocrates de rebus Boetiis cum quibusdā apud Ciuitates uiris tanlegerat: cupientibus transferre statū illū in popularem: ut Atheniēsiū erat auctore p̄cipuo P̄odoro exule Thebano: Atq; hūc i modum res p̄parauerunt. Constituerāt qdā per proditiōē tradere Siphas oppidum soli Thepici in iunu Crisæo maritimū: cum iā alii ex Orchomeno: quod quondā Myntiū nunc Boetiū uocant: Chæroneā Orchomeni uectigalē dedituri eēt: adiutoribus p̄cipue Orchomeniq; exulibus: qui ex Peloponneso hoies mercede conduxerāt. Est aut Chæronea in extremis Boetiæ & regione Phanotidis i agro phocenti: promiscue habitatibus phocensium nō nullis. Enim uero oportebat Atheniensēs: deliū occupare Apollinis tēplum: i Thana-græa Euboiā uersus: Et hæc ip̄a fieri cōdieta die ne Boetiū i delium frequētes opem ferrent: sed de suis ipsorū rebus solliciti quicq; satagerent. Et si conatus recte cessisset & deliū muro clussissent: facile sperabāt & si nō protinus tamē aliqd moliri rerū nouarum apud res publicas Boetiōꝝ i loca hæc tenentibus: & regionē p̄ latrociniā iustitatis: & cū singulis e propinquo receptus esset non intra id loci rem cōstitutā: sed t̄pre Atheniensēs ad eos accedendo q; defecissent: Boetiis nō satis copiarū habentibus: p̄ hæc sibi uia ad occasiones mūturos: Huiusmodi igitur inuidiā tēdebatur. Hippocrates q; copias habebat: debebat ip̄e q; dem cū tēpus affloret eas ex urbe i Boetios ducere: Demosthenē tamen cū nauibus quadraginta ad Naupactū p̄mittit: ut coacto ex illis locis exercitu Acarnanū ceterorūq; sociorum i Siphas nauigaret ad proditiōē: spectātes cū oporteret occuriturus. Et dies iter eos ē cōstitutura qua die hæc confici oporteret. Et Demosthenes quidē habens tū Oniades ac cūctis Acarnāibus i societate Athēiēsiū adactos: tū sociorū auxilia quæ illinc undiq; euocauerat: p̄fectus primum ad Salynthiū & Agræas admotis copiis: alia simulādo se se p̄parabat: ut quādo opus

Bithyni thraces

Chalcedon. meg. Col.

Siphx
Orchomenus Mynies
Cheronea

1111

59

ēer occurreret ad Siphas. Brasidas p̄ hoc idē æstatis tempus cū mille & septingentis armatis ad obeundas res Thraciæ p̄gens ubi peruēit Heracleā: quæ est in Thraciā p̄mittit i pharsalū: ad necessarios suos nuntiū eflagitans: ut se atq; exercitum deducerēt. Qui cū ad eum in Melitiā achiæ uenissent Panætus Dorus Hippolochidas Tocylaus & Strophacus Chalcidensiu hospes tūc ire contēdit: deducētib; eū cū aliis Thessaliis: tū uero ex Larissa niconida Perdiccæ filio eius necessario. Etenim Thessaliā semp̄ alioquin difficilē trāsitu: tū sine duce trāsire nō poterat utiq;: cū armis q; p̄xima quæq; suspecta reddidisset: cū oibus græcis pariter nisi trāsitu exorasset: tū uero Atheniēsiū i quoq; amorem p̄petuo fuit propēsum Thessalorū uulgus. Itaq; nisi Thessali domiatu potiusq; Aegate legū quod ipsorū ē p̄prium uerētur nunq; Brasidas p̄trāsisset. Nāq; tūc ei ire p̄genti cōtrariā factiōis Thessali ad flumē enipē occurrit: p̄gere: prohibētes q; dicerent iurios eo esse: quia sine publica auctoritate trāsiret. At ii duces huius erāt negare se iuitis illis trāsituros: sed cū celeriter uēissent essentq; hospites eē excipiendos. Ipse quoq; Brasidas p̄ Thessalorū terrā se ire: quoq; amicus esset & Atheniensibus suis hostibus nō eis arma i ferre: nec ullas scire iter Thessaliam & Lacedæmoniū esse inimicitias: qui uter alterius solo utatur: nūc illis iuitis p̄gredi nec uelle nec posse orare tamen ne phiberetur. His illi auditis abierūt. Brasidas aut hortatu ductorū: anteq; plures ad inhibendū iter coirēt nūq; subsistens cursim prexit: & eodem quo ex Melicia profectus ē die Pharsalon puenit: & ad flumē Apidanū castra posuit. Atq; illic i Phaciū: & idē i parebiā: illincq; iā Thessalibus ductoribus digressis. Peribi qui dicionis Thessalorū sunt ad dion usq; dixerūt: oppidū ex ip̄erio Perdiccæ sub olympo sitū. Macedoniæ monte Thessaliā uersus Hūc inmodū Brasidas Thessaliā trāscurrēs p̄uenit: priusq; se quis ad inhibendū p̄paret: & ad Perdiccā & i regione Chalcidis se cōtulit. Si quidē ii q; in Thracia ab Atheniēsiū defecerāt: atq; p̄diccas ubi res Atheniensiu secūda eē coepere metu copias ex Pelopōneso abduxerūt: Chalcidenses q; dem q; i se primū uenturos suspicabatur: Atheniensēs q; q; finitimæ eorū Ciuitates quæ non defecerāt clam se cōmuni cōsilio p̄parabāt. Perdiccas uero nō ille q; dem ex professo hostis: sed tamen & ipse reformidās pristinas cū Atheniensibus discordias: p̄cipueq; q; Arribæū Lincestæ Regem deiectū uolebat. Accessit ad facilius educendū ex Pelopōneso exercitū p̄sens i felicitas Lacedæmoniorū q; dem q; sperabāt Atheniensēs cū ceteræ Peloponneso: tū uero ipsorū regioni iminētes hoc maxime modo auertere: si qd iuicē eis doleret misso aduersus eorū socios exercitu. Præferrī cū parati essent q; hunc exercitū alerent quicq; ipsos in facienda ab Atheniensibus defectiōe accerierēt. Eo qdē magis q; p̄ cām hāc uolebāt seruitia emittere ne quid noui ea tēpestare Pylo capta molirentur. Cū hoc fecissent Lacedæmonii illorū & iuuenturē & turbā reformidantes: fere enim eis iter p̄cipuas curas fuit semp̄ seruitiorū custodia: p̄ceperūt: ut quicūq; iter hostes strenuissimi sibi uiderētur extitisse: se cernentur tanq; liberadi ad explorādā illorum sententiā: rati ut quisq; primus dignū se libertate duceret ita maxime iudici atq;. Quoꝝ cū a duo milia discreti eēt & templa coronati circuisent: tanq; libertate donati non ita multo post de luce suptracti sunt: neq; quo pacto quisq; perierit quicq; nouit. Et tūc libenter septigētos armatos ex ipsis cum Brasida dimiserunt. Nā ceteros hic mercede adductos ex Pelopōneso eduxit. Eum autē & Lacedæmonii miserunt maxie cupidū eūdi: & Chalcidenses p̄optauerūt uirū: & i Sparta p̄ ip̄igro ad oia habitū: & postq; exiit plūrimū ap̄ Lacedæmonios effectū.

perhiberi

Arribæus

i ii

Et enī statī a p̄cipio iustū se & temperātem erga Ciuitates cū prebet: plurima loca ad eū delinēerūt: non nulla p̄ p̄ditionē sūt capta. Ex quo Lacedæmōiis euenit ut efficerēt qd̄ uolebāt redditiōē locoz: ac receptiōē & i Pelopōneso belli Laxamētū. Quī etiā circa bellū q̄ res ficulas īsecutū est: Brasīdæ uirtus atq; solertia eos qui uel experimēto cognorāt uel ex auditu iudicabāt: Atheniēsū socios p̄cipue cupidos Lacedæmōioz effecit. Nā cū primus illic prodissent uisusq; esset circa oīa Egregius firmā spē reliq; cæteros eiusmōi esse. Cum igitur ad res Thraciæ uenisse Atheniēses cū acceperūt hostē denūtiāuerē: Perdiccā existimātes auctorē aduētus illius eē: & maiorē de sociis eius loci custodiā egerūt. Perdiccas aut̄ sumpto Brasīda atq; exercitu suo ipsius eū i Arribæū Bromeri filium lynceltaz: Macedonū Regem sibi finitimū eundēq; hostē tendit. Volēs eū debellare. Is cū ad igressum lynci uenisset cū Brasīda atq; exercitu: Brasīdas dice re p̄tulq; bellū inferretur uelle cōuenire Arribæū oratiōē sī posset sociū Lacedæmonis facturū. Et. n. Arribæus p̄ Caduceatorē edixerat se paratū eē rem Brasīdæ iter ambos disceptatore cōmittere: & Chalcidēsiū q̄ una aderant legati: quo eū expeditiorē ad sua cōficiēda negotia hērent comone faciebāt: ne p̄ perdicca difficilia subiret: cū p̄ertim apud Lacedæmonē: qui fuerāt a perdicca missi tale qddā iactassēt: multa hūc ex sibi finitimis circa locis ad societatem illoz adductū. Quo magis Brasīdas postulabat ut ex publica utilitate res Arribæi trāfigeret. Perdiccas negare se Brasīdā adducere iudicē suaz cōtrouersiāz: sed suoz potius hostiū destructorē quos ipse denūtiasset: eūq; iniuriū eē si se dimidiū exercitus alente faueat Arribæo. Brasīdas tamē hoc iuito ac repugnāte cōuēit Arribæū eiusq; p̄uasus oratione abduxit exercitū nodū terrā illius igressus. A quo t̄pore Perdiccas tertiā p̄ dimidia stipēdiū partē dedit sibi existimans iniuriā fieri. Eadē ætate cōtinuo post hęc paulo āte uidentīā Brasīdas secū habens Chalcidēses bellū iculit Acantho Andrioz coloniaz. Oppidani reciperēt hūc nec ne iter se illi qd̄ altercabātur: q̄ cū Chalcidensibus sentiebāt & plebs: sed ob metū fructuū q̄ adhuc foris erāt p̄uasa est multitudo a Brasīda: ut eū solū admitteret & cū audisset deliberaret: admissus & apud illam stans: non deerat. autem ei (ut homini Lacedæmonio dicendi facultas) huiusmodi orationem habuit.

Oratio Brasīdæ ad acanthios

Quod ego atq; exercitus uiri Acanthii a Lacedæmōiis Dimissi huc sumus: declarat uerā esse cām quā i bello mouēdo Atheniēsibus p̄diximus: nos bellū gesturos ob grāciā Atheniensū seruitute liberādā. Si aut̄ sero uenimus decepti uidelicet spe:ocius debellādi Atheniēses sine uestro piculo: nemo reprehendat: cū nūc quādo t̄ps̄ adest uenerimus conaturi uobiscū illos euertere. Miror tamen me portis excludi: & nō libentibus uobis uenire. Et. n. nos Lacedæmōi existimātes p̄ter id qd̄ fecimus huc ad socios uēire nos posse: hoc aut̄ aīo etiam ad cupidos esse uenturos: hoc tantū piculi cōtempsumus cū alienam terrā multorū diez itinere pagrauimus: exhibito oī erga uos studio. Quod si uos aliud i aīo habetis: aut si uestre sp̄orū ac cæteroz græcoz libertati obstitis: improbū fuerit non mō q̄ obstitis: uez et̄ quia quos uicq; adieri minus mihi aliq; obleq; tur. Res p̄fecto i digna q̄ Ciuitas ista sane Egregia & p̄ prudentia: ad quā primū accessū nō admiserit. Neq; huius facti satis idoneā postū inire ratiōem: nisi q̄ uideor aut iniustā libertatem afferre: aut ibecillis atq; iualidi.

Acanthos

Dixit Brasīdas

Stagyrus

uenire ad ppulsādā Atheniēsū uim si iuaserit certe: & dū ad Nisæā cū his quas nūc habeo copiis auxilio uenissē: Atheniēses cū plures eēnt: nō sūt autē cōfligere. Ut credibile nō sit eosdē huc esse missuros aduersus uos tātū copiāz: quatū classarii exercitus ad Nisæā miserūt: & ego nō ad p̄niciē sed ad libertatem græciæ aduēi: maximo iurerurādo ap̄ magistratos Lacedæmōioz iterposito: quoscūq; illis alciuero socios suis utiq; legibus esse uicturos. Neq; ut uos aut ui aut fraude socios hēamus: sed e cōtrario ut uobis i seruitutē Atheniēsū redacti socii simus i bello. Quæ pp̄ dignum me cēleo q̄ neq; suspectus sim: sumā de hoc si dē faciens: neq; iualidus ultor existimer ad uos magis aiandos uenisse. Quod si q̄s priuati ob aliqua metuēs: ne qbus ego Ciuitatē tradā cūctatur: is āte oēs ueli cōfidat. Ego. n. neq; ad cōcitādā seditionē uenio: neq; occultā op̄ior eē quā affero libertatē: si omisso patrio instituto: aut plebem paucis aut pauciores plebi addixero. Nā odiosus fuerit hoc q̄ externū iperium: & nobis Lacedæmōiis gratia laboz nostroz nō deberet: sed p̄ honore & gloria potius accusatio: q̄ qbus criminibus i lectamur Athēiēses: ea ipi hēre uideamur magis iuisa i nob q̄ i eo q̄ hęc uirtutē nō p̄fiteat. Fraus. n. cū i oibus feda ē: tū uero i his q̄ maiori dignitate sūt p̄diti fedior ēt q̄ apta uiolentia. Nā uiolentia iure potentiaz q̄ fortia ipi largita est: fraus aut̄ inuidis iniusti p̄positi grassat. Ita nos multā i maxiaz reze momenti adhibemus circūsp̄ctiōem: nec uos maiorem p̄ter iustitādū cōfirmationem sumatis: q̄ unde facta ratiōibus respōdentia necessariā opinionem p̄bet: pro ut etiā cōducit ut dixi. Quod si me uob hęc p̄ponente tamen negatis uos posse obseq; & cū bene nobis uelitis postulatis ut sine noxa q̄scatis: q̄ libertas uobis nō sine piculo fore uideat. iustūq; eē eā illis offerri qui possit recipere. iuitū aut̄ cōpelli nemiē. deos testor & heros indigenas me bono uestro uenientem nihil uerbis p̄ficere: eoq; iperiar uastādīs agris ad hoc uos cōpelle: existimās nō iā i iuria agere sed iure. & duabus necessariis ratiōibus: una pp̄ Lacedæmōios ne amore uestro si nō accedatis nobis illi dāno afficiat: a uobis ob pecūiā quā Atheniensibus penditis. Altera pp̄ græcos ne puos eximi de seruitute p̄hibeat. Neq; enim p̄be fecerimus hoc ac ne debemus: nos quidem Lacedæmōi iuitos asserere i libertatem: nisi alicuius publici hōi neq; domiatū affectamus. sed alios potius domiatu abdicare p̄perantes: esse musq; iniurii i plerosq;: si uniuersū sua iura restituētes ommittamus uos huic facto aduersātes. De his bene cōsultetis: nō ita miniq; tū ut p̄cipes sitis ap̄ græcos capessendæ libertatis: tū ut sempiternā uobis gloriā piatis: tū ne uestra priuatoz bōa detrimentū accipiāt: tū ut uniuersæ Ciuitati hōctissimū nomē ipōatis. Hactenus Brasīdas. Acanthii uero multa prius ultro citroq; altercati clā datis suffragiistū pp̄ Brasīdæ uerba ad p̄suadēdū apposita: tū fructuū amittēdoz metu: pleriq; cēiuerūt ab Atheniēsibus deficiēdū: hitaq; fide iururādo qd̄ iuratus hic a Lacedæmōioz magistratibus dimissus ē socios quos ascisceret suis usuros legibus: ita exercitū admissērūt. Nos secuta est nō multo post Stagirus Andrioz colonia. Hęc sūt p̄ eā ætatem gesta. P̄cipio statī īseq̄ntis hyemis quēadmodū Hippocrati atq; Demosthēi Atheniensū ducibus erat cōstitutū: circa res Boetiæ & oportebat hūc cū classe ad Siphos occurrere: illū ad deliū factū ē errore diez quibus debebat uterq; cū exercitu ire: ut cū Demosthenes prior ad Siphos applicasset: habens i nauibus Acarnanes: & multos ex his locis socioz res frustra eēt: detestis per Nicomachū iudis uirū phocenē phanoteū: Nā is Lacedæmōiis nūtiāuit & illi Boetis: ita oī Boetia succurrente: cū nihil dum Hippocrates qui i Mediteranis erat lassisset: occupatæ

sūt Siphæ & Cherœa. Quod delictū ubi rescierūt q̄ rē tractauerāt nihil agitādū
 ī Ciuitatibus censuerūt. Hippocrates autē excitato oī populo Atheniēsi Ciuibus
 ī colis & quicūq; aderāt hospitibus posterior cōtendit ad deliū: Boetis iā reuerſis
 a Siphis positiq; castris deliū muro cōcludit Apollinis tēplū ad hūc modū: Fos-
 sā circū Phanū ac delubrū ducūt humū egestā p̄ muro aggerūt: ī ea uallos defi-
 gūt clatrātq; Vinea q̄ circūiecta Phano erat excisa lapides et ac lateres ex proximis
 ædibus detractos iniiciunt: oī deniq; rōe mūtiōes excitāt positis ubi oportu-
 nū erat ligneis turribus: nec ullo phai ædificio existēte. Nā porticus quæ fuerat
 cōciderat. Itaq; tertio ad igereſſū e domo die cū icepiſſēt: q̄rtū & quintū ad prā-
 diū tps ī ope cōſūpiērūt. Deinde cū pleraq; p̄cissiēt exercitus illic abiit decē fer-
 me stadia: tāq; rediēs domū: statiq; quæ maxima multitudo erat leuis armatura
 disceſſit. cæteri depolitus armis q̄ſcebāt: Hippocrate relicto ad custodias: & qd
 reliquū erat circa ppugnacula opus facto cōstituēdū. Per hos dies ī Tanagram
 Boetii cogeantur: & ubi ex oibus Ciuitatibus affuerūt cognouerūtq; hostē se
 domū recipe. Cæteri Boetioꝝ magistratus q̄ undeci sūt diſſuadebāt plū: quōiā
 hostis ītra Boetiā iā nō eſſet: ī cōterminis .n. Oropiæ erāt Athenienſes cū arma
 poſuerūt. Sed Pagōdas Thebanus Aeoladi filius unus e magistratibus: cū Arian-
 thide Lyſimachi filio penes quē tūc impiū erat: cupidus ibi pugnæ cōmittēdæ.
 q̄ factus eē arbitrabat p̄clitari: hortatus singulas cohortes ne frequētes arma re-
 liquerēt: ſuaſit Boetis ut irent aduerſus Athenienſes: certamenq; cōmitterent
 huiusmodi Oratione.

Oratio Pagōdæ ad Boetios Milites

P Ar erat uiri Boetii nemini uestrū ī mentē uenire q̄ magistratus estis:
 nō eē cōſentaneū ut cū Athēiēſibus niſi eos ī Boetiā aſſecuti plū in-
 amus. Nā cū ī Boetiā mūitiones extruxerūt: & eā e finitimis locis p̄ſe-
 cti ſint afflicti: nimirū p̄ hostibus hēdi sūt: & quōcūq; ī loco dephēdunt: &
 undecunq; ueiētes geſſerunt hoſtilia. Nūc ſi cui nō pugnare tutius uidebatur is
 mutet Sētētiam. Neq; n. eadē p̄uidētia rō hēda ē: iis quoꝝ de agro p̄ aliū
 pato agitur: & iis q̄ cū ſua ipſoꝝ poſſideant plura cōcupiſcētēs ultro aliena inua-
 dūt. Et uobis certe cū primū e: iuadētē uos pegrinū hoſtē & domi & p̄cul a do-
 mo: tū uero cōuenit multo magis Atheniēſes & qdem finitimos ppulſare. Nam
 ita demū ciuiliq; Ciuitatis libertas parat: ſi ī reſiſtendo uicinis par ſit. Quod ſi
 iſti nō mō uicios: ſed et lōge poſitos conant ī ſeruitutē redigere: quo tandē pa-
 cto nō ad ultimū debeamus uēire certaminis habētes exemplū e regiōe poſitos
 trans fretū Euboios & cætera græciæ plurimū quo mō his ſubiectū ē: & itelli-
 gere cæteros uicios de finibus dimicare: nobis ſi uicimur unū id iſcretum ī toto
 territorio ſinē eſſe ſtatuēdū. Quippe noſtra igreſſi ui optiebūt tanto periculo
 ſuis: q̄ o cæteri iſtos accolā hēmus. Et ſane cōſueuerūt q̄ uiribus freti ut nunc
 Atheniēſes uicinis arma iſerūt: aduerſus q̄tū: & ī ſua ſe tantū mō terra deſiendē
 tē p̄mptius id facere: q̄ facile cōtere eū q̄ extra ſines occurrat: & ſi occaſio ſue-
 rit bellū icipiat. Cuius rei ex iſtis documenta habemus: Nam cū eos terram no-
 ſtram ſeditiōe laborantiū tenentes Cherœam uiciſſemus ſecuram ad mōm ad
 hoc tps Boetiā præſtitimus. Quoꝝ nos memores debemus anſiti: q̄ maiores
 qdem natū ſumus ut noſtri ſimiles ſimus. Qui uero iuniores ex egregiis illis
 orti parētibus: ne domeſticas laudes dedetoremus: cōfidētēſq; deo ipm a nobis

futuꝝ: cuius phanū iſti iſando muro ſeptū icolūt: nec nō ſar ſacrificiis quæ no-
 bis imolauibus pulchra ſe oſtēdūt ī hos p̄iter tēdere ac demōſtrare eis ſi quæ cō-
 cupiſcūt: nullis illa deſendentibus aggreſſos optinuiffe: ſed ab iis qbus generoſū
 ē & ſua regiōe ſemp pugnādo liberare: nec alienā iniuſte ī ſeruitutē redigere: ſi-
 ne certamie nō diſceſſuros. His uerbis adhortatus Boetios Pagōdas perſuaſit
 ire aduerſus Athenienſes: cōſeſtiq; motis caſtris exercitū eduxit. Iā. n. erat ſerum
 diei: Et poſtq̄ p̄mouit p̄p̄e hoſtē: ſubſtitit ī loco quodā unde iuicē ſe aſpicere in-
 teriecto colle nō poſſēt: ac ſuos ordiat: & tāq; ad plū iſtruit Hippocrates: q̄ apd
 deliū erat: ubi ei nūciatū ē iſteſtos ire Boetios mittit ad exercitū: iubens ut acie
 p̄parent: nec multo poſt ipe aſſuit: relictiſ ſerme trecētis circa Deliū eq̄tatibus:
 tū ad loci cuſtodia ſi q̄s illū tēptaret: tum ut occaſiōe obſeruata pugnæ aſſent
 Boetii diſpoſitiſ q̄ hos ppulſaret: ubi cætera recte hēbant ſupato colle apparēt:
 tenentes arma atq; iſtructi quēadmodū erāt pugnaturi: ſeptē milia ſere grauis ar-
 matura. Leuis uero ſupra decē milia. Eq̄tes mille peltati q̄ngenti dextrū cornu
 tenebāt: Thebani cū ſociis: Medii erāt: haliartii & Corōæi & Copæſes aliq; ſta-
 gni accolæ. Siniftrū tenebāt Theſpienſes Tanagrai: & Orchomeni. In utroq;
 aut cornu equites erāt ac leuis armatura Thebanoꝝ: ſingulis ſcutatis q̄ni & ui-
 ceni applicati erāt. Cæteri ut cuiq; contigerat. Hūc imodū iſtructi Boetii fuere
 atq; ornati. Athenienſiū acies graui armatura par hoſtili tota octonis denſa ui-
 ris eq̄tes p̄ cornibus erāt. Leuis armatura ex appatu iſtructa: neq; tūc aderat ne-
 q; ī urbe erat. Nā q̄ una ī expeditionē exierat plures hoſtibus ſaerunt: & iermes
 multi ſecuti: ut pote p̄miſcūo ex hoſtibus q̄ aderāt Oppidanſiq; exercitu: Qui
 ut primū domum iere ceperunt nō aſſuerūt niſi pauci. Cum autem ī acie ſtarent
 iam iam concurſuri Hippocrates dux ſuperueniens Athenienſium exercitum
 his uerbis adhortatus eſt.

Exhortatio Hippocratis ad Milites Athenienſes

B Reus quidē Atheniēſes adhortatio ſit apd præſtates uiros: ſed tantū-
 dem p̄ſtat magis ī memoriā redigēs q̄ iubēs. Neminū aut noſtrū ī mē-
 tē ueniat: tāq; iprobū ſit nos hoc tantū piculū uelle ī aliena terra ppul-
 ſare. Nā ī hoꝝ terra certamē erit p̄ noſtra: q̄ ſi uicerimus nūq; iuadēt Pelopon-
 nēſes iſtoꝝ eq̄tatu carētes. Vno aut plio cū iſtā acquiritis tū uel magis illā libe-
 ratis. Pergite igiſ ī eos uti dignū ē & patriā q̄ unūquūq; ueſtrū iter græcas p̄-
 cipē hēre ſe gloriaſ: & ueſtris maioribus q̄ duce Myrōida iſtis apd Oenophyta
 ſupatis: Boetiā aliquādo tēuerūt. Talibus ortabūduſ Hippocrates ad mediū uſq;
 p̄tuenerat exercitus: nec dū maiorē partē adierat: cū Boetii adhortatē eos hic
 quoꝝ Pagōda: per paucis peana modulati de colle iſeſti ferūtur: & ī eos e diuer-
 ſo Atheniēſes curſuq; cōſigūt: extremis tamē utroꝝq; ad māus nō uēientibus:
 ſed idē tamen patientibus ob riuos quibus interpellabāt. Cæteri acri certamie
 umbōibus ſe ppellentes cōſiſtebāt. Et ſiniſtꝝ qdem Boetioꝝ cornu ad mediū
 uſq; uictū eſt ab Athenienſibus: ī alios iā & præcipue ī Theſpienſes recta tendē-
 tibus. Nā cum ii qui cōtra ſteterāt cæderent & ī anguſto ab Atheniēſibus circū-
 darent iſterſiciebāt. Theſpienſiū q̄ ſe deſendēdo maus cōſeruerunt ſeriebantur:
 & Athenienſiū nō nulli ī cōcludendo hoſte perturbati dumq; nō iternofcunt ſe
 mutuo iterimebāt. Ab hac igiſ parte Boetii ſuperati ſūt: & ad eā quæ pugnabat
 cōfugerūt ī dextro cornu ubi Thebāi ſtabāt: ſuperāt Athenienſes quos illi pau-
 i iiii

Dixit pagondas.

Athenienses superant

lati repullos primū i se q̄bāt. Cōtigit aut ut duae eq̄tū; turmā a Pagōda missa: cū
 sinistrū eorū cornu laboraret: circuito furti tumulo: repete icōspectū se dderūt.
 & Atheniēsiū cornu qd̄ uicebāt terre fecerūt: existimatiū supuenire aliū exerci-
 tū. Ita cū utriq̄q; ab iis & a Thebanis p̄seq̄ntibus urgē: totius Atheniēsiū exerci-
 tus fuga facta ē: aliis ad deliū & mare: aliis i Oropū aliis ad Parnethē mōre: aliis
 ut cuiusq; spes aliq̄ tulit rēdētibus: quos Boetii i se q̄ntes trucidabāt: & p̄cipue
 Egtes tū ip̄oz tū locrēsiū: q̄ re iā i fugā uerfa auxilio uenerāt. Cæterę noctis iter
 uētū facilius fugiētū turba salutē sibi pepit. Postero die q̄ ap̄d Oropū & Deliū
 erāt relicto ibi p̄sidio: adhuc. n. illud tenebāt: p̄ domū se secūdū mare receperūt.
 Et Boetii trophæo posito cadaueribusq; tuoz qd̄ē sūptis: hostiū uero spoliatis
 relictoq; p̄sidio reuersi sūt i Tanagrā isidiantes delio tāq̄ aggressuri. Quoꝝ Ca-
 duceatori Atheniēsiū Caduceator ad mortuos petēdos iter faciēs: obuius sit: ab
 eoꝝ reuocat: q̄ diceret illū nihil actuz priuicq; ip̄e reuertisset. Idē cū ate Athēie-
 ses iterisset exposuit mādata Boetioꝝ haud iuste fecisse eos: q̄ iura græcoꝝ trāf-
 gessi eēt: q̄bus cōstitutū sit eos q̄ alienā terrā iuaderet a tēplis q̄ illic sint. abstie-
 re. Atheniēses aut Deliū muro circūdedisse: icolere: & quæcūq; ab hoibus i pro-
 phāo sūt ea i illo phāo facere: aquā quā nefas ip̄is eēt tāgere: nisi ad abluēdas in
 sacrificiū māus i alios usus haurire. Ideoꝝ Boetios tū dei tū sua uice iuocātes
 loci p̄sides dæmōes atq; Appollinē e dicere illis ut e tēplo excedāt sua secum ab-
 sportātes. Hæc cū Caduceator dixisset. Athēiensis missio ad Boetios suo Cadu-
 ceatore: negāt se q̄piā i tēplū iniuria fecisse: aut i postez sua spōte eē facturos.
 Neq; n. ea te grā ab initio uēisse: sed ut illic eos q̄ sibi potius iniuriā iserrēt ppul-
 sarēt. Esse at ap̄d græcos legē: penes quos iperū sit cuiuscūq; regiōis: seu magnæ
 seu puæ: ut penes eisdē sint sēper & tēpla: ubi eisdē cerimōis fiāt sacra q̄bus cō-
 fuerū eēt quoad fieri pōt. Etenī Boetios alioꝝq; p̄ multos q̄cūq; terrā aliquā ui-
 cultoribus eiectis ip̄i icolūt: tēpla q̄ prius aliena erāt occupātes p̄ suis possidere:
 & eos si pualerēt & ip̄oz terra potirēt hoc iuris hituros. Nūc aut i q̄ pte sūt li-
 bēter eē: & tāq̄ ex suo nō abscedere: Aquā quoꝝ se i necessitate mouisse: nec per
 cōtumeliā apposuisse: sed cū illos ulciscunt q̄ i suā tetra irruerūt ad utēdū cō-
 pullos eē. Oia uero licere bello & aduersitate aliq̄ circūuentis ueniā eē quādā eē
 ap̄d deū. Etenī delictis: nō uolūtariis refugiū eē aras: icelulq; eoz uocari q̄ nulla
 necessitate sūt mali: nō eoz q̄ pp aduersa aliqd̄ audent: Qui ē illos ip̄ie multo
 magis: facere: q̄ p̄ tēplis mortuos reddi dignū cēserēt: quā q̄ iuiti: q̄ cōsentāea
 sūt tēplis accipiūt. Plane aut iubebāt illis dici se nō recedere ex agro Boetio: nō
 enī iā i eo se eē quē ui optiuissēt: sed ex ritu maioz postulare: ut mortuos tolle-
 re liceret Boetii respōdēt: si qd̄ i Boetia eēt excedentes e terra sua asportarent
 sua: sū i illoꝝ ip̄i itelligerēt qd̄ foret faciēdū existimātes. Oropiā ubi cōtigit il-
 los occūbere cōmissa i eius cōfinitis pugna: ditiōis Atheniēsiū eē: quos cæfos ip̄i
 nō tenerēt illis iuitis Neq; ad eos reddēdos se obligatos eē: sed illos ex sua terra
 abeūtes cōlētāeū eē: ea q̄ reperūt recipere. Hos Atēiēsiū Caduceator cū audisset i-
 secta re abiit. Et Boetii tū accersitis p̄tius ex linu Maliaco iaculatoribus sūdi-
 toribusq;: tū duobus milibus grauis armaturæ Corinthioꝝ: q̄ secūdū pugnā auxi-
 lio uenerūt: tū p̄sidiariis Pelopōnensibus: q̄ ex Nisæa una cū Megarēsiibus p̄fecti
 erāt: aduersus deliū castra mouēt: aggressiq; mūimēta cū aliis oppugnadi generi-
 bus: tū uero machia admota undē & locus expugnatus ē. Ad hūc mōm scām An-
 tēnā i gētē cū geminas i ptes ferrauissent oēm excauāt: eāq; rursus ueluti tibiā
 a fabre cōpigūt: & i ip̄ius sūmo lebetē carenis appēdūt: adūco sup illud ferreo

Nota.

rostro: ad i sufflādū qd̄ ad ipsa Antēna p̄cedebat eius ligno magna ex pte ferrato.
 Hāc machinā lōgo spatio carris aduectā: muro admouēt qua maxie pte uitibus
 erat ligniq; cōstructus: ubi admota ē grādibus follibus ei capiti atēnæ qd̄ ad ip-
 sos spectabat applicitis flatū ciēt: q̄ flatus acriter actus i ahenu prunas & sulphur
 & picē habēs i gētē flāmā excitauit: murūq; icēdit: ita ut nemie sup eū p̄stāte: sed
 oibus i fugā se dātibus mūimēta caperēt. p̄sidiarioꝝ alii occubuerūt: Ducēti ca-
 pti sūt: alia multitudo cōscēlis nauibus recepit se domū: Recepto Delio decimo
 septio a pugna die: Caduceator Athēiēsiū rei gestæ p̄fus ignarus nō ita post: rur-
 sus cū uēisset cæfoꝝ gratia eos boetii reddiderūt nō aplius eadē respōdētes: pie-
 rūt aut i pugna boetioꝝ qd̄ paulomius q̄ q̄ngētū: Athēiēsiū uero cū Hippocra-
 te impatore paulomius q̄ mille: p̄ter leuis armaturæ atq; lxxq; magnū numerū.
 Post hāc pugnā Demosthenes ubi nauigati sibi ad Siphas p̄ditio nō p̄cessit: cum
 hrēt i ea classe Acarnanū & Agræoz & Athēiēsiū ad quadrigētos armatos egres-
 sus ē: i agrū Sicyoniū: & priusq; omnes appellerēt naues: Sicyoni ad sua tutāda ue-
 niētes eos q̄ egressi fuerāt fugāt ad naues: q̄ usq; p̄secuti alios iteremerūt: alios ui-
 uos ceperūt: ac trophæo erecto cæfos suis petentibus reddiderūt. Per eisdē dies
 q̄bus ad Deliū res gesta ē: Sytalces odryloꝝ Rex uita excessit: uictus i plio a tri-
 balis q̄bus intulerat arma: Cui successit i regno odryloꝝ: ac cæteræ cui hic ipa-
 uerat Thraciæ Seuthes Sparadoc̄t germāi Sitalcis filius. Eisdē hyeme Brasidas cū
 iis quos i Thracia hēbat focis: bellū itulit ahipoli athēiēsiū coloniæ ad Strym-
 monē fluuiū. Hūc locū ubi nūc sita ē urbs primus tēptauit icolere Aristagoras
 Mileliū cū Regē Dariū fugeret: sed ab Hedōibus eiectus ē. Deide Athēiēses du-
 obus post & trigita ānis eo missis decē milibus icolaz: tū suoz tū alioꝝ q̄cūq;
 ire uellēt q̄ a Thracibus apud Drauecū sunt iterēpta. Rursus uide tricesimo āno
 Athēiēses reuersi Agnone Niciz filio coloniā deducēte: expulsis Hedōibus hanc
 Urbē cōdiderūt: quæ prius nouē uia uocabātur. Profecti aut fuere ex Eioē quā
 ip̄i maritimū Emporiū i hostibus fluuii habebāt: q̄nq; & uigiti stadiis distātē ab
 Vrbe: q̄ nūc est quā Agnō ideo Amphipoli appellauit q̄ p̄ter fluēte utriq; Strym-
 mone cigeretur: ductoq; a flumie ad flumē lōgo muro: cōspiciuā mare uerlus &
 cōtinētē collocauit coloniā. Aduersus hāc igitur Brasidas ex arnis agri Chalcidē-
 sis cū exercitu p̄fectus: circa solis occasū p̄uit i Aulonē & Bromilcū: qua stagnū
 bolbæ mariæ isūdatur: Cenatusq; noctu ire p̄git. Erat aut tēptas subnigebatq;
 Quo libētius iter faciebat uolēs latere q̄ itra Amphipoli essēt p̄ter p̄ditores. Nā
 erat ibi tū nō nulli Argilioꝝ: q̄ sūt Andrioz coloni: illic domiciliū habētes: tum
 alii huius rei participes parti a p̄dicca: p̄ti a Chalcidēsiibus p̄suasi: p̄cipueq; Argi-
 liū i p̄xiō habitātes. Atheniēsiibus suspecti sēp & oppido isidiātes. Hi ubi & tēpus
 affuit: & Brasidas cū iā pridē detrahēda urbe cōposuissēt: cū suis q̄ mūiā rei. p̄ ad
 ministrabāt: tūc eū i urbe receperūt. eadēq; nocte ab Atheniēsiibus deficiētes ex-
 ercitu ad pōrem flūinis pmouerūt: unde magisq; a trāitu oppidū abest nōdum
 maris cictū: uti nūc ē. Præsidū aut quoddā modicū qd̄ ibi collocatū erat: paruo
 negotio Brasidas ui sūmouēs: tū p̄ditiois tū tēptatis: tū repētini aduētus: bene-
 ficio pōtē trāsit: cōtinuoꝝ eoz potitus est: q̄ Amphipollitioꝝ passim extra Op-
 pidū habitatiū erāt. Hoc repētio eius trāsitū aduersus Ciuitatē factū: & eoz q̄ ex-
 tra fuerāt multis captis: aliis ad urbē fuga elapsis: Amphipolitani maiorē imodū
 tumultuabātur. p̄serti mutuo suspecti: creditūq; ē (ut dr̄) Brasidā nisi maluisset su-
 os ad p̄dā q̄ ad urbem subito conuerrere: eā fuisse captū. Nunc sistens exerci-
 tū ad ea quæ extra Urbem sūt diripiēda discurrat: destitit tamen cum per eos
 q̄ itus erāt nihil eis succederet. Cæterū aduersarii multitudie proditoribus præ-

Aristagoras

Amphipolis
test interpretas
urbis circūda

Thucydides Olori

Thasos.

Eion oppidum.

Myrcinus. Civitas.

pollentes: ne statim portæ aperirentur mittunt eum Eucleo duce qui aderat eis ad præsidium loci per Athenienses ad alterum ducem Thraciæ præsidem Thucydidem Olori filium qui hæc descripsit agentem circa Thason Partioꝝ coloniã: quæ est insula distans ab Amphipoli fere dimidiati diei nauigato: iubentes ut sibi ueniret auxilio. Quod simul ac ille audiuit cum septem nauibus: quæ forte aderat proficiscitur: uolens ille quod præcipue atque Amphipolis dederetur occurrere: sin minus Eiona occupare. Interea Brasidas metuens tunc Thaso auxilia nauium: tunc quod audiebat Thucydidem in omni circa Thracia officinis aurariis pesse: & per se ad momentum posse apud primores incōtinente anxius est Urbem si posset atque capere. ne si ille ueniret plebs Amphipolitana sperans eum & classe & sociorum auxiliis ex Thracia coactis urbem defensionem: iam se se dedere recusetur. Atque ita æquabilem cōventionem inuit hoc edito per præconem denūtiato: Amphipolitanorum atque Atheniensium quæ intra Urbem essent: quisque uellet pari similitudine iure utrumque manere apud sua bona: quod nollet eum abire exportatis suis facultatibus quicquid intra dies. Hoc audito plerique alterius uoluntatis effecti sunt: præsertim cum per paucos Athenienses res per administraretur: ceteri uulgus permissum: & eorum magna ex parte propinqui essent: qui foris fuerat capti: & per metum æquum esse editum exitum: Athenienses quod quod libenter exirent non idem sibi impendere periculum quod aliis rati: quod non celere succursu expectarent. ceteri uero multitudo quod neque æquabili ciuitatis iure priuaretur: & propter opinionem periculo laborarentur. Itaque iis quæ cum Brasida cōposuerat in apto iam editum iustum asserentibus: quod cerneret uulgus quoque mutasse sententiam: nec amplius exaudire eum quod aderat Atheniensium ducem accepta cōditio est: in itaque cōuentio. Atque hunc momentum Urbis tradita. Eodem die circa uespere Thucydides cum nauibus ad Eiona appulsus est: Amphipoli tenente iam Brasida: & nocte Eionem accepit statim sub aurora: nisi naues celeriter auxilio uenissent occupanda. Secundum hæc Thucydides quod eam res apud Eionem ordinabat: ut & statim si Brasidas inuaderet: & mox eos qui de superioribus transire ex foedere uellent tuto possent excipere. Ille autem repente multis cum nauibus secundo flumine ad Eionem uectus: si forte per momentum quod a muris excurrat occupato: fluminis hostis potiretur. Qui est a terra Eionem cum temptasset utriusque pariter est repullus: ob idque ad res Amphipolitanas ordinandas se tulit: & ad eum defecit Myrcinus Civitas Hedonensis pitaco Hedonorum Rege a liberis zoaxis & uxore Braura interfecto. Nec multo post Gapselus & Oelyna quæ sunt Thasiorum coloniæ per ducem hæc transigente. cum statim post captam urbem affuisset: Amissa Athenienses Amphipoli ingenti metu tenebantur: præsertim quod hæc ciuitas eis utilis erat: tunc per uentum materiae quæ ad ædificandas naues exportabatur pecuniarumque: tunc quod aduersus socios suos ad Strymonem usque deducuntibus Thessalis transitus lacedæmonis erat. Quibus nisi potentem tenentibus per ingens sane fluis in superioribus stagnum: haud quam liceret accedere triremibus Atheniensibus ad Eionem excavantibus. Tunc autem Athenienses hæc facilia factu existimantibus & ne deficeret socii uerebantur. Nam Brasidas cum in ceteris modestum se præbebat: tunc uero ubique prædicabat se ad liberandam gratiam esse missum. Quod audientes quæ Atheniensibus parebant ciuitates & Amphipoli ab eo captæ: & quæ semper mitem exhiberet uerementissime ad res nouandas incitabantur. atque ad eum clam missis Caduceatoribus accedere iubebant: pro se quicquid ad illum primi deficere uolentes: quippe rati non tumendum sibi tandiu destitutis Atheniensium subsidio: quantum postea constitit plus affectione ceca iudicantes quam certa prouidentia assueti homines quod maxime affectant: id spei inconsiderate permittere quod non affectant ad principum rationi committere. Augebatur præterea eis fiducia neminem

aduersus ipsos auxilio uentum: quod recentem in Boetia Athenienses calamitatem accepissent. Brasidas quoque alluciente nec uera referere non esse ausos cōgredi Athenienses apud Nilæam secum soluis exercitum habente. Ideo ante omnia Voluptatem in presentia capiebant: & quia tunc primum lacedæmonii constituerat: ea loca reparare ipsi nauare illis operam omnino parati erant. Quæ sentientes Athenienses præsidia ut in tempore & breui & hyberno in urbes dimiserunt. At Brasidas e lacedæmonie mitti sibi exercitum cum iussisset: ipse super Strymonem ad cōpingendas naues se accingebat. Verge hæc ei a lacedæmonis suppeditata non sunt: partim inuidia primorum: primus quod malebat suos ex insula recuperare atque bellum finire. Eadem hyeme Megareses maiorem mugem quæ de ipsis tenuerat Athenienses recuperatum euerterunt ad solium. Et Brasidas post captam Amphipolim in sociorum exercitum quem habebat duxit aduersus locum nomine actam: qui a fossa regia irroratum perminet: cuiusque arthos mons excelsus ad ægæum pelagus terminatur: ubi continentur Urbes sana Andriorum colonia ad ipsam fossam: mare uersus quod Euboiam spectat: & Thyfus & Cleone: & Acrothous: & Holofoxus: & dius quæ permissis gentibus habitatur barbaris bilinguis & aliquantulum chalcidensibus: sed præcipue pelagis tyrenis qui Lemnum aliquando Athenasque incoluerunt: & bisalico & Crestonico & Hedonibus uiculatim habitantibus. Harum plerumque ad Brasidam desciuere. Verge fama & dius quæ obstiterunt eaque regione Brasidas statim illic habes populatus est. & cum imperata non faceret continuo castra mouit aduersus Toronam Chalcidicam: quam Athenienses tenebant sollicitatus a paucis quibusdam Urbem tradere paratis. Et profectus nocte iam circa diluculum cum exercitu cōsedit ad templum Castoris & Pollucis: quod ab Urbe tribus fere stadiis distat: ignaris Atheniensibus qui ibi præsidio erant: ceterisque oppidanis propter eos qui cum illo transferant ac uentum nouerant: quorum aliquot qui eum clam adierant aduentum ipsius obseruabant. Qui ubi illum adesse senserunt admiserunt ad se septem uiros nihil habentes armorum nisi gladios: totum demum ex viginti quibus negotium datum erat ingredi non timere duce Lystrato Olynthio. Ii per mugem ad mare uergentem introgressi ac furtim conscensa altissima arce: urbis ad collem positæ præsidium quod illic erat opruncant: & portulam Canestræum uersus per unum punctum. Brasidas autem aliquantulum progressus cum cetero exercitu quiescebat: præmissis centum peltatis: qui cum portæ aliquæ aperirentur: & signum quod conuenerat tolleretur primi irruerunt. Et ii quidem aduentante tempore mirabundi ad Urbem paulatim appropinquabant. Intus autem Toronæi illi qui cum iis qui introierant præparabant: ut & Urbem occuparent: & porte apud foveam diffracta ueste ipsis aperirentur. Iidem primum circumductos quosdam per portulam introducunt: ut eos qui in Urbe essent nihil scientes: & a tergo & ab utroque latere repente terrerent. Deinde ignem quod signum conductum erat proferunt: & per portas fori peltatos iam ceteros accipiunt. & Brasidas cōspecto quod conuenerat signo: excitatis suis cursu contendit: identidem uociferantibus ad incutiendum iis qui intus erant metu. Quorum alii per portas iciderunt: alii in trabes quod draculares: quæ ad tollenda saxa muri collapsi quæ reficiebatur ante illum positæ erant. Brasidas igitur cum multitudie cōfessi fursu uersus ad Urbem superiora cōuertitur: Volens eam a summo ac prorsus occupare. Cetera ite passim discurrunt. In hac ciuitatis expugnatione plerique omnes rei ignari satagebant. Qui uero participes fuerant & quibus res placebat subito introeuntibus se associant. Athenienses autem (erant enim armati circiter quinquaginta in foro dormientes) ubi secerunt aliquot eorum inter manus illorum opruncati sunt: reliqui fuga elapsi: pars itinere pedestri: pars ad duas naues quæ custodias agebant euaserunt: in lecythum præsidium quod ipsi tenebant occupata arce urbis maritimæ in angustiis lithmi positæ ad quos et cōfugerunt

Toronæoz q̄cūq; erāt studiosi illoz. Luce orta & Vrbe p̄fus capta Brasidas iis Toronæis q̄cūq; Atheniēsis p̄fugerāt: p̄ caduceatorē edicit. Quisq; exire uelit eū tuto ad sua reuersū mūis ciuitatis fūctuz. Atheniēses uero iubet abire lecytho ut quæ sit Chalcidensiu data i hoc fide eos & ipoz facultates incolumes fore. Illi negāt qdē se locū relicturos: spōderi tamē sibi postulant diei spatium ad mortuos tollēdos. Hic fide publica dies duos idulst. Quibus & ipe uicina ædificia firmavit: & Atheniēses sua: Insup cōcilio Toronæoz coacto talia qdā locutus est. qualia apud illos qui erant in Acantho.

Oraciūcula Brasidæ ad Toronæos obliqua.

Non eē æquū existimari q̄ secū de tradēda urbe trāsegiſſent cæteris de teriores aut p̄ditores esse: q̄ppe qui neq; pecunia p̄uasi hoc egissent: neq; seruitutis sed libertatis & publici cōmodi gratia: aut eos qui huius facti participes nō extitissent rebus suis frui nō debere. Se. n. uenisse nō ad ciuitatē pdendā aliq̄ ue priuatū: & iccirco edictū fecisse iis q̄ ad athenienses resugissent: q̄ nihilo deteriores censeret ob amicitia q̄ illis fuisset cū Atheniēsis: neq; lacedæmōioz amicitia eis cū expti fuerit uisū iri minorē: sed eo p̄pensionē ad ipoz beniuolentiā fore: quāto ii futuri forent iustiores nūc qd̄ iexpti essent fuisse deterritos. Eos se hortari oēs ad se p̄parādū tāq; fideles futuros socios: eosdē post hac si iā peccauerit sōtes fore: nā aīe hac iustus nō fuisse. sed illos potius q̄bus fortioribus paruissēt: & si qd̄ aduerlati fuissent ueniā dandā. Hæc dicendo illos hortabatur. Vbi t̄ps spōsiōis exiit lecythū aggreditur. Athenienses p̄ muris pagē ualidis & p̄ ædificiis p̄nas hēntibus se se detentabāt: unūq; diē uī arcuerūt. Postero aut cū machinā hostis admoturus esset: ex q̄ ignē i lignea p̄pugnacula iacularetur: turri lignea sup ædificiū opponūt: ad eā p̄tē ad quā iā tendebat exercitus: quæq; maxie exceptura machinā putabatur: & p̄cipue expugnabilis erat. Huc multas āphoras aquæ atq; urnalia & laxa cōportāt multiq; mortales cōscēdunt. Quo onere maiore q̄ ut ferre posset ædificiū rep̄tē discissū est: æditoq; ingenti fragore: eos Athenienses. q̄ comius spectabāt maiore dolore afficit q̄ metu. At ii qui emius & p̄serti remotissimi quicq; existimātes captū iā illic oppidū fugam ad mare & ad naues capeſſūt. Quos Brasidas ut uidit deseruisse p̄pugnacula: & qd̄ acciderat aspexit: aggressus cū exercitu oppidū capit: & quoscūq; ibi nactus est interficit. Ita athenienses relicto loco nauibus ac nauigiis i pallenē se receperunt. Denūtiauerat aut uoce p̄cōis cū oppugnaturus lecythum eēt Brasidas: datuz se triginta minas argenti ei qui prius muze cōscendisset. Veze ratus nō humanitus sed alter expugnatōem extitisse eā pecuniā palladi (Est. n. illic eius deæ tēplum) donauit: & ubi lecythum euerit reparauitq; oē ad solū dedicauit. At reliquum hyemis cōsumpsit: tum ea loca q̄ habebat stabiliendo tū alienis iſidiando. Qua hyeme exacta octauus belli ānus excessit. Ineunte aut stati uere seq̄ntis ætatis lacedæmōii atq; Athenienses ānuas iducias fecere: q̄ censerent Athenienses quidem Brasidā nihil āplius de ip̄is defectōne tractuz: priuq; p̄ quietē reficerētur: simulq; ut si eis bene cederet ulterior cōuentō fieret. Lacedæmōii uero hæc ipsa put erat Athenienses extierere: & laxamēto maloz ac laboz futuros sua spōte audiores ad agendum de recōtiliatiōe redditiq; captiuis ad pasciscendum i lōgi us t̄ps. Nāq; suos recuperare pluri faciebāt: & eo magis quo Brasidas magis p̄ficiēbat: remq; augebat: hēntes i aio alios cōfirmare: alios qui ex equo resisterēt tēp̄-

70
111L
tare ac uincere. Igitur ab his & eorum sociis induciæ pactæ sunt: in hæc uerba

Induciæ inter Athenienses & Lacedæmonios.

Quod ad templum atq; oraculum Apollinis Pythii attinet: placet nobis: ut qui uelint nullo dolo nulloq; metu cōsulāt ad prium q̄cūq; ritū: Lacedæmonii p̄bauerūt hæc quæ eozq; q̄ aderant socii: atq; dixerūt se Boetiis hoc atq; phocensibus quoad possent misso Caduceatore p̄suasuros: qd̄ ad pecuniā dei attinet curæ fore ut fontes deprehendamus: & in eos iure & ex maiore legibus aduertamus: nos uoloz & quibuscūq; aliis libuerit priā instituta seruātibz. De his igit placuit lacedæmonii & eoz sociis (si mō fœdera fiant) cū Atheniēsis utroq; i sua terra manere cōtētos iisq; habēus. Lacedæmonios qdē i Coryphalio itra bufradē & Tomeū manētes. Atheniēses aut i cythereis neutros cū alteris societate misceri: neq; nos cū ip̄is neq; ip̄os nobcū: Eos q̄ i Nisæa elēt & i Minoa nō trāfire iter: qd̄ ē a Pylis: p̄ter Nisū ad Neptūi delubrū. Ab ip̄o aut delubro stari ad pontē Minoā uersus: Megarētes quoq; ac socios nō trāscēdere uia hanc: & insulā hēntes quā Athenienses cœperūt: neutrosq; cū alteros ultro citroq; cōmeritiū habere. Item eis uti licere quæcūq; nūc i Troezone habēt: & de quibuscūq; cū Atheniēsis cōuenerit: nec nō uti mari quocūq; placuerit: uel ad sua ip̄oz uel ad socioz ire. Itē lacedæmōis licere & sociis nauigare nauī nō longa: sed alio nauigio qd̄ remis agatur: sitq; p̄do uecturæ duū miliū talentoz. Itē Caduceatori atq; legato comitibusq; quāuisq; si placuerit dissoluēdi belli gratia & cōtrouersiaz i Pelopōnesum Athenas ue euntibus: ac redeuntibus terra mariq; fœdera esse: Trāsfugas itera nō recipi libez seruū ue: neq; a uobis neq; a nobis. Itē uos cām dicere nobis deferentibus: & nos uobis secundum instituta maiore i litigādo litē solui iudicio citra bellū: Lacedæmonii hæc ac sociis placita sunt. Quod si quid iis aut honestius. aut iustius esse: uobis uideretur: euntes i lacedæmonia docetote. Nihil. n. qd̄ modo iustū dixeritis abnuēt uel lacedæmonii uel socii: ii: qui ibūt id sp̄atii arbitriiq; in eundo hituris. quatenus uos nobis uidebitis. Fœdera hæc ad ānum erūt. Placuerūt populo. Acamātibus tribus magistratum prytanē gerebat. Phænippus scriba fuit. Niciades p̄fuit: Laches recitauit. Quod faustū Atheniēsis sit iducias fieri: put cōcesserunt lacedæmonii eozq; socii: & spōderūt i populo iducias esse ānuas: quæ hodierno die incipiāt. Quar todecimo Helaphebolionis mēsis. Hoc iterim t̄pre utrorūq; legatos atq; Caduceatores inuicē adeuntes tractare qua rōe bellū dissoluatur: cōtionem aduocantibus imperatoribus ac p̄toribus. Primū de pace consultare Athenienses: quonā modo adeat legatio de bello soluendo: & per quā subito legatos qui aderūt spōdere apud populum: se placitis staturos ad annū uertentem. Hæc conuenta ac placita sūt iter lacedæmōios Atheniensesq; & utrorūq; socios. Gerastii apud lacedæmonios mēsis die duodecimo: Cōuentorum auctores extiterūt ex lacedæmonii Taurus Echetimida: Athenæus Periclide: Philocharidas Eryxidaida: Ex corinthus aneus Ocyte Euphamidas Arystonymi. Ex Sicronis damotinus Naucratis: onasinus Megadis: ex Megarēsisbus Nicasus cecali: menecrates āphidori ex epidauriis āphias Epeida: ex atheniēsisbus magistratus Nicostatus diotrophis Nicias Nicerari autocles Tolmæi. Atq; hæc qdē iducias pactæ sūt: & p̄ eas assidue icollōquū de reze maiorū fœderibus uertitabāt. Veze p̄ hos dies cū hæc fiūt Sciona a p̄d pallenā ciuitas ab Athēiēsisbus ad Brasidā defecit. Aut aut scionæ se Pallenēses eē

Helaphebolion i. m.

Scion

ex pelopōneso oriundos: suosq; maiores cum a Troia nauigarent tempestate qua Achii usi sunt in eum locū appullos ibi confedisse. Quos cū detecissent noctu Brasidas adiit praeunte officit gratia triremē: sequēs ipse eminens actuario nauigio: ut si quod i nauigio suo maius incidisset triremis opem ei ferret. Si uero i aliā aequē magnā triremē non existimabat illā i minus nauigiū directurā: sed in nauē. & se interea saluū fore cum trāsfretasset: coacto Sicionioꝝ concilio: in eā Sniām locutus est: in quā apud Acanthū ac Toronā. & hoc amplius eē istos p̄cipua laude dignos: qui cū pallene in Isthmo sitā ab Atheniensibus occupetur Poridēam tenētibus: cūq; nihil sint aliud q̄ insulani: tamē ad libertatē ultro trāsierint: non expectans ignauiter ut sibi necessitas exprimeretur: agnoscedi domestici boni: & esse id signū eos aliquid aliud rege maximāq; p̄stanti animo subdituros. Quod si ex Sniā contingeret haud dubie fidelissimos lacedaemoniis amicos existimatum iriatq; aliis in rebus honoratum. Quibus uerbis erecto animo Icyonai: & omēs pariter auditores effecti: etiā illi quibus antea res acta displicuerat cōstituerunt strenue bellum ferre. Et Brasidam cum in ceteris honeste acceperunt: tum uero & publice aurea corona redimerunt tanq̄ grāciā liberatorē: & priuatim tenuis coronauerunt: ac ueluti Athletam frequentarunt. Ille confestim relicto eis aliquanto praesidio retro abiit. Nec multo post eodem cum maiore exercitu transfretauit: uolens Mendam atq; Potidēam temptare: ac prius occupare: q̄ suspicabat. Athenienses tāq; insula succurrerēt. Et cū nō nihil de p̄ditione trālegisset: cū his Ciuitatibus iā rē esset exerciturus: interi ad eū ueniūt cū triēti q̄ iudicias renūciarēt. ex Atheniēsis Aristonymus. ex lacedaemoniis Athenaeus. Ita exercitus rursus Toronē reuersus est: & legati renunciāt Brasidā cōuēta. Quā quidē uni uersū Thracia socii approbauerūt aristonymus aut cetera auerere: Scyonios tamē negare in foederibus fore: quos ex dieꝝ supputacōe sciebat post initas inducias defecisse. Brasidas cōtra multis uerbis affirmare aēta defecisse: nec se urbem uelle tradere. Quā ubi aristonymus Athenis retulit: prius Athenienses in expedito fuerunt Scyone bellum inferendi. Sed lacedaemonii missa legatione dicere eos foedera p̄uaricari: & se pro Ciuitate intercessuros fidem Brasidā habentes: paratosq; iudicio disceptare. Illi nolle iudicio periclitari: sed primo quoq; tempore cum exercitu abire irati: si qui in insulis iam sunt ab ipsis desciscendū censeant: in utili sibi lacedaemonioꝝ terrestri potentia confisi. Constabat tamē re uera defectionem fuisse qua ius suum rutabantur Athenienses. Quippe duobus diebus posterus a Scyonis descitum est. Itaq; factō in Sniām Cleonis decreto de Scyonis capiendis interimendisq; cetera omittentes ad hoc se se praeparabant. Atq; interea ab eis Menda defecit: Ciuitas i pallena Eritreoz colonia: quā & ipsam Brasidas recepit: non existimans se iniuste agere quia per inducias aperte defecisset. Nam erat quā inuicem Atheniensibus crimini daret & foederum ruptoribus. Quo magis Mendenses fuere audaces: tum cognita Brasidā propensā Sniā: tum sumpta ex Scyonis coniectura: quos non prodidisset: tum q̄ eis pauci cum adessent confisi: & ii tunc cunctarentur non tamen omississent: sed cum sibi ipsis timerent ne pateferent: tamen eos qui multi erant praeter opini onem superauissent. Hęc cum protinus Athenienses acceperunt multo magis irritati se aduersus utrunque Ciuitatem instruebant: quorum classis aduentum expectans: Brasidas liberos Vxoresque Scyoniorum ac Mendensium subduxit in Chalcidicam Olynthum: cum praesidio quingentorum Peloponnesium totidemque peltatorum: Chalcidensium profecto omnium Polydamida. Et isti quidem tanq̄ propediem

1111

7'

uenturis Atheniensibus: recte sane inter se cōmuniter res administrabant. Brasidas aut interea pariter ac perdiccas rursus aduersus Arribazū tendunt i lyncium hic quas hēbat copias ducens Macedonum & incolaz grācoꝝ. Ille praeter suas Pelopōnesium reliq; Chalcidensēs Acanthios: & ex aliis populis p̄ cuiusq; magnitudine in sūma grācoꝝ armatoꝝ fere Tria milia eqtes omnes qui sequebant: Macedonū cum Chalcidensibus circiter mille alia barbaroz manus permulta. Ingressi regionē Arribazū cū lyncestas ex aduerso castra metatos inuēssēt: & ipsi castra ponūt. Cūq; pedites collē e regiōe suū utriusq; hērent: & campū q̄ interiacebat eqtes p̄currerent: pugna iter eos primū eqstris cōmissa est. Deinde Brasidas & Perdiccas cū lynceste pedites cū equibus e colle priores p̄cessissent: parati ad praeliū ediuerso p̄ductis & ipsi copiis cōfluxerūt. lyncestā i fugā uersi sūt: multi iterempti: ceteri fugiēdo altiora adepti: quēuerūt. Post hęc trophæo erecto biduum tridūq; subliterūt: opperietes hillyrios q̄ ap̄dicca mercede cōducti uēturi erāt. Vēꝝ Perdiccas nō subside ap̄tius uolebat: sed aduersus Arribazū oppida p̄gredi. Brasidas aut respiciēs ad Mendā ne qd̄ pateretur: si prius appellerēt Athenienses: & q̄ hillyriū nō aderāt non ad p̄grediendū: sed ad regrediendū potius animatus erat: & cum ii inter se altercarēt: nunciatum est Hillyrios Perdicca prodito cū Arribazo eē: Ex quo utriusq; uidebatur obilloꝝ metum hoium bellicosoz esse ab eundū. Cūq; propter contentionem nihil esset constitutū quonā tendere oporteret: interueniente nocte macedones barbarozq; multitudo: subito timore percussū: id qd̄ in magnis exercitiis fieri consuevit: in certis causis q̄ putarent plures aduentare q̄ ueniebant: tantūq; nondū adesse in repentinam fugam se dantes domum reuerterunt: & Perdiccam a principio ignaz rei ut rescit coegerūt: an teq̄ Brasidā i p̄iceret: p̄cul. n. lane alter ab altero castra hēbant: illic discedere Brasidas primo diluculo postq̄ accepit: & abisse Macedones & Hillyrios atq; Arribazū iuasuros: quadrato ip̄e agmīe leui armatura i mediū accepta cōstituerat abcedere: dispositisq; si qua iuadaretur iunioribus excursoribus: cū delecta ipse trecentoz manu i aīo hēbat: ut postreus discederet resistēdo primis q̄busq; hostiū se offerētibus: & priusq; illi aduentarent: ut i breui milites suos adhortatus est.

Oratio Brasidā ad Milites.

Nlli ego suspicarer Viri Pelopōneses terrore percussos: qd̄ derelictus sum: qd̄q; barbari & ii permulti in nos tendūt: non ita uos hortarer pariter ac docerem. Nūc qd̄ ad desertionē nostroz & ad hostium multitudinē attinet: quā maxima sunt uos breui admonitione & hortatione psuadere conabor. Conuenit. n. uobis i rebus bellicis strenuos esse: non pp̄ p̄sentiam sociorum semp: sed uirtutis pp̄rie causa: neq; alioꝝ multitudine terreri. Quippe qui nō ex eiusmodi re. p. ortum ducitis: in quibus nō praesūt paucis multi: sed potius pluribus pauci: nullo alio adepti potentia q̄ uicendo i praeliis. Barbaros aut quos nūc in experti formidatis scire debetis: & ex illis contra quos pro Macedonibus pugnauistis: ex iis quā ego partim cōiectura: partim fama intelligo: nō asperos fore. Quācūq; n. re uera sūt i becilla: sed putatur ualida: cū de ipsis documētū ueritatis accesserit: audaciores aduersarios reddūt. Quibus autem aliquod utiq; bonum adest: si quis id non prauidet hic in eos terocior fertur. Isti uero quod tardi sūt i ueniēdo terrori sūt hoibus ip̄itis: ut pote aspectu multitudinis horrendi: & uociferatōis magnitudine terribiles: & inanis illa elatoꝝ armoz crepitatio

Dixit Brasidas

Armissa

speciem minagz habet: sed iidem in conferendis manibus aduersus eos qui ista sustinent non tales existunt: Neq. n. pudet eos quæadmōm nos lacedæmonios: cum ordinem nullū habeant locum deserere dum superantur: quoqz fuga eadē quā aggressio honestis gloriā habet: ac pro irreprehensibili re ac forti existimatur: & cum pugna regz domina sit: præcipueqz si cui præbeat cū decore cām conseruandæ salutis: tutius ducunt citra suū periculū terretacere nos: q̄ nobiscum uenire ad manus: id qđ ante q̄ nunc factitauerūt. A quibus quicqđ asperitatis impendat. Cernitis re quidē modicum: aspectu aut & auditu ferox. Eos cum isest uenient uos sustinētes: & cum tempus erit cum decore & ordine: rursus uos subducentes intutū propere abibitis: cognituri in reliquū tempus huiusmōi turbas: iis qui primum impetum exceperit ostentare robur: minabundas eminus ac cūctabundas eadem: si accesseris cominusqz: constiteris strenuitatē celeriter ī id ut tuti sint demonstrare. Talibus hortatus Brasidas copias subducebat. Quo uiso Barbari multa uociferatione ac tumultu ingruiebant: eum fugere opinātes præuentuqz se interfekturos. Sed cum excursores quacūqz illi incidebant obsisterēt: & ipse cum delecta manu inuadentes sustineret: ita præter opinionem aduersus primum impetum resisterunt: & deinceps excipiendo eos propulsarunt: se se cū ab illis cessaretur subtrahentes. Ac cum in spatiosum uentum est locum a græcis qui cum Brasida erant iam procul aberant barbari: quæ pars relicta erat: ut hos in secuta cū ipsis cōfereret manus. Nam cæteri cursu cōtenderant infugiētes Macedones: quoqz ut in quēqz incidebāt trucidauerūt. Iidem angusto in regionem Arribæi inter duos colles ingressu occupato: sciētes non aliam esse Brasidæ ad redeundū uia iam aduētantem illū ad ambiguū uia circūstunt tanq̄ capturi. At iste re cognita p̄cipit iis qui secū erant trecentis: ut in eū quē magis suspicabatur captum iri collē tendētes q̄ possent: p̄ se qsqz celerrimo cursu sine ordine conarētur extrudere barbaros iam cōtra ueniētes: priusq̄ maiori illoz accedente multitudie ibi cōcluderetur. Ita Brasidiani eos qui in colle erant aggressi impetu superant: & reliquus exercitus eodem facilius concessit. Nam barbari facta illic suoz fuga deterriti: & q̄ hos ad fines esse iāqz euasisse arbitrarētur: nō sūt ulterius persecuti. Brasidas aut ubi editiora adeptus est: tutius iter faciēs peruenit eodem die Armissam primū quæ erat ditionis Perdiccæ: Vbi milites Macedonibus q̄ priores abissent irati: ut in queqz incidebat inter eundū: uel iuga bouum uel Vala quæ Macedonibus deciderāt: qualia credibile est ī nocturno & trepido discessu cōtingere: iuga quidē soluentes conciderunt: uasa uero sibi uendicarunt. Atque hinc primum Perdiccas Brasidam sibi hostem esse existimauit: & postea iudicio Pelopōnesium in Atheniēses nō consuētū odium gessit: sed cum e grauiissimis calamitatibus emerisset: dedit operam ut quoquomodo q̄ primum cum Atheniētibz conueniret: & a lacedæmoniis dissociaretur. Brasidas ex Macedonia reuersus Toronam offendit: Atheniēses iam Mendam tenentes: & quia inualidū se ad expellendos iam hostes si in pallenam trāsiret arbitrabatur: ibi subsedit ad Urbis præsidium. Nam per id tempus Atheniēses exierant auxilio iis: qui apud lyncum erant contra Mendam & Scionam: quemadmodum instructi erant quinquaginta cum nauibus: quarum decem erant Chia ferentibus mille armatos suorum populariū: sagittarios sexcētos Thracum mercenariorum mille: aliosqz illinc sociorum peltatos: Nicia Nicerati & Nicostrato diitrephis ducibus. Cum qua Classe ex Potidæa profecti: cum iuxta neptuni tēplum tenuissent aduersus Mendenses ire. Illi & Scionioz auxiliares recenti cum pelopōnesium præsidio:

omnes armati numero septingenti Polydamida duce extra urbem castra habebant sup tutū collem. Eo Nicias tramitibus quibusdā euadere cum temptasset: habens secū Methōensiū leuiter armatos centū uiginti: Atheniēsiū armatorū delectos sexaginta cū oibus sagittariis: illos ab ipsis uulneratus sumouere nō potuit. Nicostratus alio lōgiore itiere cū oī reliquo exercitu aggressus ī puiū collem: eo prurbatiōis uenit: ut pagz abfuerit qui totus Atheniēsiū exercitus uiceret. Et cū eo die mendenses sociiqz dedere: recularent: digressi Atheniēses castra metati sūt: atqz ī secuta nocte Mendenses ī urbem cōcesserūt. Postero die Atheniēses orā Sciōe præteruecti eius suburbana ceperūt: & agrū quāta ea fuit die populari sūt nemie obuā pdeute. Erat. n. nō nihil seditiōis intra urbem: Et cū p̄xia nocte trecēti illi sciōi domū abissēt. Postridie Nicias cū dimidio topiagz p̄gressus ad fines Scionioz regionē uastauit: & Nicostratus p̄ter cū reliquis urbem obsedit a superioribus portis: qua itur Potidæa. Polydamidas ab hac. n. parte Mendensibus auxiliariibusqz: itra murū arma posita erāt: eos tanq̄ ad pugnā instruebat: Et cū ad exeundū Mendenses hortaret: eiqz e populo quidā seditiōse cōtradiceret & se exiturū negaret: neqz belligerare oportere: & ipse homiem ut cōtradicebat manu abripuisset: atqz perturbasset: indignatus e uestigio populus sūptis armis tendit ī Pelopōneses: & ī eos qui cū illis populo aduersati essent: & ipetu dato uertit ī fugā: tū ob repentinū certamentū ob metū Atheniēsiū quibus portæ fuere præfractæ. Quippe Pelopōneses suspicabātur illos ab aliquo p̄mōitos ī se esse uētuos. Ita q̄cūqz nō statī e oprūcati sūt ī arcē cōfugerūt: quā ipsi iā antea tenebāt. Atheniēses autem iam enim Nicias erat reuersus āte urbem stabat cum oibus copiis: irrūpentes ueluti ui captā: ut quæ nō ex conuento apta fuisset diripiunt: ut uix eos cohēbere potuerit duces ne & homines trucidarent. Post hæc iussere Mendenses pristino ritu rem. p. administrarent: ut de iis per se suppliciiū sūmerent: quos esse seditionis auctores censuissent. Eos autem qui in arce erāt concluderunt muro utriqz ad mare pertingenti: & in eo imposta ere p̄sidium: potiti iis quæ circa Mendā sunt aduersus scionā tendunt. Obuā pdeutes oppidani cum Pelopōnesibus in difficili ante urbem tumulo consistunt: que nisi caperet hostis urbem circūuallare non poterat. Eum Atheniēses strenue aggressi detrusisqz pugna qui occurrerunt castra ponunt trophæum statuunt: oppidum cōcludere parant. Nec multo post cum ī eo iam ope occuparentur auxilia: quæ in arce Mendæ obsidebantur: superatis q̄ erant ad mare eustodibus noctu abierunt. Quoqz pleriqz fugientes p̄ hostium castra obsidentium Scionam intrauerunt. Ea circūuallata p̄diccas p̄ Caduceatores cum Atheniēsiū ducibus scēdus inuit odio Brasidæ cōtracto: ob reditum ex lynco iam tū statī rem transigere orsus. Etenī cōparata apud Thessalos externoz manu: quorum primoribus semp fuerat usus simul Nicia. Postq̄ iter eos cōuenit iubent ut aliquid īsigne p̄ Atheniēsiū tutela faceret simul sua spōte: q̄ nollet amplius ī suā regiōem uenire Pelopōneses: phibuit Ischagoram Lacedæmōium: is nāqz tunc exercitum terrestri itinere deducturus ad Brasidam erat: ne cum copiis impedimentisqz transiret: ita ut ne Thessalos quidem illi temptarent. Ipse tamen Ischagoras & Ameniæ & Aristeus ad Brasidam puenerunt a Lacedæmōiis missi: ad res inspiciendas: e ductis e Sparta secum adoloscēntulis cum leges id uerarent: qui Ciuitatibus præficerent: ne ea res quibuscūqz cōmitteretur. Et p̄fecerunt Amphipoli Clearidam Cleōymi: Torone Telidam Hegelandri. Eadē æstas te Thebani muros Thespiensium crimini dantes: q̄ sentirent cū Atheniēsiū

k

diruerunt id quod semper quod uoluerant: sed tunc facilius fuit quonia in pugna cum Atheniensibus commissa omnis eorum iuuentutis flos erat extinctus: Teplu quoque iunioris eadem aetate apud Argos deflagrauit: Chryside sacerdote cum ardente quadam Lucerna corosis apposuisse: illic ita soporata ut incensa omnia atque flagrantia non sentiret: pro quod Argiuos uerita prius in philunte nocte confugit. Argui ex lege quae apud eos est promulgata: aliam instituere sacerdotis nomine phaenide: cum octo annos huius belli. Chrylis perisset & dimidiatum quando profugit. Et Scioda iam extremo aestatis undique muris conclusa est. quibus imposito Atheniensium presidio: cum caetero exercitu abierunt. Inleques hyemis apud Atheniensibus atque Lacedaemonios geta mansit: pro inducias. Marti nati uero ac Tegeatae cum suis utriusque sociis apud laodicu terre Orethidis confixerunt: acceptisque uictoria exiit. Nam altero utriusque cornu in fugam uerso trophaea fixerunt: ad delphos spolia miserunt cum multis utriusque caesis adhuc dubio Marte pugnantes nocte dimissit. Tegeatae illic pro nocturnis statim trophaeum excitarunt: Mantiae cum in Bucolione dimicassent idem posterus e regione fecerunt: Exitu eiusdem hyemis appetente uere Brasidas potidam temptauit. Noctu. n. adies scalas admouit: haenusque hostem lauit. Nam titinabulo allaro: sic in casu ante ipsius praedictoris reditu admotae sunt scilicet: & cum statim seisset hostis Brasidas priusquam accederet: rapti retro rediit exercitum: Luce non expectata. Et hyes exiit anuque nomen belli & Thucydides descripsit

THUCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI LIBER Q VARTVS
FINIT EIVSDEM Q VINTVS INCHOAT

IN SEQ ENTI aetate foederum annua dies quae ad Pythiam usque processerat exiit. Per quas inducias Atheniensibus e Delo delios sumouerunt: rati illos ex uetusta quadam causa non esse castos ad sacra faciendum: & hoc sibi restare expiationis de qua superius a me commemoratum est: quasi sublatis defunctorum monumentis id rite facientes. Delii uero ad ramyrtu in Asia ut quisque adhibat eis locum date Pharnace incoluerunt. Cleon post exactas inducias cum triginta nauibus ducens peditum urbanorum mille & ducentos armatos: cum equitibus trecentis ac sociorum pluribus in praesentia Thraciae cum ad hoc Atheniensibus iduxisset traiecit. Et cum Scioniam primum tenuisset iam expugnata: sumptis illinc praesidiariis armatis in portum Colophoniorum nauigauit: non ad modum ab urbe Toronaea distans. Vbi certior factus a transfugis neque Brasidas intus esse. & qui esset impares fore: ad resistendum terrestri itinere ad urbem rediit. & decem nauibus ad circueundo portum dimissis: ante omnia pergit ad munimenta: quae Brasidas urbi circudederat uolens includere suburbana: & diruto ueteri muro unam efficere urbem: adortis ea Atheniensibus: Palitelidas Lacedaemonius dux cum eo quod aderat presidio succurrens resistebat. Sed cum repelleretur & propterea timeret ne uel naues quae circummissae erant circuito portu desertam urbem occuparet ne uel in muro quae expugnabatur: ipse caperet: Eo relicto ad urbem cursu contredit. Verum & Atheniensibus Classici nauibus egressi: urbem priores receperunt: & ilecucus cum uociferatione peditatus qua subrutus uetus murus erat: irrupit. ac Lacedaemoniorum Toronaeorumque alios qui repugnabant statim iteremerunt: alios uiuos ceperunt iter quos & Palitelida ducem. Brasidas autem Turonum ille quod ad succurrendum profectus est: sed in uia certior de expugnatione factus rediit praesertim hostem: nisi quadraginta ferme stadiis senior fuisset: Cleon atque Atheniensibus trophaea duo ere-

xerunt: unam aetate portum alteram aetate muros: uxoribusque ac liberis Toronaeorum in feruitute areptis: ipso atque Lacedaemonios: & si quis alius Chalcidensium aderat: cunctos ad septingentos numero Athenas miserunt. Quorum Lacedaemonii ex foederibus postea inuis remissi sunt: caeteri ab Olyntiis accepti: totidem uiris permutati. Per idem tempus & Boetii panactu murum in confiniis quae erat Atheniensium praedictione ceperunt. Et Cleon imposito praesidio Toronae profectus Athon prope ad Amphipolim usque praenauigauit: & pheax erastiterati filius cum duobus collegis ab Atheniensibus pro legatione missus in Italiam atque Siciliam duabus cum nauibus transmisit. Nam Leontini Atheniensibus e Sicilia reuersis: post conventionem cum multis in Ciuitate ascriptissent & plebs agrum usritim diuidere heret in animo: id sentientes ii qui potentes erant Syracusanis accitis plebem eiecere: & ea passim errabunda dedentes se Syracusanis urbemque deserentes ac desolantes hitacula Syracusas ut Ciues commigrarunt. Quorum non nulli displicente sibi facto: relicta Syracusis locum quendam urbis suae nomine phocae capere: & aldon in Leontino agro ualidum nomine Bricinias ad quos permulti exulatis plebis se contulerunt. Et pro muris statim belli gerebatur: Hoc cum audissent Atheniensibus pheax miserunt: si quo modo persuasis suis quae ibi erant sociis: & aliis si posset Siciliensibus communiter tanquam aduersus proficiscere Syracusanorum potentiam sumptis armis liberaret populum Leontinum: pheax ubi aduenit inductis Camariensis atque Acragantinis quia apud Gelam res ei e contrario eueniebat ad ceteros non perrexit: intelligens haud quam se illos persuasurum: sed rediens per Siculos Catanam & in transitu Bricinias ueniens adhortatusque discessit. Is tamen & cum in Siciliam transisset: & rursus cum rediit apud Italiam cum non nullis Ciuitatibus de amicitia Atheniensium sermonem habuit: atque cum Mamertinis apud locros agentibus quo relegati erant: cum post Siciliensium pacificationem orta inter Mamertinos seditione: ab aduersa factione accitis locresibus eiectione esset: factaque aliquandiu Messana locrensiu. Hos itaque pheax illuc receptus nihil laesit: quia cum locresibus traiegerat Atheniensium nomine Soli. n. omnium sociorum in reconciliacione Siciliensium foedus abnuerat cum Atheniensibus: ne tamen quidem amissuri: nisi bello aduersus Itones & Melaeos occupati fuissent: finitimos suos atque coloniam. Et pheax quidem aliquanto posterus Athenas rediit. Cleon autem solues a Torona Amphipolim uersus Stagirum ab Eone profectus inuadit Andriam: & Galepsum Thasiorum coloniam: sed illa non expugnata hanc expugnat: missisque ad Perdiccam legatis: ut cum copiis ex iure societatis ad se ueniret: missis ite aliis in Thraciam ad Pollem adomatorem Regem: quae plurima Thraces mercede conduxerat: ipse apud Eone subsedit hos expectans. Haec Brasidas cum accepisset & ipse ite dedit e regione Cerdylium quae est locus Argiliorum transflumen editus: haud sane distans ab Amphipoli: Vnde omnia subiciebantur oculis: adeo ut ne lateret quidem: Cleon id quod facturus expectabat prodians cum exercitu: ut aduersus Amphipolim accederet: hostiles copias praesentibus contemnens: instruxerat autem Brasidas Thracum mercede conductos mille quingentos: & Edones quos omnes euocarat peltatos atque Equites habens Myrcinorum & Chalcidensium: praeter eos quos apud Amphipolim peltatos mille in summa ad duo milia peditum armata & Equites graecorum trecentos. Hos cum heret Cerdylium cum mille quingentis insedit: caeteris intra Amphipolim cum Clearida instructis. Cleon tantisper ocium tenuit dum id quod Brasidas expectabat facere coactus est. Nam aegre Milites ferebant mansionem: reputabantque quanta imperitiae atque ignauiam duci suo esset cum Brasida tantae peritiae atque audaciae uiro. Ad haec inuiti domo cum eo uenerunt. Hanc mutationem gliscere cum

Acragantum

Stagirus Andria
& colonia

Cerdylium

aiaduere Cleon: nolens ipsos q̄ in eodem desideret loco/graui contractos educit: usus eadem ratione qua apud pylum qua quia p̄pere cesserat aliquid se sapere opinabatur. Et enim neminem sperabat ad pugna dum sibi obuiam exiturum qui potius ad inspiciendum locum se se dixit ascendere: maiorē tamen apparatus expectabat: non ut tuto si ad hoc coeretur pugnator superaturus: sed ut circ undato exercitu urbem expugnatorus. Cū uenisset: & ualido in colla ante Amphipoli exercitum collocasset ipse contēplabatur Strymōis stagnationē: & urbis litū Thraciam uersus quēadmodum se haberet: existimans sibi quādocūq; liberet abcedere licere: absq; certamine. Et enim nemo neq; super muros conspiciabatur: neq; egredi portis qua & clausa oēs erant. Adeo sibi peccasse uidebatur quod etiam cum machinis non uenisset posse. n. urbem q̄ delecta esset capi. Brasidas simulac Athenienses mouisse cognouit: & ipse descendēs ecerdyllo Amphipolim intrat: nullaq; eruptionem nullaq; instruēdi agminis aduersus Athenienses significationē facit: diffusus copiis suis quas impares hosti putabat: non numero: nam p̄pe modū pares erant: sed ornatu. Nam in ea expeditione militabat Athēiēsium flos: & lemniog; Imbriog; q; robur: itaq; artem aggressurus adhiber; uidelicet si numerū suog; & quātum necessarium erat armatorum ostendisset: haud arbitratur magis p̄ficere: q̄ si improuisus esset ac uere cōtemptus. Igitur delectis sibi armatis centum quinquaginta: ac traditis Clearidæ ceteris: cōstituit adoriri priusq; abiret Athenienses: ratus non perinde illos si disclusi fuissent recepturos: si qua sibi supueniret auxilia. Verū milites adhortari cōsiliūq; suū apire uolens: aduocatis oibus in hunc modum, differuit.

Oratio Brasidæ ad Milites.

Viri Peloponnēses quoniam ex ea terra profecti uos qua p̄p generositate libera seper extitit: & quia Dore cū Ionis dimicaturi estis: quorum superiores esse cosueistis: satis erit paucis rem aperire. Docebo uos quonāmodo irruptionem facere destino: ne q̄ cum paucis: nō cum uniuersis mihi piclitandum duco: uobis imbecillitatem uirū interpretātibus formidinem praestet. Hostis enim quātum conicio contemptu nostri: quos nō putat in se ad pugnam p̄gressuros: locū conscendit: & nūc ad spectaculum cōuersus nullo ordine securus agit. Quæ peccata hostiū quisq; optime aiaduere: & pro suis etiā uiribus aggreditur: nō id faciens ex aperto & instructo contra agmine magisq; ex praesenti oportunitate huic plerūq; sceleriter succedit. Atq; hæc belli furta, honestissimā gloriam optinet: per qua praecipue quis hostem fallens fumo amicos afficiat cōmodo. Ergo dū imparati adhuc confidūt dumq; abeundi potiusq; manendi quātū mihi uidetur aium habeat: in hoc eorum ancipiti consilio priusq; sententiam componant. Ego cū his quos habeo occupabo in medio eog; agmen si potero icurrēs & irruēs. Tu Clearida mox ubi me iam insiliisse cōspexeris atq; terrēt illos conicies: tūc uero patefactis repente portis p̄deas cū istis q̄ tecum sunt Amphipolitanis ac sociis annitereq; q̄ festinatissime te imiscere. Sic enim spero praecipue eos territum iri: quoniam terribiliores sunt hosti qui interueniūt pugna q̄ ipsi pugnantes. Et quod ad te attinet: ut spartiatā decet uirum te egregium presta: & cum uos socii strenue sequamini: existimantes id demum esse bene bellare ut uelis: ut erubescas ut ducibus pareas: atq; hodierno die fore: ut aut liberi existatis si strenue gesseritis socii Lacedaemōiog; uocitemini: aut

Quid sit bene bellare

Atheniēsium ferui: duriore ēt q̄ pertulisti seruitute. ceterisq; grācis quo minus liberi frāt impedimento sitis. si etiā optime rem gesseritis sine captiuis tamen accede hostiū. Sed neq; uos instrenui sitis: cū sciatis quantis de rebus certamē est: & ego ostendā me non magis posse alios adhortari eminus: q̄ grauius ipse cōminus agere. Haecenus locutus Brasidas: tum se se ad exercitum praeparauit: tū alios cū Clearida ad portas qua in Thracas uocantur: & quēadmodū dictum est erumperēt collocauit. Verum quia a Cerdyllo descendens fuerat & in urbe quoq; cōspicua rem diuinam faciens atq; immolās extra urbē circa templū palladis conspectus: hoc Cleoni nuntiarum est. processerat autem tunc Cleo ad spectaculum: quia & omnis hostilis exercitus intra urbem subiiciebatur oculis: & sub portis uestigia multa equog; atq; hominum exeuntium notabantur. Hæc cū audisset eo perrexit: atq; ubi rem agnouit: iubet colligi uasa ad proficiscendū: q̄ scilicet nollet pugna decernere: priusq; sibi uenirent auxilia. q; arbitrarerur fugam se ante capere posse: ediciteq; abeuntibus ad sinistrū cornu: itaq; agere id solu liceret ad Eonem se subducerēt. Verum ubi hoc lente agi uisum est: cōuerso ipse dextro cornu & nuda hostibus praebens abducebat exercitū. Cum iterum Brasidas ubi oportunitatem adesse cognouit: & Atheniēsium moueri castra ad eos inquit qui secum erāt aliosq;. Isti nos non expectāt: indicio est motus lanceag; atq; capitu in hoc quicunq; agunt in haud consuerūt expectare iuadentes. Sed nūc aliquis mihi portas quas dictum est patefaciat: & p̄stanti animo q̄ celerrime irruamus. Sub hæc per portas & eas qua sunt super uallum perq; primas longi qui tū erant muri egressus cursu contendit: recta uia ubi nūc per maxime ardua loci euntibus trophæum uisitur. Atq; circa medium agmen adhortus: Atheniēsies iā territos & sua cōfusione iuadentes: audacia in fugam uertit: & Clearidas ubi p̄ceptū erat cum exercitu Thracibus egressus portis inferitur. Ex quo cōtigit ut ex inopinato ac repentino Atheniēsies utrinq; perturbaretur: utq; sinistrū eorum cornu Eonem uersus: sicuti progressum erat dissipatum fugam faceret: & hoc iam fugiente. Brasidas cum in dextrum ingruit uulneraretur quem cadentem: cum Atheniēsies non animaduertisset: sui qui proximi stabant sublatum asportarunt. Eog; magis dextrum Atheniēsium cornu perstitit. Cleon ut primum non expectādum sibi constituit statim in fuga exceptus ē: a Myrcinio peltato interceptus. Qui uero cum eo fuerant armati conuersi in hostem super tumulum bis ter ue assilenti Clearidæ restiterunt: nec prius cesserunt q̄ Myrciniorū Chalcidensiumq; equitatus ac peltati circumsistentes: atq; iaculis incessentes in fugam eos uertit. Ita uniuersus Atheniēsium exercitus iā diffugiens ægre uarias in montibus uias intendit: & quicunq; cæsi non sunt: aut a principio dum manus conseruit: aut ab equitatu Chalcidensium atq; peltatis Eonem se receperunt. Brasidas cum eum sui e praelio subtraxissent in urbem perlatus adhuc spirans cognouit quidem suos ille uicisse. sed multo post deficiens expirauit. Reliquus exercitus cum Clearida persecutus hostem ubi rediit caesos spoliavit trophæumq; erexit. Post hæc uniuersi locu Brasidam sub armis comitati publice sepelierunt intra urbem ante forum quod nunc est. Deinde Amphipolitani monumentum eius circumstantes: tanq; heroi fanum dedicarunt: honores tribuerunt: certamina & anniuersalia sacrificia: coloniā quoq; uelut deductori ascriperūt: deiectis Agnonis aedificiis: & si que aedes in illius memoriam futuræ erant: tum Brasidam liberatorem suum extitisse arbitantes: tum ob praesentem Atheniēsium metum: Lacedaemoniorum societatem demerentes. Nam epide honores habere Agno

Dixit Brasidas

Brasidae Mort.

nem: neq; ita ex utilitate ipsorum erat: neq; ita iocundum propter hostilitatem Athenensium: quibus tamen mortuos reddiderunt: quorum numerus ad sexcentos fuit: hostium autem septem: quoniam non iustum plium extitit: sed potius ex huiusmodi casu: & incusso prius metu sublati mortuis illi domum nauigauerunt: qui cum Clearida erant re Amphipolitanam constabilerunt. Per eadem tempora sub extremum ætatis Rhamphias & Autocharidas & Epicylidas Lacedæmonii: in provinciam quæ erat in Thracia transportarunt nongentos in supplementum armatos: & cum Heracleam quæ est in Thracine peruenissent: quæcumq; non probe se habere uisa sunt eis constiterunt. Quibus ibidem agentibus prælium hoc gestum est: æstatq; excessu. Initio aut statim hyemis in qui cum Rhamphias erant: ad Pyerium usq; qui est Thessaliæ mōs progressi sunt: sed inhibiti a Thessalis & præterea morte Brasidas ad quem copias ducebant domum reuertuntur. putantes haud quāquam iam tempus esse: cum & Athenienses uicti abissent: nec ipsi idonei forent qui aliquid eorum cōficerent: quæ Brasidas animo agitalset: cum præsertim scirent quādo domo exissent: Lacedæmonios fuisse propensiores ad pacem: etiam contigit ut secundum pugnam quæ ad Amphipolim gesta est: & Amphie in Thessalia regressum neutri Amplius quippiam belli attingeret: ad pacem magis spectantes Athenienses quidem: quæ calamitatem acceperant apud Delium: & paulo post rursus ad Amphipolim neq; iam firmam uirium spem habentes: ut ætea qua cum foedera expectarant: meliori se futuros conditione præsentis prosperitate confisi. Præterea & reformidabant socios: ne propter ipsorum clades elati citius deficerent: & poenitebat eos: quæ post rem bene gestam ad Pylum non pacificauissent. Lacedæmonii uero quæ secus atq; opinati fuissent sibi in bello successerat: cuius paucos intra annos putarant potentiam se Atheniensium delecturos: si terram illorum depopularentur. accepta autē ad Pylum clade qualis nulla prius in Sparta: & iis qui e Pylo ac Cytheris prodibant: regionem Latrocinio infestantibus: & seruis ad hostem transeuntibus: & iis qui super erant assidue suspectis: ne quid noui sicut prius molirentur sollicitati ad præsentem statum ab iis qui fugissent. Huc accedebat quæ foedera tricennalia cum Argiuis percussa in exitu erant: ne alia uolebant illi ferire: nisi terra Cynosuria sibi restitueretur. Ut putarent Argiuis se & Atheniensibus pariter impares ad belligerandum. Eo qui dem magis quæ non nullas habebant suspectas in Peloponneso Ciuitates: ne deficerent ad Argiuos: prout & factum est. Hæc igitur utriusq; animo uersantibus uisum est de pactioibus agendum: nec Lacedæmonii minus desiderio recipiendi captiuos ex insula: quippe qui erant cum Spartiata atq; primores tū uero ipsorum propinqui. Eoq; iam inde ex quo capri fuerant transigi cœptum est. Sed Athenienses elati animo nondum uolebant æquis conditionibus finire bellū. Eisdem apud Delium clade affectos gnari Lacedæmonii tunc id magis admisso: confestim annuas facere inducias: quibus eos oportebat coire de ampliori tempore consultaturos. Postea uero quæ ad Amphipolim ab Atheniensibus male pugnatum est: & Cleon atq; Brasidas mortem oppetere: qui præcipue e diuerso paci aduersabantur. Brasidas quidem quæ prospere bellaret & ob id honores assequeretur: Cleon autem quæ in quiete Ciuitatis credebatur se in sceleribus committendis manifestiorem fore: & minus habiturum fidei in obrectando: multo magis hoc exoptabant: & ante omnes duo in sua utriusq; Ciuitate ad principatū operantes Plistoanax Pausaniæ Lacedæmoniorum Rex: & Nicias Nicerati in re militari eorum qui tunc erat longe elatissimus: hic quidem quod in quo nihil

Picunt Thessaliæ mōs.

dum damni fecissent uolebat: opereq; precium putabat tueri foelicitatem: & cum cæteros Ciues: tum uero se laboribus in presentiarum uacare: & nomen posteritati relinquere quæ nusquam de re. p. male meritis esset: quæ ita demum arbitratur contingere: si nihil periculi foret: & si quis se quæ minimum fortunæ committeret: & fugam periculi pace præri. Ille autem quæ ab inimicis insimulabatur de reuersione ex Attica: & quasi ob hæc culpam ista contingerent: quotiens aliquid cladis accipiebant a Lacedæmonii ei semper inuidia fiebat. Et enim insimulabatur quod cum Aristocle fratre uatem quæ ad Delphos erat persuasisset: ut Lacedæmonii ad petenda oracula eo missus hæc plerūq; responderet. Ioue sati semidei prolem ex alieno solo in suum reducere: alioquin argenteo arare uomere: Eandem quoq; aliquanto post tempore: ut Lacedæmonios hortaretur: ad se reducendū in Lyceo exulantem: propter suspicionem acceptorum munerum: ob reditum illum ex Attica & dimidiatas ædes templi Iouis metu Lacedæmoniorum tunc inhabitantem: unde uicissimo regni sui anno ad se ateq; reducendum: eiusmodi Choris atq; sacrificiis quibus proficere reges instituerunt: cum primum Lacedæmonia condidit. Hac igitur offensus criminatione Plistoanax: simulq; quæ existimabat cum nihil in pace aduersi contingere: ubi Lacedæmonii suos recepissent: haud quamquam se inimicorum inuidiæ obnoxium fore: cui semper obnoxii sint necesse est principes in Ciuitate belli tempore: propter eius detrimenta: cōventionem præoptabat. Eamq; per hyemē in colloquium itum est: & iam in stante Vere apparatus a Lacedæmonii palam agitabatur per Ciuitates denunciatis tanquam admunitioes faciendas: quo magis exaudirent Athenienses. Et ubi in conciliis multa sunt utriusq; iura allata: ita conuentum est: ut pax fieret utriusq; ea quæ bello essent parata reddentibus: sed Atheniensibus Nisæam retinentibus. Nam cum Plataeam repeterent Athenienses: & eam se uicisse Thebani negarent: nec Opidanis prodentibus sed deditibus. Idem de Nisæa & illum dicebant. Tunc aduocatis Lacedæmonii sociis præter Boetios atq; Corinthios e leosq; & alios Megarense: his enim quæ fiebant haud placebant decretoq; facto de bello finiendo: foedus inirent: percussertq; cum Atheniensibus quod Athenienses apud illos iurando comprobarunt: Foedera fecere Athenienses ac Lacedæmonii cum sociis in hæc uerba: per Ciuitates rata iureiuratio sunt habita.

Fœdera inter Lacedæmonios & Athenienses

Quod ad templa publica pertinet Licere quicumq; uelit tuto ire cōsulere cōsultores mittere more maiorum terra & mari: Phanum uero ac templum Apollinis quod est apud Delphos: ipsos uti suis legibus uectigalibus iudiciis: sua deniq; terra more priore: Esse porro foedera annos quinquaginta Atheniensibus ac Lacedæmonii & utrorūq; sociis pura & innoxia uel terra uel mari. Nec licere arma inferre detrimēti causa: neq; Lacedæmonii neq; Atheniensibus eorum uel sociis: uel arte uel machinatione: si quid inter eos controuersiæ existat iure agant: & iureiurando de quibuscumq; conuentum est: reddentibus Lacedæmonii ac sociis Amphipolim Atheniensibus: litteræ tamē Ciuitatibus quascūq; Lacedæmonii tradiderit Atheniensibus abire: quo libeat suis cum facultatibus. Eas uero quas Aristides tributarias fecit liberas esse: ite non licere Atheniensibus atq; sociis nocendi gratia illuc ferre arma: si tributum pendat post ista foedera. Sunt autē hæc Argilus, Stagirus, Acanthus, Scolus, Olynthus, Spartolus.

...hæc

Olynthus.

k iiii

Nec socias eē alterutris: aut Lacedæmoniis: aut Atheniēsis: Quod si eas iduxerit Atheniēses ut uelēt eē sociæ licere socias facere. Nō tamē Cyuernaos: & Sarnæos: & Singæos suas ipsosq; urbes icolere: quēadmodū Olynthii & Acārhi. Lacedæmoniis ac sociis: Panactū Athēiēsis: & iuicē Athēiēses Coryphaliū: illis & Cythera: & Methonē: & preleū: & Atalārā: & quoscūq; Lacedæmoniog; captiuos in carceribus: uel apd Arhenas uel alibi itra suā ditionē haberēt reddētibus: nec nō eos quos expugnationē Sciōe cepissēt: Peloponnēsiū & quōsq; ex sociis Lacedæmoniog; apd Sciona eēt: & quoscūq; Brasidas eo misisset: si quis deniq; Lacedæmoniōrū socius Athenis uel alibi ut iperitū teneant in carceribus esset: missos facientibus Lacedæmoniis præterea ac sociis reddentibus: quoscūq; haberent: hanc in modum Atheniensium sociorum ue. Quod autem ad Sciones attinet & Toronæos & Sermylios & si quam aliam Ciuitatem haberent Atheniēses: confulaturos deq; aliis Ciuitatibus quicquid sibi uideretur. Eisdem iusiurandum apud Lacedæmonios eorumq; socios per Ciuitates iuratos: & utrosq; alteris domesticū iusiurandum: quod apud utraq; Ciuitatem maximum est: quod quidem hoc sit. Sto his pactioibus & his fœderibus iuste & pure. Sit Lacedæmonius ac socius in hunc modum erga Atheniēses iusiurandum. Id autem quot annis renouari ab utrisq; & Titulos Lapideos erigi i Olympiis in Pythiis: i Isthmo & Athenis intra urbem: & Lacedæmone in Amycleo: si quid autem alterutris in mentem non uenit & si quid rationibus discussum æquam utrisq; uisum sit: hoc commutari quacūq; in parte utrisq; uideatur Atheniensibus ac Lacedæmoniis. Sub tempus fœderum præsidebat Alcæus mensis Elapheuoionis mensi quarto ante finem die. Iurarunt autem & fœdus percusserunt. ex Lacedæmoniis Plistolas. Domagestus. Chionis. Metagenes. Acanthus. Daithus. Ischagoras. Philocharidas. Zeuxidas. Antippus. Tellis. Alcimidas. Empedias. Menas. Laphilus. Ex Atheniensibus Lampon. Isthmionicus. Nicias. Laches. Eurhymedus. Procles. Pythodorus. Agnon. Myrtilus. Thracicles. Theogenes. Aristocartes. Iolcius. Timocrates. Leon. Lamachus. Demosthenes. Hæc fœdera iacta sunt sub extremum hyenus; simul & in iurium Veris: statim ab urbicis diēsiis decē solidis annis: & pauculis diebus a prima in Atticam incursione: & ab huius belli principio. Velim autem quis mihi consideret ad finem. habendam tēpora potiusq; aut quoslibet alicubi magistratus aut recensionem aliquorum. ex aliqua dignitate nominum res gestas significantium. Non enī exacta res est exponere quibusnā uel iuuentibus: uel gerentibus magistratum ut quōq; gestum est: sed per æstates & hyemes distinguere quēadmodum feci. Vnde comperiret uim anni in duo media diuidēs decē æstates & totidē hyemes habuisse superius bellū. Lacedæmoniū captiuos p̄tinus qui penes se erāt missos fecerūt: nam sortiti priorē locū erāt reddēdiq; hērent: misserūtq; i Thraciā ad suā prouiciā legatos Ischagorā & Menam & philocharidā: ut Amphipoli traderēt Atheniēsis: atq; alii fœdera quē admōm cōuenerat de singulis rata hērent. Quod tamē illi facere abnuerūt arbitrates ea nequaq; sibi utilia eē. Ne Clearidas quē urbē tradidit gratificari uolēs Chalcidēsis: q̄ negaret se posse tradere istis iuris. Veg; p̄pere ipse cū legatis illic i Lacedæmonē uēit: ad se purgādū si accusaret ab iis: q̄ cū Ischagora fuerant q̄ nō puisset: & p̄terea ad cognoscēdū: si qd posset fœdus imutari. Sed cū cōpisset id cōprobatū eē: celerit̄ rediit mittētibus cū Lacedæmoniis: atq; iubētibus p̄cipue ut urbē traderet: sin minus quōsq; ibi forēt Pelopōnēses educeret. Cæterez la

Artemisius mensis

Dionysia Urbica

cedæmoniū cū apd eos loci eēt: & iussi rata hēre fœdera negarēt eadē qua prius causa se illa habituros rata: nisi aliquatenus æquiora fierent: hos non audientes dimiserunt. ipsi cū Atheniensibus societate fecerūt: rati Argiuos qui missis Ampelida & Licho fœdus inire reculassent: nō acres hostes sine Atheniensibus fore: & cæteram fere Pelopōnesum quieturam: alioquin si liceret ad Atheniēses accessuram. Præfētibus igitur Atheniensium legatis habitiq; colloquiis cōuentum est: societateq; cum iureiurando inita hæc his legibus.

Societas inita inter Lacedæmonios & Atheniēses:

Socii erunt Lacedæmoniū annos quinquaginta: q̄ si q̄ hostes aggre inuasent Lacedæmoniog; eisq; noxam fecerint: opem ferant. Atheniēses quocūq; modo & quantā maximam poterūt: si iidem hostes aggre uastauerunt: pro hoste sit illa Ciuitas Lacedæmonis & Atheniensibus: afficiatque ab utrisq; damno: & ab utrisq; pariter hoc bellum deponatur: atq; ista fiant iuste & impigre & pure. Item si qui hostes terram Atheniensium ingrediantur: noxamq; fecerint Lacedæmoniū opem ferant quocūq; mō: & quantā maximam possunt. Si aggre idē uastauerit pro hoste sit illa Ciuitas Lacedæmoniis & Atheniensibus: afficiaturq; ab utrisq; dāno & ab utrisq; pariter hoc bellum deponatur. Atque ista fiant iuste & impigre & pure. Quod si seruitus impendeat Lacedæmoniis: opitulentur Atheniēses omni ui quoad poterunt. Hæc autē fœdera iidem qui superiora utrinq; iurauerunt quotannis renouanda. Lacedæmoniis Athenas euntibus sub Dionysia. Atheniensibus Lacedæmonē sub hyacinthia. Erecto apd utrosque saxeo titulo. Vno quidem Lacedæmonē: iuxta Apollinem in Amyclæo. Altero autem Athenis intra Urbem: iuxta Mineruam. Quod si quid uisum fuerit Lacedæmoniis & Atheniensibus adiiciendum tollendum ue circa societate: quicq; utrisq; uisum fuerit id æquū sit. Hoc iusiurandū e Lacedæmonis isti iurauerūt Plistoanax. Agis: Plistolas. Damagetus. Chionis. Metagenes. Acanthus. Daithus. Ischagoras. Philocharidas. Zeuxidas. Antippus. Alcimidas. Tellis. Empedias. Menas. Laphilus. Ex Atheniensibus. Lampon. Isthmionicus. Laches. Nicias. Eurhymedus. Procles. Pythodorus. Agnon. Myrtilus. Thracycles. Theogenes. Aristocartes. Iolcius. Timocrates. Leon. Lamachus. Demosthenes. Hæc societas inita e non multo post fœdera: & captiuos ex insula reddidere Lacedæmoniis Atheniēses. Aestisq; decimi anni cepit. Quæ per decem continenter ānos primo bello gesta: hæcenus; conscripta sunt. Post fœdera uero & societatem inter Lacedæmonios atq; Atheniēses decēne Post bellū initam sub Plistola Lacedæmoniog; ephoro: & Alcæo Athenis præside. Pax fuit duraxat apud eos qui illa administrat. Cæterum Corinthii & quædam in Pelopōneso Ciuitates quæ acta fuerant cōtulerunt: prociusq; alia perturbatio extitit sociog; aduersus Lacedæmonios: quæ e Lacedæmoniū ipsi progressu temporis in suspicionem uenere Atheniensibus. Partim ob quædam quæ ex uerbis pactiois executi non sūt atq; ad sex ānos decēq; mēses temperatū est: quominus utrinq; mutuo terrā inuaderēt: extra illam uero uahemētissime inuicē se læserūt: p̄ induciæ nō sincerā getem. Mox coacti rupere illa post decem annos fœderaturus i apertum iere bellū. Hæc autē idē Thucydides Atheniēsis gradatim cōscripsit: quēadmōm singula quæq; gesta sūt: p̄ Aestates & hyemes eo usq; dū Atheniēsiū ipiū Lacedæmoniū cū sociis euerterūt: ac lōgos muros & Piræa ceperūt: ad quē tps anni belli oēs extiterūt septē & Viginti:

Tempus belli quo a g. tu e inter atbe & l.

Quod si quis pacem q̄ intercessit spacio belli ascribendam non putabit: is haud recte putabit. Si. n. ex rebus gestis id existimabit inueniet non esse confentaneū eam iudicari pacem: in qua neq; tradita neq; recepta sunt omnia de qbus conuenerat. Et præter hæc in Mâtinico & Epidaurō atq; in alijs bellis utrinq; acceptæ. Et nihilominus in Thracia qui socii fuerant hostes extiterunt: & Boetii decediales iducias agebāt. Itaq; & ex superioris belli decenio: & ex suspectis post illud iducias: & ex itecuto has posteriori bello. Si quis tot ānos supputabit per tēpora: & aliquot dieg; accessionem hoc solum inuēiet exitu comprobatum: ex iis quæ futura esse ex oraculis affirmabantur. Et enim memoria teneo ab incepto usq; ad finitum bellum a cōpluribus prædicari solitum ter nouenis annis bellū geri oportere. Quo omi tēpore cū per ætatem res ego iam itelligerem: & aiūm ad uerterē ut aliquid diligenter cognoscerē: contigit: ut cū priā exularē ānos uigin- ti: postq̄ in Amphipolim traicissem dux Clallis: cūq; rebus agendis interfueri apud utrosq;: nec minus ppter exilium apud Pelopōneses per ocium aliqd eorum regē impensius nossem. Igitur controuersiam quæ post decē annos extitit: & societate perturbationem & deinceps quæadmodū bellatum est exequar. Nam postea q̄ quinquaginta annog; societate sūt inita: & mox societates legatiōesq; quæ ex Pelopōneso ad hæc accitæ fuerāt: & lacedæmone discessere & alii domū abiere. Corinthii ad Argos cōuersi primū uerba fecerūt cū quibusdā principibus Argi- uog;: quādo qdem lacedæmōi societateq; cū Atheniēsis sed ob seruitutē: oportere Argi uos cōsiderare ut salua sit res Pelopōnesis: atq; decernere quæcūq; græca ciuitas suis legibus pari iure æquis conditionibus uiuens: uelit cū Argiuis societate fa- cere licere: ut una quæq; ad alterius terram mutua ferat auxilia: deligere aliquot homines penes quos sit imperii summa: ne res foras emanet: ne ue fiat ad po- pulum mentio si ille non sit assensurus. Multos enim aiebat ad Argiuis odio la- cedæmoniorum se collocaturos. Hæc cum demonstrassent Corinthii domum reuerterunt. Quæ Argiui illi cum audissent: & ad magistratus atque ad populū retulissent. factō decreto Argiui duodecim viros delegerunt: cum quibus lice- ret societatem facere: quisquis uellet græcorum præter Atheniēses ac lacedæ- monios: cum horum neutris id liceret in iussu populi Argiui: Admiserunt autē hoc Argiui eo impensius: tum quod cernerent bellum sibi cum lacedæmoniis futurum: quoniam societate cum illis in exitu erant. tum q̄ sperarent se principes fore Pelopōnesis. Si quidē per id tempus præcipue lacedæmonium imperium male audiebat: & propter acceptas clades Contemptui erant: & inter omnes op- time Argiui se habebāt: qui nō sumpto cū cæteris Attico bello: q̄ cū utriq; so- cietati essent rem Ampliauerant. Hunc itaque in modum Argiui græcorum uo- luntarios in societatem recipiebant. ad quos primi Mantinæi cum sociis transie- rant: lacedæmonios ueriti a quibus dum adhuc bellum cū Atheniēsis gerūt. Partē quādā Archadiæ illog; ditiois auertissēt: quosq; nō credebat neglecturos: q̄ ea Mantinæi potirēt. Ita dū illi cūctā libēter ad Argiuis se cōtulerūt: Ciuita- tem magnā considerantes & cū lacedæmoniis usque certamē: & statū populare quæadmodū ipsi hēntē: Scdm̄ horū defectionē reliq; Pelopōnesus gliscere cepit: tanq̄ ipsi foret idem faciendum: rata plus quiddam cognouisse Mantineos q̄ ad Argiuis accessissent: & simul succelens Lacedæmōiis cū ob alia: tū uero q̄ i so- cietatibus. Atticis ascriptū eēt: prius eē q̄q; adiicere tollere ue ei qd utriq; Ciuita- ti uisū est Lacedæmonia & Atheniēsi. Hæc. n. particula Pelopōneses præcipue

turbauit: & ad suspicandum induxit: ne se uellent i seruitutē redigere lacedæmo- niū cū Atheniēsis. æquū nanq; futurg; fuisse: ut ea transmutatio Vniuersis so- cijs ascriberetur. Ex quo perterriti multi ad Argiuis trāsierunt: ut eog; societate singuli corrēt: Lacedæmōi hūc tumultū gliscere in Pelopōneso sentiētes: & Co- rinthios illog; magistros fuisse: ac societate & ipsos cū Argiuis pculuros: mittunt Corinthū legationē (uolentes qd futurg; erat præuenire) expostulatū: q̄ illi eēt totius rei caput periri eēt futuri: si ab iplog; ad Argiuis societate deficerent. lam nūc quoq; iniuriū qui societate cū Atheniēsis nō cōprobarent: cū dicatur in iis id ualere quicq; maior sociog; pars decreuerit. nisi qd uel deog; uel homi- nū impedimentum intercesserit. Corinthii uero adhibitis socijs prius. n. eos aduo- cauerāt: quicūq; & ipsi societate nō admisisent: cōtradicere lacedæmōiis nō tamē p- palam ostendētes: ubi sibi facta esset iniuria: quia neq; ipsis recupasset ab Athe- niēsis: Sellū neq; Anctoniū: & si quid aliud arbitrabatur amisisse: prætere- rantū se deserturos nō esse eos qui forent in Thracia: iure enim iurando suā illis priuatim fidem dedisse semel: cum primū Vna cum Potidæatibus rebellarunt: & læpius postea negare itaq; se societate fragos eis esse: si iplog; cū Atheniēsis societatem respuerent: Cum. n. deog; fidem iurauerint illis in Thracia periuros se fore: si prodant: dictum autē illic esse: nisi dii aut heroes forent impedimento: & uideri sibi hoc diuinum aut illic esse: nisi dii aut heroes forent impedimento: haētenus responderunt. Quod autē ad Argiuis societatem attineret se habito cum amicis consilio quicquid iusti fuerit facturos: & lacedæmonii quidem Le- gati domum abierunt. Corinthii uero Argiuis legatis qui etiā aderant: iubentes societatem inire: ipsos nec differe edicunt: ut sibi præsto sint proximo concilio. Aduenit quoq; mox Eleog; legatio: & primum inuit cum Corinthiis societa- tem: Deinde illic Argos petentes quæadmodū per edictum est: cum Argiuis idem fecit. Inseni nanque Elei lacedæmoniiis erāt propter lepreum. Nam bello quod lepreata cum Arcadibus gesserunt: acciti a lepreatis Elei auxilium mercede di- midiatorum fructuum terræ: cum bellum soluisent: imposuerant ipsis leprea- tis qui solum tollerent annum talentum Olympio Ioui pendendum. Quod si li cum ad bellum usque Atticum pependissent Postmodum destierunt causari bellum: & dum ab Eleis cogentur ad lacedæmonios recurrerunt. Commissa illis causa suspicati Elei non equos futuros iudices: omiſsa disceptatione solum lepreatarum depopulati sunt. Nihilo tamen minus Lacedæmonii pronuntiarūt liberos esse lepreatas & Eleos agere iniuste: & quia Elei iudicio non stabant ar- matum præsidium in lepreum miserunt. Isti existimantes Urbem quæ a se defe- cisset lacedæmonios recepisse: prolata pacione qua dicebatur que quis moto Attico bello teneret: eadem retinendo prodiret in bellum: tanq̄ ipsi ius suum nō optinerent ad Argiuis deficiunt: societatemque sicuti prædictum est faciūt. Fe- cerunt item statim post Corinthii & qui in Thracia sunt Chalcidenses. Idem quoque allegantes Boetii ac Megarenſes cum a lacedæmoniiis contemneren- tur tamen quieuerunt: q̄ censerent popularem Argiuis statum minus sibi pro futurum sub dominatu paucorum q̄ degentibus: q̄ rem. p. lacedæmonioq;. Per eadem huius ætatis tempora Atheniēses expugnata Sciona puberes interfece- rūt: pueros: ac mulieres i seruitutē redederūt: agg; plataēsis colēdū dederūt. Nec nō Delios rursus i delū redederūt: reputates & prælioq; detrimenta & dei apud delphos oracula. Quinetiam Phocentes ac locrentes inter se bellare ceperunt: Corinthii insuper atque Argiui iam socii Tegeam ueniunt: ut ab lacedæ-

dæmonis deducerent: cernentes secū esse ex magna parte Pelopōnesū: & si hic locus accideret totā futurā. Vbi Tegeatæ negant se lacedæmonis aduersaturos. Corinthii qui grauius hastenus egerāt animos demiserunt: ueriti ne quis alius ad se post hac accederet. Tamen Boetios ipsi adeūdos putauerunt: orandosq; ut sui atq; Argiuoz socii forent. cæteraq; cōmūiter administrarēt. ad hæc ut fœdera decē diez quæ illis erāt cū Atheniensibus: non longe post alia quadraginta ānoz se Athenas secuti: sibi quoq; optinerent. Corinthii iubebāt ut Atheniensium si hoc abnuerent inducias renūtiarent: nec cū eisdem ipostez nisi se adhibitis fœdera facerēt. Boetii rogantibus Corinthiis qd ad societate Argiuoz pertineret expectare iusserūt: pfectiq; cū eisdē Athenas decē diez fœdera nō inuenierūt. Cæterz Atheniēses Corinthiis respōderūt sibi cū illis fœdera: si lacedæmoniorū si socii forent. Itaq; Boetii postulatibus Corinthiis atq; flagitantibus ut secū paciscerent: noluerūt tamē decē diez fœderibus renūtiare. Iplis aut Corinthiis induciæ citra fœdus extitere cū Atheniensibus. Eadem æstate lacedæmonii populariter duce Plistoanacte Pauianiæ Rege suo i expeditionē ierūt aduersus Parrasios in Archadia Mātineis obnoxios: acciti ab eis seditōe laborātibz: excisuri p̄terea si possent muz i Cypselis quæ Mātinei extruxerūt: suozq; p̄sidio tenebāt: i Agro Parrasio positum sup Sciritū qui est i laconica. Et lacedæmoniū quidē regione Parrasiā depopulabant. Mātinei aut tradita Argiuis custodia Vrbes: ipsi societate tutabātur: sed cū neq;rent & muz i Cypselis & i Parrasiis Vrbes de fœdere abiere. Lacedæmoniū ubi ex Parrasios i libertate asseruerūt & muz exciderūt domū reuersi sūt. Iidem p̄ eadē æstatē iā reuersis e Thracia militibus q cum Brasida p̄fecti fuerant: quos post inira fœdera Clearidas reportauerāt: decreuerūt seruos q sub Brasida fuissent i plio liberos eē: hēntes ubicūq; liberet hitan di potestate: eosq; nō ita post cū iis quos recentē i Ciuitate ascripserāt i lepreo: qd in laconico & Eleo agro sitū est collocauerūt: iā cū Eleis dissiidētes. Præterea eos quos in isula traditis armis captos receperant: & hoz non nullos iam magistratibus fungētes ignominia notauerunt: ueriti ne propter calamitatem acceptam illi opinantes suam iminutam esse conditionem: aliquid molirentur regnouarum si honoribus uterentur. Notauerunt autem hac ignominia ne gerendi magistratus: ne ue mercandi uendidandue aliquid ius haberent. Aliquanto tamen post ad dignitatem sunt restituti. Eadem æstate Thyssion quæ est i Atho Atheniensium sociam Ciuitatem didydiētes cæperunt. Qua omni æstate inter Atheniēses ac Peloponneses commertium fuit: sed inter se suspecti erant Atheniēses & lacedæmoniū usque ab initis fœderibus: q; neutri loca alteris redderent. Nam lacedæmoniū quorum priores in reddendo partes erant: nec Amphipolim cæteraque loca reddiderant: nec socios in Thracia ad recipienda fœdera adegerant: ac ne Boetios quidem: atque Corinthios: assidue dicentes se illos si fœdera recipere nollent: una cū Atheniensibus coacturos. Præstituta die citra tamen sygrapham: intra quam diem qui fœdera rata non haberent utrisque essent pro hostibus. Hæz rerū nullā confici ab illis Atheniensibus cū uideret: suspicabant nihil æquū lacedæmonios aīo agitare. Ex quo Pylū repetētibz reddere superfederunt. Adeo ut captiuos quoq; ex isula quos i uiculis habuerāt reddidisse pœniteret: Et iā loca cætera tenere p̄seuerauerunt: p̄stolātes dum illi q; spopōdissēt p̄ficerēt. Lacedæmoniū uero dixere si q; poterāt fecisse: quos. n. i uiculis hūisset Atheniētibz reddidisse: milites q; i Thracia & si qs alius in ipoz arbitrio fuisset abdaxisse: Amphipolim ut restituerent: non esse in sua potestate. Boetios

Parrasiū

Thyssion

atq; Corinthios ut in fœdera adducerent operam daturus: utq; Panactum reciperent. Et si quis Atheniensis apud Boetios captiuus esset. Pylum autē ut sibi redderent postulare: sin minus Messenios illinc ac seruitia abducerent: quemadmodum ipsi ex Thracia fecissent. Atheniēses per se si uellent locum custodirent. sæpe itaq; ex multis habitis sermonibus: per hanc æstatem permouerunt Atheniēses adducendos e Pylo Messenios: ac cæteros tum seruos tum eos q; e laconica ad ipsos transierant: quos in uerticibus Cephalleniaz collocauerant. Igit æstate hac ab utrisq; ortū fuit: & ab utrosq; inuicē uentitatū. Insequenti hyme iam enim alii ephori: nec ii sub quibus inira fœdera erāt: & eoz quidem fœdez aduersarii: cum legati a societate uenissent: præsentibus Atheniensibus Boetii Corinthiis & multa ulro citroq; dicerentur. nec quicq; conueniret: ut reditum est domū. Cleobulus & xenares ii eni præcipue ex ephoris fœdera solui uolebant: sermones habuere sepe ratim cū Boetii atq; Corinthiis hortantes: ut perfecte earum rerum conditionem cognoscerent: utq; Boetii qui priores fuisset socii Argiuorum: rursus se cum Argiuis facerent socios lacedæmoniorum: sic. n. fore ut Boetii ad accipienda Attica fœdera minime cogentur. Nam lacedæmonios atē iūmicitias Atheniensium ac ruptionem fœderum præoptasse sibi amicos atq; socios esse Argiuos. Si quidem semper Argiuorum fidem habuerant suspectam: cupientes sibi sincere amicum Argos esse. q; uidelicet existimarent bellum extra Pelopōnesum sic facilius fore: Enim uero obsecrare Boetios: Panactū lacedæmonii traderēt: ut pro hoc recepta possint Pylo: si expeditius ierāt Atheniensibus bellum. Ita edocti Boetii atq; Corinthii a xenare Cleobuloq; & a suis amicis qui e lacedæmonii aderāt: ut ad suos publice referēt utrisq; abiere. Quos abeuntes duo e summo magistratu Argiui inter uia obseruauerunt: congressique cum eis in colloquium deuenierunt: si quo pacto Boetii ipsis socii fieri possent: quæ admōm Corinthii & Elei & Mantinæi: existimare. n. hac re procedente facile uiam eos: & belligerari & paciſci et cum lacedæmonii si uellent: re inter ipsos cōmunicata: & si quibus cum aliis oporteret. Hæc Boetiiis legatis audita placuerunt. Quippe oportune ista rogabantur: quæ amici quoq; e lacedæmone ipsis iniunxerant. Ea sentiētes ab his admitti: Argiui illi missuros se in Boetiam legatos cum dixissent digressi sunt: Reuersi Boetii detulere ad magistratus: quæq; ex lacedæmone: quæq; ex Argiuis i congressu audissent Magistratus: q; res placita erat erectiore animo esse: Nam ipsis cum utraq; parte cōueniebat: & eorum opera lacedæmoniorum amici indigebant: & Argiui ad similia properabant. Neque multo post cum legati Argiuorum uenissent ob ea transigenda quæ dixissent: probata ipsorum oratione eos remisertunt: promittentes se legationē Argos de societate missuros. Interea uisum est eis Corinthiisq; ac Megarensibus & legatis: e Thracia inter se coniurare: deferendo inuicem auxilio: ut quisque idigeret. Deque non gerendo cum aliquibus bello paciscendoq; nisi communiter: & ita Boetios Megarēsesq;: nā idem ii iter se ipsi fecerāt fœdera facere iā cū Argiuis. Veze atq; iusiurādū p̄staret: idē Boetioz magistratus rē ad quoz cōsilia Boetioz penes q; sūma potestas est: retulerūt suadētes: ut ex usu rei Boetiæ cū iis ciuitatibus: quæcūq; hoc uellēt cōiuraret. Hoc illi q; i cōsiliis erāt nō admittēdū censuerūt: ueriti ne lacedæmonii aduersarentur: si cum Corinthiis qui ab illis defecerant cōiuraret. Neq; n. eos certiores fecerant sui magistratus: de iis q; ex lacedæmone si bi Cleobulus & xenares ephori suassēt: ut prius Argiuoz: Corinthiozq; socii facti: postmōm fierēt lacedæmoniōz: rati et si ipsi non dicerēt: tamē non aliud illos

e consilio decreturos: q̄ q̄ eis ipsi præcognitum fuissent. Vbi autē res incontrarium cessit: Corinthii quidem & e Thracia legati infecto negotio abierunt. Boetii uero magistratus prius expectantes ut eadem persuaderent: utq; experiretur facere cū Argiuis societatem: nec de Argiuis ad consilia retulerunt: nec Argos quā promiserant legationē miserunt: in curia quadā & omnium occupatio: neq; hac eadem hyeme Mecybernam ubi erat atheniensium præsidium: Olynthii subito adorti ceperunt. Post hæc lacedæmonii: nam inter eos atq; athenienses assidua colloquia habebantur de reddendis: quæ inuicem tenebant: sperantes si Panactum a Boetiis Athenienses recepissent: fore ut ipsi reciperent Pylum adierunt: per legationē Boetios obsacraueruntq; ut sibi Panactum & qui in uinculis erant Athenienses traderentur: ut pro iis ipsi Pylum reciperent. Illi negare se reddituros: nisi secū quædam cū Atheniensibus hi societatem separatim coirent. Lacedæmonii intelligentes hi quidem se iniurios fore in Athenienses: cum dictum sit neq; fœdus iniri neq; bellum nisi cōmuniter: cupidi tamen Panacti recipiendi: & pro eo Pylum recuperandi: cum p̄sertim qui properabant turbare fœdera p̄p̄niores in Boetios essent: societate fecerunt hyeme iam extrema: & sub Vere statim Panactū excisum est: Et undecimus belli annus exiit: Ineunte statim Vere insequētib; ætatis Argiui: quādo neq; legati Boetioꝝ quos illi missuros se dixerant ueniebant: & eisdem Panactum excidisse acceperunt: separatimq; societatem cum lacedæmoniis coisse extimuerunt: ne soli relinquerent: cæteris sociis ad lacedæmonios transeuntibus: opinantes a lacedæmoniis Boetios iductos: & Panactum excidisse: & in Atheniensium societatem concessisse: ipsi Atheniensibus hæc reꝝ conscis: cū quibus quoq; iam sibi societatem facere integrū non esset: cū antea sperassent per cām dissensionē sibi hos socios fore: si fœdera quæ Atheniensibus essent cum lacedæmoniis non manerent. Itaq; incerti ob hæc consilii ac timore perculsi: ne sibi bellandum foret cum lacedæmoniis pariter & Tegeatis & Boetiis & Atheniensibus: ut qui prius fœdera lacedæmonioꝝ nō accepissent: sed animū Peloponneso imperandi habuissent: misere q̄ primum potuere in lacedæmonia legatos: Eustrophum & Aefonem: qui illis amicissimi uidebantur: arbitantes se ubi confœderati cum lacedæmoniis essent: quocūq; res caderent: pro conditione præsentium temporum optime quietem acturos. Eoꝝ legati cum lacedæmonem uenissent sermonem habuerunt: quonāmodo fœdera facienda essent: postulantibus ante omnia Argiuis: aut Ciuitati cuiuspiam: aut priuato delegari causam suam de terra Cynuria: de qua semper disceptaretur in finibus posita quæ Thyream continet & Urbem Athenam: coliturq; a lacedæmoniis. Sed uerantibus mox Lacedæmoniis fieri de illa mentionem: cæterq; si uellent hi ex pristina formula fœdus facere se ad id paratos esse dicentibus. Legati hoc sibi utiq; concedi instabant in præsentiarum fœdus fieri annorum quinquaginta. Et tamen lege ut liceret utrislibet alteros prouocare ad prælium: dummodo neque morbo neque bello implicitos: & de hac terra decernere: quemadmodum iteq; quōdam factum est: cum se utrique Victores discessisse putauerunt: sed non insequi ulterius: q̄ ad huius uel illius Urbis terminos. Hæc a principio lacedæmoniis uideri stolidi. Deinde quia cuperent amicū omnino habere Argos: quæ postulantibus indulgere: & inscriptum retulere: iubentes tamen priusq; aliquid conficeretur. Illos redire Argos: ad hæc demonstranda plebi: & si ei placita erant uenire ad hyacinthia iusturandū præstituros. Et legati quidem abiire. Interea autem dum Argui ista tractarent: Lacedæmoniorum legati Andromedes: phædi-

Mecyberna

Hyacinthia festa

mus & antimenidas: quibus datum erat negotium recipiendi a Boetiis Panactum ac captiuos: Atheniensibusque reddendi offendunt Panactum ab ipsis Boetiis dirutum: Causantibus quoddā olim inter se atq; Athenienses ex quadam cōtrouersia iusturandū intercessisse: ne alterutri locū illū incolerēt: sed utriq; Cæterq; quos illi hēbant captiuos receperunt: Atheniensibusq; reddiderunt referentes Panacti excisionē: ibiq; nullū amplius Atheniensium hostem hitatuz. Per hoc existimantes & Panactū se tradere. Hæc cū dicerentur grauius sane tulere Athenienses: iniuriam sibi fieri putantes a lacedæmoniis: tū ob excisum Panactū quod stans traditū oportuit: tum q̄ audiebāt eos cū Boetiis quoq; societate fecisse: cū antea dicerēt se cōmuniter ad acturos: & confederationē qui recusat. Hæc atq; alia cōsiderantes quæ ex pacto seruata non essent deceptos se existimabant: ut aspere respōso reddito legatos remiserint: Cū essent huiusmodi dissidiū inter lacedæmonios atq; Athenienses: ii qui Athenis soluta fœdera cupiebāt: p̄tinus hoc efficere institerunt: cum alii non nulli: tū uero Alcibiades Cliniz filius per adolescentiam ille quidē: in qua adhuc erat quis in alia Ciuitate: cōmendatione autē p̄genitoꝝ sane honoratus: cui placebat ut facius uidebat ad Argiuos potius accedere: neq; ob id modo q̄ facius uidebatur: ueꝝ et ferocitate Sp̄s fœderibus erat infestus quæ per Niciā & Lachetem: cōtēpta sua adolescentia lacedæmonii fecisset: nec habito sibi honore uetusti iure hospitii: qd̄ ab auo repudiatū: ipse renouatū curauerat: officii quibus captiuos ex insula fuerat p̄secutus. Ex quo prius sibi detractum interpretans ab initio lacedæmoniis uerbo aduersabatur: affirmans illos inualidos esse: & ea causa cū Atheniensibus fœdera percussis se: ut per hæc ab eis Argiuos abducerent: & rursus Athenienses destitutos adorirentur. At ubi discordia extitit: tunc uero sine mora ad argiuos priuatim mitti: iubens q̄ celerime ad societatem prouocati uenirent cum mātineis & Eleis: itaq; oportuno tempore ut se maxime annexuro. Quo nuntio audito Argiui simulq; cognitio non inisse cum boetiis Athenienses societatem: sed a lacedæmoniis uāhementer dissidere: ommissis suis legatis: fœdera apud lacedæmonē tractantibus: ad Athenienses potius mentem aduerterunt: reputantes Ciuitatem olim iam sibi amicā & quæ sub statu populari regeretur: quædam ipsi ac magnæ potencie præsidio futuram a mari si ipsis bellum moueretur: Mittunt itaq; confestim ad Athenienses de societate legatos: cōmitantibus Eleoꝝ ac Mantineoꝝ legatis: Venit autē prope & lacedæmonioꝝ legatio philocharidas Leō & Endius: qui uidebantur studiosi esse Atheniensium. Timebatur enim ne per iracundiam facerent Athenienses cū Argiuis societatem ad reposcendam Pylum: in locum Panacti: & ad excusandam societatem cū Boetiis: non se id malo Atheniensium fecisse. li apd̄ consiliū de his rebus cum dicerent: seq; uenisse cum potestate summa de omnibus controuersis transigendi: Alcibiadem reformidabant: ne si ad populum eadem dicerent inducerēt uulgus: & respueretur societas Argiuoꝝ. Veg; alcibiades aduersus hos huiusmodi rem machinatur. Suadet lacedæmonis ne palā faciant populo se cum summa potestate uenisse: data eis fide hoc faciant se pylum illis restituz: persuasit autē a se quædam iterum nup ad eorūdem legatis contradicendum: & i cæteris utrosque reconciliaturum. Hæc Alcibiades ideo agebat: ut illos a Nicia alienaret: & ad populum iſectando: tanq̄ nihil unq; nec sinceri cogitates: nec ueri de his rebus loq̄ntes. Athēiensibus argiuos & Mātineos & Eleos redderet socios: p̄ ut & cōtingit. Nā legati tū ad populū p̄cessisse: & iter rogati negasset se id qd̄ i se natu dixerat: cū absoluta potestate uenisse: tū uero athēiensis nō aplius sustinerūt

Alcibiades clinie

fed Alcibiadem multo q̄ antea uehementius in lacedæmōis uociferantem au-
dierunt. Animati prius Argiuis introductis: & illoꝝ comitibus inire cum eis
societatem. Vex factō terremotū: priusq̄ aliquid cōstitueretur concilium dilatu
est. Postero die coactō cōcilio Nicias cū lacedæmōiis deceptis: de nō cōfidendo
se uenisse preditos potestate: & ipse deceptus affirmabat oportere: nihilominus
Athenienses fieri socios lacedæmōioꝝ potius: & differendo q̄ ad Argiuam socie-
tatem pertinerent: iteq̄ ad lacedæmōiōs mittere ac cognoscere quid cōsiliū habe-
rent: dicens honorificam ipsis deformem illis esse belli dilationem. Cum ipsis. n.
quando quidem res eoz̄ bene haberet: præclarissime agi præsentem tuendo socie-
tatem. Illoꝝ uero quoz̄ aduersæ res essent interesse: ut inuenirent q̄ primū
quonāmo periclitarentur: Suasitq̄ ut illuc legatos: & se inter illos mitterent: ius-
suz̄ lacedæmōiis siquid æqui cogitarent: Panathū incoluz̄ redderent: Amphipolimq̄
& Boetioꝝ societatem missam facerent: nisi ita pepigissent quemadmo-
dū dictū est: ut neutri sine alteris cū ullo pacisceretur. item denuntiatur: si perge-
rent iniuriæ esse: se quoq̄ iam Argiuos in societatem recepisse: & huius rei gratia
adesse. Si qd aliud sup̄ hæc succederet: Athenienses: id omne obiecturos legatos:
cum Nicia miserunt. Legati ubi peruenerunt & post alia cum ad extremū dice-
rent: nisi societatem lacedæmōiū Boetioꝝ dirimerent: qui foederibus nō cōtine-
rentur: se quoq̄ in societatem Argiuos & qui cum eis essent recepturos: illi nega-
bant se Boetioꝝ societatem dirimpturos: ut ita respōderent euincente facōe Xe-
naris Ephori: lus tamen iurandū Nicia flagitante renouarūt. Verebatur. n. Nicias
ne omī pr̄sus ifecto negotio discederet: ifimulareturque: id quod & contigit
q̄ auctor foederū cū lacedæmōiis fuisse uidere: sub cuius reditū audiētes Athe-
nenses nihil acti e lacedæmōe reserri: subito indignati & se iniuria affici putā-
tes (cū Argiuis aderant. n. illi) foedera ac societatem auctore Alcibiade fecerunt
his uerbis

Fœdera Atheniensium cum Argiuis Mantineisq̄ & Eleis ad ānos centū

Fœdera fecere Athenienses i annos Centū Argiuiq̄ & Mantinei atq̄
Elei: p̄ se proq̄ locis quibus utriq̄ p̄sunt: sine dolo ac sine noxa tam
terra q̄ mari: ne liceat arma inferre detrimenti causa: neque Argiuos:
Mantineos Eleos: eoz̄q̄ socios Atheniensibus: neq̄ rursus Athenienses eoz̄q̄
socios Argiuis: Eleis: Mantineis: illoꝝ ue sociis ulla uel arte uel Machinatione.
Ex hac formula societas sit Atheniensibus Argiuis Eleis & Mantineis annos cen-
tum: si hostes terram Atheniensium intrauerint: eo ueniant Argiui auxilio &
Elei & Mantinei simul: ac palā eis factum erit ab Atheniensibus p̄ suis uiribus
q̄ ualidissime poterunt. Si iidem hostes eandem terram depopulati abierint:
p̄ hostili sit ea Ciuitas Argiuis: Mantineis Eleis Atheniensibus: maloq̄ afficiatur
a cunctis his Ciuitatibus: nulliq̄ ipsaz̄ fas sit bellum quod erit aduersus illam
Ciuitatem: soluere nisi id omnibus uideatur. Itemq̄ Athenienses auxilium ferāt
Argos: Mantineam: Elim: si hostis inuaserit terram Argiuoz̄. Eleoz̄. Mantine-
orum. simul ac palam eis factum erit ab his Ciuitatibus: pro suis uiribus q̄ ua-
lidissime poterunt: si hostis terram depopulatus absceserit: ea Ciuitas p̄ hostili
sit Atheniensibus: Argiuis: Mantineis: & Eleis: ab hisq̄ oibus Ciuitatibus malo
afficiatur: nec fas sit soluere bellum aduersus eam Ciuitatem: nisi id omnibus
ipsis uideatur: neq̄ sinere per suam terram socioz̄ ue quibus singuli præsent:

aut per mare armatos transire inferendi belli gratia: nisi communi decreto ha-
rum Ciuitatum: Athenienses Argiuz̄ mantineaz̄ Eleaz̄ detransendo. Quietiam
Ciuitas quæ accesserit: opē ferentibus comeatū præ ad dies triginta: ex eo die
quo in eam urbem auxilia accesserit intrauerint: & item abeuntibus. Eadem si di-
uius uti exercitu accito uelit. stipēdium det ternos quotidie obolos æginæos
ir̄ singulis: grauis ac leuis armaturæ milites atq̄ sagittarios. Equiti autem sin-
gulas Drachinas æginæas: ipsaq̄ imperiū super exercitum teneat: q̄ diu illic bel-
lum erit: si quo tamen uniuersis Ciuitatibus uideatur cōmuniter expeditionē
eundum: participet imperium eis omnibus. Hæc foedera Athenienses pro se ip-
sis proq̄ locis iurēt Argiui & Mantinei & Elei & eorū socii p̄ suas quiq̄ Ciuita-
tes. lurent autem proprium quiq̄ iusurandum quod maximum est apud tēpla
augusta i hæc uerba.

Stabo in societate secundum conuenta iuste & innocenter & simpli-
citer: neq̄ transgrediar ulla neq̄ arte: neq̄ machinatione. lurent item
Athenis Senatus ac tribuni plebis: idq̄ iusurandū cōfirmant: Quæ-
stores apud Argos iurent Senatus & octoginta uiri. apud Mantineam iurēt opi-
fices Senatuz̄: ac cæteri magistratus: confirmant uates ac belli duces. In Elide
opifices Quæstoresq̄ ætarii & sexaginta uiri confirmant opifices legumq̄ cu-
stodes. Renouent quoq̄ quotannis iusurandum Athenienses quidem eundo i
Elim Mantineam Argos triginta diebus ante Olympia. Argiui uero Mantinei
Elei eundo Athenas decem diebus ante magna Panathenæa: Describant quoq̄
placita hæc foederalia ac socialia: cum iureiurando Lapideo titulo: Athenienses
quidem in urbe: Argiui uero in foro apud delubrum Apollinis. Mantinei autem
in foro: item & apud louis delubrum. Cōmuniter uero ponāt ludis Olympiacis
æneum titulū iis q̄ nunc sunt Olympiis. Quod si quid uideatur esse factus his
Ciuitatibus addi ad conuenta quicqd̄ cunctis cōmuniter uidebitur: id ratū sit.
Et foedera quidē atq̄ societates hunc i modū sunt imitæ: neq̄ tamen quæ iter
Lacedæmōis atq̄ Athenienses erāt: ob has abolitæ sunt: neq̄ ob alias. Cæterez̄
Corithii Argiuoz̄ socii eas admittere noluerunt: ac ne ratā quidem iureiurādo
habere: iā imitam cum Eleis & Argiuis & Mantineis societate. debellādo deq̄
pacificando cum eisdem hostibus: q̄ dicerent sufficere sibi sup̄iorem cōuentio-
nem de auxilio iuicem p̄stando: lacesitis bello: non aut bello lacesitibus. Ita
Corithii a societate recesserūt: rursus cū Lacedæmōiis senserunt: atq̄ hac æsta-
te Olympia extiterūt: in quibus Androsthene Arcas in Pancracii certamine pri-
mā palmā retulit: & Lacedæmōiis Elei interdixere tēplo ne sacrificarēt: certaret
ue: nec intēdentes crimē illis per iudicium: ut ius Olympiacū postulauit eos cō-
demnarunt: dicentes arma illos i Phyrū murū inferre: & armatos i suū lepreū
dum Olympiacū foedus esset dimittere. Multa autē erāt duo milia mīnarum: in
singulos armatorū binæ quæ admodum lege continetur. His Lacedæmōiū missa
legatione contradicebant: negantes iuste se codēnatos: nondū palam factō ap̄
Lacedæmonē foedere: quādo ipsi in Lepreū misserūt armatos. Elei inducias
dicere iā ap̄ ipsos esse: quippe qui ipsis primi denūciauerūt: & se & quiescētibus:
nec id expectantibus: illi iniuria faciendō sub foederibus Latuissent. Et cū Lacedæ-
mōni exciperent denūtiatum oportuisse etiā Lacedæmone si sibi fieri iulpi
carentur iniuriā: non aut pro ut ipsi suspicarent id agi. neq̄ arma et ullo pacto

Panathenæa - 1

inferri. Illi eadē ratiōe respondere non se iniurios esse: sibi nō sit creditum cæte-
rum si sibi restituere: Le preū illi uellent: ita demū partē se mulctæ missuros: &
eā pecuniā cuiuslibet deo pro eis oblaturos. Illis hæc nō audientibus rursus postu-
lare lepreū quidē: si nolent nō restituerēt: uerum ascenderēt ad Iouis Olympi
arā: quādo quidē tēplo uti exoptarent: ut corā græcis iusurādū præstaret: post-
modū utiq; mulctā soluturos: ne hanc quidē cōditiōem accipietes Lacedæmo-
nii phibitū sunt ab immolatiōe apud tēplū atq; a certaminibus domiq; sacrifi-
carunt. Ludos spectare cæteri græci præter Lepreatas: ueriti tamen Elei ne p-
uī Lacedæmōii sacrificaret: armata iuuetute excubias habuere. Ad quos accesserunt
Argiui pariter & Mātinei. Ex utrisq; milleni & Atheniēsiū eqtes: qui apud
Argos diē foestū p̄stolabātur. Omnē autē illā frequētiā ingēs p̄culit terror: ne
Lacedæmōii cū Armatis uērent: p̄tertū posteaq; Lichas Arcefilai Lacedæmo-
niius uirgis a Licetoribus cælus in loco certaminis: qā cū eius biga uicisset: decla-
rato uictore Boetiōq; Tribuno plebis: ipse p̄gressus in locū ludōq; Lacedæmo-
niius interdictū coronasset auguriā: audis indicādū suū currū fuisse. Quo magis
p̄teriti sunt oēs suspicatiq; aliquid noui fore: Lacedæmonii tamē quieuerunt: atq;
ita eis ludorū diē successit. Secūdū Olympia Argiui atq; socii Corinthū perrexe-
re: oratum illos: ut ad se tranirent. Aderant autē Lacedæmonioq; legati: & cum
multi sermōes hīti essēt: ad postremū nihil est actū: sed factō terremoto digres-
sum i suam cuiusq; urbē: Aestāq; excessit. In eunte hyeme pugna uere Heraclie-
ses qui sūt i Thrachine cū Aeniētib; & dolopibus & Meliensibus: atq; aliquot
Thesalīs. Nā hæ circa gentes illis hostes erāt: q; nō aduersus alias q̄ aduersus se
ea urbs condita esset. Ideoq; statim ab ipsa cōdita infestæ ei fuerūt quoad pote-
rant ad p̄niciem illius incubentes: & in ea ruc pugna superiores exitere cū aliis
Heracliensibus: tū uero Xenare cnidio Lacedæmonio illoq; duce interfecto. Et
hyems p̄ter duodecimus belli ānus exiit. Principio statī infēntis æstatis Hera-
cleam post p̄liū grauer affectā accepere Boetiū: Hegesippida Lacedæmonio tā-
q; nō bene gubernate: electo: ueriti ne Lacedæmōii i Peloponneso tumultuan-
tibus occuparet Atheniēses locū. Qua ex re Lacedæmōii in illos irati erāt. Eadē
æstate Alcibiades Cliniaē filius Atheniēsiū dux: adiutoribus Argiuis ac so-
ciis: p̄fectus i Peloponnesum cū paucis Atheniēsiū armatis ac sagittariis: & quos
illinc sumpserāt sociis: eoq; exercitu Peloponnesū p̄rafiēs cum alia quæ ad societate
pertinet: cōstituit. tū muri Patreaē adimare demolirēt p̄suatit: habens ipse
i aīo alios extruere i iugo Achaico: sed accurrētibus Corinthiis Sicyōiisq; qbus
offuturi erāt illi extructi phibitus est. Eadē æstate bellū exitit iter Epidaurios
atq; Argiuos titulo qdē hostiā: quā ad Appolliem Pythium Epidauri cum ad-
ducere debuissent: p̄scuog; noīe non miserāt: cuius templi maximū arbitrium
erat penes Argiuos. Verūtamen nulla subsistente caula uisum ipsis atq; Alcibi-
adi: Epidaurū si possent occupare: tū ut a Corintho securi essent: tum ut ab Aegi-
na breuior ad auxiliū traiectus foret: quā ex Athēis Scellæo circuito. Itaq; Argi-
ui se se p̄parabant tanq; ipsi aduersus Epidaurū: ad exigendā hostiā exituri. Edu-
xerunt autē p̄ eadē tempora & Lacedæmōii omnē populū in leuētra: quæ sunt in
eoz; confinīs aduersus lycæum: duce Agidæ Archidami filio rege suo: nemine
quo tenderēt: sciente: ne ipsis quidē Ciuitatibus unde uiri i militiā mittebātur.
Sed quia sacrificantes p̄ transitu litare non potuerunt: domū rediere. edicētes so-
ciis: ut post in sequētem mēsem: erat autē tū Maius in quo stata sacra apud do-
res sunt: se p̄pararent tanq; in militiam exituri. Illis digressis Argiui ante quartū

Alcibiades dux.

diem Klārum Iunii egressi: & eo die quātus fuit itinere factō: ingressi sūt Epidau-
riū agrū ac depopulati. Ipsiq; Epidauriis locis iplorantibus: partim illoq; non-
dū adesse menlem causabatur: partim usq; ad confinia Epidauriæ progressi qui
etē egerūt. Atq; quoad Argiui i Epidaurio fuerunt: legationes sociōq; Mantinea
uentarunt: ab Atheniēsiū excitæ: & cum in colloquiū uentū est Euphami-
das Corinthius negare: congruere uerba cum rebus. Nā ipsos quidē de pace trā-
sire: Epidaurios autem ac socios cū armis aduersus Argiuos i acie stare. opor-
tere: ergo primū missos facere exercitus: q; utrinq; uenerūt: atq; ita rursus loqui
de pace: ad probantes Atheniēsiū legati abierūt: Argiuosq; ex Epidauria abdu-
xerūt. Et cū postmodum reuerſi eodē conuenire non possent: reditū est ab Argi-
uis iterum i Epidauriam: populatiōq; facta exierūt quoq; Lacedæmonii aduer-
sus Caryas. Et cum ne hic quidē de progressu sacrificantes litarent: rediere Argi-
ui tertia fere Epidauriæ parte uastata: domū regressi sūt. Quibus p̄sidio fuerat
mille armati Atheniēsiū: Alcibiade duce cognito Lacedæmonios i expediti-
onem exisse. Hæc manus ubi ea opus amplius nō fuit discessit: atq; ita æstas ex-
acta est. Initio hyemis Lacedæmonii clā Atheniēsiū p̄sidium trecetorum mi-
litum: Agesippida p̄fecto ad Epidaurū mari summissi sūt: propter quod Argi-
ui Athenas uenerūt ex postulatū: q; cum i foederibus scriptū esset: ut neutri p̄
ea quæ suæ dirionis esset: lineret transire hostem: Atheniēses suo mari si iussisset
Lacedæmonios transire: dixeruntq; nisi Atheniēses uicissim Messenios ac ser-
uitia in Pylum transportaret: iniurios fore. Illi auctore Alcibiade: & Iaconico la-
pidi titulari subscribere: Lacedæmōios peierasse: & seruitia e craniis ad latroci-
nandum in Pylum transportare: cætera quiescēt. Per hanc hyemem cū inter
Argiuos atq; Epidaurios bellaretur: nullum iustum præliū exitit: sed ex infidis
incurſiones ubi ex alterutris pro ut: contigebat: nō nulli cadebāt. Atq; extremo
hyemis iam uergentis i uer: Argiui sumptis scalis tendūt Epidaurum: tanq; de-
sertā propter bellum expugnaturi: sed infecto rediere negotio: hyemēq; & terti-
uſdecimus annus belli excessit. Insequentis æstatis medio Lacedæmonii cum
Epidauri socii uexarentur: & in peloponneso alia a se loca deficerent: alia male
cogitarent: opinantes nisi p̄occuparent protinus rem indeterius progressuram.
Vniuersi aduersus Argos eunt: ipsi atq; seruitia duce Rege suo Agide Archida-
mi filio: cōmitatibus eos Tegeatis: & quicūq; alii Archades erant Lacedæmōi-
orū socii. Nā ex cætera Peloponneso socii & qui extra illam erāt ad Philutē co-
gebātur. Boetiōq; quinq; milia cum iustis armis: totidē leuis armaturæ: & qui-
genti equites ac totidē: sine equis Corinthioq; duo milia armata: alioq; pro sua
cuiusq; copia numerus. Philiasioq; uero quia i ipsoq; agro exercitus erat: quā-
tatūq; fuit manus Argiui: tunc primū præcito Lacedæmoniorū apparatu: cum
illi in Philuntem tenderēt: ad se cum aliis coniūgendū. tunc ipsi cū exercitu p̄-
diere: accedentibus auxilio Mantineis: socios suos habentibus: & tribus milibus
Eleorū armatis: & progressi Lacedæmōii occurrūt apud Methydriū Archadiæ
& utrisq; collē acceptis: Argiui qdē ad pugnā se se p̄parabant: tāq; destituito so-
ciis hoste. Agis autē sub noctē mouens clam in Philutē cōtendit ad socios: Quo
Argiui cognito ipso statī diluculo abeunte: primū Argos mox ubi expectabant
Lacedæmonios cum sociis in uiam quæ fert i Nemeam descensuros. Vege agis
nō id ubi isti expectabant iter tēuit: sed aliud asperius denūtiata re Lacedæmo-
nii & Archadibus Epidauriisq; & i campū Argiuoz; descendit. Corinthi quo-
q; Palliēsiq; ac phiasii diuerso itinere matutini p̄xere. Boetus autē Megariisq;

Annus 17.

Methydrium.

I ii

VNIERSID
DE SALAMAN

GREDO.SALES

ac Sicyoniis p̄ceptū erat: ut uia qua ducit ad Nemeas descenderent: qua Argiui insidebant: ut si illi ad arcēdam uim Lacedæmonioꝝ in plana properarent: ipsi eos insecuti equitatu uterentur. Ita instructa re ingressus plana: Agis Samithū ac cætera populabatur. Quo Argiui cognito iam iuce ad subueniendum suis rebus: e Nemea pergūt: & nacti phliasiū Corinthioꝝ exercitum aliquot ex phliasiis opruncant. Sed ex ipsis haud multo plures a Corinthiis opruncantur: Et Boetii Megariq; ac Sicyōni perrexerūt: ut erat sibi p̄ceptū ad Nemeā: nec iam Argiuos adepti sunt. Illi ubi descenderāt conspicati sua uastari ad pugnam se se expediebāt: & inuicem e regiōe Lacedæmonii. Cæterum Argiui circueuenti erāt Lacedæmonii: & qui cum ipsis erant: eos ex pte campozē secludētib; ab urbe: e superiore pte Corinthiis phliasiis ac pellētib;: ex Nemea Boetius Sicyōniis: ac Megaris. Eꝝ aut Argiuus p̄ito nō erāt Soli nāq; ex sociis Athēiēles nōdū aduenerat: Neq; uero Argiuus socialiq; exercitus tā atrocē sibi cōdictiōem adesse opinabatur: sed Lacedæmōios a se i sua terra & ante suam urbē deprehētos: eoz; se pugnam pulchre comissuz;. lamq; utroq; exercitū tantū non cocurrente: p̄gressi duo ex Argiuis: Thraiyulus e quib; ducibus unus: & Alciphron hospes Lacedæmonioꝝ cum Agide colloquuti sunt: ne p̄ælium fieret. Paratos enim Argiuos iudicio stare si quid i insultatibus Lacedæmonii deberent: & illi inuicē ipsis & i potterum iētis foederibus pacem acturos. Hæc ex se ipsis Argiui isti in iussu mul tirūdinis cum dixissent: aquiescens Agis: ne ip̄e quidem i frequentia suorū i consiliū adhibita: sed uno tantū Quæstōre: qui in ea sibi comes: expeditionē erat: pepigit quattuor menses intra quos deberēt ea conficere que dixissent: exercitūq; cōfestim abduxit: cū nullo aliorū socioz; locutus. Eum Lacedæmonii sociiq; pro ut ducebat: iecuti illi quidem sūt legis causa: sed iter se tamen magnopere inculabant: q; cum oportune cecidisset: ut possent cū hoste cōfligere: undiq; concluso ab equitatu peditatūq; discederēt: nulla gesta re illo apparata digna: Et enim pulcherrimus ad eam diem ille græcorū exercitus conuenerat: maxime cōspiciuus: quoad i Nemea habuit: statim ubi oēs Lacedæmōiorū copia affuerunt: & Archades & Boetii & Corinthi & Sicyoni & Pallēses & phliasi & Megarii: & hi iter tuos quib; electi iudicatisq; pares: nō modo ad pugnandū cū Argiuis eoz; sociis: sed etiā cum altero tanto si accederet copiarū. Qui exercitus ita succensēs Argidi abiit: in suam: Vno quoq; domū dilapso: Sed multo succensēbant magis Argiui iis: qui in uisu suo pepigerant: rari nūq; a se cōmōiorem Lacedæmonii p̄bitam effugiēdi oportunitatem: quoniā ipsi cū multis atq; Egregiis sociis ante urbem essent cōtra illos dimicaturi. Itaq; reuersi ap̄d Charadrum: quo in loco anteq; e militia Urbē introcānt de causis militaribus iudicāt: Thraiyulum lapidare coeperunt. Is ad aram confugiens mortem deuittauit: Eius tamen pecuniam publicauerunt. Postea superueniētibus mille armatis Athenientium: ac trecentis Equitibus Lachete ac Nicostrato ducibus ut abiret iusserunt. Pacta enim cū Lacedæmoniiis qualiacūq; tamen soluere pigebat: nec eos ad populum reipondere uolentes produxerunt: priusq; Mantinei & Elei. Nā si adhuc aderāt id precibus extorserūt. Introducti illi apud Argiuos ac socios coram Alcibiade legato hæc dixere: Non recte foedera sine sociis cæteris ne nunc quidem fieri: se enim tempore presto esse: iniri oportere bellum. Deniq; cum socios oratione persuassent: cōfestim aduersus Orchomenum Arcadicum oēs contenderūt. p̄ter Argiuos. Nam ii & si persuasi: tamē relicti sunt: mox deide & ipsi cōtenderūt. Vniuersiq; obsidentes Orchomenū oppugnabāt: ac machias

ad muros quatiēdos faciebāt: cupidi expugnandæ urbis: cum propter alia: tum uero q; ibi obsides ex Archadia erāt a Lacedæmoniiis positi: Orchomenū flagi-
fragilitati
 rati murorū diffisi: utiq; aduersus tot hostium copias ueriri: ne prius expugnarentur: q; sibi subueniretur pepigere cum hostibus societatem: datis obsidibus ex suorū numero: Mantinei ac traditis quos ibi Lacedæmonii deposuissent. Recepto iam Orchomeno deliberabant socii: quorum deinceps potissimū ire opteret. Elei iubebant iri in lepreum Mantinei in Tegeam & ad hos accedentibus argiuis atq; Athenientibus: indignati Elei q; nō decretum esset ut i Lepreum iretur: domum redire. Ceteri socii apud Mantineam tanq; aduersus Tegeam ituri se p̄parabāt: euocati a quibusdam ex ipsa urbe Tegeatibus operam nauaturis: ad ipsam urbem dedendam. Lacedæmonii: posteaq; ab argo regressi sūt: initis in quattuor menses foederibus: Agidem uahementer iculpabant: q; secū rem non cōmunicasset in tanta cum Argiuis oportunitate bene pugnandi: quāta nunq; antea: & maiore ipsorum opinione. Non enim facile factū esse tot ac tales socios contrahere. Vbi autem de Orchomeno capto allatus ē nuntius: multo uahementius indignati protinus: p̄ iracundia deliberabāt i sueta subauia quā si oporteret: & domum eius diruerēt: & ipsum Cētum milibus drachmarū multare. Ille deprecari eos: ne id rei agerēt: bono enim se opere delicta sua repugnaturum: aut ducendo exercitū: aut faciendo tunc erga illos quid uellent. Illi ab ire roganda quidem multa atq; a diruēdis ædibus abstinuerunt. Legem tamen e uestigio quæ nunq; antea fuisset: tulerunt. Decem namq; uiros spartiatos ei consularios Allegerunt: sine quibus ipsi non liceret educere ex urbe exercitum. Interea nuntius ex Tegea a necessariis affertur: nisi celeriter assit Tegeam ab ipsis ad Argiuos eorumq; sociis defecturam: tantūq; non defecisse. Ibi Lacedæmonioꝝ auxilia liberi omnes pariter & serui: quanta nunq; cum festinatione comparata sunt contuleruntq; se indrestium Menaliaz: & suarū partium Arcadibus p̄ceperunt: ut in Tegeam per sua uestigia frequentes irent. Ipsi cum in drestiu uenissent: remissa illinc quinta sui parte domum ubi fenae ac p̄eri erant: ad res domesticas tuendas reliquo cum exercitu in Tegeam preueniunt: & cum haud multo post socii ex Archadia affuissent: misserunt Corinthum & ad Boetios & phocenses: & locros: iubentes ut propere in Mantineā succurrerent. Erāt autem quibus e propinquo ueniendum esset: sed non facile nisi frequentibus & se inuicem p̄æstolantibus ad: hostilem terram transeundam: nam ea media intercludebantur: nihilo tamen minus ire properabant: Lacedæmonii assumptis qui aderant Archadibus sociis in Agrum Mantinicum incurrerunt: eumq; castris ante Herculis templum positus depopulabantur. Hos ubi rescuere Argiui ac socii loco mūito: & accessu difficili occupato: ueluti ad pugna se se istruxerūt. Quibus sine mora obuiam a Lacedæmoniiis irum est: & cum ad lapides aut iaculi iactum processum esset: ibi e senioribus quidam ad Agidem exclamat: cernens suos aduersus locum arduum tēdentes. Agis malum malo sanare cogitat: significās uidelicet illū uelle culpata ex argo reuersionē: p̄ferti. haud oportuna strenuitate emendare. Ille siue ob id conuitium: siue q; sibi aliud uideretur: siue q; idem e uestigio copias rursus priusq; manus cōfererēt: celeriter abduxit: & ubi ad Tegeam perueuit: aquam in agrum Mantinicum diuertit: de qua aqua Mantinei & Tegeatæ inter se belligerantur: ut pleraz; uastante: sin utros agros incidit. Volebant autem Argiuos ac socios rebus suis subuenientes e colle abducere: ad emissarium aquæ: ubi hostem esse audissent: & i plano p̄ælium facere:

græce xaijiaj a7 nox
uix yoiat lege inter
prete græci thuydidis

Et Argiuis quidem atq; eorū sociis talia proponebantur. Lacedæmoniū autē per se ipos & ex militari disciplina cum eēt strenui:recolentes animo quæ norant se exhortabantur:ignari diutinam operum meditationem magis salutiferam esse: q̄ breuem uerborum benedictorum ex hortationem.atq; post hæc concursum est Argiuis sociisq; uahementer & irate tendentibus.Lacedæmonis autem cūctanter & ad cantum tibiicinum qui inter ipsos multi ex lege interpositi erant non rei diuinæ gratia:sed ut sedatē per modulationem incendēt:ne ue li progrederentur agminis ordo perturbaretur .id quod in cōcursum magnorum exercituum solet accidere .Cum adhuc in congressum pergeretur. Agis rex id facere constituerat quod in omni acie factitatur.Quoniens duæ contigunt acies dextrum utriusq; cornu magis exporrigitur:& opposito sibi sinistro se circumagit:quia dum timet quisq; nudas sui partes pferre:plerunq; scuto illius admouet:qui sibi dexter est:exitimans ad præcludendum hostis transitum densitate maxime tutam esse.Cuius rei caput est is qui primus i dextro stat cornu assidue laborans nudam sui partem ab hoste subducere. Atq; eodem timore cæteri sequuntur.Et tunc quidem Mantinei multum sciriatarum cornu superabāt: sed multo magis Lacedæmonii atq; Tegeatæ:Atheniensium quo plures erant.Agis ne sinistrum suorum cornu concluderetur metuens ratus multo superiores eēt Mantineos:signum dedit Sciritis ac Brasidianis:ut se exporrigendo longius a suis æquarent Mantineis:& simul nuntiat duabus e dextro cornu cohortibus:q; bus præerat Hipponoides & Aristocles tribuni ut illuc accederent:& cōgressi uacua illa loca expleant:opinans:& dextrum suorum cornu sic quoq; abundaturum:& sinistrum Mantineis oppositum firmis perstiturum .Cōtigit autem utrum ex ipso concursu tum ex breui momento exequendi præcepti:Aristocles & Hipponoides adire noluerunt.Quo nomine postea ex Sparta eiekti sunt pro ignauis habiti: Vtq; hostes se illis applicare occuparint & Sciritæ: Agide eos iubente:quando quidem cohortes non accederent:ut rursus coirent:ad iam facere nequierint:nec hostem concludere.Sed uidelicet tunc Lacedæmonii i omnibus cum rei militaris peritia:tum uirtute inferiores se ostenderūt.Nam ubi ad manus cum hoste uenerunt Mantinei quoad erat dextrum cornu in fugam uertit:illorum Sciritas ac Brasidianos uidemq; cum sociis & Argiuorum mille delectis peruacua & non cōmissa ordinum prærupentes:cecidere:Lacedæmonios cōclusosq; uerterūt in fugam:& repulsis ad plaustra usq; ibi aliquot seniorum p plaustris instructos interemerunt.Atq; hac in parte superati sunt Lacedæmoniū. At in alia & præcipue in medio ubi agebat Agis rex:& circa eum trecenti q; eques uocantur.impressiōe facta in seniores Argiuorum:& eos que quicūq; cohortes nominantur:& in Cleonæas & in Orneatas.& qui in ordinibus erant Athenienses loco pellunt plerosq;:ne sustinentes quidem conferere māus:sed statim ad imperum Lacedæmoniorum cedentes:quosdam eēt conculcādo:ne fuga elaborerentur. Posteaq; hinc ab Argiuis ac sociis data sunt terga:tunc uero eorū acies utrinq; perfracta est:& simul dextrum Lacedæmoniorum cornu ac Tegeatarū:superante copia suorum circuibat.Athenienses ancipiti circunuentos periculo q; hinc concludebantur:allinc iam uincebantur.Et ad sūmam ibi peruertum eēt perniciem: nisi & equites qui aderant ipsis auxilio fuissent:& contigit ut Agis cognito sinistrum suorum cornu laborare:q; erat Mantineis & mille Argiuorū delectis oppositum:præcipere uniuertis copiis tēdere ad cornu quod uincebatur.& hoc facto Athenienses interea absessu declinantis a se hostis : per otium cum

Lacedemonij in bello
biff quod & gellius scri
uebantur

Lacedemonij supat

I iiii.

atq; in emittenda aqua eum illic diem præstitit. Argiui uero ac focii primo stupefacti repētina illorum e propinquo Abitiōe non habebant quid coniectarēt. Deinde posteaq; iidem digressi se se abdiderunt:& ipsi non iniequēdo eos quieuerunt:tunc prius duces suos insimulabant:q; & prius oportune deprehēsos ante Argos dimississent Lacedæmonios:& nunc fugæ se dantes nemo esset insectus:sed p otium illi liberati ipi proditi forent. Qua insectatione duces primo turbati sunt:mox abductis a tumulto copiis:progressiq; in planum castra posuerunt:tanq; in hostē ituri:ac postero die aciem instruunt:ueluti pugnaturi cum hoste:si eum adipiscerentur.Hos Lacedæmoniū ab aqua rursus ad Herculis tēplū in eadem castra redeuntē conspiciant ex aduerso uniuersos:nam cominus e Tumulo progressos.Ex qua re tāto sunt timore proculsi:quāto nunq; ex omni memoria fuere. Quippe quibus breue momētum dabatur ad se istruēdos :sed statim accellerando in suo quisq; loco constitierunt.Agidæ oia ducis munera obeunte:ut lex iubet.Rege.n. duce cūcta eius iperio subsūt:& secūdis a se ducibus q̄ fieri oporteret mandate:& illis deiceps tribunisq; tribunisque cēturiōibus rursus Centurionibus Decanis:atq; hunc in modum si quid desideratur mandari celeriter denuntiat:tere enim in toto Lacedemoniorum exercitu exceptis paucis duces ducū sūt:& rerum agendarum diligentia multis in cumbit. Tunc autem in sinistro cornu Sciritæ sua sponte constitierunt:hunc ordinem semper omnium Lacedæmonii inter se ipsos seruant:luxta hos e Thracia reuersi milites Brasidai cunq; iis qui proxime Ciuitati donati fuerant:secūdū hos iam ipsi Lacedæmoniū gradatim paginai:iuxta eos Arcades heræes. Post hos Mænalii:in dextro cornu Tegeatæ:paucis Lacedæmonioꝝ extrema tenentibus :& procornibus equatu.atq; hoc ordine Lacedæmonii instructi erant:hostium cornu dextrum Mantinei tenebant:quia in ipsoꝝ terra res agebatur.luxta hos erāt ex Arcadia focii: Tum mille ex Argiuis delecti:quibus ob diuturnum rei militariis usum:Ciuitas e publico stipendium præbebat:prope hos cæteri Argiui. Post eos sui focii Cleonæi:& Orneate. Postea Athenienses ultimi sinistrū cornu tenebant cū Equitatu domestico. Atq; hic fordo & hæ:copia utrorūq; erāt:Sed Lacedæmonioꝝ exercitus specie maior. Verum:quantus numerus horum & itē illoꝝ:uel quantus uniuersorum extiterit:scribere equidem nequeo : Nam Lacedæmonioꝝ numerus propter domesticū silentiū institutum ignorabatur. Horū autem propter strepitū sua cuiusq; iactantiū agmina credibilis non erat:Hinc tamen ratiocinādo Lacedæmonioꝝ q̄ tunc aduenit numerum licet inire:q; agmia septem pugnauerūt:preter sciriotē q̄ fuere sexcēti:singula ex quinis centuriis & singulæ cēturiæ ex binis manipulis. Cuius in prima parte, quaterni uiri pugnant. Neq; ubiq; densitas collocatorum in acie perequa erat:sed p arbitrio cuiusq; in suo agmine pfecti:Ostionis fere ubiq; hominibus densa acie:in longū autē fronte pretēsa:preter Sciritas quadringentis:& duo deq; nquagita. Atq; ubi iam confingendū erat: ibi apud singulos populos a propriis ducibus exhortationes fiebant:Apd Mantineos quidem rem eēt pro patria:pro seruitute ne illā experirētur amplius pro imperio:ut id inexpertum sibi preriperent hostibus. Apud Argiuos autē p pristino principatu & æquali in Peloponneso dignitate:ne se perpetuo priuatos:ne ue inultas iniurias:quas spe ab inimicis eisdemq; uicinis accepissent ferrēt. Apd Athenienses uero pulchrum esse inter frequētes atq; Egregios socios pugnādo nullis existere inferiores:si Lacedæmonios in Peloponneso uincerent :suū impium & stabilis & maius habituros:ut terram suā nunq; quispiam alius iuaderet.

Reges
Secundi duces
Tribunum
Centuriones
Decani

Sciriotē

Lacedæmonij vincunt.

Carnea dies festus

Carnea dies festus apud
Lacedæmonios de quo me-
tio apud Lacedæmonios
in edyllo .e. τὰ δὲ νόσφι
καὶ ἡ δὲ ἐπέμψα

iis Argiuis qui una uicti erant euaderent; Mantineis & Argiuoz mille delectis: non aplius iterat aius instadi sibi oppositis; sed cernetes & suos pfligatos; & Lacedæmonios in se igruetes tugā capessunt. Ex qbus mantineoz plures caeli sūt: Argiuoz electorū pleriq; euasere: & si fuga abitione neq; efusa admodū neq; punaci. Si qdem Lacedæmōiū diu atq; acriter pignant dū hostē in fugā uertāt. Fugatos autē breui & nō usq; psequunt. Et tale extitit hoc plū: tū qā locus uiciniūsimus iis qui pugnauerunt erat: tū qā diuturnū: tū quia maximū iter græca: sūt qā inter potētūsimas Ciuitates gestū. Lacedæmōiū cadauera hostiū primū quidē armis: Ex qbus trophæū statuerunt: deinde cætero ornatu spoliare potēre: ino reperentibus ex fœdere reddidere: suorū uero recepta ī Tegeā cōportauere: ibiq; humauere: Occubuerūt autē ex Argiuis & Orneatis & Cleonæis septingenti. Ex Mātineis ducenti totidē ex Atheniēsiū cū Aegietis & eorū uterq; dux. Lacedæmōioz socii haud ita multū accepere cladis: ut memoratu sit dignū ex ipsis quot desiderati sūt arduū est uerū discere: eos tamē circiter trecentos dicebāt fuisse. Cum in eo res esset ut pugna iā foret cōmittenda: Plistoanax Regū alter: ducens seniores auxilio adoloscensq; ueniebat: sed Tegea tēus pgrellus: audita illic uictoria retro redit. Iidē auxilia e Corintho & ab aliis extra lithimū sociis ueniētia per nūcios remiserūt. dimissis itēq; sociis reuersi aderāt. n. eis Carnea diē festū egerūt. Ita in famiā quæ tunc p græcos passim ferebat: ut de ignauis propter calanitatē ī isula acceprā: & alias ut de icōsultis ac segnibus hoc uno factō diluerūt: existimatiq; sunt fortunæ iniquitati afflicti: cū aio iidē essēt. Contigit autē ut pridie q̄ preliū fieret ut Epidauri cū oī māu tuoz ī Agrū Argiūum tanq̄ desertū icurrerēt: qā cōplures Argiuoz qui reliq; p̄sidarij egressos occiderēt. Tria quoq; Eleoz milia q̄ auxilio Mantineis supuenerūt: gesto iā plio & Atheniēsiū pter alios priores sine mora pariter oēs hi loci aduersus Epidaurum contenderūt: dum Lacedæmonii Carnea celebraret: Expugnatamq; urbem muro excinzerunt. Et ubi alii quieuerūt Atheniēsiū: ut iussi erant confestim arcem iunonis tēplum extruxerunt. Atq; in hoc muro communiter relicto presidio in suam urbē abierunt: Aestasq; excessit: sinito statim ī sequētis hyemis Lacedæmonii posteaq; Carnea peregerant in expeditionē exierunt: & in Tegeā cum uenissent ultro miserunt Argos: qui sermonem instituerēt de paciscendo. Erant autem apud Argos iam pridem non nulli & illorum necessarii & studiosi statū popularem abolendi: & post gestum prælium multo ualidiores ad inducendum plures in sententiam suam. Hi uolebant fœdera q̄ cū Lacedæmōiis inierāt inire rursus: & mox etiā societate: atq; ita iā populū aggredi. Missus ē autē eo q̄ hospes eoz; eet Lichas Arcesiali filius duo pcontaturus. Vnū quonā mō bellū si bellū: alterū quonā mō pacē si pacē uellēt. Et cum magna extitisset altercatio Aderat namq; Alcibiades Xū q̄ Lacedæmonioz studiosi erāt: iā libera audatia puaferūt Argiuis: ut mentionē cōuēctionis admitterēt. Cuius uerba hec sūt.

Conuenta inter Lacedæmonios & Argiuos

Placet in hūc modū cōcilio Lacedæmōioz pacisci cū Argiuis: ut reddāt Argiui Orchomēiis liberos: & eos q̄ sūt ī Māriei Lacedæmōiis utq; ex Epidauro p̄sidium educāt: & muze excidāt: & nisi illic decesserit. Athēiēses p hostibus sint: tā Argiui q̄ Lacedæmōiis. & utrorūq; sociis: & si quē puerū Lacedæmōiū penes se habēt eū sue Ciuitati restituāt: q̄ exigūt ab Epi

dauris iusiurandum id exigāt p semelem: & iuicē ipi iusiurandum illis præbeant. Ciuitates itra Pelopōneium paruz magnæue libere sint: utentes patriis institutis. Si q; exteroz terrā Pelopōnēse igressus sit nocēdi ergo succuratur pariter cōsilio habito q̄ æquissime Pelopōnēsiū iudicio. Quicq; extra Pelopōnēsiū loci lacedæmōioz iūt: eodē iure sit quo & lacedæmōioz & Argiuoz socii suū territoriū optinentes. Vt prærea cum locis ubi hæc ostēta fuerit una pugnet: si illis uidebit: sin aliter domū redeat. Hæc primā cōditionē admittētibus argiuis: exercitus lacedæmōioz a tegea domū abiit. Nō ita multo post cōmertio se mutuo abeūdū rursus uide illi uiri iter, se trāsegerūt: ut Argiui relicta Mātineoz & Atheniēsiū & Eleoz societate cū lacedæmoniiis fœdera ac societate iniret in hæc uerba.

Societas Argiuorum & lacedæmoniorum.

In hūc mōm lacedæmōiis & Argiuis placitū ē iter se fœdera atq; societate eē ī ānos qnq; gita æquo & pari iure dare penas priis moribus & cū aliis ī Pelopōneso ciuitatibus fœdus hoc & societatem esse quæ libere & suæ auctoritatis sūt Ciuitates suū territoriū tenere pœnas sumere ritu domestico ac dare pares similesq;. Quicq; extra pelopōnēsiū loci sūt lacedæmōioz eisdē cōditiōibus erūt qbus lacedæmōiis & Argiuoz socii eodēq; iure quo & argiui suū territoriū optinetes. Sicubi opus fuerit cōi exercitū cōsultare lacedæmōios & argiuos quonā mō iustissime de locis iudicēt. Si cui ciuitati uel eaz; q̄ ī tra pelopōnēsiū: uel eaz; q̄ extra sūt cōtrouersia fuerit: aut de finibus aut aliq; alia de re disceptent. Si qua localis Ciuitas cū alia dissideat ad aliquā Ciuitatē eatur quæ æqua iis quæ dissidebant uidebitur. Inter amicas patrio ritu iudicetur. Et huiusmodi quidem fœdera ac societates inita sunt per quæ quacūq; belli materiam: aut si quid aliud simultatis iruicem habebāt id oē aboītum ē. Sed confectis iam inter se rebus decreuerūt. Caduceatorem Atheniēsiū & legationē neuti q̄ recipiendam: nisi relictis muris Pelopōneso excederent: nec cum ullo aut pacificerentur aut bellum gererent nisi cōmuniter. Intendebant autē aiūm cum in alia quædam tum uero in prouinciā Thraciæ. Eoz; utriq; ad Perdiccam misere legatos: ut secū coniuraret suadentes. Qui tamē nō protinus desciuit ab Atheniēsiū: sed deliberabat ad Argiuos intuens: a quibus ipse oriundus erat. Super hæc uetustū cum Chalcidensibus iusiurandum renouauerūt & aliud addiderūt. Miserūt & ad Atheniēsiū Argiui legatos iussu ut Epidauri murum reliquerēt. Illi cernentes ad cæteri p̄sidii comperatione suos esse paucos; Demosthenem miserunt ad eos educendos. Is ubi peruenit simulate se gymnicum extra muros certamen inter p̄sidiarios uelle edere. Egressitque reliquis p̄sidiariis portas clauit: ac postmodum renouato cum Epidauriis fœdere Atheniēsiū ipsi murū restituerūt. Post argiuoz a societate defectōne Mātinei primo reluctati: mox quia sine Argiuis impares essent: & ipsi cum lacedæmoniiis pepigerunt: imperiū que oppidorum reliquerunt. Et lacedæmonii Argiuiq; cū millenis utriq; sumpra expeditione statum in Sicyone ad paucos redederunt: ipsi potius lacedæmonii illuc eunt. Et post illa utraq; iam statum popularem apud Argos ademerunt: & paucos cōstituerūt lacedæmōiis congruentē. Et hæc sub extremū hyemis gesta sūt: iā uere appetere. Quartusq; decius belli annus excessit. Insequētē Aestate & Didydenies q̄ Athon icolūt: ab Atheniēsiū desciuerūt ad Chalcidē

Annus .14.
Didydenies .1

ses: & lacedæmōi i Achaia res quæ prius ex inia nō erāt constituerunt: & Argiua plebs paulatī relīpiscēs: resūptaq; audacia i paucos illos p̄potētes impetū facit: obseruato t̄pre quo lacedæmōi se i nudo certamie exercēt: & cōmissa i tra urbē pugna uictrix aduersariog; alios iterimit alios relegat. Lacedæmōi dū a fociis accerlerent aliquādiu ire suplederūt. Mox tamē dilato nudog; certamie succurrētes: cū ap̄ Tegeā accepisset uictū statū paucog; p̄gredi ulterius abnuerūt: orātibus iis q; effugerāt: regressiq; domū nudog; certamie peregerūt: & cū postmōm legati uenisset: rā ab iis q; i urbe erāt q̄ ab exulātibus Argiuis: adessēt: socii & multa utriq; dicta eēt: p̄nūtiarūt iurios eos q; i tra Urbē erāt illucq; sibi cū exercitu eundū. Sed his cūstantibus ac segnius agētibus metu ip̄sog; populus Argiuis resarcta rursus cū Atheniēsis societate: quos sibi arbitrabatur maxio ului futuro excitauit longos ad mare usq; muros: ut si terra phiberent mare cōmeatus ope Atheniēsiū inueherēt. Cuius rei faciendæ fuerint conscia non nullæ in Pelopōneso Ciuitates: & in ea faciendā occupatū fuit q̄quid Argis hoium erat: Viri: mulieres: Serui ex Athenis eo transmīssis: structoribus lapidariisq; & æstas abiit. Insequēte hyeme lacedæmōi cognita Argiug; extruēione: bellū illis iure lere ipsi atq; locū præter Corīthios. Rege suo duce Agide Archidami filio. Erat aut̄ eis quiddam regē Argiug; illic transigendū: ut ipsi uidebatur quod tamen ex snia nō successit. Cæterog; muros cū adhuc extrueretur: uic caperūt atq; diruerunt: itēq; Hysias agrī Argiui oppidū: ac ingenuis omibus quos ceperāt interfecit abierūt insuā quicq; Ciuitate. Post hæc Argiui aduersus philiāsiū copias eduxerunt: & depopulati regionē abierūt: quia suos exules receperāt: quog; plerisq; illic domiciliū habebāt. Eadē hyeme distercluserūt Atheniēses a Macedōia Perdiccā crimi dātes: q; cū Argiuis atq; lacedæmōiis cōiurasset: exercitu ab ipsis p̄parato quē ducerēt aduersus Chalcidēses in Thracia atq; aphipolim: Nicia Nicerati duce frustratus eēt societate. Quo detrectate expeditio p̄cipue dissoluta eēt. Eoque nomie Atheniēsiū e rat hostis: & hyems hæc anūsq; belli quintus decimus excessit. P̄cipio Aestatis Alcibiades cū uiginti nauibus Argos traicēs trecentos Argiuis q; suspecti erāt: & cū lacedæmoniis sentire uidebatur: cōprehēdit. quos apud circūiectas quibus dominabatur insulas deposuere Atheniēses. lidē aduersus Melū insulā nauigauerūt triginta nauibus suag; cū mille & ducentis armatis: sagittariis trecētis: equitibus sagittariis q; hippotoxontæ dicuntur uiginti Chiorū lex: Lesbioq; duabus: cū manu sociali atq; insulana ferme mille & Quingētorū armatorog;. Sūt aut̄ Melii lacedæmōiog; coloni illi qdē: sed quēadmōm cæteri insulani ip̄ium Atheniēsiū abnuebāt. Vege cū iter inuā i p̄tibus non fuisset: mox ab Atheniēsis coacti regionē uastātibus i aptū bellū pdierūt. Huc posteaq; cū iis copiis tramisere cleomedes lycomedis & Tisias Tisimachi duces: priusq; aliqd regiōi noceret misere legatos ad habēda colloq;. Quos legatos Melii admultitudine non itromisere: sed ap̄ magistratus ea dicere iussere quog; gratia uenissent. Illi inhunc modum locuti sunt

QAtheniensium legatorog; Verba.

Quoniam nos non apud multitudinem uerba facimus sed apud paucos ad quos ideo nos introduxistis: intelligimus enim uos hoc scire: ne nob̄ p̄petua oratione uerentibus: quæ probabilia sunt atque firma semel audiens multitudo inducatur i errorem agendum: facite eēt istuc uehemē

Hylic

Annus. 16.

Melis. insula.

Hippotoxote

Melii lacedæmoniog; coloni

tius & p̄petua orōe: ne ipsi quidē utamini: sed ad singula quæ per nos ab re dici uidebuntur p̄tinus excipientes iudicate: & ante oīa si placet uobis ut loquamur indicare. MELIORVM VERBA. Ad hæc primores Meliog; respondētes. Equitas inquit p̄ quietem mutuo dōcēdi haud est illa quidem uituperanda: Sed ab hac re nō nihil uideretur abhorre: q; bellū a uobis non futurum: sed iā p̄sens eēt cōstar. Cernimus. n. uos eorum q; dicentur iudices uenisse: et ut fides est hunc finem ex hoc colloquio futurū: ut si iure superiores uobis fuerimus: et ob hoc si dicto nō audientes: bellum nobis inferatis: seruitutē si dicto audicēs fuerimus. ATHENIENSIVM Enim uero si ad suspitiones futurorum captandas: aut ad aliud quippiam cōuenistis: q; ut ex uerbis presētibus & quas cernitis saluti Ciuitatis consulatis fileamus: sin ad hoc uenistis loquamur. MELIORVM Cōsentaneum est ac dignum uenia homines in tali cōditione positos multa dicere: & ad multa uideri se mutare. Et sane cōgressus hic de salute nostra institutus ē: itaq; colloquium fiat eo pacto quo nos ipsi puocastis si placet ATHENIENSIVM. Neque nobis utēdum arbitramur aut ambitu nominum: tanq; iure imperiū penes nos sit: qui Medum exterminauimus: aut lōgitudine uerborū parū pbabili tanq; iniuria Lacedæmoniorū: aut nihil lesisse nos tanq; hæc dicēs sitis nobis psuasuri: sed ea dicēda ab utrisq; opinemur inter nos utiq; trāligi posse: cū sciatis uos loqui apud intelligentes: ea quidē uos humana ratione iudicare iusta esse: quæ ex æqua necessitate pficiscuntur. possibilia uero quæ superiores extorquent: ab inferioribus annuuntur. MELIORVM. Quando quidem Vos ita de iure loqui super sedētes instituitis facere mentionem commodi: equidem nos opere p̄cium censemus: nam ita agere necessarium est: non dissoluere: quod publicū cōmodū est Libertatem: sed homini q; assiduo i periculo ueretur: decorū atq; æquū esse: ut si quod alicui i tra Limites diligētia suadet emolumentum id assequatur. Neq; hoc minus uestrā refert qui quo maiores cæteris estis: eo maiori exēplo si Labemini eritis p̄narum magnitudine ATHENIENSIVM. Nos uero sinē impiū nostri si forte aboleatur nō expauescimus. Neq; n. qui aliis dominantur ueluti Lacedæmonii: isti i eos seui sunt quos uicerūt: sed si qui subditi fuerūt si quādo rebellātes superauerūt eos quibus serui erāt: Qua de causa liceat nobis p̄clitari ne hoc fiat: quoniā aduersus Lacedæmonios nō est nobis tale certamen. Quod aut̄ p̄ amplitudine ip̄erū nostri cuius gratia uenerimus: p̄q; uestræ Ciuitatis eēt salute. Loquamur: id uero planū faciemus uolētes & præesse uobis citra molestia: & uos e uestro ac nostro usu pariter saluos esse. MELIORVM Qui fieri p̄t ut ita ex usu sit nos seruire ut uobis dominari. ATHENIENSIVM. Nepe: ut uos qdē potius ip̄erata faciatis: q; extrema oīa pariamini: nos uero nō iterficiēdo uos lucrifaciamus. MELIORVM. Quid ut getem agētes remoti a partibus uos phostibus aicos hēamus nō eritis cōtēti: ATHENIENSIVM. Minie neque. n. tā opere nob̄ detrimētōsū ē: uos eēt nob̄ hostes: quātū eēt aicos. Nā aicitia uestra ibecillitatis odiū potētia nostre q; p̄sumus argumētū ē. MELIORVM. Hoc sine lentiūt q; sup ip̄io uestro sūt: ut i eadē cōditōe ponāt eos: q; ad uestrū iplū nihil attinet: & colōias urās q; multæ sūt: aliaue urbes si postq; desiciuerit subigantur: ATHENIENSIVM. Quid nī: nā neutros iuris respectu desinere existiant sed illos quidem cum uires nacli sunt: superiores eēt: nos aut̄ præ metu nō inferre illis arma. Itaq; p̄terq; q; in plures imperium tenebimus: si uos subegerimus prestabitis: subacti ipsū nostrū imperiū stabilius: cū p̄sertim sitis insulani & inter

eos qui classe pollent ibecillissimi nisi uicatis. MELIORVM. Quid uos nō ne in
eo uestrā tutelā reponitis. Debētus. n. quē admōm uos a mētionē iustitię reiciēdo
nos suaderis : ut cōmodo uestro pereamus: sic nos docēdo uos nostrū cōmodū si
hoc cōtingat conari psuadere idē: & uobis cōmodū eē. Nā quid ni uobis redde-
tis hostes quicūq; neutras hoc bello ptes sequūtur. q̄ppe qui intuetes in ista quę
agitis suspicabūtur in se quoq; aliquando uos ituros. Quod quid aliud est q̄ eos
qui uobis sūt hostes augere: & eos qui haud quāq; tales futuri erāt ipellere: ut sit
hostes. ATHENIENSIVM. Haud ita est Neq; n. suspicamur uobis fore accerbi-
ores istos q̄ cōtinentē ubi ius incolūt: q̄ iūlanos qui alicubi sūt nullius imperio
subiecti: q̄les uos estis: quicq; iperio subiecti sūt: ob eā necessitatē aio exacerba-
to. Illi. n. libertate qua degūt: multo sūt legniores ad se custodiendos a nobis. Isti
plerūq; inconsultis affectibus idulgētes: & se ipsos & nos in apertū piculū ducūt.
MELIORVM. Si igitur & uobis ne iperū amittatis: & iis qui sub impio degūt
ut aseruitio extimāf tantū discrimē adeūdū ē: p̄fecto nobis quoq; q̄ adhuc liberi
degimus magno flagitio def atq; ignauiz: nisi prius oīa expiamur q̄ seruiamus.
ATHENIENSIVM. Vos uero nō prudēter istomō cōsuleritis: q̄bus nō ex æquo
nobcū ē de strenuitate certamē: ut cedere pudere uos debeat: sed de salute potius
cōsultatio: ne multo p̄stātoribus resistatis. MELIORVM. Sed nō fugit nos sapi-
us fortunā belli eē cōnem: q̄ sociā illius p̄tis q̄ multitudie hoīum abūdāt: Prate
rea eig se dederit nullā spē sup esse: ei q̄ se exercet et stādi spem esse. ATHENI-
ENSIVM. Spes periculi solatiū et si dāno afficit: nō tamē euertit eos q̄ illa ex-
būdāt utiūtur: sed illos qui omīa in eam eiecerit rem natura perniciosā: quę si
mul atq; deceptit agnoscitur: a quā quisq; se custodierit i eo iquo illā cognouit
is nō laboratur. Quod uos qui ibecilles estis & i hoc rege articulo positi nolite pa-
ti: neq; similes plerūq; eē quicūq; asit eis facultas euadēdi: postea destit uti omī
aperta spe satagētes se cōserūt ad incertas : diuinationem oracula & q̄cūq; talia
p spē hoīem pdunt. MELIORVM. Arduū quidē nobis esse id qd̄ probe uos in-
telligitis ipsi quoq; arbitramur uestris copiis nos ac fortunę resistere: quā non
erit ex æquo certamē. Nihilō tamē minus ipsi fortunę cōfidimus diuinitus nos
non inferiores futuros: quippe qui insontes uobiscum haud iuste inuadentibus
cōsistimus: & quatenus copia militum deficiamus accessuram illam ex societa-
te quę nobis cum lacedæmoniis est. necesse habitātibus succurrerem si non ob
aliud certe cū simus cognati ob pudorem. Ex quo non usq; quāq; præter ratio-
nem sumus audaces. ATHENIENSIVM. Ne nos quidem diuinā nobis benigni-
tatem arbitramur defuturā: ut qui nihil ducimus iustū agimusue præter homi-
num opinionē: aut de diis aut de ipsoq; hoīum erga se deliberatōne. Nam quod
ad numina pertinet de illis qd̄ opinione receptum est sentimus: de hominibus
aut ita naturę necessitate cōparatum: ut haud dubie quis semper dominef quē
supauerit. Quam legem neq; tulimus ipsi: neq; nouam primi oīum usurpamus:
sed quę iam recepta erat suscepimus usurpamusq;: relicturi et p̄peruo futuram
ac pro comperto habentes: uos quoq; ac ceteros si eadem qua nos facultate præ-
diti eētis idem esse facturos. Ex quo qd̄ ad eos attinet merito nō extimefcimus:
nos uobis inferiores fore. Nam qd̄ pertinet ad uestrā de lacedæmoniis opinonē
quos ut creditis pudebit non succurrere: gratulamur quidem uobis malorum
inexpertis ineptiam tamen istam non probamus. Lacedæmonii enim inter se
quidem ipsos: & circa domestica instituta plerunq; uirtute utuntur: erga alios
aut quales se p̄stent multa q̄s cōmemorare posset: sed sumatim potius signifi-

Nota

uerit id qd̄ nos scimus p̄culdubio eos p̄ honestis hēre: quę sūt uoluptuosa: p̄
iustis quę sūt utilia: q̄ nō est illis iustitiam cogitātō: p̄ uestra salute cuius nūc
rō nulla ē. MELIORVM. Nos uero hoc ipm̄ p̄cipue credimus ob suā illos utili-
tatē nō cōmissuros: ut Meli colōia ipsoq; ab eis pditi efficiamur infidi suę par-
tiū gręcis: utiles aduersariis. ATHENIENSIVM. Ergo sētis ita demū qd̄ uti-
le eē si fuerit tutū: iuste aut atq; honeste fieri cū periculo: qd̄ minie oīum lacedæ-
monii plerūq; audent. MELIORVM. Immo uero arbitramur illos nostri cau-
sa magis picula addituros: & se arbitrari p̄ nos q̄ p̄ ceteros eē firmiores: quanto
ad res gerēdas sumus Pelopōnelo uiciniores: quātoq; ipis Snię cognacōe fide-
ores q̄ ceteri. ATHENIENSIVM. Præsidiū erga eos q̄ inuocāt nō declaratur:
eozq; qui opitulari debēt beniuolēria: sed qd̄ multo satius ē: opibus: id qd̄ lacedæ-
mōii plus ceteris quodāmō aiaduertūt: ut q̄ diffidētia domesticę copię: soci-
ales copias et aduersus finitios accerūt. Ex quo credibile nō ē nostris nauibus
mare tenētibus eos i iūla traiecturos. MELIORVM. At qui alios habēt lacedæ-
mōii quos mittāt: & ingens est ceticū pelagus: in quo difficiliter est illud tenēti-
bus alios excipere: q̄ illis latere uolentibus se subducere. Et si hæc eos rō desti-
tuat illa non deerit: se conuertēdi aduersus terrā uestram & ad uestrōs socios re-
liqui sunt: quos Brasidas non adiit. Ut uobis res sit non de terra nihil ad uos per-
tinentē: sed de uestra ipsoq; ATHENIENSIVM. Istud uero uobis nec i expertis
conriget: nec ignaris a nulla unq; obuidione Atheniēs alioq; timore ditcessisse.
Quāq; uos ut aiaduertimus cū de salute uestra dixeritis uos consultaturos: nul-
lam tamen eius rei in tanto sermone fecistis mentionem: qua freti homines arbi-
trāf se iustitiam. Ceterę ea quę uos uahēmentissime speratis futuri t̄p̄ris sūt:
sed p̄sens t̄pus breue uobis ē: ad uos tutandos ab iis quę iam urgēt. Quā p̄pter
magnam declaratis amētiā nisi nobis iteq; semotis aliquid aliud q̄ hæc pruden-
tius decernatis. Nam sic nequaq; uos ad uerecundiam quę hominibus in foedis &
apertis periculis extitit: plerunq; perniciofa conuertētis. Cum enim per multa p̄-
spiciamus adhuc atq; tendatur id quod turpe appellatur ui nominis iducente ta-
men ipsā ui nominis excussa: elligitur potius q̄ sponte in cladem inemendabilem
incidatur: & turpius dedecus accipiatur per insipientiam q̄ per fortunam. Quod
uos si recte consulueritis cauebitis: nec indecoq; uobis cenleatis: cedere maxie
Ciuitati a uobis æqua postulanti ut socii sui efficiamini uestra terra porietes sub-
tributo: ne ue cū detur uobis optio belli & securitatis per animi contētione op-
tētis p̄te deteriorē: sed illis similes litis q̄bus plerūq; p̄spere iuccedit: q̄ paribus
nō cedētes honeste: cedūt potētoribus erga inferiores moderate se gerunt. Cōsi-
derate itaq; seorsū a nobis & cogitare et atq; etiā uos deliberare de priā: quę una
uobis est: quāq; scitis uno hoc cōsilio uel foelicem fore uel ifoelicem. Post hæc
Atheniētib; a colloq; digressis Meli iter se ipsos collocuti sūt: cūq; simili mō
cōtradicendū uideref: responderūt. MELIORVM. Nobis uero Atheniēs neq;
aliud q̄ paulo āte usū est uidef: neq; libertas septingētoq; ab Vrbe cōdita ānoq;
breui t̄pre amittēda. Sed fortuna quę nos adhac diē diuinitus tutatalē: & ope
cū altoq; hoīum: tū uero lacedæmonioq; freti conabimur hęc Vrbe cōseruare:
hortati tamen uos prius: ut liceat nobis aicos esse uobis neutris hostes: uosque
initis foederibus quę ex utriusq; partis utilitate uidēbūt e nostro solo excedatis
Talia Meli quom̄ respōdissēt Atheniēs iā e colloq; digressi dixere. ATHENI-
ENSIVM. Eni uero uos soli oīum ut nobis uidemī ex uestris cōsiliis certiora iu-
dicatis esse quę sūt euētura: q̄ quę cernunt: & quę ocula sūt i cōsulēdo tāq; ea

quæ siut creditis ia uos intueri utiq; quo plus & lacedæmōiis & fortunæ & spei
 pmittentes uos atq; fidetes eo plus plapsuri. Et legati qdē ad castra redire. Duces
 aut quoniā Melii nullo pacto obedire uolebāt ad bellū cōtinuo se cōuerterunt;
 & p Vrbes distributi Melios muro cōcluserūt. Post hæc p̄sidio tū ex suis tū ex
 socialibus copiis & a mari & a terra relicto: cū maiori exercitus pte reuersi sūt: cæ
 teris q remanserūt locū oppugnātibus. Sub iudē tps Argiui phlasiū aggr̄ igressi:
 ab ipis phlasiis & ab exulibus suis excepti isidiis: circiter octogita amiserunt: &
 qui i pylo Atheniētes erāt: ex Vrbe lacedæmōioz p̄dā auerterunt. Neq; tamē ob
 id lacedæmōii foederibus abiectis: i eos bellū mouerūt. Cæterz edixerūt q̄sq;
 uellet suoz abigeret p̄das ex Atheniētibz. Corinthii tamē q̄scētibus reliqs Pelo
 pōnētibz priuatæ q̄rundā dissentionū cā: bellū cum Atheniētibz gerebāt.
 Melii quoq; Atheniētiū muri ambitū agressi nocte cæperūt: qua parte forz ille
 spectabat. nō nullosq; interfecerūt: & frumēto aliisq; que ex usu forēt q̄ plurima
 potuerunt: iportatis cū se recepissent q̄uere: Atheniētibz i postez ad cōmodius
 excubandū diligentibus effectis: atq; æstas excessit. Insequētis hyemis initio lacedæ
 mōiū ad fines agri Argiui illū cū exercitu māfuri: q̄a lirare nō potuerunt domū
 redire. Per quoz expectatōne Argiuz q̄ i Vrbe erāt: qdā ab iis quibus suspecti
 eēt cōprehēsi: qdā sua spōte exiliū abierūt. Sub idē quoq; tps Melii ab alia
 parte mūz quo obsidebant cæperūt. Paucis ex Atheniēsi p̄sidio ibi p̄sentibus.
 Et mox ubi hæc gesta sūt: p̄fecto ex Athenis alio exercitu duce philocrate Eu
 demi filio cū tā omī ope oppugnarent: facta quadā iter ipsos p̄ditione se se dedi
 dere Atheniētibz: liberū illis arbitriū de se p̄mittētes. Atheniētes Melioz quos
 cūq; racti sūt puberes iteremerūt. Pueros ac foemias i seruitutē acceperūt: domū
 que asportarūt: locū ipi incoluerūt: missis eo postmōm quingentis colonis

**ATHVCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI BELLI PELOPONNENSIA
 CI LIBER SEXTVS.**

E Adem hyeme Atheniētes decreuere rursus i Siciliā ma
 iori q̄ cū lachete & Eurymedonte apparatu trāsmitte
 re ad eā subigēdā si possent: ignari pleriq; & magnitudi
 nē isulæ & multitudis icolentiū: tū græcoz tū barba
 roz: ac se suscipere bellū haud multo minus quodam
 mō q̄ illd erat aduersus Pelopōnēses. Est. n. Sicilia am
 bitus nō ita multo minor q̄ octo diez circūnauigatōe
 onerariæ nauis: & cū tāta sit uiginti ferme stadioz iter
 capediē phibet ne sit cōtinēs. Incoluerūt aut eā ab ini
 tio atq; tenuerūt p̄multæ gētes: Quoz ferūtur antiquissimū i quadā dūtaxat insu
 læ pre hirātes Cyclopes atq; læstrygōes: Quoz ego neq; genus: neq; tūde uenerūt
 neq; quo abierit dicere hēo. Sufficiat & a Poetis memoratū est: & apd se q̄sq; de
 illis agnoscit. Post hos. Sicani pri demōstrāc̄ icoluisse: atq; ut ipi p̄dicāt oīum pri
 q̄ppe cū sint illius terræ idigenæ. sed ueritas arguit eos hiberos eē oriūdos a flu
 mie Sicano: qd ē i hiberia a liguis eiectos: & ab his tūc dictā Sicaniā insulā prius
 Trinacriā noiātā: q̄ adhuc loca isulæ ad occasū uergētia icolūt. Cæterz capro lio
 qdā troianoz dum fugiūt Achæos: nauibus i Siciliā apphuerūt. & collocatis
 Sedi bus in simibus Sicanoz uniuersi sunt Elymi appellati. Vrbes eoz: Eryx &
 Egesta. His acolæ accesserunt nō nulli phocēses: eoz qui e Troia tunc in li

Melii se atheniensibus de
 dunt

de Sicilia insula

Cyclopes
 Lestrygonel
 Sicam

Elymi

byam tēpestare delati primū: deinde ex libya in Siciliam transmiserunt. Siculi aut
 ex Italia ibi nāq; habitauere fugientes Opicos in eandē insulam traiecerunt: ut
 & credibile est & fama fertur ratibus obseruato cū uetus posuisset: freto forte
 & aliter transuecti. Et sane adhuc extant i Italia Siculi: ipsaq; regio ab italo quo
 dam Archadū Rege hoc habente nomē sic est cognominata. Hi magno cū exer
 citu in Siciliam trāseuntes uictis plio sicanis: & in partes quæ meridiē occasūq;
 spectant remissis fecerūt: ut pro Sicania Sicilia uocaretur: & eius optima quæq;
 loca incoluerunt: anis ex quo trāsierunt prope trecentis ante græcorum in Sici
 liam aduentum: & nunc quoq; mediterranea eius atq; ad Aquilonem uergentia
 optinent phocēses: præterea per eandem passim habitauerūt occupatis ad ma
 re promōtoris: & paruis circa insulis negociandi cum Siculis gratia. At postq;
 permulti græcoz illuc cū nauibus traiecerunt omīssa nauigatione: Motyā Solo
 entem & panormū finitima Elymis oppida: sedibus ibi positis icoluerunt: freti
 cum Elymoz societate: tum quia exiguo illinc in Carthaginem traiectu Sicilia
 distat: tot igitur numero barbari: atq; in hunc mōm habitauere Siciliam. Græco
 rum aut primi Chalcidenses ex Euboiā transeuntes cum Theocle illius deducto
 re Colonia Naxum incoluerunt: & Aram Apollinis Archegeti quæ nunc extra
 Urbem uisitur extruxerunt. Vbi quoniens e Sicilia soluunt oracula petitori pri
 mum sacrificant. In sequente anno Archias ab hercule oriundus e Corintho Si
 racusas incoluit: expulsis prius ex insula Siculis intra quā insulam nondum ma
 ri circūfluam sita est Vrbs. Nam ea quæ extra insulam est diu post addito muro
 facta est: populo frequens. Vez Theocles atq; Chalcidenses e Naxo p̄fecti: septi
 mo post in habitatas Syracusas anno leontinos eiectis Siculis incolunt: & de hic
 Catinam cum ipsi Catinenses Euarchum fecissent coloniæ auctorem. Per idem
 tempus & lampis coloniam deducens e Megaris in Siciliā uēit: & super flumē
 Pantagum loco quodam cui nomen est Trogilum incolas collocauit: & illinc
 postea digressus cum aliquantulo tempore apud Leontinos: una cum Chalcidē
 sibus rem. p. administrasset ab eisdem exactus est: collocatisq; in Thapso incolis
 cum uita decessisset: ceteri e Thapso migrauerunt: & Hyblone Rege Siculo qui
 regionem prodiderat: duce. Megareas icoluerūt qui Hyblæi sunt dicti: & post du
 centos ac quadraginta quinq; annos q̄ habitare cepisset a Gelone Syracusanoz
 Rege: ex Vrbe & agro expulsū sunt. Sed antea q̄ expellerentur centum postq; illic
 habitare ceperant annis. Melinūtem misso illuc Pammilo condiderunt. Is e Me
 garibus ipsoz metropoli superueniens pariter habitauit. Gelam aut Antiphe
 mus e Rhodo & Entimus e creta: suam uterq; coloniam ducentes: pariter condi
 derūt ano q̄dragesimo qnto post Syracusas habitari ceptas: iposito a flumē Gela
 urbi noiē: cū locus ubi nūc urbs sita est: quicq; munitus a tea muro erat. Lindū uo
 catur: uiribus doricis huic Ciuitati ipositis. Annoq; ppe cētesimo Octaao a suæ
 Urbis initio: Gelo Agragātē incoluerūt. Urbē a fluuio Agragātē appellātes: dele
 ctis sibi auctoribus Aristono & Pystilo: datis quoq; suis legibus. Zacla uero inter
 iniria a latrōibus e Cumis quæ ē i opica Chalcidica Urbis p̄fectis hīrata ē. Sed po
 stea coiter a multitudie quæ a chalcide atq; a cætera Euboiā quæ i eā regionē su
 puēr: cuius colōiæ deductores extirere Perieres atq; Cratæmenes: alter e Cumis:
 alter e Chalcide. Vocaf aut prius ea Urbē a Siculis Zacla a specie falcis. Si q;
 dē falcē Siculo Zaclā appellant. Isdem postmodū a Samiis eiecti sunt: & aliis q̄bus
 dam ionibus: qui medos fugientes ad Siciliam appulerunt. Nec ita multo post
 Anaxilas Rheginoz tyrānus: exterminatis Samiis Urbē p̄miscuis hominibus

Siculi
 Opici
 Italia unde dicti

Naxus

Syracuse

Leontini
 Catina

Pantagium fl.

Thapsus
 Hyblon

Gela

Agragas

Zacla. Urbem
 de dicta

Anaxilas

frequentē reddidit: & a sua quondam patria Messenam appellauit. Hēmera quoque & Zanclanis habitata ē: deductis ab Euclyde Simo & Sacone: in quā coloniam uenerunt plurimi Chalcidenles cū quibus habitauerunt: & Syracusani exules a contraria factione superati qui Myletadæ nominantur. Atq; apud hos optinuit uox quædam inter Chalcidicam & doricam media: sed leges Chalcidenles optinuerunt. Acræ autē & Calmenæ a Syracusanis sunt inhabitatæ. Acræ quidem septuaginta annis post Syracusas: Calmenæ uero circiter Viginti annos post Acras: & prius ferme Centum a Triginta quinque annos a conditis Syracusis Camarina: per ipsos Syracusanos: auctoris colōiæ dafcone & Menecole: electorūque aliquāto post Camarinæos ob defectionē Syracusanis. Mox Hippocrates Gelæ tyrānus accepit pro redemptione Syracusanorū quos habebat captiuos: atq; ipse effectus coloniarū deductor: eos in terra Camarina collocauit: & cū rursus a Gelone sedibus amoti fuissent: tertio sūt ab eodem Gelone collocati. Tot igitur gentes partim græcæ partim barbaræ incoluere Siciliam: quæ cum tanta esset Atheniensis eā sibi inuadendam putauerūt: cupiditate proculdubio totius insulæ potiūdæ: sed uoluntate quoq; honeste ferēdi auxiliū Chalcidēsis suis cognatis ac pristinis sociis: præcipueq; Egestanis quoq; legati aderant: a quibus inducti sunt: ut illuc tenderent: enixe flagitantibus opem: quippe Selinutiis ob quædam sponsalia & controuersiam de Agro: finitimis suis bellū intulerant. Illi accitis Syracusanis sociis bello eos prohibebat terra & mari. Itaq; Egestani re petita memoria societatis sibi cum lachete initæ: & superioris belli leontinorū: obsecrabant Atheniensis ut se missa Classe tutarentur: cum alia permulta alle gantes: tum uero q̄ caput erat Syracusanos si impune ferēt: ut expellerent leontinos: mox cæteris quoq; sociis profligatis: omnē Siciliam ad suum imperium redacturos. Vnde periculum foret ne quando dores magna cum manu ppter cognationem doribus Pelopōnesibus: a quibus ipsi in colonias missi essent: auxiliū euntes una destruerent Atheniensium potentiam: eoq; prudentium esse cū reliquis adhuc sociis obuiam ire Syracusanis: se præsertim collocaturis satis pecuniæ ad bellū. Quæ & i contionibus: & i colloquiis sæpenumero dicētes Egestanos cum audirent: Atheniensis decreuerunt primum mittendos Egestam legatos ad explorandā: tum pecuniam si tanta foret quanta iactabatur: & in æra rro & in templis: tum rem bellicam: ac Selinuntiorū quoq; ut quæ illic esset conditio referent. & legati quidem Atheniensium i Siciliam missi sunt. Lacedæmonii autem eadem hyeme cum sociis propter Corinthios armati: Agrum Argiuum ingressi sunt: eūque non magna ex parte populati: frumenta & aliquot bouū paria asportarunt. & Argiuorū exulibus in Orneas transcriptis: atq; illic paucis e reliquo exercitu relictis initisq; foederibus: ad certum tempus intra qd Orneatæ atq; Argiui se inuicem non lederent dum cum exercitu redire. Nec ita multo post Atheniensis triginta nauibus: sexcenti armati cum uenissent: & Argiuorum omnis populus qui per ætatem ferre arma poterat: cum illis egressi unum diem Orneas oppugnauerunt: noctu his procul castra habentibus ii qui intra Urbem erāt profugere. Quod ubi sensere postero die Argiui Orneas diruerūt: reuersiq; sunt domum: & mox item Atheniensis. Iidem apud Methonem quæ finitima Macedoniæ est assumptis ex ora maritima tum suis: tum Macedonibus: qui apud ipsos exulabant equitibus terrā Perdiccæ infestabat. Vegē lacedæmonii missis ad Chalcidenles qui sunt in Thracia iubebant eos Perdiccæ adesse i bello. Quod illi facere recusarunt quibus induciæ cum Atheniensibus erant.

Camarina

Hinc Vergilius pulcherrime m. 3. & suis m. 3. concessa moueri appar. & camarina procul

Dores

Methone

decē dierū. Et hyems exiit ac Decimus sextus annus huius belli qd Thucydides cōscripsit. In sequenti ætate i eunte statū uere Atheniēsiū legati e Sicilia rediere: & cū iis Egestai: ferētes sexaginta Talēra nō signati argēti: tāq; mēstruū stipēdiū sexaginta nauū: q̄ ut mitterēt erāt oraturi. Atheniēses aduocata cōtiōe auditisq; & Egestais & suis legatis cū alia dicētib; ad p̄suadēdū apposita: tū uero de pecunia mētiētibus tāq; parata & multa: tū apud tēpla: tū apd Aerariū: decreuerūt sexaginta naues i Sicilia eē mitterēdas: cū ducibus sūma potestate p̄ditis: Alcibiade Clinia: Nicia Nicerati: Lamacho Xenophanis filio: q̄ opē qdē Egestais ferēt cōtra Selinutiis. Leōtinos autē si qd p̄pere i bello cōtingeret oēs i sua sede collocarēt: atq; alia trāfigerēt apud Sicilia: ut maxie expedire rei. p. suæ cognoscerēt. Quito post hæc die cōtio rursus aduocat: quæ admodū oporteret hāc classem q̄ celerime fieri: decēq; si qua re ducibus ad p̄fectionē opus eēt. Nicias q̄ i uitis suæ erat delectus: haud recte Ciuitatē decreuisse existimās: sed exigua de cā & specie decori omnem Sicilia opus arduū affectasse: procedens: Atheniensis a proposito reuocare uoluit: hunc modum de hortatus.

Oratio Nicia apud Atheniensis

Hæc qdē cōtio ob nostrā classem istruēdā coacta ē: p̄ inde ac si i Sicilia nauigare oporteat: mihi autē uidet de hoc ipso quoq; cōsiderari oportere: utrū satius sit mittere classem nec ne: nec ita breui cōsultatione de rebus arduis credēdo uiris alienigenis bellū sūmere: quod ad nos nihil p̄tineat. Egdem qd ad me attinet ego ex hac re honore afficior: & meo ipius corpori minime oium timeo. Sed cū existimē bonū Ciue eē cū eū q̄ & corpori & fortunis suis p̄spicit: tū eū multo magis qui uult sua opera rem. p. p̄perā esse. Ego sicuti superiori ipse nūq̄ ampliā dæ dignitatis gratia dixi secus atq; sc̄tiebā: ita nunc q̄ optia eē sentio dicā. Qui si suadeā uobis ea q̄ assūt tuēda nec iis q̄ certa sūt p̄ icerta periclitādū: infirma qdē apud affectus uestros fuerit oratio mea. Quod at neq; tēpestiua ē properatio uestra: neq; facilia sūt ad optinēdū ea ad q̄ cōtenditis hoc planū faciā. Et .n. arbitror uos illuc traiciendo cū multos hic hostes relinquantis: cupe ut plures etiā huc hostes cōtrahatis. Et inopinamini apd illos foedera q̄ nobiscū inierūt aliqd forsā firmitatis hitura. Illa uero q̄sc̄centibus nobis erūt foedera dū taxat noie. Sic. n. qdam e nostris atq; ex aduersariis re trāfererūt. Sicubi at exercitus noster plus cū cladis accipiat sine mora māus hostilis igruct nobis primū quia nobiscū pacti sunt non uolūtate: sed iniquitate fortunæ & necessitate ac maiore q̄ nos turpitudine. Deide q̄ p̄ hæc foedera cōplures cōtentiōis habuimus. Super hæc sūt qui has pactiones ne utiq; admiserūt: neq; ii ualidissimi & eorū alii p̄fessi hostes: alii quia Lacedæmonii p̄pter decem dieꝝ foedera quiescūt ad huc: & ipsi ab iuadendo cohibent: qui forsitā si nostras copias bifariā diuisas esse: acceperit: id quod nūc facere festinamus nos p̄sus adorirent: & quidem una cū Siciliensibus quos iā pridem putāt opere p̄ciū esse excire i societatem. Ex quo aduertere debemus qualia sūt hæc: neq; supra modū Ciuitatem indisc̄tmen adducere: & alienū iperū affectare: priusq̄ id quod habemus stabilerimus. Quod si & Chalcidenles qui sūt i Thracia tot annos nobis rebelles ipotestatem nondū redacti: & incōtinente alii nō nulli ut fertur male pacati sūt: nos Egestanis etiā sociis tanq̄ lætis propere succurrimus: & a quibus quod olim defecerūt a nobis iniuriā accepimus: eos ne etiā ab iniuriā uindicabimus?

m i

Annus . 17 .

Alcibiades

Nicias.

Lamachus.

& si hos uincendo retinebimus: illis certe quod pcul absunt q; per multi sũt
ægre imperabimus. Amentia igitur sit eos inuadere quos neq; uictor quis i offi
cio teneat: & nisi te feliciter gesta: nequeat æque ac prius adoriri. Sicilientes mi
hi uidetur ut nunc se res habent: & si imperio potiantur Syracusani minus i fe
sti in nos fore: quo nomine præcipue terrorem nobis incuriunt Egestani. Nam
& si forte nunc illi ueniant cumæti gratificandi Lacedæmonis gratia: certe cre
dibile non est eosdem pro alieno imperio cõtra alterius imperium militaturos:
cum ipsi imperium habeant. Quoniam quo ipsi modo cum Peloponnesibus
nostrum imperium euertissent eodem credere debent suum ab eisdem euersum
iri. Porro græci qui illic sunt primum nos magnopere extimescent: si illuc non
transierimus. Dehinc etiã si ostentatis per nos copiis paulo post disceserimus.
Quod si quid detrimenti acceperimus continuo per cõtemptũ nostri cum aliis
hinc græcis nos adorirentur. Cum sciamus ut quæq; remotissima sũt ita eẽ ma
xime admirabilia: & ut maxime experta sunt: ita minimum dignitatis præ se fer
re: id quod nunc uobis Athenienses erga Lacedæmonios ergaq; socios usu ue
nit. Qui quoniam præter opinionem circa ea quæ metuebatis antea superiores
extitistis: nam pre cõtemptu illorum Sicilia affectatis. Neq; uero oportet ad for
tunam aduersariorum extollere animos: sed animos ipsos cohibendo confidere:
sentireq; nihil aliud Lacedæmonios speculari propter ignominiam acceptam:
quam quo pacto uel nunc quoq; si possunt decipiendo uos emendent turpitudi
nem suam: idq; tanto magis quanto maiore & amore & studio gloriam uirtutis
amplectuntur. Itaq; non de Egestanis in Sicilia uiris barbaris est nobis certame
si sapiamus: sed ut rem publicam nostræ Ciuitatis ab insidiis uolentium inducere
litatum paucorum cito tueamur: debrães memoria tenere nos recens ab inge
ti morbo ac bello paululum quiddam laxamenti accepisse. Vt æquum sit. no
augeri numero & pecuniarum & hoium: & hæc p nobis ipsis. hic ipedi non p
ris desertoribus istis auxilia oblatribus: qbus & pulchre mētiri uilẽ e: & uic
norum periculo. cum nihil ipsi nisi uerba tantum impendant: aut merita gra
tiam nobis habere rebus prospere euntibus: aut si quid secus accidat amicos se
cum in perniciem trahere. Quod si quis ad hanc prefecturam Libens delectus
hortatur uos ad nauigandum suarum tantum rerum rationem habens: præser
tim junior q̄ ut imperio fungatur quæ sit admirabilior in apparatu equorum
quos alit ex multis quos habet prouentibus quoq; magistratum hunc lucrifaci
at: nec huic quidem concedere debitis ut priuatim iplendeat periculo Ciuita
tis: sed existimare ab huiuscemodi hominibus res quidem publicas ledi priuatas
autem profligari. Præterea hoc negotium grãde esse: nec de quo adolescentulis
consultare quodq; repente temerare debeat. Cui uero nunc hic assidentes ab ip
so corrogatos cum uideam timeo: & ob id e diuerso seniores hortor: ne eos pu
deat si ab aliquo istorum admoũeantur nisi bellũm suaserint: ne ignaui esse ne
ue quod ipsorum uitium est absentium prauis amatores esse uideantur: cum
sciatis affectatiõĩ p̄q̄ raro prospere euenire: circũspectiõĩ plerumq; & de priã
piculo ppulsando in qd̄ deducta est quodq; maius superioribus e itez: creare du
ces ac decernere. Sicilientes quantũ ad nos prinet: qbus nũc sinibus utũf nõ ab
uti nec loico sinu si q̄s terrã legat: neq; Siciliẽsi si q̄s aliũ teneat: luãq; p se colen
tes utilitati uacare. Egestanis aut seperatim respondendum: quando quidem, si
ne Atheniẽsibus a principio bellũm cũ Selinũtiis cõtraxerũt: ut id ipsi p se dissoluãt.
Nec post hac societatem quẽadmodũ consueuimus faciamus q̄ calamitosi qdẽ

Alcibiadem mordet.

pulcherrim
solite

subsidium ferimus: ipsi uero desiderantes subsidium non inuenimus. Tu quoq;
Questor si & te dignum ducis gerere curam Ciuitatis: & bonus Ciuis existere
de integro consulto Atheniẽs de his: & ad suffragia reuocato: dum scias si ue
ris legem dissoluere: rogandis iterũ snis non in cursurum te crimen esse i ta
ta frequẽtia testium: sed eũ Ciuitatis male consultæ medicũ esse: hoc est recte i
cipiendo quisquis de illa cum sit illius priã optime: aut certe uolens nihil male
meruit. Hæc Nicias post hunc processere alii subinde Athenienses: quoq; pleriq;
q; ad sumendã expeditionẽ hortabantur: nec reuocanda quæ decreta essent nõ
nulla dehortabantur. Omnium aut acerrime urgebat ad ineundam expeditio
nem Alcibiades Cliniaẽ filius audis repugnandi Niciaẽ cui erat inestus: cũ ob
alia circa rei. p. administratione & q̄ sui mentione iuidiose ille fecisset: tũ præ
cipue q̄ imperator esse cuperet: sperans se Sicilia pariter atq; Charthaginẽ ipo
testatem redacturum: ac priuatim se si rem prospere gereret pecunia simul & glo
ria actũ iri. Nam cum esset apud Ciuitates in honore ambitiosus q̄ pro modo
facultatum uiuebat circa alimenta equoq; aliosq; sumptus: id quod postmodũ
nõ ex minima parte Ciuitatem Atheniẽsiũ euertit. Multi enim cũ intuerentur
eius supra modum in cultu uictuq; Lautitiam: & quibuscũq; uersabatur in re
bus spiritus magnitudinẽ tanq̄ tyrãnidẽ affectantis hostes ei extiterunt: & licet
publicæ res bellicas preclarissime administraret: singuli tamen priuatim studiis
eius insensũ: & alius alium cõmendantes non diu post Ciuitatem seduxerũt. Hic
itaq; procedẽs Athenienses hunc in modũ cohortatus est.

Dixit nicias

Oratio Alcibiadis apud Athenienses

Imperatorem esse me Athenienses magisq; alium quenq; decet. Hinc
enim exhordiri necesse habeo cum me Nicias pupugerit & dignum
arbitror. Nam pp quæ inter hoies celebror ea asserũt cũ meis maiori
bus ac mihi ipsi gloria tum uero patriæ emolumentũ: Quippe meo hoc splendore
uitæ apud Olympiã spectatores greci ualidiorẽ suis uiribus nostram Ciuita
tem existimant: quã prius debellatã esse credebãt: q̄ ego illuc cũ septẽ curribus
adii: cum quot priuatas atea nemo q̄q; uictor extiti & secũdus & quartus ac ce
tera q̄ ad assequendã uictoriã faciũt pparauĩ q̄ iure honorifica sunt queq; dũ fiũt
asserũt etiã potẽtiã opinionẽ. Hæc magnificentia opa aliaue qbus i Ciuitate cele
bror natura sũt illa qdẽ Conciuibus iuidiosa: apd̄ hospites uero exterosq; potẽ
tia specimẽ. Neq; uero incõmodũ e hoc hõminis propositũ quisq; suis sumpti
bus nõ de se ipso tantũ: sed et de sua patria bene meretur. Neq; i probũ de se ali
quẽ sentientem: nolle esse cæteris parem: quia neq; infelix ullum hẽt calamitatis
sua: socium: sed quẽadmodum calamitosi sumus ab aliis cõtemnimur: ita dũ su
mus felices feramur ab eisdẽ q̄ le contẽnamus: parẽ uicẽ dũ erũt parem adepti
statũ si uolent repẽsuris. Nec me fugit huius generis hoies & quicunq; alia di
gnitate præcellunt inuisos fuisse maxime quod paribus: sed non nihil alii quo
q; cũ quibus una uixerunt: id tamen suo dum taxat æuo eosdẽ id p̄speritati re
liquisse: ut multi se horum cognatos eẽ: & non nulli q non essent gloriarentur
quidẽ ex eadẽ priã: unde illi ortũ duxissent. p̄fecto non tanq̄ alieni atq; factoro
si: sed tanq̄ depopularibus suis ac de priã benemeriti. Quorũ ego æmulus & ob
ista priuatim illustri aduertite si quo alio Ciuẽ deterius in re. p. uerfor. Etenĩ
maxima quaq; Peloponnesi potentia per me contracta sine uestro magno aut
m ii

periculo aut lūptu cōpulsū Lacedæmonios uno die apud Mantinea de oī statu suo dimicare. Quo ex prælio licet victores disceserit: tamen ne nūc quidē satis audaciæ habēt. Et hæc mea adolescentia meaq; iscitia quæ p̄ter naturā uidebarur posse contra potētiā Peloponnēsiū efficit apposite loquendo: atq; fidē uictoriæ faciēdo persuasit: ut neq; nūc de hac ætate pertimescāt. Vege quādiā p̄ hāc auctoritatē in ætate itegrā adolesco: & Nicias rem. p. bene gerere uidetur: ut imini utroq; prout comodius ē: neq; profectōne in Siciliam reuocandā putetis: tanq; aduersus multas gētes futurā. Nāq; urbes illic sunt p̄miscuis hominibus frequentes facileq; ad status mutādos atq; uariādos: neq; q̄sp̄iā illis tāq; p̄ priā aut p̄ iis quæ ad corpus suū pertinet arma sūmit neq; cōsuetos loci apparatus. Et unusq; q̄ q̄ opinatur se aut per suā suæ quæ dicit: aut seditōne orta si se frustret spes cū aliquo peculatu solū eē uersurum ad hoc ipsū se accingit. Ex quo uerisimile est huiusmodi turbam neq; uno aīo uerba orantis exauditur: neq; coiter ad res agendas se collocaturā. Quæ si quid ad uoluptatē referat eo se festinatē cōfert: p̄sertim si quæadmodū audimus seditōne laborauerit: neq; i bello armati sint: neq; tot numero quot fama ferūtur: cū ne alios quidē grægos tot fuisse cōperitū sit: quot suos eē illorum quicq; iactabant. sed q̄ maxime i augēdo numero solita sit græcia mētiri: sere hoc bello ostēdit: i quo uix satis fuit armata. Tales igitur ibi res quantum sentio ex iis quæ auditi atq; adeo faciliores erūt. Nam et barbaros multos nobis cū habebimus q̄ Syracusanis sibi inuisis una isferrēt bellum: neq; ista erūt impedimento negotiis nostris si recte cōsuleritis. Si qdē nostri p̄genitores cum eisdem quos nunc aiunt esse hostes qui certe nos nauigare p̄mittūt: set præterea Medū hostē haberēt hoc imperium cōparauerūt nullo alio: nisi q̄ magnitudine classis pollebant: nec aliam obrem Peloponnēsē & si p̄pōtentes sint: magis desperauerunt nos debellare posse. Nam q̄ i terram nostram ingrediantur id uero etiā si nauigare sup̄sedeamus facere possūt: classe nobis obesse non possūt: quoniā reliquū nostrarū nauium par illis est. Itaq; eos aliquid dicere credibile est: aut q̄ ire nos piget: aut q̄ tergiuersamur ferre locis qui illic sunt opem quam ferre debemus: cum id nos facturos illis iureiurando p̄miserimus: non autem pretendere contra eos: q̄ nec ipsi nobis tulerint opem. Neq; enim nos illis iccirco p̄sidium ibi præstamus ut idē uicissim hic ipsi nobis p̄stet: sed ut hostibus illis nostris infesti phibeāt eosdem huc contra nos uenire. Atq; hunc i mōm iperitū parauimus et nos et quicq; alii rege potiti sūt ipigre succurredo semper a quibus iplorabamur: siue barbaris siue græcis. Nā si sup̄sedeamus opitulari aut inter genera hominū quibusnam opitulari oporteat delectū habeamus: paululū quiddam imperii per hoc acquirētes ipso imperio magis hac ipsa re periclitabimur. Eū. n. qui præualer nō mō suadētē arces sed et p̄occupes ne quando iuadat. Neq; uero nobis licet ærariū repelere usq; dū imperare uoluerimus: sed necesse est quoniā iperitū hēmus aliis insidias tendere: alios insidari non sinere: quia i discrimen adducimur: cū illi ab aliis subigātur nisi ipsi aliis impere nos. Neq; eadem de causā nobis hēnda est rō quietis ac cæteris: nisi i eadem i quæ illi studia incubamus. Considerātes magis hic a nobis p̄ficisci nauigantes illuc tendamus: ut et aīos p̄sternamus Peloponnēsīū: si p̄ cōtēptū ipsoꝝ i Siciliā traicere uidebitur: non gaudentes huius quiete tēporis: et rebus illic bene gerēdis totius græciæ ut credibile ē iperitū nasciscemur: aut certe q̄ i nostrā p̄ter et locioꝝ rem sit malo afficiemus Syracusanos. sine noxa aut et manēdi siquid p̄ficiemus et abeūdi facultatē naues præstabit. Nam penes nos arbitriū erit et

90
VI
omniū Siciliensīū. Neq; uero uos Niciæ inepta & ad seditōne cōcitandā p̄tinēs a iunioribus ad seniores traducat oratio: sed pulchro istituto & maiore nostrorū exēplo: apud quos iuuenes cū senibus cōsultantes rē Atheniensē i hunc statum extulerūt. Quē statū nūc eadē ratione uos p̄ferre experiamini: existimātes iuuentutē senectutēq; nihil alterā sine altera ualere: simulq; & ibecillū & mediocre: & quod plane absolutū ē maxime pollere: cū sint p̄miscua: ac Ciuitatē si sit i otio in se ac p̄ se ipsā cōteri: more aliā rerū & omnē apud nos disciplinā consensescere: & per certamā assidue p̄ficere experimēto: & tutādī sciam se nō loquēdo: sed operibus potius assuelcēdo cōparari. Ad sumā sic sentio Ciuitatē negotiōlā in otīū mutata: cōfesti meo iudicio destrui: ac tutissimos iter oēs degere eos hoies: q̄ p̄sentibus moribus ac legibus et si minus bona sint utentes: eodem tenore re. p. administrant. Hæc Alcibiade locuto Egestanisq; ac Leōtinorū exulibus q̄ p̄cessere p̄cātib; & admonēdi iustitādī supplicātib;: ut tibi ferrēt auxiliū Atheniēsēs: multo studiosius q̄ antea expeditionē ire staruebāt. Quos Nicias aiaduertens nihil lane reuocatos eē sua ratiōe: sed fortasse reuocato iri si magnū ingētēq; apparatū p̄ciperet: rursus p̄cedēs hūc i modū apud eosdē locutus est.

Oratio Niciæ apud Atheniēsēs

Quoniā uos ad hāc militiā obeūdā Atheniēsēs prorsus aiadueros ui deo: opep̄tū est cōsiderare quæadmodū hoc exeq; uelimus. Ego quæ in p̄sentia: mihi i mētē ueniūt indicabo. Etenim aduersus Ciuitates quātū audiēdo didici magnas ituri sumus: ne aliā alii optēperantes: neq; tales q̄ aut status mutationē desiderēt: illi oprabile quæ uiolēta e seruitute in faciliore condictionē trāfret: aut uerisimiliter seruitū nostrū sint cū sua libertate cōmutaturā: itēq; aduersus p̄multas: ut in una insula græcas Ciuitates. Nam p̄ter Naxū & Catinā quas pp̄ Leontinorū cognationē spero ad nos cōcessuras: aliæ sūt numero septē Ciuitates omnibus rebus instructæ: q̄bus noster exercitus eodēq; mō & p̄cipue illæ aduersus quas tendimus Selynis & Syracusæ: Vbi p̄ter q̄ multū sūt & armati & sagittariū & iaculatores: ubi quoq; permultū ē nauū ac multitudinis ad illas implēdas: sup̄peditate pecūia uel priuata uel q̄ in tēplis est. Nā p̄ter hanc q̄ Selinūtiis etiā est: tributa quoq; Syracusanis pendūtur a barbaris q̄busdā. Et quo nobis p̄cipue p̄stant equorū copia p̄diti sunt: nec aduestitio frumēto utūtur: sed uernaculo. aduersus hāc itaq; potētiā opus ē nō classe mō & imbecilli exercitus: sed ut peditatus quoq; multus una traiciat: si quid dignū cogitatis agere uolumus: nec eq̄ratu hostiū arceri a terra: p̄serti si metu nostrī cōspicerēt inter se Ciuitates: & nihil nobis inuicē p̄stet ulli alii ex amicis: p̄ter q̄ Egestā quo pacto eq̄ratu ire sistemus. Deforme ē aut reiectos nos abire: aut incōsulte prius rē aggressos: itēq; postea accerfi. Satius q̄ iam nūc cū iusto apparatu i hostē cōtendere: gnaros & longe nos a domo nauigaturos: nec equo i loco castra habituros: nec p̄ aliqua subditōꝝ nostrorū loca transituros. Vnde facile ire liceat ad sumēda q̄ opus fuerit ex terra amicorū: sed omne iter emensuros p̄ iperitū alienū: ut uix illinc quattuor hibernis mensibus pueniat nuntius. Qua propter mihi uidetur debere uos ducere magnā uim armatorū: tū nostratū tū sociorū: tum subditōꝝ: & si quem ex Peloponnēso possumus: aut suadendo aut mercede iducere: ad hæc sagittarios multos & fūditores: ut hostili Eq̄ratu obstitat. p̄terea abudare nauibus quæ ad subuehenda necessaria facile sup̄peditēt:

onerariisq; quæ rē frumētariā hinc portēt: Triticū & Ordeū p̄toridū: ac pistores
quoz pars molere cogatur: ut sicubi dephendamur nauigare phibiti: hēat exer
citus necessaria: cuius et p̄pter multitudinē: nec tota urbs una erit capax: deniq;
cætera oīa qd̄ fieri potest p̄parare: neq; extraneis iniri & i primis pecuniā huic q
plurimā ferre. Nā quæ ab Egēstans p̄dicat: illic i p̄mptu eē: eā putate uerbo ma
xime eē i p̄mptu. Etenim si p̄ficilcamur hic non mō iustis armis iustoz exerci
tu p̄ter Egēstanoz militū manum: sed etiā rebus oībus p̄apollentes: sic quoq;
uix ualidi satis erimus ad hos p̄tegēdos illos superādos: cū debeat Ciuitas cōsy
derare nos pergere ap̄d peregrinos apudq; hostes hitarū: & quo primū die i Sici
liā appulerimus: eodē protinus oportere capere terrā: aut si hoc deficiamus pro
certo hēre oīa nobis hostilia fore. Quod ego extimescēs atq; intelligens: debere
nos et atq; et bene cōsultare: ac multo magis foelices eē qd̄ arduū est: cum simus
hoīes: uolo p̄ficisci q̄ minimū memet fortunæ committēs opo r̄tunūq; rebus i
struētus ac munitus. Hæc. n. reor & cunctæ Ciuitati tutissima fore: & nobis ipe
ratoribus salutaria. Quod si cui uidef secus huic ego magistratū cedo. Hæc Ni
cias iquit ratus se aut mole negotioꝝ Atheniēsēs a sentētia reiecturū: aut si ex
peditionē ire cogeref tuto saltē hoc mō profectuz. At illi a cupiditate nauigā
di non deliterūt ne in difficultate qdā iustruēti apparatus: sed multo studiosi
us p̄perauerūt: ita penes Niciā cōtra ac uolebat uictoria stetit. Nā & ipe benefu
adere uisus ē: & res eo pacto futura admodū tuta Adde cupido nauigādi oībus
pariter incessit sensibus qd̄: tanq̄ aut redacturis i ditionē ea ad quæ p̄gerent: aut
magnas uitres si nihil aduersi cōtingeret adepturis. Florentibus aut ætate quod
auebant pegrinā terram subicere oculis ac uisere sibi: p̄mittētes se incolumē
fore: illi uero numerosæ multitudini ac militari p̄pter p̄sentē mercedē: & sp̄
āplandi i perii: unde ip̄s p̄petuū suppeteret stipēdiū. Ex quo pp̄ igētē pluriū cu
piditatē: si cui forte res minus placebat: is meruēs ne refragādo Ciuitati male sēti
re uideref filētū agebat. Tādē qdā Atheniēsēs adies Niciā hortatus ē iquies: nō
debere tergiuersari atq; cunctari sed i omniū cōspectu iā p̄ oloq; quānā sibi clas
sem uellet ab Atheniensibus decerni. Ille inuitus se qd̄ inquit cū collegis p̄ ortū
magis cōsultaturū: tamē quātū sibi uideref: nō paucioribus q̄ cētū Triremibus
nauigādū: & iis attricis quæcūq; uiderentur: qbus ip̄i Atheniēsēs armati portarē
tur: alias quoq; sociales accerendas: in quibus oībus tā Atheniensū q̄ sociorum
nō minus eēt: q̄ quicq; milia armatoꝝ: & plus etiā si posset: alias p̄terea copias: ex
formula: gnet sagittarios & illic & ex Creta funditoresq; ducēdos: & si qd̄ aliud
oportunū uideref p̄pararēt. Quibus auditis Athēiēsēs e uestigio sūmā iperato
ribus potestātē tribuerūt: tū circa numez copiaz: tū circa omne nauigādi rō
nē: p̄ ut eis maxime futuz ex usu rei Atheniēsēs uideref. Postq; hæc apparatus
effectus ē: & ad socios missū & apud eos recensiti Ciues. Iam enim se Ciuitas & a
morbo & ab assiduo bello recreauerat: aucto et numero tū iuētutis tū pecūiæ
pp̄ inducias. Ex quo facilis oīa sūt sūministrata. Et isti quidē iā i p̄cinctu erāt.
Verū interea quicūq; Lapidei Herme intra urbē erāt: Sūt aut Herme ex dome
stica cōsuetudine opus Quadrarū: & ii permultri tā in priuataz ædiū uestibulis
q̄ i sacraz: eadē nocte circūcisi sunt: ex maxima pte circa ora. Cuius rei auctores
nemo scit: & si magnis p̄ iudicio p̄politis p̄mis publice q̄rerent: decretūq; es
set ut si quod aliud quis admissū piaculū sciret ulro indicaret: nullo timore si
ue Ciuis: siue hospes: siue seruus: Plurisq; p̄ qualitate hoc factum existimabatur.
Quippe quod uidebatur esse & p̄fectionis augurium: & coniurationis de rebus

Nicias dixit.

Herme Quid.

21
VI
quādis: & dissoluendi status popularis. Indicatū tamē est p̄ incolas quosdā ac fa
mulos nihil quidē de Hermis: sed de aliis simulacris nō nihil iā pridē cōcisis ab
Adoleſcētibus p̄ puerilitatē ac temulētiā: simulq; de mysteris q̄ itra domos fe
de fierēt: quaz rex et Alcibiadē i simulabāt: admittētibus delationē: is p̄cipue
q̄ Alcibiadi erāt itens: quod ip̄s hic foret nō nihil ipedimēto: quomius popu
lo plane pessent: q̄ arbitrātes utiq; se primores futuros si hominē eiicerēt: rē ex
aggerabat uociferabaturq;: quasi ad euentū rē. p̄ptinerēt mysteria & Herma
ru Laceratio: colligentes ex studiis cætera uitæ sine ip̄o nihil hōge actū: neq; id
populare nefas eē. Ille in p̄sens indicia cōtra se resellebat: patus et si qd̄ eaz rex
admittisset iudicio stare: uel anteq; p̄ficisceref. iā. n. q̄ ad paratū spectabāt collata
erāt: & si qd̄ cōmississe cōuinceret: p̄cena dare: sin ablueref fūgi suo i peratorio
munere. obtestās ne de se abiente reciperēt crimia: sed iā si deliquisset morte mul
ctaret. prudentius. n. eē ne talis se criminis reū: priusq; causā cognoscerēt mitte
rent p̄ iperatore tāti exercitus: Veriti eius inimici ne si cōtendere i susterēt abali
enarent ab eo militū aios: ne ue plebs: q̄ illi obsequēbas relāguēsceret: q̄ p̄pter
hūc Argiui comites erāt expeditionis: & nō nulli ex Mantineis id fieri dehorta
ti sūt: sūmissis quoq; aliis Oratoribus ad p̄fectionē maturādā q̄ dixerūt: tunc
ille quidē nauigaret ne distineretur abirio: sed reuersos ad diē iudicio susteretur
uolētes atrociorē eū iuidia p̄mere: quā i absentē facilius cōsultari erāt reuocatū
ac coactū iudicio contēdere. Ita uisū ē Alcibiadē abire. Post hec medio iam æsta
tis discessū ē i Sicilia & pleriq; socioꝝ iteq; onerariis frumēta portantibus: atq;
aliis nauibus: & quicūq; p̄terea apparatus cōmitabatur: p̄ceptū prius uti ad Cor
cyrā p̄sto eēt: quo frequētes ad lapigiā p̄montoriū trāmitterēt Ionium mare.
Ipi aut Atheniēsēs & si qui aderāt socioꝝ ad Piræa descendentes prima stati au
rora ad dictā diem naues i pleuere: tāq; tūc uella facturi: cū quibus una descendit
omnis p̄pe dixerūt turba: q̄ i urbe erat tū Ciuiū: tū icolaz. hi domesticos illi ami
cos: alii cognatos alii filios suos: quicq; deducētes cū spe p̄iter ac lamentatione
ipe quidem tāq; lucratos. Lamentatiōe aut q̄ reputabāt nū quādo āplius aspe
cturi essent: qui i tā lōgiquā a patria nauigatiōem dimitterentur: & i p̄sentiaz q̄
mutuo se relicturi i piculo forent: tūc magis tristis cogitatio lubibat: q̄ cū nauig
andū esse censuisset: aspectu tamen p̄sentis potentiaz tā grādus exercitus fiducia
capiebāt. Quietā pegrini ac cætera multitudo ad Spectaculū prexit: tāq; dignū
uisū & opinioē maius. Hæc. n. classis utiq; unius græcæ urbis uiribus oīum ad il
lā diem prima exiit iustruētissima ac sūptuosissima. Enim uero classis q̄ cū pericle
missa est: i Epidaurū iremz: cū Agnone i Potidæa: fuit illa qd̄ero nō inferior nu
mero: cū nauiū tū armatoꝝ: quippe q̄ cōstitit & quattuor milibus Atheniensū
armatis: Trecentisq; eq̄tibz: Triremibus Centū: Lesbiorūq; atq; Chioꝝ qnqua
ginta: multo quoq; sociorum comitatu: sed breui cursu ac tenui apparatu. At
ista utq; diuturnā expeditionē erat itura: & ad utrūq; p̄ ut usū exigeret nauī
bus simul ac peditatu fuit iustruētissima: p̄ magno cōstitit: tū quando ex ædificata est
sūptibus & Trierarchoz & Ciuitatis: tū singulas Drachmas i singulos nautas
quotidie cōferrente re. p. & nauibus uelocibus uacuis sexaginta: & q̄ armatos
portaret q̄dragita: & hæc administris q̄ optimæ oīum erāt: qbus trierarchæ ue
hebātur cū thranitibus: qui lōgiores remos trahūt: quibus ab ip̄s Trierarchis
sup̄ publicā nauiaz mercedem alia cōtribuebatur. Præter ea alio sūptu i signiū
atq; ornamentoꝝ quibus utebātur p̄ciolis: uno quoq; i lōgissimū p̄parare: ut sua
nauis iter cæteras & cōcinitate p̄celleret & cursu. Et peditatus qui cū diligentia
delectus erat: & armatura corporis cultu iter se magnopere certabat. Accedebat

m iiii

insup hoc quoq; æmulatiōis quis cui pponeretur: ut potius esset ostentatio uirū atq; potetia apd cæteros græcos: q̄ i hostē apparatus. Si qs enim rōem iniret sūptuū Ciuitatis: & priuatoꝝ cuiusq; i se militis Ciuitatis quidē quos fecit: cum duces sua portantes misit: priuatorum autem uel quos quisq; in corporis cultum: uel quos trierarchus in nauem fecit: quosq; facturus erat: preter eos quos citra publicam mercedē credibile est plerōsq; fecisse in uaticum quod ad diurnā militiā pparabāt: pterq; ea quæ pmutadi gratia qs uel miles uel negotiator secū rulit: cōperiet p multa talēta fecisse & ex urbe uniuersa asportata. Neq; uero mius ob audaciæ miraculū: & cultus splēdorē: q̄ magnitudie classis celebrē extitit exercitus apud eos aduersū quos nauigabatur: p̄fertī tā pcul a domo ac maiori conatu atq; ipse pposita q̄ p uiribus. Vbi naues ipletæ sūt uiris ipolitaq; oia q̄ secū ferre debebāt: tuba silentiū idictum ē: tū legitima aꝛe pfectionē uota nūcuparūt nō p singulas naues: sed uniuersi p pconē: miscētesq; p omnē exercitū i aureis argētēisq; poculis p̄pinabāt uectores. ducesq; libabāt: uota simul faciente e terra Ciuiū: cætera turba: & si qs alius eis bēuolus aderat. Cū pæana cecidissent libaminaq; p̄gisset abierūt: & cū abinitio i specie cornu irēt iā certatim usq; ad Eginā cursū tenuerūt. Illic i Corcyra quo cætera māus sociōꝝ cogebat cōrederūt. At Syraculis & si sepe numero denūciabat aduersū se uēire classē: diu tamē nihil ē creditū: sed coacta cōtione orōnes hitæ sūt: alia ab iis qui aduetum Atheniēsis exercitus credebāt: alia ab iis q̄ nō credebant. Quoꝝ Hermocrates Hermonis filius procedens: tanq̄ plane scire se illa confisus: hunc in modum cohortando uerba fecit.

Oratio Hermocratis apud Syracusanos

Incredibilia Quidē quēadmodū alii nō nulli uidebor & ego forsītā apd uos dicere: classē cōtra nos utiq; uēire. Nec me p̄terit q̄ supra fide sūt: qui ea narrāt nūctiant ue: eos nō mō nō persuadere: ueq; et uiderē dementes. Sed nō deterritus iccirco desinā cui rei. p. periculū ip̄deat: q̄ per suatū habeo aliquid me exploratius asserre q̄ quemuis aliū. Atheniēses. n. i nos id. quod uāhemētē admiramini: cū igenti exercitu ueniūt: tū nauali tū pedestri p̄textu: quid Egestanōꝝ sociōꝝ ac Leontinos domū reducēdi: re autē uera Siciliæ auditate: & i primis urbis nostræ: existimantes si hac urbe potiant facile se cæteris potituros. Itaq; eis tanq̄ p̄pediem applicaturis cōsiderate quēadmodū ex p̄sentibus copiis pulcherrime resistamus. Nec uelitis cōtemnendo hostē ipre parati dephendi: nec rem nō credendo. oia ducere ommittenda. Quod si cui nō incredibilia uident hęc: is noli neq; audaciam eoz: neq; copias reformidet. Neq; enī magis lædere nos q̄ ledi a nobis poterūt: idq; q̄ magna cū Classe ueniunt non inutile nobis est: imo adeo utilius multoq; melius & erga alios Sicilienses: quippe qui metu illoꝝ malent a nobis stare: & q̄ siue superauerimus istos: siue infecto quod optāt negotio reiecerimus non enim uereor ne cōsequant quod expectāt: p̄clarissime nobiscū age: id quod ut mea fert opinio sperare debemus. Etenim paucis classibus seu græcoꝝ seu barbaroꝝ utiq; magis pcul a domo p̄fectis recte successit. Nā neq; numero sperāt urbana suburbanaq; turbam cōtra quam ueniūt: undiq; i unū se p̄ timore cōgregantem: & si penuria reꝝ necessariarū i alieno solo male re gerant: quanq̄ id defectu reꝝ cōrigat: tamen uictoria famam reliquit iis quibus arma itulerant insidiariq; fuerant: q̄ rōe isti ipi Atheniēses celebres facti sūt: cū Mediis tanq̄ cōtra Athenas isset plerūq; iniquitate

Nec me preterit.

Siculi
Sicilienses

E

Rumoribus stat
hominū sententiæ

Tantum nō

fortūæ male pugnaret. Cui simile quiddā nobis euentuꝝ nō est despondū. Quo magis & q̄ hic opus sūt ipigre p̄pemus: & ad Siculos mittēdo: tū alios firmiores reddamus: tū aliorum societatē amicitiaq; contrahere tenemus: neq; ad Siculos modo: ueq; ad cæteros quoq; Siciliēses mittēdo legatos ostēdāus cōe hoc piculū esse: neq; ad hos tātū sed et i Italiā: ut aut nob i bello socii sūt: aut ne recipiat Atheniēses: neq; eo solū sed chartaginē uel potius mihi uidef eē mitēdū. Nō. n. sic fide hoc erit apd illos: assiduo i metu agētes: nequādo aduersus urbē suā ueniant athēsiēs. Itaq; adhuc nūctiū fortasse se quoq; i discerie eē existimātes uolēt aut clā aut palam: aut alio quo pacto nob opitulari. Et certe possūt uel maxie oīum qui nūc reꝝ potiūf si uelit: q̄ppe q̄ plurimū auri argētēq; possideāt. Vnde & bellū & cætera recte pcedūt. Mittēdū p̄terea lacedæmōa ac corinthū oratū ut huc p̄pere mittat auxilia: & illic i Atheniēses bellū moueāt. Quodq; ego i primis oportunū arbitror: & si uos iā pridē desides minie acq̄scitis: tamē a me dicef p nos Siciliēses si libet uiuētos: sin mius plerōsq; nob cū deductis cūctis nauibus: cū duoz menliū cibariis occurēdū atheniēsiibus ad tarētū & ad lapigiā p̄montoriū: eisq; demōstrādū nō sibi de Sicilia prius fore certamē: sed de lōio mari trāseundo. Ex hoc scō nimig; eos maxiope deterrebis: & ad cogitādū et atq; et reuocabis p̄fertī q̄ e sociali terra obuia ut nrām tueāur p̄ficiscer. Excipiet. n. nos tarentū & ipis cū igēs pelagus sūt trāseūdū difficile ē oī classi itāto trāsitu seruare ordinem: nobis uero facile factū: ut breui spatio & ordie euetibus iuadere. Quod si ad acellerādū cursū exoneratis nauibus addēsarīsq; uēiet: idq; remigādo deffesos agrediētur: sin hoc nō placebit agere licebit nos subducere tarentū. Idē si cū exiguo cōmitatu q̄si ad nauale plū mare transierit: certe apd deserta loca penuria laborabūt. & aut manendo debellabunt: aut si abire conabunt cæteꝝ apparatū derelinq̄nt: & cū iexploratū habeāt: an a Ciuitatibus recipiant: sollicito tamē aio erūt. Eozq; ipse hac rōe adducor eos hic exclusos ne soluturos qdē eē a Corcyra: sed aut cōsultādo illic speculatoresq; mittēdo quor numero sumus & quo i loco i hyemis iportūitate extrahēdos: aut p̄culos iopiata re ap̄grediendo destituros. Eo quidē magis q̄ quātū ego audio pitissimus iter duces eoz iuitus accepit hoc munus libēter caturus: si mō qd a nobis p nrā dignitate ædāf. Prodeat de nobis rumor i maius ut certū hēo euasurus: nā & rumoribus stat hoīum sniæ: & magis terrorē icutit ut iuadere uolēti prior occurras: q̄ ut te repugnaturū significes cū se ille pari i discriminē sic fore existimet: id qd nūc atheniēsiibus usu ueniet: qui i nos tendūt p̄inde ac nō repugnaturus. Neq; imerito id sentiūt q̄ se iūcti lacedæmōiis bello nō uexauerimus. Idē si p̄ter opinionē suā audere nos uiderint magis ex ipa re iopiata terrebūt: q̄ quāta erit re uera nrā potētia. Credite itaq; mihi qd optimū ē: ut hoc qd dixi audeatis: sin mius: ut primo quoq; t̄pre quæ ad bellū p̄tinēt p̄paretis: hoc uobis i aiūm iducētes cōtēnere quidē hostē: a quo iuadaris. id uero ita demū declarari si scis ualeas: ipa uero scā declarare si iā tutissios apparatus cū metu cōpares: existimans hoc utilissimū fore: si tanq̄ periculo impendente facias: nā hostes cū classe ueniūt: atq; adeo iā aduertant: tantūq; nō assunt. Hęc herocrates. At i populo Syracusano magna iter se altercatio erat: aliis negatibus ullo mō uenire Atheniēses: nec uera eē q̄ Hermocrates diceret: alius et si uenirēt qd sibi facturi eēnt Atheniēses: dicētibus ut nō inuicem plura paterentur aliis cōtemnendo p̄sus rem in derisum cōuertētibus. Paucis oīo Hermocrati fidem habentibus: futurūque timentibus. Tunc Athenagoras qui primarius i populo erat. & ut illis temporibus Vir ad per suadēdam plebem appositissimus procedens huiuscemodi habuit orationem.

Oratio Athenagoræ apud Syracusanos

Quis quis negat Athenienses: si huc ueniant: dementes esse: & nobis obnoxios fore: is pfecto aut formidolosus est: aut de re. p. nō bene sentiens. Quod qui ad nos deterrendos nūtiat hōz non temeritatē demeror: sed insipientiā: nisi si patere se nō arbitrābatur. Et enim qui priuatim sibi aliquid timent ii captant Ciuitatem perterrefacere: ut publico metu suū occultēt. Et huc isti nūc rumores tendūt haud quā sua sponte confici: Sed ab hoibus q̄ temper talia moliūtur. Quod si uos recte cōsuleritis nō ex iis quæ isti nuntiant coniectādo ratiocinari debetis quid credibile sit: sed ex iis quæ perspicaces uiri & multarū regū expti: quales ego Athenienses reor agerent. Non est credibile hos relicti Pelopōnesibus & bello nondū illic plane finito: ad altez bellū nō inferius illo ultro uenire: quos ego arbitror putare bene secū agi: q̄ in se nos non tēdamus: tot Ciuitates atq; tam magnæ. Quinēt si ueniāt ut fertur ad eosdē debellandos Sicilia uel magis suffectura q̄ Pelopōnesum: quāto magis ad oia est instructior: imo adeo nrām ip̄am Ciuitatē ualidiorem esse hoc: qui nūc dicitur uenire exercitu: atq; et bis tanto: quippe cū nullus sequatur eq̄tatus qd̄ scio neq; hic suppeditaturus sit: nisi paucoz aliquot Egestanoz: & eoz numerus armatorū nequaquā nostro cōparandus. Arduū nāq; sit uel uacuis exercitu nauibus cursum huc tenere: ceteroz apparatus ferentibus quantū suppetere oportet: aduersus tantam Ciuitatē quæ certe exigua nō est: adeo quidē ab ista ego opinione dissentio: ut si Atheniēs Vrbe aliā tantā quātā sūt Syracusā coloniā suā nobis finitimā hēntes illic bellū mouerent: uix fieri posse rear quin p̄figarētur: ne dū nunc cū omis sit eis Sicilia hostis. Cōtinebūt .n. castris ex classe cōmunitis: atq; extabernaculis necessarioq; apparatus: nō laxē tendēt: ut pote a nostro equitatu exire phibiti. Prorsus ut ne terra quidē eos potituros credā adeo nrās q̄ illoz copias cēleo p̄stantiores. Quod itelligentes quēadmōm Atheniēs sua ip̄oz ut certū hēo cōseruant. Sed quidā ex hac Vrbe hoies: ea quæ neq; sūt: neq; fiūt dicitant: quos ego nō nunc primū deprehendi: sed olim huiuscemōi rumoribus: & nō nūq; malignioribus: iterdū ut factis uelle ip̄erite multitudini iniicere timorē: ut ipsi Ciuitatis potiātur ip̄erio: qd̄ sēpenumero conātes ne quādo cōsequā: uereor ne ue nos segnes anteq̄ opprimamur ab istis nō caueamus: & cum itelligamus hoc nō tamen obuiā eis eamus. His. n. de causis raro q̄scit nrā Ciuitas p̄ multis seditionibus agitata: p̄ multisq; certamibus: ac pluribus secū ipsa q̄ cū hostibus: non nūq; et tyrāni de iniquozq; domiatu: a quibus ego si uos seq̄ uoletis: ut ne qd̄ unq; caueas efficere: tēptabo tū p̄suadēdo plerosq; uestrū: tū eos qui ista machinānt p̄lectēdo nō mō dephensos. Arduū. n. fuerit dephendere: sed et ob ea q̄ & si non potuerūt tamē uoluerūt efficere. Aduersus. n. inimicū nō mō ex eis q̄ agit sumēda defensio: ueq; et ex iis q̄ cogitat p̄sumēda ē: quoniā nisi q̄s sibi p̄cauerit prior detrimētū accipiet. Nā sic mihi p̄cipue uideor istos Oligarchiā studētēs a maleficio reuocare: si eoz scā partim coarguā: partim caueā: partim doceā. Eni uero sēpe mecū cōsideraui qd̄ nā uob̄ uelitis adolefcētēs. Vtq; ne iā nūc ip̄ia optinere. Ad istuc legitimū nō ē. Nā lex iccirco lata ē ne uos geratis ip̄ia: q̄ nō potestis ea gerere nō ut cōtumeliā faceret uobis ad gerēda idoneis an nō ē pari iure cū ceteris. At istuc quo pacto iustum est eosdē homiēs non eisdē honoribus affici. Dicat aliquis popularem statum rem esse neque consultam neque æquabilem: sed qui locupletes sint eosdē optimos esse ad præclarissime ip̄erādum. Ego ue-

Nota .1

ro primū respondeo popularis status noie intelligi omēm Ciuitatē: paucoz ue ro partē Ciuitatis. Deinde custodes quidem pecuniarū optimos esse locupletes. Ad cōsulēdum aut præclarissime eos qui pollent itelligētia. Ceteroz uero postq̄ audierit res optime iudicare: & hæc itē siue per ptes siue uniuersū æqualiter distribui in democratia. At paucoz status picula qd̄em multis ip̄artit: cōmodorū aut non mō plus: ueq; et totū sibi uendicat erepta ab aliis sua portione. Quæ sci licet hoc tēpore qui sūt potentes iidemq; iuuenes affectāt rem ip̄ossibilem i magna Ciuitate. Sed adhuc oium dementissimi: nisi discitis qui ad malū p̄peratis: aut ip̄itissimi estis oium quos noui græcoz: aut iustissimi si hoc audetis sciētēs. Vtq; aut a me edocti aut ipsi respiciētēs: qd̄ ad totius Ciuitatis bonū pertinet id augeatis: exitimentisq; hoc æquū & iacius esse: qui bōi ex uobis sūt hoc ē multitudinē Ciuitatis regē eē p̄cipem. Quod si secus uolueritis piculum aditis ne oī parte priuemini: reuicite itaq; nuntios istos tanq̄ p̄cognitos: nec aliquid p̄ficere sinatis. Nam et ut ueniāt Atheniēs hæc Ciuitas p̄ sua dignitate p̄pulsabit: sūtque nobis magratus qui ista p̄uidebunt qd̄ si nihil hōz ueri fuerit put ego suspicor: nequaquā uris rumoribus ex pauca facta Ciuitas sua sp̄ote seruiturē suscipiet: uos sibi duces eligendo: sed ipsa per se se rimata ueritatē de uerbis uris: tanq̄ idē qd̄ facta pollutibus iudicabit: & p̄sentem libertatē nō ex rumoribus amittet: sed ex cautione res agēdas cōmittendi tueri conabitur. Hæc Athenagoras. Ibi quidam e magistratibus consurgens aliū ad dicendum procedere permisit neminē: ipse autem quod ad præfens attinebat ita inquit.

Alter ex magistratibus Syracusanis

Obtredationes quidem uel inuicem dici: uel ab audientibus admitti nequaquā prudentiæ est: sed potius ad ea quæ nūtiantur respicere: quo & priuatim & publice iūruamus nos probe ad eos arcēdos: qui i nos tendunt. & si forte nihil opus fuerit: nihil dāni fiet ex publico apparatu armorū equorūq; ac ceteroz quibus bellū gaudet. Nobis aut curæ erit de hostibus explorare mittēdo ad Ciuitates: atq; speculādo si qd̄ aliud expedire uidebitur. Hæc iam nos curauimus & qcq; ienierimus id ad uos referemus. Hæc locuto magistratu Syracusani e cōcilio abierūt: Athenienses interea sociiq; iā apd̄ Corcyram oēs aderāt: Et primū recēsito duces exercitu cōstituerūt quo ordie cursū cōficere deberēt: & castra ponere totaq; classe trifariā distributa singulas sortiti sūt partes: ne si pariter nauigarent neq; aq; neq; portus: neq; res instatōnibus necessarie suppetere: utq; cū i ceteris rebus eēt copiaz ornatiores: tum uero faciliores ad regēdū sub suo quaq; duce instructæ. dehinc p̄miserūt i Italiā Siciliaq; naues tris quæ referrēt: Quæ nā Ciuitates eēt ipsos excepturæ: dato eis p̄cepto ut occurrerent classi: quo scirent ipsi quorsū nauigarent. Post hæc Atheniēs cum tanto apparatu soluentes e Corcyra in Siciliam transfretarūt: triremibus numero Centum triginta quattuor ac duabus Rhodiis biremibus: quaz triremiū erant attricæ Centū & hæz ueloces sexaginta: ceteræ quæ milites ferret reliqua classe chiōz atq; locioz. In qbus ad sumā uehebatur armatoz qnq; milia ac cētū: quoz erat ex formula Atheniēs mille quigētiq; cū septigētis famulis ad misteriu nauium: ceterorum uero sociorum commilitum partim subditorum: partim Argiuorum quingenti. Mantinazorum autem ac mercennariorum ducenti quinque: quaginta Sagittariū omio. Quadrigēti octogita: quozq; Cretēses fuere octoginta: &

Obtredationes fugiendat .1

sunditores Rhodiorum septingenti; Megarensumque exulum leuiter armatorum; Centum uiginti cum una hippagine triginta equites portante. His copiis a principio classis in bellum profecta est: cum Triginta onerariis nauibus quae exercitui necessaria ferrent comēatum pistores; tectores cum milistris omnia ad extructionem murorum instrumenta. Cumque centum nauigiis quae onerarias necessario comitabatur. Aliae propterea permultae naues primae onerariae: primae non onerariae ultro exercitum sequebantur negociandi gratia: quae omnes tunc piter e Corcyra sinu Ioniu transmiserunt. At huius classis alia pars promontorium Iapigia: alia Tarentu: alia alio portu cuique comodu fuit in Italiam appulerunt: a nulla Ciuitatu recepti: neque in mercatum neque in Urbem aquatione tantum eis & statione concessa: ac ne his quidem concessis a Tarentinis atque locrensibus: donec uentum est Rhegiu Italiae promontorium. Vbi contractis iam copiis extra Urbem quonia extra muros non recipiebatur castra communiarunt ad Diane delubrum: ubi foris uenaliu eis praebitum est: subductisque nauibus otium tenuere: & apud Rheginos uerba facere: ut illi quonia Chalcidenses essent: Leontinis qui & ipsi essent Chalcidenses auxiliu ferrent: Rhegini negare se aliterutris affuturos: sed quicquid italis caeteris communiter placeret id esse facturos. Isti tamen ad res Siculas animu intendentes quoniam optime appelleret percursorias ab Egesta naues postolabantur: scire cupientes de re numinaria numquid ea essent quae Athenis legati Egestani predicassent. Interea Syracusanis cum aliunde sapenunmero tum uero a Speculatoribus nuntiabatur: plane naues ad Rhegiu stare. Itaque non amplius incredibili omni studio ad apparatum se accingebant: circummittere ad Siculos ad hos praedia: ad illos legationes: contrahere ad tutelam ex omni circa regione nauigia quaeque intra Urbem essent: recensere arma atque equos si qua in publico essent. caetera comparare tanquam iminenti bello tantumque non praesenti. Atheniensibus autem tres ille percursoriae naues ab Egesta ad Rhegiu praesto suere renuntiarunt: nullam aliam illic esse pecuniam quam spopondissent: ea uero uideri tantum triginta Talera. Qua ex re duces subito abicere animo quod eos ipsa statim principia frustrarent: quod Rhegini una militare recusarent: quos primos iducere reptaissent: & iduci posse maxime credibile erat. quippe qui & leontinorum cognati forent: & ipsorum semper studiosi fuissent. Et Nicias quidem haec praesens expectauerat ab Egestanis contigerunt: duobus autem reliquis ducibus praeter opinionem: & n. tale fuit Egestanorum commentu: cum primum eos adire legati Athenienses ad explorandas ipsorum pecunias adductis illis ipsanum ueneris: quod in ineryce sacraria donariisque ostendere. phyalas: trullas: turibula: caeteraque non tenuem suppellectilem: quae cum forent argentea multo maiorem pecuniae speciem praebuerunt quod paruae Ciuitatis erat. Quinetiam priuati exceptis hospitio Trierarchis: collecta ex omni Egesta & ex omnibus circa Oppidis: uel phoenicum uel graecorum corrogata pocula tum aurea: tum argentea in conuiuuiis exhibere: tanquam suam quisque domesticam suppellectilem: cum singuli conuiuatores eodem fere instrumentum suppellectilis: uteretur & cum multa ubique uasa conspicerentur magno afficiebantur stupore Athenienses: illi ex triremibus ut reuerfi Athenas diuulgarent ingentem se pecuniae uim conspexisse. Per quos in errore inductos cum & alii tunc inducti fuissent: ubi palam factum est non esse in Egesta pecunias: res in magna inuidia apud milites erat: duces autem de praesenti rege statu deliberabant. Et Nicias quidem consiliu erat cum omnibus copiis nauigare in Selinuntem: quo praecipue missi essent: & si Egestani mercedem toti exercitui numerarent: sibi de rebus agendis consultare: sin minus ab eisdem postulare: ut sexaginta nauibus quot ipsi petissent cibaria praestarent atque ibi permanendo

Fanum ueneris ex vi
ne

Selinuntios illis uel ui uel patione reconciliare: & ita ad alias Ciuitates proficiscendo: ubi uires Atheniensis populi ostentassent & in amicos ac socios fidem ipse declarassent domum redire: nisi quid breui tempore aut exopinato prodesse Leontinis possent: aut aliquam aliam Ciuitatum in societate adducere: ne suas quisque facultates pro re. p. consumeres ipso rei. p. statu piclitarerur. Alcibiades negare cum tanta manu profectos debere turpiter infecto negotio abcedere: sed potius apud omnes Ciuitates propter Selinuntem ac Syracusas denuntiare: missis praesone aduentum suum easque ad defectionem sollicitare: Siculos quoque primae a Syracusanis abducere: primae aicos facere: ut illinc frumentum suppeditaret: & copia & ante omnia iducere Mamertinos: eos. n. esse praecipue in transitu ac traiectu Siciliae: & illic portum atque stationem classis exercituique capacissimam: atque in societate Ciuitates euocando: & quaeque partium essent cernendo: tum agredi Syracusas ac Selinuntem: saltem ut illi cum egestanis conuenirent: isti leontinos habitare promitterent. Lamachus haud dubie affirmare nauigandum esse Syracusas: & ante Urbem primo quoque tempore praeslandu: cum adhuc imparati essent: ac maxime perterriti: omni. n. exercitum in principio maxime esse terrificum. Si disserteret antequam in conspectum uenirent resumpta praes consilium audacia hostem eos cum uiderit magis contemptui habiturum. Sin autem repente non inciderent cum adhuc horribiles expectarentur maxime superiores futuros: & omni ex parte terrorem iniecturos: tum aspectu plurimos enim nunc uideri: tum expectatio Cladium quas accepturus ille esset: praesertim periculo subita pugnae eo quidem magis quam credibile esset posse permultos in agas excipit cum praesumptum habeant classem neuitquam esse uenturam: qui si se in Urbem recepissent non defuturam exercitui rem pecuniariam: si uictores ante Urbem confidissent. praesertim reliquos Sicilienses sic iam & Syracusanorum minus & ipsorum magis societatem petituros: idque incunctate cum aduertisset utriusque superiores existeret. Stationem in super nauium dicebat siue se reciperet siue inuaderet oportere Megara facere quae deserta essent: neque praes a Syracusanis aut mari aut terra. Nec locutus Lamachus sententiae tamen Alcibiadis accedebat. Post haec Alcibiades Messaniam suam nauem traiecit apud Mamertinos de societate iuda uerba fecit. Vbi non persuadet respondens illis in urbem quae se nequaquam recepturos fore: tamen uenaliu praebituros traiecit Rhegium. Et confestim impletis sexaginta ex omni numero nauibus sumptisque necessariis duces in Naxum transmiserunt: uno ex eis cum caetera classe ad Rhegium relicto a Naxiis intra urbem recepti Catinam nauigant: sed cum a Catinensibus non reciperentur: aderat. n. illic quidam Syracusanorum studiosi subierunt Teriam flumen ubi stationem eo die cum habuissent: insequenti Syracusas nauigarunt in corona classe digesta: ac praeserunt decem naues in portum magnum quae subeuntes explorarent siquid nauium ab hoste deductu esset: & ex eis egressi in terram aliqui denuntiarent Syracusanis: Athenienses uenire ad reducendos in suam priam Leontinos iure societatis atque cognationis: ideoque leontini qui Syracusas agerent intrepide transirent ad amicos ac benemeritos Athenienses. Vbi denuntiarunt situmque Urbis ac portuum & omnem circa regionem contemplantur sunt: unde appellentibus sibi oportunitas foret oppugnandi rursus reditum est Catinam. Inito concilio Catinenses abnuere exercitum excipere: ingredi tamen duces & si quid uellet dicere iussere. Apud quos hente oratione Alcibiades: & in illa contione conuersis oppidans: milites portulam quam male constructam subruerunt: ingressique mercabatur per Urbem. Hos ubi ingressos uidere: quod cum Syracusanis sentiebatur Catinenses subito terrore percussi clam praefugerunt: non adeo multi caeteri decreuere faciendam cum Atheniensibus

Teria fl.

societatem iubentes reliquum exercitum acciri a Rhegio. Quo postea reuerfi Athenienses iam cū ōni manu moventes inde ubi Catinā appulerunt castra cōmuniūt. Atq; illic eis offerē e camaria si se cōserant eo ad ipsos defecturā meā Ciuitatem: simulq; Syracusanos classem instruere. Cū omni igitur exercitu ac Classe proficiscuntur aduersus Syracusas primū ubi cū nihil nauū istruū cōperissent: retro se i Camarinā receperūt: appulsiq; ad litus præconis uoce se uenisse nuntiant: nec tamē recepti sūt dicētib; illis iusiurandū itercessisse. ut cum una demum applicates Atheniēses reciperēt: nisi si plures naues ipsi ab Atheniensibus accersissent. Ita infecto negotio discessum est. Cūq; in locū quēdā agri Syracusani e nauibus descendissent: p̄dasq; egissent occurrētib; Syracusanis equitibus & per eos palatis nō nullis ex leui armatura interfectis Catinā reditū est: Vbi offendit nauē Salaminā Athenis missā: tū aduersus Alcibiadem cui iuebatur ut remearet ad respondendū criminibus: quoq; publice i simulabatur aduersus: tū alios quosdā milites: de quibus delatū indicū erat tanq; sodalibus illius primū ipolluēdis impie mysteriis: p̄tim inuolādīs Herminis. Etenā Atheniēses post abitū clasiss quæstionē nihilominus peregerūt de iis: quæ circa Mysteria circaq; Hermaf acta erāt: nec p̄batis indicibus sed suspicionibus oīa timātes habita facinorissimis q; busq; fide longe oīum modestissimos ciues cōprehenderūt: & i uicula cōiecerūt cōducibilis eē arbitratē scrutari rē & iuenire q̄ p̄ facinus idicis aliquē itegre existimatōis delatū elabi nisi nō cōiuctū. Nāq; is populus auditu cognitū habēs tyrānidē Pisistrati ac filioꝝ acerbā circa finē extitisse: eaq; p̄terea neq; a se neq; ab Harmodio destructā: sed a lacedæmoniis timebat assidue & oīa ipeiore p̄te accipiebat quāq; conatus Aristogitonis & Harmodii p̄ amatoriū cōsorcū sumpsit audaciam. Quā ego rem pluribus cōmemorando ostendam: neq; alios græcos neq; Atheniēses ipsos de suis tyrānis aut de re gesta aliquid comptū loqui. Et. n. cū Pisistratus Senio i tyrānidē decessisset: nō Hipparchus ut pleriq; opinātur sed Hippas qui erat natus maximus optinuit principatū. Erat aut Harmodius quīdam flore ætatis cōspiciuus: quē Aristogiton medie inter Ciues cōdictiois uir ad mabat habebatq;. Is Harmodius ab Hipparco Pisistrati filio appellatus: destupro nō modo expugnatus: sed ē querelā ad Aristogitonē detulit. Hic amatorio dolore affectus extimescēsq; Hipparchi potentiā ne ui adolescentē sibi auferret: p̄tinus insidias tendit ad destruendā pro sua facultate tyrānidē. Interea Hipparchus cū rursus sollicitādo Harmodium nihilo magis induceret: statuerat tamen ui nihil agere sed in loco aliquo occulto. Cūq; ne sic qdē p̄ficeret accigebat se ad eum contumelia prosequendū. Hactenus. n. licebat nec ulteriorem dnātum in suos populares induxerat isti tyrāni: neq; inuidiosum reddiderant qui plurimā Virtuti atq; prudentiæ operam dabant: uicissimā quoq; tantū ex prouētibus exigebant ab Atheniensibus & Urbē suam egregie exornarunt: ac bella tolerauerūt apud delubra ēē sacrificauerunt cætera ex superioribus legibus usurpante Ciuitatem præterq; q̄ in hoc incubebant: ut semper aliquis ex eis erat magistratus. Et alii apud Athenienses ex ipsis annum imperiū tenuerūt. Et pisistratus Hippas filius illius qui tyrānis fuit aut referēs nomen dū i peraret arā duodeci deoꝝ foro dedicauit: atq; Appollinis Pythii. Sed epigrāma areæ quæ i foro posita erat deleuit: postea populus cum eam aram Augustius exedificauit. Nam illud Pythii adhuc extat q̄ uis obscuris litteris ramen uel nunc quoq; apertum in hæc uerba EPYGRAMMA DISTICHON. In Pythii phœbi Pisistratus æde locauit: Imperiū Hippades hæc monumenta sui. Imperatō aut Hippiam q̄ esset inter fratres

Alabiadi subetur ut athe
nas ad respondēdū criminibus
q̄ q̄ simulabatur redē
at

De harmodio & Aristogitone

Pisistratus
Hipparchus
Hippias

Historiam aduerte

Pisistratus
Hippias

natu maximus: non modo asseuerare possum quia famam diligentius cæteris idagauit: Vege etiā ex hoc ipso quis licet agnoicat: q̄ solum hunc ex fratribus legitimis cōstat filios sustulisse: quæ admōm testatur & ara & lapideus Titulus de tyrānoꝝ scelere i arce Atheniensi erectus: in quo nullus Theſſali aut Hipparchi situs scriptus est: sed quicq; Hippia libri quos ille suscepit ex Mirina Calliæ Hipparchide filia. Et sane consentaneū est maximum natu inter fratres primū duxisse uxorem: qui ē in ipso titulari lapide scdm partem primus inscriptus legitur. Nec non illud non nullā fidem facit q̄ pris legatus ire & eiusdem in tyrānidē numera obire consueuerat: Neq; uero mihi uidetur unq; Hippias statim imperium retenturus facile fuisse: si Hipparchus in principatu perisset: nec eodē ipse die principatus munia executurus: sed q̄ diu iam inter populares suos imperiose & inter auxiliares diligenter se gesserat: ideo nullo profus cum periculo imperium retinuisse neq; sicuti frater iunior fecisset trepidasse: cum i ea re iam pridem exercitatus esset. Vege ex aduerso rei euentu contigit Hipparcho ut nobilitaretur credereturq; aposteris tyrānidē accepisset. Hic igitur cū sollicitādo Harmodii puellam nuntiatam uenire in pompa quadam ad gestandum canistrū per suos a ministerio sumouit: dicentes nō p̄mittere id magistratum quia indigna eēt. Quod agræ ferēs harmodius ob eum multo ægrius Aristogiton: cōparauerunt omnia que ad conspirationem pertinebant: operiebantur tamen festa quæ dicuntur magna Panathenæa quo tantū die extra suspicionem erat Ciues eos qui Pompam misissent in armis frequētes esse: & debebant ipsi quidem aggredi optulari aut sine mora ii qui erant inter hastatos. Fuerunt aut non multi coniuati occultandæ rei gratia: & quia sperabant eos ēē qui consilii non erant q̄libet paucis facinus audentibus: tamē ex repentina re: cum arma haberent libenter se ipsos pariter in libertatem asserturos. Vbi dies festus aduenit Hippias exterius in loco qui ceramicus dicitur cum hastatis exornabat quæadmodū oportebat singula in pompa procedere. Harmodius aut atq; Aristogiton sumptis iam pugionibus ad opus prodissent: conspicientes quēdam de cōiuratis cum Hippia familiariter loquentem: erat aut facilis omnibus ad Hippiam aditus extimuerūt: arbitrati rem palā scām esse tantūq; non se iam comprehēsum iri. Itaq; eum aquo fuerant dolore affecti: & per quem omni statu periclitabantur uoluerunt primū ulcisci: si possent atq; quo erant habitu uadentes introeunt portas: nacliq; Hipparchum in loco qui uocatur leocorum: statim adoriunt ut inconsulte: ac per iracundiam præcipue alter ob amasium alter ob dedecus feriant occiduntque Et Aristogiton quidem hastatos a principio deuiauit: ueꝝ cōcursu multitudinis postea cōprehensus non leuiter mulctatus est. Harmodius aut e uestigio illic occubuit. Quo Hippias per nuntium cognito apud Ceramicū non in rem præsentem: sed ad pompaticos armatos priuūq; rem sentirent sine mora cōtendit. Lōge enim prius abierant: & composito ad simulationem Cladis uultu: iubet eos i locum quendam quē monstrauit sine armis abire: quod illi fecerunt rati illum aliquid dicere. Ille Satellitibus admonitis ut arma sutraherent secreuit protinus eos de quibus suspicabatur: & si quis cum pugione deprehensus est: nam cū scuto & hasta consueuerat agere pompas hunc in modum: propter amatoriam indignatiōē p̄cipiū insidiæ & icōsulta ob repētiā timoris cām audacia extitit. Harmodio atq; aristogiton: Et post hoc r̄pis se iunior i Athēiēses tyrānis ē istituta: qd

Theſſalus
Hipparchus
Quinq; hippie ex m
trina liberi
Myrina
Callias
Hipparchides

anc ut arbitror plato in dialogo q̄ hipparchus de lucri cupiditate in scribitur canophoria scribit esse appellatum

Panathenæa magna

Ceramicus

Hipparchi mors

Harmodius

Archedice filia hippie

Hippias iam sibi uā hementius metuens complures Atheniensium interemit: & simul ad extrema auxilia respexit: si qd tutelæ aliquādo foret: statu mutato. Ideo que post hæc Hippoclo Eantidæ lampfaci tyrāni filio Archedicē filiā suam col locauit Athenis lampfaceno q̄ sciret illos multū apd Dareum Regē posse: cuius scemina: monumentū lāpfaci hoc hēt Epigrāma. Propugnatoris graui q̄ pluit Hippie. Hac in humo ples cōditur Archedice. Quæ patre germanisq; uiro gna tiq; tyrānis. In nullū tamē est facta superba nefas. Hippias cū tres deinceps ānos tyrānidē apud Atheniēses tenuisset quarto āno p lacedæmōios & Alcmaonidas exules abrogato sibi imperio abiit ex placito i Sigeū & lāpfacū ad zantidē & illic ad dareū Regē. Vnde postmōm āno uicesimo iam senex in Marathona cū Me dis in expeditionem uenit. Quæ reputās populus Atheniēsis: ac memoria repe tentes quāta de illis cognouerāt fama. exulcerato tūc aīo erat: ac suspicans eos q de Hermis atq; mysteriis in simulabatur: ut oīa quæ egissent uideretur ei spēta re ad cōiurationē status paucorū atq; tyrānidis: & tanq̄ ob hanc rem irāceretur multos & eos splēditos uiros iam in carcerē cōiecerat: neq; dū tamē uidebatur esse cōtentus i dies magis ac magis proficiebat s̄auitia cōprehendēdi aliquos. In terea quendā ex iis qui erāt cōiecti in carcerē qui nocentissimus esse putabatur: persuasit unus ex iis: qui una uincti erāt: ut rem idicaret siue uera illa siue nō ue ra esset. In ambas. n. ptes argumēta sūt: & liquidā esse nemo aut tūc aut postea di cere potuit. Persuasit aut q̄ diceret oportere eū uel si nihil admisisset deposito: metu & se ipm & ciuitatē suspitiōe liberare: certiorē. n. ipsi salutē fore igēue cō sienti q̄ pneganti i subeundo iudicio. Ita hic & contra se & cōtra alios confessus est rem actam de Hermis. Quod populus libenter accipiens ut opinabatur. ma nifestū atroci factō usus: ne prius insidiatores suos ad plebē ferret idicem sine mo ra missum fecit: ac ceteros quos ille non detulisset. reliquosq; aut qui delati erāt peracto iudicio alios occidit: quos uidelicet cōprehendit: alios fuga elapsos mor te damnauit proposita mercede iis qui illos occiderent: cum interim non consta ret ii qui supplicio affecti erant: utiq; iusto supplicio affecti essēt nec ne. Et cate ra quidem Ciuitas hoc plane in præsentia: lucrificet. de Alcibiade aut inimicis deferētibus iisdem iis qui prius q̄ proficiscerēt ingruerat grauius accepit: & ubi de Hermis pro comperto habuit: tunc ei multo magis ille mystica de quibus i si mulabatur: una confecto coniurationis in populum uisus est admisisse. Et enim exercitus quidam lacedæmōiorū non sane magnus: per hoc tēpus quo circa hæc Athenis turbatio extitit ad Isthmū usq; progressus est: ad nescio quid cū Boetis transgēdū: quē istius opera non Boetiorū causa creditum est excomposito ue nisse: & nisi præoccupassent ipsi cōprehendere illos inditio delatos fore ut Citi tas proderetur. Vnde unam quandā noctem apud Thesei templū qd in urbe est sub armis pnoctarūt. Quinēt apd Argos Alcibiadis hospites sub idem tempus i suspitionem uenerūt: ne i plebem grassarentur: & ob id Arguis suorū tūc potesta tem fecere Atheniēses: quos pro hospitibus acceptos in insulis deposuerant: de niq; circūstabant undiq; Alcibiadem suspitiones. Itaq; ii qui adductum eum ad iudicium uolebant ut morte mulctarent: mittunt ad ipsum in Siciliam: & ad a lios de quibus mentio habita erat nauem Salaminiam: iussis nuntis præcipere homini ut ad causam dicendam frequenter se non tamen comprehendere ha bita ratione tum suorum in Sicilia militum atq; hostium ne quid turbaretur: tum uel magis Mantinæorum atq; Argiuorum quos ab Alcibiade inductos ad societatem expeditionis uolebant permanere. Hic igitur habens suam nauem

itemq; ii qui una insimulabant profecti sunt ex Sicilia cum nauē Salamina tāq; Athenas ituri. Iidē cum in Thuris fuere nō amplius sūt secuti: neq; post hac cō specti. Siquidē e nauē abierūt metu calumniæ nolentes se illuc conferre. Quos tamē q̄ missi erāt cum nauē Salamina uestigantes ubi nulq; inuestigant curiū re deuntēs peregerūt. Nec peride post ex Thuria Alcibiades nauē transiisit i Pelo pōnesum iā exul. Quem Atheniēses & eos qui cum illo erant deserto iudicio ca pite condēnarūt. Post hæc reliqui duces Atheniēsiū in Sicilia bifariā diuiso ex ercitu ac sortito impantes: cū oibus copiis i Selinuntē nauigant: atq; Egestā ad cognoscendū qdem daturi ne foret pecuniā Egestani an non: sed ad explorādas quoq; res Selinuntiorū discendāq; controuersiam quæ inter illos esset & Sege stanos profecti: ac Sicilia a sinistra habentes qua pte uergit ad sinum tyrenum: Himeram tenuerūt q̄ una est græca urbs ex oī illa Sicilia ora: Vbi non recepti redierūt: & cū preteruehantur capere Hyccara uicem sicācū quid sed hostilē Egestanis: Erat autē maritimus quem ubi diripere Egestais tradidere. Quoq; equitatus iam aderat: ipsi rursus cum peditatu per Siculos peragrado peruenere ulq; Catinam nauibus: quæ p̄dam portabāt circueūtibus. Nicias ex Hyccaris p̄ tinus Egestam delatus: ibiq; cū alia pecunia: tum uero triginta Talentis acceptis ad exercitum rediit. Præda quoq; deuendita est: confecta: ex ea centum uiginti Talenta. Illuc circunuecti Siculorum qui socii erant oram: iubebant eos suas co pias mittere. Cūq; dimidia exercitus parte ad Hyblam uenerūt in agro Gelatio quæ erat hostilis. Quam tamen non expugnauerunt: Aestāq; excessit. Insequē ti statim hyeme Atheniēses ad inuadendas Syracusas se apparabāt: Vicissimq; Syraculani & ipsi tanq̄ in illos ituri. Qui quoniam ad primum terrorem atq; ex pectationem non protinus inuaserant: Atheniēses quotidie magis ac magis ai mos summebant: & quia dum orā illam præterueherentur longe ab ipsis ire cō specti erant: & profecti Hyblam expugnare nequiuert eo uehementius contē nebant: postulabantq; a ducibus pro ut solet præferocia uulgi facere: ut se Ca tinam ducerent: quando hostis in ipsos non iret. Quinetiam Equites Syraculani ad speculandum assidue ad castra usq; Atheniēsiūm prouecti: cū alia probra ingerebant: tum uero illud nunquid potius ad habitandū secum i aliena uenif sent q̄ ad Leontinos in propria sede collocandos. Quæ cognoscentes Atheniē sium duces uolebant tamen illos uniuersos q̄ longissime ab urbe abducere: ut ipsi interea sub noctem cum classe præteruecti locum castris idoneum per oti um caperēt: ignari non perinde se ualuturos: si aut e Classe aduersus præparatos descenderent: aut itinere terrestri euntes cognoscerentur: suæ enim leui arma turæ ac multitudini cui nihil dum equitum adesset ab equitatu Syraculanorum qui permultus esset magnopere noceri. At illo modo se occupaturos locū un de ab equitatu nihil ad modum læderentur. Et locum quidem quem caperēt ab exulibus Syraculanis qui ipsos sequebantur edocti sunt: quem & ceperunt ante Olympiā. Ipsi autem ut hoc quod uolebāt efficerēt hoc cōmentum machi nati sunt: Mitcunt quendam probatā sibi fidei eundemq; ut putabatur duci bus Syraculanis ad quos mittebatur: non minus familiarem: qui diceret se ueni re a quibusdam Catinensibus. erat autem ipse Catinensis: quorū nomina illi nos sent & eos adhuc superesse suæ factionis studiosos. Is inquit Atheniēses intra urbem depositis agitare armis: Si uelint illi certa die prima aurora cūcto cū po pulo uenire aduersus Atheniēsem exercitū: sed hūc exclusuros ab urbe clasē q; incensuros. Syraculanos autem facile Atheniēses adortos exercitū deleturos.

Alcibiades exul

Hyccara

Per multos fore Catinelium ad rem agendam adiutores ac iam paratos esse: a quibus ipse ueniret: huic Syracusanorum duces ut qui erant alloqui audaciores: & habebant sua sponte animum eundi cum apparatu aduersus Catinam: multo inconsideratius lidem habuerunt: nec cunctari constituta die qua ad Catinam adesset hominem remiserunt: populoque omni edixerunt: nam enim Selinuntii & alii non nulli ex locis adierant: ut se nullo delectu ad exeundum expediret. Vbi omnia quae ad apparatus pertinent in expedito fuere: & dies qua constituerant uenire aduentabat: profecti Catinam uersus castra posuere ad Symethum flumen in agro Leontino. Quos ubi aduenientes sensere Athenienses: sumptis omnibus copiis & suis & siculorum: & si quis alius illuc accesserat: eis in naues ac nauigia impositos de nocte tendunt Syracusas: & sub ortum aurorae egrediuntur in magnam portum ante Olympium: tanquam illic castrametaturi. Syracusani interim Equites primi Catinam perlati cognito omnem classem uela fecisse: regressi nuntiant peditatu. Qua de re cuncti iam reuersi sunt ad ferendas urbi suppeditas: & quia longum ipsis iter faciendum erat. Athenienses interea per octiduum copias collocauerunt oportuno in loco: Vnde pro suo arbitrio plium inire possent: nec ab equitatu Syracusanorum admodum infestari: uel ante opus uel in opere faciendo: quod murales munitiones atque aedificia prohibeant. super haec arbores & stagnum & loca abrupta. Ipsi quoque castris circa arboribus & ad mare comportatis cancellarumque confixis naues prexerunt. Quietiam quae pars castrorum depressior erat: quaeque aditu facilissima hostibus eam electis saxis ac lignis arduam festinabundi reddidere. Praetera ponte per quem remeatur a nauibus soluerunt: quod opus dum fieret nemo ex urbe progressus interpellauit. Primi Syracusanorum equites ad operendam percurrerunt: mox inde uniuersus peditatus conuenit. Et primum ad exercitum Athenienses accessere prius. Dehinc cum ab aliis non periretur obuiam regressi: ac uia Helorinam transmissa castra posuerunt. Insequenti die Athenienses ac socii se instruxerunt tanquam ad plium atque ita steterunt. Dextrum cornu Argiui tenebant & Mantinei: alterum caeteri socii: Athenienses medium. Et dimidium quodam copiarum in fronte octonis ordinibus instructum erat: dimidium uero quod ad tentoria erat: & ipsum octonis quadrato agmine ordinibus: cui preceptum est quancumque maxime partem exercitus cerneret laborantem ad eam se conferret. Intra hos ita instructos posuere Lixas calonesque: Syracusani autem eos qui iustis armis praediti erant instruxere deossenos: omnem uidelicet populum & quicumque adierat sociorum. Nam in primis auxilio uenerant Selinuntii: mox Geloi equites ad ducentos & Camarini ad uiginti: sagittariique circiter Quinquaginta: quos equites non minus mille ac ducentos in dextro collocare cornu: hos iuxta iaculatores. Ibi cum Athenienses essent priores in tuti praelium Nicias singulas gentes ut quancumque adibat talibus uerbis adhortabatur.

Nicias uerba ad Milites

Mitra apud uos uiri me uti exhortatione quod opus est: Vt certetis quod ad hoc ipsum faciendum adestis. Talis enim apparatus uideat mihi per se efficacior esse ad praebendam audaciam: quam uerba alicuius probe dicta: si imbecillius sit apparatus. Nam ubi iumus Argiui & Mantinei & Athenienses & primo Resinulanorum: quo nam pacto oporteat nos inter tantos ac tales socios non habere ingenia uictoriae ipsam. Praesertim aduersus homines non delectos: quales nos sumus:

sed sine delectu uenientes ad resistendum: & eos quod Sicilienses quod & nos contemnunt: nec tamen expectant quia minus peritiae quam audaciae habent. Id uelim cuique uestrum ueniat in mentem: nos procul a nostra in haud beniuola terra abesse: quam nequaquam uos nisi pugnando optinebitis. Volo quoque diuersa ratione quam se ipsos ut perbe scio hostes adhortantur uos admonere. Illi enim quod pro priis sibi res est ego quod non licebit postea nisi uincimus priam frui. Aut certe non facile hinc in priam reuertari. Per multi namque Equites nobis ingruent. Vos igitur uestrae ipsorum dignitatis memores inuadere strenue hostem: existimantes presentem difficultatem atque necessitatem quam aduersarios esse terribiliorem. Haec locutus Nicias continuo copias egit in Syracusanos: non expectantes quidem illos eo tempore tanquam iam sibi fore et dimicandum: quorum etiam non nulli in urbem utpote uicinam abierant. Qui tamen festinabundi suos adiuuarent currentes: tardius illi quidem praueuere: sed ut quisque perueniebat: ibi miscens se pluribus consistebat. Nam eis neque alacritas: neque audacia defuit: aut hac impugna aut in caeteris nec animi praestantia Atheniensibus inferiores erant: quatenus intelligentia suppetebat quatenus non suppetebat iuuito animo cedebat. Et tamen quod non opiabant in se uicturos Athenienses priores quod perire tutari se cogebant: sumptis rapti armis occurrerunt. Et primum ex utrisque quod uel de manu uel sudis lapides iaciunt: & sagittarii leue certamen commiserunt fugiendo fugandoque iuicere ut in leui armatura factum esse credibile est. Deinde & aurispices bene litatum esse palam fecerunt: & classico canente armati coierunt praesseruntque. Et Syracusani quidem plium inibant per priam: proque sua quisque & in praesens salute & in postea libertate & hostibus aut Athenienses quidem pro aliena terra: sed ut suam optinerent ne ue illam uicti perderent. Argiui uero & qui ex sociis liberi erant ut una cum Atheniensibus pararent illis ea quorum gratia uenerant: utque suam quisque priam uictores reuiferent. Socii autem qui alterius impio parebant alacri animo erant: praecipue ob presentem salutem quam nisi uincerent desperabant: secundo loco si non aliud certe ut indulgentiores haberent illos: quibus parebant quod eorum adiutores in subigenda Sicilia fuissent. Vbi pugna ad manus uenit per diu inuicem utriusque absisterunt: cum inter se contigit ut fulgura & tonitrua aliquot simul & pluuia ignes existeret. Quae ex re Syracusani quod qui tunc primum pugnabant minime experti bellogum: terrore correpti sunt. Athenienses autem quod expertiores erant putarunt ea quod fiebant propter anni tempus fieri: & eos quod huic rei non cederent multo maiorem terrorem aduersariis iiekturos. Primi tamen omnium Argiui impressione facta: & leuam Syracusanorum cornu: & post Argiuos in oppositam sibi partem Athenienses reliquas iam Syracusanorum copias praepunt: atque in fugam uertunt. Verum non longo illos spacio persecuti sunt Athenienses equitatu hostili: qui permultus atque inuictus erat inhibiti. Is enim in armatos hostes si quos longius insequentes cerneret inuectus compercebat. Illi tamen conferenti quoad turo potuere persecuti retro se recaperuunt: Trophaeumque statuerunt Syracusani in uia Helorina congregati: & ut poterant e presentis regis statu depositi praesidium tamen ad Olympium: quod ad huc ipsorum erat miserunt: ueriti ne Athenienses quod illic erant pecunias amouerent. Caeteri rediere in urbem Athenienses tempus illi quod dem non adiere: sed receptis suorum cadaueribus: ac pyrae impositis ibidem praenocitarunt. Postero die Syracusani uictoria concedentibus mortuos reddidere: numero tamen Ciuium quam sociorum ducentos sexaginta. Suorum autem tum sociorum tum Atheniensium quinquaginta omnino amisere: quorum ossibus & hostium spoliis lectis Catinam nauigare. Erat enim hyes neque bellum illic amplius uidebat geri posse: priusquam eques & suos ex Athenis accerferet: & sociales illinc contraheret: ne prius equestri certamen

Symethus fl.

Per que remeatur a nauibus
 grece ἀναπλου. sed puto
 uitiosa esse graeca exemplaria
 & corrigendum ἀναπλου
 est. n. Anaplos fl. siciliae
 prope Syracusas omnibus.
 & testatur etiam interpret
 theocriti in prima ecloga
 nam: uertendu fuit praete
 rea ponte anapi solueret

Syracusani supat

Oratio Hermocratis ad
Syracusanos obliqua

mine superarent: utq; res pecuniaria ex eisdē locis conficeret: & ab Athēis affe-
retur. Quētiā aliquas ad defectionē Ciuitates sollicitarent: quas post pugnam
sperabant ad se pronius defecturas: & cū cætera tū uero rē frumētariam: & quæ
opus erant ppararent tāq; subuernum tps Syracusas temptaturi. Et hoc quidē
consilio ad hybernandū in Naxū & Catinam discessere. Syracusani autē sepultis
suis mortuis contionē coegerūt. Ibi procedēs Hermocrates Hermōis filius cū i
cæteris rebus prudēter agēdis nulli secūsus: tū in bellicis expertæ strēuitatis cō
spicuaq; fortitudinis exhortabatur eos: nec sinebat fortunæ succumbere. Non
enim ipsoꝝ cōsiliū fuisse supe ratum sed q; ordine caruisset hoc eis nocuisse:
non tamen perinde inferiores fuisse: ut crederent p̄sertim rudes cū eruditissi-
mis græcoꝝ & ppe modum operariis belloꝝ dimicantes. Vāhemēter etiā offi-
cere ducum multitudinē & imperantiū turbā: p̄erant. n. eis quinq; duces & ior-
dinatam rē esse per uices plurium principatū. Quod si pauci forent Imperato-
res & ii p̄iti atq; per eā hyemē armatoꝝ uim compararent: sūministrantes qui
bus deessent arma: ut esset q̄ maxima uis armatoꝝ: & hos ad cæteras belli me-
ditationes adigeret affirmabat: quantū credibile eēt eos aduersariis superiores
fore: dū ad pstantiā aiorum: quæ illis adesset ordo regē agendæ: accederet. nam
hæc abo inuicem adiuuare & ordinē quidē periculoꝝ meditatione: pstantiam
uero ai fiduciā sui per periciam assidue pficere. Quin ipsos iperatores ut pau-
cis ita summa potestate p̄ditos delegi oportere: quibus iusurādū p̄stetur: p̄a-
mittendum illis ut quatenus libuerit eatenus imperio suo fungantur. Sic enim
quæ celari oporteret: magis celatū iri: & cætera p̄ cōmoditate pparari nullo ter-
giuersante. Hermocratem cum audissent Syracusani in eius sententiam oīa de-
creuerunt: ipsūq; impatorem delegerunt: & Heraclidem Lyfimachi & Sicanū
Execesti filiū hos tris atq; legatos Corithū Lacedæmonēq; miserūt ad societate
cōtrahēdū: ac Lacedæmonios persuadendos: ut pro se bellū Athenienses admi-
nistrarent fortius ex professo: aut abducendo ex Sicilia Athenienses: aut aliqd
p̄sidium ad illā Siciliensē manū q̄ ibeciliior esset: mittendo. At classis Athēis
q̄ ad Catinā erat continuo Messanā se cōtulit: tāq; receptura eā urbē p̄ proditio-
nem. Sed q̄ tractabant non successere. Si quidē Alcibiades abrogato sibi magi-
stratu cū reuocaret gnarus se exulē fore: derulit idiciū rei: cuius agendæ cōsciū
erat amicis Syracusanos qui Messanæ agebant. Illi delatos p̄ditionis cū ate oīa
steremissent: & mox orta seditione i armis essēt: optiuere id qd uolebāt: ne reci-
perent Athenienses. Isti statuis illic tredecim circiter dies habitis: ubi ani t̄pre ue-
xari cœperūt: & necessaria deesse nec aliqd succedebat: rediere i Naxū: & Thra-
ces & illic circumdato castris uallo hybernauerūt: missa Athenas trireme pecū-
arum & equitatū gratia: ut ea primo statū uere adessent: p̄ter eā h̄uemē Syra-
cusani mugē ate urbē quācūq; parte spectat epipolas inclutō itra sano excitauē-
rūt: ne si forte male pugnasent q̄ parte fragilior erat urbs circūuallari possent.
Apud Megara quoq; itēq; apud Olympieū aliud p̄sidū posuerūt: quinēt q̄cūq;
ex pre descendit a mari i terrā poterat cācellato Vallo p̄cluserūt: & cū scirēt ap̄
Naxū Athenienses hybernare cū oī uulgo: aduersus Catinā i expeditionē ierūt:
agroꝝ eoz; uallato & castris Atheniensū tabernaculisq; icen'is: domū rediere.
Sup hoc cognito ab Atheniensibus Camarinā missis legatos p̄ iure societatis mi-
tæ sub lachete si quo pacto ad se illos inducerēt: & ipi e diuerso misere legatio-
nē. Erant nāq; ipis suspecti Camarinēses: q; legnius ea q̄ miserāt ad supiorem pu-
gnā misissent: ne deiceps opē ferre recusatēt: ne ue ad Atheniēses quos cernebat

Epipole

e plio superiores decessisse ab illis psuasi ex ueteris amicitia accederent: profe-
ctis igitur illuc ex Syraculis Hermocrate cū aliis: Atheniensū aut Euphemo cū
cæteris Hermocrates aduocato concilio Camarinensū quoq; Athenienses palā
inimularet: hanc habuit orationem.

Oratio Hermocratis apud Camarinenses

Non ideo ad uos legati missi sumus utri Camarinæi q; timeamus ne
p̄ienti Athēisū exercitu tereamini: sed potius ne prius q̄ a nob; q̄-
piā aduertitis: illoꝝ q̄ facturi sunt uerbis iducamini: ueniunt i Sicilia
sub optentu qdē quē audistis: aio autem quoniā oēs suspicamur & ut mihi uidē
tur non ad leontinos i sedē suā reducēdos: sed ad nos potius a sede nostra abdu-
cēdos. Neq; n. cōstrāeū ē: illos eas q̄ illic Ciuitates sūt ex urbibus ablegare: q̄ au-
tē hic sunt i urbibus collocare: & Leontinoꝝ curā gerere q̄li cognatorum: q̄
Chalcidēses sint: ipos autem Chalcidēses a qbus isti oriundi sūt i feruitute cō-
tinere. Itaq; quo p̄textu illa optinet eodē nūc ista optiere conant. Nā cū a uolūta-
riis eēt tāq; ad ulciscēdū Medum duces cōstituti: lonis cæterisq; q̄ ex ipsoꝝ co-
lōis focii erāt: eos i potestate suā redegerūt: p̄i q̄si desertores fuisset: p̄i q̄ inter
se belligerēt: p̄i ob aliā ut i quosq; oportuna hēbāt cām obiectātes. Neq; uero
aut Athēisēses p̄ græcoꝝ aut græci p̄ sua ipioꝝ libertate Medo restiterūt: sed ipi
ut sibi nō Medo seruiretur: illi ad dominū cōmutarēt nō p̄ eo q̄s mius eū q̄ ma-
gis sed p̄ eo q̄ peius eū q̄ melius sētiret. Verum et si facile rep̄hēdēdus ē Athēis-
sū Ciuitas: nō tamē ad eā reprahēdēdā nūc uēimus: apud homīes plane sciētes
q̄ta illius existat iuria: sed uel multo magis ad rep̄hēdēdos uos: q̄ cū hēatis exē-
pla græcarū Vrbiū q̄ illic i feruiturē redactæ sūt: nō tamen defēditis uos met-
iplos: nec q̄ nūc ad uos afferūt sophismata p̄puliatis leontinoꝝ cognatoꝝ resti-
tutiōes Egestāoꝝ socioꝝ opitulationē: qbus neq; acq̄scētes libētius uolumus
ostēdere nō eē nos lōes: neq; Helle: p̄dus neq; Intulāos q̄ dominū aut Medum
aut quēlibet aliū cōmutātes seruiūt: sed dōres Libos: e libera Pelopōneso Sicilia
hitātes: hitaturoꝝq; donec oēs oppidati capiamur: cū sciamus ac una uia capi
nos posse: & ipos ad hāc uia se cōuertisse ut alios suis rebus dissociēt a nob; alios
sub specie societatis suæ adiuicē bellādū ipellāt: alios p̄ cuiusq; cōditionē iocū
dum aliqd dicēdo quoad possūt detrimēto afficiāt. Et arbitrat aliq; nostrū re-
motiore uicino iā subuerso nō deuenturā in se quoq; calamitatē: sed i eo substi-
turā potius q̄ prior passus ē. Quod si q̄s statuit nō se hostē eē Atheniēsi: sed Sy-
racusanū & durū sibi p̄ mea priā piclitari: is cogitet nō magis p̄ mea se sed p̄ iter
ac p̄ æque p̄ sua: ipsius pugnare dū pugnat i mea. Et qdē tāto citius q̄ me nō pri-
us e uerso sed sibi socio nō destitutus suscepit bellū: cogitet itē Athēisē nō ulci-
sci uelle inimicitia Syraculāoꝝ: sed hoc colore suā nō mius uobiscū amicitia cō-
firmare. Vex si q̄s aut iudet nob; aut nos metuit: iuidiæ. n. ac timori ibecillioꝝ
obnoxii sūt potētiores: & ob id uult Syracusas quo simus modestiores dāno affi-
ci: lūpē tamē quo ipē tutius degat: hic nō humanæ potestatis aio spat. Neq; n.
possūt hoies i suo arbitrio p̄ æque hēre uorū p̄ter & fortunā. Nam si aliter atq;
expectauit eueniat tunc calamitatis suæ rādio forlitā uelit rursus ut prius bōis
meis posse inuidere: qdē iā ipossibile est desertori: & q̄ recusauit eadē suscipe pi-
cula: suscipe inquā non uerbo sed re. Qui. n. nos tuet noie qdē statū nostrū ope
aut suā ipius salutē tuet: & sane decebat uos p̄cipue q̄ finitimi estis Camariæos

Dores

E 3

n iii

quique secundum nos piclitamini ista prospicere: neque segnes sicut haecenus p̄bere nos socios: sed uestra potius sponte uēientes ad nos exhibere hortatores ne animo succubēremus: nunc eadē nobis allegādo q̄ allegassetis ope nostra idigentes: si cōtra uos prius Athēiēses uēisset. Sed neque uos nūc neque alii ulli ad hoc agendū accesserūt. Verūtamē metu ius & erga nos & erga hostes nostros seruauistis: cātri uobis esse cū Athēiēsiū societate: q̄ p̄fecto uos nō cōtra amicos cōtraxistis: sed cōtra hostes: si q̄ uos inuaderēt. utq; Athēiēsiū eētis auxilio quoties eis fieret ab aliis iniuria: nō cū ip̄i quēadmodū nūc uicinis uestris iniuriā facerent: q̄a ne Rhegini qdē & si Chalcidēses sūt uolūt restituere Leōtinos q̄ sunt Chalcidēses. Et certe idignū est si illi hoc opus pulchre iustūq; nulla ratiōe suspectū habētes modeste se gerūt: uos ratiōabili cā uultis iis q̄ natura sūt hostes p̄desse: eos autē q̄ uos naturae cognatiōe cōtingūt p̄dere hostibus iūsti. Sed iniuriū ē ut adiuuetis potius q̄ extrimescatis istoz apparatus: q̄ non foret p̄timecēdus: si iter nos oēs cōuēiet: sed si e cōtrario nō cōuēiet id qd̄ isti efficere laborāt q̄ nō aduersus nos solos uenerūt: neque .n. ea q̄ optabāt: & si plio uictores extitere pegerūt: ueze pro uinis abierūt. Ut credibile sit eos pp̄ paucitatē suā sibi diffidere & ob id tantopere uelle cū aliis inire societate: p̄serti uētuos huc e Pelopōneso auxiliis q̄ homines sūt istis in re bellica lōge p̄tiores. Neq; illud circūspectū uobis eē uideat: q̄ nobis quidē aequū: uobis autē tutū sit nolle alterutris auxilio eē: tanq̄ utrorūq; locis. Non .n. ut iure istud ita factū par ē. Nā si p̄pterea qd̄ uos abestis a partibus ii q̄bus bellū succubent: & alii uictores existēt: quid aliud nisi hoz salutē non desēditis: illos ne mali fiat nō phibētis? At qui satius fuerit iniuriā patientibus & iis quidē cognatis adeē commune Siciliāe cōmodū tuēdo: & Athēiēses ut aiunt amicos nō sinere peccare. Atq; ut semel oīa contēplamur nos Syracusanū: tū dicimus nullius negotiū eē plane docere: aut uos aut alios ea q̄ nihilomīus ip̄i cognoscitis: tū uero p̄camur p̄ter & optestamur nisi uerbis nostris aquiescitis: infidias nobis ab Ionibus tendi p̄petuis hostibus: & a uobis prodi doribus doribus. Qui si ab Athēiēsiū supemur: pp̄ uestra quidē cōsilia superabimur: sed uictoriae Laus penes illos erit: nullū aliud p̄miū accepturos q̄ eū ip̄sū qui uictoriam sūministrat. At si uictoria penes nos fuerit p̄cāna luetis: q̄ auctores extiteritis periculoz nostroz. Quare cōsiderate atq; iā nūc eligite: aut p̄sentē sine periculo seruitutē: aut hoc ut si uiceritis nobiscū ne turpiter istos dominos suscipiatis: & inimicitiam nostram non breuem deuitetis. Hāc Hermocrate locuto Euphemus Atheniensium legatus ita exceptit.

Oratio Euphemi Atheniensium legati apud Camarienses

Veneramus quidē ad renouandam p̄stinam iter nos & uos Camariensi societate. Sed quoniā Syracusanus nos icessit: necessariū ē etiā de ip̄e nostro uerba facere: q̄ ratiōe illud merito optineamus. Atq; huius rei uel maxie iste testimōiū peribet: qui dixit lōes sepe doribus extitisse hostes: sed ita res se habet. Nos .n. cū simus lōes Pelopōneses autē dores iidemq; & plures nobis & accolae: dedimus operā ut illis q̄ minimum obediremus: & post Medicū bellū cū classe hēremus a Lacedaemōioze Impio ac ductu exemimus: arbitrātes nihilo magis cōuēire: ut illi nobis q̄ ut nos illis ip̄eraremus: nisi q̄ diu plus ip̄i q̄ nos ualuerūt: lidē nos oīum græcoz qui prius Regi paruerāt: principes cōstituti: nostra icolumus: existimantes sic minime oportere nos Pelopon-

Attici ionef peloponnē
ses dores .i.

... completam

nesibus obnoxios esse: habentes uim q̄ uim ppulsemus. Atq; ut ingēue loquamur nō iniuria i nostrā redigimus potestate lōes atq; Insulāos: quos & si cognatos nostros: tamē seruire nobis aiūt Syracusāi. Quippe uenerāt cū Medo aduersus nos metropoli suam nō ausi amittere res domesticas: sicut nos qui urbē deseruimus: sed deficiētes a nobis māluerūt & ip̄i seruire: & nobis seruitū iducere: Propter q̄ digni sumus qui impemus: & q̄ plus nauū q̄ cetera plusq; aiōrū iine ulla tergierariōe p̄stitimus pro grācia: q̄q; ab istis hoc idē enixe p̄stantibus Medo laesi fuimus. Et sup̄ hāc cū uires aduersus Pelopōneses optemus: neq; alterius auspitiā sequi: iure optimo ip̄eramus: ut qui uel soli p̄figauimus barbarū: uel p̄ libertate cū aliōz tum p̄cipue istoz: ac nostra ip̄oz pericula adiuuimus. Itaq; decet & sine inuidia & nos & cuiq; salutē p̄bere: & nūc tutelae nostrae gratia adesse: cernētes hāc uobis quoq; usui eē: planūq; facere: quid sit unde & nos isti criminant: & uos p̄cipue uobis timendū suspicamini: q̄ tamē scitis eos q̄ pre igēti metu suspicatur aliquid: solere i p̄sētiā orōnis suauitate mulcere eos a quibus suspicant: i exequēdo aut postea id agere q̄ sibi cōducāt. Etenī nos illic ip̄erū tenere ob metū memorauimus: & eadē de causa uenisse huc ut cū amicis res hic tuto cōstitueremus: non ut i seruitutē redigamus: imo potius ne hoc patiatur ut phibeamus. Neq; op̄ies quispiā nos ea q̄ q̄si nihil ad nos attineat curare: cum sciat statu uestro incolumi dū non estis ad resistēdū Syracusanis ip̄ares minus nocere nobis posse a Pelopōnesibus: ad quos minus copiāze Syracusani sūmitterent. Et ip̄i ob hoc p̄cipue nos cōprobatīs quod aequū foret restitui Leōtios: nec subditos eē quales iūr eoz cōsāguinei ap̄ Euboiā: sed q̄ potētissimos ut istis uice nostra finitimis suis isēti essent & sua terra. Nā bello domestico p̄ nos ip̄i sufficimus ad hostē ppullandū. Et Chalcidēses quos q̄a subegimus: Syracusanus hic at̄ abiarde nos uelle eos q̄ hic sūt asserere i libertate: uiles nobis erūt imunes militia tātū pecuniā p̄dentes. Vtiles itē q̄ ap̄ Siciliā sunt Leōtini ac ceteri amici q̄ plurimū potuerūt a nobis asseri i libertate. Et sane uiro tyrannidē & Ciuitati p̄cipatū oprinēti nihil nō honestū qd̄ utile ē: nihil propriū qd̄ nō idē fidū sit. Atq; oībus in rebus uel amicū uel aduersariū fieri oportet ex tēporis cōmoditate: & nobis comodū est hoc loco nō ut amicis noceamus sed ut p̄ amicoz potentia iualidi reddātur inimici. Quod nō debet apud uos carere si de: Nā focus illic nostris ita ip̄eramus p̄ ut q̄q; nobis ē utilis: Chis & Methymnaeis ut Classe p̄beat: cetera ut liberi sint: multis ut maiorē pecuniā soluant aliis ut liberi oīo loci sint: tam et si Insulani ut p̄dā oportuni quia i Pelopōneso adiacēt i locis ad occasionē expositis: Ex quo credibile ē qd̄ facimus hic quoq; ad utilitatē spectare. Atq; hoc qd̄ dicimus p̄ter ad inferēdū terrorē Syracusanis: q̄ uobis dominari affectant imo toti Siciliā: idq; optiere aut ui aut uestra solitudine: si nos re isēta redierimus: a quibus illi uos tanq̄ suspectis abducere uolūt. Quod euenire necesse est: si uos ad eos trāseritis. Nā neq; nobis facultas erit amplius parādi tantū copiāze: neq; isti ualidi contra uos erūt nobis absētibus. Hoc si cui nō uideatur res ipsa arguit. Si qdē cū primū nos adistis hortatiq; estis: nullū aliū metū allegastis: nisi tōte ut si neglexissemus uos in Syracusāoz uenire potestātē ip̄i piculū adiremus. Quominus decet nūc qua rōe postulastis: ut iducēremur eadē uos iduci nolle: & hoc quod aduersus istorū uī ualidiore cum classe adsumus in suspicionē uocare: cū potius de istis diffidere debeatis. Nos nisi uobiscū ne manere qdē hic possumus: si mali effecti res nobis subiceremus: iualidi ad eas retinēdas tū longitudie nauigatiōis tū difficultate custodiēdi urbes &

Nota -

magnas: alioq̄ & mediterraneis copiis subnixas. At isti non exercitu sed q̄d ma-
ius nostro exercitu est suo populo cū sint finitimi uestri i fidiatur uobis assidue:
quācūq; sibi oblatam occasionem non omisere id quod iam declararūt cum er-
ga alios tū uero erga Leontinos: & nunc declarāt cum audent cōtra nos a qui-
bus hęc facere phibentur: & Sicilia hucusq; subigere uos hortari uelut amen-
tes. At nos e contrario ad multo ueriores salutē exhortamur: orantes: ne mutuā
ex utriusq; nostrum utilitatē prodaris: sed existimetis sepe istis i uos et citra so-
ciorum auxilia: ppter populi multitudinē esse uiam expeditam: uobis uero nō
sape fuerā facultatē cū tot auxiliaribus copiis eos arcēdū: q̄s si aut ob suspitionē
isecto negotio aut accepta calamitate finetis absedere: optabitis pfecto aliquādo
et cernere maiores: dū non erit aplius huc ueniendi copia: Sed ne criminationibus
istoz aut uos Camarinaz: aut alii fidē hēant ex posita p nos oī cur suspecti si-
mus ueritate. Quibus sumati in memoriā uestra redactis oramus ut accēscatis.
Non. n. negamus nos quidē aliquot circa populis impirare: ne nobis alius impi-
ret: sed tamē adesse ad Sicilienses seruitio eximēdos: ne quid ab eis lædamur &
quo plura custodiēda hēmus: eos ad plura faciēda cogi: & socios tū ātea tū uero
nunc uenisse iis qui ex uobis inferebatur iniuria non sponte nostra sed uocatu
uestro. Quos nequaquā uos tanq̄ facti iudices: aut censores rez a nobis gestarum
quodā difficile factū ērenouare temptetis. Sed quatenus studiū nostrū uobis
actione q; conducunt: eatenus in usū uestrum assummat: existimetisq; non oī
bus per æque ista officere: sed etiam prodesse multo pluribus græcoz non mō
non officere: sed etiam prodesse In omni loco et ubi non imperamus coguntur
homines propter arma nostra & ad succurēdum & aduiscendū: parata: & qui
insidias tendūt ab inferenda iniuria temperare: ut qui sibi iniuriam fieri putāt
nullo negotio incolumes fieri. Quare eodem quo ceteri modo facientes iun-
cti nobiscū reddite uices Syracusanis: & ne semper ab eis caueatis aliquādo uos
ipsis insidias tendite. Hęc Euphemus. At Camarinazoz ita se habebat affectus
Atheniensibus quidem bene uolebat: nisi quatenus eos affectare imperium Si-
cilia suspicabantur: a Syracusanis autem quibus contermini sunt assidue deside-
bāt: tamen propter hęc ipsam uiciniam ne sine se illi uincerent: miserunt ad
eos tunc primum aliquot equites: ac deinceps putauerunt eisdem potius infer-
uendum sed opera quā possent modestissima: Verū i presentiarum ne minores
facere uiderent Athenienses: q; i pugna uictores extiterant: a quale utriusq; respō-
sū ediderunt: cū inter se consulassent hūc imodū. Quoniā bellū inter eos gere-
ret q; ipsis focii eēt uideri sibi e iureiurādo esse: neutris contra alteros in plēti
auxilia ferenda. Quo reddito responso utriusq; legati abierunt. Et Syracusani qdē
ad bellū se se oī ope accingebāt: Athenienses aut apd Naxū statua habentes: qdē
ad Siculos p̄inebat: ut eoz q; plurimi ad se trāsirent operā dabāt. Quoz Sicu-
loz complures p̄cipue q; plana incolētes Syracusanis parebāt defecerunt: qui ue-
ro mediterrāea tenebāt: & quoz. Vrbes erāt liberæ ac fuerāt libera semp antea
domicilia: prius p̄ter paucos Atheniensibus se applicauerūt: cōmeatūq; ad exer-
citū cōportarunt. non nulli & pecuniā. Qui delicere a Syracusanis recusabant:
eos admotis Atheniēses copiis parti ad deditōnē cōpulerūt: p̄ti ne missa a Syra-
cusanis auxilia possēt adire phibuerunt lidē p hēmē mouētes e Naxo Catinā
uenerūt. Vbi castra sua a Syracusanis icēla rursus excitauerūt: atq; ibidē hyberna
uerūt. Vnde et Carthaginē cōciliādā amicitiaz grā si qd pficere possēt tritemē
miserūt: & ad maritimas Ciuitates tyrreni maris: quarū nō nullæ ultro se belli

Euphemus dixit

socias fore sponderūt. Circū miserunt item ad Siculos atq; Egestā iubētes ut
equites sibi q̄ possēt pluri mitterent. Ceteraq; quæ ad muz circūducendū: late-
res: ferrū: & quæcūq; i re erāt p̄parauerūt: tanq̄ ineunte statū Vere bellū inituri.
At legati Syracusanoz q; Corinthū ac lacedæmōa nati fuerāt: in prateruehē-
do italicas Ciuitates p̄uadere conati sūt: nō esse illis contēnenda quæ ab Athe-
nienibus fierēt: tanq̄ in eis pariter insidiosa. Appulli Corinthū uerba fecerūt po-
stulantes ut ipsi p iure cognatōis subuenirēt. Quibus extēplo Corinthi primi
oīum decreuerūt oī studio subueniendū: cūq; eis legatos ad lacedæmōios mise-
runt: ut illos quoq; inducerēt: & ad bellū aptius gerendū cū Atheniensibus: & ad
aliquid auxilioz in Sicilia mītendū. Hi legati lacedæmonē uenerunt eodēq; &
Alcibiades cū his qui una exules erāt nauī oneraria paulopost aduētus: primū
ex Thuria in Cyllenē q̄ est agri elei: mox deinde in lacedæmonē ab ipsis lacedæ-
mōiis accitus data ei fide: quoniā illuc accedere uerebatur: pp ea que cū Manti-
neis transegerat. Contigitq; ut apd conciliū lacedæmōioz eadē & Corinthi &
Syracusani & Alcibiades suadendo precarent. Et cū Ephori atq; alii magistratus
lacedæmōioz in aīo haberent mittere Syracusas legationē: que illos cū Athen-
ensibus pacisci phiberet: nō tamē ad ferenda auxilia prompto animo essent pro-
cessit Alcibiades eosq; huiuscemodī uerbis excitauit atq; exacuit.

Oratio Alcibiadis apud lacedæmonios.

Necessarium mihi est ante omnia de mea criminatione apud uos uerba
facere: ne suspectū hāntes me cū de re. p. loquor nō libeter audiat.
Cum mei p genitores pp accusationē quandā hospitū uestre Ciuita-
tis repudiassēt: p̄e rursus illū istaurauit: coluicq; uos curialis rebus: tū uero circa
Cladē quā ad Pylū accepistis: atq; in hoc erga uos affectu cū ego pleuerarem: uos
reconciliati cū Atheniensibus per eos inimicis quidē meis potētiam mihi uero igno-
minā attulistis. Propter quæ ad partes Mantinazoz Argiuozq; non immerito
transgressus atq; hostis factus uobis quoquo modo nocui. Quod si quis tūc tra-
scebatur mihi cum nocebam: iis certe nunc si uere consideret acquiescere de-
bet. Item si quis q; factiōem popularem seclatus sum potius de me peius sentiat:
ne hic quidē recte putabit mihi succedendum. Semper enim tyrānis fuimus i
festi. Quod aut imperitanti aduersarū id populus nominatur: atq; hinc penes
nos popularis auctoritas permanit: & statu populari uigente plerūq; necesse no-
bis fuit rebus presentibus obsequi. Tamen licentia quæ circa re. p. intēperatiæ
erat tēperare uti sumus conati cū nō defuisset tā supiore q̄ nrā memoria: q; ple-
bē i deteriora deducerēt q; me eiecerūt. Nos aut oī t̄pore quo p̄fuius ita p̄fui-
mus ut iustū sentirēt: q; cōditōe florētē maxie ac liberā Ciuitatē q; accepisset i
eadē cōseruaret. Nā popularē statū cū oēs q; aliqd sapius cognitū hēmus: tū ue-
ro ip̄e quo maiore iuria affectus sū: eo magis uitupio ne qd de cōfessā eius amē-
tia dicat. Hūc aut statū nō uidebat tutū nob imutare: dū a uob hostibus obside-
remur. Hactenus de iis quæ mihi iuidiam confluauerunt. Nunc quid ad ea per-
tinet de quibus uobis deliberandum & si quid quod magis ego compertum q̄
uos hēam cōmemorādū ē cognoscite: i Sicilia eo aīo traiecimus ut Siciliēses pri-
mū: si possemus i nrām potestatē redigeremus. Mox deinde Italicos: tū ut cartha-
ginensium locis: atq; ipsi etiā Carthaginensibus imperare temptarem: Quæ si
procederent aut omnia aut pleraque: tum uero Peloponnesum aggredieremur
sumptis illinc Vniuersis græcoz copiis: multisq; barbaroz mercede conductis

& hiberis & aliis: qui sine cūctōꝝ controtuerſia illic barbaroꝝ nūc ſunt pugna
 ciſſimi: a ditiſſimis ēt permultis triremibus præter noſtras aſſatim materie habē
 te Italia: quibus Pelopōneſum circūſideremus peditatu pariter a terra inuaden
 tes Urbium: alias ui expugnando alias circūuallando: ſperantes facile nos debel
 laturōs: & mox omnis græciæ imperio potituros: pecuniam & rem frumentariā
 ad hæc cōmodius tranſigenda: eiſdem illis oppidis ſuppeditantibus præter eos
 conuentus qui hic exigerentur. Quæ ad Claſſem quæ mō profecta eſt pertinet
 auditiſſis ex homie. qui que cogitaueramus exploratiſſima hēt: quæ & ſi diſceſſi
 illic tamē a reliquis impatoribus cōficienſ ſi poterunt. Cui rei niſi occurratis ni
 hil ibi obſtituꝝ eē iā dicite. Et .n. Siciliēſes hoies impatoꝝ illi quidem ſunt rei
 militaris tamē ſi conuentant frequentēſq; bellū i eant nūc quoꝝ ſupiores fuerit
 Veꝝ ſoli Syracuſani qui uniuerti quodā & i acie uicti ſunt: & a nauigando coh
 bentur impares erant exercitu: q nō eſt illic Athenieſiū. Quæ Vrbs ſi capiatur
 reliqua quoꝝ Sicilia occupabitur: mox & Italia: Atq; hoc qd prædixi uobis im
 pendere periculum non diu abierit: quin in uos decidat. Ex quo nemo ſentiat de
 Sicilia ſolum conſulari: ueꝝ ēt de Pelopōneſo: niſi propere hæc executi fueritis:
 talemꝝ illuc claſſem dimiſeritis ut uidea remiges ſint & milites: & qd ipſo hoc
 exercitu magis expedire opinor: uiz: Spartiatam pro imperatore qui & pſentes in
 oſticio teneat: & recuſantes adēſſe cōpellat. Sic .n. & qui uobis amici ſunt plus ſi
 duciaꝝ habebūt: & qui animo mutant minus timide accedēt. Et quod adhæc lo
 ca pertinet debetis apertius bellum Athenieſibus inferre: ut Syracuſani ſentien
 tes curam noſ ſui gerere: reſiſtant uahemētius: & Athenieſes legnius alia auxi
 lia ſuis mittant. Quinē deceleam ab Attica muro interſepire: quod Athenieſes
 ſemper p̄cipue formidat: qꝝ ſolum rentur in hoc bello nō eſſe rēptatum. Et ſa
 ne qꝝ ita maximo dāno hoſtes aſſicit: ſi quæ illi maxime reformidat: hæc ipſe ubi
 plæ explorari inferat. Credibile .n. eſt unūquēꝝ quæ ſibi periculofa ſūt ea & ſci
 re p̄cipue & timere. Quātōpere autē ex hac muri extructōe: uob̄ utiles aduerſariis
 iurideli eritis: & multa omittā: quæ maxia ſūt ſūmatim dicā. Interſepro Athēſiū
 agro plerāꝝ oppida ueſtræ ditionis erūt parti capta: parti ad uos ultro deficiētia:
 puentus quoꝝ ex argētifodinis laurii: & quæcūꝝ illis nūc & terra atq; e iudiciis
 cōmoda ſuggerūt itatim ceſſabūt: pſertiq; quæ a ſociis obuēniūt minus obuē
 tura ipſis ſociis iā Athenieſes paruiſtaciētibz ſi intellexerit uos omī ope bellum
 adminiſtrare. Quæꝝ reꝝ ut mature aliqd & impigre fiat in uobiſq; ſitum eſt lace
 dæmoniū. Nam & hoc fieri poſſe nec me falli opinione p̄ſus cōfido. Neꝝ uero
 debeo aut cuiꝝ ueſtrū uideri deterror: ſi qui inter inſeſtiſſimos uobis hoſtes ali
 quādo publicola habitus ſum: idē nūc contra rem .p. meam acerrime tēdo aut
 in ſuſpitiōe ueniret: q̄ ſi emerēdi exilio ſauoris gratia loquar. Exulo quidem ſed
 a peruerſitate illoꝝ qui me eiecerunt: nō aut a ueſtra ſi mihi crederitis utilitate.
 Neꝝ mihi pro hoſtibus magis habendi uos qui: aliquādo hoſtes nobis nocuiſtis
 q̄ qui ut amici fierēt hoſtes mihi coegerūt mihi tūc publicolæ nō nūc cū iniuri
 am patior: ſed cū tuto in rē .p. uerſabar. Quæ cū amplius mihi pria nō ſit: nō re
 or me aduerſus priam ire: ſed ad eā multo potius q̄ nulla ē recupandā. Atq; iſ rec
 te aſſinator priæ ē: nō q̄ ſua cū iuſte amiſerit nō iuadit: ſed q̄ eam quoquomō pōt
 ob illius deſyderiū recuperare conat. Ex quo ego dignū me arbitror lacedæmo
 niū: quōs & i piculis & i laboribus oibus itrepide utam: cum ſciatis hūc ſermōne
 uulgo prouerbiū: uēſſe: q̄ dū hoſtis: eēt uahementer nocuit: eūdem ſi amicus ſit
 latis profuturus: uo quidē magis q̄ res Athenieſes cognitās habeo: & ueſtras

Decelea .i.

Nota .i.

coniectura colligo. Postuloꝝ ut cū de maximi momēti rebus cōſultari ſentiat
 ne pigeat expeditionem uos in Siciliam atq; in Atticam ſuſcipere: ut illuc trai
 cientes parua manu: res ſibi maximas conſeruetis: & Athenieſium potentiam
 præſentem piter & futuram euertatis: ipſi in poſtero tuto habitaturi & cunctæ
 græciæ non coacte ſed uoluntarie imperio potituri. Hæc Alcibiades. Qua rati
 one lacedæmonii cum iam antea & ipſi cogitarent bellum Athenis inferre: ſed
 adhuc aliquid circūſpectantes cunctarentur: multo tamen magis ſunt confirma
 ti: exiſtimantes ſe auſiſſe: atq; edoctos eſſe omnia ab eo qui hæc plaiſſimæ noſ
 ſet. Itaq; ad intercludendam iam deceleam aiū intenderunt: & ſtatim aliquid
 auxilioꝝ in Siciliam mittere: præficienſq; Syracuſanis Gylippum Cleandriæ
 filiū: iuſſerunt eū habito cum illis & cum Corinthiis conſilio curare: ut q̄ poſſet
 maxime ac maturime illuc aliquid præſidii iret. Ille Corinthios ut in Aſſinem
 ad ſe iam duas naues mitterent iubet: cæteras appararent quaſcūꝝ mittere deſti
 naſſent: quæ cum tempus addeſſet ad nauigandum in expedito forent. His conſti
 tutis e lacedæmone diſceſſum eſt. E Sicilia autē triremis Athenieſium quā du
 ces miſerant pecuniæ atq; equitum gratia Athenas uenit: Cuius poſtulata cum
 auſiſſent Athenieſes decreuere & cōmeatum mittendum & equitatum. Atq;
 hyemꝝ exceſſit ac decimus ſeptimus huius belli ānus quod Thucydides cōſcrip
 ſit. Inſequentē Aestate initio ſtatim ueris Athenieſes qui in Sicilia erant: mouē
 tes e Catinā nauigauerunt aduerſus Megara: quæ eſt Sicilia: unde exterminatis
 cum Gelone tyrāno oppidanis quemadmodum prius a me comemoratum eſt:
 Syracuſani agrum poſſidebant. Hunc agrum egreſſi nauibus Athenieſes popu
 lati ſunt: & progreſſi ad caſtellum quoddam Syracuſanorum cum id non expu
 gnaffent rurfus tam pedeftri itinere q̄ nauigatione ad flumen ſe Teriam recepe
 runt: tranſgreſſiq; campeſtria uaſtauerunt: frumentum q; incenderūt: & aliquot
 Syracuſanoꝝ in quos non tamen multos inciderant interfecerunt: atq; ad naues
 erecto trophæo rediere: reuerſiq; Catinam & illic frumentati cum omnibus co
 piis proſecti ſunt in Centorippa oppidum Siculum. Quo cum ex conuentione
 intraffent incenſis ſegetibus Teineſiæꝝ ſimul & hyblæꝝ diſceſſere: ac reue
 ti Catinam offendunt equites ducentos quinquaginta ſine ipſis equis: ſed cum
 illorum ornatu tanquā Sicilia equos: ſub peditatura: & equeſtres ſagittarios
 triginta: nec non argenti Talenta trecenta Athenis aduecta. Eodem uere lace
 dæmonii ſumpta aduerſus Argos expeditione cum Cleonarum tenus ueniſſent:
 facto terremotu rediere. Poſt quoꝝ diſceſſum Argiui in Agrum Thyreenſem ſi
 bi conterminum ingreſſi: magnam ex lacedæmoniiis prædam egerunt: quæ diuē
 dita eſt talentis amplius Vigintiquinq;. Neꝝ ita poſt eadē aſtate populus The
 ſpienſis impetū fecit in magiſtratus: ſed res fruſtra fuit: ſuccuſuꝝ Athenieſiū
 Theſpienſes partim cōprehenſi ſunt: partim Athenas effugerunt. Per eandem
 Aſtatem Syracuſani præcepto equitum aduentu ad Athenieſes: & in ſe iam iā
 futuro arbitantes: ſi hoſtis non occuparet: Epipolas locum præruptum Vrbi
 imminentem ſe non facile poſſe circumuallari muro: ne ſi prælio quidem uince
 rentur conſtituerunt loci aditus obſeruare: ne latenter illuc hoſtis aſcenderet.
 nō .n. alia pte cōſcēdi poſſe q̄ cæteræ arduæ eēt. Hic autē Vrbe tenus aliquātu
 lum decliuū & itrorſū oīo patēs locus: ideoꝝ a Syracuſanis Epipole uocatus: ga
 enim plurimū alii loco. Itaq; prima ſtati luce omnis populus Vrbe egreſſus eſt
 in pratum iuxta Anapum amnē ductu eorum qui una cum Hemocrate iam im
 perium acceperat: ibiq; recenſitus atq; recognitus. Ex quo delecti ſunt ſexcenti

Alcibiades dixit .i.

Gylippus .i.

Annis .18

Centorippa .i.

Epipole

.. eminent

Anap) .i. fl.

.. Græce . συμπαύτης ἀπὸ τοῦ οἴου ἢ τῆ ἰνερσίαν
 Laurentius autē putans unā eſſe dictione ridiculā fecit
 interpretatione . eſt & in codice manu ſcripte & caſtigato
 ἢ τῆ ἰνερσίαν

Thapsus.

Syrac.

Trogylus.

armati ante omnia profecto eis Diomilio Andrio exule qui praesidio essent Epipolis: Et siquid aliud accideret uestigio conuenientes adessent. Ea nocte cum dilucesceret Athenienses recensitis copiis cum iis omnibus e Catina profecti ad locum nomine Leonem: ab Epipolis sex septemue stadiis distantem: clam hostem peditatum in terram exposuerunt: & cum Classe Thapsum subierunt: quae angusto terrae limite in mare prominens peni insula est: non procul a Syraculis siue terra: siue mari: eam terrae angustiam cancellato uallo cum obsepissent nautici milites quietere. At peditatus ex templo ad Epipolas cursu contendit: conscendens ab Euryclo locum occupat: priusque Syraculani e prato post recessione cognita re adessent. Afluere autem auxilio cum alii ut quisque celerrime poterat: tum uero illi sexcentis quibus praefectus erat Diomilius. Interiacebat autem a prato usque ad locum ubi hostibus occurrerunt non minus quinque ac uiginti stadiis. Hunc itaque in modum in illos Syraculani incidentes ac uicti praelio apud Epipolas in Urbem rediere: amisso Diomilio & aliis fere trecentis. Quibus Athenienses reditis hosti uictoriam concedenti trophaeoque erecto descendunt. Postero die aduersus Urbem: & cum nemo obuiam prodiret regressi castellum apud Iabdalum excitant in summa crepidine Epipolarum: qua parte uergunt ad Megara: ut esset illud apotheca ualorum atque pecuniarum: quoniam aut ad pugnandum aut ad magis extruendum ipsi prodirent. Haec ita multo post superuenerunt eis ex Egesta equites trecenti & Siculorum Nauiorumque & aliorum quorundam circiter Centum: cum ipsorum esset ducenti quinquaginta qui sibi equos partim ab Egestanis Catinensibusque sumserunt: partim mercati sunt quorum equitum summa extitit sexcentorum quinquaginta. Imposito itaque apud Iabdalum praesidio aduersus Syram profecti sunt: quam obidentes cum propere muro conclusissent pauorem Syraculani: ipsa festinatione praebuerunt. Illi tamen ne se negligerent egressi sunt animo pugnandi: sed eos cum utrinque iam acies instuerentur: uidetes sui duces dissipatos esse: ne facile in ordinem redigi in Urbem reduxerunt: praeter quamdam equitatus qui remansit ad impediendos Athenienses: quominus & lapides legerent & longius uagarentur. Eam una Cohors Atheniensium armata atque omnis pariter equitatus adorti in fugam reuerterunt: nonnullosque occiderunt. Cuius equastris uictoriae Trophaeum statuerunt: Postero die pars murum aquilonem uersus extribuebat. pars lapides atque materiam comportabat apud locum cui nomen trogylus: deponens semper qua parte breuissimus murus fiebat e magno portu ad alterum mare. At Syraculani non placuit amplius totius populi uiribus in praelio periclitari: praecipueque ductu Hermocratis: sed quod satius esset murum substruere qua parte illi suum ducturi erant: & si includendo hostem praeuenerent: simulque si ibidem praesidium potuissent: mittere aliquam partem copiarum ad occupandos aditus atque inter sepiendos. Hostem enim si opus absoluerit omnes populos ad se asciturum. Egressi itaque murum excitant ducto ab urbe ipsa exordio subter ambitum muri Atheniensium: ex transuerso excisis olaeis phai ex quibus turres ligneas erexerunt. Adhuc enim ipsi maritima optinebant: nondum Atheniensium classe in magnum portum circumducta e Thapso. unde illi terrestri itinere necessaria afferebant. Vbi satis habere & uallum & substructionem muri uisum est: nunquam interpellatis eos Atheniensibus: quod & ipsi suas munitiones absoluere praeparabat. quod timebat si bifariam agitarerent: ne facilius oppugnarent: in urbem rediere una cohorte in praesidium opis relicta. At uero Athenienses tum fistulas aqueductus qui aquam ad portum in Urbem ferebat interciderunt: tum speculati alios Syraculorum per meridiem

intra tentoria se tenentes: alios in Urbem regressos: alios pro Vallo segniter excubantes constituit: ut Trecenti ex suis armati & ite ex leui armatura aliquot: utriusque electi repente incurrerent in subiectas hostium munitiones. caeterae copiae bipartito sub suo quaque duce contenderent: altera ad Urbem si illic succurreretur: altera ad uallum qua uicinum Pyramidae portulae erat aggressi Vallum trecenti illi capiunt: custodibus id deferentibus & ad magis templo circumdatum re fugientibus: quo pariter irrumpentes qui persequerentur atque ingressi uir rursus a Syraculani eiectione sunt: ibique aliquot Argiuorum atque Atheniensium occisi: caeterae copiae diruto muro reuulsoque Vallo: reuerterunt: uallos secum pro se quisque portantes ac trophaeum erexerunt. Postero die locum arduum paludis imminetem muro cinxerunt. Unde ex Epipolis in magnum portum prospectus est: & qua breuissimus eis muri ambitus: foret descenditibus per planum & paludem in portum. Hoc interim spatium Syraculani egressi rursus & ipsi Vallum reparant: incohant ab Urbe per mediam paludem: fossamque pariter & aggerem ducunt: ne liceret Atheniensibus magis ad mare usque producere. Illi profecto superius opere iterum aggredi statuunt. Syraculani fossam & uallum: itaque iubent Classem ex Thapso circumagi in portum magnum: ipsi circa aurora ab Epipolis descendentes in planum per paludem: qua limosa erat & minime dumosa: substractis foribus latissimisque asseribus: ac de super incidentes sub ipsum diluculum fossam capiunt: & uallum praeter exiguam partem: mox & id quod reliquum erat praecipueque ibi commisso uincunt Syraculanos: quorum qui in dextero cornu steterat: ad urbem fugerunt: qui autem in sinistro ad flumen. Hoc transitum uolentes intercludere trecenti illi electi Atheniensium cursu ad portum contenderunt. Quod ueriti Syraculani: aderat autem eis plerique equitum: eunt pariter in hos trecentos eosque in fugam uertunt: & dextrum Atheniensium cornu aggressi sunt: ad quod rursus prima cohorti eius cornu perterrita est iturus Lamachus a suo sinistro cornu succurrit: cum non multis sagittariis asumptis et Argiuis: & cum fossa quadam transgressus esset: destitutus cum paucis qui una transgressi fuerant: occubuit cum quinque sexue Comitibus. Hos statim Syraculani arreptos properauerunt portare transfusum in locum tutum: ante alterius manus hostium aduentum: sed illa iam instante abscesserunt. Haec interea fieri uidentes ii qui inter initia fugerant ad Urbem & ipsi rursus adito animo aciem instruunt: aduersus sibi oppositos Athenienses: & partem quandam suorum ad ambitum qui obiectus erat Epipolis mittunt: rati se desertum illum intercepturos. Et qui missi sunt occuparunt: illi quidem atque expugnarunt exteriores munitiones decem iugerum: expugnaturi etiam ambitum: nisi a Nicia prohibiti fuissent: qui illic propter malam ualitudinem erat relictus. Is enim machinas & omnem quae ante murum erat abiecta materiam: incenderent ministris suis imperauit: non uidens alio pacto locum inopia defensorum posse seruari. Atque ita contigit ut seruaretur. Nam Syraculani non ausi propter incendium subire propius rursus rediere: quoniam Athenienses qui hostem deorsum fuerat insecutus: iam ad auxilium aduentabat: & naues pariter a Thapso ut dictum est ad portum magnum appellabant. Quod cernentes illi qui superius erant Syraculani propere abscesserunt: reliquisque omnis exercitus ad Urbem qui existimaret: non satis sibi iam uirium adesse ad prohibendum quominus ab hoste murus ad mare duceretur. Secundum haec Athenienses trophaeum erexerunt: mortuosque Syraculani uictoriam concedentibus reddidere: & Lamachum inuicem cum iis qui una perierat recipere. Et cum iam praesto esset omnis exercitus naualis pariter & pedestris: concludere duplici muro Syraculas: per-

Temerites id error q supra

Lamachi mors

Pythen Corinthi

Thuria

ducto ab Epipolis rupibusq; ad mare. At quos & comēatus undiq; cōportaban-
 tur ex Italia: & accedebant permulti focii Siculorum: quod antea facere contēp-
 serunt: & ex ora tyreni maris naues biremes tres: Deniq; omnia ita procedebāt:
 ut uictoriam spe præsūmerent: quia Syracusanis nec fiducia iam erat bello supe-
 randi: qđ sibi nihil dū e Peloponneso auxiliorum ueniret. Itaq; colloquia depa-
 ciscendo & inter se ipsos & cum Nicia habuere. Is enim iā solus iperator erat de
 functo Lamacho: nihil tamen usquequaq; transactum est: multa tantum qualia
 credibile est agitari inter hoīes consilio nutantes: & arctius q̄ antea obfesos di-
 cta sunt: cū apud Niciam: tum uero intra Urbē. Quippe mutuo sibi ex præsenti
 bus malis nō nihil suspecti erāt. Ipsos ēt duces sub quibus ista contigerant eis ab-
 dicauerūt: tanq̄ clades esset accepta: illoꝝ aut in foelicitate: aut p̄ditione: & in eo-
 rum locum alios delegerunt. Heraclidem & Euclea & Telliam. Interea Gylippus
 lacedaemonius & naues a Corintho iam circa leucadem erant aīo q̄ celerime au-
 xilia in Siciliam ferendi. Quibus cum atroces nuntii afferentur: omnes in idem
 mendacium congruētes: iā pr̄sus circūuallatas esse Syracusas: omēm spem Gy-
 lippus Siciliae abiecit: cupiens tamen Italiam tutari cum duabus laconicis nau-
 bus: & una pythen Corinthi cum totidem Corinthiis quēlocissime transmis-
 so Ionio Tarētum p̄uenere: dum Corinthiū pr̄ter suas decem naues duabus
 leucadiis & tribus ambratiotis instructis posterius nauigare constituerēt. E Ta-
 rento Gylippus in Thuriam primum prolegato p̄fectus renouata pr̄is memo-
 ria in administrāda rep. ut ad defectionem adduceret: cū nihil proficeret abiit:
 cum preterueherentur Italiam arreptusq; uentis in sinu Terināo: qui obnoxius
 aquiloni uehementer spirat auferetur in pelagus: rursus tempestate acerrima ia-
 ctatus Tarentum subiit: ac naues quaecunq; tempestate quassatae erant subduxit
 refecitq;. Hunc Nicias cursum Syracusas tenentem cum audisset p̄ nauium pau-
 citate contempit: id quod & Thurini fecerant: existimans eum potius pr̄donū
 ritu nauigare: eoq; nullam adhibendam esse custodiam. Per eadem huius aetatis
 tempora lacedaemonii cum focis aduersus Argos arma sumpserunt: magnāque
 Argiui Agri partē depopulati sunt. Contra quos triginta naues Argiuis auxilio:
 misere Athenienses: per quos foedera quae ipsi erāt cum lacedaemoniis aperte sūt
 rupta. Nam ad eam diem latrocinii e Pylo & circa Pelopōnesum potius egerāt:
 q̄ in laconicam cum Argiuis & Mantinæis ingressi bellum gesserant: & hortan-
 tibus crebro Argiuis ut laconicum cum armis eatenus peragrantes: quatenus ip-
 si tenerent: & quantulumcunque partem populati secum abirent: nunq̄ id face-
 re in aium induxerant: tunc uero pr̄fectis Pythodoro Dæspodiocq; ac Demara-
 to in epidaurū egressi limeram & Prassias: & alia quaedā eius regionis loca popu-
 lati sunt. Ex quo facta est ut lacedaemonii multo exculatius se contra Atheni-
 enses tuerēt. Reuersis ex agro cū classe Atheniēsisibus & itē lacedaemoniis Argiui
 phlialia icursauerunt: ac pte agri uastata non nullisq; iterēptis domū reuersi sunt.

G

THVCYDIDIS ATHENIENSIS BELLI PELO-
PONESIACI LIBER SEPTIMVS

YLIPPVS aut ac pythē Posteaq; naues instruxere
ad locos qui ad occasum uergunt e Tarento profe-
cti sūt. & facti certiores nōdum circunualatas esse
undiq; Syracusas. sed adhuc licere uenientibus cū

exercitu per Epipolas introire: deliberabant utrum dexteriora Siciliae tenentes
 periculum facerent intrandi: an ad leuam nauigantes Himeram peterent primo
 Et cōparata tū ex illis tū ex aliis quos iduxissent manu p̄gerent itinere terrestri.
 Et constituerūt ad Himeram nauigandū: p̄fertim nondū Rhegiū appulsi quatuor
 Atticis nauibus: quas tamen miserat Nicias: cognito qđ isti adhuc apud lo-
 cos essent. Hae aduentū Gylippus & pythen p̄uertentes: ac per fretū transmi-
 tentes cū Rhegiū ac Mesanā tenuissent: ad Himerā peruēnūt: ubi cū essent Hi-
 merāos ad belli societate & ad se sequendū & ad pr̄benda suae nauū nautis
 quibus deerāt arma iduxerūt: Naues. n. ibidem subdixerāt. Selinuntios pr̄te-
 rea iussere missis quibusdā ad certū locum sibi occurrere cū omnibus copiis ali-
 quantulū aut: non tamen multū copiāq; missuros se ad istos s̄ponderunt: &
 Geloi & Siculoz: nōnulli multo tūc ad transeundū aiosiores: qđ & Archonides
 qui apud quosdā id loci Siculos regnasset nuper uita excesserat: non inualidus
 Atheniensū Amicus: & Gylippus impigre uenire e lacedaemone uidebatur. Sum-
 ptis itaq; Gylippus e suoz nauiaz epibatāq; numero quos armauerat ad sep-
 tingentos: & Himerāoz mille tam leuis q̄ non leuis armaturā. & equitibus ce-
 tum Selinuntioꝝ aliquot leuiter armatis atq; equitibus: & Gelooꝝ paucis ac Si-
 culis ad mille omnino pergit Syracusas. Nec non corinthii e leucade mouentes
 cum reliquis nauibus q̄ potuere maturime auxilio uenerunt. Cujus Corinthiā
 classis unus e ducibus Gongylus qui postremus una cū nauī profectus erat pri-
 mus appulit Syracusas paulo ante Gylippum: qui nactus ciuitatem depacificā-
 do cum hostibus concilium habituram id fieri inhibuit: atque eam exhortatus
 est: qđ diceret & alias in cursu esse naues: & Gylippū Cleandri pro duce a laceda-
 moniis missum. Qua ex re Syracusani animo cōfirmati Gylippo prorinus: iam
 enim aduentare eum acceperant: anq̄ obuiam ituri cum omnibus copiis prodi-
 ere. Ille in ipso itinere Igetis Siculorum muro expugnato acie instructa tanq̄ ad
 praelium contendit ad Epipolas: conscendentique ab Euryclo qua parte Atheni-
 enses primum ascenderant: perrexit cum Syracusanis aduersus Atheniensū mu-
 nitiones. Atque id temporis quo iste uenit septem octouē stadioz murus erat
 ab Atheniensibus ad portum magnum profectus: & is duplex pr̄ter aliquan-
 tulum spaci uersus mare quod adhuc aedificabatur. Nam ex altera & quidē ma-
 xima ambitus parte Trogilum uersus lapides maritenu iam cōportari iacebāt:
 & opus alibi perfectum alibi semiperfectum erat relictum. Eo periculi Syracu-
 sae deueniant: Atheniēses repētino Gylippi ac Syracusanorum aggressu rumpu-
 tuantes quidem a principio: tamen e diuerso se se instruxere: Ad quos Gylippus
 positus iuxta armis Caduceatorem pr̄mittit. qui diceret si uelint intra quinque
 dies Sicilia decedere sumptis rebus suis paratum se foedera cum eis inire. Illi par-
 uisfacientes hāc nullo reddito responso Caduceatorem remisere: moxq; ab utris-
 que ueluti ad pugnam acies instructa. Ceterum Gylippus perturbatos cernens
 Syracusanos: aegreque in ordines ire: latius duxit eos in locum patētiorem redu-
 cere. Nec suos Nicias in hostem egit: sed quietos sub muro castrorum tenebat.
 Quos ubi non inuadentes se Gylippus animaduertit: abduxit copias in uerti-
 cem nomine Temenitem ibique stauua posuit. Postero die cum maiore suorum
 manu acies admouit admuros Atheniensium. ne illi inuicem sibi succurrerent:
 ac missa copia pte castellū labdalū cepit. & oē qđ ibi nactus est praesidium itere-
 mit. Non enim cōspiciebatur a reliquis Atheniensibus locus: Eorundem quoq;
 trizemis eodem die a Syracusanis excepta est: dum portum magnum subirent.

Archonides

Gongylus

Plēmyrium . /

Extruxere quoque secundum hanc Syracusani & socii mure ab Vrbe incipientes per Epipolas Sursum uersus ducentes ad illum altē obliquū & simplicem: ut Athenienses si hoc non impedire: ne Urbem quidē circūuallare amplius possēt. Veg. illi absoluto ad mare muro iā se insuperiora receperāt: sed eius portō quādam fragillis erat: ad quā Gyleppus noctu sumpto exercitu cōtendit. sed cū Athenienses (Extra uallum. n. stationē hēbant) sensissent obuiā se ferrent tacito agmine rediit. Hoc demū muro Athenienses sublimius excitato: illic per se excubias agebant. Nam socios iam reliquis in partibus ubi quisq; excubare deberet collocarant Nicias quoque uidebatur muro sepiēdus locus: quē Plēmyrium uocāt: quod est promuntoriū e regione Urbis: quodq; pminēs portui magno fauces eius conartat: & eo sepro faciliore fore receptū cōmeatus ac regē necessariā. Et propinquiori. n. se spatio ante portū Syracusanog; ingressurus: non quēadmōm tūc lōginqua portus parte se se recepturos si quid hostes classe moliētur. Et iam cum intēdebat aiū magis ad nauale bellū cernens: minus sperandū sibi e mediterraneis locis post Gylippi aduentum: Instructa itaq; atq; ornata classe exercitu: tria præsidiā muro cōmuniuit: ubi & pleraq; uasa reposita sūt: & naues magnā pariter ueloces & iam in stationē agebant. Propter quod tum primū non ex minima parte facta est iactura hoīum: quippe penuria aquae q; longius aquarētur laborabant. Et quotiens signatum nauae prodibāt ab equitatu Syracusano terram optinente pleriq; conficiebātur. Nam tertiam equitū partem Syracusani apud opidum quod est in Olimpio collocarāt: ne si qui apud plēmyrium erant ad ipsos sedendos exirent. Cognito in super Nicias ceteras corinthiog; naues aduētare ad eas intercipiendas mittit uiginti suas: cum mandato ut illas in Siciliam trāmittentes circa locros & Rhegium & pminētia Siciliae loca captaret: Gylippus & ipse mure inter Epipolas extruit: usus iis lapidibus quos Athenienses in uulū suū aggresserant: simulq; Syracusanos ac socios in aciem extra munitiōes pducebat aliūdie Atheniēsis e diuerso suā aciem instruētibus. Cui posteaq; tēpus adesse uisū est hostē inuadendi princeps ipse inuadēdi extitit: & cū ad manus uētū est contabatur aut Syracusani Equitatus atq; sociog;. Itaq; inter utrorūq; munitiōes ibi nullus usus fuit uicere Atheniēses: uictisq; mortuos reddidere at trophaum erexere.

Oratio Gylippi obliqua.

AT Gylippus conuocatis copiis negat illarū culpam esse sed suam qui usum equitū iaculatorūq; eripuisset instructa intra muroz; inter capedinem acie: nunc autē se rursus illos eductūq; eēt: uereq; eos ut id cogitarent: cū nō minorē hēant q̄ hostes exercitū: nō comittendū sibi qui Peloponnēses & dores eēt: quin Ionios & insulanos & cōuenas hoīes uincerēt: & eregiōe depellerēt. post hanc ubi tēpus fuit: itēq; eosdē eduxit: Nicias atq; Atheniēses cenēbāt et si illi nollēt priores in acie p̄dire: tamē sibi necessariū fore nō cōtēnere murū hostilē: q̄ iuxta suū excitabat: nāq; tantū nō ad extremitatē sui accesserat: qui si accessisset faceret ut Syracusani nō iam oppugnarent: sed oppugnaret planēq; uicerēt ac debellarēt. p̄dierūt igitur i acie aduersus Syracusanos ac confluxerūt. Gylippus autē lōgius amuris q̄ nup armatos p̄duxerat & eqtes atq; iaculatores i loco spatio ubi muralia utrorūq; opera desinūt trāuersos hosti collocarāt: Cōmissa pugna hic egratus sinistz; Atheniēsiū cornū: qd̄ iijpm urgebat in

uadit: atq; i fugā uertit. Ex quo factū ē ut reliquis exercitus a Syracusanis supra rē: ad dissipatos in sua munimenta redigeret. Noctē i sequenti uictores p̄duxerūt murū iū usq; ad hostilē: ita ut nō possent amplius ab illis neq; p̄hiberi abedificando: neq; muro: ne auicentibus qdē circūuallari. Appulere post hanc Corinthiog; & Ambraciog; & leucadog; quae reliquae erāt naues numero duodecim: quibus perat Thrasomides Corinthius: frustratae Atheniēsiū nauū custodiā a quibus adiuti sunt Syracusani i reliquo muro struendo usq; ad simplicē. Et Gylippus urbe digressus ceteram Sicilia obuiit ad classē pedestrēq; exercitū comparādum: ad sollicitandas et i societate Ciuitates: si quae aut nō propese i bellū aut oīno abhorrentes a bello eēt. Alii quoq; Syracusanog; Corinthiog; legati sūt missi Lacedaemonē & Corithū ut plus copiarū traiceretur: quoquomōdō possent: siue onerariis nauibus: siue nauigiis: siue aliter dū peruenirēt. Præterea tanq; ab Atheniēsis et copiarū Syracusani classem explēt: & q̄si nauibus quoq; hostē aggressuri: huic rei operā dant: & i alia quoq; uahemēter icūbūt. Quae Nicias aduertens illorum uires auelcere magis i dies suasq; decrescere: mittit & ipse identidē Athenas q̄ referret cum de aliis singulis quae gererēt: tū uero de praesenti rerū statu quē ancipitē arbitrabat: & de illo actū esse: nisi aut ipsi reuoarent: aut alii non pauci mitterent. Veritus tamē ne eos q̄ mittebatur aut dicēdi facultas: aut memoria mādatorū deticeret: aut uolūtas populo assentādi auerteret: Epistolam scripsit: ratus sententiā suā: nihil a nūtio suppressam: cū didicissent Athenienses p̄cipue ex uero consultaturos. Quibus litteris illi quos mittebat acceptis ac mandatis quae ipsi exposituri erāt abiēre. Interea Nicias rem castreū custodire maiori iā curae erat q̄ uolūtaria picula adire. Sub extremū eiusdem Aestatis Euetion Atheniēsiū dux cū Perdicca p̄multisq; Thracibus bellum intulit Amphipoli: & cū eā nō expugnasset adductis in Strymonē Amnē Liburnicis nauibus ab ipso Strymmone urbem oppugnabat ex Himeræo p̄ficiscens. Atq; hanc Aestas excessit. Ineunte hyeme q̄ missi a Nicia erāt Athēas p̄uenere: & q̄ mādata erāt uerbis exposuere: & si qd̄ p̄contabat̄ respōdere: atq; Epistolā reddidere. Quā p̄cedēs scriba Ciuitatis Atheniēsis recitauit i hanc uerba

Epistola Nicias ad Athenienses

QUae ante hac gesta sūt ex superioribus Epistolis nostris Atheniēses. Nūc tēps ē uos cognito q̄ i cōditiōe simus nihilomius cōsultare. Cū Syracusanos aduersus quos missi sumus aliquot plūs supassemus: murosq; extruxissemus itra quos nūc agitamus. Aduēt Gylippus Lacedaemonius cū exercitu ex Pelopōneso: & ex quibusdā Siciliēsiū Ciuitatū quae prima i pugna uicimus. In secūda ab eqtatu frequēti atq; iaculatoribus coacti sumus itra muros nos recipe. Nunc itaq; p̄termisā circūuallatiōe muroz; pp̄ hostiū multitudinem otii teneamus. Non. n. possumus oēs i acie copias educere: cū pte armatorū opus sit ad agēdas i statiōibus muroz; excubias. Et hostes mure simplicē iuxta nostrū excitauerūt: ut iā eos circūuallare neq; amemus: nisi q̄s illū multo cū exercitu adortus expugnet. Eueitq; ut q̄ alios obsidere uidemur: ipsi potius q̄tēus ad terrā priet obsideamur. Quippe q̄ haud multū pp̄ hostiū eqtatū e loco p̄gredimur. Miserūt p̄terea i Peloponnēsiū legationē accersitū alias copias: & ad urbē Siciliae i societate belli sollicitādas: q̄ nunc i p̄tibus nō sunt Gylippū illiē pedestres naualesq; copias si poterit adducturum. Constituūt enim quantum audio pariter adorti

nostras munitiones: peditatu a terra: classe a mari. Neq; cuiq; uestru hoc arduu
 ee uideat qd et a mari. Na nostra classis ut illi quoq; cognitu hent: inter initia ex
 celluit: tu sicitate nauu tu hoium i columitate. Nuc & naues tandiu lubsidio
 agentes: & i mari putrefactae & uiri assupti sur. Nec licet illas nobis ad reficien-
 du subducere: ob id qd aduersariae nostris numero pares sur: atq; etiã plures: quã
 nos se iuasuras assidue significat: qd palã e illos ee facturos cum penes eos sit: &
 lacessere pugna: & suas naues exiccare comodius: ut qd obsident alienas naues: qd
 uix nobis licuit tãta classe abudantibus: nec dum coactis que admom nũc: oĩ nos
 classe tutari: qd siq; uel modicu e tutela nostra remisimus: comearu nullu he
 bimus que nuc quoq; urbe illoz pteruehentes ægre iportamus. Qua de re nau-
 tici hoies: cũ antea amissi sur: tu uero nuc amittũt: cũ lignatu: cũ aquũ: cũ aliqd
 pdatu longius eũt: ab hostili equatu cosecti: seruitiis quoq; cũ ad pugnadũ consti-
 tumus transfugitibus pegrinor: quoq; militũ qd coseedere naues adacti fuerunt:
 cõtinuo i urbes dilabũt: qd uero magnitudie mercedis allesti uenerat: ratiq; se qd
 itu facturos potiusq; dimicaturus: ubi pter opinionẽ ex aduerso classe: & alia ho-
 stilia uiderũt: pti p occasione ad hoste trãseũt: pti ut cuiq; facultas e abeũt (spa-
 riosa. n. Sicilia e). Quidã et macipia hyccarica mercati puualis Trierarchis ut il-
 la pte substituãt disciplinã rei naualis euertũt. Na itelligẽtibus aut scribo: breue
 ad rpus e ille classiarie multitudinis flos pauciq; agẽti nauẽ ad moderãdi piti.
 Atq; iter hæc oia ad me maximũ sollicitũ facit: qd mihi duci nõ licet ista phibe-
 re. Na & ingẽtia uestra Athẽieses difficilia sur ad coercedũ: nec unde expleamus
 naues hẽmus: id qd hosti multis ex locis licet: sed necesse est nobis illic sumere:
 unde quãdo huc uẽimus: & qd absũpra sur: & qd supũt supũmus. Siquidẽ qd pĩat
 i societate Ciuitates iualidã sur Naxus & Caria. Quod si hoc unũ hostibus acce-
 dat ut oppida Iralie qbus alimur cognito i qd cõdictiõẽ sumus: & qd a uobis nõ
 mittũt auxilia ad illos deficiãt: pfecto sine plio debellatũ e: nosq; ab istis expu-
 gnati. His ego iocũdiora uobis scribere poterã: sed nõ tamẽ utiliora. si mõ decet
 uos rebus nostris apte cognitis deliberare: cũ pĩerti hẽam urã igẽtia pb e nota: qd
 iocũdissima qdẽ uultis audire. Sed siq; ex iis non peride successerint postmodũ
 accularis. Tutius duxi uezẽ pĩere. Et nuc i iis ad qd nos a pĩcipio misistis ita se
 tite: nihil uos neq; militibus neq; ducibus succẽtere posse. Veẽ cũ ois Sicilia cõ-
 spiret: & alius a Pelopõneso exercitus expectet: decernatis aut nos reuocãdos eẽ:
 qui ne pĩetibus quidẽ hostibus pares sumus: aut aliũ huc exercitũ mittẽdũ: nec
 peditatu miõrẽ nec Classe: nec cũ exigua pecũia: & mihi quoq; succẽsorẽ: ut po-
 te ad permanẽdũ iualido ex renibus laborãti. qd ut ipetẽ mereor: quia cũ recte
 ualere i administrãdis magistratibus crebro de uobis benemeritus sũ. Quicq; d
 aut facturi estis id i eũte statũ uere neutiq; differẽdo facitote: rãq; hostibus res Si-
 cilieses paulatĩ sibi cõciliãtibus. Na qd ad Pelopõneses res attinet cunctatius ille
 quidẽ fiẽt: tamẽ nisi aiũ aduertitis: pti quẽadmodũ antea uos latebũt: pti pot
 cubabũt. Hæc Niciã narrabat epistola: quibus Athẽieses auditis. Niciã quidem
 magistratu nõ amouerũt: sed donec illis collegas mitteret duos eoz: qui cũ eo-
 dẽ erãt delegerũt. Menãdrũ & Eurhydẽmũ: ne solus & idẽ æger molestia cõfice-
 ret. Aliũ quoq; exercitũ cẽsuere mittẽdũ nauticãz pedestriũq; copiaz: tã locia
 liũ qd suoz: ex formula delectis Niciã collegis Demosthene Alcathenis & Eury-
 medõte Thuclis filio. Quẽ Eurymedõte statũ circa solsticiũ hybernũ i Siciliã
 dimisere cũ nauibus decẽ: Cũq; cẽtũ uiginti Talentis argẽti qui et nuntiaret illis
 uẽtura ipsis auxilia: curãq; eoz. Ciuitati fore Demosthenes ad apparãdũ psec-

Epistole finit
 Demosthenes &
 Eurymedon

tionẽ remansit: tanq; primo statim uere profecturus: ad indicẽdũq; locis delec-
 tuis: ac cõperãdas illic pecunias: naues & armatos. Sup hæc Athẽieses mittũt cir-
 ca Pelopõnesũ naues uiginti ad custodiẽdũ: ne qd e Coritho ac Pelopõneso tra-
 iiceret i Sicilia. Na Corinthii posteaq; ad eos uenere legati: & res i Sicilia meliore
 cõdictiõẽ ee nũtiauere: multo magis aio cõfirmabãt: existimãtes nõ i tẽpestiuã
 tuisse classẽ: quã prius misisset. Itaq; admittẽdas eodẽ armatoz copias onerariis
 in nauibus se se accingebãt: eodẽ mõ ex cãtera Pelopõneso Lacedãmoniã suas &
 ipsi copias missuri. Et Corithũ quicq; & uiginti naues ipleuere: ut pugna nauale
 experirent aduersus specularias illas qd stabant ad Naupactũ: ne ab iis Onerariae
 suã trãfire phiberet: opposituri triremiũ pĩsidiũ. Lacedãmoniã uero put consti-
 tuerãt expeditionẽ apparabãt: urgẽtibus Syraculanis atq; Corithiis. cũ audisset
 auxilia ab Atheniensibus i Sicilia mitti: ut ipsa missio phiberet: Lacedãmoniã
 terrã illoz igressis Alcibiade quoq; qd is aderat admonẽte deceleã muro obsepi-
 endã ee nec bellũ õmittẽdũ. Et cũ hæc tũ pĩcipue illud cõfirmabat Lacedãmo-
 niõz aios quod arbitrabãt Athẽieses duplex gerẽtes bellũ cõtra: ipos cõtraq;
 Sicilienses: facilius opprimi posse: & eosdẽ prius foedera rupisse. Na i superiore
 bello se id potius admisisse. Quoniã Thebani saluis foederibus platãã iuasisset:
 & cũ ia prioribus pactiõibus diceret: ne arma infereẽt iis qd iudicio stare uel-
 lẽt: ipsi ad hoc ab Athẽiesibus e uocati stare noluisset: & ob id merito se aduer-
 sa fortuna ufos: cũ i alius tũ uero i illa apud Pylũ calamitate. At postq; Athẽies-
 es ex Agro pfecti cũ nauibus Trigita quãdã Epidaurici agri partẽ Prasiõz: &
 alia loca uastauerũt: atq; e Pylõ latrocinia agitabãt. & quoties ex foedere a Lace-
 dãmoniã repetebãtur: res erepta & i iudiciũ uocabãtur disceptationẽ abnue-
 bãt: tũ uero arbitrati sur pĩstinã culpã suã i Atheniensibus resusã esse. Ideoq; ala-
 cri ad bellũ aio edixerũt eadem hyeme locis ut illi feramenta dũ ipsi cãtera ad
 extructiõẽ muroz istrumenta ppararent. Simulq; rãq; supplemento i Sicilia
 mittẽdo pecũia & ipsi cõtulerũt: & cãteros Pelopõneses ad cõferẽdũ adege-
 rũt. Hyemsq; exiit ac duodeuicesimus huius ãnus belli qd Thucydides cõscrip-
 sit. Sub initiu statũ iseqntis ueris Lacedãmoniã lociq; maturie Atticã i cursaue
 re: duce Agide Archidami filio Lacedãmoniõz rege: & primũ qd piacẽt cãpẽstria
 uastauere. Deide muro deceleã itersepire cõeperunt: distributo per Ciuitates eo-
 ope. Abest aut deceleã ab Athẽis circiter centũ ac uiginti stadiis: tãrũdem aut nõ
 multo plus a Boetia. Extruebãt aut murus tũ apd cãpẽstria tum apd oportuni-
 sima ad isestãdum loca: et Athẽas usq; cõspiciuus. Et Pelopõneses qdem ac loci
 muz i Attica ædificabãt. Interea uero qd i Pelopõneso erãt armatoz copias i Si-
 ciliã miserunt Onerariis nauibus Lacedãmoniã lectissimum qnq; seruoq; atq; a-
 scriptiõz nũero sexcentos duce Eccrito Spriata: Boetii trecentos ducibus Xe-
 nõẽ & Nicõẽ Thebãis Hegelãdroz Thespico. Hi iter primos a Tanaro lacõicã
 pfecti altum tenuere. Nec multo post hos Corithii qngentos: pti ex ipsa Cori-
 tho: pti ex archadibus mercede cõductis: pfecto eis Alexarcho Corithio: Cũq;
 Corithiis Sicyõit ducentos: qbus perat Sargeus Sicyõius. Illã autem quicq; & uig-
 giti Corithioz naues istructã atq; ornata per hyemem e regiõẽ uiginti Attica-
 rum nauium qd ad Naupactũ stabãt i statiõẽ fuerunt: dum illã qd armatos e Pe-
 lopõneso portabãt: onerariae tam transiret: quãz cã triremes ipã prius fuerãt
 istructã. ne Atheniensibus aduersus onerarias potiusq; aduersus triremes aiũ in-
 tenderent. Inter initia ueris dum deceleã muro itercludebãt: Athẽieses dimise-
 re Trigita circa Pelopõnesũ naues duce Charide Appolodori: cui mãdatũ erat:
 ut pfectus Argos ex iure societatis hortaret Argiuos ad explẽdas naues arma-

Annus 19

decelea

ris. Dimiserunt ite quemadmodum destinarat in Sicilia Demosthenem sexaginta cum nauibus Atheniensium & quatuordecim Chyos: ferentibus ex formula mille & ducentos Atheniensium armatos. Infulasque plurimos undique contrahere potuerunt: & ex aliis suae ditionis sociis scubi aliquos opportunos ad rem militare habebat. Cui preceptum est: ut iuxta cum Charide classe circumuecti laconica ora isestarent. Et Demosthenes quidem in Eginam traiecit ibique si quae scyros reliquaerant: & dum Charicleus Argiuos assumeret optebat. In Sicilia uero per eadem ueris tempora Gylippus rediit Syracusas agens & Ciuitatibus quae persuaserat quae potuerat maximam undique exercitum conuocatisque Syracusais iure. Opere precium esse eos qui plurimas possent naues armare ac pugnam experiri naualem. Sperare. n. se aliquod periculum dignum facinus in eo bello editurum: Ad quod illos etiam Hermocrates hortabatur in primis negans recusandum Classe consistere cum Atheniensibus: non. n. illos hereditaria aut perpetua hereditaria rei naualis: sed mediterraneos esse magisque Syracusaios: & cogentibus Medis nauticos factos Carthage audacibus uiris quales sunt Athenienses eos uideri aspersionis: quae & ipsi ex aduerso audaciam ferant. Nam quae finitios suos in potestate redegerunt: id uero non tribuendum esse eorum uiribus: sed audaciae iudicandi: eoque idem terroris ab aduersariis pati debere. Sed dicebat prope nosse Syracusaios ex ipsa audacia obuia eundi Classi Atheniensium: & ex hac re illis opinata terroris. icutiendo magis praefecturos quae Athenienses ex sua peritia Syracusaios imperitiae rei naualis offuturos. Capesseret igitur rem nauicam eos iubebat: nec pigeret experiri. His & Gylippi & Hermocratis & si cuius alterius exhortationibus iudicium Syracusais ad pugnam naualem se expediunt: nauisque implent. Quod ubi factum est Gylippus tota nocte cunctum pedestre agmen duxit: ut eodem momento ipse a terra ad muros qui sunt in Plemmyrio subiret: & naues a mari. Itaque ex composito triremes Syracusaios portu magno quatuordecim & triginta in aduersum redierunt e portu inferiori ubi naualia eorum erant: quatuordecim & Quadraginta circum agunt: eo consilio ut cum ipsis qui itus erant miscerent: & nihilominus Plemmyriam adorirent: quo Athenienses utriusque uasali tumultuarerent. At illi prope sexaginta & diuerso nauibus implent quatuordecim & uiginti: certamen iniere: cum Syracusaios quatuordecim & Triginta intra portum magnam caeteris redierunt aduersus eas quae & naualibus circum agebant: cum quibus statim in ore magni portus conflixere. diuque iuicem obstitutum his conatibus penetrare: illis penetrare prohibentibus. Interi dum Athenienses qui erant apud Plemmyriam ad mare descendissent & ad spectaculum pugnae naualis itenti essent: Gylippus prima luce repente muros adorit: & primum e tribus maximum capit: deinde de alios minores: non resistentibus custodibus cum uiderent primum tam facile captum. In quo qui fuerant aegre in naues & quaedam onerarias effugerunt: & in castra se receperunt. Insequenti eos una ueloci trireme Syracusaios qui iam intra portum magnam uictoria nauali potiebatur. Vbi uero & duo reliqui capti sunt muri ubi Syracusanos haud dubie uictoria erat. Carthage uictoriae facile fugam capessierunt. Nam Syracusanam illam quae per faucibus portus decertabat: cum prupissent obstates nullo sunt ordine ingressae: sed se iuicem perturbantes hosti prohibere uictoriam. Si quidem Classis Atheniensis in istas in fugam dedit: & illas a quibus ipsa intra portum supata fuerat. Quae decem depressit ac per multos in illis mortales interfecit proterque ex tribus quos uiuos cepit: tres quoque ipsius naues corruptas sunt. Athenienses extractis hostilibus naufragiis ac politico Trophaeo parua in insula quae Plemmyria dicitur: in sua castra rediere. Atque hunc modum Syracusani rem gesserunt in pugna nauali apud Plemmyriam: tamen tribus uictoriae potiti: totidem trophaea statuerunt: & duobus muris posterius captis alterum diruerunt. reliquos praesidio inposito tuebantur. In quibus muris expugnatis & perierunt multi: & capti sunt. capta insuper quae ingens erat: omnis pecunia: quoniam illis uelut aratio utebantur Athenienses:

ubi multa fuerat pecunia negotiorum: & res frumentaria multa etiam trierarchorum. Quippe relicta illic erat Quadraginta triremium uela: atque alia instrumenta & res quae inducte erant triremes: Quae Plemmyri expugnatio Athenienses maximo detrimento affecit: & in primis quod non tuto iam necessaria importabant: sed cum pro importari prohibente Syracusanos nauium occursum. Quae res cum timore ad caetera exequenda militibus: tum languore ai afferebat. Secundu haec miserunt Syracusani naues duodecim: cum praefecto Agatharcho Syracusano: quique una legatos in Peloponnesum ferret: ad edocenda quae apud ipsos gesta essent: & se in ipse ingressos simulque ad acuedos ut bello ibi gerendo magis icuberent. reliqua Italia peteret: quod rumor erat naues pecunia onustas ad Athenienses cursu tenere. Eas naues Syracusanam nocte magna ex parte corruperunt: & materiam ad aedificandas naues idoneam in ora maritima Caulonis concremarunt: quae Atheniensibus erat praeparata. Eadem undecim cum locros hic abissent: & illic in statione essent: nauis una in Peloponneso Oneraria in qua Thespii armati uehebant aduenit: quibus in suas naues receptis Syracusani domum redierunt: obseruati bus eos Atheniensibus cum uiginti nauibus ante Megaram: quibus una omnino intercepta est: nam plures non potuerunt. caeterae Syracusas elapsae. In ipso quoque portu pugnatum est leui certamine sub uallibus: quod in mari ante uetera naualia Syracusai iecerat: intra quod ipsorum naues stationem haberent. Huc Athenienses nauem decem milium sarcinaz turritam & loricatam: ne in aggrediendo sibi noceret admouent: uallosque in mari depactos & nauiculis illaqueat: machinamentisque conuellunt: quosdam et notando educunt Syracusais in istos ex naualibus istis ex oneraria in illos missilia iactantibus. Ad extremum Athenienses multum euellere uallos. Erant. n. eis cum caeteri isestati: tum maxime qui occultabant non extates ab aqua de idultria sic depacti: ut accedentes naues periculum adirent: nisi prouiderent ne ueluti in pedicam iduerent. Hos tamen urinatores mercede solliciti reflexerunt: Sed alios rursus Syracusani praegabant multae praeterea machinatio ones iuicem quales iter uicinos exercitus & opposita castra habentes fieri credibile est excogitabant: leuique conserebant certamina: nullum denique genus experimendi praetermittebant. Miserunt autem Syracusani legationes Ciuitatem Corinthiorum Ambraciorum Lacedaemoniorum nuntiarum. de Plemmyrio recepto: de quo pugna nauali in qua non tam hostium uiribus quae sua perturbatio superati essent: & quod reliquum erat se bene sperare ac postulare: ut sibi foret auxilio Classe praeter ac peditatu: ut pote Atheniensibus alium exercitum expectantibus: ante cuius exercitus aduerum si illi praestigiarerent: sit debellatum. Atque haec qui in Sicilia erant egerunt. Demosthenes autem ubi copias coegit cum quibus ad auxiliandum suis in Sicilia erat: transmissurus: Soluens ex Aegina in Peloponnesum nauigauit. Charicleusque cum triginta nauibus erat conuictus est: ac sumptis in naues Argiuorum armatis Laconicam petierunt. Et primum parte Limerae agri Epidaurici depopulati sunt. Deinde appulsi in agrum Laconicum & regione cytherorum ubi est Apollinis templum non nihil terrae uastauerunt: & locum quandam isthmo similem muro cluserunt: quo transfugerent Lacedaemoniorum seruitia: & unde latrones sicut ex Pylo praedatum irent. Quem locum simul accepit Demosthenes traiecit in Corcyram: ut illic quoque sumptis localibus copiis ex templo in Sicilia nauigaret: Charicleus dum murus loco circumdata retur permanente: qui inposito illic praesidio mox & ipse Triginta cum nauibus se recepit: & Argiui: pariter. Hac eadem aestate uenerunt Athenas & Thracibus macharophoris a diaco oriundis Mille ac Trecenti peltati in Sicilia cum Demosthene transmissuri. Hos quia seruis uenerat Athenienses in Thraciam unde uenissent remittere constituerunt. Nam tenere eos ad bellum quod ex decelea gerebatur sumptuosum sane uidebatur. Namque horum singuli quotidie singulas Drachmas accipiebant. Et

Caulon

decelea posteaq̄ hac æstate primū ab uniuersis hostiū copiis muro conclusa est: nā postea certo t̄pore spacio p̄sidijs Ciuitatū inuicē succedentibus infessa ē: magna iacturā fecere res Athenienses: & in primis pecūiarū atq; hominū amissio. Nā ante hac cū ad breue tempus fierent incursationes: non phibebant reliqua p̄te anni frui suis Agris Athenienses. Nūc aut̄ hostibus perpetuo obsidētibus: & non nunq̄ maiore cū manu inuadentibus: aliquādo etiā ex necessitate suæ ciuitatū uicis custodiā ac prædas agendi: utiq; Agide præsentē Lacedæmoniorum Rege: nec legnem militiā sinente uahementissime uexabatur. omniq; circa regione exuti sunt: & ipsos seruitia ap̄lius uiginti milibus ad hostē transferūt: eaq; māuarias artes magna ex parte factitantia. Oues quoq; uniuersæ amissæ sūt ac boues. Nec non Equi quottidiana agitatione equitū: tū ad deceleā recurrentiū: tū omnē circa regionē tutantium: partim claudi fiebant arido in solo & assidua erumna: partim sauciebantur. Etiam cōmeatus q̄ prius ex Euboiā per deceleā breuore uia subuehebatur: nūc circumnauigāte Sūio sumptuosa reddebatur: Adeo oī re aduēctitia Ciuitas indigebat: & ex urbe p̄sidium factum erat Ciuibus iter diu per uices ad pinnas muroq; excubantibus: noctu omnibus p̄ter equites. Ita alii sub armis alii super muros: Æstate pariter & hyeme p̄seuerantes conficiebāt: & eo quidē tristius: q̄ duo simul bella sustinebant: atq; eo puicatiæ uenerāt quam nemo si audisset antea fuerit crediturus. t̄pos muro a Pelopōnēsibus circumfessos: tamē ne sic quidē e Sicilia decedere: sed illic uicissim eodē modo oblidere Syraculas Ciuitatem: nihilo p̄ se q̄ ipsas Athenas inferiorē dantes (specimen suæ tū potentia: tū audacia: maius op̄inōe græcorū q̄ ab initio belli cōceperāt. Nā alii annū alii Biēniū alii trienniū: nemo diutius eos bellū toleraturos putauerat: si iporū regionē Pelopōnēs itroisset. At q̄ a primo horū igressu annus septimus decimus agebatur: cū i Sicilia transferūt: iā eodē bello exhausti & alterū bellū sumperūt: nihilo inferius priore qd̄ cū Pelopōnēsibus gerebāt. Vnde & decelea tūc uahementer afflicta: & incidentibus magis aliis super alios sūptibus: ad tenuitatem rei pecūiarie redacti sūt: & in locū tributi p̄ id t̄ps uicissimam exegerūt ab iis: quibus impabāt maritimis populis: rati plus sibi hac rōne pecūia obueturum. Nā & impentia nō quales prius: sed tāto maiores fiebāt quanto maius existebat bellū & obuentiones erant extinctæ. Igitur Thraces q̄ post discessum Demosthenis uenerāt ex t̄plo inopia rei pecūiarie missos fecerunt: dato negotio ditrephicos accipiendi: & in præ nauigando: transibant enim per Eurypum si qd̄ possent hostibus nocēdi. Hos ille i Tanagrā cū eduxisset: & rapti nō nihil prædæ egisset sub uesperū e Chalcide Euboiæ traiecit Eurypū: & expositos in Boetiam duxit aduersus Mycalessum & per noctem occultus subleuit āte Mercurii fanum: quod a Mycalesso distat sexdecim circiter stadia: ac prima statū luce urbi succedit: eamq; & si magnam tamen in custodiā noctis & nihil minus q̄ aliquos unq̄ a mari tantū facinus aduersos suspicantem capit: qua parte murus iualidus erat: & alicubi collapsus: alicubi humiliter structus: securitate isidiarū etiam portis apartis. Irrūpentes itaq; in eam Thraces & priuatas & sacras ædes diripiūt: Oppidanos trucidant: nō senili nō iuuenili ætati parcentes: sed oēs ut in quosq; incidebant: puerosq; ac sœminas. quinetiam iumenta & quacūq; animates uidebāt interimentes. Etenim Thracum genus barbarico proximum ubicūq; non timet: ubi sœuissimum se præbet. Et tunc alia non exigua extirrit perturbatio: & passim funestum Spectaculum. inuidentes enim in Ludum puerorum qui illic maximus erat: eos omnes (iam enim scholam introie-

Thraces mycalessum
capiunt - /

rāt) conciderūt: quæ clades adeo inopinata: adeo acerba toti Ciuitati incidit: ut nulla alteri magis. Cognita re Thebāi suppetias eūt adeptiq; Thraces iā digressos (nō tamē longe) præda exuūt: perterritosq; persequūtur ad Euripum usq;: & ad mare ubi naues quibus aduēcti fuerāt stabant: plurimos eorū dum naues cōscendunt nec nōtandi gnaros occidunt: cum illi qui in nauibus erant uisa suorum fuga retraherent: naues extra ictum sagittarū. At posteaq̄ iterū se recepere Thraces non incompōsite & aduersus equitatum Thebanorum a quo primum inuasi fuerāt p̄curerunt: conglobatq; & ut tempus ferebat ordiati se se defelabāt: tum pauci eorū periere nō nulli ēt intra urbem illic iter prædandum deprehensi. In sūmam ex mille trecētis ducenti omnino & quinquaginta: ex Thebanorū aut̄ & aliisq; suppetias iere circiter uiginti eq̄tes armatis: una cū Striphōda Thebano uno ex Boetiis magistratibus: Et Mycalessiorum pars quædam recepta ē: Cuius Ciuitatis calamitate nullam alterius ut in tam diutino bello miserabiliorē reor fuisse. Adeo atrox ea fuit. Demosthenes aut̄ e Iaconica post munitū muro locum i Corcyram traiecit nauē onerariam in Phia q̄ est agri Elei in statione adeptus corruptit. Qui uero in ea erāt elapsi sunt: uiri Corinthiū iidemq; armati in Siciliam transmiserunt: & q̄ mox alia sumpta oneraria transmissere. Post hæc in Zacynthum p̄fectus Demosthenes: & in Cephallentiā sumpsit illinc armatos: & ex Naupacto Messenios accersit: atq; in oppositā Acarnania continentē traiecit: in Alyziam quoq; & Anactorium qd̄ ab Atheniensibus tenebat. Cui circa hæc loca agitati occurrit Eurymedon e Sicilia remeās: quo cū pecūia ad exercitum portada per eam hyemē fuerat missus. Is nūtiat cum alia tū uero se audisse inter nauigationē Plēmyrium eē a Syracusanis receptū: Conon it̄per qui Naupacto p̄erat ad hos: uenit nūtiatū qnq; & uiginti Corinthiorū naues q̄ contra Naupactū in statione eēt non desinere bellū gerere pugnandi cupidas. lube re igit̄ eos mittere ad se naues q̄ suæ duo de uiginti ipares eēt ad cōfligendum cū hostiū quinq; & uiginti. Itaq; mittunt cū Conone Demosthenes & Eurymedon ex iis q̄ ipsi hebāt uelocissimas decē ad illas q̄ erāt ad Naupactum. Quibus missis ad delectū agendū se conferūt: Eurymedon qd̄em in Corcyrā p̄fectus qnq; decem naues ab illis expleri iussit: & armatos delegit. Nā collega Demostheni iam datus erat: ubi rediit quæadmodū dictū est. Demosthenes aut̄ ex iis q̄ circa Acarnaniā sunt locis quoscūq; potuit: sūdiores ac iaculatores coegit. At legati Syracusanorū q̄ post expugnatū Plēmyriū adierāt Ciuitates cū illas orōne p̄uasisset: & quæ cōparauerant exercitū adducturi eēt: & hac re certior factus Nicias mit tit ad eos Siculos q̄ transiturus erat hostis: & ad socios cū alios tū Centoripinos & Alcyas: ne illū trāsire pmittat: sed cōgregari phibeāt. Non. n. alia uia trāsire cōatur. Nā Agrigentini p̄ suū agrū iter denegabāt. Itaq; Siculi quæadmodū orati ab Atheniensibus erāt: Siciliensibus iā iter igressis isidias tendūt tribus i locis: ac repete incautos aggressi ad octingentos ferme occiderūt: oēsq; legatos p̄ter unū Corinthiū. Hic eos q̄ relapsi sūt ad mille & quingentos p̄duxit Syracusas. Per eosdē dies ad Syracusanos auxilio uenerūt Camarinæi armati quingenti: iaculatores trecenti ac totidē sagittarii: Miserūt & Geloī naues quicq; iaculatores quingentos eq̄tes ducētos. Iā. n. ois p̄pe modū Sicilia p̄ter Agrigētios q̄ i ptibus nō erāt: cæteri cōspiratione facta cū hætenus circūpectasset auxilia ferebāt Syracusanis Cōtra Athenienses. Accepta tamē ap̄ Siculos clade Syracusani cohibebāt ab inuadēdis prius Athēniensibus: cū Demosthenes & Eurymedon cōparato iā exercitu e Corcyra atq; e cōtinēte trāmisso mari Iōio tēuerūt Iapygiā p̄mōtoriū: & illic

Phia

Conon

Choerades

Rhypica

.. rhyho

Sybaris

Hylia

Choeradas lapygiae insulas: & lapygum Centum quinquaginta iaculatores Messapiae gentis ipsuere in naues: & renouata uerusta quadam amicitia cum Arta eius loci principe qui iaculatores indullerat appulerunt ad Metapontium Italiae: iduxeruntque Metapontinos admittendos iure societatis trecentos iaculatores: & triremes duas. Quae cum accepissent uenerunt Thuriam ubi deprehendunt aduersarios Atheniensium proxime per seditionem exactos. Atque illic contractis omnibus copiis uolentes recognoscere si quis relictus esset: & simul iducere Thurinos ad capeffendam quae libentissime societatem militum & quando eo fortuna uenisset ad eosdem per hostibus per quos amicos habendos quos haberent Athenienses subsederunt atque ista comfecerunt. Circa hoc idem tempus Peloponenses & Classarii quique illage & uiginti nauium quae onerariae: gratia in Sicilia tendenti e regione Naupacti ad Ancoras stabant contra Atticas: tanquam ad pugnam naualem se instruebant: impletisque aliis ad huc nauibus: Adeo ut paulo essent pauciores Atticis: stationem habuerunt iuxta erineum Achaiae in Rhypica loco in speciem lunae curuato: quoque ad praesidium in eminentibus promuntoriis peditatus utrinque dispositus erat: tum Chorinthiorum: tum indigenarum ipsius nauibus inter se stipatis medium tenentibus: duce eorum Polyanthe Corinthio. In has e Naupacto tres & Triginta Atticae duce diphilo contenderunt: Et Corinthii principio quidem quiete uere. postea uero quam ipsis signum sublatum est: & tempus adesse uisum obuiam Atheniensibus eunt: ac pugnam committunt: in qua praediu ab utroque repugnatum est: & Corinthiorum tres naues corruptae Atheniensium: nulla quidem de pressa profusa: caeterum septem iuuiles ad agendum factae in cursu a prora Corinthiarum crassiora habentium rostra laceratisque remigiorum fratribus. Certatum est autem ancipiti Marte: adeo ut sibi utriusque uictoriam uendicaret Athenienses tamen naufragis potiti sunt: sed propellente in alium uento: nec in stantibus ultra Corinthiis utriusque diripiunt ne utriusque alteros insecuti: nec ulli ex alterutris capti: quia Corinthii ac Peloponenses beneficio terrae prope quam dimicabant liberati sunt: & Atheniensium nulla de pressa est nauis. Quibus in Naupactum abeuntibus continuo trophaeum erexere: Corinthii ceu uictores: quod plures hostium nauium inutiles ad cursum reddidissent interpretantes ob id se non fuisse superatos quod neutri uicissent. Nam & Corinthii uictores se esse celebrabant si non admodum uicti essent: & Athenienses se uictos nisi admodum uicissent. Discessu Peloponensium dilapsosque peditatu Athenienses erexerunt & ipsi trophaeum in Achaia: ueluti uictores cum abessent ab Eurineo ubi Corinthii classem habebant uiginti ferme stadiis. Atque hunc exitum habuit pugna naualis. De mosthenes autem atque Eurymedon posteaque Thurini ad societatem militum se expedi erunt septingenti armati trecenti iaculatores iubent classem in ora tendere Crotoniatam: ipsi recensitum prius peditatum ad fluuium Sybari ducunt per agrum Thuri num: qui cum ad Amnem Hyliam uenissent: praemisissentque ad eos Crotoniatam quae dicerent nolle se per suam terram meare exercitum: descenderunt ad mare: ubi Hylis in illud excurrit: castra habuere. Vbi naues eis ob id praesto fuerunt: Quibus postera die concensis abiire subinde adeundo Ciuitates praeterquam Locrensiu: donec ad portum uenire agri Rhegini. Hos iterea Syracusani cognito uenire antequam uenirent uoluerunt fortunam naualem rursum experiri: atque terrestrem alio peditatu: quae ob id ipsam comparauerunt. Instruxerunt autem tunc & alteram classem tanquam superatam quae superior pugna plus aliquid in speciem decurtatamque praesens rostra ipsuere ab iis sublicas praetulerunt ante magis: senorum fere in tres cubitorum: quo scilicet modo Corinthii aduersus Athenienses ad Naupactum naues instructae e prorsu pugnauerunt. Quippe praetabatur Syracusani aduersus Atticas non ut suas aedificatas a praesens: sed graciles: ut quae non

tam aduersa forte quam ex circumductu incurret non minus ualidas suas: & in magno portu pugnam multarum nauium non magnam intra spatium futuram se cum facere: quod aduersis praesens eisdemque aetatis incurretes diffracturi essent suis crassis ac solidis rostris: uacuas Atheniensium ac fragiles praesens nulla ipsas Atheniensibus facultate: suas naues aut circumagendi aut educendi propter angustias: quo genere pugnandi maxime illi contiderent: quoque atque ne illi elaberentur quo ad possent ipsi: atque ne naues iidem circumageret angustia loci praestaret. Itaque quod in scitia suorum gubernatorum prius contigisse uidebatur: ut prorsu confingeret ex hoc se maxime superiores fore: non. n. licitum Atheniensibus nauibus lectu aduersariarum repulsis remigare retrorsum: ad lectum iterandum alio nisi terram uersus: nec id nisi per exiguum & in exiguum tractum: iuxta sua ipsorum castra cum caetero portu sint hostes porturi: & suis sicubi succumberent auxilio futuri. Illae uero in arcum redactae omnes & in eundem locum icidentes inuicem se turbaturae: id quod in omnibus naualibus pugnis plurimum Atheniensibus obtulit: quibus non licebat quemadmodum Syracusanis in omnem portum retrocedere: nec circumflexu in apertum mare euadere: cum illi a pelago ingressum tenerent: nec resilire praesens futuro ipsis infesto Peloponnesio: & non satis amplo portus ingresso. Talia Syracusani ex sua peritia suisque uiribus commentati: simulque iam praesens superiori praesens ferociores rem aggrediuntur: peditatu pariter & classe. Et peditatum quidem Gylippus paulo prius extra Urbem educit ad magis Atheniensium: ea tenus ad mouet unde sibi in Urbem esset prospectus. Item qui apud olympium erant armati atque equites. & leuis armatura Syracusanorum utrinque magis & ipsi subeunt. Mox deinde Syracusanarum naues socialisque procedunt Athenienses qui a principio petisse solo peditatu opinabantur: Vbi naues quoque cernunt ex aduerso tendentes subito perturbantur. Illi partim in muros partim ante muros contra accedentes in acie steterunt. At illos alii procedunt in equites qui multi erant: iaculatoresque properato uenientes ab olympio & ab iis qui exterius erant: iaculatoresque properato uenientes ab olympio & ab iis qui exterius erant: alii naues concidunt alii in littus auxilium ferunt. Et ubi quique & septuaginta impletae sunt naues: obuia itur hosti cuius naues erant circiter octoginta. Haec classes cum diu inuicem eo die incurrisse: resiliisse multa reptaissent & neutri possent quippiam alteris eripere dumtaxat memoratu dignum: nisi quod Syracusani unam aut alteram Atheniensium nauem depresserunt: direpta sunt: Simulque a muris peditatus abscessit. Postero die Syracusani quere: neutique significantes quodnam essent acturi. Nicias uero cernens pari euentu fuisse pugnatum: ueritus ne rursus idem conaretur hostis adigit trierarchas ad naues instruendas: si qua quippiam laborasset: onerariaeque protrahit e uallo: quod inuicem portus conclusi defixum erat: in mari reliquas onerarias binum iugerum spacio inter se distinxit: ut si quae nauis ab hoste superetur: tutum ei esset: & rursus per otium egressio. In hoc apparatu totum diem ad noctem usque consumpsere Athenienses. die iniqua Syracusani aliquanto maturius: sed eodem conatu & peditatu & classis cohaerere cum Atheniensibus: & cum eodem quo nudiis tertius modo ad multum diei classes obraxe constitissent: inuicem lacescentes: Ariston Corinthius Pyrrichi filius: omnium qui cum Syracusani erant optimus gubernator: suadet prius suae classis ducibus mittant in Urbem sedulos aliquos: quae iubeat extemplo omnes qui in Urbe essent: quosque esculentum haberet conferre: ad mare: exhibereque foveae regem uenaliu: & ad uendendum adigit: ut egressi nauis mercatique statim ad naues praederet: ac tubide alii atque alii idem faceret: & eodem die Athenienses aggredierentur iopinatos. Huic obtemperantes duces nuntium mittunt mercatum apparatus. Syracusani sine mora cessim euntes ad Urbem reuehant egressi

Ariston

ptopere ibidem prandent. Hos rati Athenienses tanquam superatos cessim ire in Vrbem: ipsi per otium egressi cum ad alia: tum uero ad prandium expediendum se conferunt: ut qui non crederent amplius eo die futuram pugnam naualem. Cum rursus repente Syracusani consensu nauibus iuehantur. Qua de re Athenienses magno tumultu ac plerique ieiuni nullo ordine naues ascendunt: atque ægre obuiam tendunt. Et cum aliquando utriusque se mutuo obseruantes distinctorum fuissent: non committendum sibi putauere Athenienses: ut differendo a se ipsis labore superarentur: sed quod primum cum hoste decernendum. Itaque dato signo ingruentes pugnam cient: eos Syracusani excipientes aduersis proris: quemadmodum excogitauerant ornauerantque: lacerant illos: magna ex parte remigiorum frontes: & ex tabulatis iaculares uerhemeter eosdem infestabant. sed longe magis qui exilibus nauigijs circuecti: nunc ima subeuntes: nunc latera prætereuntes: missilia illinc in nauas Atheniensium iacebant. Tandem hunc in modum Syracusani oibus aduocatis uiribus dimicantes superant. Athenienses terga uertentes per onerariarum nauium effugium in sua statione penetrant: hoste usque ad illas insequente: ulterius ire prohibito per antennas onerariarum altius quam ut ingressum impediret leuatis unde plumbei delphines ad demergendas subeuntes naues pendebant: a quibus duæ Syracusanæ uictoria feroces succedere ausæ corruptæ sunt: & alia cum ipsis defensoribus capta: Syracusani septem nauibus Atheniensium depressis: multis laceratis multisque uiris tum captis tum occisis rediere: ac trophæa utriusque pugnae naualis erexere: sibi pro certo iam sudentes se classe multum Atheniensibus antecellere: peditatu uero inferiores esse. Et hi quidem tanquam rursus hostem utriusque aggressuri: se se præparabant. Demosthenes autem interea atque Eurymedon cum auxiliis quæ acceperant ab Atheniensibus ad uenerunt nauibus tribus ferme & septuaginta: præter mercede conductas cum qui que milibus fere armatorum tam popularium quam socialium: cumque non paucis iaculatoribus & barbaris & grecis. Nec non funditoribus sagittariisque & huiusmodi genus hominum magna uis. Ex quo statim Syracusanos non paruus percussit pavor: diffidentes illum sibi exitum esse posse periculi deuitandi: cum uiderent circumuallata decelea: nihilo tamen minus alium exercitum similem paremque priori superuenisse: & undique eximias Atheniensium uires ostendi. quod superiori exercitui tanquam ex imbellibus confecto robur quoddam accessisset. Demosthenes quoniam modo res se haberent animaduertentes censebat non esse terrendum tempus: nec committendum sibi quod Nicias commiserat: qui cum in ipso principio terribilis appulisset: quia non protinus Syracusas adortus est: sed apud Catinam hibernauit: & in contemptum uenisset: & a Gylippo e Peloponneso copias afferente preuentus esset: quas copias ne accersissent quidem Syracusani: si confestim eos Nicias iuauisset: & quia se pares hosti rebantur esse: ubi uidissent se impares esse atque circumuallatos: non perinde est si accersissent copias adiuuari potuissent. Hæc itaque considerans Demosthenes sciensque se tunc primo statim die maxime horribile esse hostibus: uolebat ocuis uti in illos presenti exercitus sui terrore. Et cum cerneret directum Syracusanorum munus quo se ab Atheniensibus circumuallari prohibuerant: simplicem esse & ad expugnandum facilem: si quis ascensum Epipolæ occuparet: & ite quæ illic erant castra: quippe nullis uim Atheniensium laturis properabat: inuasionem experiri spe intra breue momentum bello defungendi. Fore .n. ut autem prospere pugnando potiretur Syracusis: aut illic copias abduceret potiusquam in casum uexaret omnes: & qui in militia & qui domi erant Athenienses. Igitur egressi Athenienses primum Syracusanorum aggre: circa Anapum depopulant: potiti regione quæ

109
VII
admodum prius pedestribus copiis pariter & Classe aduersus neutros enim prodiere. Syracusani præter equites atque iaculatores ex olympio: Deinde uitium Demostheni munimenta hostium machinis temptanda. Sed cum illa munimentis adnotata a Syracusanis superne defensoribus incenderentur: & reliquæ copiarum diuersis in locis subeuntes repellerentur: non amplius tempus certandum: sed Epipolas inuadendas. Quod ita faciendum Nicias & alii Collegis suis persuasit. Cæterum non posse fieri ut accedentes ascendentes hostemque lacerent. Edicit igitur quinque dierum Cibaria eosque qui lapides legerent: ac structores summit: & cæterum missilium apparatus cum omnibus quæ extruentibus necessaria sunt: si loco potirentur. Ipse a primo somno & Eurymedon & Menæder sumptis omnibus copiis ad Epipolas contendit: Nicias ad muros relicto. Vbi iam loco propinquabant prope Euryleum: qua parte iterum prior exercitus ascenderat latuere custodias Syracusanorum: & hostilem qui ibidem erat subeuntes murum capiunt: non nullos custodum occidunt pluribus elapsis: qui prope apud terna quæ in Epipolis erant castra Syracusanorum una: Altera cæterorum Siciliensium. Tertia aliorum sociorum nuntiant hostes introisse: sed præcipue læcentis illis Syracusanis qui primi apud hanc partem Epipolarum excubabant. Hos protinus subsidio uenientes nacti Demosthenes atque Athenienses: & si strenue resistentes: tamen in fugam uertunt: ac porro celeriter pergunt: ne præsentis impetu penetrandi cuius rei gratia uenerant segnius uterentur. Cæteri proximas munitiones Syracusanorum non ualentibus resistere custodibus capiunt: pinnas detrahunt. At Syracusani & locii: & Gylippus cum suis subsidio e propugnaculis eunt: & quando per noctem in expectata hostium audacia premebantur: attoniti cum Atheniensibus congregiuntur: & repulsi inter initia superantur. Sed progredientibus iam longius nullo ordine Atheniensibus quasi uictoribus: quæ uellent omnino nondum expugnata loca hostium quam uelocissime perire: ne se impressionem remittentibus illi rursus conglomerarentur obistere: primi omnium Thebanæ & congressi eos fundunt fugantque. Hic ingens iam Atheniensium perturbatio oritur atque difficultas quam agnoscere haud facile erat ab his: neque ab illis quoniam modo singula contigerunt. Nam quæ iterum gesta sunt certius illa quidem: sed neque omnia nouere qui affuerunt. Vix quisque quæ circa ipsum acta sunt nouit: In nocturna pugna hac quæ sola eo bello inter magno exercitus facta est: qua ratione quippiam aperte quis nouerit: Fulgebant quidem luna: sed ita se inuicem conspiciebant: Vt conspici ad lunam per licet specie corporis cernebant: familiare ab alieno non discernebant: Angusto in loco armati ex utriusque non pauci uerabantur. Ex Atheniensibus cum alii iam uincerentur: alii priore adhuc impressione inuicti pergebant: ad quos ex reliquo exercitu plerique aut ascenderant iam aut aduentabant: adeo ut nescirent quoniam tendere deberent. Nam facta iam a primis fuga omnia perturbata ac difficilia ad dignoscendum erat. Siquidem & Syracusani locique uicetes non paruo clamore iubedo utebantur: quæ nequibatur aliter per noctem quod uellet: significare: & eos qui se ferebant obuiam excipiebant. Et Athenienses suos quæritabant: & quicumque occurreret et si alicui essent: utique cum iam re fugerent eos hostes esse suspicabant: cumque signum resisteret prætarerent: idcirco quæ nulla re alia iterum nosci poterat: sibi ipsis igitur perturbatione præbebant: quæ & oes & simul idem percontabantur id signum hostibus prodendo: cum eorum ipsi inuicem non ita intellexerent: quia uidentes illi nec dissipati minus agnoscebantur. Itaque si qui hostes in hos incidebant: & si magis ualidos tamen diffugiebant: quæ istorum tel-

seram norint: q̄ si ipsi non simulabant trucidabantur. Cæterum q̄ eis præcipue nocuit fuit modulatio pæonis: qui cum similis utrorunq̄ esset animos confû debant. Nam ut hostes ita: Argui & Corciræi & quicquid doricæ gentis cum Atheniensibus erat: ipsos Athenienses perterrefaciebât: quotiès pæanè citassent. Adeo quidem ut ad postremum cum semel perturbati eënt iter seipos passim in cursantes amici in amicos: populares in populares non modo mecû muro facerent: sed et ad mâus uenirent pene ad internitione: quoq̄ multi aliis insequa tibus p̄ abrupta se se precipitantes iterire: cû artus foret ex Epipolas ad regrediendû descendus: & postq̄ in plana q̄ incolumes inuaserât: ex arduis locis descenderant eorū pleriq̄ utiq̄ q̄ erant ex priore exercitu: præcipue locorū noticia in castra perfugere: eodèq̄ alii postertus puenere: nō nullos uia deceptos errabundo: ac palates: ubi illuxit Syracusanorū circūfusus eq̄tatus oprucauit. Postero die Syracusani duo trophæa statuerūt apud Epipolas: unū q̄ intratū est. alterū ubi primum Boetii restiterūt. Athenienses se uictos cōfessi mortuos receperunt: quorū non exiguus numerus fuit tam ipsorū q̄ sociorū. Plura tamē arma q̄ pro numero caeloq̄ capta. Nā q̄ ad defiliendū ex abruptis cōpulsū sūt: abiectis icutis inermes p̄m p̄iere p̄m euasere. Post hæc Syracusā p̄pero ex re iopinata successu ueluti in pristina audaciā restituit: mittit Agrigentū qd̄ seditionibus agitabatur Sicannū q̄ndecim cū nauibus ad occupandā si posset eā Ciuitatē. Gylippus quoq̄ terretitri itinere Siciliēs Vrbes adiit: rursum alias copias adducturus: ut q̄ spem eēt ingressus: quādo qd̄ res ita apud Epipolas cōtigisset uti muros Athēsiū expugnādi. Interea Athēsiū duces tū ex calāitate accepta: tū ex p̄feti cūctis i rebus exercitus ibecillitate cōsultabāt: cernētes neq̄ successu habuisse conatus suos: & milites perosos eē māsionē: ut pote morbo ipliciros duci cā & p̄p̄ ani tēpus: nā id erat quo p̄cipue ægrotatur: & p̄pter loci firū ubi erant castra palustrē atq̄ a spēz: cū et aliunde nulla spes ostenderetur. Igitur Demostheni non placebat ulterius manere: sed cum constitisset apud Epipolas periclitandum & eum frustratus euentus esset: decedere potius q̄ immorari: dum mare foret idoneum ad transiretandum: & ipsi possent iam classis accessione hostium castra superare. Esse. n. cōducibilis priā cū tis bellare qui i ipsoq̄ regione hostiles extruerent muros: q̄ cum Syracusanis quos iam expugnare arduum erat: esset neq̄ conueniēs illi Vrbi ingentem pecuniam abūmētes in cassum assidere. Et Demostheni quidē ita placebat. Nicias aut̄ & ipse male rem habere sentiebat: nolebat tamē id oratione cōfiteri: ne palam factō ipsorum placito de discedendo rumor ad hostes emanaret: & iccirco multo difficilius cum uellent latere hostem possent. Ad hæc non nihil spei Nicias habebat: quippe qui res hostium magis q̄ collegæ intelligebat: quod credere deterius actū iri cum illis q̄ secum: si in obsidione perseueraretur: exhausturosque se pecunia illos cum præsertim mari iam latius recenti classe potuerunt. Et erant Syracusani non nulli qui rem Atheniensium fouerent. & ad ipsam mitterent certos nec abire sinerent. Quæ ille intelligens res in ancipiti tenebat: circumspēctansque diserebat. Propalam tamen negauit se exercitum illinc esse abducturum. Probe enim se scire hoc si fecissent: non esse ratū habituros Athenienses: iniussu suo de prouincia decedere exercitum: nec eosdem de ipsis iudicatos: qui rebus agendis interfuissent: quemadmodum Commilitones: nec ita senturos de ipsis plectendis. Ut ab aliis audissent: sed fidem habituros criminibus quæ q̄s apposite loq̄ndo obieisset. Quinēt multos imo adeo plerosq̄ cōmilitonū q̄ tūc uociferarēt: tāq̄ dura i cōditione positi: cū illic redissent diuersa

110
VII
uociferarēt: quasi duces pecunia corrupti discesserint. Nolle itaq̄ sequi nos: sed Atheniensium ingenia ob turpem cām: atq̄ iniue mulctari ab illis potius q̄ ab hostibus: si opus eēt priuato piculo hoc ipm pati. Etia dēiore conditione q̄ suas aiebat eē res Syracusanorū: q̄ sumptū facerēt i mercenariis militibus alēdis: pariter & nauticis tantæ classis: idq̄ iā annū itutadis circa oppidis: & aliæ rerum inopiā tolerare: aliæ nullā inire rōem. duosq̄ Talentorū milia erogasse & multorū eēt esse debitores: & si uel quātulūcūq̄ annuerādo militibus stipēdio cessarent: res eorū pituras: Ut que magis auxiliari: exercitu starēt q̄ necessitate qd̄ secus in ipis esset: & ideo debere in obsidēda Vrbe p̄stare: nec tanq̄ inferiores pecunia: qui multo superiores eēnt: abscedere. Hæc Nicias dicendo asseuerabat: p̄certo hēns & inopiā pecuniæ esse: Syracusis: & quosdā qui res Atheniensium p̄petratas cuprent: a quibus mandata accipiebat ne discederet. Sup hæc fretus clas se tūc magis q̄ antea cū uictus est: Ei Demosthenes neutiq̄ assentiebat de p̄stando. Cæterq̄ si non foret iniussu Ciuitatis abducēdus exercitus: sed præstandum dicebat hoc faciendū: ut aut in Thapsum mouerēt castra: aut in Catinā: unde & peditatu frequēter i hosticū incurstantes: illudq̄ expugnātes se alerent pariter & hosti nocerent: & non intra angustias: quæ pro hostibus magis eēnt: ut nup sed in libero mari decertarent: ubi sua ipis peritia prodesset: ubi & recipiendi se & agrediēdi hostē nō ex breui & ex p̄scripto facultatē hērent. In sūma nulla ratione sibi placere ipos ibidē ulterius manere: sed q̄ uelocissime iā ac nihil differre p̄ficisci. Huius orationē cōprobabat Eurymedon: sed cōtradicente Nicia segnicies quædā atq̄ cūctatio existebat: & p̄terea suspitio ne p̄pter aliquid Nicias qd̄ præcæteris nosset ita p̄stare. Hūc in mōm negligētiore facti Athenienses i loco p̄mālere cū iterim Gylippus atq̄ Sycanus remeauerē Syraculas Sycanus quidē isēcto Agrigēti negotio. Nā cū apud Gelam adhuc ageret seditionē illa p̄ Syracusanos in gram rediit. Gylippus aut̄ asserēs secū & ex Sicilia magnā vim militū: & ex Pe lopōneso eos armatos q̄ onerariis nauibus illic missi p̄ Ver in Selinuntē appulerant e Libya trāsmissēt. Nā delati i libyā cū essent: & eis Cretēs duas triremes dedissent: ac faciēda nauigationis duces tulerūt: dū p̄teruherēt auxiliū Euef peritis qui a libyis opugnabatur: ipsiq̄ libyis supatis: & illic p̄fecti nouā ad Vrbe Cartagenensē Emporiū: unde in Sicilia breuissimus est traiectus duosq̄ omnino dierum & unius noctis nauigatione: & illinc traiciētes in Selinuntē applicu. erant. Qui postq̄ aduenerunt tum uero Syracusani confestim se se ex pediebant: tanq̄ hostem interim utriq̄ agrēsturi Classe ac pedestribus copiis. Eundem exercitum intuentes Atheniensium duces accessisse: & res suas quotridie non in melius proficere: sed ex omni parte in peius præcipue homibus morbo affectis: poenitebat eos q̄ nō ātea discessissent: & Nicia iam non adeo contradicente: sed tamen postulante ne palam decerneret: edixerunt omibus q̄ potuerunt occultissime abitionem: utq̄ expediti forent cum quis signum dedisset ita expeditus rebus ubi erāt profecturi luna defecit: Erat enim plenilunium: Eam rem pro Ominosa hēntes: cū Atheniensium pleriq̄ ad subsistendū duces hortabant: tū uero Nicias qui miraculis atq̄ huiusmōi rebus uāhemēter deditas erat: negabat sibi aliquid cōstitutū eē ante ternouē dies: q̄bus Vates manēdū p̄dicassent: ut tunc primum castra mouerent. Quare Atheniensium aīs refrigeratis māfū est. Syracusani hoc percepto & ipsi tanto promptiores efficiebātur ad illorum fugam prohibendam: tanq̄ gnoscēntium iam se non esse præstantiores Syracusanis uel Classe uel peditatu: non enim aliter furtiuam molituros abitionem. Et simul nolebant eosdem illinc profectos alicubi in Sicilia considere: unde inferiores

Ominosa Ref.

Lysimelia pulch

hostes essent. Sed primo quoque tempore cogi ad dimicandum pugna navali: ubi ipsi in comodum esset. Itaque naues impleti: & aliquot dies qui satis esse visi sunt conqueiescunt. Vbi tempus istat primo die ad muros Atheniensium succedunt: quos cum pars quidam non tamen magna armatorum equitumque Atheniensium per quasdam portas egressa impetum dedisset: aliquot ex armatis capti sunt a Syracusanis: atque in fugam versi: & cum ingressus esset artus septuaginta equites amiserunt: & non nullos ex aliis. Atque hoc quidem die se receperunt Syracusanis. Insequendo autem cum classe perdere sex & septuaginta navium: & simul ad muros hostium cum peditatu prexere. Aduersus quoque classem Athenienses sua eduxerunt: sex & octoginta naues confingentesque plium conseruere. Dextrum eorum cornu tenebat Eurymedon. Hinc aduersarias naues circū dare conantem & in eas laxiori ductu tendentem propius terram Syracusanis ac socii eo facilius media Atheniensium classe superata primū & ipsam adipiscuntur apud concludam atque profunda portus: eūque cum sua nauis ac ceteris quae comitabantur conficiunt. deinde & reliquam classem insequuntur ad terram usque urgentes. Ea iam superari extraxerunt lignea sepra est sua castra praeferi: cum cerneret Gylippus audis occidendi egredientes in terram: & facilitatis praebendae Syracusanis ad retrahendas hostium naues: quae ab amicis terra teneret pergit cum parte quadam copiarum ad fauces portus suis auxiliū laturus. Hos uicissim cernentes Tyrreni illic non praesidio pro Atheniensibus stabant incompōsite contendentis: ad succurrendum ueniunt: in primos irruunt eosque in fugam uertunt: & in Paludem cui nomen est Lysimelia deturbant. mox ingruente iam maiore Syrcusanorum ac sociorum manu: ipsi quoque Athenienses quoque de nauibus solliciti erant suppetias ferunt: ac congressi superant atque plerumque uictis armatorum non ita multis nauiumque suarum plerisque tutati in casu retulerunt. Quorum e duodeuiginti capere Syracusanis ac socii eorum defensoribus caelis: & cupientes concremare ceteras onerarias quadam uetusta malleolis tædiis: cum referrent in medio igni (erat autem uetus in Athenienses secundus) dimiserunt. Aduersus hanc Athenienses de sua classe anxii machinamenta ad ignem restringendū adhibuerunt: eaque propius accedere prohibita restitit: flamma piculū deuorant. Scdm hanc utriusque trophaea statuerunt. Syracusanis quod naualis uictoriae praeter & interceptorum prius ante muros hostiles armatorum militum atque adeo equitum: Athenienses autem tum peditatu prius a Tyrrenis in paludem: tum ceterorum a se reliquis deinde repulso: parata iam in signi uictoria nauali per Syracusanos qui prius reformidarat classem quae cum Demosthene superuenisset. Athenienses exaerati praefus erat longe secus atque opinati fuerant euenerat: sed exercitum multo magis poenitere coepit: quae eis demum ciuitatibus bellum esset illatum: quod eisdem institutis & sub statu populari degeret ut ipsi: quaeque classem & equitum & potentiam haberent: & illatum esset a se qui non possent neque iducere diuersam factionem specie mutatae aliquid in parte administratois rei. p. neque subigere maiori bus quam illa haberet copiis. Ita & plerumque spe decepti de statu regis suarum anxii erant. Et postea quod id quod minime opinabantur classe superati sunt: multo uacillatius consternato animo exasperabant. At Syracusanis illico portum praefecti fauces eius pracludere statuerunt: ne posset amplius exire uellet latere in exeundo hostis. Neque enim iam eis de salute sua tuenda cura erat: sed de hostili praehibenda: arbitrantibus ex praesenti regis fide id quod erat melius agi secum quam cum Atheniensibus: quos una cum sociis in mari praeter & terra superare potuissent: splendidum sibi certamen hoc apud graecos uisum iri. quoniam mox cetera gratia partim seruitute: partim seruitutis metu liberaretur. Non enim fore reliqua Atheniensium potentiam post hac ualidam ad sustinendum bellum quod inferretur. Cuius facti se auctores magnae admirationi futuros tum apud praesentes: tum apud posteros. Et cum praesentis operis praecipuum erat in id certamen incubere: tum uero quod non modo Atheniensium uerum et multorum sociorum uictores existe-

rent. Neque ipsi tantum Syracusanis ista cogitabant: sed si quoque auxiliarium copiarum duces erant: Corinthiis ac lacedaemoniis: qui in primis suas ciuitates piculo exposuissent suppeditata praeteris magna classem parte & egregie nauata opera. Etenim gentes ad hanc unam urbem confluerant plurimae. secundum eas quae per hoc bellum uel ad Atheniensem uel ad lacedaemoniorum urbem conuenerat. Tot namque uel contra Siciliam uel pro Sicilia se illuc contulerunt eorum: alii ut subactae regionis participes forent: alii ut sua pariter tutarentur: aut hic aut illinc steterunt non secuti partes uel iudicio aliquo uel cognationis gratia: potiusque prout cuiusque casus tulit: aut emolumentum aut necessitas. Quorum haec nomina sunt. Qui uenerunt in Siciliam cura Atheniensibus: Athenienses quidem cum ipsi essent Iones Syracusanis quoque sunt dores bellum intulerunt ultro: cumque eisdem lingua & eisdem quoque institutis utentes Lenii Imbrii aeginetae qui tunc aeginam tenebant. Praeter ea Hestianes coloni qui estiam in Euboea incolunt. Super hos alii partim subditi partim socii suis uiuere legibus: partim tributarij. Ex subditis quidem Tributariisque ac stipendiariis: ab Euboea. Eretrientes. Chalcidenses. Stryones Carystii. ab insulis autem Cei. Andrii. Teii. ab Ionia uero Milesii. Samii. Chii. quoque Chii tributorum imunes sunt tantum nauibus praestandis obnoxii: cetera liberi: quoque et plerumque sunt Iones & factiois Atheniensium: praeter carystios qui inter dryopes numerantur. Isti & si Iones: tamen aduersus dores ab Atheniensibus quibus parebant coacti sunt ipsos sequi. praeter hos: Aeoles quoque Metymnaei naues non tributum pendebant: Tenedii atque Aenii uectigales erant. In Boetiis quoque Aeoles ut & ipsi sunt: atque et eorum conditores cum Syracusanis necessitate hostes fuerunt. Item Plataenses ex Boetiis soliti Boetiis iure inimicitiae hostes. Rhodii quoque atque Cytherii: dores utriusque. sed tamen Cytherii lacedaemoniorum coloni pro Atheniensibus contra lacedaemonios: quae cum Gylippo erant tulerant arma & Rhodii dores ut pote ab Argiuis oriundi contra Syracusanos: qui dores sunt: item contra Geloos colonia sua militantes cum Syracusanis utriusque necessarios: insularum quoque circa Peloponnesu Cephallenes atque Zacynthii liberi illi quidem tamen quae eunt insularum: Athenienses potius qui: mari praebant sequi cogitabantur. At Corcyraei non modo dores sed Corinthii plane: Corinthii atque Syracusanis cum horum coloni illoque cognati eunt: tamen hostes erant tum officii gratia erga Athenienses: quibus parebant: tum libere praepodiam Corinthiorum: Etiam qui nunc Messenii uocantur ex Naupacto ex pylo quae tunc ab Atheniensibus tenebatur. Item Megarensium exules non multum numero: Megaresibus quoque Selinuntini sunt aduersi erant aduersitate fortunae: ceterorum sociorum magis uoluntarium comilitum fuit. Nam Argiui societatis gratia potiusque inimicitiarum cum lacedaemoniis: & suae cuiusque ad praesens utilitatis dores aduersus dores secuti sunt Athenienses quoque sunt Iones Matinaei atque alii Archades mercede conducti: aduersus aptos praepetuosque sibi hostes affuerunt: tunc lucri gratia nihilominus eos Archades quoque cum Corinthiis uenerunt pro hostibus habebant. Nec non cretes & aetoli stipendio & ipsi adducti. Contigit quoque ut cretes quoque una cum Rhodiis Gelae condidissent: non pro colonis staret: sed contra illos ultro stipendia faceret: Acarnanum quoque non nulli cum lucri tum multo magis demerendi Demosthenis gratia: & erga Athenienses beniuolentia loca arma in auxilium conuulerunt. Et hi quidem itra fines Ioniae sinus. Ex Italicis autem Thurini & Metapontini quoque eo necessitatis uenerunt seditionis rei. praeter praeter: ut coires militiae assumerent. Ex Siciliensibus Naxii & catinenses. Barbarorum aegestae quoque belli auctores extiterunt: & plerumque Siculorum. Extra quoque Sicilia non nulli Tyrrenorum quoque Syracusanis aduersarii eunt & lapyges mercedarii. Tot adeo gentes Atheniensium sunt auspicia secuti. E diuerso autem Syracusanis

auxilio fuere Camarinenses illoꝝ finitimi & qui post hos incolunt Geloi. Nā
 Agrigentini quoꝝ Vrbs ordine proxima est a partibus aberant. Secundum hos
 siti Selinūtini Syracusanas partes sectati sunt: & qui eam Siciliaꝝ partē incolūt
 quæ in libyam uergit. Ex ea aut quæ i mare Tyrrenum: Himærei qui soli oīum
 e græcis illinc habitant: soliq; illinc auxilio uenerūt. Atq; ii demū ex Sicilia græ
 cæ nationis. Fuerunt auxilio & dores & qui sui iuris erāt: & ex barbaris soli Sicu
 li quicūq; non transierant ad Athenienses. Ex iis qui extra Siciliam sunt græcis
 lacedæmonii ducem Spartiatam præstiterūt: cæteros cum mācipiis libertini nu
 per in Ciuitatē ascripti a lacedæmonis libertate donati Corinthii soli & classem
 & peditatū: leucadii quoꝝ pp cognationē: ābraciq; uenerant: ex Arcadia mer
 cēnarii a Corinthiis: & sicyoī necessitate militātes: ex iis q; extra Pelopōnesū sūt
 Boetii: super has aduēticias copias: ipsi siciliētes magnæ utiq; ciuitates igentē p
 inde uī oīs generis hoīum suppeditauerūt. Sigdē & armatos sane multos & na
 ues & equitatum & aliā innumerā multitudinem contraxerūt. Veꝝ p oibus (ut
 sic dicam) aliis Syracusani ipsi plus copiāꝝ præstiterunt: tum pro Ciuitatis tum
 pro periculi magnitudine in quo erant. Atq; hæc utrorūq; contracta auxilia fue
 re: ac tunc præsto utrinq; parti sua neutriq; alia ulla postmōm superuenere. Igi
 tur non immerito Syracusani ac socii pta nauali uictoria pulchꝝ sibi certamen
 arbitrabantur: debellādo omī Atheniensiu qui tantus esset exercitus: utraq; par
 te illum mari terraq; effugere prohibentes. Præcludunt itaq; continuo maioris
 portus os octo ferme stadios transuersis triremibus oneratis aliisq; nauigiis ea
 ancoris stabilientis: cæteraq; si adhuc Atheniēses pugnare conētur expediūt: ni
 hil ēt paruū paruifacientes: a quibus Athenienses se intercludi cernentes: & reli
 qua quæ iidem destinauerāt intelligentes cōsultandum sibi putauerunt: congre
 gatiq; duces ac pfecti cū propter alias difficultates: tum p̄cipue ppter inopiā cō
 meatus: quē nec nullum in præsens habebant: quia p̄missis Catinā nuntius tanq̄
 profecturi ne quid ad se deueherēt mādarāt: nec in posteq; hituri erāt: nisi clas
 se superarent. censuerunt superiores muros esse deserendos occupatumq; ate na
 ues locum q̄ minimo possent muro concludendum: utensilium atq; ægrotorū
 capacem & hunc præsidio custodiendū: cætero peditatu cūctas naues impēdas
 quæcūq; & idoneæ & nō idoneæ ad cursum forent: omibus rebus in eas conge
 stis: ac prælium nauale cōmittendum: ut si ex eo uictores discederent Catina se
 reciperent. sin secus incensa classe pedestri itinere: atq; agmīe abirent qua parte
 breuissime locum aliquē seu barbaricū seu græcum qui aicus eēt adipiscerētur.
 Quæ posteaq; agi placuit illico acta sunt. Nam e superioribus muris ad littus de
 scenderunt: nauesq; uniuersas cōpleuerunt cunctis ingredi: exactis quinq; p̄ æta
 tem quoquomō idoneus esset. Vniuersæ aut fuere ad centum ac decem. In quas
 impoliti sunt complures sagittarii atq; iaculatores Acarnanum alioꝝq; mili
 tum peregrinoꝝ: ac cætera quæcūq; ab hoibus eius necessitatis eiusq; cognatio
 nis imponi licebat. Hæc cum pleraq; iam in expedito forent: Nicias intuens mi
 lites consternato esse aīo: qd̄ præter solitū in pugna nauali longe inferiores fuis
 sent: q; p̄ inopia cōmeatus sumæ regē sine mora facturi essent conuocauit pri
 us omnes: exhortatusque est in hunc modum oratione habita:

A Oraio Niciæ ad Milites

Milites et qui Athenienses & qui locii estis certamen quidem quod no
 bis inflat præcipue omnibus cōmune est: ubi de sua q; salute ac priā

qm̄ oratio continetur de hac p̄sentis oratione ad Alphabocū recurre

A

non minusq; hostes nostri laboramus: qui si uincimus nunc in hac pugna naua
 li: licebit nobis suam cuiq; Ciuitatem reuiscere. Verū non debetis abiecto
 animo esse: neq; id pati quod inexpertissimi hominū solent: qui si primis in præ
 liis male successit nūq; deinceps spem habēt: semper timentes similit̄ calamitatē.
 Sed uos quicūq; adestis Athenienses p̄ multa iā bella experti: uolq; socii Athe
 niensium perpetui cōmilitones: mementote inopinosos bellorum esse euentus:
 ancipitemq; fortunā. & si eam a nobis stare sperabamus: Eoꝝ uos ad pugnandū
 p̄parare quæadmodum pugnare par est: tantam uestrum multitudinem quā ui
 detis. Nā quod ad nos attiet quæcūq; ipsi utilia fore aiaduertimus circa portus
 angustias: & futurū nauium tumultū: contraq; illoꝝ p̄ contabulationibus pro
 pugnaculisq; apparatus unde nobis ante hac nocitū est: ea oīa nos cum guberna
 toribus ex p̄senti copia prouidimus cōparauimusq;. Nam sagittarii p̄multi atq;
 iaculatores in naues ascendent: & tanta hominū multitudo quanta pugnātes q;
 dē in libero mari non uteremur: quoniā ad exercendā disciplinā rei naualis ipe
 dimento est onus nauiu: sed hic futura utilis ubi e nauibus plium pedestre faci
 emus. Excogitauimus p̄terea cū alia quæ in nauibus ædificanda fuerūt: tū uero
 aduersus crassitudinem Lignorum: q; prominēt e proris illorum: q; p̄cipue nob
 obfuit ferreas manus: q; nauem hostilē cū simul incurrerit: retro se recipere pro
 hibent. si modo q; superstabūt hoc opus exequantur. Huc enī redacti sumus ut
 de nauibus pedestre plium geramus: & prout cōstat nobis expediāt: ut neq; ipsi
 resiliamus a cōplexu classis aduersæ: neq; illā a nobis resiliere p̄mittamus: p̄serti
 cum terra futura sit hostilis p̄ter eam ubi noster peditatus exinsistet. Quæ uos
 tenentes memoria pugnare debetis: quoad suppetunt uires: nec sinere uos ad ter
 ram p̄pelli: & cum nauis i nauē ipegerit non prius eas dirumendas putare: q; ar
 matos qui p̄ tabulato hostili stant detruseritis. Atq; in hæc non minus q; nautas
 uos exhortor: qui iusta arma geritis: sed uel magis quanto eoꝝ hoc opus ē: q; de
 super pugnant: & uestra interest sicut ales: ita nunc quoq; pleraq; pedestri acie ui
 cere. In quo ipso uos etiam nauæ hortor atq; obsecro ne admodū percusso aīo
 sitis ob acceptas calamitates: cum & meliore e tabulatis habeatis apparatus: &
 naves plures. Quæ etiam illam animo concipite uoluptatem dignum uobis eēt: ut
 uos periculo eximatis: & qui Athenienses nūcupamini & qui nō estis: tamen p̄
 pter cōmertium linguæ: ac propter æmulationē nostroꝝ institutoꝝ: apud oēm
 græciam incliti extitistis consortes etiam imperii nostri: eatenus certe quatenus
 ad cōmodum uestrum spectabat: ut cum terrori eētis subditis uestris: tum uero
 ab aliis lædi nequiretis. Itaq; cū soli libere socii sitis p̄perii nostri: merito nūc il
 lud cauere ne prodatis. Sed cōtemnentes quos sæpenumero superastis Corinthi
 os pariter ac Sicilienses: quoꝝ nemo q̄diu nostra classis uiguit resistere ausus ē:
 eos propulsate ostēditeq; uestram peritiam etiam ægrotatum atq; afflictorum
 antecellere: alieno robori uel expta scelicitate subnixo. Rursus iis qui iter uos
 Athenienses sunt hæc i memoriā redigo. neq; naues alias his similes apud naua
 lia: neq; aliam armatoꝝ iuuentutem uobis reliquam esse: & si quid aliud contin
 gat uobis: nisi uincere: prout hostem illic huc nauigaturum aduersus nostros:
 hic relictos qui iualidi erūt ad eos qui illic fuerint: & qui superuenerit tutādos.
 Vosq; continuo p̄tim in Syraculanorū uenietis potestati: contra quos qua men
 te uenistis ipsi uobis conscii estis: parti in Lacedæmonioꝝ qui illic stant. Quare
 cū uobis de his duabus rebus certamen sit constitutū: si unq; ante hac nūc ma
 xime annitami memores & linguli & uniuersi: Classem hæc quæ nunc pugna

P

VNIERSITATIS DE SALAMANCA

GRADOSIUS

ura est: eam demum esse Atheniensium: & peditatum & naues & urbem & Ciuitatem reliquam: deniq; magnum nomē Athenarū: pro quibus siqua i re alij alij p̄stata: aut peritua aliqua: aut animi p̄stata: is nūq; oportūus q̄ hodie se ostētauerit: ne sibi ipsi utilis & ceteris salutaris futurus. His Nicias suos exhortatus: uestigio iussit ut naues conscenderent: quod Gylippo atq; Syracusanis i promptu erat sentire: quippe illos qui se ad pugnandū p̄parare cōspicerēt: facti etiā certiores de manibus ferreis: quas i ipsoꝝ naues iniecerunt: Proras enim & bona ex parte superiora nauū cortis contexerunt: ut in his nihil haberet manus iniecta qd̄ p̄hēderet: sed laberet. Quæ postq̄ p̄parata sūt oīa iudē q̄ hæc militibus p̄parauerūt: duces eoꝝ ac Gylippus talia ap̄ illos uerba fecere.

Oratio Gylippi ac Syracusanorum ad Milites

Quod preclare se habeat q̄ hætenus gessimus: q̄q; de p̄claris i postege rebus certamen nobis futuꝝ sit Syraculāi atq; loci ut uideamini pleriq; cognoscitis. Non enī tam p̄opte p̄clia adissetis: Siquis tamē id non p̄inde ac debet sentit: hunc e docebimus. Athenienses huc se loci cōtulisse primum ad Siciliam subigendā: Deinde si ceptis bene cessisset ad subigendā Peloponēsiū ceteraq; græciā. Hos maximo imperio p̄ditos cūctorum & superiores & nostræ memoriæ græcorū uos primi oīum resistentes classe: qua illi cuncta optinebant aliquotiens superastis: & nūc ut fides ē superabitis. Nam q̄ bellū iiserunt iis q̄bus p̄æesse se dignos putant: si sæpe decepti & sua quā p̄sumplerāt opinione infirmiores succumbāt: hōꝝ mox animus sicut antea supra uires: ita postmōm infra uires est: id quod nunc Athēiētibus accidere credibile est. At uobis q̄ cum adhuc imperiti essetis tamen obliuisti aulī estis: nūc ualidioribus effectis accedente persuasione uestre strenuitatis eximia: q̄ strenuissimos superastis duplex ad eē singulis spes debet: una & ea maxima: q̄ perinde maxima fiducia p̄bet: q̄ multa a nobis ad audiendum cōparata sunt: altera q̄ hæc ipsa ab illis mutati sumus: non nihil nostro more: nostraq; cōsuetudine facientes: per q̄ nō i cōpositi aduersus singulas eorū naues erimus. At illic cū soliro frequentiores armati tabulatis superlitterint ex magna parte: ut si dicā terrestres iaculatores ueluti Acarnanes: alijq; id genus hoīum: q̄ ne sedentes qdem inuenient quomodo tela emittere debeat: qui ni stantes i nauibus aberrabunt a nostris hoibus feriēdis: & inter se ipsos alius alio modo titubātes tumultuabunt: quibus ne multitudine quidē nauū proderit. Eas & si plures q̄ nostræ sunt ne quis uestrū reformidet. Illæ .n. cum multæ sint tardiores erūt ad id exequēdum quod gubernatores uolent: oportunissime aut machinamentis q̄ ad eas assignandas comparauimus: qd̄ uerissimum eē cognoscatis licet ex iis: q̄ uos arbitramur aperte audisse: iugētib; .l. isti malis eucti: & p̄senti reꝝ penuria urgēte ad desperationē redacti sūt: nec tam apparatusi suo confidūt: q̄ id quod possunt temeritati fortunæ: ut aut p̄rumpentes classem nostram elabatur: & in altum uela faciant: aut si hoc nequeant terrestrem p̄fectionē moliant. numerū ut in hoc reꝝ statu nō deteriora secururi. Cū istis igit tam cōsulis hominibus: & quos fortuna sua tradidit infestissimoz; hostiū aio pugnam conferamus: existimantes equissimū eē simul de aduersariis qui ad nos uexandos uenerunt summere ultionē: & saturare animi iracundiā: simul inimicos propulsare: rem nobis maxime uoluptati futuram: quo-

Cuens alicubi narrabitur. Nam q̄ inimici atq; inimicissimi nobis sint isti oēs cognoscitis: q̄ huc ad nos i seruitutem redigendos traiecerūt. si prospere pugnant nos uiros summo supplicio nostros iberos atq; uxores extrema deformitate: totā dentq; Ciuitatem maxima ignominia affecturi. Quibus de causis nemo uestꝝ molli aio eē debet: neq; p̄ lucro ducere: q̄ illi abeat nullo piculo nostro. Nā sine piculo nostro abibūt eē si uicerint: si uero id effecerimus qd̄ facere id debemus & uolumus: ut istos puniamus cunctaq; Sicilia pristina agricolationē ac libertatē restituemus etiā certiore q̄ antea fuerat: profecto pulchrum nobis hoc certamen ē: & rarissima taliū periculoz; occasio: ut ex aduersa fortuna minimum damni fiat: ex prospera plurimū lucri. His uerbis Syraculanoz; duces ac Gylippus suos & ipsi milites adhortati iuicem naues implent: si mul ac Atheniēses idē facere senserūt. At Nicias p̄senti rerum conditione attonitus: q̄ cerneret quale periculum esset q̄q; uicinū: cum tantum non iam p̄cessuri essent: reputansq; qualia i atrocibus p̄clis cōtingere solēt: existimabat nihil dum satis p̄parati ap̄ suos esse: ne se satis eisdē alloquutū. Rursus itaq; si gillatim trierarchas uocat eos honorifice & patrū & tribuū & propriis noibus appellans: oratq; put i quoq; aliquid decoris erat ne dignitatem suam p̄dat: ne ue ii quoꝝ egregia maioz; facinora extabant domestica uirtutem ac gloriā obliterat Admonebat eisdē priā quæ oīum liberrima esset: & suaz; cuiusq; facultatum in illa aduictū repositaz;. Alia præterea cōmemorans quæ tali t̄p̄e tam positi hoīes dicerent: non q̄ captaret: uideri cuiq; p̄scoz; uti oratiōe referēdo: quæ de singulis cōuenientia sūt dicta: de uxoribus de liberis de diis patriis: sed q̄ in p̄senti pauore utilia dictū putantes exclamant. Hæc Nicias non tam sufficientia q̄ necessaria se locutū ratus digreditur: ab iis: ac peditatum ducit ad mare: & in ordines q̄ plurimū potest collocat: ut iis qui in nauibus forent q̄ maxime prodesset ad fiduciam p̄sumendam: Demosthenes autē & Menander & Euthydemus: .ii. n. duces in naues Atheniensium ascenderant mouentes a loco castrorū: sine mora nauigarunt ad fauces portus iam p̄occupatas p̄clusasq; nec illac iretur: habentes in aio perrumpere inexteriora. In quos ut undiq; ingruerent Syraculanī ac socii: totidem fere nauibus prius mouentes eaz; parte exitum portus: parte reliquū portū in orbem tutabatur peditatu pariter eis auxiliū ferēte: quocūq; in loco naues substitissent. Præerant autē clauī apud Syracusanos Syca nienles postea q̄ ad obsecras fauces subiere primo ipetu congressi sunt: collocatoꝝ ex aduerso nauū agmē superauere: illarumq; retiacula soluere temptabāt. Sed mox inuectis in eos undiq; Syracusanis ac sociis: non iā pro angustis exitus tantum: sed etiam intra portum plium gerebatur: eratq; atrox quale nullum superiorum multa eēt ferocia utriq;: ad alteros incurrandos per nautas quādo uociferans exhortatio existerat: multa quoq; inter aduersos gubernatores artis ad uocatio atq; contentio: epibatis subferuentibus quotiens nauis nauem incurreret: ne q̄ tabulatis insisteret aliorum destituti artificio deficerent. Vnusquisq; i loco sibi assignato nitebatur prius extare. Cæteroz; consigentibus tot in tā breue spaciū nauibus & eaz; plerisq; in angustissimo: exiguū .n. spaciū reliquebat ducetes naues: rari excursus fiebant: nulla facultate aut retrocedēdi aut excedēdi: sed frequentiores implicationes: put quæq; nauis i alteram incidisset. siue inter fugiēdū siue inter alteri occurrēdū. Et q̄ diu alia nauis iuadebat: randiu ii q̄ pro tabulatis erant abunde missilibus utebant iaculis sagittis saxis. Cum uero

Gylippus dixit

conferbant Epibata ad manus ueniebant conantes utriq; in aliena transgredi nauem. Contingebatq; multis in locis cum i arcto stipatae naues eent: ut hi in illorum illi i hore naues transiret: & alicubi singulas binæ aut plures necessario coartarent & gubernatores aliarum tutela: aliarum isidia: neq; id per uices: sed pariter undiq; circūstiterent: ingeniq; multarū inter se concurrantiū nauium sonitus & pauore præbebat: & auditū eorū q; uidebāt adimebat. Multa enī utriq; adhortatio præpositorū ac uociferatio existerat: tum ex arte gubernatoria: tum ex p̄senti contentione uicendi Atheniensiuū quidem suis ut prumperent exclamationum: utq; si quando alias nunc promptius eniterentur pro salute sua: p̄q; in priam reditu Syracusanorū autem ac sociorū q; eis pulchrum uidebat: ut phiberent eos effugere: & suā q; priam gloria uicendo auerēt. Duces quoq; utriusq; classis hoc amplius sicubi aliqua animi aduertissent: non necessaria cā nauicellam ire accitum nominati eius Trierarcham p̄contabantur. Athenienses quidem nū cederet quia terram iā hostilissimā magis hospitale q̄ mare non exiguo labore optentū arbitraretur. Syracusani uero non quos plane sciret in aīo habere: quoquo modo effugiendi hos fugientes ipse fugeret. Cum apud hos ancipiti Marte dimicatur utrorūq; peditatum ingens certamen & animorū cōtentio tēdebat Syracusanū de maiori q̄ parauerat decore sibi cōparādo Atheniensis: ne se cum peiusq; cum Clasiariis ageretur. Nam cum omnes facultates Atheniensiuū in naues impositæ eent: inerant ei futuri metus. Ut nemini tātus & eo uehementior q; superne ex edito loco pugna naualem spectare cogebatur. Nā cū eēt e uicino spectaculū & oēs pariter eodem intuerent: si qui suos alicubi uicenes aspexissent aīos attolebāt: & ad inuocandos deos ne se salute fraudarent cōuertebāt. Qui autē suos uinci ii planctu atq; uociferatiōe utebantur. Adeo magis aīo frangebatur ex iis q; fieri uidebant: q̄ ii qui in ipso opere uersabant. Nō nulli sicubi anceps certamen cerneret: q; acre & pertinax eēt ipsi corporibus: pro ut animo affecti erant: præ metu inuebant: gestulq; agebant tanq; & ipsi pugnarent: & i eadē qua illi erumna uersabantur. Assidue naq; exiguū intra spaciū aut fugiebāt aut trucidabantur. Apud eūdem atheniensium exercitum q̄diu classes cominus dimicabant licebat omnia pariter audire lamenta: Clamores uicentes succubentes: & alia quæcūq; magno i discrimine exercitus ædere plurariam cogitur: his æqualia patiebātur & ii qui i nauibus erāt. Cæterū Syracusani ac socii cū p̄ diu opstinante pugnatū esset Classē Atheniensiuū in fugā uertunt: & inuecti strenue cū magno clamore atq; exhortatione terrā uersus persequuntur. Tunc nauticus exercitus alia atq; alia parte quicūq; exteriores capti non erant: Citato cursu castra subierūt: ne peditatus qdē aplius i abiguo eēt: sed uniuersi ploratu gemituq; miserantes: ea q; fiebant uno ipetu: pri ad iuueniendū nauibus tendūt: parti ad reliquā partē murorū tuēdā alii: quæ maxima portio erat: iā p̄ seipsis qua sibi salutē parerēt circūspectaret. Fuit autē eo momēto pauor tantus ut nullus ex supioribus extiterit maior. Ac tale quiddā passū sūt quale ipsi fecerūt ad Pylū ubi Lacedæmonii amissa classe perierūt: & illi Insulā transgressi ita in terra nūc Athenienses: nisi quid inopinatū accideret saluos se fore desperabāt. Post gestā accerrime pugna nauale: in qua multæ naues ac multi Viri perierunt: Syracusani atq; socii uictoria potiti naufragiis etiā ac cælorū corporibus potiti sūt: reuertiq; ad Urbē trophæū statuerūt. Athenienses autē præ magnitudine præsentiuū malorū: ne cogitauerunt quidē de mortuis ac naufragiis repetendis: sed consultabāt de abeundo protinus per noctē & Demosthenes Niciam adiens censebat faciendū:

Athenienses magno
proelio vincuntur.

ut repletis reliquiis nauium sub auroram erumperent portu: si possent q; dicerent plures adhuc ipsis utiles naues supesse q̄ hostibus. Superat. n. eis naues circiter sexaginta: hostibus minus quinquaginta. Cui consilio cū Nicias assentiretur uellentq; naues implere: nauarū introire abnuebāt: ut q; percussū aīo erant: q; male pugnaissent nec credebāt se post hac eē supiores. Ita cuncti discedendū a terrestri itinere aīum adiecerūt. Hore consiliū suspicatus Hermocrates Syracusanus rarusq; atrocē rem fore: si tantus exercitus itinere pedestri proficiscēs alicubi subsideret. Vnde rursus cōtra ipsos faceret bellū adit magistratus: negatq; oportere cōtēni nocturnā hostiū p̄fectionē: cōmemorās hæc & alia q; ipsi uidebant. Sed potius egredi oēs Syracusanos pariter & socios ad obstruēdas uias occupandasq; locorū anguita atq; custodienda. Hoc alii nihilo illi qdem minus q̄ Hermocrates itelligebāt: & eē faciendū putabant: led homines ab ingēti certamine reuersos libentius iam geturos: & eo ægrius imperata facturos: q; dies fœstus instaret. instabāt. n. eo die sacrificia Herculis i quo præ igenti uictoriæ gaudio pleriq; se conuerterēt ad potandū: oīa deniq; seperada: citius illis persuaderi posse q̄ ut in p̄sens sūmerent arma ad exeundū. Talia reputantes ac difficilia factū existimantes magistratus cū iducere non posset Hermocrates: uereturq; ne Atheniēses per silentiū noctis transeuntes ardua maxime loca occuparent: hoc per se cōmetus ē. Quosdā e comitibus suis equestres mittit ad hostiū castra obscura iam nocte: q; eo usq; p̄uecti unde qs exaudiri posset: quasi eēt Atheniensiuū studiosi q̄les quidā i urbe erāt: Niciā de rebus urbanis certiorē facere soliti: euocatis certis iuberent ferri Niciā: ne mouerent ea nocte tanq; Syracusanis itinera obsidentibus: id potius postredie potū instructo agmine faceret. Hæc cum missi dixissent discessere: cūq; eadē ii qui audierāt ducibus Atheniensibus reuiderem: opinati & quia non statū p̄dissent eēt die in sequenti: ut se milites p̄ facultate cōmodissime instruerēt manendū: ac relictis cæteris rebus oībus abeundū: præterq; iis quæ ad usum corporis p̄tinerēt. Syracusani interea ac Gylippus cū peditatu priores egressi itinera passim quibus illos transituros credibile erat obstruerūt: & ad riuorū ac fluminū uada posuere præsidia: & ad alia oportuna excipiēda hosti loca: qua uisum ē ut illū transitu arcerent. Sup hæc inuecti classe naues Atheniēsiū ab litora abstraxerūt: quæ aliquot cōcrematis qd̄ facere ipsis quoq; Atheniēsiū i aīo fuerat: cæteras per otū inhibente nemine: ut quæq; alicubi quassata religatas portauerūt i urbē. Post hæc Nicias ac Demosthenes ubi satis ipsis uisum est suos instruxisse: tertio a pugna nauali die mouerūt. Res acerba oībus nō eo solū noie q; oī classe amissa decederent: magna spe redacti i discrimē & suū & Ciuitatis: uerū q; relinquere castra eēt cūctis triste Spectaculū: sensuq; & cogitatione misere. Nā cū mortui insepulti eent: quonies quis aliquē necessariosq; iacentem cōspexerat mœrore pariter & metu afficiebatur: sed multo mœstiores reddebatur erga uulneratos atq; ægrotos: tanq; defunctis miseriores quos reliquebant. Nā ad cōplorationē se atq; eiularū conuertente: illi miseri quid agerēt nesciebant ut se locū abducerent obsecrabāt nominari. Vnū quēq; i clamantes: & sicubi quis uidisset ullum aut Sodaliū aut familiariū aut cōtubernaliū iā abeuntē: p̄dentes ab eis & quoad poterāt insequētes: & ii quos prius uires membroq; defecissent: non sine multis obtestationibus ac ploratibus deserebātur. Prorsus ut omnis exercitus lachrymis cōpleretur: & præ huiusce modi angore non facile discederetur: quis ex hostico & maiore q̄ quē lachrymis ostendit

debant: in cerore tū ex iis quæ iam passi erant: tum ex iis quæ intra se ne paterētur formidabāt. Nec mœsti tantum sed et sibiipsis ad modum succēntes. Nihil. n. aliud q̄ expugnata Ciuitati & quidē non exiguæ quæ p̄fugeret similes uidebant. Quippe uniuersa multitudo simul p̄ficiscentiū non erat infra numeꝝ quadraginta miliū: Quorū ceteri oēs ut quisq̄ poterat sibi utilia. Pedites autē Equitesq̄ p̄ter consuetudinē sua ipsorū cibaria sub armis ferebāt: alii inopia comitū alii distidentia: trāsfugerant. n. serui cum antea multi: tū uero p̄xime plurimi: neq̄ hæc quæ ferebāt sufficientia erāt. Nam rei frumentariæ in castris iā nihil superat. Cum interi huiusmodi erumna quæ alias ob hoc q̄ æq̄lis & cōmunis est cū multis habet aliquid leuamētū: nūc nihilo magis eis tolerabilis uidebatur: p̄fertim cogitātibz quanto & splendore priuina dignitatis i quē exitum miseriq̄ recidissent. Etenim hæc maxima nouitas exercitui græco contigit: ut ad quos subigendos uenisset ipse metu ne potius ab illis subigeret abscederet: & qui cū uotis & cāticis in expeditione exisset: rursum ab expeditione diuersa uoce ac cōtrario sono reuertēret: ex nauticis facti pedestres: & armato agmini magis q̄ classi uacantes: tamē ipsis hæc oia toleranda uidebantur propter ipendētis iam periculi magnitudinē. Quos Nicias cernens tā affectos aio esse & uahementer ab alienatos adiens exhortabatur ex reꝝ conditione: cōsolabaturq̄ clamore et utēs magis q̄ uoce: ut ad quosq̄ accedebat: ut illorum aios excitaret: & cū uelut ut qui plurimū nosset prodesse eis ex p̄senti quoꝝ rerū statu.

Oratio Niciæ ad Milites

Athenienses inquit ac socii cū non nulli iā ex asperiori q̄ nostra est cōditione icolumēs euaserint: debetis habere ip̄e: neq̄ supra modū uobis metipsis succensere: aut propter iacturas quas fecistis: aut propter indignitatē quæ nunc sustinetis. Ego quoꝝ nihilo meliore q̄ uos cōditioe sum non uiribus: nā quomō ex ualitudine affectus sū cernitis non fortunis: q̄bus cū ad uictū tū ad alia pertinetibus: nulli aliquando inferior cū fueri: nunc tamen i pari periculo inter miserimos cōspicior: quāq̄ multo cultu deos: multa iustitia ac bonitate hoies p̄secutus sū: propter quæ futuroꝝ spes audax illa quidē est. sed certe uos clades acceptæ iā magis q̄ pro magnitudine p̄terrent: q̄ sortitā alleuiuntur. Nā & satis sceleriter cū hostibus actū est: & si cui deorū inuili huc militauimus satis iā dedimus abundeꝝ p̄cenarū. Et. n. alii quoꝝ non nulli aliquādo iā bellū aliis intulerūt: qui cū more hominū egissent: tamē tolerabilia passi sūt. Vos quoꝝ cū sperare debetis deū mitius nobis: cū esse actū: quippe qui digniores sumus misericordia numinū q̄ odio: tū non ualde extimeſcere: cū itueamini uos ipsos qualis armatura uestra sit: & quantus numerus pergētis agminis. Quietū illud cogitare ubicūq̄ cōsideretis ibi protinus uos ipsos uobis esse Ciuitatē Urbēq̄: neq̄ ab ulla alia Siciliensi Ciuitate: aut uenientes facile receptū: aut alicubi collocatos facile expulsū iri. Iter aut ut tuto & ordine fiat ipsi obseruabitur: nihil aliud suo quis aio uersantes: nisi quocūq̄ loco quis uestrū pugnare cogentur: eum optinendo & priam & moenia sua optentur. q̄ iter opprobriabimus cōtinēri nocte ac die quonia exiguū hēmus cōmeatū. Et si pueniemus ad aliquod amicū oppidū Siculorū: hi. n. ob metū Syracusanorū in fide p̄stāt: tūc demū sentite tuto uos in loco consistere. Ad quos p̄mittite qui iubeat eos nobis occurrere pariter: & cōmeatū asserre. In sūma hoc sentite cōmilitōes necessariū

Mal de miche 80
30 et

uobis fortibus uiris eē: ut quibus nullus uicinus locus ē: in quo si ignaue egeritis salui eē possitis: & si hostē euaseritis ceteros quidē e uobis cōsecuturos: quæ reuifere concupiscitis: Athenienses autē magnā Ciuitatis uestre potētā & si colapsam reuiscitatos: Viri. n. non mœnia & naues sine uiris ciuitas sūt. His Nicias adhortantibus milites adibat: sicubi cernebat eos aut non continēti aut nō ordinata serie p̄gentes: cogendo atq̄ disponēdo: nihilomius Demosthenes hæc aut similia apud suos dicebat q̄drato agmine euntes: Niciæ copiæ sub ipso prioribus ibant: suæ sub Demosthene sequebatur: impedimentis & turba plurima intra armatos recepta. Qui postea q̄ ad uada puentū est Anapi amnis offēdūt illic iūstruētā Syracusanorū ac loctoz manū: Ea iummota ac transitu positi ultro p̄grediūtur. Syracusano equatu assultante: leuicq̄ armatura iaculis icescente. Atq̄ hac die cōfectis quadraginta ferme stadiis tumulū quēdā isederūt. Posterū die diluculo iter igressi cū uiginti circiter stadia p̄cessissent: descenderūt i cāpestrē quēdā locū: ibiq̄ castra posuerunt. Volentes sūmere cū aliquid esculentū e suis q̄sq̄ rebus: tum hitabat. n. locus tum aquā illic quā secum ferret: quonia multa p̄stadia qua perrecturi erāt nihil ad modū aquæ eēt. Interea Syracusani trāsitū ulteriore p̄occupātes iadificarūt. Erat autē tumulus arduus & utringq̄ rupibus p̄ceps: cuius uertex uocaf lepas. Postero die iter igressi Atheniēses a Syracusanis socialibusq̄ equitibus ac iaculatoribus: quorum magnus erat numerus: utringq̄ obequitātibz atq̄ iaculātibz p̄gere p̄hibeātur. & cū diu dimicassent tādē i eadē rursus castra rediere: iā non ide eis suppetere cōmeatu: q̄bus digredi p̄ hostiū equitatu non liceret. Mane tamē mouētes rursum ire p̄gunt: & uel peruadunt ad tumulū: sed cū iuēiūt muro p̄clusū & muro supitāre pedestrē acie ex magna p̄scutata. Erat autē arētus locus quē subeūtes Atheniēses expugnare nitēbant: uerū cū a tot uiris e loco eminenti feriretur: facilius eni superne tela uibrabantur nec possent prumpete retro se recepere atq̄ quieuerē: cū p̄ferti existerent tonitrua pariter & imbres: qualis āni ip̄e in autunū iam uergente fieri consueuerē: unde exterriti sūt & eo uahementer q̄ existimaret i suū exitiū ista oia fieri. His q̄scētibz Gylippus atq̄ Syracusani partē quādā copiarū mittūt ad hos muro itercludēdos: a tergo qua uenerāt: qd̄ tamē neri & isti missi e diuerso q̄busdam suoz p̄hibere. Mox cū omni māu regressi p̄pius campū cōsedere. Postero die cū p̄gredere eos undiq̄ circūfusi Syracusani adoriūtur: multos fauciant: retroq̄ secū in ipsos iperū Atheniēses faceret subducebāt. Cum abirent i gruebāt postremis quibusq̄ p̄cipue infestis: si forte mēbrati illos territando totū agmē auerterēt: & diu hūc i modū resistere Atheniēses dehinc p̄gressi quicq̄ sex ue stadia i campo cōquieuerē: ab eisq̄ i sua castra rediere. Syracusani sub noctē Niciæ ac Demostheni placitū est quonia male secū ageret: tū generali iā inopia cōmeatus tum multitudine uulneratoꝝ ab hostibus identidē assultantibus accētis q̄ plurimis ignibus abducere exercitū: non tamē eadē āpius qua cōstituerāt uia: sed e contrario q̄ Syracusam cultodiebat mare uersus. Ferebat autē hæc uia non in catinam: sed in aduersā p̄sus Siciliæ orā: in Camarinā: q̄ in Gelā i alias circa urbes uel græcas uel barbaras. Accētis igif plurifariā pyris per noctē p̄ficiscūtur: sed qd̄ oibus accidere exercitibus solet: p̄fertim maximis & noctu p̄gentibus: & p̄ hosticū & hostē quē timerēt non p̄cul agere: icescit eis trepidatio pauor: tumulatus: & copiæ quidē Niciæ quēadmodū erāt duces i ordine p̄stiterunt longeꝝ p̄cesserūt. At Demosthenicarū dimidiū pene ac maior pars iterrupta ē ac solutoribus ordinibus p̄gebat. prima tamen luce peruenerē ad mare: & ingressū uia

Nicias Dixit

Anaput fl.

Lepas

Florina Via
Cypari fl.

nomine Elosinam incedebant ut cum ad Cypari fluvium deuenissent: secundū ipsam fluvium iter per superiora & mediterranea tenerent. Sperabant enim sibi illac Siculos occursum: quos accersissent: ubi ad flumen est uentum offendunt illic quoque custodias quasdam Syracusanorum: obsepientes uada munitio nibus ac uallo. Sed illis uis summotis fluvium transire: perrexerunt rursus ad alium nomine Erineum. Hac enim ductores iri iusserat. Interea Syracusani ac socii ubi illuxit senseruntque abesse Athenienses: plerique Gylippum insimulabant: quod scientes Athenienses dimisissent: raptimque persequentes qua iter ingressos haud difficile nosset adipiscuntur eos sub horam prandii incidentes in Demosthenicos: & tardius & inordinatius: ut qui noctu perturbati fuissent iter facientes repente praelium cient: circumdatosque equitatu eos in idem loci urgent: eo facilis & bifariam diuisi iam erant: Nicias illinc centum quinquaginta stadia progressis. Nam Nicias orius suos ducebat existimans minime salutare esse tali in tempore cunctari ultro ac dimicare: sed quod uelocissime fugere eatenus pugnando quatenus cogeretur. Demosthenes autem multiplici frequenti magis labore implicabatur: quod posterius digressus prior ab hostibus urgeretur: & tunc garrus insequi Syracusanos non tam progrediebatur quam ad pugnandum se instruebat: donec ira cunctatus ab hoste circumueniretur: & magna perturbatione ipse pariter ac milites eius afficerentur. Quippe deprehensi intra locum qui munitio nibus circumdatus esset: & in uia quae hinc & hinc non in frequentes oleas haberet: circumdatusque missilibus incessabantur. Huiusmodi autem astutibus non pugna stataria non ab re utebantur Syracusani. Nam summa rerum periclitari aduersus hoies salute desperantes: iam non tam ipsorum intererat quam Atheniensium: simulque non nihil cauebant: ne rebus iam proculdubio prospere gestis aliquid interueniret: ar bitrantes hoc modo per domitam hostem a se captum iri. Itaque ubi toto die missilibus eum undique incessantes uiderunt iam exhaustum uulneribus atque aliis erunt: iubent Caduceatorem Gylippus Syracusanique ac socii denuntiare primum: si quis ad se transire Insulanorum uellet liberum fore. transieruntque aliquot non tamen multae ciuitates. Mox deinde omnibus aliis qui cum Demosthene erant oblata conditio: si traderent arma neminem eorum mortem obiturum: aut uio lentam: aut in uinculis aut inopia rerum ad uictum necessarium. Atque ita dedidere se ipsos cuncti numero sex milia omnemque pecuniam depoluerunt: quam habebant effundentes in scuta resupinata: & ex ea quatuor scuta repleuerunt: statimque in urbem a Syracusanis adducti sunt. At Nicias hoc ipso die cum suis ad flumen Erineum praueuerat: illudque transgressus in edito quodam loco confederat. Eum postero die ad eum Syracusani inquit Demosthenicos se se dedisse: iubet qui ipsum idem facere ille non habita istis fide paciscitur: ut equitem mitterent ad explorandam. Vbi eques reuersus retulit Demosthenicos se se dedisse: Nicias per Caduceatorem Gylippo Syracusanisque respondet se paratum esse transigere Atheniensium nomine: si cum exercitu dimittatur: quos sumptus in bellum Syracusani fecissent eos omnes restitutum datis oblidibus: Atheniensibus: dum pecunia soluerebantur singulis talentis in singula obsidum capita taxatis: Ea conditio non accepta Gylippus atque Syracusani aggressi undique telis petiuerunt ad uesperum usque. Illi & si male accepti inopia commeatu aliorumque necessarium: tamen habentes in animo discedere: seruatō silentio noctis arma sumpserunt: sed intelligentes se non latere hostem: nam ille rem sentiens peanem canebat: rur-

711
sus ea depoluerunt praeter trecentos fere qui uiperuadentes hostilem custodia qua potuerunt per noctem contenderunt. Nicias postea quae dies illuxit agmen ducentem Syracusanis sociisque inuadunt: eodem quo pridie modo undique lacessentes iaculis sagittisque. Inter quae ex omni parte ferientia equitatu pariter cunctaque multitudine urgente: illi tamen ad amnem assinarum festinabant: tum opinantes fore ut eo transitu aliquanto facilius haberent: tum potandi desiderio quomiseri tenebantur. Vbi peruenerunt nullo iam ordine in illum irrupunt: per se quisque primus omnium transire properantes. Sed hostis ingruens difficile eis transitum reddebat. Nam cum conferretur ire cogeretur alius in alium incidentes inuicem conculcabant telisque & armis: quoque alii statim bibant: alii inter se impliciti defluabant. Hos ex utraque flumis parte Syracusani superstantes (erat autem ripa praecipua) desuper missilibus conficiebant. Multos etiam uide potantes & inter se utique incauo flumis Alueo perturbatos. Sed Peloponenses praecipue illuc descendentes trucidauerunt: eos qui in fluiuio erant. Unde subito aqua corrupta est. Ex qua nihilominus cenosa & cruenta bibebatur: de qua inter multos certabatur. Tandem permultis iam cadaueribus aliis super alia iacentibus: prostratoque exercitu: partim apud amnem: partim siqui effugerant ab equitibus: Nicias Gylippo se se dedit: plus et habens fidei quam Syracusanis: permittensque sui potestatem tum illius tum aliorum: lacedaemone arbitrio a caede caeterorum militum abstinere iussit. Post haec Gylippus imperat non interfici Athenienses sed uiuos capi. Ita caeteri quicumque occultati non essent (multi autem hi erant) uiui sunt capti: nec non missis qui persequerentur trecenti illi: qui noctu per custodias euaserant comprehensi. Verum non omnes in unum contracti haud multi fuerunt: multi tamen qui supprimebantur ex quibus tota Sicilia referta est: ut qui non ex pacatione quemadmodum illi qui cum Demosthene capti essent. Quaedam tamen eorum pars neque haec exigua interit. Vege haec maxima strages extitit: & nulla minor ex omnibus: quae in Sicilia hoc bello extiterunt. Nec pauci in itinere faciendo dum subinde inuaderentur absumpti sunt: attamen multi elapsi: quidam statim quidam postea cum seruisent fuga inita: quibus in Catanam erat receptus. At Syracusani & socii acceptis quam plurimis poterant captiuis ac spoliis frequentes in urbem redierunt. Et caeteros quidem Atheniensium ac sociorum quoscumque ceperant in lithotomias demiserunt: tutissimam existimantes eam esse custodiam. Nicias uero ac Demosthenem necauerunt inuito Gylippo. Is enim speciosum sibi ducebat praeter caetera ex eo bello portare ad lacedaemonios etiam ipsos hostium duces: quoque alter extitisset eorum hostis acerrimus propter illa quae ad Pylum gessisset: alter ob eadem studiosissimus. Nam illos utrosque apud insulam captos: Nicias praecipuo affectu profectus dimittendos curauit: inductis Atheniensibus ad faciendam cum lacedaemoniis foedera. Quo nomine & lacedaemonii erant in eius amorem propensi: & ipse plurimum Gylippo credens se dederat. Sed quia cum illos homines uulgo loquebantur: ueritatem quaedam Syracusanorum ut ferebatur: ne ob id tormentis interrogatus tumultum sparis excitaret in rebus prosperis: tum alii & praecipue Corinthii: ne corruptis aliquibus pecunia quod locuples erat effugeret: aliquid in ipsos itaque rege nouage molitum psualis adhuc sociis hominem iteremerunt. Et Nicias quidem ob hanc causam aut huic proximam morte affectus est: uir omnium meae aetate graecorum minime dignus quod eo deueniret infelicitatis ob studiū uirtutis quod omne in illam conferebat. Captiuos autem qui apud Lithotomias erant Syracusani duriter sane tractauerunt

Miserandam strage
nota -

Nicias se Gylippo
dedit

Lithotomias

Nicias & Demosthenes
miserunt

Nicias Probat

Nicias & Demosthenes nec dissentit a Thucydide trogu qui in fine l. 4.
voluntariam sibi mortem conscivisse Demosthenem tradit. legit plutarchu
in nicie vita

inter Initia. Si quidē cum essent in loco depresso & arcto: tot & subsidio prius i sole & æstu deficiebāt: dehinc superueniente autūnalium noctium gelu: ipsa mutatione contrariogz ualitudinē contrahebāt. præsertim q̄ ppter loci angustiam omnia ibidem faciebant: q̄q; cadauera promiscue coaceruata erant: tam eoz qui ex uulneribus q̄ eoz qui ex mutatione & huiusmōi causis decesserāt: intolerabili insuper uexati odore: fame ē ac siti. Namq; per octo menses data sunt singulis aquæ singula acetabula panis bina. Deniq; nihil non malogz passi sūt eoz q̄ pati credibile est in hoc loco homines q̄ illuc iciderunt. In qua uitæ conditione septuaginta dies stipati traduxerunt. Post hæc præter Atheniēses: & siqui Siciliaenses Italici ue cū illis militauerant: cæteri omnes sunt diuenditi. Quot aut capti fuerint & si omnes capti: exacte dicere arduum est: tamen non intra septē milia fuerunt. Quod factū huius belli tēpore maximum in græcia contigit: & quantum nihil uidetur oium græcogz factogz maximum: quæ nobis fando sūt cognita: idem uictoribus splendidissimū & uictis calamitosissimū: qui in totū & ex oī parte superari: nec ulla in re tenuiter afflicti funditus ut dicitur eueris sūt perdita: clauē nullo deniq; non amisso pauculis e multis domum reueris. hæc tēnus quæ apud Siciliam sunt gesta.

THVCYDIDIS ATHENIENSIS BELLI PELOPONESIACI LIBER OCTAVVS.

A

Thenis postea q̄ nūtiata res ē: diu fide caruit: ne militibus qdē creditum: qui illinc euaderant plane quæ gesta essēt referētibz. ita undiq; oīa funditus ē eueria. Sed ubi factū agnouerūt ibi exultare Athenienses aduersus Oratores: qui principes hortatores extiterāt i Sicilia trāsmittēdi. tanq̄ nō hoc ipsi decreuissent: irati insup Ariolis atq; uaticinis deniq; oibus qui tūc aliqd̄ ipis per sacra cōsulerentibus: ualissēt pfectionē tanq; Sicilia subacturis. Vndiq; itaq; oibus in rebus moestos ob ea quæ acciderāt: circūstibat ēt igens metus cōsternatōque. Exuti. n. & priuati & publice multo peditatu: egratu: uictute q̄lem supesse alterā non uidebāt afflictabarur. Simulq; nec nauū latis in naualibus: nec pecunia i Aerario: nec misterioz ad nauticos usus cū cernerēt: desperabāt i plens de sua salute: arbitrātes in piræa aduersus se: statim appulsuros classem e Sicilia hostes: p̄sertim tanta illic uictoria subnixos: & iā omī conatu cum uires duplicatas haberent: una cū locis qui ad ipsos ab Atheniēsis defecissent: terra mariq; opugnatos. Non tamē uisum est eis succūbere se debere: sed ex p̄sentibus facultatibus naues undecūq; possent cōparare: collata ad illas ædificādas materia atque pecunia: ad hæc oppida sociogz stabilire: & p̄cipue Euboiā: & i Vrbe non nihil castigare uitæ suprus: & quēdā magratū deligere senioz q̄ de statu plenti cū t̄pus afforet p̄ cæteris cōsultarēt. deiq; terrore circūstare: id qd̄ facere uulgus solent: ad oīa recte disponēda accicti erāt: & q̄ agēda uisa executi sūt: atq; hæc æstas excessit. In seq̄nti hyeme ob res i Sicilia ab Athēiensibus adeo male gestas uniuersi p̄tinus græci aīos exererāt. Enī uero q̄ neutrogz socii erāt: nō debere se aplius ab eē a bello uel si a nemie erogarēt cēlebāt: sed ultro aduersus athēnses ire q̄

uidelicet putarent singuli in se illos fuisse uenturos: si in Siciliam rem prosper gessissent: & simul reliquum belli breue futurum: euisq; se fieri participes fore sibi speciosum. Qui locū erant lacedæmonioz p̄perabant ipensius q̄ hæctenus fecerāt: eximi se protinus multa erūna. Qui Atheniēsiū iperio parebāt: p̄cipue & supra uires p̄mpto aīo erāt ad rebellandū: auiditate rei discutiēdæ: & nullam rōem p̄mittendū: q̄ i sequenti æstate possent euadere uictores. Quibus omibus lacedæmōia Ciuitas fiducia capiebat: & eo maiorem q̄ credibile erat e Sicilia socios pp̄ accessionē classis necessario iam cū magnis copiis sub initio. Veris p̄sto futuros. Ita undiq; asurgēte spe statuerūt: nō detrectare bellū ratiocinātes: si debellarū foret se tū liberatos ipostegz tali piculo: quale ipis ipendebat ab Atheniēsis: si Sicilia subegissent: cū illis eueris sine cōtrouersia totius iā græcia p̄ncipes fore. Igitur eoz Rex Agis cōfesti p̄eadē hyemē p̄fectus ex decelea: cū aliquāto exercitu: pecuniā exegit a sociis ad Classem cōparandā: & ad Melinē defleuens sinum: ingentē Octogz p̄dam egit: ob uerustas inimicitias: & ex ea pecuniā redegit. Achæos quoq; phthiores & alios circa populos dirionis Thessalogz sibi suspectos: ipsos ēt Thessalos iuris pecuniā dare: & aliquātulum oblidū: quos apud Corinthū deposuit: cū temptasset eos in societate abducere. Lacedæmōii porro centū naues: ædificādas Ciuitatibus distribuerūt: ita taxātes sibi atq; Boetianis quas & uicenas. Phocensibus ac locris: itē Corinthiis quendas Arcadibus & pelenēsis & Sicyōiis: itē Megarēsis & Troezēis & Epidauris & Hermionēsis denas. Alia isuper cōparabant: tanq̄ circa Ver protinus iniri bellum. Per hanc ipsam hyemē Atheniēses & ipsi quēadmōi cōstituerāt: ædificandis nauibus operam dedere: pro se quisq; materiā suppeditātes: & Sunium muro præcluserūt: ut naues quæ cōmeatū ipis subueherent tuto p̄truerentur: munitōibus quas in laconica extruxerāt: cū in Sicilia trāsmiserūt. tūc destitutis & sicubi qd̄ sumptus nō expedire uidebatur in parsimonia cōtracto: sed in primis ne focii ædificaret p̄spiciebant. Dum hæc ab utrisq; fiūt nihil aliud quā inuicē se i apparatu belli puenire maturātibus. primi oium Euboi p̄ hanc hyemē ad Agim legatos de sua ad eum defectione miserūt. Quoz orōne admissa Agis accersit e lacedæmone: tāq; i Euboiā missurus duos e primoribus Alcamenem Sthene laidæ filiū & Melanthū: Eozq; transitū p̄muniēte illi uenerūt trecēris cū libertinis. Lesbii iterea cupidi & ipsi rebellādi uenerūt: a quibus i ductus est Agis utiq; Boetianis adiutoribus: ut iplogz defectioni opam daret. intermissa Euboiā Alcamene q̄ i Euboiā iturus erat: dato p̄fecto cum uiginti nauibus: quarum Agis & Boetiani denas pollicebant: atq; hæc ignara Ciuitate lacedæmōi trāsa sūt. Et. n. penes Agidē fuit uis & copias mittēdi: si quo uellet & cōtrahēdi & pecunias exigēdi: q̄ diu apud deceleam egit: quo tēpore uel magis propedixerim ei focii opreperabant: q̄ lacedæmonia Ciuitati. Quippe habēs exercitum protinus ubicūq; libebat imperiosus aderat. Et hic quidem cum lesbiiis trāsegit. Chii autem & erythræi qui & ipsi defectionem parabant: non cum Agide tractauerunt sed cum Ciuitate: quibus cum uenit legatus Tissaphernis: qui regis darei filii Arctaxerxis: p̄tor inferioris puiciz erat. Is. n. ad hoc Peloponneses incitabat pollicens se affatim stipendij præbaturum: quoniam nuper e græcis Ciuitatibus prouinciz suæ pro Rege tributa exegerat: quæ per Athenienses antea lucri facere nequisset. Ea se tributa magis præcepturum oppugnandis Atheniensibus arbitratur: & simul lacedæmonios regi socios redditurum: atque Armogem Pissuthni filium nothum Regis: per fugam circa Cariam prout ei Rex

Tissaphernis
Dareus

Armoges

ipse negociū dederat: aut exceptuz uinum aut interfectuz. Itaq; Chii atq; Tiffa phernes cōmūter eandē rē transigebāt. Sub idē aut tpus Calligetis Laophōtis Megarētis: & Timagoras Athēgoraz Cyzicenus sua uterq; pria extorris: a pharnabazo pharnaci filio: cuius hospites erāt lacedæmonē uenerūt ad accipiēdas in Hellepōtū naues: eadē & ipō quæ Tiffaphernes cupiēte cōficere si posset Ciuitates: q; i prouincia sua eēt: ab Atheniētib; abducere: & iter Regē suū ac lacedæmonios cōtrahere societate. Hæc cū seperati utriq; agerēt q; a pharnabazo: & q; a Tiffapherne uenerāt: igens iter lacedæmonios cōcertatio extitit: his ut Ioniā & Chium: illis ut in Hellepōtū prius Classis mitteret psuadere nitētib;. Tandē Chioz & Tiffaphernis postulata multo magis admissa sūt: ut pote Alcibiade cōadiutore: q; Endio tūc ephoro idest Tribuno plebis erat i primis hospes: et pater nus. Vnde pp hospiciū nomē laconicū ei familiæ inditum est. Endius. n. Alcibiades cognomiabatur. Prius tamē in Chiū lacedæmonii phryne uicinū illis hominē miserunt exploratū: nūquid tāta Classis eoz foret: quātā dicerēt: alia quæ ad essent famæ Urbis respōdentia. Hoc renūtiāte ueritate fame respōdere: ex templo Chios & Erythræos i societate acceperūt: & quadragita illuc naues mittendas decreuerūt. Cū circa se Chii dicerēt esse nō minus sexagita. Ex quibus quadraginta primū missuri erāt. Decem cū Melachrida Nauarcho: sed cū terremoto extitisset p Melachrida Chalcidē miserūt: & p decē nauibus quinq; i laconica armauerūt: & hyems excessit atq; unde uicesimus huius belli ānus q; Thucydides cōscripuit. Iueūte statū Vere Iseqtis Aestatis Chis ut naues sibi mitterent: instātib; q; timeiēt ne agitata rescicerēt Atheniēses. Nā oēs clam illis ierant le gatione: miserūt Corinthū lacedæmonii: Viros Spartiatas tris: qui iuberēt Corinthios q; celeritē ab altero mari: i id qd Arhenas uergit trāsuectis p Isthmū oibus nauibus: tā iis q; in lesbū Agis armauerēt q; cæteris trāsmittere i Chiū. Erāt aut illic sociales naues numero Vnde quadragita. Huius classis in Chiū pficiētis cū nollet esse picipes Calligetis & Timagoras: Pharnabazi legati pecuniā nō dederūt: quā attulerat Classis noie. Quinq; & uiginti talenta: sed postea p se alta cōportata Classe cōstituerūt nauigare. Agis ut uidit lacedæmonios in Chiū traiceret ante oia destinasse: ne ipse qd cēfuit aliud iā agendū. Sed focii apd Corinthū cōcilio atq; cōsilio hito decreuerūt: Chiū sibi primū esse nauigādū. duce Chalcideo q; in laconica quinq; naues armauerāt. Deide i lesbam duce Alcamene quē et Agis destinabat. Postremo i Hellepōtū duce Clearcho Rāphii filio. Vex prius nauū dimidiū trāsportari p Isthmū: idq; statū traicere ne Atheniēses tā i eas anmū aduerterēt: quæ pficiscerent: q; in eas q; posterius trāsportarent. Nāq; ab hac ora p palā naues soluebāt: cōtemptra Atheniēsiū ibecillitate: quoz nulla admōdū classis usq; uisebat. Vbi id placuit unā & uiginti naues cōtinuo traduxerunt: q; & si stimulabāt Corinthios ad secū nauigādū: tamē illis cordi nō fuit are Isthmia quæ tūc istabāt celebrata. Et cū Agis uellet indulgēdo ne scedera Isthmica soluerent suā ipsius Classe facere: Corinthiūq; abnuerūt ac tpus tererēt Atheniēses: acta Chioz certius sensere: ac misso illuc uno e magistratibus Aristocrate: inlularūt Chios eozq; pnegates iusserūt ex formula naues mittere. Atq; itā missæ sunt septem: quarum mittēdag; fuere auctores tum multi rerum agitatarum nescii: tum pauci qui sibi actorum erant conscii: nolentes plebē prius hostilem habere q; tatele aliquid accepissent: cum Peloponneses qui tandiu non ueniret non amplius uenturi expectarentur. Interea ludi Isthmici ædebantur. Quibus spectaculis cum interessent Atheniēses (idicta. n. fuerat scedera diez festo

Ephorus. i. tribunus. p.

Endius Alcibiades.

Annus. 20.

h. rū) eo magis deprehenderūt Chios spectare ad defectionē. Atq; ubi discessū est ita cōfesti se se ppararūt: ne clā ipis naues a Cenchrīs pficiscerent. Profectæ at sunt illic post ludos cōfectos una & uiginti naues Alcamene pfecto: Ad quas cum toridē obuiā euntes Atheniēses primū i pelagus hostē subducebāt: ubi illæ non lōgo spatio secutæ se auerterūt: ipsi quoq; rediere. Quippe septē Chis quas in eo numero secū habebat: diffidebat. Sed postea ipletis aliis septem & triginta eozdem pficiscentes pfecti sūt: ad pyræū agri Corinthiis: q; est portus desertus & nouissimus: ad cōfinia terræ Epidauricæ. Intra quē Peloponneses: una quæ i alio cursum tenebat amissa: cōtractis cæteris se cōtiebāt. Eis Atheniēses & a mari nauibus adorti: & i terrā egressi tumultū ingentē pturbationēq; pbuerunt: ac naues pleraq; lacerauerūt e terra: atq; Alcamenē interfecerūt: aliquot tamē luoge amissis. Vbi dirempti fuere: naues quæ satis uisæ sūt aduersus hostiles illic collocare cum reliq; ad paruulā insulā non ad mōm distantē: in statione subiere & castra posuere: misso Athenas nuntio subsidia accersitū. Nam postero die Peloponnesium Classi auxiliares Corinthii affuerunt: nec ita multo post alii finitimi. Qui cum cernerent custodiam deserto in loco sibi per q; laboriosam fore: ancipiti cōsilio erant: deq; incendēda classe cogitabant. Satis deinde uisum est eam subducere circūdatozq; peditatu tutari: dum aliqua cōmode effugiēdi offerretur occasio. Vex Agis his cognitis misit ad eos Vix Spartiatā Thermonem. Fuerant aut & lacedæmonii certiores iā antea facti de discessu nauū ab Isthmo: cum pcepisset Tribuni plebis Alcameni ut cū id fieret nuntium ad se mitteret. Ideozq; maturæ quas apud se hēbant naues quiq; mittēdas censuerūt Chalcideo duce una cū Alcibiade. Deinde cū hi pficiscerēt nuntiūq; de fuga suoz i pyræū accepissent: aio sūt cōsternati: q; i bello Ionico auspicando inauisitate cecidisset: eoz statuerāt non amplius e sua terra classem dimittere: imo adeo quæ dimissa esset reuocare. Quod ai aduertēs Alcibiades rursus suadet Endio: atq; aliis Tribunis plebis: ne relanguerēt a classe mittēda in Chiū: prius. n. illā puenturā: q; cladem acceptā Chii sentiret: & se si Ioniā adeat facile socias Atheniēsiū Ciuitates ad defectionē iductuz: cōmemorādo & Atheniēsiū imbecillitatē & lacedæmonioz studia: nā pter cæteros si apud illos fidē eēt: ipsi aut Endio seperati dicere speciosū illi fore si p eū & Ioniā deficeret: & Rex socius fieret lacedæmonioz: neq; hoc Agidis opus eēt. Erat nāq; ipse Agidi aduersarius. Ita Endio atq; aliis Tribunis plebis persuasis abiit cum Chalcideo lacedæmonio: & celeriter cursum cum quinque nauibus confecerunt. Per hoc idem tempus recipiebant se ex Sicilia sexdecim Peloponnesium naues: duce Gylippo post gestum illic cōmuniter bellū: quæ de phensæ atq; uexatæ a septē & uiginti Atticis nauibus: quibus præerat Hippocles Menippi: classis e Sicilia redeūtis reditū obseruātibus circa leucadiam tamē pter unā effugerūt. Corinthiūq; tenuerūt: At Chalcideus atq; Alcibiades & in quasque incidebant naues: cōprehendebant: ne ipoz nauigario palā fieret. Quas atea missas fecerunt q; Corycū q; ē icōrinēte tenuissēt: & cōgressi cū aliquot Chioz qbus cū res agitabant: iussiq; ab eis cū nemie collocuti ad Urbē nauigarēt: illic ex iprouiso affuerūt. Et cū pleriq; Chioz admirabūdi attonitiq; essent: per paucos data est opera ut concilium cogeretur. Vbi Chalcideo atq; Alcibiade dicentibus alias quoque permultas uenire naues: nulla de nauium obfione apud Piræum mentione habita: defecerunt Chii ab Atheniētib; & mox Erythrai. Atque illinc idem profecti cum tribus nauibus Clazomenas ad defectionem induxerunt. Et cunctati Clazomeni transgressi incontinentem illic

oppidulū condiderūt: ut siquid timoris in insula foret: quā incolebant: esset quo reitugerunt. Et oēs quidē qui rebellauerāt ī moenibus muniendis atq; in apparatu belli erant occupati. Athenienses autē accepto p̄pere de Chioꝝ defectione nuntio rebatur: magnū circūstare se maifestūq; periculū: ne ceteri iocū post maximā Urbis rebellionē nollent quiescere. Itaq; mille talenta p̄ omē belli tempus intacta esse cupierāt: de quibus tangēdis: siquis: aut retulisset aut suffragiū tulisset: p̄positis p̄oenis sanxerāt: tūc ex præsenti pauore legibus ab rogatis: mouenda decreuerūt. Ex quibus naues instruxere nō paucas: & nauium quæ pirarū obsederant: octo iam tunc mittēdas quæ insecutæ classē qua uehebatur Chalceus: nec assecutæ: duce Strombichide diotimi: omīsa obseruatōne redierant nec multo post alias subsidiarias duodecim Thrasyde præfecto: quæ & ipsæ omiserant obsidionē. Nam septē Chii quæ sociæ fuerant oppugnatōis apud Pirarū reductis: seruos qui in eis erāt libertate donarūt: liberis autē utacula: indiderunt. Alias item in locum reuersæ: raptim armatas: miserunt contra aduentum classis Pelopōnesis: habentes in aīo & alias triginta armare. In quibus conficiendis tantū studii adhibuerunt: ut ne tantulū quidē fecerint nisi qd̄ ad succurrendum Chio p̄tineret: Interea Strombichides octo cū nauibus traiecit ī Samum: & illic sumpta una Samia in Teū: icolatq; loci ut quiescerent exorauit. Eodē & Chalceus ex Chio cū tribus & uiginti nauibus traiciebat: aderatq; ei Clazomenioꝝ: atq; Erythraeoꝝ peditatus. Huius aduentū præsentis Strombichides abscellit: & ubi in altū euectus p̄spexit multas a Chio naues: fugā in Samū intendit: illis in sequentibus. Tei peditatū cum a principio excipere uoluissent: post Atheniensū fugā introduxerunt. Qui expectato aliq̄ diu Chalceio ab insecutione Atheniensium: nec dum reuertente muros demolitus est: quos Athenienses extraxerant Urbis Teæ qua parte respicit continētē: adiuuantibus eum aliquot qui superuenere barbaris: duce Stage Tiffaphernis pro prætore. Chalceus atq; Alcibiades Samotenus insecuti Strombichidem: apud Chium armauerant nauim Pelopōnesium: nautas ibiq; p̄sidio reliquerūt: substitutis in eoz locū Chis & alius uiginti nauibus instructis petiuerunt Miletum: tanq̄ a se defesturā. Nam Alcibiades cui erat cum primoribus Milesioꝝ necessitudo: uolebat in illis inducēdis p̄teruerrere naues e Pelopōneso uenturas: & tū Chis tū sibi cum Chalceio tum a quo missus erat Endio addere hoc decus quæ admōm̄ spopōdisset: plurimas Ciuitates copiis Chioꝝ cū Chalceio ad defectionē induxisset. Itaq; occulte pleraq; nauigatiōe facta: nec ita multū præuenientes Strombichidē & Thrasydeā: qui tunc ex Athenis cū duodecim nauibus aderat: illū secutus Milesū ad defectionē idaxerūt. Hoz uestigia p̄secuti Athenienses: cū uide uiginti nauibus cū a Milesiis nō recipentē ad ladā Insulā Mileto: p̄iacentē subierūt. Et postea Milesioꝝ defectionē statim prima societas inter Regē ac lacedæmonios per Tiffaphernem atque Chalceum inita est hunc in modum.

Lada Insula .1

¶ Societas inter Regem & Lacedæmonios.

Super his societatem cum Rege ac Tiffapherne lacedæmonii sociis fecere. Quancunque regionem & quancunque Urbem Rex habet: et sue progenitores habuere ea regis esto. Et ex his Urbibus quicquid pecuniarum aliudue Atheniensibus p̄debat: Rex cōmuniter ac lacedæmonii locitque prohibentō: ne quid pecuniarum Athenienses aliudue quippiam

accipiant. Item bellum cum Atheniensibus Rex & lacedæmonii sociisque cōmuniter gerunt. Bellumq; cū Atheniensibus dissoluere ne liceat: nisi utriusque uideatur Regi ac lacedæmonii sociis. Quod si qui ab Rege defecerint hi hostes sunt lacedæmonii ac sociis. Si qui uero a lacedæmonii sociisque u Regis hostes sunt. In hac formā societas inita est. Secundū hæc Chii statim adornatis decem aliis nauibus ad Anæa se cōtulerunt: aīo tum audiēdi de Mileto tum Ciuitates ad defectionē sollicitandi: sed accepto nūtio a chalceio: ut redirēt. quoniam terrestri itinere Amorges cum exercitu afforet nauigarunt ad iouis teplū Vnde p̄spexere sexdecim naues Atheniensū uenientes. Quibus p̄erat Diomedō post Thrasydem Athenis p̄fectus. Quibus cognitis Chii cum una nauē Ephesum cum reliquis in oram Teiam distulerūt. Sed eaz quattuor ab Atheniensibus interceptæ sunt: uacæ tamen homibus prius in terrā elapsis: ceteræ Urbē Teiam tenuerūt: & Athenienses quidē in Samū nauigarūt. Chii autē reliquis nauibus contractis: ad uincto sibi peditatu labedū ad defectionē induxerunt: & item Eras. post qd̄ & naues & pedites ac suas utriq; domos se receperūt. Circa eadē tēpora Viginti naues Pelopōnesium quas totidē Athenienses insecutæ fuerāt: & in pirarum ingressas obsidebāt: in repentinā erumpentes pugna Atticas superāt: quattuorq; eaz capiunt. atq; illinc petitis Chencriis: de integro adornat classē in Chium atq; in Ionā nauigaturi: misso eis ex lacedæmōe nauarcho Astyochō: penes quē iam esset sūma rei naualis. Digresso peditatu. ex Teo aduenit ipse Tiffaphernes: & siquid muri reliquū erat demolitus abscellit. Nec multo post eius abitum Diomedon cū decem Atheniensū nauibus applicas pepigit cū Tetis se & illos receptoz. Et illic p̄fectus Eras cum urbē adortus expugnare nō posset uel la fecit. Per idē tēpus apud Samū Vulgus una cū Atheniensibus qui tribus cū nauibus aderāt aduersus primores arma superūt: & eoz ad ducentos qui maxie potentes erant interfecere: quadringentos exilio mulctauere prædiis illoꝝ & Urbis & rusticis inter se distributis: & Atheniensium decreta tanq̄ i fide post hac p̄mansuris idulcā libertate per se postea munia Ciuitatis obiere. Urbemq; sociis distributiōis cōmunicauerūt: interdīta facultate iam ulli e populo aliquid aliud aut ab illis aut illis e locandi cōducendiq;. Post hæc eadem æstate Chii quæ admōdum instituerant nihil sedulitatis prætermittētes: etiā absq; Pelopōnesibus quæ aderant copiis Ciuitates ad defectionē sollicitabant: cū ob alia: tū uero quod uolebant secū q̄ plurimos piclari. Itaq; ī expeditiōem cū tribus nauibus aduersus lesbū tendunt: quæ admōdum a lacedæmonii erat prædictum: secūdo loco eū dum esse in Lesbū & inde ī Hellepontum. Nam peditatus & Pelopōnesium qui aderant & indigenarum circa sociorum in Clazomenas & Cumam abierat: cuius præfectus erat Eualas Spartiates. Nauium uero diniadas ex finitimis subditis: Quibus nauibus Chii primū Methymnā quo prius peruenerat: inde relictis hic quattuor nauibus Mitylenē quo cum ceteris nauibus uenerūt ad deficiendum spulere. At Astyochus Lacedæmonius nauarchus e Chencriis ubi ī statūone fuerat cum tribus nauibus traiecit in Chium & tertio q̄ aduenerat die: quibus & Viginti Attice naues Lesbū appulerunt: ducibus Leonte & Diomedōte. Siquidem Leon posterior cum decem nauibus in auxilium ex Athenis aduenerat. Eodem Astyochus eadem die tam aduersa lence: i ductus est: ut sūpta una nauē Chia se cōferret: siquid posse profuturus. & cum uenisset ī Pyrtam: & postero die ī Erethum ubi certior fuit Mitylenem ab Atheniensibus ipso impetu esse captam. Nam Athenienses ut uenerant ex iprouiso cū portu oprinuisset naues

Antissa .

Panormum .

Oenise . ins .

Sidussa .

Aethol .

Chias superauere: & egressi in terrā iis qui obstiterant praelio uictis Vrbe poti-
 ti erant. Quibus cognitis Astyochus cū nauibus ereptis & tribus chiis quæ cū
 Eubolo ex Methymna superant: ei ab Atheniensibus cōprehensæ: sed cum Mity-
 lene caperetur elapsæ: una. n. ab Atheniensibus fuerat intercepta non putauit si-
 bi amplius Mitylenem eundem. sed erepto per defectionem recepta ac cōmuni-
 ra: quos habebat in nauibus armatos itinere terrestri trāsmisit i Antissam & Me-
 thymnam: præposito illis eteonico: ipe quoq; eodem cum nauibus suis ac tribus
 Chiis uela fecit: sperans conspectu sui Methymnos fiduciam capturos ad per-
 manendum in rebellione. Sed cum ei omnia apud lesbum in contrarium cederet:
 resumptis suis copiis traiecit in Chium: Vbi rursus oppidatim receptus est pedi-
 tatus: locioq; iteq; Classarius q; erat iturus in Hellepontū. Ad quos ēr postea ue-
 nerant e classe lociali Pelopōnesium: quæ ad cenchream stabant naues sex. Athe-
 nientes aut rebus apud lesbum de integro constitutis: profecti illic castæ. Clazo-
 menioq; incontinente extructum diruerūt: & Clazomenios itege in Vrbe quæ
 in insua est reportarunt: præter defectionis auctores: qui in daphnuntē abcesse-
 rant. Et denuo Clazomene in ditionem Atheniensium cōcessere. Eadem Aesta-
 te Atheniensis qui in Mileto apud Iadā cum uiginti nauibus in statione erant:
 cum aggressi essent expositis in terrā copiis Panormum qd est oræ Miletiæ Chal-
 cideum lacedæmonium duem iterfecerunt. occurrentē cum paucis ad uim ar-
 cendam: & tertio post die abierunt: erecto trophæo quod Milesiū lūmouerunt
 tanq̄ erectum ab iis qui ui eum locū nō optinuerūt. At leon & Diomedon cum
 nauibus quibus præerant Atheniensium ex lesbo & ex oenissis insulis Chio præ-
 iacētibus: ex Sidussa quoq; & ex pteio: quos muros i Erythraea hebāt diruerūt:
 atq; e lesbo transmittentes in Chium de nauibus cum Chiis præliabantur. Ha-
 bebāt aut epibatæ & numero armatorū quos ex formula extorserant: Et ad Car-
 damylam expositis in terram copiis & ad Boolisum sulis acie qui se obuiam tu-
 lerant Chis: ac multis caelis: omnia circa oppida in offitio tenuerūt: & altero ad-
 phanas plio: ac tertio ad leucomiū uictores: cum contra eos Chii amplius nō pro-
 durent. regionē egregie exornatam & a Medoq; t̄pibus ab illa usq; illestram ua-
 stauerunt. Et. n. Chii soli oīum quos ego cognouerim: scdm lacedæmonios bea-
 ti & iudem modesti extiterunt: qui quo magis Ciuitas proficiebat: eo magis ei in-
 struendæ atq; ornandæ operam dederunt: neq; prius ipsam defectionem moliri:
 si minus tuto molituri auli fuissent: q̄ una cum multis se & egregiis sociis peri-
 clituros cōpertum habuissent: & nisi intellexissent: ne ipsos quidem Atheniē-
 ses iam negare post acceptam in Sicilia calamitatē: quin de imperio suo actum
 esset. Et si quid opinione elapsi sūt: prout hoīum uita contingere solet: tamē cū
 multos lapsi sunt: quibus fore uidebatur: ut status Atheniensium prope diem
 euerteretur. Itaq; cum & a mari coerceret & a terra oppugnarētur: conatisūt q̄-
 dam eoz. Vrbe Atheniensibus tradere: quo principes comperto: ipsi quidem
 quieuerunt. sed iumpto ex Erythris Astyocho nauarcho: cum quattuor quas habe-
 bat nauibus: inspexerunt ut insidias aut obsidibus accipiendis: aut quo alio mō
 quā moderatissime cohberent. Et Chii quidem talia egerunt. Atheniēsum aut
 sub eiusdem Aestatis extremum mille & quinquaginta armati: Argiuorūq; mil-
 le: quoq; dimidiam partem leuiter armati: Atheniensis iustis armis instruxe-
 rant: & locioq; rotidem cum nauibus duodequingenta quæ aliquot erant
 ad armatos portandos: ducibus Phrynicho & Onomocle & Scironida ex Athe-
 nis trāsmiserunt in Samū: & trāseuntes i Miletū castra posuerunt: Aduersus quos

egressi ipsorum Milesiorum octingenti armati: & qui cum Chalcideo uenerāt
 Pelopōneses: ac mercenaria Tissaphernis auxilia cum ipso etiam Tissapherne:
 atq; eius equitatu plium conseruere. Et Argiui latius ex porrecto suo cornu p̄-
 contemptu: tanq̄ ipetū suum Ionibus non laruris: cum inordinatus pergerent
 a Milesiis superantur: & paulominus trecentis ex ipsis occubere. Atheniēses cū
 a principio uicissent Pelopōneses & barbaros: cæterāq; turbam propulissent:
 cū Milesiis non sūt congressi. Nā Milesiū fugatis Argiuis ad urbem secesserāt:
 cū aliud suorum cornu superatum uidissent: & p̄ macenibus iam uictores arma
 disposuerant. Qua i pugna cōtigit ut Iones utriq; dorū uictores existeret. Athe-
 nientes quidē Peloponnesium. Milesiū aut Argiuorū. Hinc trophæo Atheniēses
 erecto se se ad circunuellandā urbem: (est enim locus peninsula) accigebāt: exi-
 stimantes si Miletū reciperent: facile sibi cætera oppida i deditiōne uentura. In-
 terea sub occasum iam sero: nūtiis eis affertur quicq; & quiquaginta naues e Pe-
 loponneso atq; e Sicilia: tantū non adesse. Siquidē Hermocrate Syracusano i pri-
 mis auctore apud Sicilienses ferendi auxilium ad reliquas Atheniēsiū euerren-
 das: uiginti naues Syracusanorū & duæ Selinuntioq; ueniebāt: & Peloponnēsiū
 quæ armabantur iam partē erāt. Hæ classes dato negotio: Theramem Lacedæ-
 mōio ad Astyochū nauarchum utraq; deducendo primū i Eleū traiecerunt in-
 sulam: q̄ ante Miletū iacet: mox illinc cum accepissent in Mileto agere: Atheniē-
 ses in laticum sinū: prius aio noscendi quid rei apud Miletum ageretur. deinde
 in Tichusam q̄ est oræ Miletiæ: ubi stationē habētes de praelio facto docent ab
 Alcibiade: qui illuc equo aduectus est: quicq; plio gerendo interfuerat: stans pro
 Milesiis atq; Tissapherne: & ab eo admonētur si nolint de Ionia & de cæteris re-
 bus actū esse: maturarēt ocus Mileto succurrere: ne ue circunuellari eam p̄ ni-
 hilo haberent. Ita illi prima luce succurrere statuerūt: Phrynichus Atheniēsiū
 dux: ubi de classe hostium ex derro certior factus ē: cum uellēt college expecta-
 re ad decertādū: negabat id se aut comisturū: aut quoad posset illis alteri ue cui
 q̄ pmitturū. Quoties licere postea planius nosse aduersus quot hostium naues:
 quantum ipse nauū satis heas: & per otium instruere ad pugnadū: ne utiq; tur-
 pitudini atq; dedecori dandū esse si nolint: subiere nulla ratione periculum: neq;
 detorme Atheniēsiibus cū classe cedere ad tēpus: sed uel deformius esse: quoquo
 mō cōmittere ut uicerent: & ciuitas nō modo i dedecus: sed et in discrimē ma-
 ximū adduceret. Quæ cū uix deberet præ cladibus acceptis: q̄ posset tutissimo
 apparatu: aut aliqua prius antecedente necessitate: hostē lacessere: quo tandem
 mō debeat nō coacta: sed ultro adire picula. Itaq; tubere illos sumptis lautis pe-
 ditatūq; & instrumētis duntaxat quæ attulissent: cæteris quæ ex hostico cæpif-
 sent ut naues leuarent relictiis q̄ ocissime uela facere i Samū: & illinc iā contrac-
 tis in unū oibus nauibus sicubi foret oportunū hostes adoriri. Hæc cū persuasif-
 set fecissetq; phrynichus non magisq; in p̄sens in posteq; neq; i hoc tantū: sed i oī-
 bus aliis negotiis quæ ipi delegarent circūspectus est hitus. Hunc i modū Athe-
 nientes impfecta uictoria stati sub uesperā a Mileto abierūt. Et mox e Samo Ar-
 giui ob irā cladis acceptæ domū reuecti sunt. Peloponneses ipso statū diluculo
 mouētes e Tichusā in hostē redēbāt: & cū unū in hoc diē consūpsissent: postri-
 die asūptis nauibus Chiis q̄s cū Chalcideo ante fuerat isecurus hostis statuerunt
 redire i Tichusā gratia lēboq; quos subtraxerant. Quo ut puenerūt eos adiecs
 cū peditatu Tissaphernes: psuadet ut ad lasū nauigaret: ubi se tenebat Amorges
 pissūthi filius nothus regis a quo rebellaret hostis. Ita lasū repente aggressi non

Miletus peninsula

Theramenel

Tichusa

lasus

q

opinantibus: illis hostilis: sed Atticas naues esse expugnant. In quo opere præcipua extitit laus Syracusanorum: Peloponneses Amorgem quæ uiuam capant Tisapherni tradiderunt perducendum: si ei liberet ad Regem quæadmodum abfuerat illo iussus laum ipsam milites diripere: magnamque ad modum pecuniæ uel abspontauere. Erat. n. oppidum iam idem a priscis temporibus locuples: Cæterum auxilia quæ circa se Amorges habuerat sine noxa recepere ad se Peloponneses interque ordines suos redegere quæ plerique illorum eent ex Peloponneso. Hinc tradito Tisapherni oppido cum omnibus captiuis tam liberis quam seruis: pacti in singula capita singulos stateres dari eos sibi soluendos redierunt Miletum. Unde pedaretum Leontis filium quem Lacedæmonii magistratum in Chium legauerunt mittunt itinere pedestri usque ad Erythras: cum iis copiis quæ auxiliares Amorgis fuerat: atque illic Mileto Philippum præficiunt Aestasque confecta est. Insequente hyeme Tisaphernes posteaquam laum presidio muniuit aduenit Miletum: & quæadmodum Lacedæmonie speroederat: mestruum stipendium nauibus numerauit singulas uirginitates drachmas Atticas: uolens in reliquum tempus soluere ternos obolos: donec Regem consulisset: soluturus ut dicebat si ille iussisset integras drachmas. Verum contradicente Hermocrate Syracusanorum duce: Theramenes. n. cum non esset ipse nauarchus: sed ad tradendam Astyochi classem cum illis nauigaret: legnior erat circa rationem stipendii: conuertit est inter eos: ut præter quicquid nauis plusquam terni oboli uirginitate soluere. Nam quicquid & quicquid nauibus terna talenta in singulos menses dabat cæteris nauibus: quæ ultra huc numerum eent: ad hanc ipsam rationem soluebat. Eadem hyeme quæ apud Samum agebat Athenienses cum aduenisset illuc: e domo alia classis quicquid & triginta nauium ducibus Charmino & Strombichide: & Euctemone contractis: & a Chio & alitudo nauibus statuerunt iter se sortiti iuadere nauibus copiis Miletum: & classem atque pedaretum mittere in Chium: quod & fecerunt. Nam Strøbichides & onomacles: atque Euctemone cum triginta nauibus & parte armatorum quæ uenerat in Miletum: actuariis nauigiis aduecti in Chium quam sortiti fuerat. Mox eorum collegæ apud Samum remanentes cum quattuor ac septuaginta nauibus ac mare optinentes aduersus Miletum tendunt. Astyochus autem ut erat id tempus apud Chium obuides deligens perditionis metu: maturabat eam rem proficere: sed posteaquam sensit Theramene cum classe uenisse & negotia societatis in melius proficere: acceptis decem Peloponnesibus nauibus: & totidem Chii abiit. & reprobata frustra Ptelei expugnatione transiit Clazomenas: ibi eos quæ cum Atheniënsibus sentiebant iussit ad se deditionem faceret: & migrarent in daphnuntem: quod item iubebat & Tamus loniæ prætor: illis facere impata recusantibus: adortus urbem muris carere: tamem expugnare cum non posset abiit: & igenti uento usus: ipse quidem Phocæam & Cumam tenuit: naues autem cæteræ Insulas Clazomenis obiacentes: Marathusa: Pelam: drymista & quicquid circa loca Clazomenis obnoxia erant. Octo dies propter reprobam imorata: cum partem diripuissent exhaustissentque: partem oppugnasset in Phocæam & Cumam ad Astyochum remearunt. Is dum ibi agit a legatis lesbiorum aditus est de Insula illi tradenda: & ab eis quidem persuasus. Verum cum Corinthii atque alii socii propter superiorem cladem minus libere illuc ire uellent præfiscit in Chium. Sed reprobata destructæ nauis eodem tamen oes alia aliunde puenerunt. Quo postea pedaretus quæ fuerat apud Erythras: tunc pedibus iter faciens e Mileto transiit cum iis copiis quas habebat: habebat autem in iis ad quingentos milites: quæ relicti cum armis fuerant ex quibus Chalcideis nauibus. Ibi cum quidam lesbiorum se defecturos pollicerent: Astyochus reuulit rem ad pedaretum atque ad Chios: tamquam expediret ire cum classe ad Lesbum recipiendam: fore. n. ut aut plus sociorum compararet: aut certe Atheniënsibus si quid minus succederet noceret. Sed cum hoc illi audire nollent: negaretque pedaretus naues Chiorum se illi permissurum. Ipse superis quicquid Corinthiis & sexta Megaride & una Hermionide præter suas laconicas cum quibus uenerat: Miletum abiit ad suam nauarchiam: lane quæ minatus Chii se ne utique illis optulatur: si qua opem idigerent. Et appellens ad Corycæ oram Erythras illic stationem habebat. Atheniëses autem e Samo cum exercitu Chium petierunt: & ad alterum tumuli latus quo dirimebatur ita stationem habuerunt: ut utriusque alteris occulti eent. Astyochus accepta e pedaretum Epistola quosdam Erythras captiuos e Samo missos uenisse: Erythras ad moliendam perditionem extemplo reuectus est: itaque Erythras ac pagam absuit: quoniam incidere in Atheniëses. Is ac Pedaretus quæ ipse quoque illuc ad eum traiecerat: quæstione hita de iis qui perditionem moliri uiderent: ubi cõpererunt id totum ob salutem ciuitatis e Samo fuisse confectum: absolutis illis redierunt: alter in Chium alter in Miletum: quo destinauerat. Interea classis Atheniënsis e Coryco præteruehens Arginuntum: incidit in tris naues longas Chiorum: easque simul ac conspexit ilecuta: & exorta ingenti reprobate agræ in portum Chie refugerunt. Atheniënsium autem tres quæ præcæteris intruerat: perierunt impactæ mœntibus Chiorum. Virique partem capti sunt: partem interfecti: cæteræ fugam intederunt in portum Mimanti subiectum nomine Phocicute. Unde postea in lesbum præfeci Atheniëses ad munitiones excitandas se præparabant. Eadem hyeme Hippocrates Lacedæmonius cum decem nauibus Thurinorum: quibus præerat Dorieus Diagoræ unus e tribus: cunctosque duabus aliis: Laconica altera: altera Syracusana: ex Peloponneso traiecit in Gnidum quæ iam a Tisapherne defecerat: Cuius classis aduentum ubi senserunt apud Miletum erant iusserunt dimidiu classis Gnidii esse presidio: naues quæ ad Triopium stabant succurrere Onerariis quæ ab Aegypto transmitterent. Est autem Triopium promines oram Gnidie promontorium: ubi situm e Apollinis templum. Eius rei certiores facti Atheniëses præfeci & Samo sex naues ad Triopium presidarias interceptere: classariis in terram elapsis. Mox appellentes Gnidum eaque adorti urbem muris carentem: pagam absuit qui expugnaret. Postero die rursus subeutes: cum pro nocte oppidam melius urbem oblesisset: & iam subitrassent quæ ad Triopium e nauibus diffugerat: non iam inde in oppugnando nocere: ac puastato illoque agro in Samum rediere. Per idem tempus cum in Miletum uenisset astyochus ad classem oia adhuc quæ exercitum spectat suppeditabat Peloponnesibus: ut quibus & stipendium abunde soluere: & res ex lasio direptæ a militibus magnæ pecuniæ superserent: & Milesii impigre onera belli sustinerent. Cæterum cum superiora cœdera per Chalcideum & Tisaphernem inita Lacedæmonis uiderent quibusdam rebus macam eam per sua facere quæ per altera parte: placuit de integro inire Theramene adhibito in hæc uerba.

¶ Pañiones Secudæ iter Lacedæmonios & Regem Dareum.

Pactiões inter Lacedæmonios sociosque & Regem Dareum eiusque filios ac Tisaphernem ut fœdera sint & amicitia in hac formulâ. Quæcumque puuitia atque urbs Regis est Darei siue patris fuerit: siue progenitorum in has ne eant: aut belli aut quoquo modo nocedi ergo uel Lacedæmonii uel eorum socii neque tributa ex his urbibus exigant: aut Lacedæmonii aut Lacedæmoniorum socii: Ne uicissim Rex aliquis ue eorum quibus Rex præstet: aduersus Lacedæmonios eorum ue socios eat: belli ergo aut quoquo modo lededi. Si quid aut Lacedæmonii socii ue roga uerit regem: aut Rex Lacedæmonios socios ue quicquid alterutri persuaserit bene fieri id alteri faciat. Bellum autem quod cum Atheniënsibus illoque sociis gerit: id ab utriusque quæ ii

Marathusa
Pela — Inf
Drymista

Corycus

Phocicute

Triopium

comuniter geratur. Quod si id dissoluere placuerit comuniter utriq; dissoluat. Nec nō quantus exercitus fuerit i Regis puincia ab ipso accitus Rege: tato, rex soluat stipēdiū. Si qua aut ciuitatū cū Rege cōfcederatq; puincia Regis aliqua iualerit: ceteri phibeant & Regi quoad poterūt opitulēf. Rursum si qs e puincia Regis: aut q̄cunq; ex urbe i qua Rex impiū optinet iuaferit regione Lacedæmonioꝝ sociorūq; phibeat Rex: & quoad pōt opitulēf. Post has pactiōes Therimenes traditis Astyochō nauibus celoce pfectus e luce abiit. Atheniēses aut e lesbo iā Chiū appulsi: terraq; ac mari potiti delphinū muro cluserunt: locū alio qn & a terra munitū: & portus habentē nec pcul' ab urbe Chia dirēptū. Chiū, cū multis ante a plīs afflicti tū inter se ipsos non admodū bene animati Sed Tydeo lone cū suis tanq; cū Atheniensibus sentirent: iā a Pedarito morte affectis & reliq; ciuitate necessario i exiguū redacta q̄secebāt mutuo suspecti: & ob id neq; istos neq; eos q cū pedarito erant auxiliares idoneos ad pugna putabāt: in Miletū itaq; mītrūt ad Astyochū: ut ad se tutandos ueniat: & i illo mādara nō audite: scribit de eo Lacedæmonē pedaritus tanq; lædente rē. p. Hastenus apd' Chiū Atheniēses res suas cōstituerūt. Ceterq; naues eoz q apd' Samū erant: aduersus eas q ad Miletū stabāt, ductæ sunt: & cū hostes pugna detractarent: rursum in Samū reductæ qeuerē. Per eadē hyemē transacto Pharnabazi negotio p Calligerū Megarense & Timagorā Cyzicenu naues a Lacedæmoniis armatae septē & uiginti e Peloponnēso circa solstitiū i Ioniā traiecerūt: duce Antisthene Spartiata: cū undeci spartiatis quos Lacedæmoni ad Astyochū mittebāt: ut eoz cōsiliis uterēf: quoꝝ unus fuit Lichas Archelilæ dato eis negotio: ut postq; Miletū puenissent curarent: ut cū cætera q̄ optime hērent. tū uero has naues siue tot: siue plures: siue pauciores i Hellepōtū ad Pharnabazū si uiderēf mitterēt. Clearcho Rāphii pfecto q i eadē classe nauigabat: Astyochū si eisdē placerēt amouerēt a nauarchia: Antisthenēq; subrogarēt. Ex Epistolis .n. Pedariti Astyochū suspectū hēbāt. Igit hæ naues a Malea altrū tenentes ad Meleū appulsa nactæ sūt. decem Atheniēsiū naues: quaq; tres captæ sūt ianes crematæq; mox isti ueriti ne reliq; q̄ aufugissent: aduentū suū p ut contigit notū facerēt Atheniēsiibus Sami stationē hēntibus Cretā petūt: & pleraq; nauigatione p custodia cōfecta: tenuerūt ad Caunū Cariz. Inde tanq; ex tuto nuntiu mītrūt ad classē: quæ stabat ad Miletū ut ab ea exciperent. Interea Chiū & Pedaritus Astyochū & si cunctantē: nihilo tamen minus p nuntios orabant: ut sibi obsessis omni cum classe succurreret: nec maximā ex oibus sociis In Ionia urbibus p derelicta haberet: & a mari iterclusa & a terra latrociniis oppressa. Etenim. seruitia cū tot essent quot i una urbe nusq; pterq; Lacedæmone: & ob tantā multitudinē seuerius in delictis q̄ alibi castigaret: ubi exercitus Atheniensis tuto se loco post erectas munitiones collocasse iustus ē: ad eū p multa transfugerūt: & pp noticiā regiōis plurima p se detrimēta attulerūt. Itaq; aiebāt Chiū debere Astyochū usq; dū spes factualq; eēt muri apd' delphiniū ihibendū: auxiliū ipsius ferre circūuallantē exercitu ac nauibus apiori castro hostiū castrū: Astyochus quēadmodū tūc fuerat iterminatus aliter statuerat: tamen ut uidit socios ad hoc icubētes Incurrere statuit. Interi accepto nuntio ex Cauno de uiginti septē nauiū & consiliariorū aduentu: cætera omnia post habenda existimauit: satiusq; esse ut reciperet tot naues per quas mari potiretur: & Lacedæmonii qui ad se explorandum uenissent tuto transmitterent. Igitur omnia nauigatione in Chium sine mora nauigauit in Caunū: Conq; Meropidem: expolisit in terrā copis: utiq; cū pter ue-

Antisthenes

Caunus
of Meropis

his urbē diripuit: & carentē muris & terremotu collapsā: qui maximus omniū quos meminimus illic cōrigit: & oppidanis i mōtana dilaplis agg; discursantes: p̄das abegerūt. pterq; liberorū hoium. hos. n. dimi ttebāt: pfectus ex eo i Gnidū nocte ab exponēdis i terrā nautis reuocatus ē a Gnidiiis: ut pgeret p̄tinus aduersus uiginti naues Atheniensium: hortatibus quēadmōm res se hēbat: qbus Charmilus unus e ducibus q agebat apd' Samū p̄erat: ad Speculādū hæg septē & uiginti nauiū transitū ex Peloponnēso ad q̄s Astyochus ip̄e nauigabat. Et .n. i Samo ex Mileto certiores facti Atheniēses de hōꝝ aduentu negotiū Charmilo dederūt: ut eas obseruaret circa Symā & Chalce & Rhodū & lyciā. Quippe iā esse se i Cauno acceperāt. Instat itaq; samā nauigationis suæ p̄uerrere Astyochus tēdēs i Symā si forte classē hostilē i alto aspiceret. Sed pluuia i nubilū cælū perturbationē ei p̄buit: ne classē p̄ tenebras moderari posset: adeo ut sub diluculū disiectis nauibus sinistꝝ: cornū ueniret i cōspectū Atheniēsiū: cū dextrū adhuc circū Insulā deerraret. Has eē naues q̄ obseruaret e Cauno rati Charmilus atq; Atheniēses extēplo. p̄uerti eas adoriunt: q̄ erāt pauiores uiginti illarūq; tris deprimūt: & alias lacerat iā plio uictores: donec plures opinione iporū naues apparuerūt: qbus undiq; circūuenti fugæ se mādant: ac septē amillis nauibus i Teugluffā Insulā: cū ceteris & illis in Alitarnalū cōtēderūt. His gestis Peloponnēses i Gnidū classē appulerūt: adiūtisq; sibi uiginti septē ex Cauno nauibus uniuersa cū classe petierūt Symā: ubiq; trophæoposito rursum i Gnidū redierūt. Cognita pugna nauali Atheniēses cū oibus nauibus e Samo i Symā p̄ficulcūf: & cū neq; inuaderēt ipsū classē q̄ ad Gnidū stabat: neq; ab ea iuaderent: sumptis naualibus uasis q̄ erāt apud Symā & Iorymis i cōtinere oppugnatis redierūt Samū. Peloponnēses coacta ad Gnidū oī classe: itq; deerrat apparabāt & ex eis undeci uiri cum Tiffapherneiq; illuc aduenerat colloquiū habuerūt de rebus iā transactis: si qua illarū eis displiceret: deq; bello futuro qua rōne optime & ex utrorūq; utilitate maxie gerēdū eēt: & ante oēs Lichas q̄ tralacta eēt: cōsiderās negare fœdera bene iniata a Chalcedo q̄ a Therimene eē: idignū. n. sane sicuicūq; puincia Rex atq; eius p̄gentores impassēt: eā Rex nūc sibi uēdicaret: oportere. n. rursum & Insulas oēs & Thessaliā & locros & deiceps Boetia tēus i seruitutē redigere: ac Lacedæmonios p̄ libertate impiū Medoz græciæ iduere. Itaq; iubere alias iniri pactiōnes: aut istis stari nō oportere: nec ob eas ullo stipēdio opus esse. Hac de re stomachatus Tiffaphernes in fecto negotio ac p̄ se indignationē ferēs inde abcessit. Illi a prioribus Rhodiōꝝ publice accersiti cōstituerūt illuc ire: spantes & Insulā tū nauticis tū hoibus pedestribus polētē: se receplos: & societatis huius beneficio: pterq; a Tiffapherne pecuniā poscerēt posse alere exercitū. Protecti igit p̄tinus p̄ eadē hyemē ex Gnido cū ad Camiz orā Rhodiæ primū appulissent: nauibus quattuor & nōaginta: p̄ multis terrorē interiecerunt ignaris rege quæ tractarent: ita ut ab urbe p̄fugerent mœnibus p̄ferti carēte. Quibus postea Lacedæmoni cōuocatis & duabus itē Ciuitatibus Lido & Elisso: iuaferūt Rhodis ut ab Athēsiibus deficerēt. Atq; ita Rhodus ad Peloponnēses defecit. Id cū sensissent Atheniēses sub idē tps e Samo soluerūt: rē at̄uerrere cupientes: sed cū altum tene: ēt in hostiū cōspectum uenerunt: sed iā tardiusculi. Ideoq; cōfestim in Chalce abierūt: & illinc rursum i Samū. Tamē postea & ex Chalce & ex co & ex Samo traicentes in Rhodū cū illis belligerabāt. Ibi Peloponnēses subductis nauibus cætera geti p̄ dies octoginta ab Rhodis duo & triginta talenta coegerūt. Interea & iā inde at̄eq; Rhodū ad deficiēdū induxissent: dū hæg sunt gesta Alci-

Syma

Teugluffa

Iorymis

Camirus

Lindus

Salinus

q̄ iiii

Alcibiades ad Tissapher-
nem confugit

biades post Chalcidei necē: & pugna apud Miletū suspitionē Pelopōnesibus ue-
nit: & de eo iterimendo ex Lacedæmōe ad Astyochū Epistola missa est. Erat. n.
Agidi inimicus & alioquī infidus habebat. Ob hunc ille metū a principio ad Tis-
saphernē secessit: mox apud eū q̄ maxime potuit negociis Pelopōnesiū nocuit
& edocendis oibus quomō se haberēt rebus auctor fuit iminuēdi stipēdiū ut
p̄ singulis Drachmis Atticis terni Oboli nec it̄ assidue soluerent: iubens Tis-
saphernē illis dicere: Atheniēses quruetustiores essēt peritia rei navalis ternos dū
taxat obolos Classiaris suis numerare: nec tā p̄pter paupertatē: q̄ ne illi affluētia
stipēdiū abuterēt: p̄ri corpora sua reddēdo: deteriora: dū illud in ea demū ipēdūt
unde ibecillitas corrigi: p̄rim classe deserēdo dū p̄tē stipēdiū sibi debitā nō relin-
quant obidē sui. Itē edocuit ut Trierarchos & Ciuitatē: duces data eis pecunia
ad hāc rē sibi cōcedēdā iduceret p̄ter Syracusanos: quoq; dux Hermocrates so-
lus oīum aduertabat socialis classis noīe. Ciuitatis quoq; q̄ pecunias postularēt
cōturbat ipse. Tissaphernis uicēq; diceret Chios qdē stipēdiū eēt: q̄ cū sint oī-
um græcorū ditissimi & auxiliariis illoq; icolumes essēt: postularēt p̄ sua liber-
tate alios piclari & corporibus & pecūnis. Alias autē Ciuitates iuste agere: q̄ p̄
Atheniēsis ab eis delicerēt sūpris facere solita nollēt: nūc p̄ seipsis tā-
dē aut ēt plus cōterre. Et Tissaphernē nō ab re nūc bellū gerētē suis pecuniis p̄-
cere redditūq; illis solidū stipēdiū: si quādo id ab Rege mitteret: & Ciuitaribus
p̄ cuiusq; merito p̄fuit. Ad hāc Tissaphernē admōebat: ne admodū icūber-
ret bello fūidō: ne ue aut accitis quas istruxerat phoenicū nauibus: aut maiori
græcorū classe cōducta: tradere Lacedæmōis terrā ac maris impiū uellet: sed si-
neret utrosq; bifariā hēre potētā. Fore. n. ut semp Regi liceret i eos a qbus offē-
deret iducere alteros: si uero ad alterutros deueniret: maris ac terrā iperitū non
hiturū eū aduictores: qbus opprimeret eos: q rerum potirent: nisi uelle ipse ali-
quādo p̄ se cū igenti & ipēla & piculo adire certamē. Sarius autē eē si aliquantula
ipensa cū hāc rege difficultate decideret: & si rebus suis saluis: græcos iter se col-
lideret. Addebat ēt cōmodiores illi foie socios impiū Atheniēses: q̄ppe q̄ minus
i terra dominari optarēt: & rōnē simul atq; opam bellādi utilioīem Regi hēret:
qd̄ si foret eius locū i seruitutē redigerēt: sibi qdem ipsis maris prem. Regi autē
græcos oēs q̄ puincias illius icollerent. Lacedæmōios uero icōtrariū tendere ad
restituendā libertatē: quos ne utiq; credibile sit: cū græcos nūc a græcis ipsis libe-
rent: nō liberaturos esse a barbaris eosdē: si quos ārea ab illis nō liberassent. lube-
bat ergo illū prius utrosq; cōteri sinere: & cū p̄ctiū esset q̄ plurimū ex Athenien-
siū uiribus cū demū Pelopōneses e puincia depelleret. Atq; ita se rē habere Tis-
saphernes tere sentiebat: quātū ex iis q̄ fiebat colligere licebat. Alcibiadi. n. ob
hāc tāq; bene admonenti fidē habens: prius Pelopōnesibus stipendium dabat
nec eos bellum gerere permittebat: sed dicēdo tum naues phoenicum uēturas:
tū illos supramōm auidos esse certādi res euerit: & classē eā q̄ fuerat lōge ual-
dissima deslorauit. i ceteris quoq; apertius agens q̄ occultaret se: nō libenter illi
lis focis gerere bellū. Atq; hāc Alcibiades simul q̄ optima factu arbitrabat Tis-
sapherni pariter & Regi corā suafit: simul q̄ suū i priam reditū curabat: cuius i-
petrādi si eā nō euerteret: sciebat sibi aliquādo fore facultatem. Eūq; ex hac re
p̄cipue existimabat ipetratum iri: si Tissaphernē cōstaret ipsi eē familiarē quod
& cōtigit. Nā posteaq; eū apud Tissaphernē pollere senserunt: Milites Athenien-
ses q̄ i Samo erāt & ipse ārea ad potentissimos mādata dederat: ut apud optimū
quēq; sui restituendū mentionē hērent: uelle. n. se in priam redire sub statu pau-

coq; nō id qdē pernitiose: sed ne sub statu populari a quo esset eiectus: & cū il-
lis una admōstrare rē. p. qbus amicū redderet Tissaphernē. Tum uero pleriq;
Trierarchoz Atheniēsiū q̄ erāt apd Samū & potētissimi q̄q; sua spōte iclinaue-
rūt ad statu populare ātiquādū. Quæ res i exercitu primū agitata: mox illinc ad
urbē psuasit: ut e Samo nō nulli ad Alcibiadē colloquēdi grā uēiebāt. Et illo spō-
dēte redditūq; se illis amicū: Tissaphernē primū. Deide Regē si mō statū popula-
rē nō tutarent. sic. n. Regē magis cōsifurū: magnā sane spē cōcipiebāt: cū hostem
supandi: tū uero ipsi primores Ciuitatis q̄ affligebātur: maxie ad se negotia trās-
ferēdi. Hi cū Samū redissēt: re cū idoneis trāsacta cōiurauerūt p̄palā apd multi-
tudinē dicētes: Regē eis amicū fore: & pecuniā p̄bitūq; dūtaxat Alcibiade resti-
tuto ac statu populari sublato. Vulgus & si nō nihil iis q̄ tractabat i p̄sentiaq; an-
gebāt: tamē affligere stipēdiū ab Rege subpeditādi spē q̄secebat. At illi q̄ statum
populare agitabat: posteaq; uulgo rē cōmunicauerūt: rursus & sibi ipsis & pleriq;
sodalitū q̄ foret ab Alcibiade p̄cipiebāt. Et aliis qdē hāc tū amplatū explorata
uidebātur. Phrynico autē q̄ adhuc dux erat: nihil admōm hōz placebat: & nihi-
lo magis statū paucoz Alcibiades put erat q̄ populare desiderare uidebat: neq;
aliud captare nisi quoquo mō disciplina Ciuitatis imutata accitu sodaliū reuer-
teret: sibi aut ceteris hoc nō negligēdū: p̄sertim: ne leditiōes existerēt: quietiā ne
Regis quidē itereēt: Pelopōnesibus iā æque i mari uerfātibus: & i illius impio
nō minimas urbes optinētibus: accederet ad Atheniēses: qbus diffideret & nego-
tiū sibi facefferet: cui liceret Pelopōneses a qbus nihil dū mali passus ē efficere
sibi amicos. Præterea se pbe scire atebat locias Ciuitates cū denūtiatum eis fo-
ret hos statū paucoz nō populare uiuere: & ita ipsis eē uiuēdū p̄fecto: nec q̄ de-
fecissēt ad impiū redituras: nec q̄ nō defecissēt stabiles pmāsuras. Neq; n. p̄opra-
turas i paucoz aut populi statu seruitutē q̄ i utrorūq; nācisci possent libertatē.
Quietiā eos q̄ optimates uocarētur opinaturos nō minus negotiū sibi q̄ p̄ popu-
lare statū. p̄ eos exhibēdū: q̄ largitiōibus uterēt: & duces maloz eēt: unde plura
ipsi cōmoda cōsequat: & sub illis iaudita cā: hoies atq; imanius ad necē esse ra-
piendos. populare uero statū & effugiū suū & illo coercitorē esse: & hāc ita sen-
tire ciuitates ex ipsis operibus edoctas: plāe se scire Phrynichus atebat: ideoq; ni-
hil eoz sibi q̄ i p̄sentiaq; ab Alcibiade agerent placere. li tamen q̄ cōgregati i so-
cietate belli erāt: licet a principio placuerāt hāc ita nūc admiserūt ac legatos qui
Athenas mitterent cū alios: tū uero Pitādrū parauerūt: ut de Alcibiade reducē-
do ac statu populari ātiquādō: deq; cōtrahenda Atheniensibus cū Tissapherne
amicitia tractarent. At Phrynichus habendā orōnis de Alcibiade reducendo
gnarus: & eius ab Athēiensibus admittēdā: ueritus ne ob ea quæ a se i cōtrariū
dicta essent: male secū ageret: si i arbitriū illius deueniret ad tale genus se cōuer-
tit: Mittit ad Astyochū Lacedæmōioz nauarchū circa Miletū adhuc agentem
Clādestias Epistolas: i qbus cū alia simpliciter scribebat: tū uero Alcibiadē illo-
rum negotia corrūpere: q̄ Tissaphernē Atheniensibus cōtiliarēt. Sibi ueniā dā-
dā esse: q̄ aliqd cōsuleret i p̄nciem hostis: uel cū dedecore suæ ciuitatis. Astyo-
chus de Alcibiade demulctādo p̄ter q̄ q̄ aplius ille nō ueniebat i manus: ne cu-
rauit quidē: sed reuersus ad eū i Magnesiā apud Tissaphernē: retulit ābobus: q̄
sibi scripta essent e Samo: idē rei factus & ut ferebat: tū his tū aliis rebus
cōmūicādis Tissapherni se se applicās priuati lucri gratia: eoq; libentius ferens:
stipendiū nō esse persolurū. Alcibiades nō cūctatus litteras i Samū ad magistra-
tus mittit: de iis q̄ a Phrynicho agerent: postulās ut eū mortem mulctarent.

Ob id exestuans Phrynichus: ut qui ob indicū esset ī summum omnio adduc-
tus: rursus ad Altyochum scribit: insimulans illum superioris facti: quod haud
pbe occultasset: & nūc se paratum esse tradere omnem Atheniesium exercitū:
qui esset apud Samum illis ad internitionem expositis sigilati omnibus mōis:
cum Samus muris careret: quibus modis ista exequeretur: neq; iudiosum sibi
iam esse cum propter inimicissimos capite periclitetur si hoc & aliud quocunq;
porius ageret, q̄ ut ab illis trucidaretur. Hæc quoq; Altyochus ad Alcibiadem
derulit: cuius iniquitatem p̄sentiens Phrynichus tantumq; nō ab Alcibiade de
his rebus Epistolam adesse: p̄occupat ipse ad exercitum indicium efferre inqui-
ens: hostes ī animo habere cum Samus careat muris: nec omnes classis itus ha-
beat stationem castra inuadere: & quādo quidem ipse pro comperto habeat: de-
bere Samū illos q̄ celerrime muro concludere: & in cæteris custodias agere. At-
q; ipse eos pro impio quo erat ad hæc faciēda adegit. Et isti quidem parti ad ex-
truendos muros res præparare: partim celeriter extruere non solum ex hac cau-
sa: sed etiam tanq̄ sic Samus esset duratura. At non ita multo post litteræ ab Al-
cibiade: ueniunt exercitum a Phrynicho proditum iri: & hostes eum inuafuros.
Ex hoc Alcibiades non ex fide sed ex odio dicere existimatus: & phrynicho tanq̄
cum hostibus sententiā opponere: quæ ipse faciēda ab hostibus præuidisset: ni-
hil obstitit immo testimonium eo iudicio perhibuit. Item post Tissaphernem al-
liciendo induxit: ut amicus Atheniesibus foret: timentem quidem Pelopōnen-
ses: q̄ maiori cum classe q̄ Athenieses adessent: cupientem tamen si quo pacto
posset sibi haberi fidem: presertim posteaq; sensit eorum apud Gnidum dissen-
sionem de foederibus per Therimēnem initis. Nam id temporis cum illi apud
Rhodum essent iam dissensio extiterat. Inquam post Alcibiadis sermonem cum
Tissapherne habitum: Lacedæmonios: ire assertum cunctas Ciuitates in liber-
tatem: superuenit Lichas negauitq; tolerandam esse pacationem: ut Rex optine-
ret Ciuitates: quibus prius aliquando: aut ipse progenitores eius imperassent.
Et Alcibiades quidem utpote ad magna connitens ositiose Tissaphernem de-
merebatur. Legati autem Atheniesium qui cum Pisandro e Samo missi erant:
ubi Athenas peruenerunt uerba apud populum fecere altius repetentes: & ante
omnia: licere illis & Regem socium habere: & Peloponneses uincere: si Alci-
biadem restituerent: nec eodem modo degerent sub statu populari. Contradicen-
tibus multis: partim pro statu populari: partim propter inimicitias Alcibiadis:
ac reclamantibus indignum facinus esse: si is rediret qui leges erupisset: i quem
Eumolpides præconemq; de mysticis testimonium dixissent: quo nomine exili-
um sibi ille conscisset: quem deniq; si reuocarent sese deuouissent. Pisander ubi
plurimum contestationis erat ac quærela: adiens ac prebensans singulos con-
tradicientium percontabatur: nunq; spem salutis publicæ haberent: Peloponneses
sibus nec in mari pauciores q̄ ipsi naues rostratas habentibus: & socias Ciuita-
tes plures soppeditante illis Rege ac Tissapherne pecunias: quæ ipsis mille reli-
quæ essent: nisi quis ad eos Regem traduceret. Et cum interrogarent nullam ali-
am esse dicerent tunc palam subiiciebat eis. Arqui hoc ut consciamus fas non
est: nisi rem publicam prouidentius administremus: & ad paucorum regimē de-
feramus: ut nobis Rex habeat fidem: ne plus de administratione rei. p. in p̄sen-
tiæ q̄ de salute consulamus: habituri facultatem postmodū si displicebūt ista
mutādi Alcibiadēq; q. hoc unus nūc efficere potest reducamus. Hæc audiēs po-
pulus ægre qdē a principio ferebat mentionē status paucorū: sed Pisandro plane

docente nullam aliam salutem esse inter metum & spem: ut status rei. p. imuta-
retur annuit: factumque decretum est: ut Pisander cum decem collegis irent ad
transigendum cum Tissapherne atq; Alcibiade quoquomodo sibi maxie e re.
P. fore uideretur: & criminante Pisandro Phrynichus a præfectura cū suo collega
Scironide ammotus est: subrogatque ī eorū locum Diomedon & Leon & ad clas-
sem missi: dedit aut crimini Pisander Phrynico q̄ diceret eum prodidisse lassū
& Amorgem: Videlicet arbitrabatur eum non idoneum fore iisque ab Alcibi-
ade transigerentur. Ita Pisander ubi coniurationes omnes quæ prius fuerant de iu-
diciis ac magistratibus in Ciuitate recitando statum: popularem abrogando per
factionis suæ homines: & qui publice consulere: cæteraq; quæ ad præsentem
usum pertinerent curauit: ne qd more intercederet ad Tissaphernem ipse cum
decem collegis nauigauit. Et leō ac Diomedon per eādem hyemem cum ad clas-
sem Atheniesium peruissent Rhodum petierunt. Vbi nacti subductas Pelo-
pōnesium naues in quendam locum egressi sunt: ac Rhodiis qui ad arcendā vim
occurrerāt prælio supatis: ī Chalcē se recepe. & illic bellū acrius ex Co gerebāt:
q̄ inde cōmodius obseruarent: si q̄ traicerent Pelopōnesiū naues. Xenophan-
tidas aut lachon e Chio ī Rhodum uenit a Pedarito nuntiatū iā ad finem puēis
se Atheniesiū mug. Et nisi oī classis subueniat actū eē de Chio. Et isti qdē sub-
uenire statuerūt. Artamē Pedaritus interea & q̄ cum eo auxiliares erāt: atq; Chri
admotis oibus copiis munitiones Atheniesium circūdatas classis oppugnāt: &
eius parte expugnata aliquot nauibus quæ subductæ erāt potiūtur. Sed eo suc-
currētibus Atheniesibus primi in fugam uersi sunt Chii: mox Pedaritus ipse re-
liquis circa fusis occubuit: ac multi Chioq; pluraq; arma capta post hæc multo
q̄ antea Chii acriter obsidebāt: & a terra & amari et fame inuadescente. Pisander
aut legatq; collegæ ubi ad Tissaphernē uentū est: uerba fecerūt de pacationibus
ineundis. Ille quoniā magis extimeceret Pelopōneses & quæ admōm ab Alcibi-
ade erat edoctus uellet utroq; adhuc uahemētius cōteri nō se certū oīo Alci-
biadi p̄bebat. Ea de re ille ad tale genus se conuertit: ut inter Athenieses & Tyf-
saphernem tanq̄ nimia postulante nō conueniret. Quod ut inuideretur etiam
Tissaphernes uolebat ipse quidem propter metum. Alcibiades aut q̄ ubi ad-
uertit illum ut uidebatur non affectare conuentionem: nolebat uideri Athenien-
sibus inualidis ad hoc ei persuadendum: sed iam persuaso & uolenti ad Athenien-
ses se conferre ipsos: Athenieses non idonea offerre. Postulauit enim Alci-
biades coram Tissapherne cuius uice ipse in loquendo fungebatur: adeo quem-
modum supergrederentur: ut per Athenieses & si ingentibus sane postulatis
acquiescerent: starent quominus conueniretur: Nam postulauit omnem Ioniam
tradi rursusque īnfulas Ionie adiacentes quæ cum non abnuerent Athenieses:
tandem ī tertio congressu ne plane deprehenderetur: partim pollere petiit ut si-
nerent Regem edificare naues: & iis terram ipsorum obire quot & quotiens li-
buisset. Ad hæc postulata nihil tam amplius assensere Athenieses: sed ea intole-
rabilia arbitantes: & se ab Alcibiade esse deceptos: cum iracundia digressi se Sa-
mum receperunt: post hæc rursus Tissaphernes eadem hyeme contulit se ī Cau-
num animo Peloponneses iterum reuocandi. Miletum: initisque aliis quibus-
cūque posset pacationibus stipendium soluere: ne prorsus sibi hostes redderet: ti-
mens tū ne aut coacti pugnare cum Atheniesibus classe ex magna parte stipē-
dio fraudata succumberent: aut ea exarmata ad uotum sine se Atheniesibus suc-
cederet: tum uel magis ne illi stipendii paradi gratia continentem peruastarent.

May: igitur rex oium respectu atq; pudentia ut quæadmōm optabat græcos i ter se coeque accitis Pelopōnesibus stipendiū numerat: fœderaq; cum eis tertio inuit in hæc uerba.

Pactiones Tertiz inter lacedæmonios & Regem societatis.

Tertio decimo Regni darei ano Alexippida apud lacedæmonem Tribu no Plebis pactōes inuitæ sunt apud Mazandri capum iter lacedæmo nios sociosq; ac tyssaphernē: & Hieramenē Pharnaciq; liberos de Re gis deq; lacedæmōiorū & sociorū negotiis. Quæcunq; Plaga, Regis i Asia est: Re gis esto: deq; sua puicia Rex deliberato p suo arbitrio lacedæmōi locū ue puin tiā Regis ne adeunto nocendi ergo. Ne ue Rex lacedæmōiorū sociorū ue regio nem adito ullius mali ergo. Quod si quis lacedæmōiorū aut sociorū nocendi er go Regionē lacedæmōi locūq; phibento. Et si quis e ditōe Regis adierit lace dæmōios sociosue nocendi ergo Rex phibeto. Nauibus quæ nunc assūt Tyssaphernes stipediū p̄stato ex pacto dū naues Regis adueniāt: q̄ ubi aduenit lace dæmōi locūq; suā classem si uolent alūto. Si a Tyssapherne alii uolēt Tyssapher nes stipediū p̄beto. Eā pecuniā finito bello quāta acceperit lacedæmōi sociique Tyssapherni reddūto. Postq̄ classis Regia uenerit & illa & lacedæmōiorū & socia lis cōmuniter bellū gerūto: q̄tenus Tyssapherni uidef lacedæmōiisq; ac sociis. Quod si societare belli cōtra Atheniēles dissociare libuerit: ex æquo dissociato. Atq; hæ pactiones inuitæ fuerūt. post quas Tyssaphernes opā dedit ut naues phœ nices quæadmōm dictū est adduceret: atq; alia q̄ spopōderat aīo ēt ostēradī se q̄ ad ipm p̄trinerēt apparare. Sub extremū iā hyemis Boetiāi Oropū itercepūt: p̄dū to Athēnsiū qd̄ ibi erat p̄sidio opa ēt nō nullog; Eretriyū: & iporū Oropioz captates Euboiā ad defectionē iducere. Nam cū id oppidū sit litu i Eretria qd̄ Athēnses tenebāt fieri nō poterat: qn magna iactura afficeret. & Eretria & cæ tera Euboiā. Poriti igit iā Oropo Eretrientes i Rhodū uenerūt accitū Pelopōne ses i Euboiā. Illi Chio potius q̄ uexabat succurrēdū cum statuisent: & e Rhodo soluētes oī cū classe circa Triopiū nauigarēt: p̄spiciūt Atheniēsiū naues a Chal ce altū tenētes: & cū neutri i alteros tenderēt abierūt. Atheniēses qd̄ in Samū Pelopōneses aut i Miletū cernētes nō posse se Chio succurrere sine certamine: Hy emis hæc cōscā est: & uicelimus huius belli ānus qd̄ Thucydides cōscripsit. Neute statū p̄xie Aelstatis uere Dercylidas Vir Spartiata haud magna cū māu missus est itinere pedestri i Hellepōtē: sollicitatū ad defectionē Abydū: q̄ est Milesioz cō lonia. Chii quoq; quādiu Astyochus deferendo auxilio ābigit: obsidione urgente ad cōstigidū ipulsi sūt nauali certamine. Acceperunt aut post mortē Pedariti Asty ocho adhuc apud Rhodū agente leontē e Mileto Viq; Sparciarā p̄duce: q̄ cū An tisthene uenera t Epibata: & duodeci naues Mileti p̄sidiarias: q̄q; Thurinæ erāt qnq; Syraculāz q̄rtuor: & Anetta & Miletia & leōtis singulæ. Egressi itaq; popu lariter Chii & tuto quodā loco occupato una cū sex & triginta suis nauibus agrel si sūt Atheniēsiū duas & triginta & cū atrox eēt pugna naualis neq; i ea Chii atq; focii foret iseriores: tamē iā. n. erat uestp i urbē redierūt. Scdum hæc cū dercylidas pedestri itinere ad Hellepōntū puē islet: statū ad eū & ad pharnabazū abydus de secit: & duos post dies lāpsacus. Hoc cognito Strombichides e chio repēte suppe tias uēit: nauibus q̄rtuor & uiginti atheniēsiū: iter q̄s erāt militares q̄ portabant ar matos: & plio suparis lāplacensis q̄ obuiā p̄dierāt ipō iperu lāpsacū muris carentē

capit: ac homines uasa abripit: ac restituit in eam liberis hoibus ad Abydum accessit. Sed cum Abyde nos neq; ad deditionē ipellere: neq; oppugnatōe tēmp tata expugnare posset ad Sestum trāsfretauit Urbē: in Cheronelo e regione Aby di sitā: quā Medi aliquādo tenuerāt. ibiq; p̄sidiū iposuit ac totius Hellepōnti tutelā. Interea & Chii cōpotes maris effecti sunt: magis & qui ad Miletum erat. atq; Astyochus tum audita puga nauali: tum discessu Strombichidis audaciores. Itaq; omnino duabus nauibus in Chium p̄fectus Astyochus sūpsit: q̄ illic erant naues & tota iā classe cōtendit in Samū. Et cum hostes nō exirent obuiā q̄ mu tuo suspecti erāt rursus rediit Miletū. Nā p̄ hoc t̄pus atq; ēt prius Athenis anti quatus erat status popularis. Siquidē postq̄ Pisander cum collegis ac Tyssapher ne redierūt Samū rē illic castrensem ad suum magis arbitriū transtulerunt: & Sa mii ipsi hortabantur optimates ad capestendū secum statum paucorū: & si inter se ad seditionem cōcitari ne sub statu paucorū degeretur. Quinēt Atheniēsi bus qui illic erant cum & ipsi inter se contulissent: placuit Alcibiadem quādo qui dem hoc ei nō esset cordi missū facere. Non. n. āplius idoneum fore: si ueniret ita tui paucorū: sed se iā quoz de piculo ageret per se despiciere oportere: quonāmo & res ista non remitteret: & bellica sustineret: uno quoq; ex sua re familiari im pigre pecuniā: & si qua re alia opus eēt cōferente: ut qui nō aliis iā sed sibi ipsis laboraret. Talia tūc exhortati cōtinuo Pisandrū & dimidiū legatoz domū dimi serūt ad res ibi trāsigēdas: dato isup eis negotio: ut i quascūq; subditoz Ciuita tes possent: statū paucorū isruerent. Altez dimidiū i alia item subditoz oppida: alio aliū: nec nō diotrepem ad prouinciā sibi mādatā in Thracia admistrandā: tūc agentē circa Chiu. Is Thastū p̄fectus statū ibi populare aboleuit. A cutus dis clesu Thastii altero fere mēse Vrbi muz circūderūt: tāq; nihilo iā idigētes cum Atheniēsiū statu optimatū: sed libertatē a lacedæmōiis prope diē expectātes. Nā eoz exules q̄ nō penes Athēnses sed apud lacedæmōios erant: cū suis qui intra Urbē erāt necessariis: oī ope ānixi sunt: ut & naues reciperēt & Ciuitas re bellaret. Itaq; ipsis quidē euenit ex snia. ut & Ciuitas citra piculū seruitio exime retur: & populus q̄ fuerat refragaturus admistratōe sūmoueret: cæteris aut Athe niēsiū studiosis e cōtrario q̄ statū paucorū illic cōstituerāt: Neq; id i Thalo tātū ut mihi uidef: sed in aliis quoq; multis subditoz Ciuitatibus: quæ resipisentes a nullo metu eozq; tractabatur: illaq; fallaci sub Atheniēsiū legitime uiuēdi cōditione post hita: ad eam q̄ p̄culdubio erāt libertatē trāsierūt. At Pisander cū Collegis p̄fecti statū populare ut ipsi uidebatur ex Urbibus sustulerūt: & ex ali quot eaz armatis i socios sūptis Athēas reuerterūt: ubi cōperiūt iā pleraq; a soda libus p̄petrata. Et. n. Androclē quēdā i statu populari longe p̄cipē & q̄ inter pri mos extiterat auctor Alcibiadis expellēdi nō nulli iunioz cōspirati clā oprunca rant duplici cā: tū q̄ erat maxie apud populū auctoritatis: tū uel magis aliquāto alcibiadis demerēdi: tanq̄ reuersuri: & Thyssaphernē eis amicū redditori: aliosq; non nullos tanq̄ non oportunos eodē clā mō sustulerant. Oratioq; ab eis ex cōposito p̄palā hita est: neq; mercedē aliis dari debere: nisi militatibus neq; plures esse p̄cipes reze gerēdaz q̄ quicq; milia: & eos p̄cipue q̄ & pecūiis & corporibus prodesse possent. Erat aut hæc res decora apud plerosq; ut q̄ administrationem Ciuitatis imutassent: idem Ciuitatem administrarent. Adhuc nanq; & populus & concilium ex cōsuetudie congregabatur: ita tamen ut nihil consultaretur: nisi quod cōspiratis probaretur. Ex quoq; ēt numero erant qui cōtinabatur: pensa tus prius iter se q̄ foret dicēda: nemie iā alioz cōtradicēte: p̄æ metu: cū tantam

Sestof

Androcles and
alcibiadis expell
di

VNIuersitatis
DE SALAMANCA

GREDOUS

cerneret cōspiratorū manū. Quod si quis cōtra hīceret cōfestim aliquo idoneo mō necabatur: neq; de percussoribus īgrebatur: aut siq; suspecti erāt suppliciu sū mebatur: sed itra silentiū populū se tenebat adeo pterrefactus: ut taciturnitatē suā lucrifacere se putaret: si nihil uolētiae pateret: & cū multo pluriū q̄ erat cōspiratiōne suspicaret: aīo succūbebat. Nec id licebat explorare tū ppter magnitudinē Ciuitatis: rū pp mutuā ignoratiōne. Neq; uero fas erat ob hoc ipsū cuiq; apd alium miserari ac lamētari uicē suā: q̄ si de ulciscēdo secreta cōsilia agitarēt. Siue. n. notū siue ignotū nactus esses quē alloqrīs infidus uidebatur: singulis e. populo suspitiole uicē se adēūtibus: ueluti pncipes foret eozq; agerent: quoniā ex eo paucorū numero erāt: quidā quos nemo unq; suspicatus eet ad eā se factiōnem cōuerturos: quī p̄cipue & apud multitudinē ut fides nō haberet. effecerāt: & apud statū paucorū ut multū firmamēti esset uel hoc ipso q̄ populares ad mutuam diffidētiā īducebāt. Sub hoc igitur tēpus Pisander collegarū ueniētes statū cetera peregerūt: & ante oīa coacto populo sniam dixere de decē scribis deligēdis: penes quos liberū īperiū esset quī cōscriptā rogatiōne cetera die ad populū ferrent: qua rōe Ciuitas optime degeret: ubi dies dcā aduenit aduocata contione in aeditum locū ubi tēplū Neptūi est situm: decē ferme ex Urbē stadiis pmulgarūt decem Viri illi: nihil aliud q̄ hoc demū licere: quocūq; q̄s uelit Athenienū decretum resellere: resellētēq; utq; aut. scripserit aduersus leges facere: aut quoquo alio mō laferit īgentibus poenis sanxerūt. Hic uero clare locuti sūt: nullū iā pristino īstituto magistrū ualere: neq; stipendiū numerari: sed qnq; deligi p̄fides: a quibus rursus centū Viri deliganf. q̄ singuli ternos sibi cooptēt penes quos nūero quadringentos: cū ī curiā uenerit ipsum sit exeqndū: q̄ optia factū esse senlerit: & quicq; milia Ciuiū quotiens eis uideret cōgregare. Fuit q̄dem q̄ hāc rogatiōne tulit: Pisander q̄ ut ī ceteris ita ī hoc statū populārē libentissime ppala abrogabat. Qui uero totū negotiū cōposuit: q̄ rōe ad hoc deuēret: iā pridē id p̄mediatus fuit Antiphon Vir Atheniēsiū sui t̄pris nulli scdus uirtute: atq; idē p̄stantissimus ī cōminicēdo: & iis q̄ sentiret p̄mendis: qui neq; ad populū neq; ullā incōtentionē uoluntariū pdibat: sed suspectus uulgo pp opinionē facultatis in dicēdo: cessaret ab agēdo: tamē hic unus ut cuiq; aliqd aut ī iudicio aut apd populū agentī cōsulebat: plurimū posse p̄desse existimabat. Et qui postmōm cū ita tu q̄d īgentorū collapio: acta illoz populū ultum iret: ipseq; in iudiciū uocaretur: tanq; unus ex istaz regz auctoribus: uidet mihi optime oīum ad meā usque memoriā: cām capitis dixisse. Præstabat autē se se & Phrynicus p̄q̄ studiosū circa statū paucorū Alcibiadis metu: quē intelligebat cuncta apud Samum a se cum Altyocho tractata rescuissē ratus ut credibile erat eum nūq; sub paucorum statū reuersum. Et aduersus atrocitā quā iis non succubuerat plurimū de sua uirtute sponondisse uidebatur. Theramenes quoq; Agnonis filius inter primos eorum extitit: qui statū populārē dissoluerūt: uir neq; ad dicēdū neq; ad intelligēdū īualidus. Itaq; opus a uiris & multis & circumspectis agitatū & si arduum tamen nō immerito p̄cessit. Arduū. n. fuit populū Atheniensem centesimo fere ab exactis tyrānis āno libertate priuare: ne eū mō nullius impio subiectū: sed plusq; huius t̄pris dimidio ipm aliis impare assuetū. Vbi autē cōtio nemine refragare: sed rata hēnte q̄ pmulgabatur soluta est: aliquanto post in Curiam introducti sunt: quadringenti hunc in mōm. Erant Athenienses assidue sub armis propter hostes apud deceleā agentes: partī in muris partī in statiōibus suo quisq; loco. Igif illo die eos qui cōcilii non erant ex consuetudine abire permittunt: dato p̄cepto

Antiphon

cōlatis: ut permanerent non apud arma: sed seorsum. & si quis ad res quæ ageretur notandas restitisset hūc sumptis armis id facere phiberent. Fuerūt autē ī quibus id negotiū datum est quæ ad hoc ipsum uenerant cum suis armis Andrii & Tenii & Carystioz trecenti: & æginetæ incolæ quos illuc habitatum miserāt Atheniēses. His itaq; dispositis quadringenti uiri occulto quisq; pugione ueniētes comitantibus centum uiginti adolescentibus: quibus utebantur sicubi manu illorum opus erat circūstunt intra Curiam Senatores quicq; magis eligebantur ei: q̄ p̄cipiunt ut sumptus e mercede egredierentur. Attulerant autē ipsi mercedem illis totius reliqui temporis & eam egredientibus perfoluerunt. Itaque hūc in mōdum Senatus nihil refragatus e curia prorepsit: nec ceteris quidem Ciuibus aliquid inuouantibus: sed quiescentibus. Tunc illi ingressi Curiam: quæsto res e suo corpore sortiti sunt quibuscūq; uotis atq; hostiis magistratus ineunt. uī postea ualde immutati ritu status popularis: p̄terq; q̄ exules Alcibiadis gratia non restituerunt: in ceteris imperiose gerebant: & non nullos licet aut multo q̄ uidebatur idonei qui in locum ipsorū substituerentur: interemerūt nō nullos in carcere coniecerunt: quosdā relegauerunt. ad Agidem quoq; regem lacedæmonioz (Erat apud Deceleam) misere Caduceatore: qui diceret uelle se redire in grām: & consentaneū esse ut ille ipsis potiusq; infido populo quā amplius non excitaret assentiretur. At iste non quieto animo Ciuitatem esse existimans: neq; sibi populū subito uetusta libertatē traditurū: nec quieturū: si magnum exercitū conspexisset: ideo non tantum fidei hēns illis in p̄sens quin crederet et turbari posse nihil de conuētione respōdit: ii q̄ a q̄dringentis aduenerāt: sed accito e Pelopōneso īgēti exercitu: haud multo post ipse cū iis copiis & his quæ ad Deceleā excubabāt descendit ad ipsa mœnia atheniensium: sperans eō magis turbatos athenienses in suum arbitrium p̄cūtos: aut uoluntarios aut ipso impetu ppter tumultū: intra extraq; ereditibiter futurū q̄ neq; n. de fore quin muros maiores pp illoz solitudines occuparent. Cum ergo copias pp̄ius mœnia admouisset Athenienses ne tantulum quidē intra Urbem mouerent. sed e misso equitatu: ac pte quadam grauis & leuis armaturæ sagittarioz depulerūt eos qui pp̄ius subsissent: armisq; atq; corporibus quorūda interfectoz potiti sunt. Ita re Agis cognita rursus eduxit exercitū. & ipse quidem & qui cū eo fuerant illic apud Deceleā loca manserūt. Eos autē qui superuenerant: postq̄ illic aliquos dies fuerant cōmorati domum remisit. Secundum hāc quadringenti uiri ad eum legationem misissent: & hic nihilominus etiam magis cūctaretur & ad hoc ipsos hortaretur lacedæmonem mittunt ad pauciscendum legatos cupidi pacificandi Mittūt item in Samū decem Viros adlenēdos milites docēdosq; cū alia quæ dicere oporteret: tū uero illud non perniciem Ciuitatis constitutum esse statu paucorū sed in salute esse omnium: & quinq; milia hominum esse non quadringētos solum qui negotia administrarent: Nec unq; ad eam diem propter expeditiōnes & peregrinas occupationes ad ullam rem consultandam quātūlibet arduam plures quinque milibus conuenisse. Nos tamen statim ab ipsa status sui cōstitutiōne miserūt: ueriti ne id qd̄ euenit nautica multitudo nollet sub eo statu māere: & illic īcohato malo ipis mouerēt. Et. n. iā apd Samū circa statū paucorū res talis erat inouata eaq; p̄ ipm t̄ps cōtigit quo q̄drigēti sūt cōstituti. Nā Sāioz q̄ tūc aduersus p̄ceres surexerāt: cū ātea uiuēt status popularis: s̄ imutati rursus p̄suasiōne Pisandri dū uēit & athēsiū ī Sāio cōspicuo: scā cōiuratiōe: ad q̄drigētos hoīes: statuerāt aggredi ceteros tāq; illi populū fozēt: & Hipbolū q̄ndā atheniensem hoīem nefariū exulātē nō potētiæ dignitatisue metu: sed ppter scelera

& dedecus Ciuitatis interemerunt: una cum Charmio uno e ducibus & quibus secum Atheniensibus quibus fide habebant. Et cum iis alia huiusmodi perpetrarunt alati & plures iuadere. Hac re qui sentierant futuram nudauerunt tum e ducibus Leontini ac Diomedonti. Hi. n. q. a populo honore affecti essent & inuiti statum paucorum ferebant. Tunc Thrasibulo ac Thrasillibus quoque alter erat Trierarchus: alter armatis perat. Itaque ceteris quoque precipue uidebant illi conspirationi semper aduersi: obsecraveruntque ne se ipsos morti destinatos ne Samum ab Atheniensibus alienata: propter quam una magistratus id temporis permantisset continerent. Hoc illi audito singulos milites ad eum orantes ne quo modo id permittat: & in primis eos qui dicunt parali homines Athenienses atque liberos omnes qui in ea nauis uehebant statui paucorum nec dum presenti semper in foesti. Quibus Leon ac Diomedon quotiens aliquo nauigabat: soliti erant aliquid nauis custodiendum relinquere: adeo cum trecenti illi in Samios impetu fecissent: isti omnes itinere uentum suo plerisque Samiorum periculo exemerunt: & triginta numero trecentorum optinuerunt: & eorum tres maxime nocentes exilio mulctarunt: ceteris ignoscetes restituito populari statu in postea: communitate re. p. administrarunt. Hanc itaque nauem paralogum cum ipsoque praefecto Charea: qui statu mutato nauauerat opam: propterant Sami atque milites Athenas mittunt: ad ea que acta essent nuntianda: nodum. n. rescuerunt quadrigentos uiros imperio potitos. Cum Athenas nauis uenisset: ea prius quadrigenti ablata Paralogum aliquot duobus tribus ue uinclam ididerunt: reliquos in alia militarum nauem impositos: maderunt per Euboiam custodiendos. Charea simulac ea que agerent aduertit: ut cumque latitas rursus in Samum reuersus retulit militibus que fierent Athenis: omnia in maius ui orationis exasperans: uniuersos ab iis qui re. p. administrarent uerberibus affici: nec contra eos quicquam hinc licere. quoniam hinc uxoribus liberisque ui afferri sedem quoque statuisse oium qui in Samo militarunt: qui ab ipsoque finiam discreparunt: propter quos comprehendere atque coercere: nisi sibi optemperaturo sit eos in effecturi. Alia et permulta metiendo adiecit. Quae audiens milites non modo eos qui statu paucorum introdixerunt: sed et eos qui principes erant statuerunt a principio occidere. Deinde ab iis qui se interposuere prohibiti atque edocti ne hostibus isesta classe uenientibus rem Athenientem perderent: abisterunt. Ac postea uolentes iam aperte re Samiam ad statum popularum reuocare: Thrasibulus lyci ac Thrasillus isti. n. precipui auctores extiterunt status inuadendi: adegerunt ad maximum iniuriam: cum ceteros milites: tum uero eos qui erant e statu paucorum capessituros se re. p. popularum: idemque quod ipsi sensuros bellum aduersus Peloponenses impigre gesturos: trecentos uiros pro hostibus habituros: ac nihil admorem cum illis per Caduceatorum tracturos in eadem uerba iurauerunt. Ex Samiis omnes qui per aetatem ferre arma poterant: cum quibus omnia negotia & que ex periculis euentura forent: milites sibi commissa esse uoluerunt: arbitrantes neque sibi neque illis ullam reliquam salutem fore: sed utrisque pereundum siue quingenti uiros uicerent: siue hostes e Mileto atque hoc tempus percocertatione omne columptum est: militibus Athenas ad popularum statum: illis hos ad paucorum compellentibus. Sed milites coacta prius consilio superiores duces: & siquidem Trierarchum suspectum habebant magistratum amouerunt. Aliosque suffecerunt Trierarchos ducesque: quoque extiterunt Thrasibulus Thrasillusque qui ad dicens surgentes ceteros exhortati sunt: cum aliis rationibus non debere ipsos aio labare: quod Ciuitas sua defecisset: tum uero his quod a se quod & plures essent & oibus magis abundarent illa secessisset. Nam cum ipsi omnem classem habent posse se Ciuitates quibus praesent adigere ad pecuniam pro uiribus danda: si illic abirent Samum (supere: Urbem non inualida: sed quatenus maritimum robur Atheniensium: quod soli optinere contenderat: eo inbecillitatis recidisset: satis ualidam ad hostes &

eodem loco arcendos: unde itaque arcuissent: & se propter classem potentiores quam eos qui in Urbe essent: ad comperendum comeatum: cum et ipsoque beneficio quod Samo praesideret: haecenus licuisset illis in Piraeum applicare: non liceret in reliqua re. p. eisdem restituere recusarent. Itaque magis se posse illos prohibere usu maris quam ab illis prohiberi. Nam illud exiguum quiddam esse & nullius momenti faciendum: illos Urbem ab hoste eripere: si hoc ipsis utile sit & eisdem nihil amisisse: suam habent quam mutent pecuniam: sed ea milites ipsi erogent: sed senatum constituisse & eius gratia ciuitas habeat exercitus: imo in hoc et eos reliquisse quod prius leges resciderit. Si uero debere & suae salutis consulere: & temptare ut illos ad officium retraherent: nec deteriores illis eisdem censendos qui aliquid melius consulerent: Alcibiadem quoque proposita sibi per ipsos securitate atque restitutione societate iter eos ac regem cupide conciliaturum. quod maximum sit si cetera frustrarent: certe cum tanta classem habent: hoc non deesse ut secedat aliquo ex multis locis: ubi & Urbes & agros inueniant: talibus se se alogis mutuo in consilio hortati sunt: & nihilo segnius ea que ad bellum gerendum praeparabat apparabat. Quae sentientes decem legati a quadringentis uiris in Samum missi erant: cum iam in populo uerarent ibidem siluere. Per hoc tempus Classarii Peloponensium milites qui erant Mileti inter se succlamabant tanquam negotia ab Astycho pariter atque Thyrsapherne perderent: ab Astycho quidem: neque prius pugnare uoluerit: quod diu ipsoque classis potentis Atheniensium tenuis fuit: neque nunc uelit cum Atheniensibus inter se dissidere dicatur: nec eorum naues eodem in loco esse: sed tempus terat optinendo phoenices a Thyrsapherne naues noie non re piculum certamini facturas: a Thyrsapherne autem quod has naues non accierit: quod neque solidum neque assiduum stipendium soluendo classem Peloponensem destruat. Itaque negabat ulterius expectare oportere: sed pugna nauali decernere ad quod precipue Syracusani instabant. hoc murmur gliscere sentientes socii: atque Astyochus: consilio hito censuere decertandum: quandoquidem dem seditionem apud Samum esse nuntiabat. Ergo cum oibus nauibus numero Centum ac duodecim Micalae praeficerentur: iussis eo Milesiis adesse pedestri itinere: in Glaucis aut Micalae statione Athenienses habebant duo & octoginta naues e Samo praefectae. Distat autem paululum a continente Samus: qua parte Micalae spectat. Qui quom prospexissent peloponensiacas naues ex aduerso uenientes secesserunt in Samum: suas non satis esse ad subeundum de summa re periculum & simul expectante: praesentiam enim hostem e Mileto uenire cupidam pugnam Strombichidem in Helleponto succurrere: cum ea classe qua se e chio Abydum contulerat: ad quem praesentiam nuntium cum se in Samum Athenienses subduxissent peloponenses ad Micalae classe appulsi: illic castra posuere. Et cum eis Milesiorum perditatus atque accolaque. Postero die cum aduersus Samum nauigare statuisent accepto nuntio Strombichide ab Helleponto redire: illico Mileti reuecti sunt: aduersus quam uicissim Athenienses post accessio nem alterius classis contendunt: Centum atque octo nauibus proposito decertandi. Sed nemine obuia se dante: rursus in Samum reuertunt. Statim secundum haec eadem Peloponenses tam numerosa classe: tamen non id eos se arbitrantes ad praesentiam consilium: iopes consilium unde tot nauibus pecunia suppeteret: praesentiam Thyrsapherne male soluente mittunt ad pharnabazum: quod iam inde ex Peloponense praesentiam erat Clearchum Rhaphii filium quadraginta nauium praesentiam. Euocauerat. n. eos pharnabazus praesentiam stipendium: paratus pacis: pro legatum se illis Byzantium ad defectioem impulsit. Ita naues Peloponenses datis uelis altum petentes: ut in cursu faciendo hostem laterent: cohorta tempestate iactatae sunt: & earum aliae quae Delum tenuerunt plures erant quibus Clearchus uehebatur: posterius miletum reuersae sunt. Sed rursus eas

Micalae

Alcibiades in patriam
reductus

recepit Clearchus i Hellepontu pedibus itinere confecto. Vege æa q̄ in Helle-
 sponum euaserant cum Helixo Megaræi decem naues Byzantiu traxere ad de-
 fectionem: qd̄ postea cum rescissent Athenienses qui ad Samu statua habebant:
 miserunt auxilio atq; præsidio loci classem in Hellepontum: & breuis quædam
 pugna cõmissa est ante Byzantium inter Octonas utrinq; naues: inter eisdẽ uero
 rebus præerant: & ante omnes Thrasybullus cum semper alias: tum uero postq̄
 statum immutauerat: in eadem snia fuit ut Alcibyadem reuocaret: ac tandẽ fre-
 quenti Militu contione ad hoc persuasa: factosq; de creto reducendum dõata ue-
 nia Alcibyadem ad Thyssaphernem nauigauit: Alcibyademq; deduxit in Samu:
 una spem fore existimans: si ille Thyssaphernem a Pelopõnesibus ad ipsos trãf-
 ferret. Alcibyades coacta contione iacturas exiliu sui questus est: & deplorauit:
 multa; loquutus de re. p. non in paruam spem futuroz ad audientes adduxit:
 supra modum amplificando suam apud Thyssaphernem gratiam: ut ii qui Ho-
 ligarchiam domi gerebant ipsum extimescerent: tum uel magis cõiurationes dis-
 soluerentur: simulque ut ab iis qui Sami erant plus fiducia caperetur: ac pluris
 ipse fieret. Atq; hostes Thyssaphernem q̄ maxime optrectarent: & a spe in qua
 erant deciderent. Enim uero asseuerabat amplissimis uerbis sibi recepisse Thyssaphernem
 nunq̄ cessaturu dare stipendiũ Atheniẽsibus: si modo eis cõsideret:
 quoad ipsi quippiam reliquum foret: ne si oporteret quidem se ad extremum ue-
 nundare torum suum. Naues quoque Phœnicum quæ iam in Aspendo essent
 ad Athenienses non ad Peloponneses adducturum. Ita demum se Atheniẽsibus
 habiturum fidem: si ipsum ad eos reuersum excepissent. hæc illi aliæque multa si-
 mul atq; audire in collegium superioru Imperatoz cooptauerunt: usq; rex om-
 nium permisere: tantã subito spem singuli præsumentes: ut nihil minus quæ de
 sua salute decq; supplicio Quadringentoz dubitarent: parati et iam tum ppter ea
 quæ ille dixerat contẽptis qui aderant hostibus nauigauerunt in Piræu: ad qd̄ faci-
 endum cum multi instarent: ille uæhementer abnuuit: negans omisso qui propius
 esset hoste in piræu esse nauigandum: & quãdo quidẽ ipse delectus esset Impera-
 tor: se rationes belli ante omnia curaturu adito Thyssapherne: atq; tẽplo ex ea cõ-
 tione abiit: uideri uolens uniuersa cum illo cõmunicare: & maioris apd̄ illu præ-
 cii esse: ostentando se q̄ Imperator iam delectus esset illi: que prodesse posset &
 obesse. Atq; huic contigit ut per Thyssaphernem terretaceret Atheniẽs inui-
 cem per Athenienses Thyssaphernes. Pelopõneses qui Mileti erant audito Alci-
 byadis reditu: cum iam antea Thyssaphernem pro infido haberent. multo iã ma-
 gis optrectabãt: delatum. n. multis e locis ad eos fuerat: quia reculassent prodire
 obuiam classi Atheniẽsi ad Mileti usq; ultro laceissent: Thyssaphernem multo
 languidiori effectum esse ad mercedem soluendam: & iam antea Alcibyadẽ ope-
 ram datam ut idem ip̄s inuisus esset. Itaq; inter se milites alius alium conueni-
 tes: quæadmodum prius fecerant: conspirauerunt & alii quidam auctoritatis ho-
 mines: non solum q̄ neq; solidum unq̄ stipendium acciperent: & id breuis tẽp̄is
 atq; intermissum nisi quis eos aut in prælium duceret: aut aliquo abduceret un-
 de alerentur deserere naues: culpam omnẽ i Astyochum refundetes: qui priuati
 lucri gratia Thyssapherni indulgeret. Cum aut in huiusmodi conspiratione isti
 essent: Conflatus est quidam Astyochum tumultus hunc in modu: Syracusanoz
 a nautis Turinozq; quo liberior multitudo erat: licetius ingruentes stipendium
 repoposcere. Quibus pteruuis quoddã respõsu reddidit: intermiatusq; est i Her-
 mocratẽ: nautis suis astipulatẽ leuauit fustẽ. hoc cernetes cõmilitões utiq; nautæ

cum clamore Astyochum ut ferirent impetum faciunt. Quod ille præuidens ad
 aram quandã cõfugit: atq; ita percussus nõ est. Sed illic i diuerso discessu caperunt
 & Mielu furtim adorti Castellum Thyssaphernis illic extructu & psidiu qd̄ ibi
 erat eiecerunt. Quæ res pbata est cũ aliis locis tũ p̄cipue Syracusanis: Lichæ ta-
 mẽ displicuit asseuerati debere Milesios aliosq; qui sub ditõe regis eẽnt illeuare:
 atq; obseq Thyssapherni in iis q̄ moderata eẽnt: donec rões belli recte dispone-
 rentur. At Milesii ob hæc illi & alia huiusmodi successentes: mox detunctum his
 morbo humari phibuerunt eo loco: q̄ aderat lacedæmõii uolebat p̄ hanc regẽ di-
 scordiã ipsos Thyssaphernẽq; & Astyochum supuenit ex lacedæmõie: successior
 Astyochi Mindarus nauarchiæq; suscepit Impium & Astyochus abcessit. Cum
 quo Thyssaphernes Gaulete quedã ex iis quos secũ habebat noie cara legatum
 misit: utriusq; liguæ gnaz: tũ ad simuladu Milesioz factũ circa castellu: tu ad se
 purgadu scies sui succlamadi grã p̄cipue illuc Milesios ire. & cũ eis hermocratẽ
 qui asseueraret ip̄m cũ Alcibiade res Pelopõneses destruere impartibus uacilãtẽ.
 Erat. n. illius i huc p̄petua sinultas pp̄ stipendiũ solutionẽ. Quẽ ad extremũ iam
 Syracusanis extorrem: cũ alii duces Syracusanoz naniũ Potamis Miscon & De-
 marchus Miletũ uenisset: ilectatus e Thyssaphernes multo acrius ac crimini de-
 dit cũ alia: tũ uero q̄ quia pecuniam postulatã aliquando nõ ipetrasset: inimici-
 tias secũ gereret. Igitur astyochus Milesiisq; & hermocrates a Mileto Lacedæmo-
 nẽ petierunt. & Alcibiades rursus a Thyssapherne Samu: ubi dũ adest: legati ex De-
 lo adueniunt quadringenti quos uiri mirtebat: ad demulcendos eos: q̄ Sami erãt
 & coacto cõcilio conates eos loqui uolebant initio auscultare milites: sed succla-
 mantes iubebant interfici: qui statũ popularem sustulissent. Mox tamẽ uix reti-
 cescentes exaudierunt illico memorare nõ excidii Publici sed salutis cã: neq; ut
 ciuitas hostibus pderetur factũ eẽ status imutationem. licuisse. n. cum hostis ad
 urbẽ subisset sibi id facere: q̄ ciuitati præessent aliiq; quicq; milibus: quoniam
 oẽs aliquatenus p̄cipites essent: neq; domesticos eoz aut iniuria quæadmodum
 Chærea iuidiose retulisset: aut illo damno affici: sed in suis quenz locis passim
 manere: & cũ alia multa cõmemorarẽt noluerunt eos ulterius exaudire q̄ aderãt
 quoniam ægre ferebat & alii aliam sententiã dicebant: sed i primis de nauigãdo
 in Pyreũ: ubi alcibiades primũ uidẽt de pria unde fuisse: meritis & ut nemo ma-
 gis: p̄perantibus. n. atheniẽsibus e Samo aduersus athenienses nauigare: ex quo
 planissime fuissent: hostes protius lonia & Hellepõti potituri iterecessit: quo tẽ-
 pore nemo alius cõpescendæ multitudini idoneus esset extitisset: ille & publice
 cupidus a nauigãdo cohibuit: & priuatim trãscẽtes legatis ne cõiurãtũr inhi-
 buit: & legatos ipsos remisit per se redito respõso: se quinq; milia qdem aguber-
 natione nõ phibere. quadringẽtos aut ut amouerẽt habere: consiliuq; reitue-
 rent: quæadmodum prius fuisset quingentoz porro quidẽ aleuãdos inopes se po-
 sitũ esse: quo magis stipendiũ militibus suppeteret: se magnopere pbare & alia
 ut hortaret iussit ne ue se hosti dederet. Nã Ciuitate i columi multa spem eẽ: et
 inter se cõueniendi. si uero semel alterutri succuberet: aut isti q̄ Sami aut illi q̄
 athenis eẽnt: neminem iã fore p̄ quẽ inmutuã grãm redirẽt. Aderãt aut & Argi-
 uoz legati pollicẽtes factõi populari q̄ erat illic auxilio futuros. Quos alcibia-
 des coliaudatos & cũ qs eos uocaret ut adessent rogatos: ita dimisit. Venerant
 aut cũ Paralys qbus tũc iuictũ fuerat a quadrigẽtis uiris ut naui militari Eubo-
 iam lustraret: & legatos a quadringẽtis missos lespõndiã & Aristophontẽ æ Me-
 lesiã deduceret lacedæmonẽ. At isti ubi Argos appullerunt cõphenios eos argiuis

tradiderunt: ueluti e numero illorum in primis statum popularem antiquasset. Neque isti posthac Athenas rediere: sed hoc ex agro legatos Samum quam habebant triremi aduxere. Eadem aetate atque hoc tempore Tyssaphernes quo precipue iussus Peloponnesibus erat: cum propter aliam rem uero pro Alcibiade restitutum: tam plane cum Atheniensibus sentiens huius iudicium abolendae gratia ut uidebatur: apparabat perfectionem ad classem Phoenicem: quam ad aspeditum stabat: iubens secum ire Licham substituto Tamo ut dicebat suo profecto: quod quoad ipse abesset exercitui stipendium preberet, ferre non ea gratia ab ipse nec facile cognita est: quo consilio abierit in Aspeditum cum illic classe non apporrit. Quippe ceterum quadraginta naues Phoenicum Aspeditus uenisse constat: cur autem non puenerunt multifariae homines interpretantur: Alii ut res Peloponnesium quemadmodum constituerat destineret abscessu suo. Ideoque nihilo melius stipendium Tamo cui imperatum fuerat: sed deterius prebuit. Alii ut: productos ad Aspeditum Phoenices exacta pecunia missos faceret: utpote quibus nihil admodum uisurus esset. Alii uitandae iudiciae quam apud Lacedaemonem flagrabat hoc esse factum: ut non iniurius esse uideretur: sed plane ad classem se contulisse uere armata. Mihi uero euidentissimum uidetur ea memoria diu distinetur: quod negotia classem non deportasse: ut quidam abesset illic & custodiae retur: ad exitum illa deduceret: utque dum neutro accedit neutros reddendo pualidos utroque exaeret. Qui si uoluisset utique aptum geri bellum non accepit profecto ut credibile est Lacedaemonis. Nam ad eos se contulisset uictoria tradidisset: quippe cum per se quoque magis parum quam inferiori classe contra hostes steterit. Et. n. maxime euidentis tergiuersa tioris fuit: quod cabatur cur naues non apportasset: quod uidelicet pauciores quam iussisset Rex naues esse contractas. Sed ipse maiorem apud Regem gratiam inire studebat: si non magno sumptu pecuniae Regem: sed paruo tamen eadem confecerat. Quodcumque igitur proposito Tyssaphernes Aspeditum petierit: Peloponneses illo iubente tanquam ad naues miserunt Philippum hominem Lacedaemonium duabus cum triremibus: & ipse cum Phoenicibus congressus est. Quae Alcibiades ubi sensit in Aspeditum nauigare: & ipse superis tredecim nauibus eodem contedit: pollicens tamen quod Sami essent tutum atque amplum beneficium se collaturus: quoniam Phoenicem classem aut ad Atheniensem fauorem: ut eo magis ille cogere: per faciendum apud Peloponneses in suum & Atheniensem fauorem: ut eo magis ille cogere: per hoc ipsum ad Athenienses accedere. Et hic quidem continuo profectus superiora Phaselidis & Cauni tenebat. Legati autem a quadringentis uiris missi ubi e Samo puenerunt Athenas: Alcibiadis mandata iubere illum ut hosti restiteret: nec quicquam concederet. Hae: uerba multo uehementius cor roborauere multos: quod tam pridem grauabatur confortium collegarum in statu paucorum: & quod libenter se illic dum tamen tuto explicaret. In iam tunc uno quodam consensu negotia carpere habentes in hoc duces longe principes illius status atque magnatum: Theramenem Agnois: & Aristooratem Sicellum: & alios qui iter primos quidem regis participes erant: sed ut aiebant metuentes exercitum Samum atque Alcibiadem: legatos mature sane Lacedaemonem miserat: ne quod Ciuitate Athenienses sine maiori parte offederet. Ita. n. uitari posse ne res ad paucos admodum deueniret: Sed quicquam milia rem non noie declarare oportere: & re. p. i. alterge statum transferri. Praeterebat autem mentione rei. p. cum tamen plerique eorum priuata ad hoc ambitioe incuberent. Quae ratione precipue abolere status paucorum e populari effectus. Cuncti namque suo quisque die in orbem perant: non ut pares essent: sed ut singuli caeteris longe preessent. hi statu aut populari in quo magistratus per electionem fuerit: facilius ferat quicquam ea quam euent

Phaselis
Caunis

unt: tam non repulsus a paribus. Et proculdubio ualida res Alcibiadis apud Samum hos extulerunt: quod paucorum status ipsis haud stabilis futurus esse uidebatur. Certatim igitur anteibat unusquisque ut ipse potissimum in populo princeps existeret. Huic rationi refragabant maxime & quadringentis uiris qui primores erant Phrynichus: qui aliquando dum apud Samum dux esset ab Alcibiade discedit. Et Aristarchus in primis ac iam pridem statui populari & aduersus & Pisander & Antiphon & alii potentissimi. Hi & prius cum re rapidissime constitissent: & posteaquam ea in Samo inuata est: legatos e corpore suo Lacedaemonem miserunt: & statui paucorum propius uocabatur: & magis in loco quem uacat Eetionea: multo est quam aenea magis excitabat. Et post reditum suorum e Samo legatorum aduertentes coplures est e suis: qui prius per fidem hirti fuisset: et esse imutatos: miserunt prope Antiphontem & Phrynichum decemque alios cum mandatis: ut quoquomodo dum tolerabili condicione transigerent cum lacedaemoniis: quod scilicet timeret & quam illic fieret & quae in Samo & eo studiosus magis in Eetionea extruebant. Cuius extruendi hoc consilium fuit: ut aiebat Theramenes & qui cum eo erat: non ut illi e Samo si infestis uenirent non reciperent iam in piraeum: sed ut potius hostium quotiens uellent & classis & peditatus reciperet. Forceps. n. piraei est Eetionea: & iuxta eam statum nauis ingressus. Hic igitur tunc cum eo extruebatur: qui aenea erat terra uersus muro. Ut illic pauci insidentes introitus nauium arbitri essent: quoniam ad ipsam alteram portum cuius os angustum est: turri terminatur: ut antiquus murus terram uersus & interior nouus mare uersus: prope hunc statum intra piraeum aedificauerunt: & porticum maximam cuius ipsi potiebantur: in qua cogebant suum quencumque frumentum se ponere: quodque intra Urbem esset: quodque mari adueheret: & illic praeter uenundare. Theramenes ista & iam pridem tumultuans denunciauit: & postea quam legati e Lacedaemonem profus infesta pactioe cum uniuersis redierunt: aiebat fore ut ob hunc magis periclitaretur incolumitas Ciuitatis. Nam sub hoc idem tempore affuerunt pariter ex Peloponneso duae & quadraginta naues eorumque Euboi cognominantur: quae non nulle erant e Tarento & locris Italicae & Sicilienses: & quaedam iam statim hita ad lanora Iaconica: & instructae ad transendum in Euboiam: profecto Agisandrida Agilandri Spartiata ut dicebat Theramenes non tam in Euboiam euntes: quam ad extructores Eetioeae muri: & nisi quod iam custodia ageret furti exitio allaturae. Erat autem eorum quod reprehendebatur non nihil ueri: nec oio detrahendi studio dictum. Tam oportebat illi maxime in statu paucorum Ciuitatis: ac sociorum princeps esse. Si minus certe habentes classem & muros sub arbitrio uiuere: hoc quoque exclusi ne a populo rursus restitutum: prope ante oes euerteretur: uolebat. sed introducendo hostes absque muris & nauibus pacifici cum eis: quod leuicium Ciuitatis statum: dummodo de corporibus suis securi essent. Ideoque hunc magis ac portulas seruabat: introitusque & receptacula hostium studiose aedificabat: ne peruenirent absoluere praerates. Et a principio quodam iter paucos hec ac furti potius dicebantur. At ubi reuersus Phrynichus e Lacedaemonem legatus: a quodam excubatorum insidius: frequenter in foro uulneratus est: nec ita post e curia abiens continuo discessit: & percussore eius elapsio: adiutor tamen eius homo Argiuus a quadringentis uiris corphenus: ac tortus: nullius nomine a quo iussus esset protulit. nihilque aliud quam scire se coplures homines in Peripoliarchi: atque alias aedes conuenire solitos: tum uero nihil factum cum esset: ex hoc noui Theramenes iam audentius Aristocrateque: & alii quicumque uel ex ipsis quadringentis: uel extra hos euidem sententiae erant negotia capefferunt. Nam super hac classis a La: iam circuecta ad Epidaurum stationem habens Eginam excursionibus infestabat. Quo magis negare Theramenes credibile esse: si in Euboiam tenderent naues in sinum Aeginae iussu deflexuras: & rursus in Epidaurum se recepturas:

Eetionea

La. opp.

nisi uenirent exhortandū ad ea pagenda: q̄ ipse sepe accusasset: eoz; nō posse se ulterius q̄scere. Ad postremū multis & leditiosis suspitionisq; sermonibus hitis iā opere aggrediendā rē eē cōsueuerūt: siq̄dē hoies grauis armaturā: q̄ in Piræo mure Eetionez extruebāt: i q̄bus & Aristocrates erat p̄fectus: certa ei delegata custodia: cōphēdūt Alexiclé itercollegas status paucosq; p̄cipua dignitate p̄ditū: & domū adductū cohibent. Cōphēdūt itē cū alios quosdā: tū uero Hermonē p̄fectū uigilū q̄ ap̄d Munychum excubabāt: & ex uoluntate maxie armatoz; partis. Quod simul ac renūtiatū est: quadringentis uiris cōsidebāt aut i curia p̄ter eos q̄bus ista nō placebāt: parato aio erāt ire ad arma: ac Theramēni & iis qui cū eo erant nuntiabant. Theramenes purgans se dicere ptum esse iā ire cū ipsos ad illos rapiendos. Et sumpto secū uno e ducibus sic uoluntaris p̄git ad Piræū: adiuuabat eum Aristarchus & equitū iuuetus. Erat aut̄ tumultus igens atq; horribilis. Nā & qui i Vrbe degebant Piræa iā capti: eūq; qui cōphēnus esset morte affectū esse. & qui i Piræū rātū nō adesse contra se Viribicos itati suspicabantur: uixq; senioribus istos ne ad ferenda arma discurrerēt phibentibus: & Thucydide Pharsalio qui tūc aderat hospes publicus officiose apud singulos intercedente: atq; exclamāte: ne priam hoste ipsis isidiāte p̄derent: resedit ipetus: & i diuersa di gressi sunt. Theramenes ut uēit i Piræū: erat aut̄ & ipse magrātus irā i hoies grauis armaturā itra uociferationē ille quidē exeruit. Aristarchus aut̄ & qui aduersarii erāt re uera exanduerūt: Nihilomius illi i ope faciēdo p̄gere: nec facti p̄nitere: iterogare tātū Theramēnē nūquid ei uideret ex utilitate extrui mure an satius foret dirui. Atq; hoc respondente si ipsis placeret dirui sibi quoq; placere. Hinc e uestigio cōscendūt mure: & alii multi eoz; qui erāt i Piræo eūq; demoliūtur: Vulgus exhortantes his uerbis. Quicūq; ualet quicq; milia q̄ q̄dringentos p̄ se Ciuitati eum debere ad id opus accedere. Occultabāt. n. rē adhuc sub noie q̄nq; miliū: ne quis eoz; qui p̄esse uellēt p̄palā statū popularē nuncuparet metus: ne quid aliquis cū alio loq̄ns per iscitā lapsus p̄ tali utiq; haberet. & iccirco quadringenti uiri neq; esse uolebāt illos quiquies mille: neq; q̄ nō essēt: manifestum esse existimātes: si tot numero uiri p̄cipies gubernatiōis fierēt: haud dubie statū eē popularē. Hoc aut̄ occultatū mutuo terrorē p̄bebat. Postera die quadringenti uiri & si aio fluctuantes i curia tamē congregantur. Itē apud Piræum armati cū Alexiclé quē cōphēderāt missū fecissent: ac murū demoliti essent concessere ad Theatrū diōysiacū: q̄d ante Mūychiū ē itra Piræū & positis armis cōciliū habuerūt: & ex placito oium p̄pere petētes Vrbe: arma istationē deposuerūt: ad quos uenerūt quidā a quadringētis & alloq̄ntes uiritim ut quēq; uidebāt esse mitti rogabāt: suadebātq; ut & ipsi q̄scerent: & alios q̄tos efficierēt: dicētes ut q̄nq; milia hoium nūcuparent: & i eoz; p̄tem q̄tenus illoz; uolūtas ferret: ipsos q̄dringētos ne quomō Ciuitatē p̄derent: ne ue hostibus obiectarēt. His uerbis q̄ & multa & multis iculcabātur multitudo armatoz; placatior q̄ fuerat effecta est: maxieq; extimescens p̄ uniuersa re. p. cōsensit: ut ad certā diē conciliū hēretur i æde diōnylii hoc est Bacchi de cōcordia. Vbi uero ad ædē Bacchi uentū est: tantūq; nō contio coacta erat: nūtiat̄ duas & q̄draginta naues i Agisandridam a Megaris in Salaminem curiū tenere: quod nemo hoc ex turba hoc ipsum existimauit eē: quod olim a Theramene & ab iis qui cum eo erat dicebatur classem ad murum iter habere: eoz; utiliter esse dirutum. Agisandridas autem forsitan quidem ex composito iuxta Epidaurum: atq; illa circa loca uersabatur: tamē credibile est: etiā propter p̄sentem Atheniēsum seditiōem affluente spe: li offeretur oc-

Munychium

casto illic eum substitisse. Athenienses ea re ipsis nuntiata: citato cursu uniuersū in Piræum contenderunt: tanq̄ bellum domesticum maius, q̄ hostile: nec loquin- quum sed ante portum esset. Itaq; eoz; alii naues quæ aderant ingrediuntur: alii alias deducunt: alii i muros qui p̄ faucibus portus sunt suppetias ferunt. At clas- sis Pelopōnensiū aduentās superato sunio tenuit inter Thorycum & Prasia: mox appulsa est ad Oropum Athenienses raptim & qui ad manus erāt nautis uti co- acto qualia contingunt in Ciuitate seditionibus laborāte: ac magno discrimini occurrere festinante. Nam Euboiam eis omnia erat inter clusis Attica mittunt Thymocarem duce cum classe in Eretriam: quæ classis ubi peruenit: sex & tri- ginta nauium cum iis quæ prius in Euboia erant: coacta est: protinus dimica- re. Nam Agisandridas iam p̄asus ab Oropo classem ducebat. Abest aut̄ Oropus ab Vrbe Eretrienſi stadis fere sexaginta tractu maris. Dum itaque illa infesta ueniret classe Athenienses prope suas naues cōscendunt: opinantes sibi milites iuxta futuros. At illi cibaria i prandium mercabantur non ex foro: sed domesti- catim ex ultima Vrbs parte. Nam ne quid in foro uenderetur Eretrienſes pro- spexerant: Vt dū cūctāter naues igrediūt ab hoste p̄uenirēt. Et ita dū ille igru- it isti dū cūq; ipleas naues educere cogerēt. Et signū ex Eretria hosti ad Oropū sustulere: quādo mouere cōtra Atheniēses debere. Tali atheniēses apparatu p̄- uecti: pugna supra portū Eretriēse cōmissa: tamē aliquātisp̄ resistere. Deinde in fugam uersos usq; ad litus isecutus est hostis. Quoz; quicūq; ad Vrbe Eretri- enſem ut amicam confugerunt: indignissime ab Eretrienſibus interfecti sūt. Qui uero in munitiones quas ipsi in Eretria tenebant incolumes fuere: itemq; nauium quæcūque in Chalcidē peruenierunt: Earum duabus & uiginti cum remi- ge: multaq; captis Pelopōnēses: & captiuoz; aliis interfectis: aliis conseruatis: trophæum statuerunt. Neq; multo post omnem Euboiam ad defectionem cō- pulerunt: p̄ter oreum: quod Athenienses ipsi tenebant: & alia circa loca cōpo- suerūt. Postq̄ hæc ad Euboiam gesta Athenis nuntiata sunt: p̄uor eos ad illam diem maximus circumstet. Neq; enim accepta in Sicilia calamitas & si tunc in- gens uisa neq; aliud unq̄ tanto terrori fuit: ut pote cum exercitus apud Samum abest: neq; alia adesset classis neq; qui illas conscenderent ipsis seditiose dissidē- tibus: & incertum quando inter se conuenturis tantum eis calamitatis iciderat: qua cum & classis & Euboia esset amissa. Vnde plusq; ex Attica e molimēti p̄ci- peretur: quoniam modo non forent consternati: & eo quidem uāhematius pro- pter summam loci uicinitatem: ne continuo uictoria feroces ad uacuum nauium Piræum appelleret: quos tantum non adesse suspicabantur id quod illi si audatores fuissent facile fecissent. Ex quo aut̄ aggredientes urbem magis in seditionem concitassent ciuitatem: aut manendo obsedissent: cogentes ab Ionia classem & si aduersariam statui paucorum: tamē suis rebus domesticis atq; uni- uersæ ciuitati succurere. Atq; interea & Helleſpontus & Ionia & Insulæ & om- nia Euboia tenus: & ut sic dicam omne Atheniēsum imperium: ipsos celisset. Verum non in hoc tantum bello Lacedæmonii sed in aliis etiam multis omni- um hostium Atheniēsum utilissimū extitere: qui quod plurimum iter se mo- ribus differentes essent: Alii prope: Alii conctabundi & alii manu prompti: Alii formidolosi: p̄cipue i gubernanda classe plurimum Atheniēsum pro- fuere: quod maxime declarauere Syracusani: qui concordēs inter se p̄clarissi- me belligerauerunt. Ad hunc nuntium Athenienses uiginti tamen naues arma- uere: contionemq; cogere semel statim: tum primum in locum quem uocant

Oropus

Pynces

Pynces: ubi etiam alias consuevere: in qua contione quadringentis uiris ammo-
tis decreuerunt administratione rerum quinq; Milibus tradendam esse autem
ex eo numero: quicumq; arma gestarent: neq; uilo pro magistratu mercedem ac-
cipere. Si secus fecissent execrabiles esse. Aliæ quoq; deinceps crebræ sunt habi-
tæ contiones: in quibus & legum Lationes: & alia ad rem publicam pertinentia
constituerunt. Atq; inter initia uidentur mihi Athenienses non parum commo-
de rem publicam administrasse: iter utranq; factionem paucorum: & multitudi-
nis in uoua redactam egregio temperamento. Quæ res ex improbis factis quæ
fiebant prima sustinuit ciuitatem decreuerunt preterea Alcibiadem cæteriq;
qui cum eo essent reuocandos in patriam: & ad eum milites que qui in Samo eunt
mittendum: iubentes ut administrandam rem publicam accederet. Inter hæc sta-
tim rerum mutationem Pisander Alexiclesq; cum suis: & qui præcipui fuerant:
e stera paucorum se in Deceleam subdixerunt. Solus ex eis Aristarchus: erat eni-
dux sumptis repente aliquot sagittariis: qui essent barbarissimi: ad Oenoem per-
git murum Atheniensium in Boetia: confinis: quem Corinthi propter suam
a Decelea se recipientium cædes que factæ fuerant ex Oenoë obsidebant uolu-
tari quiq; Boetianis accitis: cum his habito colloquio Aristarchus seduxit eos
qui erant apud Oenoem: quod diceret quando quidem populares sui ita ur-
bem de cæteris rebus cum Lacedæmonis transgissent: debere & ipsos eum lo-
cum tradere Boetianis. De hoc enim transigi. Cui ut duci fidem habentes illi: q-
pe qui omnium rerum ignari q; obiecti eieci: ubi pactione abierunt. Hunc imo-
dum & Boetiani relictam Oenoem receperunt: & Athenis status paucorum se-
ditioq; cessauit. Per eadem huius ætatis tempora: Peloponneses apud Miletum:
cum nemo eis stipendium numeraret illorum quibus a Tyrsapherne mandarum
erat: dum contulit se in Aspendum: neq; classis Phoenicium: ac ne ipse quidē Tyrsaphernes
ueiret: & qui cum eo missus erat Phiippus ad Mindarum nauarchum
scriberet classem non esse uenturam: idq; ipsum Hippocrates uir Spartiata: qui
apud Pharselidem agebat significaret: tunc intellexerunt se prorsus decipi a Tyrsapherne.
Itaq; sollicitante eos Pharnabazo: qui optabat conducta ea clauis reli-
quas prouintia suæ urbes compellere ad deficiendum ab Atheniensibus: quæ-
admodum Tyrsaphernes: Mindarius spe aliquid plus ab isto optinendi: multa di-
ligentia presentiq; edicto ut lateret hostem: qui erat in Samo: solus e Miletum tri-
bus & septuaginta nauibus petiit Hellepontum: quo prius per hanc eandem æsta-
tem duodecim alia naues concesserant: & partem quandam cursuionibus inte-
stauerant. Sed Cheroneli tempestate usus ad Icarum coactus est appellere. Vbi
propter difficultatem nauigandi quinq; sexue moratus dies peruenit Chium:
quem a Miletum soluisse certior factus Thrasylus: apud Samum & ipse cum qui-
q; & qui quaginta nauibus proficiscitur: appropinquans ne ille preueniret in Helle-
pontum. Cæterum cognito apud Chium esse hostem: ratusq; illic subleuandum:
speculatores quidē collocat in Lesbos: & in cōtinete opposita: ne se lateret ille si quid
noueret: ipse cū reliq; classe Methymna plectus: farina ordeata atq; alia oppor-
tuna apparari iubet: itaq; e Lesbos Chium petiturus: si diutius illic moraret hostis.

Icarus in Iula

Et simul uolebat in Eresum nauigare: defecerat enim Eresus a Lesbos recepturus
eam si posset. Nam Methymnæ exules non e postremis: sumptis e cum qui
quaginta feræ armatis actissima familiaritate coniunctis: & e continente alius
mercede conductis ad trecentos: cum Anaxarcho Thebano ob cognatione
duce delecto: primum adorti fuerant Methymnam. quod irritum fuit inceptum:
propter præsidium Atheniense: quod e Mytilena adueniens commissa pugna:
rurios eos extra urbem eiecerat. Verum recepti per noctem Eresum ad defe-
ctionem compulerant. Aduersus hanc igitur cum tota classe aduentus Thrasylus:
de aggredienda cogitabat. Sed eodem anteuertat Thrasylus cum quin-
q; nauibus e Samo dum ei de hoc exulum traiectu allatum esset. Post quæ Thra-
sylus cum appullisset ad Eresum statione habebat. Accessere preterea duæ na-
ues ex Helleponto domum remeantes. Itaq; tam Methymnæ q; cæteræ na-
ues aderant numero septem & septuaginta. Quarum nauales copiae & machias
& omnis generis oppugnationes preparabant ad Eresum expugnandam si pos-
sent. Interea Mindarus cum classe Peloponnesi biduo re frumentaria compa-
rata ex Chio: ac datis a populo Chio ternis & quadraginta numis Chis i singu-
los: tertio die illinc uela in altum dedere: ne in naues quæ ad Eresum stabat in-
ciderent: & a sinistra Lesbos habentes per pelagus in continentem peruenere:
ac subeuntes portum qui est in Carteriis terræ Phocæidis: ubi postq; pransi sunt
preteruecti oram Cumanam Cœnauere in Arginussis: quæ sunt in continente
aduersus Mitylenem. Vnde multa nocte proficiscentes: cum uenissent in Har-
matuntem: quæ est eregione Mitymne in continente: sumpto raptim prandio
pretereuntes lectum & larissam & Amaximum & alia circa loca perueniunt in
Rhoeteum: quod iam est Helleponti: Media nocte i diluculū declinante: quæ-
nonnullæ tenuerunt ad Sigæum: atq; ad alia circa littora. Athenienses qui apud
Sestum erant duodeuiginti naves ubi conspexere: & ex speculis ignes qui ipsis
pro ligno fiebant: & frequentes in hostico Pyras repente collucere: intellexerunt
ingressos esse Peloponneses: & hac ipsa nocte quantum maturare potuerunt:
subeuntes Cherronefem nauigarunt in Eleuntem: uolentes hostilem classem
in apertum mare uitare. Et sexdecim quidem naues quæ ad Abydum erant la-
tuere: quis premonitas a socia: quæ adueniebat classe: ut exitum Atheniensium
nauium obseruarent. Cæterum sub ipsum statim diluculū i conspectū. uenerunt
classis Midari & e ueltigio fugæ se mandarunt: neq; tamē oēs: fugā occuparunt:
sed q; plures erant i cōtinete: & in Lemnū effugerunt: quatuor in cursu postremæ
prope Elæutē circūuētæ sūt: una cū ipsis ppugnatoribus: ipsa iuxta delubrum
Protesilai: duæ sine ppugnatoribus: una uacua ante imbrū cōbusta. Post hæc
coniunctis ex Abido aliisq; nauibus sex & Octoginta uniuersæ: hoc ipso die oppu-
gnauere Elæuntem: quæ cum ad deditioem compelli: nō posset: petierunt Aby-
dum. Athenienses clam se non discessuram hostium classem opinantes per otium
Eresu mœnia oppugnabant: sed ubi cognouere speculatores fuisse frustratos: re-
licta protinus oppugnatione in Hellepontum suppetias ire: dualq; Pelopon-
nesium naues quæ persequendi ferotius: hostibus in pelagus euecta inciderat: in
eos exceperunt. Postero die in Eleuntem peruenere: ubi stationem habentes
quæcunq; ex imbro diffugerant naues receperunt: Et quinq; dies i apparatu pu-
gnæ naualis consumpserunt. Post quos dies hunc in modum pugnatū ē. Athe-
niensis Classis instructa in cornua sestum uersus terram legebat. Eius aduentu
precepto Peloponnesis classis: & ipsa obuia ex Abydo procedit. Atq; ubi aiad-
r iiii

Harmatunte

Delubrum pro-
lai

L.
uerterunt ad pugnandum tri: utriq; cornua exporrexere: Lacedæmonii quidem ab Abydo usq; ad dardanum nauibus octo & sexaginta: quarum dextrum cornu tenebant Syracusani: alterum ubi erant uelocissimæ quæq; naues ipse Mindarus. Athenienses autem Cherronesum uersus ab Idaco usq; ad Arriana nauibus sex & octoginta: quorum sinistrum cornu Thrasyulus regebat: Dextrū Thrasibulus: cæteri duces assignato quisq; loco. Et maturauere Peloponneses priores confluere: ut sinistro luo dextrum Atheniensium cornu intercluderent: eos facultate extrinsecus prodeundi si possēt: medium uero ad terram repellere nō procul distantem. Quo animaduerso Athenienses qua parte statuerant ipsos intercludere aduersarii eadem parte parrumpere: euectiq; nauigatione præstabat. Sinistrum autem cornu iam promontorium excefferat: quod uocant canis sepulchrum. Quo facto medium classis inualidis ac dissipatis nauibus cōstabat: & preterea minus plenis locisq; circa sepulchrum canis habebat acutum & angularem ambitum ita ut ea quæ supra illum fiebant extra conspectum horū eēt. Huc igitur Peloponneses inuecti propellant usq; in Sicum Athenienses: & cū forent prælio superiores in terram desiliunt. neq; uero huic mediæ classi succurrere poterant: aut a dextro qui cum Thrasybulo erant propter multitudinē nauium in ipsos ingruentium: aut a sinistro qui cum Thrasylo propter promontorium canis sepulchrum. quo interiecto hæc res illorū oculis subiecta nō erat: qui præsertim ab acie Syracusanarum aliarumq; non pauciorum nauium urgebantur: donec Peloponneses uictoria freti secure alibi: aliam in sequendo nauē coeperunt: quadam sui parte ordiens soluere. Quod animaduertentes Thralibus cum suis ommissa iam contentione circum agendi cornu: conuersi protinus in eas a quibus cohibebantur repellunt: atq; in fugam uertunt. nactiq; partē classis hostilis quæ uicerat palatam feriunt: & earum plerisq; etiā sine pugna terrore inferrunt. Syracusani quoq; qui & ipsi iam cedebant iis: qui cum Thrasylo erant eo magis dedere se in fugam: ubi alios etiam fugere uiderunt. Postq; terga data sunt: & Peloponneses fugerunt præcipue ad flumen Pydium: deinde Abydum paucas quidem cepere naues Athenienses: quoniam angustia Helleponti breue hostibus effugia præbebant. Sed opportunissimam hanc naualis prælii optinere uictoriam. Quippe extimescentes tunc Peloponnesium classem propter calamitates: cum proximam tum illam in Sicilia acceptam: desiderunt & se ipsos obiurgare: & hostes iam in re nautica magnificare. De quibus has naues cepere Chiorum octo: Corinthiorum quinque: Ampraciotarum & Boetianorum binas: leucadiorum & Lacedæmoniorum & Syracusanorum & Pellenesium singulas. Ex suis autem quindecim amiserunt. Ac posito super promontorium ubi canis sepulchrum est trophæo: attractisq; naufragiis & mortuis ex foedere hosti redditis nūtiū Athenas uictoriæ tritremi miserūt: Quæ nauis ubi puēit: audita illi sceleritate sibi insperata: pp clades quæ & circa Euboiā & per seditionem iam contigerant: uahementer animo confirmati sunt: arbitantes posse res suas & si impigre anniterētur euadere superiores. Quarto autem quam pugnatum est die: relictis properanter apud Sestum nauibus: Athenienses in Cyzicū cum nauibus que ab ipsis defecerat Compicaticque ad harpagiū & Priapū octo profectas e Byzantio ag gressi sūt: ac supatis prælio q; in terra erant illas ire recepere. & platis Cyzicum muris carente iteq; receperūt: illincq; pecunias exegerunt. Peloponneses iterea profecti ex abydo in Elæuntē: ex suis nauibus captiuis quencū que integre erant acceperūt. Nam cæteras Elæuntii cōcremarant: & in Euboiā

Canis sepulchrum pro
montorium.

Syracusani & peloponneses
uictoria uicti

VIII. 131
Hippocratem & Epiclem ad æferendas illis alias miserunt. Per hæc eadē tempora Alcibiades tredecim cum nauibus e cauno & Phaselide Samū remeant: nuntiatum se naues Phœnicum auertisse: ne ad Peloponneses irent: & fecisse Tyssaphernem in Atheniensium beniuolentiam propensiorē quam fuisset: & instructis præter eas quas habebat nouē nauibus ab ali carnasseisigentē pecuniā exegit: & Conmuro conclusit. Quo præfecto magistratibusq; illic constitutis Samū iam sub Autūnum rediit. Et Tyssaphernes cognito classem peloponnesem e Mileto in Hellepontum profectā: soluens ex Alpendo properauit in Ioniam Dumq; Peloponneses apud Hellepontū agitant: Antandrii: sūt aut Aeloes assumptos ex Abydo armatos terrestri per Idā montem itinere introduxerūt in Urbem: q; scilicet iniuria afficerentur ab Arsiaco Persa Tyssaphernis præfecto. Qui Delios quoq; qui ab Atheniensibus Delū per causā lustrationis illic eiecti in Adramyttū cōmigrarāt: dissimulato oculo odio cū optimatibus eoz amicitia ac societatis specie expeditionē iduxisset: eduxerat: & obseruato: dū illi præderēt circūdata suoz manu iaculis eos cōfixerat. Qua de re Antandrii illū formidantes: ne quid in se aliquādo sciretur: & alioquin q; alia quæ ab eodē iponebatur ferre nō possēt: p̄sidium eius eiecere ex arce. Quo et Peloponnesium factō Tyssaphernes: p̄ter illa in Mileto & in gnido unde et fuerant deiecta p̄sidia eius existimans: insigni se affectū esse contumelia: ac ueritus ne quid amplius læderet. ad hæc ægre ferens in Pharnabazus minore & sumptu & tempore magis proficeret aduersus Athenienses: conductis Peloponnesibus statuit ad eos ire in Hellepontum: daturus crimini quæ gessissent apud Antandrum: & crimina sua cū alia tum uero de nauibus Phœnicū q; acōmodatissime purgaturus. Et cū Ephe sum primum uenisset: Dianæ sacrificium fecit: Dum hyems Aestatem hāc incuta finiet: Primus quoq; ac Vicelimus annus finiet.

THUCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI GRAVISSIMI LIBER
OCTAVVS ET VLTIMVS:

FINIT.

L A V S D E O

Deo Gratias. Quamplurimas.

BAR THOLOMAEVS PARTHENIVS BENACENSIS FRANCISCO
THRONO LVDOVICI. VENETI EXERCITVS PROVISORI. S.

Apud flauium Philostratum: Dirionem Sardensem Dionysio Milesio sciscitanti respondisse legitur peculiare viri sapientis esse se ipsum noscere & alios non ignorare: curis sapientissimū viri responsum: & si quoque grauissimo amplectendum: nobis ē hoc quidem tempore non asperandum: quo & Thucydides recognitō aicis uel urgentibus fuit demādata: quae res & si in omni admodū ardua erat attamen mihi uel occupatissimo p̄dificilis ob iuris ciuilibus sapiētā p̄dicendam: quae totum hoīs ingenium p̄stulat & exquirat. Veg. quoniā amicorū precibus obtēperare plerūq; op̄ere precium est: malui hac in re rudis potiusq; dīficilis iudicari. Prouinciāq; hāc nobis iniunctā aggressi sumus exemplari græco adhibito: sine quo labores nostri cassi iritūq; proculdubio fuissent. Nam: plerāq; locorū noīa librariorū uitio adeo deprauata erant: ut absq; græcorū fontis ueritate uix ad nos uerā puenire potuissent: & non hīte dūtaxat sed & in cæteris non mediocrem curam adhibuimus: Laurentiumq; Thucydides interpretem non minus integrū q̄ uege reddidimus. Hoc unum legentibus non in iocundum fore duximus: si tanti historici uitam a græcis scriptam: latinis legendam traderemus: quā non inuito quoad fieri p̄ nos potuit absoluimus: nominiq; tuo dicauimus. Neq; n. quicq; hoc tēpore te idoneior se te nobis occurrat: cui de rebus bellicis bellog; tempore aptius hāc omnia demandarentur: quippe qui rebus urgentibus militiæ assidue in ciuib; & p̄æces. Nam ex S. C. uniuersum exercitum ad pontis obscuri propugnacula iuxta padi deltam miro ordine instructa adeo integre moderaris atq; gubernas: ut te uno prouisore stationarij illi milites: cæteriq; quotquot sunt mag; in mōm & gratulentur: & te sūmo amōre honoreq; plequantur. Non ea recenseo quae i foro iulij per te bellicis temporibus strenue gesta sūt: Quodq; gradiscam Ciuitatem barbarorū excursionibus oppositam: quā ueneti tui optimates ad fontis amnis ripam condidere: ita uallo aggere moenibus ponteque ac turribus munitam reddideris: ut illog; p̄pileatas acies amplius nō horrelcere possint. Quibus oibus sit ut arbitratus sim hac p̄cipue tempestate huiusce Historici grauissimi lectione te plurimū oblectari posse quippe q̄ Stratagemata plerāq; & acies instructas: adeo miro ordine cōscribat ut ante oculos ponere uideat. Contionibusq; in aumeris utitur: quibus grandis admōm assurgit: etq; in his breuis densus: & sibi instās: ut fabius & Cicero meminere: neutroq; pro scemino sapenūero uti ut Suidas refert. Verū si q̄ sp̄ia plura de huiusce Historici obseruatōne scire affectet: Dionysij Haly carnasei lib; quē de illius idiomate composuit p̄currat. Floruit autē olympiade octuagesima septima pauloante platonis ortum: ut Eusebius in chronica & Suidas pariter meminit: Refertq; idem Suidas in adolescentia Herodotum audiuisse: cuius ingenij uim cū Herodotus admiraretur genitori hāc retulisse Beatam facio te olore: quādoquidē filium genuisti cuius ingenium ad bonarū artium disciplinas capecedas natura compatum est: genuit & ipse filium Timothem nomine. In ætate uero Senili constitutus Gorgia leonrino Contionante plurimum oblectabatur: ut philostratus in gorgiæ uita meminit. sed quoniam æquus est Marcellinum de huiusce Historici uita differrentem copiosius audire: plerāq; quae impræsentiarum recenseri potuissent consulto omīssimus. Vale.

EX MARCELLINO GRAECO THVCYDIDIS ATHENIENSIS VITA
BARTHOLOMEO PARTHENIO BENACENSI INTERPRETE.

Thucydides Atheniensis Olori filio Threstium genus fuit: nam pater eius olorus ex Thracia nomē accepit: fuit autem ex affinis Miltiades: Vnde & ubi Miltiades apud Coelam ibi & Thucydides sepultus est. Miltiades Hegegypten Thracum regis filiam in uxorem duxit fuitq; discipulus Antiphōus Rhamniū qui indicendo grauis: in iudiciis suspectus habitus est propter: quod cū ipsū orantem non facile iudicia tollerent: orationes scribere agereq; est: & qui bus eo opus erat exhibuit: de quo Thucydides discipulus testimoniū phibuit: quod cuiusque cōsiliū dedisset: ille in iudicio uictor euadebat. Sed Antiphō iprobis est existimatus: & circa finē belli peloponesiaci proditiōnis acutatus est: quippe qui Lacedæmonis optima legationis tempore: Atheniensibus uero inutilissima cōsuluisse deprehensus est: simulque cū eo Archeptolemus & Onomacles corrupti fuere: quorū domus funditus euerse sūt: & eorū genus partim abolitum: partim honore priuatum: cum autē Thucydides in iparoria dignitate constitutus: negligentior factus esset: acceptaq; fide de metallis quae circa Thasium erant diues & potens factus est. Bello uero Peloponesiaco proditiōnis accusatus est ob tarditatē & negligentiam. Forte enī Brasidas cepit urbes Atheniensium in Thracia ab Atheniensibus deficiēs ad Lacedæmonios eo que cum oporteret celeritus nauigare: & seruare eiona prope positam: & Vendicare amphipoli Atheniensibus p̄cipua: eiona quidem praeueniens seruare potuit: amphipolim perdidit. Atqui Cleon suppetias ferens uribus Thraciæ: nauigauit in amphipolim: sed tamen cōmissa pugna a Brasida Lacedæmonio uictus est: peritque a Myrcinio peltato uulneratus. Verum tamen & Brasidas uictoriam adeptus mortuus est: & amphipolis ab Atheniensibus ad Lacedæmonios delciuit: ubi & agonia aedificia cū diruissent amphipolitae Brasidia appellauerunt: coloniam atticam odio habentes: & Laconum partes etiam in hoc fouentes. atque honorem in Lacedæmonia transferentes. Thucydides uero cum exularet belli peloponesiaci Historiam scripsit: & propter hoc Lacedæmonis plurimum gratificari uidetur: Atheniensium autē tyrandē & auaritiam aculare: cū alia contra eos scribendi nō prestaretur oportunitas Corithis accusatibus: Lacedæmonis lucentibus: & Mityleneis culpātib; grandis in Atheniensium crimina iturgebat: laconicasq; uictorias oratōe extollens: & atticam calamitates augēs: eas p̄cipue: quae in sicilia acceptae fuerūt. Historiam autem clausit ibello nauali quod gestum est circa cynoslema hoc est circa Hellepontum ubi uidentur & Atheniensis uictoriā cōparasse. Que uero secuta fuerūt alius scribēda reliquit xenophonti uidelicet & Theopopo Nam plura prelia postea cōmissa sunt. Neq; n. complexus est secundā pugna naualem circa cynoslema quam Theopompus scripsit neque eā quae circa cyzicū cōmissa ē: inq; Thrassibulus Theramenes & alcibiades uictoriā retulerūt: neq; q̄ in arginuis scā ē ubi Athēniēs lacedæmonios superūt: neq; q̄ caput atticorū malorū fuit: gesta in fluuijs Capræ: ubi & naues & sp̄e deiceps p̄derūt Atheniēs. Tūc enī murus eorū euerse est: & tyrānis. xxx. uirorū constituta: & in multas calaitates icidit ciuitas quas diligentis scripsit. Theopopus Thucydides autē iter Atheniensis clarissimos unus fuit: cuiq; grauis inscribendo uideatur: prius quā scriberet rebus p̄fuit Primā autē grauitatis in dicēdo demōstrationē hāc fecit. Pyrilāpes .n. qdā ex ciuib; uirum amicū &

desyderatū: domesticū cuiusdam nimio amore interfecit. Hac autem causa in
Artopago mota: q̄ longe sapiens esset ostendit: nam cum pro pyrilaampe causam
ageret: & pericles accusaret obrinuit: unde imperator ab Atheniensibus delectus
princeps populi fuit: Blatus autem in rebus factus: tanq̄ avaritia detentus: cir-
co non passi eum amplius p̄esse populo. Primum enim a xenocrito ad Sybarim
peregre profectus: cum athenas reuersus esset: perturbationem iudicii fugiēs ca-
ptus est: Postea uero in exilium missus per decennium: fugiens autem in ægina
cōmoratur: & illic dicitur historias composuisse. Tūcq; cupiditatem suam ma-
xime admiratus patefieri: omnes æginetas scēnore opprimens exhaustit. Post ab-
solutam historiam procēmiū ab auctore ordinatum fuisse referunt: quoniam
de his quæ in bello gesta sunt in eo meminit: ut de Deli purgatione quam circa
septimum annum ab Euthyno præfecto factam fuisse dicunt. Mentionem quo-
que in eo fecit de fine belli: dicens: i finem huius belli. Sed & i initio dicit motus
enim hic maximus græcis fuit: & parti cuidam barbaro: & ut ita dicam maxi-
me parti hominum. Cum autem octauam historiam absoluisset morbo extinctus
est. Falluntur enim qui dicunt non Thucydide esse octauam: sed alterius histori-
ei. mortuus autem athenis sepultus est iuxta portas Miltiadag: in loco atticæ
regiōis qui appellatur Coela: seu cum rediisset Athenas ab exilio: completo tem-
pore præscripto: & in ppria patria occubuisse: seu trāsatis eius ossibus ex
cia: cū illic decessisset: in utranq; enim partem dicitur: & columna qua
coela erecta est hoc monostieho insignita. Thucydides Olori iacet hoc
suis antro:

